

22154. II. C. e. 2

Razlaganje
^v KERSANSKIGA ^v KATOLJSKIGA NAUKA.

S p i s a l

ANDREJ ALBREHT,
prošt in fajmošter v Novim mestu.

II. Dél. 1. Izdatek.

Razlaganje
keršanskiga katoljškiga
Nauka.

Spisal

ANDREJ ADEBRETT.

prošt in fajmošter v Novim mestu.

II. DEL.

V LJUBLJANI 1850.

Natisnil in založil Ignaci A. žlahtni Kleinmayer.

V natis téh bukev so milostljivi knez go-
spod gospod **ANTON ALOJZI**, Ljubljanski škof
dovolili **1. dan** veliciga serpana **1841.**

1N=030007572

III. POGLAVJE.

Od svetiga Duha in Jezusove cerkve.

POSVEČENJE VERNIH PO SVETIM DUHU.

1. Prihod svetiga Duha.

Učili smo se v več naukih Jezusa svojiga Odrešenika in Zveličarja, živiga, ediniga in večniga Sina božjiga, Bogá in človeka spoznati, kteriga smo dolžni moliti, hvaliti, ljubiti, mu hvaležni in v vsim pokorni biti. Spoznali smo Bogá Očeta, kteri ga je na svet poslal. Prepričali smo se pa tudi kakó močno nas Oče nebeški ljubi; še prej ko smo bili, je že dal svojiga ljubiga Sina za nas, de vsaki, ki bo va-nj veroval, ne bo pogubljen, temuč večno per njem živel; in kakó močno nas Jezus ljubi, ki se je za nas umoriti dal. In desiravno je šel v nebesa, vender ni nehal za nas skrbeti; on želi in hoče, de bi bile vrata nebeške vsim ljudém do konca svetá odperete, in de bi vsaki človek njegovo véro na-se vzел, in po nji živel. Zató je zvolil aposteljne in učence, kteri bi po njegovim vnebohodu njegove nauke vsim ljudém oznanovali in jih učili, kakó se zamorejo Jezusoviga odrešenja vdeležiti, in zveličati; dal jim je pa tudi oblast in zapoved vse storiti, kar bo vérnim v nebesa pomagalo, ker je rekel: »Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji, torej pojdite in učite vse narode, in keršujte jih v imenu Očeta, in Sina, in svetiga Duha. Učite jih deržati vse, karkoli sim vam zapovedal.» Mat. 28. 18—20.

De bi bili pa Jezusovi aposteljni in učenci zamogli druge učiti, so mogli poprej dobro podučeni biti, Jezusov nauk prav umeti, de bi se nikoli ne zmotili, in ljudi drugač učili kakor Jezus; zató jih je Jezus tri leta učil. Desiravno je Jezus čez tri leta učil, z njimi na zemlji bil, vender niso njegovih naukov prav umeli, mislili so, de Jezus bo zemeljsko kraljestvo postavil, v katerim bodo oni prvi. Ako je pa od svojiga terpljenja in od svoje smerti govoril, niso mogli umeti. Njih um je bil še otemnjen. Učil jih je sovražnike ljubiti, in vender so hotli, de bi ogenj z nebes eno vas v Samarii požgal, kjer niso hotli Jezusa sprejeti. Njih volja je bila še slaba. Treba je pa bilo, de so aposteljni po naukih Jezusovih živeli, scer bi bili ljudje po njih slabih izgledih pohujšani, mogli so serčni in stanovitni biti v spolnjevanji njegovih zapoved; ali vsi boječi so bili. Ko so Jezusa perjeli, so vsi zbežali in se skrili, Jezusa pa samiga sovražnikom prepustili, in Peter ga je clo zatajil. Niso bili še zadosti močni po Jezusovih zapovedih živeti, še menj pa zavoljo Jezusa preganjanje preterpeti in umorjeni biti. Treba jim je bilo še druge pomoči od Bogá, de bi bili Jezusov nauk prav umeli in se ne zmotili, po njem živeli, drugim ga brez strahú oznanovali, in zavoljo njega preganjanje in smert preterpeli, ako bi bilo treba.

Jezus, ki je slabost svojih učencov dobro poznal, jim je tudi obljubil božjo pomoč rekoč: »Jest bom Očeta prosil, in vam bo družiga učenika dal, de per vas ostane vekomaj, Duha resnice.« Jan. 14. 16—17. »Učenik, sveti Duh pa, kteriga bo poslal Oče v mojim imenu, on vas bo učil vse, in vas bo opomnil vsiga, karkoli sim vam rekel.« Jan. 14. 26. »Kader pa pride učenik, kteriga vam bom jest poslal od Očeta,

Duh resnice, kateri od Očeta izhaja, on bo pričeval od mene.» Jan. 15. 26.

Prej ko je Jezus v nebese šel, je rekel svojim učencam, da naj gredo po njegovim vnebohodu v Jeruzalem, in tam naj čakajo prihoda svetiga Duha. Aposteljni so storili, kakor jim je Jezus rekel; zbrani so bili v Jeruzalemu, v ljubezni med seboj so molili in čakali prihoda svetiga Duha. In Jezus je spolnil, kar je bil obljubil. Deset dni po svojim vnebohodu, ko so Judje binkuši obhajali, in so bili iz vsih krajev Judovske dežele skupej prišli k obhajenju praznika, je svetiga Duha poslal.

Bili so zbrani učenci v hiši, kar se ob devetih dopoldne velik šum vzdigne, kakor bi bil vihar na nebu. Vsa hiša se je potresla, in perkazali so se jim razdeljeni ognjeni jeziki nad vsih glavami. In vsi so bili s svetim Duham napolnjeni. Djanj. apost. 2. 2—41.

Ognjeni jeziki so bili zunanje vidno znamenje nevidne gnade svetiga Duha, ki so jo učenci prejeli. Judje, katerih je bilo zavoljo binkuši brez števila v Jeruzalemu, so slišali glas iz hiše, kjer so bili učenci zbrani, delječ po mestu, in so šli prestrašeni pred hišo učencov, in slišali so kakó neprestrašeni v mnogih jezikih Bogá hvalijo. Na enkrat so bili aposteljni v druge, v nove ljudi spremenjeni, kakor ogenj svetlo stori, takó je gnada svetiga Duha učencam um razsvetlila, umeli so skrivnosti Jezusove vére, umeli so vse, kar sveto pismo od Jezusa in od njegoviga kraljestva govori, de ni od tega svetá; tudi na volji so se čutili spremenjeni in močni. Zemeljske dobrote jim niso bile več v zmoto, perpravljeni so bili zavoljo svetiga evangelija tudi vse zapustiti, križe, težave in preganjenje terpeti, in tudi za Jezusov nauk umreti. Njih serce je bilo vse vneto za resnico Jezusovih naukov. Ogenj tudi ogreje. Kar ogenj na telesu storiti zamore, de greje, to je nevidno sveti Duh

v sercih aposteljnóv storil; on jih je storil goreče, neprestrašene v oznanovanju svetiga evangelija, de se niso sovražnikov nič več bali, in svojiga življenja ne više od Jezusa cenili. Sveti Duh jim je tudi dal dar vse jezike govoriti.

Poprej so le svoj jezik govorili, ko so pa svetiga Duha prejeli, so z vsakim človekam vsaciga rodú in jezika govorili.

Znano nam je, de per babilonskim turnu, so se jim bili jeziki zmešali, de eden družiga ni zastopil, kaj govóri, in to jih je moralo po celi zemlji se raziti, kar je bila volja božja; zdej pa Bog svojim aposteljnám da vse jezike govoriti, de bi vse ljudi po zemlji skupej spravili v cerkev, v kraljestvo Kristusovo.

Kaj je storil sveti Duh v aposteljnih?

1) Um aposteljnóv je razsvetlil, de so Jezusov nauk in njegove nar viši skrivnosti prav razumeli, se niso mogli več zmotiti, kakor jim je Jezus že prej obljubil, de sveti Duh jih bo učil vso resnico.

2) Voljo aposteljnóv je popolnoma spreobernal, v véri jih je poterdil, ni jim bilo več mar zemeljsko kraljestvo, le nebeškiga so želeli, z močjo jih je napolnil in srečne storil Jezusov nauk po celim svetu oznanovati, in zavoljo njega vse veselo preterpeti in za-nj umreti.

3) Moč jim je dal čudeže delati in mnoge jezike govoriti, de so zamogli vsim ljudém svet evangéli oznanovati, in v poterjenje, de so njih nauki resnično božji.

2. Sveti Duh pravi Bog in naš posvečevavec.

Jezus je učil od svetiga Duha, de je pravični Bog, kakor Bog Oče in Bog Sin, de izhaja iz Bogá Očeta in Bogá Sina od vekomaj, in ima z Očetam in Sinam

eno in ravno tisto božjo natoro, in je tretja božja persona v sveti Trojici.

Jezus je per več perložnostih svojim učencam od svetiga Duha govoril, de bo Očeta prosil, in jim bo dal družiga učenika, kateri bo per njih ostal, Duha resnice, de kader bo tolažnik peršel, ki vam ga bom poslal od Očeta, Duha resnice, kateri od Očeta izhaja, bo on od mene pričal, in vas bo vso resnico učil, in vas na vse spomnil, kar sim vam govoril. Jan. 14. in 15. pogl.

Déla, ktere je sveti Duh v aposteljnih storil, pričajo, de je res Bog. Um apostelnov je takó naglo razsvetil, kakor je čez nje peršel, razumeli so Jezusove nauke popolnoma, in vse zmote so opustili. Prej vsi še slabi po Jezusovih naukih živeti, so na enkrat vsi močni postali, in radi vse po Jezusovi volji storili. Pred boječi, so se skrivali pred Jezusovimi sovražniki; zdej vsi goreči so oznanovali Jezusa in njegov nauk očitno po celim svetu. Pred so le po svojim jeziku govorili, zdej pa znajo vse jezike govoriti, de vsim ljudém na zemlji sveti evangéli oznanujejo. Takih dél ne zamore drugi storiti, kakor le Bog sam, in to je sveti Duh storil, zato vémo, de je sveti Duh Bog, in de je vsigamogočen in vsigavéden kot Bog Oče in Bog Sin.

Aposteljni so svetiga Duha Bogá imenovali, in verovali in pričevali ga za Bogá. Sveti Peter je rekel Ananiju, ki ga je oblagal: »Zakaj je satan tvoje sercé zmotil, de si lagal svetimu Duhu. Nisi lagal ljudem, ampak Bogú.« Djanj. apost. 5. 3. Tukej govori apostelj, de je lagal svetimu Duhu, ki je Bog. In sveti Pavel pravi: »Ali ne véste, de ste tempelj božji, in Duh božji v vas prebiva.« 1. Kor. 3. 16. In še drugod govori: »Ne véste, de vaši udje so tempelj svetiga Duha, kateri je v vas.« 1. Kor. 6. 19. Zató imenuje sv. Pavel kristjane tempelj božji, ker sveti Duh, ki je Bog, v njih prebiva. Keršeni smó tudi vsi

v imenu svetiga Duha, ker je Jezus rekel: »Kerstite jih v imenu Očeta, Sina in svetiga Duha. In vsi kristjani spoznajo véro v Bogá svetiga Duha v kratki molitvi, ko pravijo. Čast Očetu, Sinu in svetimu Duhu, kakor je bilo od začetka, zdej in vselej, in na večne čase

Aposteljnam je bila pomoč svetiga Duha potrebna, de so Jezusov nauk prav razumeli, po njem radovoljno in vselej radi storili, in ga tudi drugim brez strahu, in čistiga, z nobeno zmoto popačeniga oznanovali. Kakor je pa pomoči svetiga Duha njim treba bilo, takó jo je tudi nam in vsim ljudém treba. Vsi smo grešili in Bogá zapustili, in se na unu in na volji pokazili, takó de človek iz svoje moči ne spozná, kaj je pravo in dobro, ne hrepení in ne more storiti, kar mu je k zveličenju treba. Človek brez sv. Duha je mertev na svoji duši in ne zamore storiti, kar mu je k zveličenju potrebniga. Živ je scer človek in delaven, pa le dopolniti, kar njegove želje in nagnjenja hočejo, ne pa kar je božjiga, in kar je k zveličenju treba, on je mertev, nemarin, neobčutljiv, brez pravičnosti in hvaležnosti do Bogá.

Bog, kar ste že večkrat slišali, ki je dopustil človeku po njegovi prosti volji grešiti, de je svojo nepreseženo milost nad njim skazal, se je usmilil, mu kazal in razodeval svojo veliko ljubezen že v stari zavezi, ker je svoje ljudstvo resnico učil, in ga k odrešenju po Jezusu perpravljaj. Kaj je Jezus za nas storil, vam je tudi znano. Vse to pa je storil Bog Oče kakor tudi Bog Sin, de bi naše neumerjoče duše zveličenje zadobile. Kakošno skerb bi mogli tudi mi imeti za svoje duše, ko je Bog sam toliko storil! Kaj pa še vsaki dan za nas storí, tudi vémo, ker nam je Jezus svetiga Duha na svoje mesto poslal, de nas razsvetljuje, od hudiga odvráčuje, in k dobrim mislim, željem in delam napeljuje; nas močne dela, de dobro ljubimo, in hudo, greh sovražimo in vse storimo, kar je po volji božji. To je sveti

Pavel živo občutil, ker je rekel: »Po gnadi božji sim, kar sim.« 1. Kor. 13. 10. »Vse zamore v njem, ki me močniga stori.« Filip. 4. 13. In v listu na Filipjane uči, rekoč: »Bog je, kateri v vas dela, de hočete in dopolnite po njegovi dobri volji.« Filip. 2. 13.

To posebno pomoč, katero nam sveti Duh daje, de nas iz grešnikov pravične stori, ali opraviči, de božji nauk razumemo, božjo voljo spoznamo, jo ljubimo, želimo po nji storiti, jo tudi spolnujemo in v nje spolnjevanji zvesti in stanovitni ostanemo, imenujemo posvečejočo gnado božjo. Brez gnade božje nič dobrega storiti in se hudiga zderžati ne moremo, z njo pa zamoremo vse dobro ljubiti in storiti, ona nas svete stori, nas k svetosti ali k svetimu življenju napeljuje; stori, de sveto živimo in se zveličamo, zato ji pravimo posvečejoča, ker nas zares posveti. Našim dušam je svetiga Duha takó treba, kakor mertvim telesam duše, ako hočejo oživeti. Duša oživi teló, in naše duše oživí sveti Duh, kader se z njimi sklene, dokler se z njimi ne sklene, so mertve za večno življenje. In to, nam takó potrebno posvečejočo gnado božjo zadobimo po svetim Duhu v zakramentu svetiga kersta in svete pokore, v drugih svetih zakramentih jo pa pomnoží, nas v dobrim še močnejši stori.

Sveti Duh nam daje svoje darí. On nam daje spoznati in razumeti resnice svete vére, resnico od laž, dobro od hudiga ločiti; on nam da dar umnosti.

Sv. Duh da, de kristjan ljubi in izvoli, kar je božjiga, in k Bogu perpelja, in to dela, kar zveliča, opustí pa, kar ga razmišljeniga napravi, in od Bogá k posvetnim željem in pregešnim mislim napeljuje. »Vsa modrost je od Gospod Bogá.« Sir. 1. 1. On nam tedej daje modrosti.

Sv. Duh dajè, de kristjan razloči dobro od hudiga, in de tudi vé zvoliti, kar je Bogú dopadljivo in k zveličenju pomagljivo, delí nam dar sveta.

Sv. Duh storí v nas, de dobre déla, če imamo še tolike skušnjave, in zavoljo njih še toliko terpimo, vendar le storimo, se greha varjemo, de, če so skušnjave še takó močne, jih premagamo, se hudiga zderžimo, in sovražnika svojiga zveličenja premagamo, ker nas ne pustí v skušnjave pasti, delí nam dar moči.

Sv. Duh da kristjanam Bogá in njegove lastnosti spoznati, in tudi pot zvediti, po kateri morajo hoditi, de v nebesa pridejo, in de vedó se nevarnosti svojiga zveličenja umakniti, to je, delí jim dar učenosti ali vednosti.

Sv. Duh prenagne kristjana, in ga voljniga, perpravniga storí spoznano dobro ljubiti in storiti, hudo pa sovražiti in opustiti. Delí mu dar pobožnosti.

Sv. Duh tudi storí v kristjanu, de se Bogá iz ljubezni bojí, iz ljubezni po volji božji storí, in vse odvráčuje, kar bi utegnilo Bogá žaliti, da mu dar strahu božjiga. Sveti Pavel pravi: »Darovi so mnogi, Duh pa je le eden. Vse dela eden in ravno tisti Duh, kateri slednjimu delí, kakor hoče. 1. Kor. 12. 4—11.

Ker sveti Duh v nas storí, de dobro, kar je po volji božji spoznano, ljubimo in storimo, in takó po njem pravični, sveti postanemo, pravimo zató, sveti Duh nas posvečuje; je naš posvečevavec.

Ker brez svetiga Duha dobriga, božje volje spoznati, in po volji božji živeti in se zveličati, ne zamoremo, takó ga vedno prosimo, de naj naš um razsvetli, našo voljo k dobrimu nagiblje, naše serca z ljubeznijo do Bogá in bližnjiga napolni, in moč da po volji božji vselej storiti; perzadevajmo si pa tudi sami po volji božji storiti, scer nam bo pomoč svetiga Duha zastonj. Po vsakim dobrim delu se zahvalimo Bogú in recimo s sve-

tim Pavlam: »Po božji milosti sim, kar sim.«
1. Kor. 15. 10.

Kdaj so aposteljni svetiga Duha prejeli?

Na binkuštni praznik.

Kdo je sveti Duh?

Sveti Duh je tretja božja peršona v sveti Trojici, ki izhaja od Bogá Očeta in Bogá Sina od vekomaj, in je z njima pravi večni Bog.

Kakošne dolžnosti imamo do svetiga Duha?

Dolžni smo v svetiga Duha verovati, upati, in ravno takó ga častiti in moliti kakor Bogá Očeta in Bogá Sina.

Kaj dobriga nam stori sveti Duh?

Sveti Duh nas posvečuje.

Kje nas sveti Duh posvečuje?

Posvečuje nas:

- 1) Per svetim kerstu.
- 2) V zakramentu svete pokore.
- 3) Kolikorkrat druge zakramente vredno prejmemo.

Kakò nas posvečuje sveti Duh?

Sveti Duh nas posvečuje, ker v nas gnado božjo vlije, in nas otroke božje stori, ali pa gnado božjo v nas pomnoži.

Kaj še dela sveti Duh v nas?

Razsvetljuje naš um, voljo k dobrimu nagne in moč dajè po volji božji živeti, če si tudi sami po svoji moči perzadevamo, in nam delí svoje sosebne darí.

Kteri so darovi svetiga Duha?

Darovi svetiga Duha so :

- 1) Dar modrosti.
- 2) Dar umnosti.
- 3) Dar sveta.
- 4) Dar moči.
- 5) Dar učenosti.
- 6) Dar pobožnosti.
- 7) Dar strahú božjiga.

So ti darovi kristjanam potrebni?

Silno potrebni so, ker dušo Bogú prijetno storé.

3. Od svete Trojice.

Iz zgodeb svetiga pisma stare in nove zaveze smo se prepričali, in Jezus nas je učil, de je en sam Bog in tri persone, Bog Oče, Bog Sin in Bog sveti Duh, in te tri persone so med seboj razločene, kakor smo se po delih učili, ktere so vse tri za naše zveličenje storile, nektele déla se Bogú Očetu, nektele Bogú Sinu, in nektele Bogú svetimu Duhu perpisujejo, pa vender je le en sam Bog vse storil.

Bog se je že pervim staršem, Adamu in Evi, razodel, de je le en sam, in prvi starši so le eniga samiga Bogá molili in hvalili. Kaj in Abelj sta le enimu Bogú darí darovala. Ko so pa ljudjé hudobni postali, so véro v praviga ediniga Bogá zgubili, in začeli malike moliti. Namesti de bi bili po stvarjenih rečéh Stvarnika spoznali, so tiste stvari, ki so jim bile bolj koristne in prijetne, kakor sonce. luno, zvezde, ogenj, vodo i. t. d. za bogove imeli in molili. Clo človeške déla iz zlatá, srebrá ali iz lesá zdolbljene podobe so za bogove imeli. O kakó delječ zaide človek, kader véro v praviga Bogá zgubi, in Bogá zapusti; potlej ga tudi Bog zapusti, kar nam sveti Pavel očitno v listu do Rimljanov pové v 1. pogl.

22—31. v., in smo tudi v zgodbah stare zaveze pri več perložnostih vidili, ko so si sami ljudje bogove delali.

Ob času Noeta je Bog vse hudobno ljudstvo z vodo končal, de bi bil z njimi hudobijo malikovanja in druge pregrehe zaterl, le osem jih je ohranil, kateri so še eniga samiga Bogá verovali. Pa kmali po potopu so ljudje spet pozabili veliko štrafingo božjo, pregrešno so živeli, in spet malike molile. Le Abraham in njegov rod je ostal v véri v eniga samiga Bogá. Z Abrahamam, Izakam in Jakobam je Bog zavezo storil, de hoče njih Bog in njih zarod njegovo zvoljeno ljudstvo biti. Temu ljudstvu se je Bog večkrat razodel, in to se je večkrat z malikovanjem pregrešilo.

Bog jim pošlje Mozesa, kateri je z velikimi čudeži véro v eniga Bogá poterdil. In v prvi desetih zapoved je Bog rekel: »Jest sim Gospod tvoj Bog, in nimaš ptujih bogov zraven mene imeti.« 2. Moz. 20. 2—3. »Poslušaj Izral, Gospod naš Bog, je le en sam Gospod.« 5. Moz. 6. 4. Pa tisti čas ko je Mozes na gôri govoril, so si že zlato tele vlili, in ga bogá molili. Bog je hotel, de bi Izraelci véro v njega zvesto ohranili, in po njih tudi druge ljudstva na zemlji praviga ediniga Bogá spoznale, zató jih je s svojo milostjo, v véri ohranil. Kader so se pa zgubili in malike molili, jih je ojstro štrafal, sovražnike poslal, kateri so njih deželo oblegli, jim blagó pobrali, jih v sužnost odpeljali, in jih silno terdo imeli, takó, de so začeli spet v praviga Bogá klicati. Bog jih je po svoji milosti uslišal in rešil iz rok sovražnikov.

Preroke in učenike jim je pošiljal, de so jih učili verovati v eniga samiga Bogá, v katerim je zveličenje upati, in v prihodnjiga Odrešenika, dokler ga ni poslal na svet; in ko je peršel na svet, jih je še le on popolnoma od ediniga Bogá podučil. »To pa je večno življenje, pravi Jezus, de poznajo tebe samiga

Bogá, in Jezusa Kristusa, kteriga si poslal.»
Jan. 17. 3.

Déla, ktere so vse tri božje peršone, za naše zveličenje storile, kažejo, de so med seboj razločene. Bog Oče je pervim staršem, ki so grešili, Odrešenika obljudil, in ga je štiri tavžent let po storjenim grehu tudi poslal; in Jezus je rekel, de ga je Oče na svet poslal, svet zveličat. Ko je Janez Jezusa kerstil, in ko se je Jezus na hríbu spremenil; je Oče z nebes govoril: »Ta je moj ljubi Sin, nad kterim vse dopadenje imam.» V molitvi na oljski gôri je Jezus rekel: »Oče! vzemi grenki kelih od mene, pa ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi.» In na križu je rekel: »Oče! v tvoje roke zročim svojo dušo!» Jezus je vse po volji svojiga Očeta storil, in ko je od smerti govoril, je le rekel, de gré k svojimu Očetu, in po svojim od mertvih vstajenji je šel vidno v nebesa k Očetu.

Druga peršona je Jezus Kristus. On je obljudjeni Odrešenik svetá, v njega so vsi pravični stare zaveze verovali, upali in ga željno perčakovali. V podobah je bil pomenjen; vse kar se je godilo v stari zavezi, je bilo perprava na prihod Jezusov, preroki so od njega prerokovali, in on je bil od začetka svetá zaklano jagnje, kakor sveti Janez govori. Skriv. razod. 13. 8. Oče ni človek postal, terpel in umerl, ampak Jezus Kristus, druga peršona v sveti Trojici.

Tretja božja peršona je sveti Duh, kterimu se spet druge déla našiga zveličenja perlastujejo. Sveti Duh je po prerokih govoril, od svetiga Duha je Marija Jezusa spočela, per svetim kerstu je prišel kot golob nad njegovo glavo, on je Jezusa v pušavo peljal, on je bil učencam obljudjeni učenik, tolažnik in obljudjena pomoč. On je prišel v učence, in ne Bog Oče in ne Bog Sin, in jih je močne in serčne storil, in njih um razsvetlil. Ker se tedej iz vsih zgodeb prepričamo, de

nektere déla je Bog Oče, nektere Bog Sin, in nektere Bog sveti Duh storil, se tudi prepričamo, de so tri božje peršone med sabo razločene.

Koliko je Bogov?

Le en sam Bog je.

Koliko je peršon?

Tri: Bog Oče, Sin in sveti Duh.

Koliko nator ima Bog Oče?

Eno samo, božjo.

Koliko nator ima Bog Sin?

Dvé, božjo in človeško.

Koliko nator ima pa Bog sveti Duh?

Eno samo, božjo.

Koliko volj ima Jezus Kristus?

Kakor ima Jezus dvé natori, takó ima tudi dvé volji, božjo in človeško. V vertu, ko je molil, je rekel: »Ne moja, ampak tvoja volja naj se zgodi.

Ker ima vsaka peršona božjo natoro, so tedej trije Bogovi?

Niso, le en sam Bog je, ker imajo te tri božje peršone le eno božjo natoro.

Nobeden ne more te velike skrivnosti razumeti, ker naš um neizmerniga Bogá ne more zapopasti; verovati je pa vsak dolžen, zató ker je Bog sam razodel. »Kdor božje veličastvo razumeti hoče, bo od časti potlačen,» Prip. 25. 27. Za človeško pamet je ta skrivnost previsoka, ko bi si jo človek razumeti perza-deval, bi se v mislih zgubil!

Hvalimo Bogá, de se nam je po svoji milosti razodel, in toliko tavžent drugih po svojih pravičnih sklepih

v nevednosti in neveri pustil; in molimo ga trojniga v peršonah, in ediniga v natori, de ga bomo enkrat od obličja do obličja gledali.

Kakó so tri božje peršone ena od druge razločene?

Bog Oče je sam od sebe od vekomaj, Bog Sin je od Bogá Očeta rojen od vekomaj, in Bog sveti Duh izhaja od Bogá Očeta in od Boga Sinú od vekomaj.

Ali je zavoljo tega razločka ena peršona večí ali manji memo družih?

Ni, ampak vse tri so enake, vsigamogočne, svete, pravične, od vekomaj, i. t. d.

Kakó se imenujejo vse tri božje peršone skupej?

Sveta Trojica.

Zakaj se prva peršona v sveti Trojici Oče imenuje?

1) Zató, ker je rodil sebi enakiga Sina od vekomaj. David, ki je od božjiga Sina prerokoval, takó govori: „Jest sim te pred zgodnjo danico iz sebe redil.“ Psl. 109. 3.

2) Ga imenujemo Očeta, ker nas je vse stvaril, nas redi, varije in viža.

3) Ker nas je po Jezusu Kristusu svoje otroke storil.

Zakaj se druga peršona v sveti Trojici Sin imenuje?

Zató, ker je rojen od Bogá Očeta od vekomaj.

Ktere déla se sosebno sleherni božji peršoni posebej perlastujejo?

Bogú Očetu stvarjenje, Bogú Sinu odrešenje, in Bogú svetimu Duhu posvečenje.

S čem katoljški kristjan spozná sveto Trojico?

Katoljški kristjan očitno spozná sveto Trojico s znamenjem svetiga križa, ker, kader križ dela, vsako božjo

persono posebej imenuje, na čelu Očeta, na ustih Sina, in na persih svetiga Duha.

Kaj spozná katoljški kristjan s znamenjem svetiga križa?

De nas je Jezus s svojim terpljenjem in smertjo na križu od večniga pogubljenja odrešil.

Kakó se križ dela?

Križ se dela, de si z desno roko čelo, usta in persi prekrizamo, rekoč: »V imenu Boga Očeta, in Sina in svetiga Duda, Amen.

Po kom je prišla navada križ delati?

Po besednim izročilu od apostelnov. Sv. Avguštín pové, de so apostelni ljudi s križem žegnovali. In sv. Krizostom pové, de so tudi jed prekrizovali, in de to jih je sveti Pavel učil.

V katoljški cerkvi je že stara in sveta navada križ delati. Tertuljan je živel v drugim stoletji po Jezusovim rojstvu, in piše od te navade takó: »Ako na pot gremo, iz hiše ali v hišo, se oblačimo ali slačimo, umivamo ali k mizi stopimo, se vsedemo ali vležemo, ali kar si bodi delamo, se vselej prekrizamo.» *Lib. de coron. milit.* Ta učenik nam pové, de so kristjani v navadi imeli pred začetkam in po storjenim, še takó majhnim delu, križ storiti.

Ohranimo to sveto in staro navado, prekrizajmo se kader vstanemo, spat gremo, pred jedjo in po jedi, pred molitevjo in po molitvi, kader od doma gremo, pred délam in po déli, ob času skušnjav, v bolezni i. t. d.

Kdaj tudi mati katoljška cerkev križ dela?

Kolikorkrat kaj žegnuje ali svete zakramente delí, in per vsih delih službe božje, jih začne in končá s prekrizanjem.

Kristjan! kader boš križ delal, zdihni k Bogú, položi levo roko na persa, v znamenje, de ti besede, ki jih

govoriš, iz serza gredó, in z desno se prekrížaj. Spomni se med delanjem križa, de Jezus ti je vse gnade na križu zaslužil, kjer se je za te daroval, in de na križu je za tvoje grehe zadostil pravici božji. Spomni se pa tudi na velike gnade, de si v imenu Očeta, Sina in svetiga Duha keršen, v otroka božjiga in deleža nebeškiga kraljestva prerojen. Kolikorkrat boš pobožno križ delal in boš takih misel, tolikorkrat bo tvoje serce še pobožniši postalo.

Kam so kristjani v starih časih navadno križe stavili?

Na cerkve, altarje, pokopališa, na grobe mertvih, mertvim so jih v roke dajali, na ceste, in posebno na take kraje, kjer so kakšno dobroto prejeli od Bogá, ali se je kak čudež zgodil, de so ga imeli v vedni spomin te dobrote. V oblačilih so jih imeli vsite, in ženske so jih na vratéh nosile; podkrižali so svoje zadnje izročila i. t. d. Vse to pa so zató storili, de so se vedno spomnili dobrot, ktere so skozi križ Jezusov zadobili, kjer je Jezus naše odrešenje dopolnil.

4. Jezusov nauk Judam oznanovan.

Precej binkuštno nedeljo, ko je Jezus učencam svetiga Duha poslal, se je število kristjanov povikšalo. Ljudstvo je slišalo dalječ po mestu šum pridejočiga svetiga Duha, zbralo se je k hiši, kjer so bili Jezusovi učenci zbrani, in sliši, kakó serčni in neprestrašeni v mnogih jezikih Bogá hvalijo. Ko so vedili, de so terdi Galilejčani, so se čudili, ker jih je vsaki slišal po svojim jeziku govoriti; rekli so eden drugimu, kaj more to biti? Nekteri so se pa posmehovali in rekli: Od sladkiga vina so pijani. Zdej se Peter zmed apostelnov vzdigne, stopi pred nje, in na glas reče: Niso pijani, kakor vi menite, ker je še le ura devet, temuč zgodilo se je, kar je Bog po preroku Joelu govoril, de bo v poslednjih dnéh svojiga Duha izlil na vse svoje služabnike

in služabnice, in bodo prerokovali. In dalje reče: Možje Izraelci, poslušajte me: Jezusa Nacarenčana, kteriga ste vidili med vami, kteriga je Bog poterdil po čudežih in mnogih znamenjih, ktere je med vami delal, kakor véste, tega ste zdali po božjim sklepu, ga križali in umorili, tega je Bog iz groba v življenje obudil, in mi vsi smo tega priče. Ta Jezus, kteri je v nebesa šel, nam je danes svetiga Duha poslal. Vsa Izraelova hiša naj prav za terdno vé, de je Bog tega Jezusa, kteriga ste vi križali, zdej Gospoda in Kralja postavil. Ko so Jeruzalemljani to slišali, so skesani apostelnam rekli: Možje, bratje, kaj nam je storiti? Peter je djal: Pokoro storite, in sleherni se daj kerstiti v ime Jezusovo v odpušenje grehov, potlej boste tudi vi prejeli svetiga Duha. Zakaj ta obljuba je dana vam in vašim otrokam in vsim, kteri so še delječ od Bogá, in ktereколи bo Gospod naš Bog poklical. In kteri so besedam svetiga Petra verovali, so se dali kerstiti, in bilo jih je okoli tri tavezent keršenih. Ti so bili vedno per naukih apostelnov, peršli so skupej v hišah za molitev in službo božjo odločenih, kjer so prejemale sveto rešnje telo, in obhajali spomin Jezusove smerti, skupej so molili, Bogá veseli hvalili in častili, skupej jedli in ljudje so jih radi imeli.

Aposteljni so velike znamenja in čudeže delali, vsaki dan je število vernih rastlo, ker jih je Gospod perdružil njim, ki so bili v zveličenje poklicani. In vsi so bili eniga duha med seboj v edinosti miru in ljubezni. Sveti Duh je vse oživel in prebival v vsih s svojo milostjo, torej so tudi vsi enih misel bili. Djanj. apost. 2.

5. Peter ozdravi od rojstva hromiga človeka.

Nektere dni po tem sta šla Peter in Janez v tempelj molit. Per lepih vratih tempeljna je sedel revež, ki je bil hrom od rojstva, in je vbogajme prosil. Prosil je tudi aposteljna vbogajme. Peter mu reče: Zlatá in

srebrá nimam, kar pa imam, ti dam. V imenu Jezusa Kristusa vstani in hodi. Prime ga za desno roko, ga vzdigne, in per ti priči je vstal in hodil, in gré z njima v tempelj, od veselja poskakuje in hvali Bogá. Vse ljudstvo ga je vidilo, se čudilo in hitelo k apostelnjam.

De bi ljudstvo prepričal, de Jezus je pravi Odrešenik svetá, reče Peter: Izraelski možje! Kaj se čudite, ali zakaj naji gledate, kakor de bi bila iz svoje moči storilo, de ta hodi. Nisva, temuč Bog vaših očakov, kateri je svojiga Sina Jezusa častitiga storil, kteriga nedolžnost je Pilatuž poznal in pričal, vi pa ste ga izdali in tišali, de bi umorjen bil, za razbojnika pa prosili, de ga je spustil. Tega Jezusa, začetnika življenja ste umorili, njega je Bog oživel, česar smo mi priče. Zavaljo vére v njega je Bog tega, ki ga poznate in vidite, zdraviga storil. Vém, de vaša gosposka je tudi to iz nevednosti storila, kakor vi. Bog je pa to dopolnil, kar je po prerokih oznanil, de bo njegov Kristus terpel. Torej storite pokoro in spreobernite se, de vam bodo grehi zbrisani. Bog je svojiga Sina vam pervim poslal, de vas blagoslovi, de se vsaki od svoje hudobije spreoberne. Govorjenje Petrovo je serca ljudi takó omečilo, de se jih je dalo okoli pet tavžent kerstiti. Takó se je vikšalo število vernih, kateri so hotli zveličani biti.

Ko sta aposteljna še govorila, pridejo duhovni in viši tempeljna, ki so bili hudi, ker sta aposteljna še govorila, pridejo duhovni in viši tempeljna, ki so bili hudi, ker sta aposteljna govorila, de je Jezus od mertvih vstal; perjeli so ju, in ker je že zvečer bilo, ju v ječo zaperli. Drugo jutro so ju pa pred veliki zbor k sodbi peljali in vprašali: Po čigavi moči, ali v čigavim imenu sta to storila? Peter poln svetiga Duha se odgovori v pričo hromiga človeka, rekoč: V imenu Jezusa Kristusa, ki ste ga vi križali, Bog ga je pa spet od smerti obudil, stoji ta človek zdrav pred vami. Znano vam

bodi, de je zveličenje le v Jezusu in v nikomur drugimu. Sodniki ostermé nad Petrovo in Janezovo serčnostjo, in iz strahú pred ljudmi, in ker čudeža niso mogli tajiti, ki je bil vsim v Jeruzalemu znan, si jima ne upajo nič žaliga storiti. Le prepovedali so jima, de ne smeta več od Jezusa govoriti. Ali aposteljna sta jim naravnost rekla: Sodite, ali bi bilo prav pred Bogam, ko bi bolj vas kot Bogá ubogala. Ne moreva nehati govoriti, kar sva vidila in slišala. Potlej so ju izpustili. Aposteljna sta šla k svojim bratom, in so vsi vkup z enim glasam Bogá hvalili.

Vsi véрни so imeli eno serce in eniga duha, in vse blagó so imeli eden do družiga, in reveža ni bilo med njimi, ker so prodajali svoje lastnine, in kar so skupili so aposteljnám pernesli, kateri so potlej delili vsakimu po njegovi potrebi.

Božja previdnost je takó obračala, de se je Jezusov nauk naglo razglasil. Binkuštno nedeljo pošlje Bog svetiga Duha, ko je bilo brez števila Judov v Jeruzalemu, de se je čudež božje milosti naglo zvedil. Tisti dan je bil hrom človek ozdravljen, kateri je pred lepimi vratmi tempeljnovimi vsaki dan sedel in vbogajme prosil. Bil je že štirideset let star, znan vsim, ker so ga zmirej pred durmi sedeti vidili. Pred durmi sta ga ozdravila, kjer ga je več ljudi vidilo. Veliki zbor je aposteljne spraševal, in ni mogel tajiti čudeža, vidil je moč božjo v aposteljnih. Vse te okoljšine so pomagale, de se je véra v Jezusa bolj naglo razglasila.

6. Ananija in Safira.

Ker so véрни aposteljnám denar pernesli, kteriga so dobili od prodanih njiv, je eniga dné tudi Ananija s svojo ženo Safiro pernesel nekoliko denarja od prodane njive, nekoliko si ga je pa perderžal. Peter mu je pa rekel: Ananija, kaj je Satan tvoje serce zmotil, de si lagal

svetimu Duhu, in nekoliko cene od njive uderžal? Sej bi bil lahko vse obderžal, sej je bilo vse tvoje, zakaj si se dal zmotiti? Nisi lagal človekam, ampak Bogú. Na te besede pade Ananija in je umerl. Velik strah je pa obšel vse, ki so to slišali in vidili. Mladenči so pobrali truplo in ga pokopali. Čez tri ure pride žena, ki od smerti moža ni nič vedila, in Peter ji reče: Povej mi, žena, sta res njivo za toliko prodala? Ona je odgovorila: prav, za toliko! Peter pa ji reče: Zakaj sta se med seboj pogovorila duha Gospodoviga skušati? Glej možje, kateri so tvojiga moža pokopali so že per durih, de tudi tebe ponesó. Per ti priči pade mertva, in mladenči jo vzdignejo in nesó pokopat, kjer je njeni mož zakopan bil. Vso cerkev in vse, ki so to slišali, je na to velik strah preletel.

Tak svet zveličaven strah je kristjanam koristen, de se bolj greha varjejo, ker je ljubezen do Bogá na zemlji večkrat po mesenim poželjenji motena in slabljena, tak strah pa človeka zbrihta in gá nagne božje zapovedi zvesto dopolnovati. Takó so aposteljni dan na dan zmirej več čudežev in znamenj storili, in ljudstvo jih je visoko častilo, in nihče se ni prederznil zavoljo velike časti, ki so jo v sercu občutili do njih, perbližati se jim. Nosili so pa bolnike za njimi, de bi jih ozdravili, in pokladali so bolnike na pota, koder je Peter šel, de je senca Petrova na-nje padla, in ozdravljeni so bili. Nosili so pa tudi bolnike iz bližnjih mest v Jeruzalem, in vse so ozdravili v imenu Jezusovim v poterjenje vére. Nevošljivi duhovni in Farizeji niso mogli terpeti, de je ljudstvo aposteljne takó častilo, niso mogli slišati od Jezusa govoriti, ne viditi jih čudežev delati. En dan pošljejo po nje in jih zapró v ječo. Pride pa angelj gospodov ponoči in spelje jih iz ječe, in jim reče: Pojdite in učite v tempeljnu besede življenja. Drugo jutro je veliki duhoven poklical zbor in ko so po nje poslali, so

najdlji ječo zaperto, aposteljnov pa ne. Zbor ni vedil kaj se je z njimi zgodilo. Pride jim nekdo povedat, rekoč: Možje, glejte, ktere ste v ječo vergli v tempelju učé. Višji tempeljna gré s služabniki in perpelje aposteljne v zbor, tode ne s silo, ker so se ljudstva bali. Kader stopijo v zbiralíše jih veliki duhoven ogovori, rekoč: Ali vam nismo terdo prepovedali učiti od Jezusa, in celi Jeruzalem ste napolnili s svojim naukam in hočete nas krive storiti nad kervjo tega človeka? Peter in aposteljni pa odgovoré: Bogú je treba bolj pokoren biti, kakor ljudém. Bog naših očakov je Jezusa obudil, kteriga ste vi umorili in na križ obesili. Tega je Bog, poglavarja in Zveličarja s svojo desnico povišal, de bi Izraelcam pokoro in odpušenje grehov dal. In mi smo priče téh reči, in sveti Duh, kteriga je Bog vsim dal, ki so mu pokorni. Na to govorjenje so silno serditi postali in sklenili aposteljne umoriti. Gamaliel, učenik postave, kteriga so vsi spoštovali, je v zboru svét dal, rekoč: Možje! varvajte se, tem ljudém kaj storiti, jenjajte in pustite jih, zakaj ako je njih delo od človeka, bo samo nehalo, če je pa od Bogá, ga ne boste mogli vstaviti, le pregrešili bi se, ker bi se Bogú vstavljali. Vsi so mu prav dali. Aposteljne so otepli, in jim prepovedali od Jezusa ne več učiti, in jih izpustili. Aposteljni so pa Bogá hvalili, de so zavoljo Jezusa tepeni bili, in so brez preneha v tempeljnu in po hišah Jezusa oznanovali in njegov nauk učili. Djanj. apost. 5.

Zdej vidimo moč svetiga Duhá v aposteljnih. Nič več ne mislijo na zemeljsko kraljestvo, ampak le na nebeško. V sreči in nesreči, preganjani in sovraženi ali pa častení so le za Jezusa živeli, in nič se niso bali, in se tudi ne dali motiti Jezusov nauk oznanovati. O, de bi tudi v naših sercih ljubezen do Jezusa takó goreča bila kakor v aposteljnih, de bi svoje hudo poželenje krotili in premagali in ne gledali na veljanje per ljudéh,

ktero nas tolikokrat zaderžuje, de zavoljo ljudi božje volje ne spolnemo; temuč de bi ga zmagali in le Bogú služili, kateri nas je že v svetim kerstu po svetim Duhu tempelj božji storil in posvetil.

7. Sveti Štefan, prvi mučenec (marternik.)

Jezusova cerkev je rastla, ker se je število vérnih vsaki dan množilo. Živeli so vsi sveto, dopolnili zapovedi Jezusa iz celiga serca, ker jih je tudi on ljubil in za-nje na križu umerl. Ljubili so tudi bližnjiga in skerbili za reveže, ktere je Jezus svoje brate in sestre imenoval. Zató ker so vedili, de se bo Jezusovo prerokovanje spolnilo in Jeruzalem razdjan, so vse svoje blagó prodali, in denar aposteljnám dali, kateri so vsakimu dajali, kar mu je bilo treba. In po opravljeni službi božji so vkup jedli, in po tem kazali: kakó se zares ljubijo, ker ga ni bilo razločka med njimi, vsi med seboj so bili bratje in sestre.

Desiravno so se med seboj ljubili, se je vender zgodelo, kar se med ljudmi zgodi, de je prepír med njimi vstal. V prvi cerkvi Jezusovi so bili le Judje, ker so aposteljní v začetku le na Judovskim in posebno v Jeruzalemu Jezusovo véro oznanovali. Med Judi na Judovskim, ki so judovski jezik govorili, in med Judi, ki so bili iz dežel, kjer so greško govorili, je vstal prepír, de so njih vdove slabji preskerbljene kakor Judovske po deželah. Ko so aposteljní to zvedili, pokličejo vérne skup in ukažejo zvoliti sedem mož dobriga imena, polnih svetiga Duha in modrosti. Nje bomo postavili za tó delo, de bodo delili vsakimu, kar mu je treba, mi bomo pa le molili in božjo besedo oznanovali, in se s strežbo nič več pečali. Vsim je bilo to všeč. Izvolili so sedem mož, sv. Štefana, Filipa, Proharja, Nikanorja, Timona, Parmena in Miklavža. Aposteljní so molili in

roké na-nje položili. Ti so skerb imeli za strežbo revežev in tudi pomagali škofam in duhovnam v službi božji v tempeljnu.

Med njimi je bil sveti Štefan poln svetiga Duha, in vès vnét za Jezusov nauk, je velike čudeže in znamenja delal, in goreče pričal od Jezusa in njegoviga kraljestva. Terdovratni in nevétni izmed Judov so se mu pa terdó vstavljali; pa se niso mogli njegovi modrosti in duhu vstaviti, s katerim je govoril. Iz hudobije se niso hotli resnici vdati; podšuntali so nektare spridene može, kterim so rekli, de naj govore, de so ga slišali preklinjati Mozesa in Bogá. Popadli in vlekli so ga pred veliki zbor in ga po krivim tožili. Sveti Štefan je brez strahú pred sodniki stal, in njegovo obličje se je svetilo kakor obličje angeljovo. Veliki duhoven mu reče: Ali je res temu takó, kar ti pravijo? Sveti Štefan serčan v svojim govorjenji razšteje ob kratkim vse zgodbe božjiga usmiljenja, ki ga je Bog skazal Abrahamu, Mozesu, Davidu in vsimu ljudstvu, in očita jim, de ljudstvu ni častilo ne Bogá ne Mozesa. In na zadnje je sklenil s temi terdimi besedami: Vi terdovratni neobrezani na sencih in ušesih! vedno se vstavljate svetimu Duhu, kakor vaši očetje, takó tudi vi. Oni so morili preroke, ki so Odrešenika oznanovali, vi ste ga izdali in umorili, vi ste postavo prejeli, in je niste deržali. To govorjenje jih je takó hudo razserdilo, de so od togote s zobmi škripali. Sveti Štefan pa je poln svetiga Duha proti nebesam pogledal, jih vidi odperte in Jezusa na desnici božji stati, in je rekel: Glejte nebó vidim odperto, in Sinú človekoviga na desnici božji. Na to začnó vsi vpiti in svoje ušesa mašiti, in vsi kmali planejo va-nj, ga iz mesta vlečejo in s kamnjem pobijajo. In ko je sveti Štefan od vdarkov že vès v kervi bil, je izročil svojo dušo Bogú, rekoč: Gospod Jezus! vzemi mojo dušo k sebi. Potlej na kolena pade in glasno reče po izgledu svojiga

nar krotkejšiga Učenika Jezusa: Gospod! ne šteji jim tega v greh. Ko je te besede izrekel, je umerl. Med kamnjanjem je mladeneč Savel oblačila kamnjavcov varoval, in dobro se mu je zdelo, viditi svetiga Štefana kamnjati, pervolil je v sercu v njegovo smert. Bogamolni ljudje so vzeli truplo svetiga Štefana, ga pokopali in močno žalovali za njim.

Tisti čas so pravoverne hudo preganjati začeli. Veliko kristjanov je zbežalo iz Jeruzalema in so se razkropili po Judeji in Samarii, le aposteljni so še v Jeruzalemu ostali. Pa kamor so prišli, so oznanovali evangéli in Jezusa, ljudje so jim verovali, in takó je število vernih tudi po deželi vsaki dan večí perhajalo. Takó je božja previdnost perпустиła hudobnežem in nevercam pravoverne preganjati, de se je Jezusov nauk hitrejši tudi po deželi razglasil, in de jih je več v Jezusa verovalo, in se po njem zveličalo, in razširila Jezusova cerkev če dalje bolj in bolj.

S. Filip spreoberne zamorca.

Po smerti svetiga Štefana, ko so hudobni Judje in posebno Savel kristjane preganjali, je tudi Filip, sedmih mož eden, ki so jih bili izvolili revežem streči, zbežal iz Jeruzalema v Samarijo, in je oznanoval Jezusa, in ljudje so ga zvesto in veselo poslušali, in ko so čudeže vidili, ki jih je delal, so tudi verovali v Jezusa Kristusa, in Filip jih je kerstil. In veliko veselje je vstalo po mestu. Ko so aposteljni v Jeruzalemu zvedili, de v Samarii besedo božjo poslušajo in v Jezusa verujejo, so poslali Petra in Janeza k njim. Ko prideta v mesto, skličeta vse verne vkup, kateri so bili že keršeni, in stamolila in roké na nje pokladala, de so svetiga Duha prejeli.

Kakor so aposteljni binkuštno nedeljo v podobi ognjenih jezikov svetiga Duha prejeli, so ga tudi véni pre-

jeli, ko so aposteljni roké na nje pokladali in molili, ali jih birmovali. To je bilo zunanje znamenje prihoda svetiga Duha v vérne.

Po tem sta se aposteljna spet vernila v Jeruzalem in po poti gredé sta oznanovala po Samarii sveti evangéli. In angelj se Filipu perkaže in mu reče: Pojdi na cesto, ktera pelje od Jeruzalema v Gaco. Filip berž vstane in gré. Glej! Etijopec, prvi služabnik kraljice iz Kandace, kateri je bil postavljen čez vse njeno premoženje, je prišel v Jeruzalem praviga Bogá molit. In ko se nazaj peljá v svojo deželo, bere na vozu bukve preroka Izaija. Duh pa reče Filipu: Stopi bližej voza in perdruži se mu. Filip stopi k vozu in ga ogovori, rekoč: Ali umeš, kar bereš? Odgovori mu: Kakó bom umel, ker mi nobeden ne razloži? Prosi Filipa, da bi se k njemu vsedel. Besede, ki jih je ravno bral v Izaijevih bukvah so bile té: „Kot ovca je bil peljan h klanju, in bil je kot jagnje tiho pred njim, ki ga striže, in ni odperl svojih ust. V ponižnosti je njegova sodba vzdignjena, ko bo njegovo življenje od zemlje vzeto. Na to Filipa prosi mu povedati: Ali prerok govori od sebe ali od koga družiga. Filip pa mu začne razlagati in oznanovati Jezusa. Zbudé se v njem želje keršen biti. Ko prideta do vode ga imenitni gospod vpraša: Ali bi ne smel tukej keršen biti? Filip mu reče: Ako veruješ iz celiga serca, smeš. Odgovori mu: Verujem, da Jezus Kristus je Sin božji. Ostaneta, stopita z vozá, in Filip ga je kerstil. Kakor pa iz vode stopita, vzame Duh Gospodov Filipa, in Etijopec ga več ne vidi, séde na voz in se pelje vesel domó.” Djanj. apost. 8.

Molimo božje usmiljenje, da se je Bog nevérniga človeka usmilil, in ga iz ajdovskih zmot na pot zveličenja perpeljal. Med malikovavci je prebival, veliko čast, oblast in veliko blagá je imel, pa njegova duša je želela praviga Bogá spoznati; šel je v Jeruzalem ga molit, in

ko je ura stekla, ob kateri mu je Bog hotel svojo milost deliti, pošlje svojiga služabnika do njega, da mu zveličavne resnice oznanuje. One so mu um razsvetile in serce vnéle do Jezusa. Vesel se pelje domó, in gotovo je perpravljajal pot svetimu evangeliju v deželi, kjer je prebival. O de bi tudi mi take goreče želje imeli do Jezusa in njegovih nauk!

9. Savlovo spreobrnjenje.

Pavel, ki mu je bilo pred spreobrnjenjem Savel imé, je Jezusa in vse kristjane na moč preganjal, in želel vse pomoriti. Iz sovraštva do kristjanov gré k velikimu duhovnu in ga prosi, da bi mu spisano pravico dal, vse možé in žene, ki v Damašku Jezusa verujejo, zvezane v Jeruzalem pergnati. Gré v Damašk, in je že blizo mesta, kar ga na enkrat posebna luč z neba osveti, in on pade na tla. Sliši glas z nebes, ki mu reče: Savel, Savel! kaj me preganjaš? Savel vès prestrašen vpraša: Kdo si Gospod? In sliši si odgovoriti: Jest sim Jezus, kteriga preganjaš. Savel spet vpraša: Kaj hočeš, da storim? Gospod mu reče: Vstani in pojdi v mesto, ondi ti bo povedano, kaj de stori. Savel vstane, in nič ne vidi, pogled je zgubil. Možje, ki so bili z njim, ga za roko peljajo v Damašk. Tri dni ni jedel ne pil, tudi vidl ni.

Bil je v Damašku en učenec Jezusov, ki mu je bilo Ananija imé. Njemu je Gospod v perkazni ukazal iti v terg, imenovan Ravni, in mu rekel: Vprašaj v Judovi hiši po Savlu iz Tarza, on moli. Savel je pa vidil v duhu Ananija priti in na-nj roke položiti, da bi spet pogled dobil. Ananija pa odgovori: Gospod, slišal sim od veliko ljudi, koliko hudiga je ta mož tvojim svetim v Jeruzalemu storil, in ima oblast od velikih duhovnov, vse zvezati, kteri v tebe verujejo. Gospod mu reče: Le pojdi, izvoljena posoda mi je, šel bo oznanovat moje imé

nevernikam, kraljem in Izraelskim otrokam. Pokazal mu bom, koliko bo mogel terpeti zavoljo mojiga imena. Čez tri dni pride Ananija v hišo, v kateri je bil Savel, položi roké na-nj, in mu reče: Jezus, ki se ti je na poti perkazal, me pošlje k tebi, de boš spet vidil, in s svetim Duham napolnjen. Precej je Savel spregledal, in se dal kerstiti. Bil je Pavel imenovan.

V spreobrnjenju svetiga Pavla vidimo moč gnade božje, ktero je Pavel brez vsiga zasluženja prejel, zaslužil je štrafingo, ko je preganjal tiste, ki so Jezusa verovali. Bog pa ga je zvolil svojiga velikiga apostelja, in storil ga je močniga s svojo milostjo, de je bil serčen nevernikam Jezusovo véro oznanovati.

Precej po prejetim kerstu je Pavel začel oznanovati, in šel v daljne kraje pridigovat sveti evangéli, in vsi so se zavzeli nad njim. Ko je iz dežel spet v Damašk prišel in Judje močno zavračeval in terdil, de Kristus je Sin božji, so sklenili ga umoriti. Pavel je zvedil, de ga zalezujejo in noč in dan per durih na-nj strežejo. Kristjani, de je ubežal, so ga ponoči v pletenici po zidu izpustili, in je šel v Jeruzalem. V Jeruzalemu so se ga vsi bali, in mu niso verjeli, de bi bil učenec Jezusov. Barnaba ga je sprejel in k aposteljuam peljal. Pavel jim je vse povedal, kakó se mu je Kristus na poti perkazal, in je bil z njimi, in oznanoval sveti evangéli Judam in nevernikam. Tukej je bil spet v nevarnosti umorjen biti. Ko kristjani to zvedó, ga pošljejo v Tarz. In Pavel je šel v Sirsko deželo in v Cilicijo. Ta čas so kristjani mir imeli, vse preganjanje je ponehalo. Aposteljni so hodili po Judeji, Galileji in Samariji, in so oznanovali sveti evangéli, in s čudeži poterdovali resnice svete vére. Ko je sveti Peter v Lido prišel, je ozdravil Enea, ki je osem let bolan ležal, in vsi kar jih je v Lidi prebivalo in v Zaroni, so se spreobrnil in vérovali sveti evangéli. V mestu Jope je k življe-

nju obudil mervto Tabito. Djanj. apost. 9. Ta čudež se je v hipu razglasil, in veliko jih je vérovalo v Jezusa, in prosili so Petra, de bi per njih v mestu Jope ostal, in ostal je več dni per njih.

10. S. Peter spreoberne Kornelija.

Bog je Abrahamu obljubil, de iz njegoviga rodú pride Mesija in de po njem bodo vsi rodovi zemlje blagoslovljeni, de bodo tedej tudi neverniki v Kristusa vérovali in po njem zveličani, in čas se je perbližal, de bodo aposteljni šli tudi nevernikom Kristusa oznanovat, in to je Bog Petru v perkazni razodel.

V Cezareji je živel Korneli, stotnik, dober in pobožen mož, kakor tudi vsa njegova družina; veliko je vbo-gajme izdajal in vedno je Bogá molil, desiravno je bil ajd. Okoli devete ure je vidil angelja k sebi priti, ki ga je poklical: Korneli! Vès prestrašen reče angelju: Kaj je, Gospod? Angelj mu reče: Tvoje molitve in vbo-gajmedajanja so per Bogu sprejete. Pošlji nekoliko mož v Jope k Petru, in pokličí ga k sebi, on ti bo povedal, kaj de stori. Ko je angelj zginil spred njegovih očí, pokliče dva svojih domačih in eniga vojšaka, pové jim kaj se mu je zgodilo, in jih pošlje v mesto Jope k Petru. Drugi dan gredó do Petra. Peter gré ob šesti uri molit. Ko je lačen bil, je hotel jesti. Med tem ko so mu jed perpravljali, se je zamaknil. Vidil je nebó odperto, in od neba velik pert viséti. V njem je vidil mnoge živali in ptice. Slišal je glas, kateri mu je rekel: Peter vstani, zakoli in jēj. Peter pravi: Gospod nikar, še nikoli nisim kaj negnjusniga in nečistiga jédel. Sliši pa spet odgovor: Kar je Bog očistil, ne imenuj ti negnjusno. To se je trikrat zgodilo, in pert je bil spet v nebesa potegnjen. Ko se Peter zdrami, premišljuje kaj bi ta perkazen pomenila. Med tem pridejo poslani možje od Kornelija, in pred vratmi vprašajo po Petru.

In med prémišljevanjem reče Duh Petru: Trije možje po tebi vprašajo, pojdi doli, in brez vsiga pomiselka se podaj z njimi, jest sim jih k tebi poslal. Peter gré doli k možém, in jim reče: Jest sim tisti, ki ga išete, po kaj ste prišli? Možje mu rečejo: Korneli, pravičen in bogaboječ mož, kar vès Judovski narod priča, je po angelji od Bogá povelje prejel, te k sebi poklicat, in tvoje besede poslušati. Peter jih pelje v hišo, in jih je imel tisto noč per sebi. Drugi dan gré z njimi, spremili so ga tudi nekteri iz Jope. Ko pride h Korneliju, pade Korneli na kolena pred njim. Peter ga vzdigne, rekoč: Vstani! tudi jest sim človek kot ti. Gré v hišo in veliko jih najde v hiši in jim reče: Vi véste, kakó se gnjusi Judovskimu možu z neverniki biti, ali Bog mi je rekel, nobeniga negnjusniga ali nečistiga imenovati. Zató sim brez pomiselka k vam prišel; povejte mi, zakaj ste me poklicali? Korneli mu reče: Že so štirje dnevi pretekli, kar sim ob deveti uri v svoji hiši molil, in en mož v belim oblačilu je stal pred menoj, in mi rekel: Korneli! tvoja molitev je uslišana, in tvoje dela milosti so Bogu všeč. Pošlji v Jope po Petra. Precej sim po-te poslal, in perpravljeni smo vsi zdej slišati, kar ti je Gospod ukazal. Peter začne govoriti in reče: Za res vém, de Bog ne gleda na človeka, kdo de je, ampak iz vsaciga naroda mu je tisti všeč, kteri se njega boji, in pravično ravna. Bog je besedo Izraelovim otrokam poslal, in mir oznanil po Jezusu Kristusu; on je Gospod vsiga. Vi véste, kaj se je godilo po vsi Judeji, ker je začel v Galileji učiti po kerstu, ki ga je Janez oznanoval. Kakó je Bog mazilil s svetim Duham in z močjo, Jezusa iz Nacareta, ki je po deželi hodil, dobrotljiv bil, ozdravljaj vse od hudiča nadležvane, ker je bil Bog z njim. Mi smo priče vsiga, kar je storil v Judovski deželi in v Jeruzalemu, in tega so na les obesili in umorili. Bog ga je pa tretji dan obudil, in ga viditi

dal, pa ne vsim ampak nam, ktere je že prej izvolil priče; nam, ki smo z njim jedli in pili še po tem, ko je od mrtvih vstal, in ga je nam ukazal ljudstvu oznanovati in pričati, de ga je Bog postavil sodnika živih in mrtvih. Od njega so vsi pričali, de odpušenje grehov dobé v njegovim imenu vsi, ki va-nj verujejo. Še je Peter govoril in že so bili vsi s svetim Duham napolnjeni, vsi ki so ga poslušali. Vérni, ki so s Petram prišli, in so prej judovske vére bili, so se čudili, de je sveti Duh svojo gnado tudi v nevernike izlil, ker so slišali jih mnoge jezike govoriti in Bogá hvaliti. Peter, ki to vidi, reče: Ali sme kdo braniti, de bi leti keršeni ne bili, ki so svetiga Duha prejeli, kot mi? Ukaže jih kerstiti v imenu Gospoda Jezusa Kristusa. Prosili so ga, de bi nektere dni per njih ostal. Djanj. apost. 10.

Po vsi Judeji je glas počil, de tudi neverniki v Jezusa verujejo. In ko je Peter v Jeruzalem nazaj prišel, so mu očitali, de se je z nevérniki pečal in z njimi jedel. Peter pa njim je vse povedal, kar se je zgodilo, kakó je bil od Bogá opominjan to storiti, in molčali so, in Bogá hvalili, ki je tudi nevérnike poklical v svoje kraljestvo, de bi pokoro storili in zveličani bili.

11. Razširjenje Jezusoviga kraljestva na zemlji.

Ob času smerti svetiga Štefana, ko so vérni preganjani bili, so se razkropili po Judeji, Galileji in Samariji in še v bolj daljne dežele; prišli so tudi v Antijohijo, v Sirijo, in so tam Jezusa oznanovali Judam. Nekteri so ga tudi nevérnikom oznanovali, in so vérovali svetimu evangélju. Ko so aposteljni v Jeruzalemu zvedili, de v Antijohiji svetimu evangélju verujejo, so tje poslali Barnaba, ki pride v Antijohijo, vidi veliko število vérnih, je bil močno vesel, gré v Tar svetiga Pavla

skat. Ko ga je najdel, prideta v Antijohijo, in sta skup eno leto učila in jih veliko spreobrnila k Jezusovi véri.

Tukej so bili véрни prvi kristjani imenovani po Kristusu, ker so si perzadevali Kristusa v življenji popolnoma posnemati, ali njegovo življenje na sebi kazati. V Antijohii je postala prva občina ali cerkev iz nevérníkov.

V devetim letu po Jezusovim odhodu, ko se je že čas perbližal, de so tudi aposteljní imeli iti po svetu nevérníkam oznanovat Jezusove nauke, je sveti Matevž na prošnjo kristjanov popisal življenje, déla in nauke Jezusove, ker je bil priča vsih, je vse vidil in slišal, kar je Jezus delal in učil. Te bukve je imenoval evangéli, to se pravi po našim jeziku, veselo oznanilo. Ravno takó so imenovali tudi drugi trije evangelisti svoje bukve, ki so tudi popisali v njih življenje in nauke Jezusove. Tem bukvam se spodobi reči veselo oznanilo, ker nam oznanujejo usmiljenje božje, ki nam je došlo po Jezusu, Sinu božjim, odpušenje grehov in opravičenje naših duš, spravo, združenje z Bogam po Jezusu in véčno življenje.

Zdej je kralj Herodež Agripa, de bi se bil Judam perkupil, začel kristjane preganjati. Dal je Jakobu aposteljnu, bratu svetiga Janeza, glavo odsekati. In ko je vidil, de je bilo to Judam všeč, zapové tudi Petra prijeti in v ječo zapreti. Ko je bil pa ravno velikonočni praznik, ga je hotel še le po prazniku umoriti. Varovalo ga je pa šestnajst vojšakov, in dva sta bila k njemu perklenjena. Kristjani so pa močno žalovali po Petru in noč in dan molili in Bogá prosili, de bi ga rešil. Prejšnjo noč, ko ga je Herodež drugi dan umoriti mislil, pride Gospodov angelj, in velika svitloba je postala po ječi, zbudi Petra in mu reče: Vstani. Verige padejo od njega, vstane, se obuje, opaše in gré z angeljem; pa ni vedil, de je res božji poslanec, kar se je po angelju godilo, le

mislil je, de perkazen vidi. Gresta memo perve in druge straže in prideta do železnih vrat, ktere se jima samé odpró, in ko ga iz ječe odpeljá, zgine angelj. Zdej se Peter še le zavé in reče: Zdej zares vém, de je Gospod svojiga angelja poslal in me otel iz Herodeževe roke in Judovskega ljudstva, ktero je moje smerti čakalo in želelo. Gredé premišljuje in pride do hiše Marije, matere Janeza s perímkam Marta, kjer je bilo veliko vérnih skup zbranih in so molili. Peter na vežne vrata terka, eno deklè pride vprašat, kdo de terka. Ker Petra po glasu spozná, vrat ne odprè, temuč gré v hišo povedat: Peter pred vratmi stoji. Nobeden ji ni véroval, rekli so ji: Mešaš se, njegov angelj bo. Peter je pa le terkal, odpró mu in ostermé ko ga vidijo. On jim pa z roko migne, de bi molčali, in jim pové, kakó je Gospod z njim storil, in gré proč od njih. Bog je molitev kristjanov uslišal, ki so zaupljivo prosili, in jim dal Petra. Glejte koliko prava molitev per Bogu zamore.

Drugi dan je med vojšaki hrup vstal, kaj se je s Petram zgodilo, in Herodež jih je k smerti obsodil, Peter pa je zbežal iz Judeje v Cezarejo, in tam prebival. Kmali po tem je Bog Herodeža z neznano boleznijo udaril, červi so ga jedli in umerl je. Zdej je cerkev Jezusova spet mir imela. Zdej so se aposteljni razšli po vsim svetu, Judam in nevérníkam evangéli oznanovat, kakor jim je Jezus zapovedal pred svojim vnebohodom, ker so ga dosihmal le v Judeji oznanovali.

12. Pervi zbor aposteljnov v Jeruzalemu.

Jezusova véra se je naglo razšírila po več deželah, in za cerkevjo Jeruzalemsko je bila v tem času cerkev v Antijohii nar večí. Prišli so nekteri kristjani iz Jeruzalema v Antijohijo, kteri so poprej Judje bili, in so

govorili kristjanam Antijohiškim, ki so prej ajdje bili, de mora vsak poprej obrezan biti, scer ne more biti zveličan. Pavel in Barnaba sta jih pregovarjala, de tega ni treba. Sklenili so, de naj gresta Pavel in Barnaba v Jeruzalem k apostelnjam in duhovnam. Pavel in Barnaba spremljena od nekterih gresta v Jeruzalem, kjer so jih apostelni veseli sprejeli, in pravila sta jim, kakó velike reči je Bog z njima storil. in zakaj sta prišla. Zbrali so se apostelni in duhovni in so se posvetovali. Kar vstane sveti Peter in začne govoriti, rekoč: Možjé, bratje! vi véste, de je Bog že zdavnej med nami mene izvolil, de bi iz mojih ust slišali nevérniki besedo evangelija in vérovali. In Bog, ki serca pozná, je pričevanje dajal, ker jim je dal svetiga Duha ravno kot nam. In med nami in njimi ni razločka storil, po véri je njih serca očistil. Zakaj skušate Bogá, in na vrat nakladate učencam jarm, kteriga naši očetje in tudi mi nismo mogli nositi. Le verujmo, de bomo po milosti Gospoda Jezusa Kristusa zveličani kakor oni. Sklenili so, de se ne sme nadloge delati njim, ki so iz nevernikov kristjani. In so odločili pisan list poslati s Pavlam, Barnabam, Judam in Silam v Antijohijo, kakor so bili sklenili, namreč: Sv. Duh in mi smo spoznali, vam nobene teže več nakladati zunaj potrebniga: De se zderžite od malikam zaklaniga, od kervi, od zadavljeniga in od nečistosti. Ako se tega zderžite, boste prav storili. Zdravi bodite! Ko so prišli v Antijohijo, so bili vsi kristjani veseli sklepa apostelnov, in mirne vesti.

Ta je bil prvi zbor v Jezusovi cerkvi, in po tem izgledu je vselej cerkev storila, kader je bilo v resnicah svete vére zoper krive nauke kaj razsoditi. Papež in škofje so vkup prišli, se posvetovali in sklenili, kaj de je cerkev v vsih časih verovala, in véрни kristjani so se sklepu cerkve podvergli in takó verovali, kakor je bilo razsojeno, ker sveti Duh cerkev viža.

Razšli so se aposteljni po celim svetu. Sveti Peter je šel v Antijohijo in od tod v Rim, kjer je bil do svoje smerti, tam je oznanoval sveti evangéli in Jezusa, Sina božjiga, kamor je tudi sveti Pavel prišel, in pomagal ljudi učiti. Kjer so aposteljni več ljudi k Jezusovi véri spreobrnili, so jim škofe in mašnike žegnali, kateri so jih učili, službo božjo opravljati, jim svete zakramente delili, in jim kar je bilo treba k zveličenju vérnih svetovali, in zapovedovali. Izvolili so pa le pobožne, pravične možé, kateri so bili v celi občini bogamoljni spoznani in goreči za Jezusov nauk, in le take so blagoslovili. Prej, ko so jih blagoslovili, so se postili, molili in vsi kristjani z njimi, de bi jim Bog dal dobre mašnike ali duhovne, potlej so še le aposteljni nad izvoljenimi molili in roké na-nje pokladali, de so prejeli potrebni dar svetiga Duha v opravljanje svoje službe, in božjo oblast vse storiti, kar je vérnim k zveličenju treba. Blagoslovljeni so bili nekteri za škofe, ki so prejeli apostoljsko oblast, nekteri pa za mašnike, kakor se že današnje dni godí, in se bo do konca svetá godilo.

Kakor je Jezus svojim učencam večkrat pravil, kakó jih bodo ljudjé preganjali, sovražili, topli, iz shodnic metali in morili zavoljo njegoviga imena, takó se jim je tudi zgodilo. Poterpežljivi so bili pa v vsih nadlogah in mukah (martrah), in Jezusu zvesti in stanovitni tudi v smerti.

Vsi aposteljni so bili umorjeni razun svetiga Janeza, kteriga je Jezus posebno ljubil. On je v veliki starosti v Efezu navadno umerl. Svetimu Jakobu, Janezovimu bratu je Herodež dal glavo odsekati. Sveti Jakob, manjši imenovan, je bil v Jeruzalemu škof ostal, ki so vsi drugi aposteljni po svetu šli evangéli oznavat. Sv. Jakoba so kristjani zavoljo njegove svetosti, kakor tudi nekteri Judje, visoko častili. On je bil umorjen pod Judovskim velikim duhovnam Ananijem, peljali

so ga na tempelj, in ko je z verh tempeljna na glas pričal, de Jezus Kristus je Sin božji, ki sedi na desnici božji, in de pride v oblakih nebá, so ga s tempeljna vergli in ubili. Svetiga Petra so v Rimu na križ obesili in umorili; svetimu Pavlu pa glavo odsekali, oba na en dan. Takó so vsi aposteljni živeli in umerli za Jezusa, ko so Jezusavo kraljestvo ljudstvu oznanovali. Pa ne le aposteljni so oznanovali Jezusov nauk, tudi dva in sedemdeset učencov; sedmero mož, ki so jih aposteljni izvolili revežem streči, in drugi pravični možje, ki so jih ti naučili in poslali, oznanovat zveličavne resnice Jezusove vére. Po teh svetih možéh je Bog vsim ljudém na zemlji oznanil, kakó bodo Jezusoviga odrešenja deležni in zveličani,

13. Jeruzalem razdjan.

Judje so na vso moč sovražili kristjane in perzadevali si véro Jezusovo zatreti. Ali kaj zamore človeška moč in hudobija zoper božjo voljo. Bog, kader se mu je zadosti zdelo, je spolnil Danijelovo in Jezusovo prerokovanje. Judje so se v Jeruzalemu in v Judeji spuntali zoper Rimljane in med seboj, in bili so takó oslepljeni na umu, in popačeni v sercu, de kar nobeniga opominovanja pametnih ljudi niso poslušali. Nič niso marali, desiravno so pred vojsko vidili mnoge znamenja, ktere je Jezus prerokoval, de se bodo perkazale na nebu in na zemlji pred končanjem Jeruzalemskiga mesta in Judovskiga kraljestva. Jezus je prej pravil, de bodo potresi sèm ter tjà na zemlji, de bo dragina, lakota, kuga, vojska in strašne znamenja se bodo na nebu perkazale. Kakó se je godilo tisti čas, nam popišeta Jožef, Judovski duhoven in Tacit Rimski, učena možá. Oba sta vse vidila, kar se je godilo. Več let poprej so se začele strašne znamenja kazati na nebu, de Bog jih bo zdej štrafal, in mesto končal, pa krivi učeníki so ljudstvo

motili, de se niso dali prav podučiti; vidili so na nebu podobo meča. Prej ko so se spuntali zoper Rimljane, so prišli v tempelj veliko noč obhajati, in so vidili zjutrej ob tréh veliko svetlobo v tempelju, de je bilo pol ure takó svetlo, kakor podnevi. Velike vrata tempelja so se same odperle ob polnoči, ki jih je zavoljo velike teže dvanajset mož komej zaperlo. Vidili so veliciga trayna v letu pet in šestdeset nad Jeruzalemom visoko pod nebam vozove in trume vojšakov, ki so se ravno takó vidili, kakor de bi hotli mesto oblégati. Binkuštno nedeljo so Judovski duhovni, ki so ponoči v tempelj šli službo odpravljati, slišali šum in tak glas, kakor de bi jih bilo veliko govorilo: Pojmo od tod. Vse to jih ni potolažilo, de bi bili mirovali; takó so bili v hudobii poterjeni, in krivi učeniki so jih v hudobii še bolj poterdili, ker so jim po vsih téh strašnih znamenjih le srečo oznanovali in Rimljanam nesrečo.

Kristjani so po božjim razodenji takrat Jeruzalem zapustili in šli v mesto Pela, ki je ležalo na uni strani Jordana. Jezus jim je še pred svojo smertjo strašne šibe oznanil, s kterimi bo pravični Bog Jeruzalem štrafal, ko je Jezusa zaverigel, kakor je Daniel prerokoval. Povedal je svojim učencam znamenja, ktere se bodo godile pred razdjanjem Jeruzalema in je rekel: Kader bo te tedej vidili gnjusobo razdjanja stati na svetim mestu, tedej naj, kteri so v Judeji, beže na gore, i. t. d. Mat. 24. Kristjani so znamenja vidili in zbežali.

Rimljani so prišli, mesto Jeruzalem oblegli, Jude so v mestu od lakote merli, in ko so ga Rimljani zmagali, so Jude morili, nekoliko jih polovili, jih iz dežele po svetu razpodili, mesto in tempelj požgali, razvalili in ga tlam enakiga storili. Takó je Bog Jude zaverigel, in štrafal njih velik greh, ko so Jezusa, Sinú božjiga zaverigli in umorili.

Ob tem času so minule Judovske daritve in služba božja v lepim tempeljnu za vselej. Judje so še današnje dni po vsi zemlji razkropljeni, nimajo ne svojiga kralja, ne duhovnov, ne daritev. Oni so vedno žive priče spolnjenja Jezusoviga prerokovanja, kakó na tanjko de se je spolnilo. Na hrib Kalvarije gredé je Jezus Jeruzalemskim ženam rekel, ki so se za njim jokale: Ne jokajte se čez me, ampak jokajte se same čez se in čez svoje otroke. Glejte, pridejo dnevi, ki bodo rekli: Blagor nerodovitim in telesam, ki niso rodile, in persam, ki niso dojile. Takrat bodo rekli hribam: padite na nas, in griči pokrite nas. Luk. 23. In zdej je bil tisti žalostni čas.

Koliko časa je Bog terdovratnim Judam perzanasal, kakó jih opominjal, kakó ljubeznjiviga se jim kazal, in koliko si je tudi Jezus perzadjal jih spreobniti; ali vse je bilo zastojn. Ljubi kristjani! tudi nas Bog hoče spreobniti, opominja nas Jezusove nauke poslušati in po njih živeti, de bi skozi resnično pokoro odpušenje grehov zadobili.

Če terdovratni ostanemo v svojih grehih in se ne damo spreobniti, ne po njegovih velicih obljubah, ne po njegovim žuganji, in ne bomo živeli po Jezusovih svetih zapovedih, čakajo nas še hujši štrafinge v večnosti.

14. Kakó je Jezusov evangéli do nas prišel?

Sveti evangéli je po posebni pomoči svetiga Duha do nas prišel. Aposteljne je Jezus sam učil, česar ga še niso prav umeli, to jim je svetí Duh razodel, ki jim ga je bil poslal. Aposteljni so skerbili, de so nauk Jezusov tudi njih učenci čist brez vse človeške zmote ohranili in ga drugim oznanovali. Učenci aposteljnov so ga drugim duhovnam in škofam izročili, takó de je s pomočjo svetiga Duha od eniga do družiga do nas pri-

šel, to je po ustnim izročilu. Aposteljni s pomočjo svetiga Duha so ob posebnih perložnostih nekoliko Jezusovih nauk spisali, in kristjanam spisane izročili. Tem bukvam pravimo sveto pismo nove zaveze, ali noviga testamenta.

Zakaj tem bukvam, ki so jih aposteljni, ali njih učenci spisali, pravimo sveto pismo?

Zató, ker so ga spisali s pomočjo svetiga Duha, in ker so nauki v njem sveti.

Zakaj pravimo sveto pismo nove zaveze?

Zató, ker imenujemo čas od Jezusoviga rojstva novo zavezo, ali novi testament, ker je Bog nebeški Oče z nami zavezo storil, in nam nebesa obljubil, če bomo v Jezusa verovali in po njegovih naukih živeli; mi pa smo Bogú obljubili, va-nj verovati in po njegovih naukih živeti. Bog je nekđaj z Abrahamam in Izraelci v pušavi po Mozesu zavezo storil, in za tisti čas le z enim ljudstvom, zdaj pa z vsimi narodi na zemlji, ker je Jezus za vse umerl in vsim vrata nebeške odperl.

Ktere so bukve, ki jih sveta cerkev spozná, de so s pomočjo svetiga Duha spisane?

So le té: Štirje evangélii sv. Matevža, sv. Marka, sv. Lukeža in sv. Janeza. Djanje aposteljnóv; listi svetiga Pavla, sv. Petra, sv. Janeza, sv. Jakoba, sv. Juda in skrivno razodenje svetiga Janeza.

Sveti Matevž in sv. Janez sta bila aposteljna Jezusova in sta vidila in slišala, kar je Jezus storil in učil. Sveti Marka je bil tovarš svetiga Petra, in sveti Lukež tovarš svetiga Pavla; pisala sta s pomočjo svetiga Duha, kar sta jima aposteljna povedala.

Sveti Matevž je pisal na Judovskim, in dal svoj evangéli kristjanam, ki so v Jeruzalemu in na Ju-

dovskim prebivali, kjer se je vse to godilo in je bilo vse znano, kar je Jezus učil in storil.

Pervi trije evangelisti govoré veliko od božje, posebno pa veliko od Jezusove človeške natore, in učé, de Jezus je res Bog in človek. Sveti Janez pa posebno skaže, de je Jezus edinorojeni Sin božji, pravi Bog z Bogam Očetam in svetim Duham eden in ravno tisti Bog, kateri ima z njima le eno in ravno tisto božjo natoro. Vsi štirje popišejo včlovečenje, rojstvo, življenje, nauke, čudeže, terpljenje, smert, vstajenje od smerti in vnebohod Jezusa Kristusa, Sinu božjiga.

Djanje apostelnov je spisal sveti Lukež evangelist. V téh bukvah popiše vnebohod Jezusov, prihod svetiga Duha v aposteljne, razširjenje Jezusove cerkve po oznanovanji apostelnov in skozi njih čudeže; smert svetiga Štefana in Jakoba, spreobrnjenje velikiga ključarja kraljice Kandace in Kornelija, preganjanje kristjanov po judih, čudno spreobrnjenje svetiga Pavla, terpljenje apostelnov, posebno svetiga Petra in Pavla.

Sveti Pavel je štirinajst listov. Pervi v sv. pismu je, ki ga je Rimljanam pisal. Sv. Pavel uči v tem pismu, de, ker je apostelj svetá, hoče jude in ajde kot eno božjo družino vkup spraviti, in pokaže, de judje in ajdje ne bodo zavoljo svojiga zasluženja, ampak skozi gnado in pravo véro pred Bogam opravičeni in zveličani, in kakó se more prava véra po dobrih delih skazati. De ajdje iz stvarjenih reči scer spoznajo, de je Bog, pa ga ne časté kakor se spodobi, temuč hudobno živé; pa tudi judje niso boljši, desiravno imajo božjo postavo, vender le gréh delajo. Torej so judje in ajdje štrafinge vredni. Le po Jezusu Kristusu zadobimo milost, odpušenje grehov in opravičenje. Če va-nj verujemo in po njegovih zapovedih živimo, bomo še le pravični, brez Jezusa pa ni nobeden pravičen.

Pervi list svetiga Pavla do Korinčanov. V Korintu je bil prepír med nekterimi kristjani, de so se med seboj ločili po učeníkih, nekteri so rekli, mi smo Kristusovi. Sv. Pavel jim piše, de jim je čisto božjo resnico oznanoval, naj ne govoré, jest sim tega ali uni-ga učenec, vsi smo le hlapci božji v oznanovanji svetiga evangelija. Ostudniga nečistnika, satanu izdá. Svari jih, de, če kdo v zakonu kristjan postane, naj se ne loči zató od svojiga nevérniga družeta. Svetje deviški stan, desiravno zakonskiga stanú ne odverže. Pové jim, de mesó, ki je malikam v dar perpravljeno, se sme ravno takó jesti kakor drugo, pa vender, ako bi bil skozi jed takiga mesa kdo pohujšan, ga ne sme jesti. Očita jim, de se per službi božji prav ne zaderzé; zapové ženskim, de ne morajo s pokritim obrazam v cerkev priti, in se v cerkvene reči ne mešati, ampak molčati; de naj vsak s čistim sercam sveto obhajilo prejme. In uči, de je Jezus od smerti vstal, in de bomo tudi mi vstali.

Drugi list do Korinčanov. Ko je sveti Pavel po Titu zvedil, de je njegov prvi list veliko dobri-ga v Korintu storil, jim pové svoje veliko veselje, jih v drugim tolaži, nečistnika, ki se je spreobernil, spet v cerkev vzame. Govori od svoje apostolske oblasti, od svojiga zasluženja v posvarjenje vsih, ki so zoper njega govorili.

List do Galačanov. Sv. Pavel jim zaterdi, de naj se njegovih naukov deržé, in naj se ne dajo motiti, de, ako bi tudi angelj z nebes prišel in jih kaj drugači učil kakor on, naj mu ne verjejo, ker je on svoj evan-géli od Jezusa prejel. Uči jih, de judovske šege jih ne vežejo, de Jezus nas je od jarma judovske postave odkupil. Živite po Jezusovih naukih, boljšajte svoje serca, jim piše, in varvajte se tistih, ki me hočejo ogo-varjati in černiti per vas. Ponížajte se, in Jezus bodi vaša čast.

List svetiga Pavla do Efežanov. V njem hvali Jezusa in njegovo véro, uči jih, de človek je opravičen po smerti Jezusa Kristusa, in de po božji milosti so poklicani v Kristusovo kraljestvo; jih opominja se ne dati zmotiti od lažnjivih učenikov, in uči kakó naj vsak v svojim stanu sveto živi.

List do Filipljanov. Filipljani so bili sv. Pavlu iz serca vdani, poslali so mu pomoč v Rim, kjer je zapert bil. Torej se jim zahvali, jih pohvali ker pobožno živé, in se zató tudi Bogú zahvali, ki jim svojo milost daje. Opominja jih v miru in ljubezni živeti, in se varovati lažnjivih učenikov, in njegov nauk zvesto ohraniti.

List do Kološanov. V tem listu jih sveti Pavel hvali zavoljo njih vére in ljubezni, in jim pové, de za nje moli; častitljivo od Jezusa govori, in jih opominja zapeljiviga učenika se varovati, in se ne dati zapeljati.

Dva lista do Tesaloničanov. Sveti Pavel hvali njih stanovitnost v véri, hvali Bogá zavoljo njih poterpežljivosti v preganjanji, jih opomina se varovati nečistosti, in jim pové, de še ne bo sodniga dné.

Dva lista do Timoteja škofa v Efezu. Sv. Pavel ga uči, se jim vstavljati, kateri se za prazne reči prepirajo, prepír ljubezen ugasne, in nemir napravi. Popiše lastnosti, ktere morajo imeti, ki jih za duhovski stan izvoli; uči ga, kakó se mora proti vsakimu zadržati, kakoršne starosti ali stanu naj bo. Opominja ga gnado božjo zvesto ohraniti, ktero je per posvečenji za škofa prejel; naj krotko opominja jih, kateri se resnici vstavljajo, v upanji, de Bog jih bo s svojo gnado spreobernal. Pové mu, de bodo v zadnjih časih lažnjivi učeniki vstali, polni pregreh, ki se bodo po zunanjim dobre kazali in ljudi motili, ti pa ostani stanoviten, in živi vsim v dober izgled.

List do Tita, škofa na otoku Kreti. Sv. Pavel je Tita močno ljubil, njega je škofa posvetil, in mu v tem listu popiše kakor Timoteji, kakošni morajo škofi in duhovni biti,

List do Filemona. Filemon je imel sužniga Onezima, in ta ga je okradel, zbežal od njega in gré v Rim; soznanil se je s svetim Pavlam in sveti Pavel ga je spreobernal v kristjana, in ga je s tem listam v Kolo-so k Filemonu poslal, in za-nj prosil, de bi mu odpustil in ga spet v službo vzel. Sveti Pavel da tukej lep izgled ljubezni do bližnjiga, in nas uči kakó ljubeznjivo bi mogli poslam odpustiti, kader svoje pregreške spoznajo in obžalujejo.

List do Hebrejov. Sveti Pavel je vidil kakó kristjanam, ki so prej judje bili, šege judovske službe božje dopadejo, ker per kristjanih sperviga še ni bila takó častitljivo opravljena; de so mislili ceremonije judovske cerkve so tudi njim potrebne, de jih ne smejo opustiti, in se je bal, de bi se nazaj ne povernili in judje ne postali. Vedil je pa tudi, koliko hudiga so judje kristjanam storili, kateri so bili pred njih bratje, zató jih uči nar veči skrivnosti od Jezusa Kristusa, jih tolaži v njih terpljenji, pové jim, de Jezus je vikši od vsih, njegovo maštvo vikši od judovskega, ktero je bilo le podoba njegoviga; de daritve judovske so le podobe njegove daritve. In prepriča de prava pravica ne pride iz postave, de le Jezus opraviči človeka, in opominja jih k stano vitnosti v véri.

List svetiga Jakoba, manjšiga škofa v Jeruzalemu. Sveti Jakob je vidil, de so kristjani hudo preganjani od judov, bal se je, de bi ne odpadli od vére iz strahú pred preganjavci; vedil je, de nekteri mislijo, véra sama brez dobrih dél človeka opraviči, zató je pisal ta list, de jih je podučil, de skušnjave kristjanu v dobro zaležejo, če jih premaga; pokaže kakó se začne

greh v človeku, in uči de véra brez del je mrtva, in de vsaki véрни si mora perzadevati po božjih zapovedih storiti.

Dva lista svetiga Petra. Sv. Peter daje lepe nauke kristjanam, de njih véra je prava, uči poterpežljivost v terpljenji po Jezusovim izgledu, opominja sveto živeti, višjim, gosposkam pokorni biti. Više opominja k zvestimu dopolnjenju dolžnosti njih stanú, in vse de naj voljno preterpé, naj bodo volji božji vdani in naj bodo stanovitni v véri.

Trije listi svetiga Janeza. Pervi je poln lepih nauk, kakó naj se med sabo ljubimo. Druga dva sta osebam po samim pisana, hvali njih pobožno življenje, in jih opominja se ločiti od takih, ki zmote učé.

List svetiga Juda Tadeja. Vérne opominja, de naj bodo stanovitni v véri, naj po keršansko živé, in naj se varjejo krivovércov.

Skrivno razodenje svetiga Janeza. Sveti Janez po razodenji božjim popiše, kakó se bo Jezusovi cerkvi od začetka do konca svetá godilo, kakó se bo s svojimi sovražniki vojskovala in jih premagala, in na zadne vsa v nebeško kraljestvo se premenila.

15. Od ustniga izročila.

Aposteljni so veliko lét Jezusov nauk le učili pa ne pisali, ker jim je Jezus zapovedal, rekoč: Pojte po celim svetu in oznanujte sveti evangéli, in kerstite jih, učite jih vse dopolniti, kar sim vam zapovedal; tedej so le z besedo učili in pozneje so še le pisali, ko je bil sveti evangéli že po širokim na zemlji znan. V listih, ki so jih aposteljni vérnim pisali, so jih tudi opomnili na nauke, ktere so jim dali, ali pa so jih še bolj razložili, de so jih bolj čisto umeli. Sv. Pavel opominja Tesaloničane: »Bratje bodite stanovitni in deržite

izročanje, kteriga ste se naučili ali skozi govorjenje ali skozi naš list.» (2. Tesal. 2. 14.) to je, de držite se po tem, kar sim vas z besedo učil. Sv. Janez pové, de je Jezus scer še veliko drugih čudežev v pričo učencov storil, kteri niso v teh bukvah zapisani, ti pa so zapisani zató, de verujete, de Jezus je Kristus Sin božji, in de, kteri verujete, življenje v njegovim imenu imate. Jan. 20. 30. Namestniki apostelnov so resnice, ki so jim jih aposteljni povédali, druge učili, takó de so jih spet eden od družiga zvedili do današnjiga dné.

In če bi ustniga izročila ne imeli, bi še svetiga pisma, naukov Jezusovih prav ne zastopili. Tudi bi ne vedili, ktere bukve so aposteljni s pomočjo svetiga Duha pisali, ako bi namestniki apostelnov drugim ne bili povedali, in ti spet svojim namestnikom do današnjiga dné. Več naukov aposteljni pa tudi niso zapisali, desiravno so jih učili, kar sami povedó; vse te resnice vémo le iz ustniga izročila. Postavim véno resnico: de je sveti kerst tudi otrokam k zveličenju potreben, kakó naj se daritev svete maše opravlja, kakó naj se sveti zakramenti delé, de svetnike častiti je dobro in koristno i. t. d. vémo le po ustnim izročilu.

Iz kogá vse vémo, kar nam je verovati?

Iz svetiga pisma in iz ustniga izročila.

Ali je v svetim písmu nove zaveze vse zapisano, kar je Jezus učil?

Ni vse zapisano, veliko resnic so aposteljni le z besedo učili, pa ne zapisali.

Od kod vémo, kar so aposteljni z besedo učili, pa ne zapisali?

To vémo iz ustniga izročila.

Kakó se prepričamo, de to ustno izročilo, ki ga imamo, je resnično Jezusovo in njegovih apostelnov?

Se prepričamo iz tega, ker ga je katoliška cerkev ob vsih časih za Jezusov in njegovih apostelnov nauk vérovala in povsod učila.

Kaj je tedej nezapisana božja beseda ali ustno izročilo?

So tisti nauki vére, ki nam jih gré vérovati in po njih živeti, ktere so aposteljni ali iz ust samiga Jezusa slišali, ali pa razsvetljeni od svetiga Duha le oznanovali, pa ne zapisali.

Kje je ustno izročilo hranjeno?

Samo v katoliški Rimski cerkvi je stanovitno zvesto in nepopačeno hranjeno, ona sama je od Jezusovih in aposteljskih časov, in bo do končanja svetá.

16. Malikovavci preganjajo kristjane.

Bog je bil odvil judam moč kristjane preganjati in jim škodovati, ker jih je zavoljo njih pregreh, ko so Jezusa svojiga Odrešenika zavergli, ga križali in umorili, hudo štrafal in po celim svetu razkropil, in kristjani so imeli mir pred njimi. Pa toliko hujši so jih začeli ajdje preganjati in moriti, samo zató ker so kristjani bili. Gosposke so jim prepovedovale se skup shajati k službi božji. Silili so jih malike moliti in jim darovati, sveto pismo so jim jemali in ga sožgali; silili so jih Jezusa kleti, in če niso storili, kar so hotli, so jih zapirali v ječe, jih neusmiljeno tepli in morili. Veliko kristjanov je pomerlo v smerdljivih ječah od lakote in tepenja. Razpenjali so jih na kole, jih po živinsko bičali (gajžlali), s sekirami sekali, z razbeljenim železam žgali, na žerjavci pekli, z tacimi rečmi, ki rade goré ovili in namazali in take zažgali; s žagami žagali, v vrelin

olji kuhali, s kamni pobijali, s kolmi do smerti topli, z mečmi morili, s pšicami streljali, divjim zverinam za jéd metali, jim kamne na vrat obešali in v vodo metali; kože jim s života derli, jih na razbeljene stole posajevali, in z raztopljenim svincam polivali, in kdo bo vse soštel, kakó so jih hudobni ajdje mučili (martrali)? Desiravno so pa toliko terpeti mogli, se vender niso dali premotiti v vérovanji; veliko bolj so se veselili in za zlo srečne šteli, de so imeli perložnost za Jezusa terpeti, kteriga so čez vse ljubili, in ker so imeli upanje boljšiga življenja v nebesih. Veliko tavžent tacih nedolžnih kristjanov je v hudih mukah (martrah) umerlo, in ravno njih smert je storila, de je število kristjanov če dalje bolj rastlo. Tri sto let so ajdje kristjane takó hudo preganjali, od časa do časa so bili bolj ali manj preganjani in morjeni, in v časih tudi nekoliko časa mir imeli; tokó dolgo, de je Konštantin, Rimski cesar Jezusovo véro na se vzel. Pod njim so kristjani lep mir zudobili.

Konštantin je dajal zapovedi v dobro kristjanam; zapovedal je precej vse kristjane spustiti, kteri so v ječah zaperti bili; jemal jih je v svojo službo, ker dosihmal ni bil noben kristjan v cesarsko službo vzet. Dopusstil jim je cerkve zidati, božjo službo očitno opravljati, in nobeden nevercov jih ni smel motiti ali kako nadlego jim delati v službi božji. Kristjani so smeli nedeljo in druge zapovedane praznike očitno praznovati in posvečevati. Sam je tudi cerkve zidal in jih tudi po cesarsko obdaroval. Vsako duhovno opravilo je bilo v cerkvah z veliko častjo opravljeno.

Takó so oznanovavci svetiga evangelija per judih in ajdih velike zaderžke imeli. Judje so čakali mogočnega zemeljskiga kralja, kar Jezus ni bil; ajdje so pa živeli po natori, po svojim spačnim poželjenji, kar sveti evangéli prepové, ker le lastno zatajenje zapoveduje, kar nevercam ni bilo všeč; in vender se je Jezusov

nauk po celi zemlji razširal zraven vsih téh zadržkov, in ravno to priča, de Jezusov nauk je božji.

Kristjani so pa svoje brate in sestre, kateri so se dali zavoljo Jezusove vére mučiti ali martrati, visoko častili, ob obletnici njih smerti in tudi druge čase so na njih grobéh skup prišli, molili, se mučencam ali marternikam perporočevali v molitev, de bi za-nje Bogá prosili, de bi jih močne storil v véri in v življenji po véri, in ako bi bilo treba se raji umoriti dali kakor véro zatajiti. Kristjani so tudi košice mučencov ali marternikov in druge reči, ki so jih marterniki imeli, postavim obleko ali rute, s kterimi so si pot brisali, visoko častili, torej njih kostí pobirali in častljivo hranili. Tem ostan- kam pravimo svetinje.

V preganjanji se vidi obljuba Jezusova spolnjena, ki jo je svoji cerkvi storil, de hudobije peklenske je ne bodo zmagale; de jo je na skalo postavil, in bo do končanja svetá terdno stala.

Hvalimo Bogá, de v lepim miru živimo in lahko Bogú služimo; pa žalujmo, ko je takó malo dobrih kristjanov, kateri bi po Jezusovih naukih in izgledih živeli. Koliko hudiga so nekdej mučenci ali marterniki za Jezusa in za nebesa preterpeli, in koliko smo pa mi perpravljeni voljno preterpeti! Kaj bo z nami? —

17. Od svetih krajev kristjanov, kamor so se shajali Bogá molit.

Precej v prvih časih keršanstva so kristjani imeli odločene kraje, kamor so ob nedeljah skupej prišli svojo službo odpravljat; eden družiga v dobrim poterovat in daritev večne zaveze ponavljat, to je, sveto mašo Bogú darovat in se s svetim rešnjim telesam obhajati. Sveti Pavel je dve leti v Efezu v Tiranovi hiši imel odločeni kraj, kjer so se véрни shajali, de jih je učil, sveto mašo opravljal in jih obhajal. Djanj. apost. 19. 9. Od tacih

za službo božjo odločenih krajev sveti Pavel v prvem listu do Korinčanov govori, ko jim očita, zakaj de cerkve božje v pravi časti nimajo, de naj domá jedó in pijejo, in ne v cerkvi. 1. Kor. 11. Od tacih krajev tudi ajdovski veči Plini v listu do rimskiga cesarja Trojana piše, kjer kristjane zagovarja, de nič hudiga ne storé in so mirni, le to pové od njih, de v nedeljo se vselej snidejo na en kraj, svojiga Gospoda in Bogá molit. Sv. Justin mučenec (marternik), ki je v drugim stoletji po Jezusovim rojstvu živel, nam to pové, ker piše: de kristjani prvi dan v tednu, to je, v nedeljo vsi vkup pridejo iz mest in vasi; de obhajajo spomin Jezusoviga od smerti vstajenja, de so učeni, de molijo in jih obhajajo. Sveti Klemen iz Aleksandrije uči kristjane, kakó se morajo v cerkvi zaderžati. To priča od cerkvá, de so jih kristjani imeli, ktere so tudi božje hiše, hiše molitve imenovali.

Cerkveni pisarji prvih časov keršanstva od veliko cerkvá kristjanov govoré, in se hudo pertožijo čez ajde, ki jim jih podirajo in požigajo. Rimski cesar Dijoklecijan je v letu tristo in tri zapovedal vse cerkve kristjanov do tal podreti, to priča, de so jih že veliko imeli, ktere so na tibim blagoslovili ali žegnali, po zadobljenim miru pa z veliko in posebno častjo.

Ob časih preganjenja, ali ko so jim bile cerkve poderle, so pa kristjani v skritih krajih, v sámotah službo božjo opravljali. Prišli so vkup ponoči ali pa zjutrej ob zoru, de jih sovražniki niso vidili. Bali se scer niso terpeti za Jezusovo véro, pa brez potrebe niso hotli v nevarnost svojiga življenja postaviti, in tudi ne sovražnikom perložnosti dajati, de bi jih bili po nedolžnim mučili in morili.

18. Od svete katoljske cerkve in nje naredb.

Jezus je hotel, da bi njegova cerkev do končanja sveta ostala, postavil je učenike v nji. Pervi učeniki so bili aposteljni in učenci, ki si jih je bil izvolil, da so po njegovim vnebohodu njegovo delo ljudi zveličati, naprej delali, njegovo kraljestvo po zemlji razširjali med narodi, in jih napeljevali njegoviga neskončniga zasluženja s svetim življenjem se vdeležiti. V to sveto delo jim je tudi dal božjo oblast v njegovi cerkvi vse storiti, kar je treba, da bodo ljudje zveličani, in kristjanam vse zapovedati storiti, kar jim k boljšemu življenju in k zveličanju služi, da ga dosežejo, ker je rekel: Karkoli boste na zemlji zavezali, bo v nebesih zavezano, in karkoli boste na zemlji odvezali, bo tudi v nebesih odvezano. Kdor pa hoče zveličan biti, mora prej od Jezusoviga duhovniga telesa ud cerkve postati, v nji bo deležen Jezusoviga neskončniga zasluženja in posvečen po svetim Duhu.

V te pravice stopi človek skozi sveti kerst, kjer bo po svetim Duhu prerojen, in z Bogam Očetam in Jezusam sklenjen. Zato je dal svojim aposteljniam in učencam oblast kerševati, rekoč: Pojdite po celim svetu, in oznanujte sveti evangéli vsim narodam, in kerstite jih v imenu Očeta, Sina in svetiga Duha. Učite jih vse dopolniti, kar sim vam zapovedal. In to je svojim aposteljniam in učencam govoril.

Če pa kristjani z gnado bažjo, ki so jo per svetim kerstu prejeli, ne delajo, si ne perzadevajo z njo volje božje dopolniti, se pomoči svetiga Duha vstavljajo, greše, se ločijo od Boga, ga zapusté, spet padejo v kraljestvo hudobniga Duha, katerimu smo se per svetim kerstu odpovedali, in zgubé večno življenje. Da bi pa vsakimu, kateri bi hotel spet z Bogam se spraviti, mogoče

bilo, je Jezus iz ljubezni do nas zakrament svete pokore postavil, in dal svojim učencam božjo oblast grehe odpušati, rekoč: **Kakor je Oče mene poslal, takó jest vas pošljem**, in je va-nje dihnil in rekel: **Prejmite svetiga Duha**, katerim boste grehe odpustili, so jim odpušeni, in katerim jih bote zadržali, so jim zadržani. In te oblasti ni dal vsim kristjanam, ampak le učencam.

De bodo kristjani ohranjeni v gnadi božji in v dobrih delih rastle, in imeli vedno daritev jo Bogu v čast in v odpušenje grehov darovati, je Jezus per zadnji večerji zakrament svetiga rešnjiga telesa in daritev svete maše postavil. Dal je svojim apostelnjam svoje teló v jed, in svojo kri v pijačo; in tudi le apostelnjam, in ne drugim, ki so va-nj verovali, je zraven rekel: **To storite v moj spomin, to je, mašujte.**

Iz téh naredeb v Jezusovi cerkvi se učimo, de je Jezus svojim apostelnjam posebno oblast dal, ktere drugim vernim ni dal. Aposteljni so tedej od Jezusa prejeli oblast zapovedi dajati, ktere so jim k zveličenju pomagljive; kerševati, grehe odpušati, daritev svete maše opravljati, kristjanam svete zakramente deliti, in jih vse učiti, kar jim je Jezus zapovedal, in jim uterdovati, de naj to tudi dopolnijo. Jezus jih je poglavarje svoje cerkve postavil.

Ker je pa Jezus hotel, de njegova cerkev do končanja svetá ostane, je dal svojim apostelnjam in njih namestnikom oblast druge namesti sebe postavljati, rekoč: **Kakor je mene Oče poslal, tudi jest vas pošljem**. **To je: Moj Oče mi je dal oblast vas poglavarje moje cerkve postaviti, takó tudi jest vam dam oblast druge za svoje namestnike postaviti, in jim dati to božjo oblast, ktero ste vi od mene prejeli, de bodo moja cerkev, moje vérne vižali in napeljevali k zveličenju.** In aposteljni so tudi postavili namest sebe škofe in mašnike. Ker je bilo škofam in mašnikom pomoči svetiga Duha ravno takó

treba kakor apostelnjam, so jih posvetili (žegnali), in posvečeni so prejeli božjo oblast in potrebno pomoč svetiga Duha, de so zamogli težke in svete dolžnosti svojiga duhovskega stanú zvesto opravljati.

Škofje so namestniki apostelnov, in drugi mašniki namestniki učencov. Kakor so apostelni veči oblast od Jezusa prejeli, kakor drugih dva in sedemdeset učencov, takó imajo tudi škofje veči oblast kakor mašniki. Ko je učenec Jezusov, Filip v Samariji pridigoval, in so Samarijani v Jezusa verovali, jih je kerstil. Ko so apostelni v Jeruzalemu to zvedili, so poslali Petra in Janeza v Samarijo, in sta na keršene roké pokladala in molila, de so vérni sv. Duha prejeli, to je, delila sta jim zakrament svete birmе. Iz tega se že vidi, de učenci niso birmovali, so imeli tedej manji oblast kot apostelni; takó imajo tudi mašniki manj oblasti kot škofje. Takó so tudi apostelni in ne mašniki razsodili v Jeruzalemu, de kristjani niso pod postavo Judovskih šeg, de jim ni treba obrezovanja.

Škofje so postavljeni cerkev božjo vižati, ker so namestniki apostelnov. Sv. Pavel pravi: Glejte tedej na se in na vso čedo, v kateri vas je sveti Duh škofe postavil, de vižate cerkev božjo, katero je s svojo kervjo perdobil. Djanj. apost. 20. 28. Škofje imajo oblast birmovati, mašnike posvečevati in ljudstvo v svojih škofijah vižati in čuti, de sovražniki slabih naukov med ljudstvo ne raztrosijo in ga ne zapeljejo. Ko pa škofje po vsi škofii biti ne morejo, imajo po farah postavljene fajmoštre, kateri so njih pomagavci.

V vsaki hiši, v vsaki družini mora eden glava, prvi biti, kateri vse viža, in kterimu morajo drugi podložni biti, de se vse po redu godí; takó mora tudi v Jezusovi cerkvi eden glava biti, kateri ima pervo čast in oblast. Zató je tudi Jezus svojo cerkev previdel s poglavarjem čez

vse ude cerkve, de bi se vse v edinosti in po redu v nji godilo, in postavil je Petra za prvega poglavarja cele cerkve. Svetimu Petru je Jezus rekel: »Ti si skala, in na to skalo bom svojo cerkev postavil, in vrata peklenške je ne bodo zmogle. Tebi bom dal ključne nebeškiga kraljestva, karkoli boš na zemlji zavezal bo v nebesih zavezano. In po svojim odsmerti vstajenji, ker si je bil že perdobil s svojo prelito kervjo svojo cerkev, mu je spet skerb za-njo iročil, ko mu je trikrat rekel: Pasi moje jagnjeta, pasi moje ovce, to je, skerbi za vse ude moje cerkve.

Peter je po prejeti oblasti tudi storil. Po Jezusovim v nebohodu je on rekel: Zvolimo družiga apostelja namest Judeža Iškarjota, in zvolili so svetiga Matija. Binkuštno nedeljo je on prvi oznanoval sveti evangeli, v zboru v Jeruzalemu je on prvi govoril. Kakor je pa že ob časih apostelnov v Jezusovi cerkvi glave treba bilo, takó jo je ob vsih časih treba, in škof v Rimu, pravi namestnik svetiga Petra, je bil vselej glava cele cerkve, kterimu papež pravimo, ali oče vsih pravovérnih. Njega imenujemo vidniga poglavarja, Jezusa pa, ki ga ne vidimo, imenujemo nevidniga poglavarja, ali nevidno glavo cerkve; on je nevidno vselej per svoji cerkvi, kakor je obljubil, rekoč: »Jest sim vselej per vas do končanja svetá.« Mat. 28. 20.

Ker je Jezus v svoji cerkvi učenike in poglavarje postavil, kterih skerb je kristjane učiti Jezusov zveličavni nauk, jih vižati in napeljevati, po njegovih naukih živeti in se zveličati; morajo poglavarji cerkve tudi zapovedovati kristjanam vse to storiti, kar jih zamore zveličati, ali jim pomagati bolj gotovo se zveličati. Takó imajo škofje v svojih škofijah, in vsi škofje s papežem skup oblast za celo cerkev zapovedi dajati, desiravno tudi papeži imajo oblast v cerkvi posebne zapovedi dajati, kar so ob vsih časih tudi storili. Vérni kristjani so

pod greham dolžni te zapovedi dopolnovati, ker cerkev le to zapoveduje, kar kristjanam v zveličanje pomaga, in ker iz obljube Jezusove vémo, de sveti Duh cerkev viža, se tudi zanesemo, de bo cerkev vselej po okoljšinah in časih le take zapovedi dajala, katerih spolnjenje kristjanam pomaga Jezusoviga neskončniga zasluženja se vdeležiti. Zató so cerkvene zapovedi kristjanam, kakor de bi jih sam Bog dal, ker je Jezus svojim aposteljnám in njih namestnikám rekel: Karkoli boste na zemlji zavezali ali razvezali, bo tudi v nebesih zavezano ali razvezano.

In Jezus je tudi zapovedal cerkvene zapovedi deržati, ker je rekel: Kdor cerkve ne sluša, imej ga ajda in očitniga grešnika, to je, imej ga kakor taciga, ki ni iz mojiga kraljestva. Tudi svojim dva in sedemdeseterim učencám, ki jih je po deželah poslal svoj evangéli oznanovat, je rekel: »Kdor vas posluša, mene posluša; kdor vas zaničuje, mene zaničuje; kdor pa mene zaničuje, zaničuje njega, ki me je poslal.« Luk. 10. 16. In sveti Pavel zapové Hebrejem, rekoč: »Bodite pokorni svojim predpostavljanim, in bodite jim podložni; zakaj oni čujejo ko taki, ki bodo za vaše duše odgovor dajali, de z veseljem to storé in ne zdihovaje; to bi namreč ne bilo za vas dobro.« Hebr. 13. 17.

Aposteljni so dajali zapovedi kristjanam, takó tudi njih namestniki za njimi. In oni imajo tudi cerkvene zapovedi, pa od njih bo v drugim kraji govorjenje.

Kje so prvi kristjani opravljali zunanjo službo božjo?

V posebnih k temu odločenih krajih, ktere so cerkve, hiše molitve imenovali. Kader so bili pa preganjani, v skritih krajih in v samotah.

Ob katerih dnevih so kristjani vkup prišli zunanjo službo božjo opravljat?

Ob nedeljah.

Kakò so obhajali nedeljo?

Šli so v cerkev, duhovni so jih učili božjo besedo, svete pesmi so péli, molili so, sveto mašo so slišali in sveto obhajilo so prejemali.

Kdo so bili prvi učenci v Jezusovi cerkvi?

Aposteljni, za njimi pa škofje in drugi duhovni, ktere so aposteljni po od Jezusa prejeti oblasti posvečevali, in namesti sebe postavili, kar se še današnje dni godí, in se bo godilo do konca svetá, de škofje namest sebe druge posvečujejo.

Kogá je Jezus vidniga poglavarja svoje cerkve postavil?

Svetiga Petra, in za njim so rimski papeži poglavarji Jezusove cerkve.

Kdo je pa nevidni poglavar cerkve?

Jezus Kristus, ker cerkev je njegova.

19. Jezusova cerkev na zemlji bo do konca svetá.

Jezus želi, de bi vsi ljudjé, ki bodo do konca svetá na zemlji živeli, zamogli njegoviga odrešenja deležni biti; zatò je cerkev za vse čase postavil, ktera je vsim odperta, v kateri se zamorejo zveličati; in jo je na skalo zidal, in ji obljubil, de je vse hudobije peklen-ske ne bodo zmogle, ker tudi sam per nji vedno ostane. Judovska cerkev je za vselej nehala, kakor ji je bilo prerokovano, Jezusova pa ne bo nikoli nehala, kakor ji je Jezus, sin božji obljubil. Ona bo vselej učnike imela, vselej resnico učila, svete zakramente delila, da-

ritev svete maše opravljala, in ravno takó nesprenmljiva, kakor od njeniga začetka do današnjiga dne, takó do konca svetá. Vselej bodo v cerkvi pravični, ki bodo drugim v izgled.

Res je, de so bili časi, ker je bila cerkev hudo preganjana, de so ljudjé malo od resnic svete vére vedili, de so bili v nji tudi lažnjivi učeniki, de so kristjani razujzdano živeli, in de je bilo veliko pohujšanja. Ali vse to le ljudém škodije, ki so nevedni, ali hudobniga življenja; resnica le resnica ostane, kakor nam jo je Bog brez našiga zasluženja iz ljubezni do nas razodel, in cerkev po Jezusovi obljubi le terdno stoji. Morili so kristjane ali resnica je le ostala.

Ako tudi veliko kristjanov v nekterih časih ali krajih resnic svete vére prav ne vedó, ali jih nočejo prav umeti, se zató vender ne zgubé in niso od cerkve prešle. Zapisane so v svetim pismu, ohranijo se po ustnim zročilu, v bukvah cerkvenih očakov, v sklepih cerkvenih zborov. In vselej se najdejo učeni in razsvetljeni možje, ki se takim vstavljajo, kateri resnici nasproti govoré ali jo s človeškimi zmotami kalé, in drugači učé, kakor je cerkev od začetka vselej eno ali drugo resnico učila.

Pa če je tudi še tolikanj grešnih ljudi, ki hudobno živé, se vender še zmirej med njimi najdejo, ki pravično, sveto po božjih zapovedih živé, in hudobnim s svojim pobožnim življenjem lep izgled dajejo, ako jih hočejo posnemati, vidijo jih; ako se pa ne dajo na bolje obrniti, je spet le njih škoda, in resnica le resnica ostane; oni zamorejo sicer spet veliko družih pohujšati s svojim razujzdanjem, ali pobožnosti popolnoma zatreti ne zamorejo.

Zgodilo se je že večkrat, de so cele dežele, kraljestva od Jezusove vére odpadle. Ljudstva po nekterih deželah, kjer so nekdaj nar bolji kristjani bili, od Jezu-

sa nič več ne vedó, vstavljali so se resnicam, ktere je sam Bog razodel, in odvzel jim je luč vére, pustí jih v smertni senci po svojih pravičnih sodbah, kakor je Jezus Judam žugal, ki mu niso hotli verovati, ker je rekel: »Zató vam povém, de bo od vas vzeto božje kraljestvo in bo dano ljudstvu, ktero bo njegov sad dalo.« Mat. 21. 43.

Veliko jih je tudi tacih, ki se še kristjani imenujejo, zató ker so keršeni, pa po krivovérnih učenikih zapeljani so se ločili od Jezusove cerkve, so udje od Jezusoviga telesa, od glave ločeni, ali zató se Jezusov nauk in njegova cerkev nista zgubila, le kraj sta spremenila, in število pravovérnih se ni zmanjšalo; ako so gnjili udje od svete cerkve v tém ali unim kraju odpadli, so toliko obilniši v drugih krajih k nji perstopili.

Hvalimo Bogá za veliki nebeški dar svete vére, de smo v pravi cerkvi, kjer se zveličanje zadobi, pa bojmo se, de bi nam Bog po svojih pravičnih sklepih tega darú ne odvzel, zakaj do konca smo slabi. Kdo se več pečá za dobro cerkve? Kdo žaljuje, ki vidi kakó se naši dobri materi godí, kakó malo jo njeni otroci poslušajo, kakó razujzdano svét žíví, kakó veliko je število hudobnih, in proti vsimu dobrimu neobčutljivih, nemarnih in mlačnih kristjanov!

Ljube duše! ktere še imate živo véro, nikar se ne dajte pohujšati po izgledu sedanjih časov, zanesite se na božjo obljubo, prava cerkev bo do konca svetá ostala v resnici, zakaj sveti Duh, večna resnica, bo v nji ostal in jo vladal, le živite kakor vas ona uči, v nji boste zveličani.

20. Jezusova cerkev se v resnicah svete vére ne more zmotiti.

Jezus je učil ljudi Bogá prav spoznati in po volji božji živeti, de bodo zveličani. Učil pa ni le za svoje

čase, hotel je, de bi se za njegov nauk čist in nepopačen do konca svetá na zemlji ohranil, kar je Bogú mogoče, ker je vsigamogočen. De bi se njegov zveličavni nauk na zemlji vedno ohranil in po zemlji razširil, je postavil učenike, svoje aposteljne, in jim je dal oblast namesti sebe druge postavljati, kar so aposteljni storili, in njih namestniki so ravno takó storili, in takó se bo godilo do konca svetá. Namestniki aposteljnov so mogli skrbeti, de so se besede svetiga pisma takó čiste in nepokažene ohranile, kakor so jih aposteljni pisali, in de so jih kristjani takó zastopili, kakor so aposteljni mislili z njimi povedati, ki so jih s pomočjo svetiga Duha spisali, in de so tudi čisto ohranili božje nauke, ktere so aposteljni le z besedo učili, pa v sveto pismo ne zapisali.

To skerb je sveti Pavel Timoteju terdó zapovedal, rekoč: „O Timotej! kar ti je zročeno, ohrani, in se ogibaj posvetnih novih besedi in prepírov napačno takó imenovane modrosti, s katero nekteri obetajo in so od vére odpadli.“ 1. Tim. 6. 20. „Derži se podobe zdraviga uka, ki si ga od mene slišal v véri in ljubezni v Jezusa Kristusa. Ohrani dobro izročilo svetim Duhu, kateri v nas prebiva.“ 2. Tim. 1. 13—14. „Pazite na se in na vso čedo, v kateri vas je sveti Duh škofe postavil, vladati cerkev božjo, ki jo je perdobil s svojo kervjo. Vém, de bodo prišli po mojim odhodu zgrabljivi volkovi med vas, kateri ne bodo zanesli čedi. In zmed vas samih bodo vstali možje, kateri bodo napčino govorili, de bi potegnili učence za seboj.“ Djanj. apost. 20. 28—30.

Nekteri učeniki svete Jezusove cerkve, ki so slišali aposteljne ali pa učence aposteljnov govoriti, so nauke aposteljnov zapisali za svoje in za prihodnje čase, de so aposteljni ta nauk res učili ali besede Jezusove tako zastopili. Takih svetih mož je bilo več, ki so nau-

ke aposteljnov zapisali, in iz njih bukev se lahko zvé, kaj so apostelnji učili.

De bi bili pa kristjani popolnoma prepričani v vsih časih, kaj je pravi in čisti nauk Jezusov in njegovih aposteljnov, je Jezus poslal svetiga Duha svoji cerkvi, kateri jo vlada, de se v resnicah svete vére nikoli zmotiti ne zamore, de bi ktero od Bogá razodeto resnico kakor lažnjiv nauk zaverгла, ali pa kako zmoto za Jezusov nauk verovala in učila. Zato jo sveti Pavel imenuje steber in terdnost (grunt) resnice.

Jezus je dal svojim apostelnjam vsakimu posebej dar svetiga Duha, de se niso motili ne v vérskih ne v djanskih resnicah; dal jim je dar vse jezike dobro govoriti, de so lahko vsakimu nauk Jezusov čisto in zastopno povedati zamogli; dal jim je moč čudeže delati, de so s čudeži kakor Jezus svoje nauke kot božje nauke poterdili, kar naslednikom aposteljnov, škofam po samim ni dal. Vsim naslednikom aposteljnov skupej je pa Jezus obljubil in dal svetiga Duha, in tudi še zraven obljubil, de hoče sam v svoji cerkvi ostati do konca svetá, rekoč: »Glejte jest sim z vami vse dni do konca svetá.« Mat. 28, 20. Jest bom Očeta prosil, in vam bo družiga Učenika dal, de per vas ostane vekomaj. Jan. 14, 16. Te obljube pa niso bile le apostelnjam storjeno, ker pravi, de ostane do konca svetá in vekomaj, ker so apostelnji pomerli, ampak cerkvi, vsem škofam skup, kateri bodo vselej na zemlji Jezusov nauk učili do konca svetá, in eden za drugim nastopovali, in ko bodo eni odmerli, bodo drugi na njih mesto stopili. Apostelnji so Jezusove besede tudi tako zastopili. Sv. Pavel uči škofo v Efezu, de naj imajo skerb za kristjane, de jih krivoverci ne zapeljajo, rekoč: »Pazite na se in na vso svojo čedo, v kateri vas je sveti Duh škofo postavil.« Djanj. apost. 20. 28.

Tedej sveti Duh ni le aposteljnov vižal, ampak vso cerkev, katero je Jezus na skalo postavil. Zbor Jeruzalemski, ki so ga aposteljni imeli, de so razsodili prepír med kristjani v Antijohii, priča, de aposteljni so vérovali, de sv. Duh je s svojo pomočjo vselej v cerkvi Jezusovi, de se ne more zmotiti, in zató jo sveti Pavel imenuje cerkev živiga Bogá, steber in terdnost resnice. 1. Tim. 3. 18.

Cerkev Jezusova je ob vsih časih storila kakor aposteljni. Kader so krivoverci kakošen lažnjiv nauk za božje razodenje učili in kristjane zmotiti hotli, je cerkev skerbela, de bi véрни ne bili zmoteni in zapeljani: povedala je, kaj je Jezus učil, zaverгла je lažnjivi nauk, in zapovedala kakó morajo kristjani verovati in storiti, in kateri se njenimu rozsodku niso podvergli in napak vérovali, jih je iz svoje družbe ločila in krivoverce imenovala. Deržala je zbore, kakor je bilo treba. Ko je papež vse škofe iz dežel, kjer so bili pravoverni kristjani, v en kraj poklical, de so s pomočjo svetiga Duha razsodili, kateri je pravi nauk Jezusov, kaj naj kristjani verujejo in dopolnijo: ta je bil veliki poglavitni zbor imenovan. In kar tak zbor, kjer so vsi škofje, cele cerkve ali saj veči del, vkup zbrani s papežem ali na njegovim mestu poslanim, sklene, je pravi nauk; takrat cela cerkev govori, kateri je sveti Duh za pomoč dan, in kristjan more verovati in storiti, kar ga cerkev uči, ta nauk je božji nauk, ker sveti Duh ga je po cerkvi oznanil. Kader se pa škofje eniga kraljestva ali dežele vkup snidejo, je mali zbor imenovan, takrat ni vsa cerkev skupej, če tudi dobro rozsodijo. Če pa vsi škofje v katoljski cerkvi s papežem vred poterdijo, kar je v takim zboru za božji nauk razsojeno bilo, je pa ravno takó verovati kakor velikimu zboru.

Torej bodimo katoljski kristjani v svoji véri vselej mirniga serca, kader verjemo, kar nas katoljska cerkev

verovati in storiti učí, njo sveti Duh vlada in nikoli se zmotiti ne more, in njeni sklep v vérnih resnicah je božji nauk, kteriga moramo ravno takó verovati kakor sveti evangéli, ker ravno tisti sveti Duh, ki je govoril po prerokih, vladal aposteljne, in jim per ti priči dal, kar so imeli govoriti, govori tudi skozi cerkev. Takó je katoljska cerkev vselej verovala in učila.

Ko je Jezus svoji cerkvi tako pomoč svetiga Duha dal, de se ne more zmotiti v njegovih naukih, se mu zahvalimo, in hvalimo tudi svetiga Duha za ta veliki d r božjiga usmiljenja, kaj bi bilo za nas, ko bi se cerkev motila v naukih, ali pa ko bi nam jih drugači zlagala, kakor jih je Jezus učil, ali pa njegovi aposteljni, kterim jih je sam razložil, kader ga niso prav zastopili, in jih sveti Duh še popolnoma razsvetlil, ki jim ga je Jezus zató poslal. Zakaj ko bi drugači verovali, bi ne verovali božji, ampak le človeški besedi, ktera pa nas ne bo zveličala. Po samim se učeniki cerkve zamorejo zmotiti, ali vsi škofje z papežem skup se ne bodo nikoli zmotili.

Kdo ima pravico nauke svetiga pisma in ustniga izročila razlagati?

Katoljska cerkev, in če kak prepír vstane, kakó se ena ali druga resnica zastopiti mora, sme le ona razsoditi.

Ali so dolžni pravoverni kristjani razsodenju katoljske cerkve se podvreči?

Dolžni so, ker cerkev se v resnicah svete vére ne more zmotiti, ker jo sveti Duh vlada, in Kristus je v nji poglavár.

21. Vidne znamenja prave Jezusove cerkve.

Jezus je učil ljudi na zemlji, kaj naj vérjejo in storé, de bodo zveličani, in postavil je cerkev, ktera za zveličenje vérnih skerbí. In le ta nauk, ki ga je Jezus učil, je božji nauk, in le tista cerkev je prava, ki jo je Jezus postavil. Vsaki nauk, kateri se z Jezusovim ne zedini, ni božji, in človeka k zveličenju ne perpelje. Na zemlji je pa več takih kristjanov, kateri vsiga ne verujejo, kar in kakor je Jezus učil, in kar katoliška cerkev verovati zapoveduje, takim kristjanam pravimo krivoverci. Za zveličanje skerbnim kristjanam je treba vediti, če so v pravi Jezusovi cerkvi ali ne, kjer je zveličanja upati. Kristjan pa pravo Jezusovo cerkev po znamenjih lahko spozná, de vé, de je od njega postavljena, in de pravi in čisti nauk Jezusov uči.

Po katerih znamenjih se spozná Jezusova cerkev?

Spozná se:

- 1) de je edina;
- 2) sveta;
- 3) katoliška, in
- 4) apostolska.

Vse, kar je Jezus učil verovati in dopolniti, nam je potrebno k zveličenju. Po njegovih naukih, ko si kristjan perzadeva jih s pomočjo svetiga Duha dopolniti, bo pravičen in zveličanja vreden. Ako bi nam eniga ali družiga nauka Jezusoviga ne bilo treba vediti, ali verovati k našemu zveličanju, bi ga tudi Jezus ne bil razodel, torej nam je vsak nauk Jezusov potreben, in ga ravno zato nič spremeniti ne smemo.

Jezus, ki je svojim apostelnam zapovedal po vsim svetu iti sveti evangéli oznanovat, je rekel: Učite jih

vse spolnovati, kar sim vam zapovedal. Aposteljni so po zapovedi Jezusovi povsod tudi le Jezusov nauk označevali. Zató imajo vsi udje prave Jezusove cerkve povsod le eni in ravno tisti nauk, ki ga je Jezus učil, takó so v nauku vsi eno; vsi so udje eniga telesa, kteriga glava je Jezus; vsi so prejeli eniga sv. Duha, kteri jih je oživel za večno življenje v svetim kerstu, in jim dušno življenje ohrani, in jih močne dela po družih svetih zakramentih, ki jih vsi sedem verjejo in jih prejemljejo; vsi živé skupej v enim upanju, vsi imajo le eno daritev — sveto mašo.

Vsi katoliški kristjani imajo le eniga vidniga poglavarja, Rimskiga papeža, kteri je namestnik svetiga Petra, ki ga je bil Jezus perviga poglavarja svoje cerkve postavil, kteri skerbí, de se v cerkvi vse po redu godí in edinost ohrani. V edinosti ostati sveti Pavel kristjanam zapoveduje, rekoč: »Skerbite ohraniti edinost duha v zvezi mirú. Bodite eno teló en duh kakor ste poklicani k enimu upanju svojiga poklica. En gospod je, ena véra, en kerst, en Bog in Oče vsih, kteri je čez vse in po vsim in v nas vsih.» Efez. 4. 3—6.

Pervo znamenje prave cerkve Jezusove je tedej, de ima le en nauk, ene zakramente in le eniga vidniga poglavarja, to je, de je edina.

Ker je pa le ena cerkev prava, perzadevajmo si z njo zedinjeni biti, de bomo po nje volji živeli, zakaj cerkev je Jezusovo teló, kdor ni ud cerkve, tudi ni ud Jezusov, in nima življenja duše, ne moči dobro storiti za večno zveličenje; kakor mladika od terte odrezana ne more sadú obroditi, ali ud od telesa odsekan nima življenja, ne moči, takó tudi kristjan ne, ki s cerkvijo ni združen. Kdor nima cerkve za svojo mater, nima Bogá za Očeta, pravi sveti Ciprijan. Združeni bomo pa z vso cerkevjo, kader bomo s svojim fajmoštram zedinjeni in

mu v vsim pokorni, kar nam v duhovskih rečeh zapoveduje. Vsi kristjani ene fare so pod duhovsko oblastjo ali vladbo svojiga fajmoštra, kateri bo odgovor dajal od njih; fajmošter in drugi duhovni pastirji, ki so njegovi pomagavci v fari so pod oblastjo ali pokorsino škofa, veliciga pastirja cele škofije, in vsi škofje vsiga keršanskiga ljudstva, desiravno so vsi tisto oblast od Jezusa prejeli, so pod vladbo Rimskiga papeža, in takó smo vsi združeni z Jezusam, kateri je nevidna glava vse cerkve.

Ljubi kristjani! kakó žalostno je viditi veliko kristjanov, katerim ni mar, ali so v pravi véri ali ne, ali so združeni z Jezusam ali pa ne, ali prejemljejo svete zakramente, ali gredó k sveti maši, ali poslušat božjo besedo per pridigah ali keršanskih nauk ali pa ne; vse eno jim je, delajo le kakor jim je bolj perložno, ne pa kakor jih véra uči, zató ker vére nimajo v sercu. Nikar se po tacih ne dajte pohujšati, ostanite stanovitni, božjim zapovedam vselej pokorni, de tudi Jezus z vami vselej združen ostane.

Drugo znamenje prave cerkve je, de je sveta.

Sveta je:

1) Ker je Jezus, ki jo je postavil, in je njena glava, svet. On je Bog in človek, nar svetejši Gospod in od njega izvira vsa svetost.

2) Naša cerkev je res sveta, njeni nauki, njene zapovedi kristjana, kateri jih spolnuje, in vse njene naredbe, kateri se jim podverže, napeljuje k svetosti. S. Pavel od svetosti cerkve božje prav lepo govori, ker pravi: »Kristus je svojo cerkev ljubil, in sebe dal za njo, de bi jo posvetil, in sebi napravil častitljivo cerkev, ktera nima madeža ali gerbe ali kaj družiga taciga, ampak de je sveta in neomadežena.» Efez. 5. 25—27.

3) Svete zakramente ima.

4) V nji sveti Duh posvečuje kristjane po svetih zakramentih. V svetim kerstu jih preredi iz grešnikov v pravične, jih z Bogom združi, in jih s svojo pomočjo, ki jim jo v drugih zakramentih deli, v ti srečni združbi ohrani in stanovitne stori.

5) Je tudi sveta, ker so vedno svetniki v nji. Vselej so nekteri, ki po Jezusovih zapovedih pravično ali sveto živé.

Jezusova cerkev na zemlji tudi ni brez hudobnih; pa kakor so pléve med pšenico, takó so tudi hudobni med pravičnimi; čista brez madeža bo še le v nebéškem kraljestvu, tam bodo ločeni pravični od hudobnih. Pšenica se loči od plév, in zmirej pšenica ostane desiravno je med plévami, takó se tudi pravični od hudobnih ločijo, in pravični ostanejo, če so tudi med hudobnimi, ker sveti Duh v njih živi s svojo gnado. Hudobni so v cerkvi Jezusovi to, kar suha veja na deblu drevesa; če je drevó še takó zeleno, vsahnjena veja le suha ostane, ker mozge iz korenine več va-njo ne pride. Torej nesreča velika za hudobne, ker niso z Jezusam združeni, in nimajo življenja duše, katero le od Jezusa pride.

Tretje znamenje prave cerkve je, da je katoljška.

S to gerško besedo katoljška se toliko reče, da je za vse ljudi, za vse čase in za vse kraje. Jezus je hotel, da bi bili vsi ljudje na zemlji srečni in njegoviga odrešenja in zasluženja deležni, kakor je bilo prerokovano, da bo vse narode srečne storil, kar se pa le zamore zgoditi per njih, kateri po njegovih naukih živé. Zató je Jezus svojim učencam zapovedal po vsim svetu vsim narodom sveti evangéli oznanovati, in Jezusova cerkev ga oznanuje in ga bo oznanovala do konca svetá, torej ji pravimo katoljška; in po tem se razloči od vsih drugih krivovérnih cerkvá, ali družeb krivovérnih kristjanov.

Judovska véra ni imela té lastnosti. Bog jo je dal le za Jude, ki so v Kananski deželi prebivali in le za toliko časa, dokler ni Jezus evangelija z nebes oznanovat prišel, kteriga je za vès človeški rod oznanoval in ga oznanovati zapovedal, ker je tudi nevérníkam vrata nebeškiga kraljestva odperl, kar so preroki prerokovali. Prerok Malahija prerokuje, rekoč: »Zakaj od sončniga izhoda do zahoda bo moje imé veliko med narodi, in povsod se bo darovalo, in čista daritev darovala mojimu iménu, zakaj moje imé bo veliko med narodi, pravi Gospod vojskinih trum.» Malah. 1. 11.

Jezusova cerkev je od njegoviga in aposteljnóv časov in bo ostala do konca svetá. Vsih krivóvércov cerkve so pozneje se začele, in veliko jih je že nehalo in spet so v Jezusovo cerkev nazaj prišle. In takó se bo z vsimi zgodilo, ker niso od Jezusa, ampak le od človeka, in le v nekterih krajih na zemlji, ne pa po celi zemlji, to je le naša cerkev.

Ceterto znamenje prave cerkve je, de je apostoljska.

Jezusov nauk je večna resnica in nihče je ne sme spreobertiti, in drugači učiti, kakor jo je Jezus razodel. Jezus jo je aposteljnám, in aposteljní so jo pa svojim namestnikám povedali. Cerkev Jezusova tudi drugih resnic ne more oznanovati ko té, ki jih je Jezus oznanoval in jih cerkev od aposteljnóv prejela. Namestniki aposteljnóv so bili od aposteljnóv žegnani, in so božjo oblast od njih prejeli, ti so spet druge žegnovali, kar se do današnjiga dné godi v Jezusovi cerkvi. Zató pové sv. Pavel kristjanám v Efezu: »Niste ptuji, ampak ste mestnjani svetih in domači božji, vzdani na stalo (grunt) aposteljnóv in prerokov, in poglavitni vogálni kamén je sam Kristus Jezus.» Efez. 2. 20.

Kakò je tedej prava cerkev apostolska?

1) Ker veruje in uči, kar so apostelnj iz Jezusovih ust slišali ali od svetiga Duha prejeli, verovali in učili.

2) Ker so njeni škofje nasledniki apostelnov v neraztergani vèrsti od apostolskih časov.

Iz teh znamenj, ko je edina, sveta, katoljška in apostolska, vémo, de je naša cerkev prava Jezusova cerkev, in vsaka druga, ki pogreša le eno ali drugo znamenje, ni prava.

Zakaj se Jezusova prava cerkev tudi Rimska imenuje?

Zató ker je sveti Peter, prvi vidni poglavar cerkve v Rimu prebival, in njegovi nasledniki sploh tudi ondi prebivajo, s kterimi morajo vsi pravovérni kristjani družbo imeti.

Kaj je tedej sveta katoljška cerkev?

Sвета katoljška cerkev je vidna družba vsih pravovérnih kristjanov pod oblastjo Rimskiga papeža in drugih duhovnih pastirjev, kteri vsi ravno tisti nauk verujejo, in vsi ravno tiste zakramente imajo in prejemajo.

22. Občina (gmajna) ali družba svetnikov.

Vsi katoljški kristjani po vsim svetu imajo zavezo med seboj. Vsi dobri imajo eno misel Bogá častiti, in željo po Jezusovih naukih živeti, in se zveličati; vsi imajo vidniga poglavarja Rimskiga papeža, in vsi ene nauke, enake duhovne pastirje, škofo in mašnike, vsi imajo enako zunanjo službo božjo ali duhovne opravila. Zató so vsi le ena družba med seboj.

Vsi imajo nevidniga poglavarja Jezusa Kristusa. Vsim je Jezus po svojim zasluženji izvirni (poverbani) greh zbrisal, vse z Bogam spet spravil v svoji kervi,

in vsim je dan od Bogá, de so po njem pravični, posvečeni in odrešeni, in ni ga pod nebam družiga iména, v katerim bi zamogli zveličani biti; le on je jagnje božje, ki svetá grehe odjemlje. Vsi smo v Kristusu prerojeni, deležni zasluženja njegoviga terpljenja, rešeni iz kraljestva tème in postavljeni v njegovo kraljestvo, kjer imajo odrešenje in odpušenje grehov, smo postali iz sovražnikov prijatli božji in deleži (erbi) večniga zasluženja, in vse to smo v zakramentu svetiga kersta postali, kjer nas je sveti Duh na duši prerodil, pravične ude Jezusoviga telesa storil. Ker so pa kristjani z Jezusam sklenjeni, so tudi zasluženja njegoviga terpljenja deležni; po svetih zakramentih jih sveti Duh v zvezi z Jezusam vedno terdnejši dela, in jim pomoč dajè, de zamorejo živeti, kakor jih Jezus uči.

Torej tudi vse, kar kristjani po Jezusovi volji storé, zadobi vrednost per Bogu po Jezusovim zasluženji in je večniga plačila vredno, ker je zavoljo Bogá in z božjo pomočjo storjeno, in je ravno zató tudi božje delo in ne le človeško. In vse take déla imenujemo dobre, zakaj so večniga življenja vredne.

Kakor so pa kristjani z Jezusam sklenjeni po duši, takó so tudi med seboj, ker so vsi udje eniga telesa, pravi sveti Pavel. Vsih kristjanov glava je Jezus, in sveti Duh je njih življenje, kakor je duša v človeku življenje telesa; dokler je duša v telesu, živí tudi teló, ko se duša od telesa loči, je teló mertvo, takó tudi kristjan za večno življenje živí, dokler je sv. Duh z njim; ko se pa sv. Duh zavoljo grehov od kristjanov loči, so mertvi na duši za večno zveličenje. Kakor je ud v telesu drugimu v pomoč, in kar en ud storí, ne storí le za-se, ampak za vse druge ude telesa; takó tudi pravični kristjani, kar dobriga storé, ne storé le za-se, ampak za vse teló, to je, vsim kristjanam v dobro zaleže. Vsaki dobri kristjan lahko reče: Jest molim, vbogajme

dajem, se postim, pokoro delam združen z vsimi svetimi dušami, ktere ravno te dobre dela v cerkvi Jezusovi opravljajo. Njih dobrih del sim tudi jest deležen, in po njih molitvih, njih svetim zdihovanji, ki ga iz ljubezni do mene v nebó pošiljajo, desiravno me ne poznajo, mi bo Bog po svojim neizmerjenim usmiljenji še obilniši gnade dal, de bom še pravičnisi in čistejši živel.

Deležni so kristjani tudi vsih svetih maš, naj jih darujejo mašniki, v katerim kraji zemlje kjer si bodi, ker daritev nedolžniga jagnjeta je daritev vsih kristjanov po celim svetu, in cerkev ga za vse daruje, ker je Jezus jagnje za vse ljudi zaklano. Tedej so zasluženje Jezusovo, njegov nauk, sveti zakramenti in dobre dela vérnih, dušni darovi, in vsi pravóvérní kristjani so jih deležni, zató, ker imajo zvezo z Jezusam in med seboj eden z drugim.

De bomo pa deležni dobrih del svojih bratov in sester, moramo eden družiga ljubiti; če bomo eden družiga ljubili, pravi Jezus, bomo njegovi, in po ljubezni bo svet spoznal, de smo njegovi učenci. Ljubezen združi kristjane med seboj, in iz ljubezni smo dolžni eden drugimu dobro storiti. Ker pa ne zamoremo vselej eden družimu dobro storiti, Bog pa vselej zamore, takó pa moramo moliti in Bogá prositi, kar nas sveti Jakob uči, rekoč: »Molite eden za družiga, de boste ohranjeni, zakaj veliko veljá stanovitna molitev pravičniga.« Jak. 5. 16.

Zató pa, ker kristjani po Jezusovih naukih, ako jih dopolnijo, sveti postanejo in zveličanje dosežejo, se imenuje njih družba, občina svetnikov. In že aposteljní so kristjane svetnike imenavali, ker življenje vsaciga kristjana bi imelo sveto biti, ker vsi kristjani so v Jezusu, in od njega vso moč sveto živeti zadobé, kakor mladika od terte mozgo dobí, de zelení, raste in sad obrodi, pa le toliko časa, dokler se terte derží, če je

pa odsekana, se posuši in bo v ogenj veržena in zgori; takó tudi kristjani, ako se od Jezusa ločijo, za nebesa nič dobrega ne storé.

Pa tudi grešniki, božjim zapovedam nepokorni, dokler so še v pravi véri in na zemlji živé, so v ti sveti družbi kristjanov, ker se znajo še poboljšati in spokoriti, dobri, pobožni in sveti postati, pa so vsa-hnjene mladike na terti, ali mertvi udje na živim telesu. Od telesa zamore mertev ud spet sčāsama moč in življenje dobiti, takó tudi nespokoren in terdovraten grešnik, dokler je še v tej srečni združbi na prošnje cerkve spet na duši oživeti in dober, pravičen postati. Če pa pustí čas preteči, kteriga mu je Bog odločil, se poboljšati, in se ni poboljšal, bo kakor suha mladika v ogenj veržen.

Ljubeznjivi! Ker smo v ti sveti družbi, ljubimo jo serčno, pa ne le vsi skupej, ampak tudi vse ude po samim; veselimo se z veselimi, žaljujmo s žalostnimi, bodimo perpravljeni vsacimu pomagati, kakor zamoremo. Veselimo se, kader se cerkvi Jezusovi dobro, in žaljujmo, kader se ji slabo godí. Ne skerbimo za svojo čast, temuč le, de je za božjo čast in za povikšanje cerkve prav, in bodimo cerkvi v vsim pokorni do konca svojiga življenja.

Ti pa terdovratni grešnik! ki se vedno vstavljaš svetimu Duhu, spomni se, de te Bog vidi in sliši, kar hudiga misliš, govoriš ali storiš; sveti Duh se od tebe oberne, ker le ljubi, kar je svetiga in čistiga, sovraži pa, kar je pregrešniga in nečistiga v tebi. Ti si tempelj svetiga Duha, in z greham ga razdiraš. Pa desiravno si v grehu, sveti Duh vender le k tebi govori, kmali kot ojster sodnik, de te bo štrafal, kmali kot milostljiv dober Oče; ponuja ti pomoč, dajè ti serčnost, de bi greh zapustil, bolj terdovraten pa ko v svojim grehu ostaneš, dalje se ti odmika, in gorjé ti, če te bo mogel zapustiti, veržen boš v kraljestvo tème, ločen boš od Bogá Očeta,

in Sina in svetiga Duha, iz občine svetnikov, in zdan boš večnimu terpljenju, kjer boš obupal. Ne odlašaj se spreobrniti k Gospodu, svojimu Bogu, dokler ti je še blizo.

Pa ne le na zemlji imajo kristjani zvezo med seboj, imajo jo tudi s svetniki v nebesih in z dušami, ki se v vicah pokoré. Duše in ne telesa imajo družbo med seboj, in so po ljubezni zvezane, in duše so neumerljive, živé, če tudi teló umerje, zato združba s svetniki in dušami v vicah tudi po smerti telesa še zmirej ostane. Svetniki so nas svoje brate in sestre serčno ljubili, ko so še na zemlji živeli. Smert jih je scer po telesu ločila, pa zveze ljubezni ni razvezala, ker ljubezen je močnejši ko smert, zdej v nebesih nas še bolj čisto in bolj popolnoma ljubijo kakor prej, ko so še na zemlji živeli, ker so bili večkrat od poželjenja moteni, zdej pa vživajo v nebesih prostost božjih otrok. Ker nas ljubijo in vedó v kolikih nevarnostih smo, svoje zveličenje zgubiti, nam želé dobro; in ker nam sami pomagati ne zamorejo, Bogá za nas prosijo, de bi nam dal pomoč ga prav ljubiti, greha se varovati, se storjenih grehov spokoriti, in k njemu v nebesa priti.

Ker pa svetniki v nebesih nas ljubijo, Bogá za nas prosijo, jih tudi véni kristjani časté ko ude ravno tega Jezusoviga telesa, kteriga udje smo tudi mi na zemlji, jih ljubijo ko svoje nar boljši prijatle, se njih pomagljivim prošnjem perporočujejo, in si perzadevajo po njih izgledih živeti, Bogá in bližnjiga prav ljubiti, in hvalijo Bogá za-nje, ker jih je po svoji milosti in zavoljo zaslužjenja Jezusoviga takó srečne storil.

Ljubezen nas tudi veže z dušami v vicah, ktere so tudi udje Jezusoviga telesa ko mi, in zato ko jih ljubimo molimo za-nje, de bi bile rešene iz velicih muk (marter) v vicah, in de bi jih Bog vzel v nebeško kraljestvo, kteriga jim je perpravil; darujmo sveto mašo za-nje, in

dajajmo vbogajme, de za-nje storimo, kar one ne zamo-rejo. In Jezus, ki nam je ljubezen takó močno zapove-dal, usliši naše prošnje, ki so iz ljubezni storjene. Duše v vicah pa iz hvaležnosti za nas Bogá prosijo.

Misliti pa ne smemo, de bi bila ktera duša v vicah pozabljena, de bi zavolj tega mogla dalje v vicah biti. Dušni darovi cerkve so vsih udov cerkve, Kristus je vsim udam svojiga telesa svoje neskončno zasluženje v last dal, ker vse, kar je zaslužil, ni za sé, ampak za nas, ker on ko Bog ni nič potreboval; in Jezus, ki bo per sveti maši darovan, bo za vse darovan, tedej ni no-bena duša pozabljena; mati katolijska cerkev ima za vse skerb. In ravno take molitve, dobre déla vsih pravičnih, in muke vsih mučencov (marternikov) so dobre déla vsih pravovérnih, kateri so z ljubeznijo sklenjeni v družbi svetnikov; tedej tudi duš v vicah, ktere so še zmirej udje Jezusoviga telesa, z njim ko glava tega telesa sklenjene.

Ti pa, ki so v grehilih nespokorjeni in nepoboljšani umerli, so ko nespokorni in nezvesti hlapci v večno po-gubljenje verženi, in niso več v družbi svetnikov; jim nobeno dobro délo, ne molitev več ne pomaga, ker so za vselej zaverženi.

Ljubi kristjan! družba svetnikov, v kateri smo tudi mi, nas z veliko tožbo in veseljem napolni, ker vémo, de smo vsi deležni Jezusoviga neskončniga zasluženja, de nam je Jezusov zveličavni nauk vsim oznanoval, de imamo vsi svete zakramente, v katerih smo po svetim Duhu opravičeni in posvečeni, de smo deležni vsakiga dobriga déla, ki ga pravičen kristjan po samim ali vsi skup iz ljubezni do Bogá storé. Prepričani smo po tem nauku, kakó vsi za naše zveličenje skerbé od naših mla-dih dni, za nas molijo, Jezusa Bogú darujejo per sveti maši in druge dobre déla po volji našiga nebeškiga Oče-ta opravljajo. Svetniki v nebesih nam vse dobro želé

in Bogá za nas prosijo. Ljubimo vse svoje brate in sestre, nikar nobeniga v greh ne napeljujmo, spomnimo se, de vsi so tempeljni sv. Duha kakor mi, odrešeni od Jezusa Kristusa, njegovi udje in bratje, namenjeni v nebesa priti, in de gorjé nam ga bo, ako bo kdo skozi nas pogubljen; perzadevajmo si na vso moč s pomočjo svetiga Duha, kateri je v nas in z nami, sveto živeti, z Bogam Očeta in Sinam zedinjeni biti in priti v veselo družbo svetnikov v nebesih.

Kaj je občina (gmajna) svetnikov?

Je družba ali zveza vsih pravovérnih kristjanov, v kateri so vsi pravovérni zvezani ali sklenjeni s svetniki v nebesih, z dušami v vicah in med seboj na zemlji, in de so vsi udje cerkve duhovnih darov in dobrot deležni.

Ali ta zveza po smerti neha?

Ta zveza ne neha po smerti, ker so vsi z ljubeznijo med seboj zvezani, ktera po smerti ne neha, in naj bodo v nebesih, v vicah ali pa na zemlji, so povsod v kraljestvu svojiga Očeta.

Kaj dobriga zadobimo iz te zaveze?

1) Smo deležni Jezusoviga neskončniga zasluženja, ki nam ga je dal, ker smo njegovi udje.

2) Kar dobriga za zveličenje storimo, Jezus z nami in v nas dela, in zató bodo naše dobre déla večniga življenja vredne, ker Jezus pravi: Brez mene ne morete nič storiti.

3) Smo deležni eden družiga dobrih dél, če v ljubezni božji in bližnjiga živimo, ker smo udje med seboj, sklenjeni z Jezusam, glavo našo. »Vsi pa ste Kristusovo teló in udje med seboj.« 1. Kor. 12. 27. Efez. 4. 4—6.

Kakšno zvezo imajo vérni kristjani s svetniki v nebesih?

De svetnike časté, se nad njih svetim življenjem zgledujejo, kakšni de morajo tudi oni biti, in se jim v njih prošnje perporočujejo.

Kakšno zvezo imajo pa svetniki s kristjani na zemlji?

De nas ljubijo, se našiga pobožniga življenja veselé, in Bogá za nas prosijo.

Kakó so kristjani na zemlji z dušami v vicah zvezani?

Kristjani na zemlji ljubijo duše v vicah, in zató Bogá za nje prosijo, de bi jih skorej v nebesa vzel, za nje sveto mašo darujejo in druge dobre déla opravljajo; duše v vicah pa iz hvaležnosti Bogá za nje prosijo.

Kakó so kristjani na zemlji med seboj zvezani?

De imajo vsi skup eno véro, eno upanje, ene svete zakramente, in de se med seboj ljubijo, eden za družiga molijo in so eden družiga dobrih dél deležni.

Zakaj to zvezo imenujemo občino ali gmajno svetnikov?

Zató ker so vsi kristjani od Bogá poklicani, de bi sveto živeli, in jih je tudi sveti Duh v svetim kerstu posvetil.

H komu nas mora ta sveta zveza nagibati?

Ta sveta zveza, po kateri smo ko božja družina, ko otroci božji z ljubeznijo zvezani ali združeni, nas mora nagibati k ljubezni božji in bližnjiga.

Kakó se tedej razdeli Jezusova cerkev, ker smo kristjani tudi na zemlji tudi s svetniki v nebesih in z dušami v vicah v zavezi?

Se razdeli,

1) V cerkev v veselji; to so svetniki v nebesih, ki so srečno svet premagali, in se zdej v nebesih veselé.

2) V cerkev v terplenji; to so duše v vica, ki se še pokoré, de boba od vsih madežev očisene.

3) V cerkev v vojskovanji; to so vsi pravovérni kristjani na zemlji, ki se še zoper slabo poželjenje, svet in hudobniga duha vojskujejo.

23. Češenje svetnikov.

Katoliška cerkev je vselej svetnike častila. Precej v začetku so kristjani skup peršli na grobéh mučencov duhovno službo božjo opravljat, in potem so jeli na nje cerkve zidati. Ljubili so svetnike ko svoje brate in prijatle božje, kteri so že v nebesih per Bogu, ktere Bog ljubi ko svoje zveste in pokorne otroke, ki jih je že k sebi vzel v nebesa. Premišljevali so življenje svetnikov; njih serza so se vnemale tako živeti, kakor so svetniki živeli, in so k temu eden družiga nagibali, in terdne sklepe delali, tako živeti. Hvalili so Bogá zato, ki je svetnikom pomoč dal, de so z njo sveto živeli. Svetniki so bili po svetim duhu posvečeni, ker vsa svetost le od Bogá pride, ker on sam je svet. Sveti Duh jih je močne storil, in svetniki so si perzadevali z gnado božjo dobro delati in se zveličati.

Kristjani so tudi praznike svetnikom v čast imeli, in ko so skup prišli svetnika častit, so se veselili in Bogá hvalili, ki je tega njih brata v nebesih sréčnige storil, pa tudi Bogá prosili, de bi jim pomoč dal sveto živeti kakor je svetnik živel, de bi enkrat v nebesa prišli, kjer bodo Bogá vekomaj častili, hvalili in ljubili; prosili so pa tudi svetnike za-nje prositi. Kakor so prvi kristjani svetnike ljubili in častili, takó so jih v vsih časih, in jih še dandanašnji dobri kristjani časté in se njih prošnjem perporočujejo, de bi jim Bog po njih prošnjah svojo milost dodelil.

Spodobi se svetnike častiti, ker so prijatli božji. Svetniki so na zemlji Bogá čez vse ljubili, med hudobnim svetam, ki jih je zavolj njih pobožnosti zasramoval, se jim posmehoval, so vestno po svetim evangéliju živeli, so se za Jezusovo zveličavno véro na moč potegovali zoper sovražnike svete vére, tudi za-njo kri prelivali; preganjeni, sovraženi in morjeni so bili zavoljo Kristusa, in raji so z njim terpeli, kakor de bi bili nezvesti svetimu evangéliju postali. In Bog sam jih části v nebesih, kakor je Jezus rekel: Kdor meni služi, ga bo Oče částil, ki je v nebesih, takó se spodobi, de jih tudi mi částimo.

Bog pa tudi s čudeži kaže, de svetnike ljubi in části, ker jim je dal moč čudeže delati. Koliko čudežev se je na grobéh svetnikov zgodilo! Ko so v grob pre-roka Elizeja, čez več let po pokopu družiga merliča položili, je precej, kakor se je mrtvo teló Elizejevih kostí dotaknilo, oživeló. Take velike reči, ki so se po svetnikih zgodile nas tudi opominjajo svetnike častiti. Mi smo pa tudi svetnikom hvaležnost dolžni. Koliko hudiga in tudi smert so preterpeli aposteljni, ko so nam svetu evangéli oznanovali, koliko drugi njih namestniki in marterniki, in vse to so le iz ljubezni nas zveličati preterpeli. In kakor so na zemlji skerbeli za srečo svojih bratov, skerbé še zdey v nebesih za nas. Vredni so našiga češenja.

Med vsimi drugimi svetniki so kristjani posebno Marijo, mater božjo částili, in jo částé zavoljo njene sveste nedolžnosti, ker v nji ni nikoli madeža greha bilo, ko je bila polna gnade božje, čista, ponižna in krotka, in ker jo je Bog zvolil mati Jezusova biti; in za njeno část se je cerkev clo v velikih zborih zoper krivoverce potegovala, in jo ko božjo porodnico částila.

Ali smemo svetnike častiti?

Smemo in spodobi se svetnike častiti zavoljo njih velikih čednost.

Ali ni božji časti nasproti svetnike castiti?

Ni. Če svetnike prav častimo, Bogá v svetnikih častimo, ker le Bog je dal svetnikom svojo gnado, po njegovih zapovedih živeti, in svetim biti. Le od Bogá pride svetost. Svetnike le prosimo, de bi Bogá za nas prosili, Bogá pa prosimo, de bi se nas usmilil, ker vémo, de Bog vse dobro delí, svetniki pa so le naši prošjavci.

Zakaj tedej svetnike častimo?

1) Zató, de Bogá hvalimo, kateri jim je gnado dal po njegovi volji sveto živeti, in jih v svoje kraljestvo vzeti.

2) De se veselimo s svetniki, ki so s pomočjo gnade božje srečno premagali sovražnike zveličenja in v nebesa prišli.

3) De se vnemamo takó živeti, kakor so oni po Jezusovim nauku in izgledu živeli.

4) De bi nam sprosili gnado po Jezusovi volji živeti, in enkrat k Bogu v nebesa priti, kjer bi ga z nami vekomej hvalili.

24. Svetnikom v prošnjo se perporočati je dobro in koristno.

Kristjani smo zvezani med seboj na zemlji, s svetniki v nebesih in z dušami v vicah, vsi skup pa kakor udje telesa z Jezusam, glavo kristjanov. Svetniki nas ljubijo, želé nam dobro, pomagati nam iz svoje moči pa ne morejo, zató pa Bogá za nas prosijo, kateri je dobrotljiv in usmiljen, nam hoče pomagati, in ko je vsigamogočen zamore tudi pomagati. Bog hoče, de se med

seboj ljubimo, ker on je ljubezen, in kdor v ljubezni ostane, ostane v Bogu in Bog v njem. Všeč mu je, če eden drugimu dobro želimo in eden za družiga ga prosimo.

Jezus je nar bolj vedil, kaj Očetu dopade, in on je molil za svoje učence. Po izgledu in nauku Jezusovim so tudi aposteljni za kristjane molili, ker so vedili, de molitev jim je k dobriemu, in sami so se perporočali kristjanam v molitev. Jezus je rekel; Prosite, in bote prejeli, išite in bote najdlji, terkajte in se vam bo odperlo. In sv. Jakob pravi: Stanovitna molitev per Bogú veliko zamore. Elija je molil, in ni ga bilo dežja tri léta in šest mescov na zemljo, in spet je molil, in kmali je dež šel. Sveti Peter je bil v ječi zapert, véрни so za-nj Bogá prosili, uslišal jih je, in ga je po angelju iz ječe speljal.

Po véri podučeni vémo, de drugi za nas prositi smejo, zató se jim pa tudi perporočamo v njih prošnje. Prosimo jih pa, de bi Bogá za nas prosili, ker vémo, de le Bog sam pomagati zamore, molitev pravičniga pa Bog usliši, in nam da svoje dobre darí po Jezusu Kristusu. In Jezus nas uči v njegovim imenu Očeta prositi. Ako se pa bratam na zemlji v molitev perporočamo, in eden za družiga Bogá prosimo, svetniki gotovo še bolj serčno za nas molijo, ker nas še bolj čisto ljubijo kakor so nas ljubili, dokler so še na zemlji živeli, želé nam dobro, in de bi od grehov rešeni, ohranjeni v gnadi božji in večno zveličani bili. V zaupanji, de prošnja svetnikov per Bogu veliko zamore, je katoljška cerkev vselej svetnike prosila, de naj za-njo Bogá prosijo po Jezusu Kristusu. Posebno pa Marijo prosimo, de bi za nas Bogá prosila, ona je mati Kristusova in nas vsih. Kdo bo bolj seržno za nas Bogá prosil ko Marija, ker je njeni Sin za nas svojo kri prelil, zató de bi bili odrešeni in zveličani. Pa nikoli ne mislimo,

de bi Marija kaj prosila za nas, kar bi po volji Jezusovi ne bilo.

De je dobro svetnike častiti nas uči Tridentinski zbor, ker pravi: Dobro in koristno je svetnike častiti, in se jim perporočati, ker oni per Bogu po Jezusu Kristusu Gospodu našim za nas prosijo. Sej. 25.

Ali morebiti Bogú čast jemljemo, če se svetnikom perporočamo, ali premalo v Bogá zaupamo?

Ako se perporočamo kristjanam na zemlji, de za nas Bogá prosijo, in s tem Bogú časti ne odvezamemo, mu je tudi ne, če svetnike v nebesih prosimo, le večí zaupanje imamo do svetnikov v nebesih, ker pomoči vendar le od Bogá perčakujemo po Jezusu Kristusu, in le v njega terdno zaupamo.

Prosimo pa svetnike, ker vérjemo de bodo prej uslišani kot mi, ki smo grešniki; svetniki pa tudi po Jezusu Kristusu prosijo, in so v njegovim imenu uslišani.

Kdor pa hoče po prošnji svetnikov od Bogá dobiti, kar prosi, mora vérovati, de molitev pravičniga veliko zamore; de svetniki za nas Bogá prosijo, ker nas ljubijo; de Bog po prošnji da svoje dobre darí, in de Bogú je všeč, ko eden drugimu dobro od njega prosimo, ker s tem kažemo, de se ljubimo, kar on vsim zapoveduje.

Kakó bi pa grešili v častenji svetnikov in perporočevanju v njih prošnje?

Grešili bi, ako bi češenje svetnikov zaničevali in njih prošnje zametovali; ako bi mislili, de svetniki nam iz svoje moči lahko dobro dajo ali pa hudo odvernejo, kar jih prosimo, kar le sam Bog zamore; ako bi vérovali, de svetniki nam bodo v takih rečéh pomagali, ktere bi bile zoper voljo božjo, in bi jih želeli zadobiti ali

pa odverniti; ako bi na svetnike večí zaupanje imeli ko na Bogá, na Jezusa Kristusa, ker on sam je srednik med Bogam in človekam, in vse dobro imamo le po njem od Bogá. Ako bi mislili, de kake molitve, ki bi jih vsaki dan zvesto opravljali materi božji ali svetnikom na čast, božjih zapoved pa ne dopolnovali, čez grehe pokore ne delali, življenja prečiste Marije in svetnikov ne posnemali; ako bi mislili, de te molitve nam bodo per vsim tem hudobnim življenji v nebesa pomagale, i. t. d. Vselej vérvajmo, de svetniki Bogá ljubijo in greh sovražijo, in le takrat bomo svetnikom dopadli, kader si bomo perzadevali pokoro storiti in po volji božji živeti, in takrat bodo gotovo za nas Bogá prosili. Če bomo pa mislili samo po katerih posebnih delih ali molitvih brez pravičniga ali spokorniga življenja, samo zavoljo téh, ki smo jih svetnikom ali Marii k časti opravili, zveličani biti, se bomo v svojo večno škodo goljufali.

25. Od spodobniga častenja svetinj, božjih in svetnikov podob.

Katoliška cerkev je vselej svetinje v časti imela, ker so ostanjki tistih trupel, v katerih so svetniki muke terpeli, ali ker so z njimi pokoro in druge dobre déla Bogú k časti delali; častila jih je ko tempelj svetiga Duha, kateri bodo enkrat spet vstali in k nebeški časti povikšani. Košice mučencov je devala in jih deva v altarje, na katerih se sveta maša opravlja. Sveti ostanjki trupel svetnikov tudi véro v nas obudé, de tudi naše trupla ne bodo večno v grobu ostale, in nas vnemajo Bogú zvesto služiti, de vzame našo dušo v nebeško kraljestvo, in ob poslednji sodbi tudi naše teló častitljivo storí. Torej ne bojmo se smerti ampak greha, ker trupla grešnikov bodo s peklenko temò pokrite.

Svetinje častiti je tudi Bogú dopadljivo. V svetih ostanjkih trupel svetnikov svetnike častimo; ker je pa

Bog dal svetnikom svojo gnado, de so sveto živeli, takó v svetinjah kakor v svetnikih le Bogá častimo in hvalimo, kar cerkvene molitve pričajo. Bog je po svetinjah večkrat čudeže storil. Vérni so bolnike na ceste nosili, de bi ozdravljeni bili. Djanj. apost. 5. 15. Potne rute in opasila svetiga Pavla so na bolnike devali in ozdravljeni so bili, tudi nečisti duhovi so iz njih šli. Djanj. apost. 19. 12. Ko so mertviga v grob Elizejev položili, je oživel, kakor se je Elizejevih kostí dotaknil. 4. Kralj. 13. 21.

Torej skazujmo svetinjem spodobno čast, prosimo pred njimi usmiljeniga Bogá, de bi po prošnji tega svetnika, kteriga sveti ostanjki so tukej, in dal nam bo, česar nam je za dušo in teló treba. Vérovati pa ne smemo, de svetinje imajo kako moč v sebi, po kateri bi se nam zgodilo kar prosimo, vsaki dobri dar le od Bogá pride, kateri svoje zveste služabnike častí, in jih po svoji sveti volji usliši, kader je k povikšanju njegove časti, k poterjenju naše vére va-nj, in našim dušem k zveličenju treba.

Podobe Jezusove in svetnikov nas spomnijo na Jezusa in svetnike, na moč gnade božje in na dolžnost jih posnemati, torej so vredne de jih častimo, posebno ker čast, katero jim skažemo, le Bogú in svetnikom skažemo.

Ali je prav svetinje častiti?

Prav jih je častiti, ker so kostí svetnikov, kateri so v njih Bogá častili, in jih bo Bog spet enkrat v življenje obudil, in v svoje svete nebesa vzel, in ko jih je še Bog častitljive storil po čudežih, ki jih je zavoljo njih storil.

Kogá častimo po svetinjah?

Svetnike, ali bolj reči, Bogá, kateri jih je svoje prijatle posvetil in povikšal, ker iz lastne moči brez gnade božje bi nikoli sveti ne bili.

Kaj se je treba varovati per češenji svetinj?

De svetinjem večí častí ne skažemo, kakoršna jim gré po nauku katoljške cerkve.

Ali je prav častiti križ, podobe božje, angeljev in svetnikov?

Prav je. Če križ častimo, le Kristusa častimo in molimo, ki je na križu za naše grehe umerl in nas odrešil, in ne dajemo lesu častí. Če častimo podobe kake božje osebe (peršone) ali device Marije, angeljev ali svetnikov, njega pred podobo častimo, čigar podoba je.

So svete podobe kristjanam k pridu?

Po svetih podobah se kristjani spomnijo na Bogá, Jezusa in svete božje prijatle, in se vnemajo takó živeti kakor so oní, de bi prišli v njih sveto družino v nebesih.

Kakó bi pa grešili v častenji svetinj in podob?

Grešili bi, ko bi verovali, de imajo kako posebno moč v sebi, ker le od Bogá pride vsa pomoč, ali pa ko bi jih zasmehovali in zaničevali.

26. Odpušenje grehov se v katoljški cerkvi zadobí.

Bog nas hoče zvelicane imeti, zató nas je stvaril. Vsi smo grešili v Adamu, v grehu pa ne more človek Bogú dopasti in ne k njemu priti; zató potrebujemo vsi božje pomoči, de bi bili od greha rešeni in opravičeni. Jezus nas je odrešil in nam zveličanje zaslužil. De bi pa zamogli njegoviga odrešenja in zaslužnja deležni postati, je svoji sveti cerkvi svetiga Duha poslal, kateri vekomaj per nji ostane, de delo odrešenja in po-

svečenja, ki ga je Jezus svoji cerkvi izročil, naprej dela. K temu je Jezus svete zakramente postavil. Po svetim kerstu pridemo v Jezusovo cerkev, sveti Duh nas na duši prerodí, iz grešnikov pravične storí, ker zadobimo popolnoma odpušenje grehov in kazin, spravljene smo z Bogom, združeni v združbo svetnikov; postanemo otroci božji in deleži nebeškiga kraljestva. De pa človek v ta srečni stan stopiti zamore, je dal Jezus svoji cerkvi oblast kerševati. Po prejetim svetim kerstu zadobí kristjan tudi pravico druge svete zakramente prejemati.

Kristjanam je mogoče po svetim kerstu še grešiti, če se gnadi svetiga Duha vstavljajo in z njo ne storé, kar Bog zapoveduje. Ako smo pa grešili, vémo de smo kázni vredni pred svetim in pravičnim Bogom, in tega se bojmo, ker vémo, de bomo večno nesrečni in v nebesa ne pridemo, ker smo se po svoji prosti volji sami od Bogá ločili in ga zapustili. Jezus nas je pa tudi učil, de nam Bog še hoče grehe odpustiti, če jih obžalujemo, se poboljšamo in spokorimo, zato ker je usmiljen; in ker je on za naše grehe terpel in umerl. In od te resnice je nas Jezus tudi prepričal, ker je skesanim grešnikom grehe odpušal. Mervoudnimu, ki so ga na postelji do njega pernesli, je rekel: Zaupaj sin, odpušeni so ti tvoji grehi,» Mat. 9, 2, Očitni grešnici, ki je pred njegovimi nogami skesana jokala, s solzami njegove nogé močila, z lasmi svoje glave brisala in z mazilam mazala, je rekel: »Odpušeni so ti grehi.» Luk. 7, 48. In skesanemu razbojniku na križu, ki ga je prosil, de bi se ga spomnil, kader pride v svoje kraljestvo, je rekel: Še danes boš z mano v raji.

De bi pa skesani in poboljšani grešniki tudi v prihodnjih časih gotovo vedili, de so jim grehi odpušeni, in bi bili v svojih sercih potolaženi in mirne vesti, je dal Je-

zus svojim aposteljnám oblast na božjim mestu skesanim grešnikom grehe odpušati. Ko se jim je po svojim od smerti vstajenji prvič perkazal, jim je rekel: »Mir vam bodi! Kakor je Oče mene poslal, tudi jest vas pošljem. Je dihnil va-nje in jim rekel: Prejmite svetiga Duha. Kterim bote grehe odpuštili, so jim odpušeni, in katerim jih bote zadržali, so jim zadržani.» Jan. 20. 21—23. Jezus je tedaj dal aposteljnám oblast grehe odpušati.

Kakor je Jezus aposteljne poglavarje v svoji cerkvi postavil, jih je tudi pooblastil druge namest sebe postavljati, in jim tudi tako oblast dati, kakoršno so od Jezusa sami prejeli. Aposteljni so dali svojim namestnikom, škofam in mašnikom tudi božjo oblast, namest Boga skesanim grešnikom grehe odpušati kakoršno je Jezus njim dal, ko jim je rekel: Kakor je Oče mene poslal, takó jest vas pošljem. Takó se je ohranila oblast grehe odpušati v katoljski cerkvi do danes, in bo ostala do konca svetá, ker bo tudi sveti Duh do konca svetá per nji, kateri v zakramentu mašnikoviga posvečenja novoposvečenim to božjo oblast deli.

Kakó je Bog dober in usmiljen, de je človekam tako oblast dal, de, če je nesrečen bil v greh pasti, ne obupa, ker vé, de mu bo Jezus skesanimu, po svojim namestniku v zakramentu svete pokore odpustil, kar je po svetim kerstu pregrešil. Tode brez poboljšanja zivljenja ni odpušnja grehov: torej ne odlašajte grešniki se poboljšati; ako je Bog nam dober, hvalimo in ljubimo ga, in ne žalimo ga zató, delajmo pokoro, dokler je še čas, de nam ga ne zmanjka, nepoboljšanemu vsa božja dobrota in milost ne bo nič zdala.

Kdo nam je odpušnje grehov zaslužil?

Jezus Kristus s svojim terpljenjem in svojo smertjo.

Komu je dal Jezus Kristus oblast grehe odpustati?

Apostelnjam in njih namestnikam, škofam in mašnikam.

Kteri grehi bodo odpušeni?

V katoliški cerkvi bodo skesanim grešnikom vsi grehi odpušeni, če pravo pokoro storé, in svete zakramente vredno prejmejo.

V katerih zakramentih bodo grehi odpušeni?

Per svetim kerstu bo izvirni greh, in vsi pred svetim kerstam storjeni grehi odpušeni, v zakramentu svete pokore pa vsi po svetim kerstu storjeni.

27. Od telesne smerti in neumerljivosti človeške duše.

Človek je po božji podobi vstvarjen. Pred storjenim gréham je bil z Bogam sklenjen, ga je ljubil in nič družiga ni želel kot to, kar Bog, in vse je storil po volji božji, ker le to ga je veselilo. Pa tudi njegovo teló je bilo močno, zdravo in terdno, in lahko bi ga bil obvaroval pred smertjo, ker Bog ga je taciga vstvaril, de bi ne bilo umerlo. Ali človek je grešil, in zgubil dušno in telesno življenje; dušno, ko se je od Bogá ločil, in telesno, ker je mogel umreti. Takó je po grehu prišla smert na svet, in ker smo vsi v Adamu grešili, moramo tudi vsi umreti. Bog je vsim štrafingo smerti napovedal, rekoč: »Prah si, in spet boš prah.« 1. Moz. 3. 19. »Plačilo za greh je smert« pravi sveti Pavel. Rimlj. 6. 23. »Bog je človeka neumerljiviga vstvaril, in ga je po svoji podobi storil. Po hudičevi nevošljivosti pa je smert na svet prišla.« Buk. mod. 2. 24. Umerje pa človek, kader se duša od telesa loči. Zakaj duša je razločena od telesa, ona brez telesa še živi, ker je duh, po božji podobi stvarjena.

Človek je vstvarjen od Bogá, de bi po volji božji živel in zveličan bil, kar nas vsi nauki in vse karkoli je Bog v stari in novi zavezi za človeka storil, prepričajo. Jezus je le zató na svet prišel, terpel in umerl, cerkev postavil, učenike zapustil, z božjo oblastjo jih pooblastil, svete zakramente postavil, de bi se človek za srečno večnost perpravljaj, in zató Bog še vedno tolikanj za človeka stori, de bi bil zveličan, ker njegova duša bo večno živela.

Kakó žalostno bi bilo za človeka na svetu, ko bi, kader truplo umerje, tudi duša umerla. Vsaki človek ima želje v svojim sercu, de bi mu bilo dobro, de bi bil enkrat srečen, zveličan. Ajdovske ljudstva so to želele, ki niso Bogá poznale, in vedno so se veselile božjiga življenja, kakoršno je sedanje. Od kod take misli in take želje po boljšim življenji? Bog jih je že per stvarjenji v človeško serce položil, zasadil. Te želje bi ne mogle dopolnjene biti, ako bi tudi duša umerla, kader teló umerje. Na svetu ni človeka, kteriga želje bi bile vse dopolnjene, ni ga takó srečniga. V drugim, v večnim življenji bo Bog še le vse naše želje dopolnil, ker naša duša bo po smerti telesa živela.

Žalostno bi bilo za človeka, kteri pravično živi, in si vedno perzadeva še svetejši biti, ko bi s smertjo telesa vse minulo, ko bi se v nič povernil kakor neumna žival, desiravno je nar imenitniši stvar božja na zemlji. Kje bi dobil svoje plačilo za svoje dobre déla? Kje bi bila potolažena njegova serčna ljubezen do Bogá in do Jezusa? Ali je mogoče misliti od Bogá, ki je svet, pravičen, dober, usmiljen, moder in vsigamogočen, de bi človeka pravičniga, svojiga dobriga otroka, kteri si je noč in dan perzadeval vse storiti, kar je za božjo čast, in se vsiga skerbno ogibati, kar je Bogá žalilo, brez vsiga plačila pustil? Ako bi duša pravičniga in hudobniga človeka v smerti telesa nehala, kakó bi se besede

sv. pisma spolnile, po katerih Bog pravičnim večno veselje v nebesih obeta, in grešnikom večne martre v peklu? Za pravičniga bi bilo nar slabši, grešniki na tem svetu po svoji volji živé, in svojimu poželjenju dovolijo, kar hoče, pravični mu pa odpovedó veselje, v zatajenji živé, čimu to, ko bi duše, umerle?

Na zemlji vidimo, de se pravičnim ljudém večkrat prav slabo godi, grešnikom pa dobro gré. Jeroboam je bil kriv, de se je Izraelsko kraljestvo po Salomonovi smerti razdvojilo. On je silil Izraelce véro v praviga Bogá zapustiti in malike moliti, in ta velika pregreha ni bila kaznovana na zemlji. Ahab je bil nar hudobniši kralj na Izraelskim, in Jozija nar boljši, nar pravičniši kralj v Judovskim kraljestvu. Oba sta v vojski padla. Rod Ahabov je bil vès zatert, otroci Jozijevi so bili v jeco odpeljani in vsi nesrečni. Kje je Ahab za hudobne, kje Jozija svojeplacilo za dobre dela prejel? Pre-roki so bili sveti možje, pa ljudstvo jih je preganjalo, prebivali so v pušavah, po berlogih. Njih preganjavci so bili pa srečni, dobro jim je bilo, preroki pa stradali in s slabimi oblačili oblečeni. Kje je plačilo, kteriga Bog pravičnim vedno obeta, kje štrafinga, ki hudobnim z njo žuga?

Nedolžni Janez v ječi zapert tiči, krivični Herodež-pa na kraljevem stolu sedi, in živi po svojim meseniu poželjenji. Revni Lacar in zraven še bolan nima drobtinic, de bi jih jedel, neusmiljeni bogatin v škerlatnim oblačilu pa per polni dobri mizi sedi.

Ali bo zmirej takó, de bo grešnik večkrat srečen, ki zavoljo nepokorsine proti Bogú hude štrafinge zasluži; ali mu bo vedno dobro, praničnemu pa hudo, ali bo pravični vedno poniževan in zaničevan? O ljubi moji kristjani. Bog je vsigamogočen, dober, svet in pravičen, perpravil je svojim pokornim otrokam boljši življenje v nebesih, kamor bo duše pravičnih, ki se bodo od teles

ločile, vzel. David sam pravi v 72. psl. de bi bil kmal v skušnjavi grešil, ko je vidil hudobne srečne, v miru in v obilnosti, pravične pa v nadlogah živeti, ko je vidil, de se hudobni ne spomnijo na smert, so prosti terpljenja in jih je zato napuh prevzel. Ali sim zastonj, pravi on, svoje serce očistil, in med nedolžnimi svoje roke umival? Ali zastonj svoje nadloge terpin od zjutraj celi dan? Pa ravno v takih mislih sim se ločil od tvojih božjih otrok, spoznam. de nimam prav, ker tvoji otroci so vsi s tvojo voljo sklenjeni, kar jim pošlješ volnjo preterpé, in ne gledajo sreče hudobnežev. Jes, sim sam per sebi mislil, kako bi to skrivnost zvedil, zakaj so hudobni srečni, pravični pa v nadlogah, pa preteško mi je bilo to, dokler nisim še v tvoje svetišé, dokler nisim spoznal tvojih svetih namenov, in spoznal konca grešnikov. Naglo jih bo konec zavoljo njih krivice; kakor sanje zginejo, ki se človek zbudi. takó bo njih sreča zginila, vsi bodo poginili, kateri tebe zapusté, vse pogubiš, ki so tebi nezvesti. Meni je pa dobro v Bogá zaupati.

Kaj nas zamore družiga potolažiti na svetu, ko vidimo, de pravičnemu se večkrat hudo, grešnikam pa prav dobro godi? le misel, ker vémo, sej je še drugo življenje, v katerim bo vsaki po svojih delih plačilo prejel; ker vémo, de naša duša je neumerljiva, Bog pa je pravičen, in nam bo v drugim življenji povernil, kar zavoljo njega preterpimo, tukej nas z nadlogami čisti, grešnike pa plačuje zavoljo njih majhniga dobriga, kar morebiti na sebi imajo, tam pa jih bo kakor svoje sovražnike pogubil.

In v ti resnici nas božje razodenje še le prav uterdi. Sveti, od Bogá razsvetljeni možje, Abraham, Jzak Jakob, Mozes kako mirno so umerli v upanji, de gredó v boljši življenje. Bog sam je imenval Bogá Abrahmoviga, Jzakoviga, Jakoboviga. Kakó bi se Bog ime-

noval Abrahamoviga Bogá; kdaj so Abraham, Izak in Jakob že umerli, govori Jezus, ako bi več ne živeli, ako bi bili po smrti nehali? Bog ni Bog mrtvih ampak živih.

Per drugi perložnosti je Jezus Judam rekel: „Abraham, vaš Oče, se je silno veselil viditi mojiga dneva, vidil ga je, in je bil vesel.” Jan. 8. 56. Abraham je bil že veliko let pred v grobu, ko je Jezus živel na zemlji, ali njegova duša je živela po smrti telesa, sicer bi Jezus ne bil rekel, da ga je Abraham vidil na svet priti, in se je zato veselil. Razbojniku na križu je Jezus rekel: Resnično ti povém, še danes boš z mano v raji. Ko je Lacar umerl, so angelji prišli, vzeli njegovo dušo in jo nesli v naročje Abrahamovo. Ko je pa bogatin umerl, je bila njegova duša v pekel pokopana, to je, je prišla v kraj večne kazni. Sveti Duh pravi: „Teló pojde v zemljo, iz ktere je vzeto, duša pa pojde k Bogú nazaj, kateri jo je dal.” Pridg. 12. 7. In Jezus pravi: „Ne bojte se jih, kateri teló umoré, duše pa ne morejo umoriti, ampak bojte se veliko bolj tistiga, kateri zamore dušo in teló pogubiti v pekel.” Mat. 10. 28.

De je Jezus neumerljivost človeške duše še bolj očitno razodel, je hotel, da sta prišla Mozes in Elija k njemu na hrib, kjer se je spremenil v pričo svojih tréh aposteljnóv. Mozesovo teló je bilo že več ko tавžent let v grobu, le njegova duša je prišla iz dežele večnosti. Lacar je bil že štiri dni v grobu, duša je bila odločena od telesa, in na Jezusov ukaz je spet prišla iz večnosti v teló, in Lacar je vstal živ iz groba. Jezus je svojo dušo na križu zročil svojimu nebeškimu Očetu. In sveti Štefan je rekel: Gospod Jezus! vzemi k sebi mojo dušo!

Ker smo po Jezusovim nauku popolnoma prepričani, de bo naša duša večno živela, in de pojde k Bogú, kateri jo je dal, si moramo prizadevati jo čisto pred greham obvarovati. Vse časne dobróte bodo za nas minule ob uri smerti, truplo jih ne bo več potrebovalo, duša ne, vse bomo zapustili, le kar smo za dušo dobriga na svetu storili, bomo seboj vzeli.

Torej živimo vedno pravičniši, de bomo Bogú zmi-rej bolj podobni, ne perzadevajmo si toliko za časne do-brote in za blagó, temuč veliko več za nebeške dobróte, ker vse telesne, in ko bi tudi vès svet dobili, ne bodo nič zdale, ko bi na duši škodo terpeli. Torej nam Je-zus zapové, rekoč: »Išite tedej nar popred božje kraljestvo in njegove pravice, in vse to vam bo perverženo.« Mat. 6. 33. Ako smo v grehah, ne odlašajmo se spreobrniti k Gospodu svojimu Bogú, gotovo bomo umerli, kdaj pa, nam Bog po svoji modro-sti ni razodel, zapovedal nam pa je vedno perpravljje-nim biti.

Kaj je tedej smert?

Smert je ločitev duše od telesa.

Ali morajo vsi ljudjé umreti?

Vsi morajo umreti. »Ti si prah, in v prah se boš povernil.« 1. Moz. 3. 19.

Od kod pride de vsi ljudjé morajo umreti?

De vsi ljudjé morajo umreti pride od izvirniga gre-ha. Smert je kazin greha. Bog je človeku tudi teló takó vstvaril, de bi ne bilo umerlo, ako bi človek ne bil grešil. »Po hudičevi nevošljivosti pa je smert na svet prišla.« Buk. mod. 2. 24.

Ali vémo kdaj in kakó bomo umerli?

Tega ne vémo, to le Bog vé. Jezus pravi: »Čujte, ker ne véste, katero uro bo vaš Gospod prišel. To pa véste, de, ako bi vedil hišni gospodar katero uro ima tat priti, bi gotovo čul, in bi ne pustil podkopati svoje hiše. Torej bodite tudi vi perpravljeni, ker ob uri, ki je ne véste, bo Sin človekov prišel.« Mat. 24. 42—44.

Kaj nas to uči, ko ne vémo kdaj in kakò bomo umerli?

Nas uči se k smerti skerbno perpravljati, de s sv. Pavlam vsaki lahko reče: »Dobro sim se vojskoval, ték sim dokončal, véro ohranil; zdej mi je perhranjena krona pravice, katero mi bo Gospod dal, pravični sodnik tisti dan, pa ne le samo meni, ampak tudi tistim, kateri ljubijo njegov prihod.« 2. Tim. 4. 7. 8.

Kakò se mora človek k smerti perpravljati?

1) Ker vémo, de se bomo ob smerti od vsiga, kar je na svetu, ločili, se moramo že prej v življenji v duhu od svetá ločiti, de nam ne bo ob smertni uri ločitev težka. »Čas je kratek, govori sveti Pavel, kateri svet vživajo, naj bodo, kakor bi ga ne vživali, zakaj podoba tega svetá preide.« 1. Kor. 7. 29—31.

2) Ljubimo in storimo, kar Bog zapové, sovražimo in varovajmo se hudiga, kar nam Bog prepové, vse svoje življenje obernimo v službo božjo, sedanje življenje je čas setve, in v večnosti bomo želi, kar smo tukej vsejali.

3) Ločimo se v duhu od svojih, ktere bomo enkrat mogli zapustiti, de nam ne bo takrat težko se od njih ločiti, kader čas ločitve pride.

4) Ne odlašajmo svojiga življenja poboljšati in se spokoriti, de nas smert v grehah ne dobí, ker sveto pismo pravi, drevó kakor pade, obleží.

5) Bodimo vselej v božjo voljo vdani v življenji kakor v smrti, in dajmo s smertjo Bogú radovoljni zadnji dar v odpušenje svojih grehov in v zadostitev za nje, katero Bog hoče.

6) Vsaki dan prosimo Bogá, de nam da po svoji milosti srečno v njegovi gnadi umreti; le enkrat bomo umerli srečno ali pa nesrečno, torej je ni na tem svetu večí in potrebníši perprave kakor k srečni smrti.

Je prav odlašati se ob času bolezni še le k smrti perpravljati?

Ni prav,

1) Ker čas bolezni ni perpraven zavoljo telesnih slabost in zmote časnih skerbí, se k smrti perpravljati.

2) Večkrat je čas bolezni prekratek, de bi velik grešnik zamogel vse poravnati, in se z resničnim spreobrnjenjem z Bogam spraviti.

3) Ker ne vémo ali homo naglo brez vse bolezni ali pa po dolgi bolezni umerli. Skušnja tudi uči, de v grehíh uterjeni grešniki ob smertni uri vse dobro obe-tajo, kader ozdravijo, pa nič ne dopolnijo. Bogá kličejo še le iz velike sile na pomoč, ko vedó, de je njih življenja konec, pa ne iz ljubezni do Bogá, ker so ga le sovražili in zapovedam svetiga evangelija se posme-hovali.

Kakšna je smert pravičnîh?

Smert pravičnîh je nar večí sreča za nje. Sveto pismo pravi: »Draga je pred očmi Gospodovimi smert njegovih svetnikov.« Psl. 115. 15. »Blagor mertvim, kteri v Gospodu umerjejo. Od-slej reče Duh, naj počivajo od svojiga truda, zakaj njih déla gredó za njimi. Skriv. razod. 14. 13.

Zares je smert pravičniga nar večí sreča, če je, ali vedno nedolžno živel, ali pa, če je s pokoro vse poravnal,

kar si je bil prej z grehi poškodoval. Pravičnemu ni hudo po pretečenim, ne peče ga sedanje, in ne boji se prihodnjiga. Lahko zapustí nedolžen človek svet, ker ga ni nezmerno ljubil, ga vžival kakor bi ga ne bil vžival, svojiga serca ni imel v svet zaljubljeniga. Spokorni pravični se lahko loči od svetá, on vé, de v njem je bil nekdej nesrečen, od njega zapeljan, de je greh storil, in pozná njegovo nevošljivost in zmoto. Če on žaljuje, vé, de njegova žalost Bogú dopade, ker le zató žaljuje, ker je Bogá pozno ljubiti začel, in ako želi še živeti, le želi zató, de bi se še dalje pokoril. Ne boji se sedanjiga, vse to je že previdil, torej je skerb, de je imel čisto vést, in radovoljno poterpežljiv vse terpljenje svoje bolezní preterpí, ker vé, de ga z njim Bog le očistiti hoče, in tudi smert rad preterpí, de Bogú zadnji dar za svoje grehe pernese.

Pravični se tudi prihodnjiga ne boji, ker vé, de gré k svojimu dobrimu Očetu, ki vse rad odpustí, kar je človek hudiga storil, če svoje grehe obžaljuje; kateri rad pomaga, kjer je treba, in vse kar se za-nj stori, obilno plača; kateri tudi zadnje delavce v svojim vinogradu ravno takó plača, kakor une, ki so celi dan delali, kateri noče smerti grešnika, temuč de se spreoberne in pokoro stori, in de je perpravljen vsaki čas grešniku odpustiti, kaderkoli se iz celiga serca k njemu spreoberne. Ob uri smerti reče pravični kristjan z lahkim sercam: Zdej zapustim svet, dolino solz, in grém k svojimu Očetu, kateri me je že ljubil, prej ko sim bil; k svojimu Očetu, kateri je iz ljubezni do mene svojiga Sina poslal, de je za me terpel in umerl, de jest večno živim. Jest grém k Jezusu, svojimu Odrešeniku, bratu in nar boljšimu besedniku v nebesih. Zapustim zemljo in vse, kar je na zemlji, in grém v kraljestvu večniga veselja, kjer me bo brez števila veliko zveličanih bratov sprejelo; za-

menjal bom družino grešnikov z družino svetnikov in svetnic.

Smert je za pravičniga konec terpljenja in začetek večniga veselja, konec skušnjav in grešnih nevarnost in začetik večniga miru in prave čiste božje ljubezni. Pravični tudi precej, ko se duša od telesa loči, sliši vsele besede svojiga Boga: Glej dobri in zvesti hlapec, ki si bil v malim zvest, te bom čez veliko postavil, pojdi v veselje svojiga Gospoda. Ali ni veselje, in res narveči sreča smert pravičnimu kristjanu?

Kakošna je smert grešnikova?

Smert grešnikova je silno strašna. »Smert grešnikov je prav huda.« Psl. 33. 2. »Strašno je pasti v roké živiga Boga.« Hebr. 10. 31.

Zakaj je smert grešnikova strašna?

Smert grešnikova je strašna,

1) Ker večidel neprevideno pride, in ga neperpravljeniga najde, desiravno si je želel srečno smert, pa ne hudo storiti; njemu se zgodi kakor hlapcu v svetim evangeliju, kateri je rekel v svojim sercu: Moj gospodar odlašá priti, in naglo je prišel, in ga neperpravljeniga najdel.

2) Je strašna za grešnika, ker poprej v zdravju ni nikoli na njo mislil, in če mu je tudi včasih na misel prišla, si jo je berž spet iz glave izbil. Kakor k smerti obsojeni hudodelnik dan svojiga umorjenja žalosten iz ječe gré na kraj, kjer bo umorjen, takó žalostna gré duša grešnikova iz telesa k sodbi.

3) Je strašna, ker vidi, de se od svetá ločiti mora, kteriga je tolikanj ljubil; od svojiga blaga, kteriga bodo veseli dediči (verbi) zapravljali, ki ga je s trudem, ali morebiti še grešno skup spravil; od prijatlov in znancov, zmed kterih ga nobeden pred sodni stol božji ne spre-

mi, in mu nič pomagati ne more, on ne more reči ko pravični: Grém — k Očetu.

4) Je strašna, ker njegove hudobne déla gredó z njim, vé de Bogú ni nikoli služil, vest mu veliko število štrášnih grehov očita, on vé, de ga po smerti družiga ne čaka kakor večno pogubljenje, ktero bo preklinjal, ker si ga je sam kriv s svojimi grehi; po smerti začne njegova večna nesreča. Nezvesti hlapec je bil v temo veržen, kjer je jok in škripanje s zobmi. Mat. 25. 30. In bogatin je bil v pekel pokopan.

Ali se sme kristjan smerti bati?

Smert je štrafinga grehov, vsaka štrafinga ima kaj hudiga; to storí, de se je človek bojí. Pa strah pred smertjo mora kristjan z mislijo na resnice svete vére v svojim sercu zmanjšati, in kar je nar več mogoče, ga pregnati.

Smert kristjanova je, ker jo je Jezus premagal, za-nje dobiček. Dober kristjan gré k Očetu, kteriga želí gledati, gré v kraljestvo zveličanih, za ktero je vsaki dan Bogá prosil, po smerti je rešen od vsiga hudiga, in pride v večni počitek, kjer bo prejel plačilo svojih dobrih dél, torej če hoče k Bogú v nebesa priti, mora prej umreti. Strah pred smertjo zavoljo grehov, ker ne vémo, kaj se nam bo zgodilo, moramo tudi odganjati iz svojiga serca z zaupanjem na božjo milost, kteri na-njo ne upa, Bogú krivico storí, Bog je zapovedal na-nj upati. Zaupajmo kristjani na Jezusovo neskončno zasluženje, na svojo pokoro in poboljšano življenje, in na oblast cerkve, po kteri skesanim grešnikom grehe odpuša. Perzadevajmo si čisto in dobro vest vselej imeti in stanovitno voljo, vselej Bogú služiti, in perpravljeni biti živeti ali umreti, kakar je volja božja. Bog je naš Oče.

Kdaj je želja umreti, prava?

„Kader kristjan želi umreti, de bi šel k Bogu, kteriga iz celiga serca ljubi, kakor je sv. Pavel želel umreti, de bi per Kristusu bil. Filip. 1. 23.“

Kdaj je želja umreti pregrešna?

Če kristjan samo zató želi umreti, ker se je naveličal živeti, ker se mu hudo godí na svetu, in ker je obupal, de bi mu boljši bilo, ali ko se bojí svet zapustiti, ker mu je dobro. Tak človek nima ljubezni do Bogá, le svet ljubi.

28. Posebna sodba.

Kaj se z dušo zgodi, kader se je ob smerti od telesa ločila, nam ne more znano biti, ker v večnost ne vidimo, to le Bog sam vé. Jezus, ki je prišel z nebes, nas v vsim potrebnim podučit, nas je tudi v ti reči podučil, de smo lahko mirniga serca. Jezus, ki je Bog, nas je učil, de je Bog neskončno svet, ljubi le dobro in sovraži hudo, in neskončno pravičen, plačuje dobro z dobrim, in hudo s hudim povračuje, kakor si vsak zasluži. Duša naša pa tudi po smerti še zmirej misli, vé in ima spomin na to, kar je dobriga ali hudiga v telesu storila, dokler je še na zemlji s telesam sklenjena žive-la; in kakoršno veselje ali kakoršno ljubezen je imela do Bogá, s tako gré iz telesa. Ker pa na tanjko vsiga ne vé, kar dobriga, ali hudiga je mislila, želéla, govorila ali storila, le Bog sam vse vé, takó ji tudi le Bog zamore vse razodeti, in tudi po svoji vsigamogočnosti stori, de v hip vse spozná in vé, kaj si je zaslužila. Bog jo precej po smerti sodi, in ji pové plačilo ali strafingo, kar si je zaslužila. To resnico nas Jezus uči v priliki od bogatiga moža in reveža Lacarja. Oba sta bila precej po smerti sojena. Lacarjevo dušo so nesli angelji v Abrahamovo naročje, duša bogatiga pa je bila v pekel pokopana. Sveti Pavel pravi: »Ljudém je od-

ločeno enkrat umreti, potem pa je sodba.» Hebr. 9. 27. Skesanimu razbojniku je Jezus na križu rekel: Še danes boš z mano v raji. Takó je bila duša njegova precej po smerti sojena.

Ker pa ljudje zaporedama merjejo, in ne vsi na enkrat, bodo tudi duše, vsaka posebej, sojene; in ker ima vsak človek svoje dobre ali slabe dela, ktere so od drugih razločene, bo tudi vsak posebej sojen, in po meri zasluženja bo vsak svoje plačilo precej prejel. Sveti Pavel pravi: »Kar bo človek sejal, bo tudi žet. Kdor v svojim mesu seje, bo od mesa tudi pogubljenje žet, kdor pa v duhu seje, bo od duha žet večno življenje.» Gal. 6. 8. »Vsi se moramo pred Kristusov sodni stol perkazati, de vsak prejme, kakor je delal, dobro ali hudo.» 2. Kor. 5. 10.

Ker je Bog Oče Jezusu vso oblast dal vès svet soditi, ker ga je on odrešil, tako nas bo on sodil. Sodil bo pa Jezus po svoji sveti pravici vse naše dobre in hude misli, želje, besede in dela. Kdor misli in želi hudo storiti, je pred Bogom ravno tako grešil, kakor, kateri hudo stori, ko je v sercu dovolil božje zapovedi prelomiti, je v sercu Bogu nepokoren, Bog pa na voljo človekovo gleda. Sodil bo naše pregrešne besede in dela, pohujšenje, ki smo ga dali komu, in ptuje grehe, ki smo jih deležni postali, sodil bo pa tudi kar smo zamudili dobriga storiti. Kakor je nemarniga hlapca zaverigel, ki zaupaniga talenta ni k dokrimu obernil, ampak ga zakopal, takó bo ljudi sodil, ki bi bili lahko dobro storili, pa so opustili. Sodil bo Jezus ljudi po meri dobrot, kakor so jih od Boga prejeli, in po okoljšinah, v katerih so živeli na zemlji. Kdor je več prejel, bo večí njegov odgovor. Od hlapca, kterimu je gospod pet talentov dal, jih je terjal deset, ki mu je dva dal, pa le štiri.

Sodil bo, ker je vsigaveden, vse dobro in hudo, kar smo skrivaje storili, Bogu ni nič skritiga. Sveti Pavel uči, de pride vse na dan; kader bo Bog človeške skrivnosti po Jezusu Kristusu sodil. Rimlj. 2, 16. In Jezus pravi: Kdor koli da piti komu zmed téh narmanjših le kozarec merzle vode v imenu učenca, resnično vam povém, ne bo zgubil svojiga plačila. Mat. 10, 42.

Ker je vsigaveden bo gledal per vsih naših dobrih in hudih delih na serce, kakošne so bile naše misli in nameni per delih, ki smo jih storili; ali je človek storil iz slabe volje, ali le iz slabosti kak gréh. Drugači je sodil Petrovo zatajenje kakor Judeževo izdajenje.

Kolikokrat se zgodi, de kdo ljudém kaj dobriga stori, in je vender sovražen, zato ko ne spoznajo. Bog pa človeško serce vidi, in bo takiga po pravici sodil, Torej varovej se hinavec, Bog tudi tvoje serce vidi, in tvoje dela iz hinavšine storjene, nič ne bodo veljale pred vsigavednim sodnikom. Potolažen bodi pa pravičen kristjan, če te svet drugači sodi kakor si, Bog vidi tvoje serce, in po pravici te bo sodil.

Kar bo Bog po pravici sodil, bo vsak po svojih delih permérjeno plačilo prejel, več dobriga ko je kdo storil, več bo plačilo; več hudiga ko je človek storil, več bo štrafinga; vsak bo prejel koliker je vreden. To nas sveti Pavel uči rekoč: »Kdor skopó se je, bo tudi skopó žel, in kdor obilno se je, bo tudi v obilnosti žel.« 2. Kor 9, 6.

Posebno bo Jezus gledal per sodbi na dela usmiljenja, kar smo svojimu revnimu bližnjimu dobriga storili, de kar bližnjimu dobriga storimo, Jezus tako vzame, ko bi njemu storili; ko smo vsi skup udje njegovi ga telesa in on je glava, če udam dobro storimo tudi glavi storimo, zato pravi: Lačin sim bil, in ste mi dali jesti, žejin sim bil, in ste mi dali piti, ptujec sim

bil, in ste me pod streho vzeli, nag sim bil, in ste me oblekli, bolan sim bil, in ste me obiskali; v ječi sim bil, in ste k meni prišli. — Kárkoli ste storili katerimu mojih nar manjših bratov, ste meni storili.

Neusmiljenim bo rékel: lačin sim bil, in mi niste dali jesti; žejin sim bil, in mi niste dali piti; ptujic sim bil, in me niste pod streho vzeli; nag sim bil, in me niste oblekli, bolan in v ječi sim bil, in me niste obiskali. Mat. 25, 34.

Jezus bo posebno na take dela gledal, ktere iz ljubezni svojimu bližnjimu storimo, ker z njimi Bogá posnemljemo, in smó mu nar bolj podobni, ko delamo ko Bog, ki je dobrotljiv, in kdor ljubezen do Bogá in bližnjiga ima, ta ima duhá vére. Torej ako hočemo usmiljenja sodbo imeti, bodimo usmiljeni; kakor bomo s svojim bližjim delali, bo tudi Bog z nami delal. Jezus pravi: »Ne sodite, de ne bote sojeni. Zakaj s kakoršino sodbo sodite, s tako bote sojeni, in s kakoršino mero merite, s tako se vam bo merilo.« Mat. 7, 1—2. Hujši in gerši ko bomo s svojim bližnjim delali, ostrejši bo sodnik z nami. Zvestimu služabniku božjimu bo večno dobro, nezvestimu pa večno hudo. Živimo po Jezusovih naukih, bodimo usmiljeni, in imeli bomo Jezusa, sodnika svojiga prijatla. Sv. Pavel pravi: »Perkazala se je milost Bogá, Zveličarja našiga vsim ljudém, ktera nas uči se odpovedati hudobíi in posvetnim željem, de bomo trezno, pravično in bogaboječe živeli in na tem svetu, in čakali zveličanskiga upanja in prihoda velikiga Bogá in Zveličarja našiga Jezusa Kristusa.« Tit. 2, 11—13.

Kam gré duša ko se od telesa loči?

K sodbi božji.

Kdo jo sodi?

Jezus Kristus.

Kakò pravimo ti sodbi?

Posebna sodba.

Zakaj ji pravimo posebna sodba?

Zató ker bo vsak posebej sojen. Sojeni bodo pa še enkrat na poslednji dan vsi ljudjé, kateri sodbi pa poslednja pravimo.

Kaj bo Jezus sodil?

Sodil bo naše misli, želje, besede, déla in zamudo dobriga, sodil bo tudi naše naméne, iz katerih smo kaj dobriga storili ali hudiga opustili, in tudi po dobrotih, kdor je več prejel, bo tudi ostrejši sojen.

Kam je duša per posebni sodbi obsojena?

Kamor si zasluži, ali v vice, v pekel ali pa v nebesa.

Kaj moramo storiti de bomo usmiljenja sodbo imeli?

Proti svojimu bližnjimu moramo usmiljeni biti, in po Jezusovih naukih živeti.

29. Od vic.

Precéj po posebni sodbi božji gre duša človeška, kamor si je zaslužila, ali jo Bog vzame v nebesa, če jih je vredna, ali pa je veržena v pekel, ki si ga je zaslužila. Ker so pa tudi take duše sojene, ktere ne zaslužijo za večno zaveržene biti, pa tudi niso še vredne izvoljenim v nebesih perdružene biti, ko imajo še kaké majhne grehe na sebi, ali se še niso čisto spokorile zavoľjo svojih že odpušenih grehov, ali imajo še kakó ljubezen do kaj posvetniga, kar ni še popolnoma: za take duše je še en tretji kraj, v kteriga so obsojene, dokler se ne ščistijo in vredne ne postanejo v nebesa

vzete biti. Jezus nas uči, da bo per sodbi vsakimu plačal po njegovih delih (Mat. 16, 27.), in da nič omadeženiga ne pojde v nebesa. Skriv. raz. 21. 27. In s. Pavel pravi: Brez svetosti ne bo nobeden Bogá vidil Hebr. 12, 14,

Bog je svet, mu le dopade, kar je po njegovi, sveti volji storjeniga, torej sovraži tudi majhne grehe, in ker je pravičen, jih tudi kaznuje. Zato je mati katolijska cerkev od svetiga Duha razsvetljena vselej verovala še en tretji kraj, vice, v katerih se take duše čistijo, in kazni terpé toliko časa, da pravici božji zadosté za svoje majhne grehe.

Judje so že v stari zavezi verovali tak kraj, kjer se duše čistijo. V enim boji na vojski je bilo veliko Judov pobitih. Ko so oblačila pobitih Judov pregledovali, so per njih najdlji reči, ktere so malikovavci svojim malikam darovali, kar vzeti in imeti je bilo Judam v postavi prepovedano. Judje so mislili, da té njih mertve brate je Bog zató s smertjo štrafal. Molili so za-nje in Bogá prosili, da bi jim ta greh odpustil. Juda njih vojvoda je nabral denarja dvanajst tavžent drahim, in jih je poslal v Jeruzalem, da naj se kupijo darovi in naj jih Bogú darujejo v tempeljnu v odpušenje grehov pobitih Judov, ker je mislil da sveto in zveličavno je za mertve moliti, da bi bili od grehov rešeni. 2. buk. Maka. 12. 39—46. Juda je veroval z drugimi Judi vred, da so ti v takih grehah umerli, po katerih scer večniga zveličanja niso za vselej zgubili, pa ga tudi še niso vredni, in da jim Bog na unim svetu ta greh še odpustiti zamore, ko so druge postave zvesto dopolnili, in se za svojo véro vojskovali. Takó se prepričamo, da so Judje vice vérovali.

Pa tudi Jezus uči, da so nekteri grehi, kteri ne bodo na tem, ne na unim svetu odpušeni. Mat. 12. 32. Tedej so taki grehi, ki bodo še v večnosti odpušeni. Tudi pravi Jezus: „Resnično ti povém ne pojdeš iz ječe

dokler ne plačáš zadnjiga vinarja.» Mat. 5. 26. Jezus tukej govóri od časnih štrafing, od vic, v kterih manj ali več časa duše terpé, kakor se je človek manj ali več pregrešil zoper ljubezen; dokler vsiga ne poravná ne pojde spred sodbe božje, in bo toliko časa v štrafin-gi, de zadostí božji pravici. Takó so sveti očaki te Je-zusove besede vselej zastopili, in jih mati katoljška cer-kev vérovala.

Cerkev je ob vsih časih od svojiga začetka in povsod vérovala, de se odpušenje nekterih grehov še na unim svetu dóbi, to je v vicah, zató je vselej molila za mer-tve. Molila ni za marternike in svetnike, ti ne potre-bujejo molitve vérnih na zemlji, in véрни se jim sami v njih prošnje perporočajo. Za pogubljene tudi ni molila, ker njim več pomagati ni. Takó je molila in sveto mašo darovala za duše, ktere so bile v kraji očiševanja. Ter-tulijan piše od svojih časov, de kristjani vsako leto na dan letniga spominja po mertvih za mertve molijo, in sveto mašo za-nje Bogú darujejo. Od tega beremo tudi v bukvah svetiga Ciprijana, Cirila, škofa v Jeruzalemu, Krizostoma v pridigi svetiga Ambroža po njega bratu Lacaru.

Sv. Avguštin piše od svoje matere, de ga je pro-sila spomin storiti per sveti maši za-njo, in de jo ni po-prej pokopal, dokler ni bila sveta maša za-njo opravlje-na. Mati katoljška cerkev vsaki dan za vérne mertve moli, in tudi za-nje sveto mašo daruje, de bi jim bili grehi in štrafinge odpušene, de bi vzeti bili v nebeški raj, in vživali večni mir in pokoj. Tridentinski zbor. sej. 6 in 25.

In če le kristjani premislimo, kakošno je naše življenje, koliko jih umerje, kterih serce ima še dopada-jenje manji ali veči do časnih rečí, de še niso vsi božji z Bogam v svojih mislih zedinjeni, imajo še kake majhne grehe na sebi, od kterih morajo še poprej očišeni biti,

ker Jezus, naš vsih sodnik uči, de od vsake prazne besede bo odgovor. Koliko jih umerje, kateri svoje velike grehe obžaljujejo, katerih so se čisto spovedali, se popoljšali; pa še niso zadosti pokore za-nje storili. Ker pa nič omadežaniga ne pojde v nebesa, Bog pa je svet in pravičen, in gleda na voljo človekovo, za malo pregrešenje ne pogubi človeka, mu da še čas v vicah se očistiti in zadostiti njegovi pravici, ker je usmiljen.

Koliko tolažbe najde katoliški kristjan v nauku od vic! Ali ni to velika milost našiga Bogá, de nam je še en kraj odločil na unim svetu še popraviti, kar na tem še nismo za nebesa zadosti storili, in ko vémo, de bodo drugi za nas Bogá prosili, de bomo rešeni.

Kaj so vice?

Vice so tisti kraj, kjer duše časne štrafinge terpé za grehe, ki se jih v življenji niso zadosti spokorile.

Kakošne štrafinge terpé duše v vicah?

Duše v vicah veliko terpé, že zató ker Bogá še ne gledajo, kteriga čez vse ljubijo, zraven tega imajo pa tudi še veliko terpljenje, ki jim ga je božja pravica persodila. — Cerkev per maši za mertve takó moli: Gospod Jezus Kristus, kralj častí, odreši duše vsih svojih vérnih peklenskih štrafing.

Ktere duše pridejo v vice?

Ki so v gnadi božji se od teles ločile, pa še majhne grehe na sebi imajo, ali pa še niso za odpušene grehe zadosti pokore na zemlji storile.

Ali se zamore dušam v vicah pomagati?

Pomaga se jim z molitevjo, z daritvijo svete maše in drugimi dobrimi deli.

Ali smo dolžni dušam v vicah pomagati?

Dolžni smo jim pomagati; one so z nami v družbi, so naši bratje in sestre, ktere smo ljubiti dolžni. Če jih pa ljubimo, jim želimo pomagati, in kar mi ne zamoremo, Bogá za-nje prosimo, in sveto mašo za-nje Bogú darujemo; posebno smo pa to svojim staršem, bratom in sestram, prijatlam in dobrotnikam iz hvaležnosti in po zapovedi božji storiti dolžni.

Doklej ostanejo duše mertvih vérnih v vicah?

To sam Bog vé, dokler se ne izčistijo, ali pravici božji ne zadosté.

Koliko časa bodo vice?

Do sodnjiga dné; potlej bosta le dva kraja, nebesa, kjer bodo zveličani, in pekel, kjer bodo pogubljeni.

Kaj nas uči terpljenje v vicah?

Nas uči varovati se nar manjšiga greha, ker ga pravica božja štrafati mora, de smo pa grešili na tem svetu, štrafujmo greh s pokornimi deli, de ne bomo v vicah terpeli, in od gledanja obličja božjiga zadrževani.

30. Od znamenj poslednjih časov.

Kakor je bil čas, ob katerim ni bilo zemlje in ne nebá, takó bo prišel čas, ko ju spet ne bo. Jezus sam pové, de nebó in zemlja bota prešla, moje besede pa ne bodo prešle. In sveti Pavel pravi: »Ti o Gospod si v začetku zemljo uterdil, in nebó je delo tvojih rok, ono bo minulo, ti pa ostaneš, in onó se bo postaralo kakor oblačilo, in kakor ogrinjalo ga boš premenil, in bo premenjeno, ti pa si ravno tisti, in tvoje leta ne bodo prešle.« Hebr. 1. 10—12. Sv. Peter uči, de nebó in zemlja sta ognju perhranjena, ker pravi: »Prišel bo dan Gospodov kakor tat, ob katerim bodo nebesa z velikim pokanjem prešle, in početki (elementi) se bodo od vročine razpustili, zemlja pa in stvarí, ktere so v nji, bodo

zgorele.» 2. Pet. 3. 10. In dalje govori: »Čakamo pa po njegovih obljubah novih nebes in nove zemlje, v katerih pravica prebiva » 2. Pet. 3. 12.

Kdaj se bo to godilo, ne vémo. Aposteljni so Jezusa vprašali, kdaj bo konec svetá, in jim je odgovoril, rekoč: »Od tistiga dné in ure nihče ne vé, tudi ne angeli nebeški, ampak sam Oče.» Mat. 24. 36. In sv. Pavel je Tesaloničane svaril, ker so nekteri govorili, de je že dan Gospodov, to je, sodni dan blizo, ne verjemite takimu govorjenju: »Nobeden vas nima tedej kratko nikar zapeljati, zakaj prej mora odpad priti, in človek greha, sin pogubljenja razodet biti, kateri bo zoper stal, in se vzdigoval čez vse, kar se Bog reče, ali kar se časti, takó de bo v tempeljnu božjim sedel, in se kazal, kakor de bi Bog bil.» 2. Tesal 2. 3. 4.

Povedal pa je Jezus svojim apostelnjam znamenja, po katerih bodo ljudje na zemlji spoznali, kdaj bo konec svetá se perbližal. Ljudstvo bo vstalo zoper ljudstvo, kraljestvo zoper kraljestvo, kuga, lakota, potresi bodo na zemlji. Ljudje bodo hudobni kakor ob času Noeta, krivica in hudobija se bo narastla na zemlji, ljubezen bo pa zginila. Prej ko se bo to zgodilo bo sveti evangeli po celim svetu oznanjen vsim narodam. Lažnjivi učenci bodo vstali, posebno silno hudoben človek se bo vzdignil zoper véro Jezusovo, bo laž govoril, in bo ljudi zapeljeval, tudi znamenja delal, de bo ljudi od praviga pota odpeljeval, in veliko jih bo odpadlo od vére.

In po nauku svetih očakov je nam ta človek znan po imenu Antikrist, ali kakor ga sv. Pavel imenuje, sin pogubljenja. On bo mogočen sovražnik božji, bo vse sovražil, Bogá in kar je božjiga, in se bo dal častiti ko Bog, tode dolgo časa mu Bog ne bo dopustil moči, ga bo končal. Med tistim časom bo Bog poslal Henoha in Elija na zemljo pokoro pridigovat. Pridig. 44. 16. Mat.

17. 3. Skriv. raz. 11. 3—11. Judje se bodo spreobrnili k Jezusovi véri.

Judje so Jezusa zaverгли in umorili, in Bog jih je zaverigel za en čas, de bi za svoje grehe štrafino terpe-
 peli, pa se bo spet na-nje spomnil, se jih usmilil, in ko-
 nec svetá po svoji milosti v kraljestvo Jezusovo pokli-
 cal, de bodo Jezusa spoznali svojiga Mesija, va nj véro-
 vali, in se dali kerstiti. In kakor so nekdej v stari za-
 vezi razkropljeni po svetu nevérníkam pomagali praviga
 Bogá spoznati, takó bodo tudi v zadnjih časih pred kon-
 čanjem svetá veliko nevérníkov po svojim spreobrnjenju
 k pravi véri perpeljali. Sv. Pavel od spreobrnjenja Ju-
 dov Rimljanam takó govori: »Bratje! nočem de bi vam
 bila neznana ta skrivnost (de ne bote sami sebe modre
 šteli), de je slepota na en del Izraelcov prišla, dokler
 polno število nevérníkov noter ne pride.... In to je mó-
 ja zaveza z njimi, ko jim odvzamem njih grehe. Po
 evangeliu so sicer sovražniki zavoljo vas, po izvoljenji pa
 preljubi zavoljo očakov. — Kakor nekdej vi niste Bogú
 vérovali, zde pa ste milost dosegli zavoljo njih nevére,
 takó tudi oni zdaj niso vérovali na milost, ktero ste vi
 dobili, de tudi oni milost dobé. Zakaj Bog je vse v
 nevéro zaklenil, de bi se vsih usmilil.» Rimlj. 11. 25—32.
 In kader se bo vse zgodilo, kar je od poslednjih časov
 prerokovaniga, pride spet Jezus na svet, in bo naše
 odrešenje popolnoma končal, ko bodo naše trupla od
 smerti vstale, se duše z njimi sklenile, in večno skupej
 živele.

31. Vstajenje teles mertvih.

Jezus naš Odrešenik nas je odrešil od vsiga hudiga,
 kar je Adamov greh na naši duši poškodoval, in nas v
 tak stan postavil, de zamoremo zveličani biti, kar je bi-
 lo že večkrat povedano. Ali naše odrešenje bi še ne
 bilo popolnoma, ako bi teló večno mertvo, od duše lo-

čeno ostalo, mi potrebujemo za teló Odrešenika, tudi teló mora neumerljivo postati, kakor je duša neumerljiva, de bota večno skup sklenjena, kakor jih je Bog vstvaril. In Jezus je tudi to storil, ker nas je popolnoma odrešil na duši in telesu.

Jezus je človeško truplo na se vzel, ktero je imelo dušo, kakor so naše duše. Ko je na križu za nas umrl, se je ločila duša od telesa, in teló je bilo v grob položeno. Smert je štrafinga greha; Jezus je greh premagal, in ker je greh premagal, je tudi štrafingo, ker na tretji dan se je spet duša sklenila s telesam, in Jezus je vstal iz groba. In Jezus nas uči, de kakor je on od smerti vstal, takó bomo tudi mi enkrat vstali, ker pravi: »Pride ura, ob kateri bodo vsi, ki so v grobéh, slišali glas Sinú božjiga in bodo prišli, kateri so dobro delali v vstajenje življenja, kateri so pa hudo delali, v vstajenje obsojenja.» Jan. 5. 25—29.

Na božji vsigamogočni glas se bodo vsi mrtvi zbudili, to je, Bog bo s svojo vsigamogočnostjo storil, de se bodo duše s svojimi trupli sklenile, ki so jih v svojim življenji imele, in vse trupla mrtvih ljudi v življenje obudile. In v drugim kraji spet govori od vstajenja mrtvih teles, rekoč: »To pa je volja mojiga Očeta, kateri me je poslal, de ima sleherni, kateri vidi Sinú, in va-nj veruje, večno življenje, in jest ga bom obudil poslednji dan.» Jan. 6. 40.

Jezusovi nauki in njegovo od smerti vstajenje nas prepričajo veséle resnice, de bomo s svojimi telesi spet živi iz groba vstali, in po telesu tudi večno živeli. Jezusovo teló je bilo po od mrtvih vstajenji neumerjoče, spremenje no in častitljivo, takó bodo tudi naše telesa spremenjene, neumerljive in lepe in angeljem enake, kader jih bo Bog spet oživel. »Jezus bo naše revno teló premenil, ker ga bo podobi svojiga tele-

sa enakiga storil.» Filip. 3. 21. »Seje se v slabosti, vstalo bo v terdnosti, seje se živalsko teló, vstalo bo duhovno teló. Zakaj strahljivost more nestrahljivost obleči.» 1. Kor. 15. 39—58. In Jezus pravi: »Ob vstajenji mrtvih bodo ljudje kakor angelji božji v nebesih.» Mat. 22. 21.

Po Jezusovim nauku bodo vsi ljudje spet oživali in iz grobov vstali, vsih ljudi trupla bodo spremenjene, bodo čistiljive, duhovne, neumerjoče, ne bodo potrebovale ne jedi ne pijače, ne drugih stvari, ktere so jim zdej potrebne, de se ohranijo, in pred smertjo branijo, potlej pa bodo neumerljive. Razločene bodo pa trupla pravičnih, ker bodo po podobi Jezusoviga telesa, kakor ga je imel po vstanjenji. Trupla hudobnih bodo po vstajenji scer tudi neumerljive, de bodo večne muke terpele, ktere so si hudobni zaslužili, pa ostudne bodo njih telesa. Dano ravno nam ni vediti, kakoršne de bodo, pa res je, de bodo mrtvi vstali, in de njih telesa bodo spremenjene, to nas Jezus uči.

To pa tudi na zemlji vidimo, de se vse stvari spremenjujejo, vsako seme v zemljo verženo sognije prej, potlej še le ozeleni, raste, cvete, in sad obrodí. Pozimi vse odmerje, spomladi se spet vse prenoví. Takó bo človek slab umerl, in spremenjen, lepši vstal, imel bo teló po vstajenji brez vsih slabost.

Na vstajenje mrtvih so pravični že v stari zavezi terdno verovali, kar jim je Bog sam razodel, kakor tudi druge resnice. Job v svoji bolezní se je z vstajenjem svojiga telesa tolažil, rekoč: »Vém, de moj Odrešnik živí, in de bom poslednji dan iz zemlje vstal in bom spet s svojo kožo obdan, in v svojim mesu bom svojiga Boga vidil. Ravno jest ga bom vidil, in moje oči ga bodo gledale, ktere ne bom drugi.» Job. 19. 25—27. Drugi

sin makabejske matere je v martrah umirajoč takó govoril: »Ti nar hudobniši nam scer pričijoče življenje vzameš, ali kralj svetá nas bo, ker zavolj njegove postave umerjemo, per vstajenjik večnimu življenju obudil.« 2. Mak. 7. Ko je Jezus Marti rekel, tvoj brat Lacar bo spet vstal, mu je odgovorila: Vém, de poslednji dan ob vstajenji bo spet vstal. Takó se vidi, de so ob vsih časih vérovali vstajenje človeških mertvih teles. In v poterjenje te resnice je Jezus tudi mertve v življenje obudil, in ko je na križu umerl, so se grobi odpirali, in veliko teles svetnikov, kateri so spali, se je obudilo, in ko so po njegovim vstajenju iz grobov šli, so prišli v sveto mesto Jeruzalem, in so se mnogim perkazali.« Mat. 27. 52—53.

Kakor je Jezus, glava naša, od smerti vstal, in ni več umerl, takó bomo mi vstali udje njegoviga telesa, in ne bomo več umerli, ker Jezus je smert premagal. Sveti Pavel pravi, ki od vstajenja mesá govori: »Pozerta je smert v premaganji, smert, kje je tvoje premaganje? smert kje je tvoje želo? 1. Kor. 15. 39—58.

Ali bodo naše telesa vedno v grobu ostale?

Ne bodo, Bog jih bo obudil, in bodo s svojimi dušami sklenjene žive iz grobov vstale.

Kdaj bodo mertvi vstali?

Na dan poslednje sodbe božje. Bog bo poslal svoje angelje s trobentami in z velikim glasam, in bodo zbrali njegove izvoljene od čveterih vetrov od konca, nebá do konca njegoviga. Mat. 24. 31.

Zakaj bo Bog naše telesa oživel?

Zató, de se bodo spet s svojimi dušami sklenile, in

ko je pravičen, de jim bo po zasluženji povernil, kar so z dušo vred dobriga ali hudiga storile.

Kakošne bodo telesa pravičnih po vstajenji?

Po vstajenji bodo nestrohljive, neumerjoče, častitljive, duhovne in po podobi Jezusoviga telesa, kateri je častitljiv od smerti vstal.

Kakšne bodo telesa hudobnih po vstajenji?

Bodo nečastitljive, negnjusne, scer tudi neumerjoče, pa le zató, de bodo večne martre terpele, ker so bile Bogú nepokorne.

Kakó se bo to zgodilo?

Bog bo s svojo vsigamogočnostjo trupla mrtvih obudil. Kakor lahko je bilo Bogú človeka iz nič stvariti, ravno takó lahko mu bo trupla mrtvih v življenje obuditi.

Kaj se bo po vstajenji mrtvih godilo?

Jezus jih bo sodil.

Kaj nam je storiti, ker vémo, de bomo vstali?

1) Jezusa hvalimo, ki je smert premagal, de bomo kakor on tudi mi od smerti vstali in večno živeli. »Gospod umorí in oživí, pelje v grob in vunkaj spelje.« 1. Kralj. 2. 6.

2) Per svoji in svojih smerti se tolažimo in nezmérno ne žalujmo; ker moramo umreti, če hočemo k Bogú priti, in ko vémo, de bomo vstali, se spet vidili in večno skupej živeli.

3) Greha se varovajmo, svoje teló v svetosti in čistosti ohranimo, in če smo v terpljenji, ali drugi nas preganjéjo, se nam posmehujejo zavoljo našiga pobožniga in pravičniga življenja, in ko bi naše teló zató umorili, veseli bodimo, ker vémo, de bomo spet vstali.

32. Od družiga prihoda Jezusoviga in poslednje sodbe.

Jezus sam je per več perložnostih povédal, de konec svetá spet na svet pride sodit žive in mertve. Ko je govoril od končanja svetá je povédal, kakó ga bodo vidili priti: Perkazalo se bo znaminje Sinú človekoviga na nebu, in tedej se bodo jokali vsi rodovi na zemlji, in bodo vidili Sinú človekoviga priti v oblakih neba z veliko močjo in veličastvam. In bo poslal svoje angelje s trobentami in z velikim glasam, in bodo zbrali njegove izvoljene od čveterih vetrov od konca nebá do konca njegoviga. Mat. 24. 30—31. In per perložnosti, ko je farizejem očital hinavšino in hudobijo, je sklenil svoje svarjenje z besedami: »Povém vam, ne bote me vidili odsihmal, dokler ne porečete: Češen bodi, kateri pride v imenu Gospodovim. Mat. 23. 39. Judje bodo poslednji dan, ko Jezus spet pride, takó govorili, ker ga bodo spoznali božjiga Sina, ko ga zdej nočejo spoznati. To resnico je Jezus tudi pred Kajfežem, svojim sodnikom očitno poterdil, rekoč: »Povém vam, posihmal bote vidili Sinú človekoviga sedeti na desnici moči božje, in priti v oblakih nebá. Mat. 26. 64. In od te resnice je Jezus na več mestih svetiga evangelija govoril.

Ob vnebohodu Jezusovim, ko so učenci v nebó za njim gledali, in kader je spred njih oči zginil, so vidili dva angelja v belih oblačilih per njih stati, ktera sta vprašala: Vi možje iz Galileje! kaj stojite tukej in gledate v nebó? Ta Jezus, kateri je spred vas v nebó vzet bil, bo takó peršel, kakor ste ga vidili v nebó iti. Djanj. apost. 1. 11. Učenci so vsi vérovali, de Jezus bo spet prišel na svet, torej so to resnico v svojih listih pisali, in kristjane pogostama na-njo opominjali.

Ali vemo, kdaj bo Jezus spet prišel?

Ure in dneva, kdaj bo Jezus prišel, nihče ne vé, tudi ne angelji nebeški, ampak sam Oče vé, pravi Jezus. Mat. 24. 36.

Zakaj bo Jezus še enkrat na svet prišel?

Sodit bo prišel žive in mrtve. Vsi bomo vstali iz grobov in šli pred sodni stol Jezusov, in bomo vsi skupaj sojeni po svojih delih, in ta bo poslednja sodba.

Per poslednji sodbi bo Jezus ločil pravične od pogubljenih, kakor pastir loči ovce od kozlov. Pravične bo postavil na svojo desnico, hudobne pa na svojo levo. Pravičnim bo Jezus rekel: »Pridite vi žegnani mojiga Očeta! posedite kraljestvo, katero vam je perpravljeno od začetka svetá. Zakaj lačen sim bil, in ste mi dali jesti; žejin sim bil, in ste mi dali piti; ptujic sim bil, in ste me pod streho vzeli; nag sim bil, in ste me oblekli; bolan sim bil, in ste me obiskali; v ječi sim bil, in ste k meni prišli. Tedej mu bodo pravični odgovorili, rekoč: Gospod! kdaj smo te vidili lačniga, in smo te nasitili? ali žejniga in smo te napojili? Kdaj smo te vidili ptujiga, in smo te pod streho vzeli? ali naziga, in smo te oblekli? Ali kdaj smo te vidili bolniga ali v ječi, in smo k tebi prišli? In kralj bo odgovoril in jim rekel: Resnično vam povém, kar ste storili kterimu mojih nar manjših bratov, ste meni storili. — Hudobnim bo pa rekel: Poberite se spred mene, prekleti! v večni ogenj, kateri je perpravljen hudiču in njegovim angeljem. Zakaj lačen sim bil, in mi niste dali jesti; žejin sim bil, in mi niste dali piti; ptuj sim bil, in me niste pod streho vzeli; nag sim bil, in me niste oblekli; bolan in v ječi sim bil, in me niste obiskali. Tedej mu bodo tudi oni odgovorili, rekoč: Gospod! kdaj smo te vidili lačniga ali žejniga, ali ptujiga, ali naziga, ali bolniga, ali v ječi, in ti nismo postregli? Takrat

jim bo odgovoril, rekoč: Resnično vam povém, kar niste storili katerimu teh mojih nar manjših bratov, tudi meni niste storili.» Mat. 25. 33—45. Po tem pojdejo pravični v nebesa, pogubljeni pa v pekel.

Vse kraljestva bodo takrat nehale na svetu, in le kraljestvo božje, kraljestvo pravičnih in večniga življenja bo ostalo, in Bog bo kraljeval vekomaj čez svoje izvoljene. Jezus se bo pokazal, Gospoda nebes in zemlje. Vsi ljudje bodo spoznali, de Jezus je Gospod in kralj vsih. Spoznali bodo tudi, ko bodo vidili znamenje križa na nebu, de na križu je Jezus njih odrešenje končal, in jim zveličanje zaslužil. Takrat bo Jezus svoje sovražnike zaverigel, ki niso hotli va-nj vérovati in po njegovih naukih živeti, so sovražili in preganjali njegove izvoljene, storil si jih bo za podnožje svojih nog. Vsi izvoljeni bodo na večne čase v nebesih večniga Očeta prebivali, bodo njegovo ljudstvo, in on bo njih Bog.

Zakaj bo Bog konec svetá vse ljudi še enkrat sodil?

Zató:

1) De bo duša s svojim telesam obsojena, in plačilo ali štrafingo z njim prejela, ker je s telesam vred dobro ali pa hudo delala.

2) Ker se ljudjé po znotranjim na zemlji takó ne poznajo, kakor jih Bog pozná. Nekteriga imajo ljudjé za dobriga, ki je hudeben, in nekteriga hudobniga, ki je pred Bogam dober, ker on je vsigaveden. Tukaj bodo očitno dobri od hudobnih ločeni, dobri za dobre in hudobni za hudobne od celiga svetá ločeni spoznani.

3) De bodo vsi ljudjé spoznali, de Bog po pravici sodi, dobriga večno srečniga in hudobniga večno nesrečniga stori, kakor si je vsak po svojih delih zaslužil. Zdej bodo pravični spoznali, kakó potrebno jim je bilo terpljenje na svetu, in kakó nič je bila sreča hudobnih, k so jo na svetu vživali.

Kteri po krivici terpé, naj se veselé, sodni dan se bo vsa krivica očitno razodela. Hinavci in skrivni grešniki naj se pa tudi tresejo pred tistim dnevam, ker vse skrite hudobije bodo prišle na dan, vsakimu bo po delih plačano.

33. Od pekla.

Kader bo Jezus, pravični sodnik, čez vse ljudi svojo sodbo izrekel, pojdejo hudobni sovražniki Jezusovi v večni ogenj, v kraljestvo temé, ker niso po volji Jezusovi, ampak po volji hudobniga duha živeli, Jezus pravi: »Kdor ne veruje, je že obsojen, ker ne veruje v ime edinorojeniga Sinú božjiga.« Jan. 3. 18. In sveti Pavel pravi: Veliko je takih, kateri živé kakor sovražniki križa Kristusoviga, katerih konec je pogubljenje.« Filip. 3. 18. 19.

Bog je neskončno svet, sovraži vse hudo, kar je zoper njegovo voljo. Hudobni kar so na zemlji zamudili na vekomaj, več ne bodo mogli popraviti, in Bog jih nikoli ljubil ne bo, ker so taki umerli, zato jih je za vselej zaverigel, in nikoli ne bodo gledali obličja božjiga. Sv. Pavel pravi: »Kader se bo Gospod Jezus od neba z angelji svoje moči pokazal v plamenu ognja, kateri se mašuje nad njimi, ki ne poznajo Bogá, in ki niso pokorni evangeliju Gospoda našige Jezusa Kristusa, bodo v pogubljenji večno terpljenje prejeli od obličja Gospodoviga in od časti njegove moči.« 2. Tesal. 1. 7—9. In sv. Peter pravi: »Ako bo pravičen komej zveličan, kje se bo hudobnež in grešnik pokazal.« 1. Petr. 4. 18.

Kaj je pekel?

Pekel je kraj, kjer pogubljeni večne štrafinge terpé.

Kakšne so peklenske štrafinge?

1) Pogubljeni božjiga obličja ne gledajo. Jezus jim

poreče: Poberite se proč, vi prekleti, v večni ogenj, kateri je hudiču in njegovim angeljem perpravljen.

2) Po besedah svetiga pisma bodo v večnim ognji goreli, v grozno temò bodo pahnjeni, kjer bo tuljenje in škripanje s zobmi; huda vest jih bo pekla, ko se bodo na svoje grehe spomnili, in spoznali bodo, de so si sami te večne nesreče krivi, in vse nar strašnejši terpljenje bodo na duši in na telesu imeli vse večne čase brez vsiga upanja, de bi kdaj rešeni ali jim terpljenje pomanjšano bilo. Ločeni bodo za vsalej od dobrih božjih otrok, in bodo vekomaj med hudobnimi duhovi in ljudmi. V peklu je bogati mož prosil Abrahama, rekoč: Oče Abraham! usmili se me, in pošlji Lacarja, de pomoči konec svojiga persta v vodo, in ohladi moj jezik, ker grozno terpim v tem plamenu. Luk. 16. 24.

Kdo pride v pekel?

Kdor je mertev na duši, ali kdor v smertnim grehu umerje.

Ali bodo vsi pogubljeni ravno tiste martre terpeli?

Vsi bodo večno terpeli; pa ker je Bog pravičen, bo, hudobniši ko je kdo živel, tudi huji štrafinge terpel.

Kaj nas uči peklenško terpljenje?

Nas uči, kakó strašno je pasti v roké pravičniga Bogá, de naj se varjemo vsakiga greha, ne le veliciga ampak tudi majhniga, ker tudi pogubljeni so z majhnimi grehi začeli, in niso bili na enkrat takó hudobni. Ako smo pa grešili, spokorimo se tukej, in perzadevajmo si razžaljeni pravici božji zadostiti z deli pokore. In kader nas bodo slabe misli in želje v greh napeljevale, spomnimo se na večno terpljenje v peklu, de ne bomo grešili, kakor nas modri v svetim pismu opominja, rekoč; Spomni se poslednjih reči per vsih syojih delih, de ne boš

grešil. In ker Jezus pravi: Kaj bo človeku pomagalo, če vès svet perdobí, svojo dušo pa pogubí. Mark. 8. 36.

34. Od nebes.

Bog je iz ljubezni človeka vstvaril, de bi ga enkrat v nebesa vzel, in ga je učil, kaj de mora storiti, de si bo nebesa zaslužil. In ker je človek po grehu pravico do nebes zgubil, je Jezus prišel na svet človeka odrešit, in mu zveličanje zaslužiti, de, kdor bo po njegovih naukih živel, bo tudi gotovo v nebesa prišel, kamor je on po dokončanim odrešenji šel svojim izvoljenim mesto perpraviti, de bi tam bili, kjer je on v čast svojiga Očeta.

Bog je svet, ljubi le dobro in tudi le dobre in pravične ljudi, kateri njegovo voljo dopolnijo, ljubijo in storé kar Bog ljubi, sovražijo in ogibljejo se greha, ker ga Bog sovraži, in jih od Boga in od nebes loči. Takih dobrih ljudi želje bo Bog spolnil, in ker bodo dobro večno ljubili, jih bo Bog tudi večno ljubil in zveličal, torej jim bo Jezus per poslednji sodbi rekel: »Pridite vi žegnani mojiga Očeta, in posedite nebeško kraljestvo, ktero vam je perpravljeno od začetka svetá.» Mat. 26. 34.

Kaj so nebesa?

Nebesa so tisti srečni kraj svetnikov, kjer se Bog svojim služabnikom od obličja do obličja razodeva, in kjer je on sam njih neskončno plačilo.

Kakšno je nebeško veselje?

Nebeško veselje je neizrečeno veliko. Jezus, ki od njega govori, reče svojim učencam: Veselite se, in od veselja poskakujte, ker vaše plačilo je obilno v nebesih. In sveti Pavel, kateri je bil v nebesa zamaknjen, in je vidil skrivnosti nebeškiga kraljestva, govori od nebeški-

ga veselja, de okó ni vidilo in uho ni slišalo, tudi v serce človekovo ni prišlo, kar je Bog tem perpravil, kateri ga ljubijo. 1. Kor. 13. 12.

1) Izvoljeni bodo per svojim nebeškim Očetu prebivali, bodo Bogá od obličja do obličja gledali, ga ljubili in vživali. Jezus, ki je vedil, kakó dobro je per nebeškim Očetu biti, je tolikokrat z velikim veseljem svojim učencam rekel: Grém k Očetu. Apostelnjní od Jezusa podučeni, so se grozno veselili v hišo nebeškiga Očeta priti, in marterniki so, v terdnim zaupanji nebeško veselje dobiti, vse martre veseli preterpeli.

2) Izvoljeni bodo z Jezusam vekomaj živeli in gledali čast, ktero mu je Oče v nebesih dal. »Mi bomo z njim vred kviško vzeti v oblakih Kristusu na proti, in takó bomo za vselej z Gospodam.« 1. Tesal. 4. 16. »Preljubi, zdej smo otroci božji, in še ni na dan prišlo, kaj bomo. Vémo, de kader se bo perkazal, bomo njemu podobni, ker ga bomo vidili kakor je.« 1. Jan. 3. 2.

3) Bodo v družini svetnikov in angeljev, in bodo angeljem enaki in ločeni od vsih hudobnih ljudi. Velik prepad bo med izvoljenimi in pogubljenimi, de zveličani, če bi tudi hotli k pogubljenim iti, ne bodo mogli, in pogubljeni ne do zveličanih. Luk. 16. 26.

4) V nebesih ne bodo počutili nobeniga tudi nar manjšiga zlega ne na duši, ne na telesu, ne strahú, ne smerti, ne skušnjav ali kaj družiga hudiga, pozabili bodo vse terpljenje na svetu, ker bodo le veseli večno življenje, čast in vse dobro vekomaj vživali. »Bog bo zbri-sal vse solze od njih očí, smerti ne bo več, tudi ne žalovanja, ne vpitja in bolečine ne bo več, ker je pervo minulo.« Skriv. raz. 21. 4. »Svetniki bodo nasiteni po obilnosti Gospodove hiše, in Bog jih bo s potokam svojiga veselja napajal.« Psl. 35. 9.

Veseli se kristjan nebes, in perzadevaj si jih dobiti, Bog ti bo pomagal, tebi so perpravljene. Tam boš Bogá prav poznal, in to bo tvoje veliko veselje, in Bog sam ti bo tvoje plačilo, tvoja vest ti bo neskončno veselje delala, ker se boš spomnil, de si prav delal.

Ali bodo vsi izvoljeni imeli enako veselje in enako čast?

Sveto pismo pravi, de izvoljeni se bodo svetili ko zvezde, pa kakor je svitloba zvezd razločena, de se zvezda od zvezde na svitlobi razloči, takó bo tudi veselje izvoljenih razločeno. Bog bo človeku po delih povrnil, več ko je kdo dobriga storil, večí bo tudi veselje. Hlapec, pravi Jezus, ki je deset talentov perdobil, je bil čez deset mest, kateri jih je pet, čez pet, in kateri je dva, je bil čez dve mesti postavljen. Mat. 19. 28. Kdor skopo seje, bo tudi skopo žel, kdor obilno seje, bo tudi obilno žel. 2. Kor. 11. 6.

Kaj se učimo iz premišljevanja nebeškiga veselja?

Se učimo,

1) De naj vse križe in težave, ki nas na svetu zadevajo, poterpežljivo preterpimo, ker vse niso nič proti veselju, ktero je izvoljenim v nebesih perpravljeno. Spomnimo se, de v nebesih bo mir in pokoj, in le veselje. »Terpljenja sedanjiga časa se ne dajo permeriti prihodnji časti, ktera bo nad nami razodeta.« Rimlj. 8. 18. Tam bodo nehale vse skušnjave in perložnosti grešiti, torej premagujmo jih serčno, ker vémo, de bodo le kratek čas terpéle, v nebesih bo vsiga hudiga konec.

2) De vse časno zemeljsko veselje se ne more meriti z nebeškim veseljem. — Vse veselje na zemlji človeškiga serca nikoli popolnoma nasititi ne more, ker je le za Bogá vstvarjeno, govori sveti Avguštin, in ravno zató je takó dolgo nepokojno, dokler v tebi, o Gospod! po-

koja ne najde. Vse časno veselje le malo časa terpi, je le od danes do jutri, nebeško veselje pa bo vekomaj; izvoljeni božji bodo vekomaj neizrečene nebeške sladkosti uživali, in vender se nikoli ne bodo naveličali.

3) Stanovitno dobro delajmo, če nas tudi še takó težko stane, ker čaka nas veliko plačilo. »Kader pa dobro delamo, nikar se ne utrudimo, zakaj ob svojim času bomo želi, ako se ne utrudimo.« Gal. 6. 9.

4) Bog bo nar veči veselje izvoljenih v nebesih, ljubimo ga čez vse, in svoje nar veči veselje bomo v njem najdlji.

5) Izvoljeni bodo med duhovi prebivali, kateri so polni ljubezni do Bogá in ljudi; perdružimo se že zde prijetlam božjim, bodimo z njimi enih misel, in odpovejmo se napúhu, jezi, sovraštvu in nevošljivosti, za take ni prostora v nebesih, kjer se vsi ljubijo.

6) Nebesa so naše pravo prebivališče, ne vežimo svojiga serca na veselje in dobrote svetá, temuč imejmo se za popotnike, kateri v bolji deželo nebeškiga kraljestva grémo, de tudi gotovo tje pridemo, kamor vsi priti želimo.

35. Véra katoljškiga kristjana.

Po Jezusovih naukih smo spoznali, zakaj de nas je Bog vstvaril, spoznali smo svoj grešni stan, in kakó nam je mogoče po Jezusu zveličenje zadobiti. K zveličenju je pa vsakimu treba vérovati in storiti, kar je Jezus sam učil, ali kar nas po svoji sveti katoljški cerkvi uči, in upati zadobiti, kar je obljubil nam dati. Desiravno pa kristjan vsake razodete resnice ne more umeti, ker Bogá popolnoma spoznati ne zamore, takó se ne sme dati motiti od svoje po grehu oslepljene pameti, zadosti mu mora biti, de le vé, de Bog je res to govoril. De bi pa kristjan le vedil resnice, ki nam jih je Jezus

povádal, ni zadosti; pravi kristjan je v sercu vnet za svojo sveto véro, spozná in občuti grešnik sim, grešniki smo vsi, in vsi potrebujemo božje milosti, nimamo s čem plačati božji pravici, ali Bog Oče se nas je usmilil, in poslal je svojiga Sina na svet, de bi nas spet k njemu perpeljal, in ni ga družiga pota k Očetu priti, kakor po Jezusu Kristusu, in ni ga iména, po katerim bi zamogli zveličani biti, kakor v iménu Jezusovim; po njem zamoremo pravični, posvečeni in odrešeni biti, on je pot, resnica in življenje.

Njega nam je Bog dal iz zgolj milosti, de, kdor v njega veruje, ne bo pogubljen, ampak ima večno življenje. Po njem smo otroci božji, dediči njegoviga kraljestva postali. Po njem je Bog naš Oče, Jezus naš brat postal, in sveti Duh v nas prebiva. Jezus je dolg in štrafinge naših grehov zbrisal, in za nas zadosti storil, on je naš srednik per Bogu, kateri vé z nami revnimi poterpljenje in usmiljenje imeti. Vse, kar imamo, imamo le od Bogá, in ako smo tudi vse storili, kar nam storiti zapové, smo vender le njegovi nevredni hlapci. Bog nas ljubi, skerbí ko dober Oče za nas vse, vsi kličemo zdej k njemu Oče. Ker pa ni zadosti le vérovati, ampak je treba tudi vse storiti, kar Bog zapové, takó kristjan tudi občuti svojo slabost in spozná, de je nezmožen dobro storiti, pa tudi de zdej z božjo pomočjo vse zamore.

Če kristjan svojo slabost kaj dobriga storiti pre-mišluje, in ljubezen božjo do njega, kaj vse de je Bog za-nj storil, se v njegovim sercu zbudé želje in veselje do resnic svete vére, takó de se njegovimu sercu perležejo, in mu dopadejo. Sveti Duh ga oživí, razsvetlí mu um, de vidi svoje dolžnosti do Bogá, de ga ljubi, ki mu je takó dober, perzadeva si njegove zapovedi spolniti, po svetim evangeliju in izgledu Jezusovim živeti, de bo zadobil, kar mu je Bog obljubil, večno srečno

življenje v nebesih. Ker pa svojo slabost k vsimu do-
brimu spozná in v sebi občuti, in vé, de le Bog mu za-
more in hoče pomagati, Bogá svojiga Očeta pomoči po-
nižno prosi, in jo terdno upa po Jezusu tudi zadobiti,
in jo res zadobi, de takó sam nad sabo kaže, kaj nje-
gova duša želi in hoče, to je njegovo zunanje zaderža-
nje, ki vse po volji božji stori, kakó Bogá ljubi, ali de
ima zares živo in delavno véro, ktera ga bo zve-
ličala.

Kaj mora tedej katoliški kristjan vérovati?

Katoliški kristjan mora vse vérovati, kar je Bog
razodel, in katoliška cerkev vérovati zapové, naj bo v
svetim pismu zapisano ali pa ne,

Zakaj mora vse to vérovati?

Zató ker je Bog večna resnica, vse razodel, kateri
ne more ne goljufati ne goljufan biti.

*S čem je pa Bog vse poterdil, kar je razodel, de je
res sam govoril?*

S čudeži in prerokovanjem je poterdil, kar je že v
stari zavezi govoril, in tudi Jezus je s čudeži, preroko-
vanjem in svojim svetim življenjem svet prepričal, de ga
je Bog na svet poslal, in de njegov nauk, je božji nauk.

*Ali pa sme kristjan resnice svete vére po svoji pameti
zlagati?*

Ne sme, mora vse resnice svete vére le takó vzeti,
kakor jih cerkev uči, ona ima svetiga Duha, svojiga vla-
darja, le ona se ne more zmotiti.

Desiravno je Jezus s čudeži, prerokovanjem in s
svojim svetim življenjem ljudi prepričal, de njegovi nauki
so božji, mu vender niso vsi vérovali. V človeškim sercu
tičí nepokorsina do božjih zapoved, in človek je ne pre-

maga, še takó prepričan naj bo od resnice, de jo je Bog povédal, poželjenje do hudiga ga le sili misliti in storiti, kar ono želi in hoče. Treba mu je, ko je popačen, de mu Bog um razsvetli in njegovo voljo k resnici oberne, kar Jezus uči, ker pravi: »Nihče ne more k meni priti, ako ga ne vléče Oče, kateri me je poslal.» Jan. 6. 44. Tedej le ta véruje, kterimu Bog da, torej hvalimo Bogá za dar vére, kteriga nam je brez našiga zasluženja iz zgolj svoje milosti dal.

Kaj dobriga nam stori véra?

Véra razsvetli naš um, de vémo, kaj nam je treba vediti in storiti, de večno zveličanje dobimo.

Človeška pamet že sama na sebi ni vsigavedna, po izvirnim grehu je pa še bolj oslepljena, in ne more vediti, kaj vse je treba za zveličanje. Človek, ravno zató, ker je na pameti oslepljen, je tudi napuhnen, se na svojo pamet zanese in se modriga šteje, desiravno božjih resnic ne more vediti, če mu jih Bog sam ne pové. Bog ga tedej s svojim razodenjem razsvetli, in mu serce nagne, de želi zvediti resnice, ki so mu k zveličanju potrebne, se poniža pred božjo vsigavednostjo, in živi kakor ga véra uči, in ne po svojim popačenim poželjenji, ne po zgledih in šegah svetá. Véra je za-nj luč, de vidi kod hoditi, de pota v večno življenje ne zgreši.

Kaj je véra katoliškiga kristjana?

Véra katoliškiga kristjana je dar božji, od Bogá dana čednost, ktera človeka kakor nebeška luč razsvetli, de vse zares ima in terdi, kar je Bog razodel, in kar katoliška cerkev zapové verovati, naj bo v svetim pismu zapisano ali ne.

Zakaj pravimo, de véra je dar božji?

Véra je poseben dar božji, ker bi človek nikoli ne bil božjih resnic sam od sebe zvedil, ktere so mu k zve-

ličanju vediti potrebne, in tudi s svojimi deli bi si je ne bil zaslužil, ako bi mu je Bog iz milosti ne bil razodel. »Iz milosti ste zveličani postali skozi véro, in to ne iz sebe, zakaj božji dar je to.« Efez. 2. 8.

Zakaj pravimo, da véra je od Bogá kristjanu dana čednost?

Zató, ker sveti Duh s svojo pomočjo, ki jo je kristjan že per svetim kerstu prejel, človeško voljo perpravno stori, de vse to zares ima in terdi, kar je Bog razodel in obljubil, veselje do teh resnic zadobi, z njeno pomočjo po resnicah svete vére živi, in se večniga življenja vredniga stori.

Ali je katoliška véra k zveličanju potrebna?

Potrebna je. Po véri spoznamo Bogá, zvemo prav njegovo voljo in kakó jo dopolniti, de bomo zveličani.

Kdor ne veruje, živi ločen od Bogá, ne spozná njegove svete volje, zató je tudi ne more dopolniti, ne po keršansko živeti, in ne zveličan biti. Zató pravi sv. Pavel: Kdor hoče k Bogú priti, mora vérovati, de je, in de je tém, kateri njega išejo, plačevavec. In brez vére je nemogoče Bogú dopasti. Hebr. 11. 6. In Jezus nam pové, kakó potrebna je véra k zveličanju vsakimu človeku, rekoč: »Kdor ne veruje, bo pogubljen.« Mark. 16. 16.

Kaj mora vsaki človek, ko se pameti zavé, potrebniga véditi in vérovati, de bo zveličan?

1) De je en Bog.

2) De je Bog pravičen sodnik, kateri dobro plačuje in hudo štrafuje.

3) De so tri božje persone eniga bitja in ene nature: Oče, Sin in sveti Duh.

4) De je druga peršona, Bog Sin, človek postal, nas s svojo smertjo na križu odrešiti in zveličati.

5) De je človeška duša neumerjoča.

6) De je gnada božja k zveličenju potrebna, in de brez gnade božje človek nič za večno življenje, zaslužnja vredniga storiti ne more.

Kaj je vsakimu katoliškemu kristjanu znati zapovedano?

1) Apostoljsko véro.

2) Gospodovo molitev, ali Oče naš.

3) Deset božjih- in pet cerkvenih zapoved.

4) Sedem svetih zakramentov.

5) Keršansko pravico.

Ali je k zveličenju še zadosti, de kristjan le v sercu veruje, kar je Bog razodel?

To še ni zadosti, de bi kristjan le véroval, to je res Bog govoril, božja resnica je, on mora tudi:

1) Po véri živeti: Jezus pravi: »Ne vsak, kateri mi pravi: Gospod, Gospod! pojde v nebeško kraljestvo, ampak kateri stori voljo mojiga Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo.« Mat. 7. 21. »Kaj pomaga moji bratje, ako kdo pravi, de ima véro, če pa dél ni-ma, ga bo mar zamogla véra zveličati.« Jak. 2. 14. »Kakor je teló brez duše mertvo, takó je tudi véra brez dél mertva.« Jak. 2. 26.

2) Kar v sercu veruje, kader je zavolj časti božje in zveličenje bližnjiga treba, tudi z ustmi očitno pričati. »Kdorkoli bo tedej mene spoznal pred ljudmi, ga bom tudi jest spoznal pred svojim Očetam, ki je v nebesih.« Mat. 10. 32.

Kdor res véro ima, tega serce je napolnjeno s svetimi mislimi od Bogá in božjih reči, on budí v sercu nar lepši in svetejši želje po Bogu, živí v vednim per-

bliževanji k Bogu, in njegova duša je odločena od vsiga posvetniga in goljufniga. Pravičen iz vére živí, zato je pa tudi njegovo govorjenje, djanje in nehanje vse tako, kakor so njegove misli in želje; vse priča, de v sercu veruje, in upa v Bogá in v Jezusa, de ga ljubi in si perzadeva takó živeti, kakor je Jezus živel, in želi Jezusu podoben biti. Za njega je véra res zveličavna, ker mu serce mirno in veselo že na tem svetu stori, in na unim ga zveliča. Sv. Pavel pravi: Ne sramujem se evangelija, zakaj božja moč je vsakimu, kateri veruje. Rimlj. 1. 16. Ko je takiga kristjana serce polno ljubezni do Bogá, želi, de bi tudi drugi tako živo véro imeli, torej jih napeljuje k véri, in se za-njo potegne, kader sliši, de se zoper véro govori ali dela; in ko je toliko mogočen v véri, se ne da zmotiti, in je ne zapusti, raji zgubi svoje blago, zdravje in življenje, ko de bi véro zatajil. Tak ima živo véro, ker jo v delih kaže, in po nji dober človek ostane.

Kdaj mora kristjan od vére z ustmi spričevati?

- 1) Kader je od oblastnikov zavolj vére vprašan.
- 2) Kader sliši zoper véro govoriti, in še posebno takrat, če previdi, de bi bil kdo z njegovim molčanjem v zmoti poterjen.

Smemo kterikrat véro zatajiti?

Nikoli ne, temuč raji moramo umreti, kakor pa véro zatajiti. Jezus pravi: »Kdor pa mene zataji pred ljudmi, tega bom tudi jest zatajil pred Očetam, kateri je v nebesih. Mat. 10. 33. Kdor se bo mene in mojih besedi sramoval, tega se bo Sin človekov sramoval, kader bo prišel v svoji, Očetovi in svetih angeljev časti.» Luk. 9. 20.

Kaj mora kristjan storiti, de bo véro ohranil, in po nji pobožniši perhajal?

1) Mora svoje serce od grehov očistiti, pogostim na resnice svete vére misliti, hvaležno se spomniti, de nam jih je Bog iz ljubezni do nas razodel, de bi bili zveličani, in si perzadevati vselej po véri živeti.

2) Skerbno z vernim in ponižnim sercam božjo besedo poslušati, in brati dobre bukve.

3) Nagnjenja, ki so verovanju nasprotne, lastno ljubezen, samoglavnost ukrotiti, in se zapeljivih nevérnih drušin in ljudi varovati.

36. Apostoljska véra.

Vse resnice svete vére od katerih je bil do zdej nauk so v apostoljski véri ob kratkim zapopadene, ktera ima ta glas:

1) Verujem v Bogá Očeta, vsigamogočnega Stvarnika nebes in zemlje. 2) In v Jezusa Kristusa, Sinu njegoviga ediniga, Gospoda našiga. 3) Kteri je spočet od svetiga Duha, rojen iz Marije device. 4) Terpel pod Poncijem Pilatužem, križan bil, umerl in v grob položen. 5) Doli je šel pred pekel, tretji dan od smerti vstal. 6) Gori je šel v nebesa, sedi na desnici Bogá Očeta vsigamogočnega. 7) Od ondod bo prišel sodit žive in mrtve. 8) Verujem v svetiga Duha. 9) Eno sveto katoljško cerkev, gmajno svetnikov. 10) Odpušenje grehov. 11) Vstajenje mesá. 12) In večno življenje. Amen.

Ali je kristjanam k pridu véditi apostoljsko véro?

K pridu jim je jo véditi:

1) Ker se, kolikorkrat jo molijo, ob kratkim vsih poglavitnih resnic svete vére spomnijo.

2) So tudi v verovanji poterjeni, ko vedó, de ravno te resnice verujemo, ki so se jih aposteljni od Jezusa naučili, jih verovali in učili. Zató ji tudi pravimo apostoljska véra, in ker učeniki sploh mislijo, de so aposteljni to molitev zložili, po kateri kolikorkrat jo molimo, pričamo, de vse to verujemo.

Ker so pa vse te vérne resnice že vse zgorej zložene, bodo tukej le ob kratkim ponovljene.

Koliko delov ali členov ima apostoljska véra?

Apostoljska véra ima dvanajst delov ali členov.

Kaj verujemo, ko véro molimo s pervim členam apostoljske vére, ako rečemo: Verujem v Bogá Očeta, vsigamogočniga stvarnika nebes in zemlje?

Verujemo, de Bog Oče je prva oseba (peršona) v sveti Trojici, je vsigamogočen, je vse stvaril nebó in zemljo in vse kar je, vse ohrani in viža po svoji modrosti, vse je v njegovih rokah, naše življenje in premoženje, in de brez njegove volje se nič ne zgodi.

Kaj verujemo z besedami družiga člana apostoljske vére: In v Jezusa Kristusa Sinu njegoviga ediniga, Gospoda našiga?

De je Jezus Kristus druga peršona v sveti Trojici edinorojeni Sin Bogá Očeta od vekomaj, Bog in človek skupej, naš Odrešenik in Zveličar, naš veliki mašnik in daritev za naše grehe, ki se je za nas svojimu nebeškemu Očetu na križu daroval, naš kralj, kateri s svojo božjo besedo in s svojim svetim Duham vérne po poti v zveličenje vodi, naš Gospod, ki nas je s svojo rešnjo kervjo od večniga pogubljenja odkupil iz ljubezni in milosti do nas; de smo zdej njegovi, in torej mu v vsim pokoršino dolžni.

Kaj verujemo z besedami tretjiga člana apostoljske

vére: Kteri je spočet od svetiga Duha, rojen iz Marije device?

Verujemo, de Marija je Jezusa prečudno od svetiga Duha spočela, ga v Betlehemu v hlevu rodila, kakor so preroki prerokovali, de je Jezus pravo človeško natoro na se vzel iz Marije device, in de je Marija pred rojstvom, v rojstvu in po rojstvu vselej devica ostala, in mati božja postala, ko je Jezusa rodila, ki je Bog in človek skupej.

Kaj verujemo z besedami četertiga člana apostoljske vére: Terpel pod Poncijem Pilatužem, križan bil, umerl in v grob položen?

Verujemo, Jezus Kristus, Sin božji, je prišel na svet, de bi vse, ki so Adamovi otroci, in bodo va-nj verovali, v bolji otroke prenaradil in jih zveličal, zato je pa mogel vse naše grehe na se vzeti, za nas terpeti in umreti, in s svojim terpljenjem na duši in telesu zadostiti božji pravici, nas z Bogam spraviti, od večniga pogubljenja rešiti in nam večno življenje perdobiti; nam gnado božjo in opravičenje zaslužiti, ktero po svetih zakramentih prejemamo.

Kaj verujemo z besedami petiga člana apostoljske vére: Doli je šel pred pekel, tretji dan od smerti vstal?

Verujemo, Jezus Kristus, ki je na križu za nas umerl, in njegovo teló v grob položeno bilo, je šel s svojo dušo pred pekel starim očakam oznanit, de je premagal greh, smert in pekel, odrešenje končal, in de pojdejo zdej z njim v nebesa. Verujemo tudi, de je iz svoje božje moči tretji dan iz groba častitljiv vstal premagovavec greha, smerti in pekla, de je res božji Sin, kar je govoril, in njegov nauk je božji nauk, ki ga je s svojim od smerti vstajenjem popolnoma poterdil, in je res naš Odrešenik in Zveličar svetá.

Kaj verujemo z besedami šestiga člana vére: Gori je šel v nebesa, sedi na desnici Bogá Očeta vsigamogočniga?

Verujemo, Jezus, ko je vse dopolnil, kar je bilo po skrivnim sklepu božjim treba človeški rod odrešiti, je šel v pričo svojih učencov in prijatlov v nebesa. Jezus, ki ga svet ni poznal, ampak ga zasramoval in umoril, sedi zdej tudi po svoji človeški natori v svoji božji časti v nebesih, katero je imel per svojim Očetu že od vekomaj, in gospoduje čez vse, kar je v nebesih in na zemlji. Verujemo, Jezus nas je z Bogam spravil, našo natoro, ki je bila po Adamu pokažena, spet popravil, in nas k narveči časti povikšal, ko je človeško natoro z božjo sklenil; de je naše upanje poterdil, ko vémo, de Jezus je zdej naš besednik v nebesih per Bogu, in ker ima vso oblast v nebesih in na zemlji, bo vse dal njim, ki va-nj verujejo, kar je obljubil, in de jih bo z Bogam zedinil, in njih telesa enkrat v nebeške spremenil.

Kaj verujemo z besedami sedmiga člana apostolske vére: Od ondod bo prišel sodit žive in mertve?

Verujemo, Jezus bo sodni dan spet prišel na svet z veliko oblastjo in častjó obdan od svojih angeljev, bo sedel na stolu božjiga veličastva, bo sodil pravične in hudobne, in bo vsakimu plačal po njegovih delih, kar je v življenji dobriga ali hudiga storil. Vse hudo, še takó skrito naj je bilo na svetu storjeno, bo očitno razodeto in štrafano, če se grešnik ni spokoril. Krive sodbe bodo overžene, ker se bo resnica skazala; pravični, ktere je hudoben svet sovražil, bodo povikšani, skrite dobre déla bodo očitno razodete, nevérniki, sovražniki Jezusovi in njegove svete vére, bodo ponižani, svoje plačilo prejeli, ker mu niso hotli vérovati. Pravični pojdejo z njim v nebeško kraljestvo, hudobni pa bodo verženi v večni ogenj.

Kaj verujemo z besedami osmiga člena apostolske vére: Verujem v svetiga Duha?

Verujemo, de Bog sveti Duh izhaja iz Bogá Očeta in Sina od vekomaj, je tretja božja peršona v sveti Trojici, pravi Bog, kateri je po prerokih govoril, in cerkev viža, v nas prebiva s svojo pomočjó in smo njegov tempelj; razsvetljuje naš um in pamet, našo voljo k dobrim željem, mislim in delam nagiblje, našo slabost podpíra, nas v svetih zakramentih posvečuje in z Bogam združi, vse dobro v nas začne, de, ako z njegovo pomočjó dobro delati hočemo, tudi storimo, in v dobrim, pravičnim življenji ostanemo; brez njegove pomoči pa ne zamoremo nič dobrega misliti, ne želeti in ne storiti, in de nam je njegove pomoči vedno treba.

Kaj verujemo z besedami devétiga člena apostolske vére: Eno, sveto katoliško cerkev, gmajno svetnikov?

Verujemo: Jezus je na zemlji le eno pravo cerkev postavil, ktera naprej dela, kar je Jezus na zemlji storil, ljudi k zveličenju napeljuje, in je vsakimu odperta, kdor hoče po Jezusu zveličenje dobiti, ktero varje s svojo močjo, in jo viža po svetim Duhu. De je le ena prava, sveta, katoliška in apostolska cerkev, v kateri se zamore zveličenje zadobiti, ktera ima nevidniga poglavarja Jezusa, in vidniga Rimskiga papeža, ktera je za vse ljudi, čase in kraje svetá, ktera véruje, kar so aposteljni verovali in učili; de tudi vse verujemo, kar cerkev uči, ki se nikoli ne zmoti, in smo njenim zapovedam in naredbam pokorni.

Verujemo gmajno svetnikov, združbo pravičnih, ktere je sveti Duh od hudobnih ločil, de so po véri v Jezusu posvečeni, in se ali še tukej na zemlji z nami vred vojskujejo zoper sovražnike našiga zveličenja, ali so že

v vicah od svetá ločeni, kjer se čistijo, ali so pa že v nebesih, kjer večno nebeško veselje uživajo.

Kaj verujemo z besedami desetiga člana apostolske vére: Odkupenje grehov?

Verujemo: v sveti katoliški cerkvi dobé po Jezusu Kristusu odkupenje grehov vsi, kateri se spreobernejo in pokoro storé, in se jih čisto spovejo.

Kaj verujemo z besedami enajstiga člana apostolske vére: Vstajenje mesá?

Verujemo, da ni le duša neumerljiva, ampak tudi teló bo živo iz groba vstalo, bo večno z dušo živelo, in uživalo plačilo svojih dobrih ali hudih del. Pravični bodo v lepih, nebeških telesih vstali, bodo Jezusovimu telesu podobni, in pojdejo v nebesa; hudobni, nespokorni grešniki pa bodo v gerdih telesih, in pojdejo v kraj večniga terpljenja.

Kaj verujemo z besedami dvanajstiga člana apostolske vére: In večno življenje?

Verujemo: vsi vérni kristjani, ki po Jezusovim svetim evangeliju živé, bodo večno življenje in veselje v nebesih zadobili po zasluženji Jezusovim, kteriga ni nobeno okó vidilo, in nobeno uho slišalo, in tudi nobeno človeško serce ga še ni okusilo.

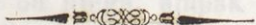
Večna hvala in čast naj bo Jezusu, ki nas je takó močno ljubil, in se za nas dal, da bi bili po njem odrešeni in zveličani. Vidili smo božjo mogočnost, ki je vse iz nič storila, vidili jo bomo pa tudi per končanju svetá.

Častite, ljubi moji kristjani! našiga dobriga, vsigamogočnega Bogá, kterimu je nebó in zemlja pod oblastjo, in je tudi v večnosti Gospod. Nikar ga ne zapustite, da vas on ne zapustí, radi molite in storite vse-

lej po njegovi sveti volji, on je, kateri dušo in teló umoriti, pa spet oživeti in tudi večno zveličati zamore. Ostanite stanovitni v véri, ne pečajte se s krivoverci, nebó in zemlja bote prešle, Bog in njegova božja beseda pa ostane vekomaj.

IV. BOGATAŠ

Od svetih zakramentov

1. Od gube boje.

Bog je iz ljubezni stvaril človeka po svoji podobnosti. Dal mu je nedolžnost, svetost in neumrljost. Stvaril ga je, da bi ga spoznal, ljubil, svojo ljubezen do Boga po xmanskih delih kazal, in dal mu je tudi moč, da bi bil lahko svojo prjeto svetost vedno ohranil in Bogu podoben ostal. In ta ljubezen boja do nas je milost ali guba, ker vse to storiš ti bil dohva. Ta človek ni ljubil svojega dobrega Boga, ločil se je od njega, zapustil ga je, in v greham se popočil na duši in na telesu, zgubil je življenje duše in telesa, um in voljo sta oslابلena, in poželenje do dobrega je močno postalo, tako da človek rad in lahko hudo stori, dobrega pa ne. Zgubilacer ni proste volje, pa oslابلena je, in hodo poželenje je xmanske, da prex boje pomoči dobrega storiš ne more.

Mrtvi smo po grehu, in samo si noviga življenja dati ne znamo, potrebujemo, da bi nas Bog xpdil k novim življenju v Boga. Bog, ker je naše ali no ve-liko revino vidil, ni nehal nas ljubiti, desirano smo se še v Adamu vsi od njega odernili, temne pokazal je nad nami bogstvo svoje močrosti in milosti, ker nam je Jezus na svet poslal, da nas je učil, boji pravici za nas xdušiti stori, in da je nas Obreval in Xveličar po-

olot ni ožub. Kteri duso in telo
 umoriti, pa spet oziviti in tudi vedno
 Ostanite stanovalni v zeti, ne pečeje se a krivoverci
 nebo in xodnja hote presle, Bog in njegova božja besa

IV. POGLAVJE.

Od svetih zakramentov.

1. Od gnade božje.

Bog je iz ljubezni stvaril človeka po svoji podobi, dal mu je nedolžnost, svetost in neumerjočnost. Stvaril ga je, de bi ga spoznal, ljubil, svojo ljubezen do Bogá po zunanjih delih kazal, in dal mu je tudi moč, de bi bil lahko svojo prejeto svetost vedno ohranil in Bogú podoben ostal. In ta ljubezen božja do nas je milost ali gnada, ker vse to storiti ni bil dolžan. Pa človek ni ljubil svojiga dobriga Bogá, ločil se je od njega, zapustil ga je, in z greham se popačil na duši in na telesu, zgubil je življenje duše in telesa, um in volja sta oslabljena, in poželjenje do hudiga je močno postalo, takó de človek rad in lahko hudo stori, dobriga pa ne. Zgubil scer ni proste volje, pa oslabljena je, in hudo poželjenje jo zmaguje, de brez božje pomoči dobriga storiti ne more.

Mertvi smo po grehu, in sami si noviga življenja dati ne zamoremo, potrebujemo, de bi nas Bog zbudil k novimu življenju v Bogu. Bog, ker je našo silno veliko revšino vidil, ni nehal nas ljubiti, desiravno smo se že v Adamu vsi od njega odvernili, temuč pokazal je nad nami bogastvo svoje modrosti in milosti, ker nam je Jezusa na svet poslal, de nas je učil, božji pravici za nas zadosti storil, in de je naš Odrešenik in Zveličar po-

stal, in nam pomoč božjo zaslužil, de dobro ljubimo in storimo, kar brez božje pomoči zavolj hudiga poželenja ne zamoremo.

Tega Bog ni bil dolžan storiti, ker je človek po svoji prosti volji sam grešil in se od Bogá ločil, in tudi te posebne pomoči, de dobro storimo, nam ni dolžan dati, ker si je človek sam kriv te slabosti, in če človek sveto živi, tudi ni od njega, ampak od Bogá, zató pravimo ti pomoči milost ali gnada, kar nam sveti Pavel pové, ker pravi: „Iz milosti (gnade) ste zveličani postali po véri, in to ne iz vas, zakaj božji dar je to, ne iz déla, de se kdo ne hvali.“ Efez. 2. 8—9. „Ako pa po milosti, tedej ne po délih, scer bi gnada ne bila gnada.“ Rimlj. 11. 6. Nihče ne pride k Očetu drugač, kakor po meni, pravi Jezus. Joh. 14. 6. Božjo pomoč, keršansko živeti, zadobimo po Kristusu brez vsiga našiga zasluženja, ker smo mrtvi na duši za dobro, dokler nas Jezus ne oživi. In ta božja pomoč, ktero po Kristusu prejmemo, de nas za dobro delati oživi, k dobrimu nagiblje in nas močne stori po keršansko živeti, imenujemo posvečejočo gnado božjo.

De brez gnade božje nič dobrega storiti ne zamoremo, nas Jezus v priliki od vinske terte zastopno uči, rekoč: „Kakor mladika ne more roditi sadú sama od sebe, ako ne ostane na terti, takó tudi vi ne, ako v meni ne ostanete. Jest sim terta, vi mladike. Kdor ostane v meni, in jest v njem, on rodi veliko sadú, ker brez mene ne more nič storiti.“ Jan. 15. 4—5. Mladika na terti od terte moč (mozgo) dobí, de živi, ona to dobí od terte, kar je v nji, in od kar tudi terta živi. Ravno takó kristjan, ko je z Jezusam sklenjen, prejme od Jezusa božjiga Duhá, de zamore po božje živeti, ker Je-

zus ga oživi za dobre dela delati, in mu moč da jih storiti, kakor terta svojo mladiko

Bog je prvim staršem dal svetost, dal jim je pa tudi še pred greham svojo gnado, de bi jo bili ohranili; Jezus jo je pa zaslužil grešnemu, popačenemu človeku, de bi ga z njo popravil, in ga v stan pravice in svetosti perpeljal, ktero je z greham zgubil. Po Jezusu jo tudi gotovo zadobimo, ker nam jo je obljubil Rekel je: Nisim prišel klicat pravičnih, ampak grešnike." Mat. 9. 13. „Jest sim pot, resnica in življenje. Nihče ne pride k Očetu drugač, kakor po meni. Jan. 14. 6.

De bi pa vsi Adamovi otroci na zemlji v vsih časih na pot zveličenja priti zamogli, je Jezus vidno cerkev postavil, kateri je svetiga Duha namesti sebe poslal, v njej ostane sveti Duh vekomaj, kjer vse stori, de bodo ljudje Jezusoviga odrešenja deležni in zveličani, ker po enim človeku je prišel greh na svet, in po grehu smert v vse, takó potrebujejo vsi noviga življenja, de mine dušna in telesna smert.

To novo življenje dobimo v svetim kerstu, kjer smo prerojeni iz vode in svetiga Duha, in to naše novo življenje je sveti Duh, in mi smo njegov tempelj. Po njem zadobimo božjo pomoč, ktero nam je Jezus zaslužil, on nas združi z Bogam Očetam in Sinam in s svetniki, in nas ohrani v ti zavezi in stori, de vedno bolji, svetejši in Bogu podobniši perhajamo. Sv. Pavel pravi: »Kader se je pa dobrota in ljubezen Bogá Zveličarja našiga perkazala, nas je ne iz del pravice, ktere smo storili, ampak po svojim usmiljenji zveličal po kopli prerojenja in ponovljenja svetiga Duha, kteriga je v nas obilno ulil po Jezusu Kristusu, Zveličarju našim." Tit. 3. 4—6. »Božja ljubezen je izlita v naše serca po svetim Duhu, kateri nam je dan." Rimlj. 5. 5.

S pomočjó svetiga Duha, in po njegovi milosti bo naš um razsvetljen, de voljo božjo prav spoznamo, nagne našo voljo, de želimo, ljubimo, hočemo in storimo, kar Bog hoče, bomo od grehov očišeni, pravični in sveti, torej ji pravimo posvečejoča gnada božja; in pravimo tudi sveti Duh nas posvečuje, ko nam moč pravično živeti dalje, in nas Bogú dopadljive stori.

In sveti Duh v nas vsih kakor v takim človeku posebej vedno ravno takó dela, kakor je delal v aposteljnih in prvih kristjanih, razsvetlil je njih um in storil jih je srečne, ko je prišel va-nje, bili so vsi drugi, boljši in razsvetljeni ljudjé; razsvetljuje naš um, nagiba našo voljo k dobremu, in naše serce vnéma dobro ljubiti, da nam moč tudi storiti, torej ne moremo reči, de nam ni mogoče se greha odvaditi, ali po volji božji živeti. Gnada božja v nas stori, kar iz svoje moči ne zamoremo. Ako nam je težko skušnjave do greha premagati, ali zavoljo preganjanja, sovraštva in drugih križev vselej po volji božji storiti; tedej s terdnim zaupanjem molimo in Bogá na pomoč kličimo, in recimo ko sveti Pavel, vse zamorem v njem, ki mi moč daje. Filip. 4. 13. »Na to se zanesem, de on, ki je dobro délo v nas začel, bo tudi dokončal.« Filip. 1. 6. Desiravno smo na zemlji med hudobnimi, vendar premagamo svet in mesó, ker Duh božji je močnejši ko svet in vsi skušnjavei, in postajamo Bogú zmirej podobniši. »Kar je iz Bogá rojeno, premaga svet.« 5. Jan. 5. 4. Kakó pa gnada božja naš um razsvetljuje, našo voljo v dobro nagiba, dobre svete, misli in želje v naših sercih budi in nas močne stori dobro delati, nobeden ne zamore umeti, ker božje moči ne poznamo. Pa ne vprašajmo, kakó se zgodi, temuč storimo z božjo pomočjo vselej tó, kar Bog zapové, in hvalimo Jezusa, ki nam je to pomoč zaslužil, spoznajmo svojo revšino, in prosimo ga potrebne pomoči, on bo dal svojiga dobriga

duha vsim, kateri za-nj prosijo; ponižnim bo dal svojo gnado, prevzetnim se bo pa vstavljaj.

To pa še ni zadosti, de bi nam Bog svojo gnado dal, mi jo moramo tudi radovoljno sprejeti in z njo delati, Bog nam jo ravno zató daje, de bi dobro z njo delali, hudiga se varovali, in če smo v greh padli, se spet poboljšati zamogli. To nas Jezus v priliki od talentov uči, ki jih je nek gospod svojimu hlapcu zaupal, kateri si je perzadeval, jih več perdobiti, zató ker je priden bil, leni hlapec, ki je talent zakopal, pa ni le nič perdobil, temuč še zaupani talent mu je bil odvzet, de ni clo nič imel. Ravno takó človek, če ima še takó obilno gnado božjo, pa si ne perzadeva dobriga storiti, bo v dobrim oslabil in hudoben postal. Sveti Pavel je hvaležno spoznal, de kar je, je po gnadi božji, ker je rekel: »Po gnadi božji sim to, kar sim, in njegova gnada v meni ni bila prazna, ampak sim več ko vsi drugi delal, ali ne jest sam, ampak gnada božja z menoj, ktera je bila v meni.«
1. Kor. 15. 10.

Nehvaležni bi bili Bogu, ako bi bili napuhnjeni zavoljo svojih dobrih dél, ker vémo, de brez gnade božje za zveličenje nič storiti ne zamoremo, in bi jih sami sebi perlastili, kakor de bi jih bili sami iz svoje moči storili, in se čez druge povzdigovali, ali jih pa neusmiljeno in oestro sodili. Hvalimo Bogá za vsak dar, ker vse imamo le od Bogá, in brez njega nimamo nič. In če bomo tudi vse storili, po volji božji recimo, de smo nevredni hlapci Gospodovi, in de po gnadi božji smo, kar smo.

Iz nauka Jezusoviga od gnade božje smo se učili, de nobeniga dobriga déla iz svoje moči storiti ne zamoremo, tedej so vse naše dobre déla tudi božje déla, ker nam svojo pomoč daje, de jih storimo. Pa so tudi naše lastne déla, ker smo božjo pomoč radovoljno sprejeli in z njo delali, kakor bi jo bili tudi lahko zavergli, ali ji

nasproti delali, ker imamo prosto voljo. Zató, ker Bog s svojo gnado v nas dobro začne, dela in konča, in mi z njegovo pomočjo vred delamo, bo vsako tako delo dobro delo imenovano, in je večniga zveličenja vredno, in Bog ga bo tudi po svoji milosti z večnim veseljem v nebesih nam plačal.

Ali človekova volja neha prosta biti, ako jo gnada božja k dobrimu nagiblje?

Človekova volja ne neha prosta biti, gnada božja jo še bolj prosto stori, ker hudo poželjenje v človeku slabi, kteriga mu stvarnik per vstvarjenji ni dal, temuč je le po grehu va-nj prišlo; um mu razsvetli in da moč volji, de radovoljno dobro izvoli in veselo stori, kar Bogú dopade; in gnada božja človeku nobene sile ne stori. Gnada božja pa le takrat dobro dela v človeku, kader se ji prostovoljno ne vstavlja, in z njo dobro storiti si perzadeva.

Ali je človek izgovorjen, če greši, ker gnade božje ne sprejme?

Če človek gnade božje ne sprejme in greh dela, ni izgovorjen, Bog nas hoče zveličati, in Jezus nam je obljubil vse perpomočke dati, kterih nam je treba k svetimu življenju, in Bog je resničen, zvest in nespremenljiv, kar obljubi, spolni, če si jih pa človek iz napuha noče v dobro obrniti, si je svoje večne nesreče sam kriv.

Jezus je očital mestam, v kterih se je nar več njegovih čudežev zgodilo, ker se niso spokorili in njegovih nauk vérovali. »Gorjé tebi Koracajn! gorjé tebi Betzajda! zakaj ako bi se bili v Tiru in Sidonu godili čudeži, kteri so se per vas godili, bi se bili zdavnej v ojstrim oblačilu in v pepélu pokorili.« Mat. 11. 21. »Jeruza-

lem; Jeruzalem! ki moriš preroke in jih kamnjaš, kateri so k tebi poslani; kolikokrat sim hotel zbrati tvoje otroke, kakor koklja zbéra svoje pišeta pod perute, in nisi hotel! Mat. 23. 37. Preišite pisma — ker one so, ki od mene pričujejo, in nočete k meni priti, de bi večno življenje imeli.» ?

Sveti Štefan je Judam očital, de se vedno vstavljajo svetimu Duhu, kakor so se njih očetje vstavljali. Djanj. apost. 7. 51.

Po teh besedah božje resnice smo prepričani, de Bog tudi nevrednim svojo gnado daje, če jo pa nočejo prostovoljno sprejeti, so svoje večne nesreče sami krivi, ker brez gnade božje nihče dobriga za večno življenje zaslužljiviga storiti ne more. Sv. Pavel pravi: »Svojimu lastnemu Sinu ni zanesel, ampak ga je za nas vse tje dal, kakó bi nam ne bil tudi z njim vsiga dal.« Rimlj. 8. 32.

Po nauku od gnade božje se nam pokaže neizmerno bogastvo božjiga usmiljenja; zakaj ko smo bili grešniki, mertvi na duši, nas je po svoji vsigamogočni milosti spet oživel po Jezusu Kristusu, nas obudil, in v nebeške ljudi spremenil, in poklical k večnemu življenju, dal nam nevrednim svojo gnado, in obudil v naših sercih bolji misli in svete želje, spremljuje nas z njo po poti pravičniga življenja, in ohrani nas v pravičnim življenji. S svojo božjo besedo, z notranjim opominjevanjem in z drugimi perpomočki razsvetljuje naš um, in omeči in nagiblje naše serca in našo voljo dobre sklepe storiti in jih speljati.

Torej nikar ne oterpnimo svojih serc, kader bomo slišali božji glas, ampak hvaležni mu bodimo, in dopolnimo, kar nam iz ljubezni za našo večno srečo dobriga storiti zapoveduje. Prepričani od svoje velike slabosti, prosimo Bogá pomoči, de nas ne zapustí ob času skušnjave, temuč nam da svojo pomoč dobro storiti in v

dobrim stanovitni ostati. Ako smo pa kaj dobriga storili, ali se v dobrih délih že bolj uterdili, nikar ne mislimo, de to je naše delo, hvalimo veliko več Bogá za to malo dobro, kar smo storili, in mislimo, božje délo je, ker sami iz sebe ne moremo nič dobriga misliti kakor sami iz sebe, ampak naša moč je iz Bogá.

Upajmo v Bogá, in dajmo se vselej Bogú v roke, in v strahu in trepetu delajmo za svoje zveličenje, ker Bog je, kateri v nas dela, de hočemo in dopolnimo po njegovi dobri volji.

Ali zamore človek iz svoje moči pravično kristjansko živeti, ali če je grešil, se poboljšati?

Ker človek iz svoje moči še dobriga prav spoznati ne more, takó tudi dopolniti ne, s pomočjo gnade božje pa, in s svojim perzadevanjem zamore po volji božji živeti in se poboljšati.

Od kod pride, de ne more človek dobriga spoznati ne storiti?

Od izvirniga greha, kateri je človeka na umu, sercu in na volji pokazil, in od Bogá odvernil in ločil.

Kdo nam je gnado božjo zaslužil?

Jezus Kristus, in je poslal svetiga Duha, kateri nam jo deli.

Zakaj pravimo božji pomoči h kristjanskimu življenju, posvečejoča gnada božja?

Zató, ker sveti Duh s svojo pomočjó naš um razsvetli, de dobro spoznamo in ljubimo, našo voljo nagne, de dobro hočemo, in nam tudi moč da storiti, in sveto, kristjansko živeti.

Kaj nas uči véra od gnade božje?

Uči nas:

1) De brez gnade božje nič dobriga, večniga zveličenja vredniga storiti ne moremo, ne hudiga varovati, in ne v grehu se poboljšati, z božjo gnado, ako jo zadovoljno sprejmemo, pa zamoremo storiti, kar nam je k zveličanju treba.

2) De nam Bog svojo gnado da brez našiga zasluženja zavoljo Jezusoviga neskončniga zasluženja, ker smo prej grešniki, le štrafinge vredni bili.

3) De Bog svojiga dobriga Duha, svojo gnado vsakimu dá, kateri zanjo prosi.

4) De Bog nobeniga ne zapusti, razun če človek Bogá prej zapusti, in se od njega loči.

5) De človek ima prosto voljo, pa oslABLJENO, božjih reči želeti in izvoliti sam iz sebe brez pomoči gnade božje ne more. Gnada božja pa tudi človeka ne sili dobro storiti, kakor tudi ne slabo poželjenje, de bi persiljen mogel hudo storiti; ona ne odvzame človeku proste volje, le nagne jo k dobrimu.

Kaj nas uči resnica od potrebe gnade božje?

Nas uči:

1) De se ne smemo na svojo lastno moč zanašati, ker sami iz sebe le zmoto in greh imamo.

2) Zanj Bogá prositi.

3) Ako kaj dobriga sami nad seboj vidimo, ne bomo zavolj tega prevzetni, temuč Bogá hvalimo, ker od njega vsak dober dar pride, in varujmo se v greh pasti.

2. Od gnade opravičenja, ki jo Bog grešnikom dá.

Človek je pravičen, kader v Bogá veruje, va-nj upa in ga čez vse druge stvari ljubi, kader je njegova volja z božjo takó močno sklenjena, de je perpravljen raji vse zgubiti, vse zapustiti in vse terpeti, kakor se od Bogá

ločiti in njemu nezvest biti. Taciga človeka imenujemo živiga na duši ali svetiga. Človek je pa grešnik, ko se od Bogá verne, ga zapustí, in ne stori po volji božji, ampak po svojim hudim poželenji, ali pa kako drugo stvar toliko, ali še bolj ko Bogá, ljubi. Kdor takó živi, ga imenujemo mertviga na duši, njegovo življenje je dušna smert.

Kader se pravičen človek od Bogá odverne, ga zapustí, ali smertni greh stori, zgubi pravičnost ali življenje duše, je mertev na duši. In ko iz grešnika spet pravičen, na duši živ postane, pravimo de je opravičen.

Gnado božjo, ktera iz človeka grešniga ali krivičniga spet pravičniga, iz sovražnika božjiga prijatla in otroka božjiga, dediča nebeškiga kraljestva in uda Jezusoviga telesa stori, imenujemo opravičljivo. Po opravičenji ne bodo le grehi človeku odpušeni, temuč človek bo tudi znotrej na duši ponovljen in posvečen, ali kakor sveto pismo govori, preroben. De bodo grehi odpušeni uči sv. Pavel, rekoč: »Tistimu pa, kateri ne dela, véruje pa v njega, kateri opraviči grešnika, se perštéva njegova véra v pravičnost po dopadajenji milosti božje. Kakor tudi David govori od blagosti človeka, kterimu Bog deli pravičnost brez del: Blagor jim, kterim so hudobije odpušene, in kterih grehi so pokriti. Blagor možu, kterimu Gospod greha ne perštéva.« Rimlj. 4. 5—8 »Kakor je po nepokoršini eniga človeka veliko grešnikov postalo; takó bo tudi po pokoršini eniga veliko pravičnih.« Rimlj. 5. 19. »Tudi mi smo bili nekđaj nespametni, nevéрни, zmoteni, vdani mnogim željem in sladnostim, in smo živeli v hudobii in nevošljivosti, smo bili sovražnja vredni, in se sovražili med seboj. Ko se je pa dobrota in ljubezen Bogá Zveličarja našiga perkazala, nas je, ne iz del pravičnosti, ktere smo mi storili, ampak po svojim usmiljenji zveličal po kopli prerobenja in ponovljenja svetiga Duha, kateri ga je v nas

obilno vžil po Jezusu Kristusu, Zveličarju našim, de smo z njegovo gnado opravičeni deležniki, po upanji večniga življenja.» Tit. 3. 3—7. »Bog je poslal svojiga Sina, de bi te odrešil, kateri so bili pod postavo, de posinovljenje prejmemo.» Galač. 4. 4—5.

Sveti Tridentiski zbor ravno takó govori od opravičenja, de ne odpusti le grehov, temuč znotranjiga človeka posvečuje in prenovi po radovoljnim prejemanji gnade in darov. Tedej postane človek iz nepravičniga pravičen, in iz sovražnika prijatel, de je po upanji deležen večniga življenja. Sej. 6. pogl. 7,

Cerkev takó uči, kakor je od Jezusa in njegovih aposteljnov prejela, de po opravičenji bodo grehi zbrisani in popolnoma razdjani, de nobene krivice od greha v človeku ne ostane, in de jih Bog zdej ljubi, ker ni nič pogubljenja vredniga v njih, oni so vsi prenovljeni na duši in posvečeni. Človek je po svetim Duhu, kateri mu je dan res pravičen, kakor je bil po Adamu krivičen. Po Adamu smo bili vsi grešniki, Adamov greh je v nas ostal, po Jezusu smo vsi pravični, in pravičnost v nas ostane. Kar nam je Adam zgubil, nam je Jezus perdobil.

3. Kdo človeka opraviči.

Bog sam človeka opraviči, kateri ljubezen božjo v človeško serce vlije zavoljo zaslužjenja Jezusoviga. Božje razodenje nas uči, de prvi človek je bil pravičen in svet vstvarjen, je Bogá ljubil in je bil vès z Bogam sklenjen, pa iz napuha je bil Bogú nepokoren, in je zgubil svojo mu od Bogá dano svetost. Kakor se je po nepokoršini od Bogá obernil, je njegova volja hudobna postala, Bogú nepokorna, in poželenje po hudim je začelo gospodariti v človeku.

Kakoršen je Adam bil, smo vsi njegovi otroci ravno s tako voljo rojeni, vsi v grehu, nečisti in od natoré

otroci jeze božje, sužni greha, podložni hudiča in smerti, in nihče si ne more pomagati, ne sam sebe popraviti, ker je volja oslABLJena in popačena. Pred greham je bila volja človekova dobra, ker Bog je dal človeku prosto voljo, de bi dobro delal, pravi sv. Avguštín, in lahko je bilo človeku dobro delati in Bogá čez vse ljubiti, nič hudiga ni poznal, nič ga ni motilo ali zaderževalo, ker ni imel željá do hudiga. Ali po grehu je človeška prosta volja močno oslABLJena in pokažena, in hudo poželjénje jo lé k hudimu nagiblje, takó de se človek sam iz svoje moči k Bogu ne zamore obrniti, in se tudi noče, dokler ga Bog s svojo gnado k dobrimu ne nagne. Zató je prišel božji Sin na svet in človek postal, de je Bog bogastvo svojiga usmiljenja in velike ljubezni do nas pokazal, de ker smo mrtvi bili, nas je v Kristusu spet oživel. Sveti Duh, kteriga nam Bog da zavolj Jezusoviga zaslužénja, oberne v človeku voljo od hudiga v dobro, in ga reši od sužnosti hudiga poželjénja. Po svetim Duhu bo greh zbrisan, slečemo stariga človeka, to je, misli in nagnjenja, ktere smo po grešnim Adamu dobili, in oblečemo noviga človeka; to je, mi dobimo take misli in želje, kakoršne je Kristus imel. Nove stvari postanemo, terdovratno sercé nam je odvzeto, in Bog nam da mehko, voljno sercé, ktero se vdá božjimu nagibanju, se da podučiti in na dobro obrniti.

Od tega se v apostelnih in drugih prijetlih Jezusovih živo prepričamo, ki si niso upali od Jezusa govoriti, takó grozno so bili boječí, desiravno so v njega verovali in vedili, de je od smerti vstal, in le potem, ko so svetiga Duha prejeli, so bili vsi Jezusu podobni, njih življenje je bilo Jezusovo življenje, kakor so vidili Jezusa živeti, takó so živeli; prej vsi polni pozemeljskih željá, potem pa vsi misel nebeških polni.

Vsi smo grešili, vsi potrebujemo gnade božje, ktera nas od greha reši, in takó je namén in konec opraviče-

nja božja čast in naše zveličenje, in grešnik si darú opravičenja nikoli ne more zaslužiti, Bog mu ga da iz svojiga usmiljenja zavoljo Jezusoviga zasluženja. Človek si ga ne more zaslužiti, z véro, upanjem, ljubeznijo, grevengo in pokoro, s tem se perpravlja gnado opravičenja prejeti, pa vse to je le gnada, katero mu Bog tudi k perpravi da, zaslužiti si je pa ne more.

4. Kakó bo grešnik opravičen.

Kakó se grešnik poboljša in bo opravičen, nas katolíjska cerkev v svetím Tridentinskím zboru učí, in njeni nauk bomo zdej slišali. Perva stopnja k spreobrnjenju grešnika je dar vére.

Dokler človek v grehíh živí, je neveden v božjih rečéh, živí brez vse skerbí in strahú, kakor bi ne bilo ne Bogá, ne večnosti, ne pekla in ne nebes; vdá se svojímu hudobnímu nagnjenju, dovoli in napolni vse napčne želje svojiga serca; je nepokoren, samopašen in razujzdan; se ne da podučiti, stavi se zoper vsímu svarjenju, vse opominovanje v nemar spustí, in per vsíh njegovíh pregrehah ga vest nič ne peče. Dokler je mlad, ljubi posvetne nečímernosti in norije, sam sebi dopade, želi vsim dopasti, molitev mu je zoperna, in cerkve se ogiblje. Ko je že bolj v letih, postane prevzetén, svojoglaven, lakomen častí, na Bogá pozabljiv, v pozemeljsko blagó zaljubljen, željin blagá, skop, krivičen, také rekoč, po iménu kristjan, v resnici pa nevérník.

De se grešnik spreoberne in bo opravičen, mu je treba vérovati, de vse to je res, kar je Bog razodel in kar je obljubil. Na to dobí njegovo sercé ljubezen in veselje do razodetih božjih resnic. Po véri razsvetljen spozná, kaj je Bogú dolžan, de ga mora čez vse ljubiti, njegove zapovedi dopolniti, in po svetím evangelíju živeti, vidi pa tudi, de njegovo življenje dosihmal ni bilo nič také, kakor bi bilo moglo biti.

Grešniku je pa tudi treba vérovati, kar je Bog obljubil. Desiravno, kdor se hoče poboljšati, rad verjame, kar je Bog dobriga dati obljubil, vender grešnika, dokler v grehah živi, obljubljene dobrote ne ginejo, ne občuti njih sladkosti, ker jih še ne vživa, dokler greh ljubi, mu le časne, telesne dobrote dopadejo. Véra ga oživi, de mu začnejo take dobrote dopasti.

Posebno pa mora grešnik vérovati, uči cerkev, de bo po gnadi božji opravičen, ki mu jo je Jezus Kristus s svojim odrešenjem zaslužil, in de za to gnado mora Bogá prositi v iménu Jezusovim, in zavoljo njegoviga zaslúženja, ker ga ni družiga iména, v katerim bi zamogli zveličani biti. Taka véra je potrebna k opravičenju, in po taki ponižni véri od Bogá tudi vse dóbi, ker élovek od sebe nič ne upa, vse le od Bogá po Jezusu Kristusu.

Kakó pa dóbí grešnik tako véro?

Navadno jo dóbi s poslušanjem in premišljevanjem božje besede. Sveti Pavel pravi: Kdorkoli kliče v imé Gospodovo, bo zveličan; kakó bodo tedaj (va-nj) klicali, v kteriga niso verovali? ali kakó bodo va-nj vérovali, od kteriga niso slišali brez oznanovavca? Rimlj. 10. 13. Tedej mora grešnik besedo božjo poslušati per pridigah in naukih, in jo premišljevati, to je, misliti ali je živel takó, na se obračati, in svoje življenje božjim resnicam permerjati, in po njih živeti, in takó sčasama vérin postane.

5. Strah napeljuje grešnika k spreobrnjenju.

Ko je grešnik v poslušanji in premišljevanji božje besede, resnice slišal, ki so ga strašile in veselile, se

začne bati v roke pravičniga Bogá priti, in to je strah sužniga, kateri se le štrafinge boji, dobriga pa ne ljubi, in vender tak strah, ko se grešnik večniga pogubljenja boji, ga napeljuje k poboljšanju življenja. Prevelik, nezmeren pa ne sme biti, de bi človek vse upanje zgubil in omagal; ko bi takó velik bil, bi bil prazen brez vsiga prida. Strah pred pogubljenjem mora biti le tak, de grešnika žene pomoči iskati, de bi Bogá potolažil in svoje sercé spreobernal.

Strah grešnika varje pred greham, de ga ne storí. Kdor se nič ne boji, lahko v to dovoli, kar hudo poželenje imeti hoče, če se pa grešnik večniga pogubljenja boji, se varuje unanjih grehov; ker se jih varje, ne dobí takiga veselja do njih, in se jih ravno zató ne navadi. Če je pa tudi grešnik že v navadi grešiti, ložej od greha jenja, ker manjkrat ko ga storí, bolj se nagnjenje do njega zmanjša, in se ga torej laglej odvadi. Med tem, ko grešnik začne greha se varovati, dela dobro, ljubezen do dobriga se v sercu vnema, začne umdopadljiv perhajati, in večkrat na dobro misli, kakor je prej na greh, takó zdej na dobro; skerbí ga, kakó bi pogubljenju odšel, zdihuje k Bogu po pomoči, in poboljšenja prosi. Grešnik sebe ljubi, lastna ljubezen začne si perzadevati grehe opustiti, zató ker se terpljenja boji, ker gotovo je, de človek vselej sebe več ko pregrešne reči ljubi, závoljo tega jih raji zapustí, kakor de bi si večno škodoval. Zdej ostrašen sebe bolj ljubi kot Bogá, prej dokler se še ni bal, je grešne déla bolj kot Bogá ljubil, takó je že manj popačen ko pred, pa vender še ni opravičen, ker strah volje ne prenaredí; ne sovraži greha, kakor bi ga mogel sovražiti, ne boji se grešiti, le peklá se boji, nagnjenje do greha še ima, ker se vídi per takim človeku, de, če se strah zmanjša, ali clo mine, prec spet v greh dovoli. Strah je tedej le perprava k pravičnemu življenju.

6. Upanje je grešniku k spreobrnjenju potrebno.

Ko je grešnik, po resnicah svete vére razsvetljen, se je začel bati pogubljenja, si išče pomoči, de bi večni-mu terpljenju odšel, kteriga mu véra kaže zavolj njegova hudobniga življenja. On vidi, de drugač ne more pogubljenju oditi, kakor če svoje pregrešno življenje spreoberne in po véri živi. Začne si perzadevati svoje življenje boljšati, svojimu poželenju in hudimu nagnjenju se vstavljati, pa čuti v sebi, de so zdej skušnjave še hujši kot prej, ko jim je vse pervolil, poželenje ga zmaga in spet greh stori. Zdej vé, de iz svoje moči jih ne zmaga, desiravno je mislil, de se bo že poboljšal. Upade mu sercé, vidi de v takim življenji kakor zdej živi bo gogubljen, kar mu véra pové, vidi in čuti nad seboj, de se poboljšati iz svoje moči ne more, nagnjenje ga zmirej zmaguje.

Véra, ktera mu je njegov nesrečni stan pokazala, mu tudi pové, kakó si zamore pomagati, de ne obupa. Bog, kteri mu je serce s strahom napolnil, mu tudi v serce upanje vlije, de ko vé, de iz svoje moči se ne more poboljšati, de zveličenja ni vreden, ampak štrafinge, začne upati na božjo pomoč, ker véra mu kaže Bogá, neskončno usmiljeniga, in ker vé, de njegovo zasluženje je nič, zasluženje Jezusovo pa je neizmerno, upa, de mu bo Bog zavolj Jezusa vso pomoč dal, de bo spet opravičen. Bojí se scer, ker je svojiga svetiga in pravičniga Bogá razžalil, pa vender terdno upa, de Bog mu bo perzanesel, ker nam sam pové, de noče pogubljenja grešnikoviga, temuč de se spreoberne, in živi. Ko upa v Bogá, začne moliti, se k Bogú oberne in v iménu Jezusovim, kteri je iz ljubezni do grešnikov umerl, na božjo pomoč kliče, in terdno upa, de Bog mu jo bo dal, ker si tudi zraven misli, de je sam Jezus učil, de

zdravi ne potrebujejo zdravnika, ampak bolniki. Grešnik bi v upanju tudi lahko zmote imel. Velik grešnik bi lahko sam per sebi mislil: Moji grehi so preveliki in brez števila jih je, kakó mi jih more Bog odpustiti. Ali misliti mora, de božja vsigamogočnost in usmiljenje ste še večji ko njegovi grehi, in de, ako bi takó mislil, bi božjemu usmiljenju veliko krivico storil, in bi zoper Bogá grešil. David pravi: Kakor visoko so nebesa od zemlje, takó veliko je njegovo usmiljenje do njih, kateri se Bogá bojé; kakor dalječ je jutro od večera, takó dalječ je on naše grehe od nas vzel. Psl. 102. Kolikor bolj grešnik težo svojih grehov občuti, toliko bolj se poniža, Bog pa ponižne serca rad oveseli, in jim velike dobrote daje.

Tudi ne sme grešnik upanja zgubiti, ko vidi, de hude nagnjenja po njegovim sercu gospodujejo, de se njegove navade močno vstavljajo per perzadevanji se popboljšati, spomni naj se, de usmiljeni Bog je tudi vsigamogočen, njemu je vse mogoče, de mu lahko pomaga, in mu bo, če se bo serčno vojskoval.

Grešnik tudi ne sme misliti: Sej nimam nič dobri-ga nad seboj, kar bi Bogú dopadlo, de bi se me Bog usmilil. O skesani grešnik! kaj hočeš dopadljivšiga imeti, ko imaš Jezusa Kristusa, Sinú božjiga za poroka in besednika per Bogu, in ker ti je zapovedano Jezusa Bogú v dar pernesti v odpušenje svojih grehov. Sveti Pavel nas uči, rekoč: „Velikiga mašnika imamo Jezusa Kristusa v nebesih. Perbližajmo se te-dej s zaupanjem k sedežu milosti, de usmiljenje dobimo, in gnado najdemo, kader pomoči potrebujemo.“ Hebr. 4. 14.

Nekteri grešnik bi se morebiti motil, in ne bi imel živiga upanja v Bogá, ako bi mislil, Bog me ne more ljubiti, zavoljo svojih grehov sim še sam sebi težak, kakošen sim še le v božjih očéh, Bog mi ne more Jezusoviga zasluženja perlastiti. Takó misliti bi bila nevéra.

Kdo bi mogel upati v Bogá, če bi mislil, Bog me je že zaverigel. Ali vedi grešnik, de Bog nobeniga ne najde, kateri bi bil njegove ljubezni vreden, pa Bog tudi nevredniga, ko ga še ljubi, s svojo gnado, ki mu jo da, vredniga stori. Sv. Janez pravi: »V tem je ljubezen, ne de bi bili mi Bogá ljubili, ampak de je on nas prej ljubil, in poslal svojiga Sina, za spravo naših grehov.« 1. Jan. 4. 10.

Grešnik naj upa v božjo milost in v Jezusovo zaslužnje, in naj se zanese, de Bog mu bo vse dal, kar je obljubil, če bo prosil; varovati se pa mora, de prederzno ne bo upal, in bi le od Bogá perčakoval, sam pa si ne perzadeval vse dopolniti, kar mu Bog zapové, in se svojimu hudimu nagnjenju zoper ne stavil. Tobija nam pové, de molitev s postam in ubogajmedajanjem sklenjena je bolji ko zaloge zlatá, ker ubogajmedajanje reši od smerti, zbríše grehe in pomaga najti milost in večno življenje. Pot v nebesa je vozka, tedej moramo z deli pokore po nji hoditi.

7. Ljubezen je k opravičenju potrebna perprava.

Ko grešnik upanje v Bogá v sercu dobí, ga začne ljubiti, pravi Tridentinski zbor, ko začetek in studenec vse pravičnosti, in dokler grešnik ne začne Bogá ljubiti, se ne spreoberne in ne bo opravičen. Cerkev je vselej per odrešenih, kateri so želeli sveti kerst prejeti, gledala, ali so že začeli Bogá ljubiti, scer jih ni kerstila. Če je pa že per nevérníkih cerkev se prepričati hotla, ali so že začeli Bogá ljubiti ali ne; koliko več je treba per kristjaníh se prepričati, kateri so po svetim kerstu grešili, de ko Bogá poznajo, so se vender od njega odvernili, in tempelj svetiga Duha omadežali, in hočejo v zakramentu svete pokore spet opravičeni biti. Bog od

kristjana ne bo menj terjal ko od nevérnika, kateri Bogá ni poznal, je iz nevednosti grešil, in želi sveti kerst prejeti.

Véra nas uči vse, kar storimo, iz ljubezni do Bogá storiti, in de dobro delo brez ljubezni do Bogá storjeno, Bogú ne dopade. In kdaj je grešnik bolj dolžán Bogá ljubiti, ko ravno takrat, ko odpušenja grehov prosi, ker je prva in nar večí zapoved v postavi, Bogá čez vse ljubiti. In sveti Janez pravi: Kdor ne ljubi, v smerti ostane. Jezus je obljubil le tistim grehe odpustiti, kateri Bogá ljubijo, ker je od žene rekel: de veliko grehov ji je odpušenih, ker je veliko ljubila, in komur je pa menj odpušeno, menj ljubi. In tudi pravi: Kdor mene ljubi, njega tudi Oče ljubi, in jest ga bom ljubil, in hova k njemu prišla, in per njemu prebivala.

Bog je véčen in nespremenljiv, takó je tudi njegova volja; kar je bilo od vekomaj res, ostane vekomaj, in vse kar je po njegovi volji storjeno, je res in dobro, kar pa ni po njegovi volji storjeniga, je hudo, je greh. Grešnik po véri prepričan, kaj vse je Bog za-nj storil, de bi ga zveličal, in je zvedil, kaj mu je vse obljubil, začne veselje, ljubezen do Bogá v svojim sercu občutiti, začne njegovo voljo ljubiti in jo dopolnovati. Bog mu da po svoji ljubezni v njegovo serce, de ga ljubi. Ko Bogá ljubi, želi le to storiti, kar Bog hoče, in vsiga se boji storiti, kar Bog noče, kar prepové, želi popolnoma z Bogam sklenjen, z njim enih misel biti. Ako se pa zgodi, de kdo od kake močne skušnjave premagan, je božjo zapoved prelomil, in začne žalovati, ker je Bogá razžalil, se od taciga reče, de je začel Bogá, studenca vse pravičnosti ljubiti.

Ljubezen je pa v začetku slaba, grešnik iz perviga nima družiga kot želje se poboljšati, in prva skušnjava, če je kolikej močna, ga že v greh zapelje. Ker pa se spomni, kaj grešnika čaka, če v grehah ostane, ga strah

obide, in mu ljubezen do Bogá močnejši storí, de ložej skušnjava premaga, takó de sčasama močen postane, in vès goreč v spolnjenju božjih zapoved, in se boji ktere prelomiti. In ko je grešnik tak, se reče, de je spreobernjen, in bo opravičen po svetim Duhu v zakramentu svete pokore.

De mora tako ljubezen v sercu imeti, ako hoče kdo opravičen biti, nas uči Jezus sam, ker pravi: Kdor očeta, mater, brata ali sestro bolj ljubi, kot mene, mene ni vreden. To se takó zastopi, človek mora vsako stvar menj ljubiti, kot Bogá, Bogá čez vse nar bolj. Torej spreobernjen grešnik vse grehe zapusti, in si perzadeva, kolikor nar več mu je mogoče, dobro storiti in Bogú dopasti.

8. Kesanje nad grehi je k zveličenju potrebno.

Ko grešnik začne Bogá čez vse ljubiti, je njegovo sercé vse novo postalo, kar je pred želel po nagibu svojiga hudiga poželjenja in močno ljubil, vidi zde, de mu je bilo k njegovi večí nesreči, in gorjé bi mu bilo, ako bi ne bil zapustil, in Bogá žalil; studi se mu nad tem, vse to sovraži, se kesá in sklene nič več kaj tacíga storiti, temuč zanaprej zvesto le po volji božji živeti.

Žalost nad grehi je v sercu, zató pravimo kesanje mora serčno biti. Iz serca izvirajo grehi, hude misli, želje do pregrešnih reči. V sercu občuti grešnik dopadenje, veselje do greha, tedej se mora tam tudi žalost nad greham začeti. Jok, solze niso vselej gotovo znamenje prave grevinge. Očitna grešnica je jokala pred Jezusovimi nogami, Peter se je milo jokal, očitni grešnik v tempeljnu in zgubljeni sin sta le z besedo svoje kesanje razodela, in vsim tem je bilo resnično žal, de so grešili, in njih kesanje je bilo v sercu. Nekteri grešnik govori, de se kesá, se tudi joka, ali ostane, kar je

bil, grešnik. Pravo kesanje se spozná od goljufniga, de sercé od greha odverne, ga spremeni, in k Bogú oberne, in je takó močno, de človek sklene nobeniga greha storiti, naj zavoljo tega terpi kolikor si bodi, in če prav življenje zgubi. To pa ni misliti, de bi človek v sercu tako žalost čutil, kakor jo per telesnih nadlogah in bolečinah čuti; terdno voljo mora imeti se od Bogá po nebenim grehu ne več ločiti, in de je perpravljen vse raji zgubiti in zapustiti, ko Bogá razžaliti; in ne le nad nekterim greham, ampak nad vsimi se mu mora gnjusiti, ker Bog vsak greh sovraži, torej ga tudi skesan grešnik sovraži.

Ko grešnik zavolj svojih grehov žaljuje in se kesá, ko jih je storil, mora zraven upanje imeti v milost božjo, in v neskončno zasluženje Jezusovo, de mu bo Bog grehe odpustil; ako bi le svoje grehe premišljeval in ne upal odpušenja, bi utegnil obupati kakor Judež Iskarijot, in namesti de bi ga žalost nad grehi k opravičenju perpeljala, bi ga še le odvernila in pogubila.

9. Sklep novo življenje začeti in v njem ostati.

Ko grešnik že Bogá ljubi, in iz ljubezni grehe obžaljuje, sklene v svojim sercu vse drugač živeti kakor dosihmal. Dobre déla, za ktere, dokler je greh ljubil, mu ni mar bilo, zdéj ljubi. Zdež žaljuje, de se je dal toliko časa motiti in voditi od svojiga slabiga poželjenja, in je storil, kar je hotlo, de je v nevarnosti svetá svoje sreče iskal, de je raji po volji hudičevi, ko po volji božji delal. Zdež postavi vse svoje zaupanje v božje usmiljenje in v zasluženje Jezusoviga terpljenja in smerti, ker ga je Bog po svoji ljubezni že takó delječ perpeljal, in ga prosi, de bi mu še milost dal zanaprej po keršansko živeti, se v sercu svetu odpovedati, in z deli pokore pravici božji zadostiti. Želi od svojih grehov

in hudobij prost biti, in ker mu véra pokaže, de v svetim kerstu in v zakramentu svete pokore mu bodo grehi odpušeni, zbrisani in odvzeti, želi in sklene, če je nevérník sveti kerst, če je pa že odrašen kristjan, zakrament svete pokore prejeti. Stori, kar so storili poslušavci pridige svetiga Petra binkuštno nedeljo; od resnice Petroviga govorjenja omečeni so aposteljne vprašali: Bratje, možjé! kaj pa hočemo storiti? In sveti Peter jim odgovóri: Spokorite se, in daj se slednji iz vas kerstiti v iménu Jezusa Kristusa, v odpušenje grehov, in bote prejeli svetiga Duha. Kakor nevérník v svetim kerstu odpušenje grehov dóbi in je opravičen v Jezusu po sv. Duhu, ravno takó kristjan v zakramentu svete pokore odpušenje grehov dóbi in je opravičen, posvečen, ker je Jezus v to zakrament svete pokore postavil.

On stori, kakor je zgubljeni sin storil, ker je sam per sebi rekel: Vzdignil se bom in pojdem k očetu, spoznal bom svojo hudobijo, in prosil ga bom odpušnja. On gré k spovedniku in se spové svojih grehov. Prej v sercu napuhnjen, poln lastne ljubezni in hvale, se je sramoval svojih grehov povedati, hitreje ko je mogel od spovednika oditi, ljubši mu je bilo; skrival, zagovarjal in tudi večkrat tajil je svojo hudobijo. Zdej pa vés spremenjen, ponižen se ne sramuje vsih svojih hudobij razodeti z vsimi okoljšinami, ker dobro vé, de vreden je osramotenja, in le Bogú čast gré in ne njemu, ki je grešnik, in ker vé, de s tem majhnim osramotenjem si večno pogubljenje odverne.

Spokorni grešnik začne novo življenje. De bomo ložej umeli, kaj je novo življenje, premislimo prej kakošno je staro življenje. Sv. Pavél zapoveduje stariga človeka po nekdanjim zaderžanji sleči, kateri po željah zmóten, konec jemlje. Ponovite si pa v duhu svoje misli, in oblecite noviga človeka, kateri je po Bogu stvarjen v pravičnosti in resnični svetosti. Stari človek je po izvir-

nim grehu spačen, novi pa po Kristusu ponovljen, v starim človeku gospodari hudo nagnjenje, poželenje, v sercu noviga pa ljubezen do Bogá in bližnjiga; kakor stari človek vse po svojih mesenih željah iz zmoteniga uma dela, takó človek vse dela iz ljubezni do Bogá, ker je njegov um razsvetljen po véri in po svetim Duhu. Torej so naše déla ali zavolj Bogá storjene in dobre, ali pa iz našiga slabiga poželenja in grešne. Zares spreobrnjen človek želi vse dopolniti, kar Bog hoče, ker želi z Bogam večno biti. Vsiga se ogiblje, kar bi mu škodovalo, in želi vse odverniti, kar bi mu bilo na poti v dopolnjenji božjih zapoved. Poželenje ga je nar večkrat v greh zapeljalo, torej svoje počutke, svoje mesó pokorí.

Ker vé, de Bog, ki je pravičen, vsak greh štrafati mora, in ko bi ne bil štrafan, bi greh ne bil, ga nad seboj pokorí, in brez perzanašenja se trudi v delih pokore in se veseli, kader svoje mesó pokorí, ki ga je tolikokrat v greh zapeljalo in mu služilo greh delati; svoje spokorne déla, križe, težave, bolezni in nadloge, ktere voljno terpi, sklene z Jezusovim terpljenjem, in vse, kar iz tega naména stori in terpi, Bogú dopade. Takó spreobrnjen človek zadobi odpušenje grehov in je opravičen per Bogu. In tak si perzadeva vedno dober in Bogú dopadljiv ostati.

Ali človek gnado opravičenja tudi zgubi?

Ako človek z gnado svetiga Duha ne dela, in se njenim nagibam k dobremu vstavlja, jo tudi zgubi. Adam, David, Salomon in več družih so nam v izgled, ki so jo zgubili. Vsak naj se varje, ko stoji, de ne pade in se ne pogubi.

Ali zamore kristjan gnado, ki jo je zgubil, spet dobiti?

Še jo zamore dobiti, če se spokorí, v zakramentu svete pokore.

10. Od svetih zakramentov sploh.

Ko je Jezus svoje učence na zemlji zapustil, in k svojimu Očetu v nebesa šel, jih ni zapustil, kakor oče svoje otroke zapustí, ako umerje; on jim je vse zapustil na zemlji, česar jim je treba, de se zamorejo zveličati, desiravno on na zemlji vidno med njimi ne prebiva. Obljubil je pa per kristjanih nevidno do konca svetá ostati. Namest sebe je postavil cerkev, in ji je svetiga Duha poslal, kateri jo bo vodil do konca svetá. Takó je Jezus s svojo gnado, s svojo ljubeznijo vedno per svojih na zemlji.

Deli pa Jezus svojo gnado v svetih zakramentih. Človek, kateri hoče Jezusoviga odrešenja deležen in zveličan biti, mora prej od grehov očiščen biti; to je gnada velika, ktere Bog grešniku ni dolžen.

In Jezus jo delí v zakramentu svetiga kersta in svete pokore. Ko mašnik človeka z vodo oblije, mu Jezus po svetim Duhu grehe odpustí; in če kristjan po svetim kerstu greši, mu Jezus v zakramentu sv. pokore po odvezi mašnikovi grehe odpustí, in mu še posvečajočo gnado da, de zamore po volji božji pravično živeti.

De se pa prepričamo in za terdno vémo, de nam Jezus gnade delí, je znamenja postavil, pod katerimi je gnada božja skrita; znamenja, ceremonije vidimo, gnade pa ne vidimo, ki jo v sebi imajo. In Jezus je ravno take znamenja postavil, ktere po zunanjim to kažejo, kar se znotraj na duši godí, in de tudi zunaj vidimo in vémo, kar se nevidno na duši godí. Postavimo, per svetim kerstu

bo teló z vodó oblito, voda umazaniga človeka umije, ravno takó gnada svetiga kersta duši madeže, to je, grehe umije, jo očisti. Zunaj mašnik vode na človeka, ko ga keršuje ulije, znotrej pa sveti Duh dušo od greha očisti, in ji posvečejočo gnado da.

Svete zakramente postaviti je le Jezusu v oblasti in moči, on je Gospod gnade. Cerkev Jezusova delí svete zakramente, pa le zató, ker jo je Jezus v to postavil, ona odpuša grehe ali jih zaderžuje, kar le Bog zamore, pa le zató, ker ji je Jezus tako oblast dal.

Jezus je sedem svetih zakramentov postavil prej ko je v nebesa šel k našimu posvečevanju in zveličenju, in človeka z njimi preskerbel s potrebno pomočjo v vsih dušnih potrebah. Precej ko človek na svet pride bo v sv. kerstu od izvirniga greha očišen in v njegovo kraljestvo vzet. De bi človek, ako bi bil v nevarnosti Bogá in véro zapustiti, in skozi to upanje véčno zveličenje dobiti, zgubiti, je Jezus sveto birmo postavil, de bo v véri in v gnadi božji po svetim Duhu poterjen in močnejši. Ako bi duša na poti v véčno življenje slabela, je Jezus zakrament svetiga rešnjiga telesa postavil, kjer duša za véčno življenje hrano in moč zadobi. Če je duša po grehu gnado božjo zgubila, jo zamore v zakramentu svete pokore spet dobiti. Če je kristjan na smertni postelji in se s svojimi sovražniki vojskuje, prejme sveto poslednje olje. V tem zakramentu zadobi moč sovražnike svojiga zveličenja zmagovati, in bo tudi od tacihih grehov očišen, katerih se iz človeške slabosti spovedati ni mogel.

Ako hoče kdo v cerkveno službo stopiti in za zveličenje svojiga bližnjiga si perzadevati, mu je v ti težki službi božji, božjiga Duha treba. Jezus je za take postavil sveto mašnikovo posvečevanje, kjer božjiga Duha zadobé. Ako se hočeta dva združiti, de bi otroke za nebesa redila, kar je težko delo, je Jezus tudi presker-

bel, de jima svojo gnado da, ktera ju v tem božjim delu podpira, v zakramentu svetiga zakona. Takó je Jezus človeka preskerbel, de mu gnade božje nikoli ne manjka, ker jo zamore v svetih zakramentih dobiti, ako jih hoče s pravo perpravo prejemati, ker vsak zakrament svojo posebno gnado deli, ktera ga posvečuje, od grehov očisti; ali če je že očišen, še svetejši in Bogú prijetniši postane. Človek v grehah je Bogú zopern, na duši mertev. Sv. kerst in sveta pokora ga od grehov očistita, za Bogá mertvo dušo oživeta, ga z Bogam spravita in v pravice božjih otrok postavita, ki jih je Jezus zaslužil. Zató tema dvema zakramentama pravimo zakramenta mertvih, ker duša je mertva, preden ta dva zakramenta prejme.

Kristjan, kteri je v svetim kerstu ali sveti pokori življenje duše — gnado božjo — prejel, in opravičen bil, zamore še močnejši, svetejši in Bogú ljubši postati, kader eniga družih petérih svetih zakramentov prejme, ktere ravno zató zakramente živih imenujemo, ker jih le tak kristjan prejeti smé, ki ima življenje duše, ko je že prej sveti kerst ali sveto pokoro prejel in je z Bogam spet sklenjen.

Kaj je svet zakrament?

Svet zakrament je vidno znamenje nevidne gnade božje od Jezusa Kristusa v naše posvečenje in zveličenje postavljen.

Zakaj se zakramenti imenujejo vidne znamenja?

Se imenujejo vidne znamenja zató, ker se per vsakim zakramentu kej vidi, sliši ali čuti, od zunej nam kažejo, kej Bog po njih v naši duši dela.

Zakaj se imenujejo znamenja nevidne gnade božje?

Zató, ker nam gnado božjo delé, kader jih prejmemo, ktere ne vidimo. — Takó per svetim kerstu ravno

tisti čas, kader se teló od zunaj obliva in se besede sv. kersta izrekujejo, gnada božja dušo znotrej ponavlja in očišuje od vsih grehov.

Kdo je svete zakramente postavil?

Jezus Kristus.

Koliko svetih zakramentov je Jezus postavil?

Jezus je sedem svetih zakramentov postavil, in so ti:

- 1) Sv. kerst;
- 2) Sv. birma;
- 3) Sv. rešnje teló;
- 4) Sv. pokora;
- 5) Sv. poslednje olje;
- 5) Sv. mašnikovo posvečevanje;
- 7) Sv. zakon.

Zakaj je Jezus svete zakramente postavil?

Jezus jih je postavil, de bi bil človek po njih posvečevan in zveličan.

Kakó nas sveti zakramenti posvečujejo?

Sv. zakramenti nas posvečujejo, ker nam nekteri posvečejočo gnado, ki je poprej nimamo, dodelé, nekteri jo pa v nas pomnožijo ali povikšajo.

Kteri sv. zakramenti nam posvečejočo gnado delé in nas opravičijo?

Sv. kerst in sv. pokora nam posvečejočo gnado delita in nas opravičita.

Kakó imenujemo tista sveta zakramenta, ki našo dušo od grehov očistita?

Zakramenta mertvih.

Ktera sta?

Sv. kerst in sv. pokora. —

Zakaj ta dva zakramenta imenujemo zakramenta mrtvih?

Zató ker je duša, ki jih potrebuje in prejme, mrtva, v grehah; po téh sv. zakramentih pa, ki ji grehe zbrišeta, oživi za večno življenje, ker prejme posvečejočo gnado božjo.

Kteri sv. zakramenti so zakramenti živih?

So: sv. birma, sv. rešnje teló, sv. poslednje olje, sv. mašnikovo posvečevanje in sv. pokora.

Zakaj jih imenujemo zakramente živih?

Zató, ker mora kristjan prej, ko jih prejme, že na duši živ biti, to je, že posvečejočo gnado božjo imeti, ktero ti sv. zakramenti pomnožijo, jo še obilniši in močnejši storé. Kristjan, kteri jih hoče prejeti, mora že Bogá ljubiti, po njih bo ljubezen do Bogá še večí v njem postala.

Kaj je treba še več od svetih zakramentov vediti?

Je treba vediti:

- 1) De slehern zakrament svoje lastne gnade delí.
- 2) De se nekteri zakramenti ne smejo večkrat kot enkrat prejeti.

Kteri sveti zakramenti se ne smejo več kot enkrat prejeti?

Sv. kerst, sv. birma, in sv. mašnikovo posvečenje. Zakaj se ti zakramenti ne smejo več kot enkrat prejeti?

Zató, ker utisnejo neizbrisljivo znaminje v dušo, ki bo vedno ostalo, to je, človeku dajo znotranjo gnado in imenitnost, ktere Bog tudi grešniku ne odvzame. Postavim keršen človek vedno kristjan, mašnik vedno mašnik ostane, če tudi hudo storí.

Kakošne posebne znamenja dobimo per vsakim teh treh zakramentov?

V sv. kerstu dobimo znamenje kristjana in otroka božjiga; per sv. birni znamenje Kristusoviga vojšaka, in per mašnikovim posvečevanji znamenje služabnika in namestnika Kristusoviga.

Bo to znamenje tudi v prihodnjim življenji ostalo?

Vечно bo ostalo svetnikom v čast, hudobnim pa v osramotenje.

Od kogá imajo sveti zakramenti svojo moč?

Od Jezusa Kristusa. — Spodobi se zavoljo svetosti zakramentov, de bi jih delivei vselej s čistim sercam in častitljivo delili, ker s svetim se mora sveto delati, vender nevrednost delivca svetim zakramentam nič ni škodi, ker imajo svojo moč v sebi ne od človeka, ki jih deli, ampak od Jezusa Kristusa.

So vsi zakramenti potrebni?

Vsi zakramenti so potrebni v katoliški cerkvi, zato jih je Jezus postavil, pa niso vsi potrebni slehernimu človeku, le sveti kerst je vsakimu človeku k zveličanju potreben.

Zadobi vsak gnado božjo, kdor kak svet zakrament prejme?

Ne vsak, ampak le:

1) Kdor stori, kar je Jezus zapovedal. Otrok prejme sveti kerst in gnade svetiga kersta brez perprave, ker sv. kerst ima od Jezusa tako moč.

2) Kteri je prav perpravljen; to je, mora vérovati, de Jezus je ta sv. zakrament postavil, in po sv. Duhu gnado deli; mora pravo voljo in željo imeti sveti zakrament prejeti, in če kak zakrament živih prejeti hoče, mora živ na duši biti, Bogá in ne greha ljubiti.

Je kristjanam treba sv. zakramente prejemati?

Kristjanam jih je treba prejemati. Kdor hoče gnado božjo prejeti, pred Bogom opravičen in posvečen biti, in moč zadobiti, po božjih zapovedih živeti, mora svete zakramente prejemati. Kdor jih ne prejemlje, ne mora v gnadi božji biti in pravično živeti. — Ker je pa malo žive vére med kristjani in le malo se jih prizadeva pobožno in keršansko živeti, torej je toliko zanikernost v prejemljenji svetih zakramentov, in toliko pregreh, nemarnost in mlačnost na svetu do vsiga božjiga.

Kje se sveti zakramenti prejemljejo?

V katoliški cerkvi, Jezus jih je nji zapustil, ko je v nebesa šel.

Kdo sme v katoliški cerkvi svete zakramente deliti?

Škofje in mašniki.

11. Svet kerst je vsakimu potreben.

Prej ko je Jezus začel učiti, je njegov prednik sv. Janez v pušavi učil in oznanoval, de nebeško kraljestvo se je perblížalo, naj delajo pokoro in naj se dajo kerstiti. Veliko ljudi je peršlo v pušavo, svetiga Janeza poslušat, in se je dalo kerstiti, to je z vodo umiti v znamenje, de imajo terdno voljo se poboljšati in svojo dušo s pokoro takó od grehov očistiti, kakor je teló z vodo očišeno in umito. To je bilo per judih v navadi, kar je bilo že povedano, de ko je kateri nevérník hotel judovsko véro na se vzeti, so ga precej z vodo umili v znamenje, de si mora s pokoro dušo od grehov očistiti, de bo med izvoljeno ljudstvo božje perštet. Oznanoval je pa sveti Janez drugi boljši kerst, kakor je bil njegov, v katerim, ko bodo keršeni, bodo odpušenje grehov dobili, ker je rekel: »Jest vas keršujem v vodi k pokori, kateri pa za mano pride, je močnejši kakor

jest, kterimu nisim vreden čevlje v nositi, on vas bo kerstil v svetim Duhu in v ognji.» Mat. 3. 11.

Jezus je tudi kmalo pokazal, de ima tudi kerst, ker je po svojih učencih jude kerševal. Jan. 4. 1—2. Ko je pa v zadnjič s svojimi učenci in prijatli skupej bil, prej ko je v nebesa šel, je zapovedal in oblast dal svojim učencam kerševati, rekoč: »Pojdite (po vsem svetu) in učite vse narode, in keršujte jih v iménu Očeta, in Sina in svetiga Duha, in učite jih deržati vse, kar sim vam zapovedal.» Mat. 28. 19. Jezusovi učenci so storili vse, kar jim je on zapovedal, kateri so verovali v Jezusa, so jih kerstili. Na binkuštno nedeljo jih je bilo okoli tri tavežent keršenih, in v Jezusovo kraljestvo vzetih, ko so po nauku svetiga Petra v Jezusa verovali.

Nar prvi so kerševali Jezusovi apostelnj; škofje so na njih mesto stopili, tedej imajo oblast kerševati. Ker pa škofje povsod biti ne morejo, so že v začetku tudi drugi duhovni kerševali, kakor tudi ob sedanjih časih fajmoštri, in z njih pervoljenjem smejo tudi drugi duhovni kerševati. Ker je pa sveti kerst k zveličenju vsakimu človeku potreben, sme v sili vsak kerstiti. Kdor pa v sili kersti, mora želje imeti takó kerstiti, kakor je Jezus sv. kerst postavil, in med oblivanjem otroka z vodo v podobi križa besede govoriti: »Jest te kerstim v iménu Očeta, in Sina, in svetiga Duha.» Toraj bodo otroci v nevarnosti življenja doma keršeni od keršanske babice ali od kteriga družiga kristjana, če je pa mašnik per rokah, on kersti.

De je sv. kerst vsakimu človeku k zveličenju potreben, nas božje razodenje uči, ktero pové, de smo vsi v izvirnim grehu, in zavoljo tega greha v sužnosti hudičevi, kar pa ni po volji božji. Zakaj Bog je človeka

po svoji podobi za se vstaril. Človek pa se je sam prostovoljno od Bogá ločil, in si življenje duše vzel, in pred Bogam nečist postal, kar je že Job pričeval, rekoč: Nihče ni čist (brez greha) tudi otrok ne, kateri le en dan na zemlji živi. In David pravi: V grehah sim spočet, in v grehah me je moja mati rodila. In ta krivíca storí vsaciga človeka otroka jeze božje, de ga sveti in pravični Bog mora štrafati. Ta perrojena krivíca storí, de se človek vstavlja Bogú, sebe in druge stvari več ko Bogá ljubi, de ga poželenje k hudimu vleče, ker je njegova prosta volja oslabljena in popačena. Pa ta greh za nas ni le nesreča, temuč je naš greh, je naša nepokoršina proti Bogú, in zavoljo nje smo vsi od Bogá odločeni, mrtvi na duši, sovražniki božji in pod oblastjo hudiča in greha, kar katolijska cerkev v Tridentinskim zboru uči.

Bog, kteriga vsigamogočno usmiljenje je brez mere, nam je Jezusa na svet poslal, de je nas iz sužnosti grehove, iz kraljestva in oblasti hudičeve rešil in z Bogam spravil. Kdor hoče iz te sužnosti rešen, z Bogam spravljen in v njegovo kraljestvo vzet biti, mora prej v Jezusovo kraljestvo na zemlji, v cerkev priti, kateri je Jezus svoje neskončno zasluženje zapustil, in ga v nji deli po svetim Duhu. Ako pa hočemo spet k Bogu priti in z njim biti, moramo keršeni biti. To nam je sveti Peter na binkuštno nedeljo povedal, ko je judam očital, de so Jezusa Kristusa križali in umorili in ga skesani nad svojo hudobijo — vprašali: Kaj pa nam je storiti, ljubi bratje? Sv. Peter pravi: Pokoro storite in dajte se kerstiti v iménu Jezusa, in boste odpušenje grehov dobili, in dar svetiga Duha prejeli. S tem naukam nam je povedal, kaj nam je storiti: Jezusov nauk poslušati, va-nj vérovati in se dati kerstiti. In Jezus nas uči, de kdor bo véroval in bo keršen, pojde v nebeško kraljestvo, in kdor ne bo prerojen iz vodé in svetiga Duha, ne poj-

de v nebeško kraljestvo. Takó je vsim in tudi otrokam sv. kerst potreben, ker so tudi v izvirnim grehu, in potrebujejo odrešenja od njega, in dušnega prerojenja, de božji otroci postanejo in gredó v nebeško kraljestvo. Trident. zbor. sej. 5. Torej morajo skerbeti, de otroci brez svetiga kersta ne umerjejo, in de ne bodo odločeni od gledanja obličja božjiga, temuč de bodo s. kerst prejeli, v prerojenji očišeni od madeža, ki so ga na svet perne-sli, in otroci božji postanejo.

12. Od dobrot, ki jih po sveti mkerstu zadobímo.

Kaj zadobímo per svetim kerstu?

Zadobímo:

1) Odpušenje izvirniga greha in vsih družih grehov, ako bi jih pred svetim kerstam storili, in vsih večnih in časnih štrafing, ktere si je z grehi zaslužil. Ko sveti kerst greh odvzame, in dušo od vsih madežev greha očisti, mu tedej tudi štrafinge odvzame, ktere je zavolj greha zaslužil. »V keršenih nič Bog ne so-vraži, ker ni nič pogubljenja vredniga v njih, ker so v Jezusu Kristusu keršeni.« Trid. zbor. sej. 5. Rimlj. 6. in 8. p.

2) Po svetim kerstu smo opravičeni, posvečeni, iz grešnikov pravični, Bogú prijetni postali, smo njegovi otroci, njemu podobni, erbi božji in erbi s Kristusam.— V svetim kerstu smo prerojeni na duši, in takó rekoč vsi drugi. Karkoli je bilo na naši duši ognjusniga, Bogú zoperniga, to vse je sv. Duh s svojo gnado od nas vzel, in nas prenaredil. Vpervič smo rojeni za ta svet in za časno življenje, vdругič smo rojeni po svetim Duhu v svetim kerstu za nebesa in za večno življenje. Jezus pravi: »Kdor ne bo prerojen iz vode in sveti-ga Duha, ne more priti v nebeško kraljestvo. Jan. 3. 5. Kdor veruje in je keršen, bo zveli-

čan. Mark. 16. 16. Oprani ste, ali posvečeni ste, ali opravičeni ste v iménu Gospoda našiga Jezusa Kristusa, in v Duhu našiga Boga." 1. Kor. 6. 11. »Sam Duh našimu duhu pričevanje daje, de smo otroci božji, ako smo pa otroci, smo tudi erbi, in s cer erbi božji, erbi pa Kristusovi." Rimlj. 8. 16—17.

3) Zadobimo posvečejočo gnado božjo.

Pred svetim kerstam je človek mertev na duši; sv. Duh, ki ga per sv. kerstu prejmemo, oživi našo dušo, po njem zadobimo zavolj Jezusoviga zasluženja pomoč po naukih Jezusovih živeti, on nas razsvetli, de jih umeemo, nagne naše sercé, de jih ljubimo, in radovoljno storimo, kar Jezus zapové za naše zveličenje.

4) Postanemo kristjani, udje Jezusoviga telesa, prebivališa svetiga Duha, vzeti smo med srečno združbo svetnikov v cerkev Jezusovo, in postanemo deležni Jezusoviga neskončniga zasluženja, in zasluženja dobrih del vsih božjih svetnikov in pravičnih na zemlji. »Zdej niste gostači in ptuji, ampak ste prebivavci s svetniki in domači božji." Efez. 2. 10. »Ne véste, de so vaše telesa udje Jezusovi." 1. Kor. 6. 15. »Ne véste, de ste tempelj božji, in Duh božji v vas prebiva." 1. Korint. 3. 16. Rimlj. 6. 3—8.

V svetim kerstu nas je sv. Duh v srečen stan postavil, dal nam je svetost, čistost in pravičnost, kakor jo je bil Bog pervim staršem dal, katero sta zgubila, združil nas je spet z Bogam Očeta in Sinom, in on prebiva v nas; in ker je Bog v nas, nas zato sveto pismo tempeljne božje, tempeljne svetiga Duha imenuje. Po njem stopimo v vse pravice božjih otrok, Jezusovo zasluženje nam je perlasteno, ker smo njegovi udje, Bog je naš Oče in Jezus naš brat, takó de smo še imenitniši kot odrešeni, kakor prvi človek ob stvarjenji. Ker

je sveti Pavel dobroto svetiga kersta živo občutil, ga je imenoval prenovljenje svetiga Duha, kar je tudi res; človek je po svetim kerstu vès drugi, kot je bil pred kerstam.

5) Duši bo neizbrisljivo znamenje vtisnjeno, torej človeku ne gré več ko enkrat keršenimu biti.

Po svetim kerstu je človek na duši prerojen, izvirni greh mu je odvzet, postal je ud Jezusoviga telesa, njegove cerkve, kristjan je in stopil je v pravico do nebeškiga kraljestva, in to zadobi kristjan per svetim kerstu za vse njegovo življenje in za večnost. To je znamenje duše, ki se nikoli ne zbríše, po katerim se duša keršeniga razloči od duše nekeršeniga človeka. Torej ni treba in ne sme več kot enkrat keršen biti. In Bog ne bo odvzel več te gnade in imenitnosti: če kristjan tudi greši, vender le kristjan pomaziljen božji ostane, le štrafan bo bolj, če bo v grehah živel in umerl, ker je več gnad prejel, pa jih ni v dobro obernil.

Kaj je sveti kerst?

Sveti kerst je prvi in nar potrebniši zakrament, v katerim je človek z vodo in božjo besedo od izvirniga greha, in od vsih pred kerstam storjenih grehov očišen, in v Kristusu kakor nova stvar k večnemu življenju prerojen in očišen.

Nobene gnade, ki smo jih v svetim kerstu prejeli, nismo zaslužili, kakó nesrečni bi bili, ako bi ne bili keršeni, ne imeli bi pravice do nebeškiga kraljestva, ker bi ne bili otroci božji, torej tudi ne dedči nebeškiga kraljestva.

Vse to je sveti Duh v nas storil, kakó pa je storil, nismo vedili, vse se nam je nevidama zgodilo, zato pravimo nevidna gnada božja. Vidi se pa voda, s katero je človek oblit, in slišijo se besede: Jest te kerstim v

iménu Očeta, in Sina in svetiga Duha. In kader bo nekeršeni človek z vodo v podobi križa oblit, in se med oblivanjem z vodo, besede govore, takrat je keršen, deležen gnad, ktere sveti kerst deli.

Kdo je sveti kerst postavil?

Jezus Kristus.

Komu je Jezus dal oblast kerševati?

Aposteljnam.

Kdo sme današnji dan kerševati?

Škofje, fajmoštri in z njih pervoljenjem tudi drugi duhovni; v sili pa vsak.

Kaj mora misliti, kdor keršuje?

De želi takó kerstiti, kakor je Jezus sveti kerst postavil in cerkev keršuje.

Kakšna voda je k svetimu kerstu potrebna?

Natorska voda je potrebna. Navadno se keršuje z vodo na velikonočno ali binkuštno saboto žegnano, ki ji zató kerstna voda pravimo, v sili je pa vsaka voda dobra, de je le natorska.

Zakaj se sveti kerst imenuje, in je prvi zakrament?

Zató, ker je človek pred kerstam v izvirnim grehu, in če je že odrasen, ima še druge grehe nad seboj, in ni še v Jezusovo cerkev vzet, torej nima pravice do družih svetih zakramentov, do katerih jo le keršeni imajo, in zató mora prej keršen, na duši živ biti, potlej še le sme kak drug svet zakrament prejeti.

Zakaj se sveti kerst imenuje nar potrebniši zakrament?

Zató, ker brez svetiga kersta ne more nobeden zveličan biti. Vsak človek je v izvirnim grehu rojen, dokler je pa v grehu, ne more Bogu dopasti, in ne v nebesa priti, sveti kerst mu pa izverni greh in štrafinge

zbríše, in ga prerodí v otroka božjiga, in ga postavi v pravico do nebeškiga kraljestva. Jezus pravi: »Kdor veruje in je keršen, bo zveličan, kdor pa ne veruje, bo pogubljen.« Mark. 16. 16. Nikodemu je Jezus rekel: »Resnično ti povém, ako kdo ni prerojen iz vode in svetiga Duha, ne more iti v božje kraljestvo.« Jan. 3. 5.

Kakó zamorejo odrašeni, kateri želé sveti kerst prejeti in zveličani biti, pa perložnosti nimajo, keršeni biti?

Po kerstu željá in kerví.

Kaj je kerst željá?

Kerst željá je, kader nekeršen človek sponzá, de ta véra je prava, ki jo je Jezus učil, in ima goreče želje keršen biti, Bogá popolnoma ljubi in svoje grehe iz serca obžaljuje, pa perložnosti nima kersta vode prejeti, tak je pred Bogam keršen. To nas uči ustno izročilo cerkve.

Kaj je kerst kerví?

Kerst kerví je, kader nekeršen človek želi keršen biti, pa perložnosti nima, in svoje življenje za Bogá in véro da.

V pervih časih keršanstva so bili kristjani od Judov in nevérnikov preganjani, mučeni in morjeni, zgodilo se je večkrat, de je nekteri želel keršen biti, pa ni imel perložnosti, pričal pa je očitno, de veruje v Jezusa Kristusa in so ga zató umorili, tak je prejel kerst kerví. Od takiga človeka je že Jezus govoril: »Kteri me bo pred ljudmi spoznal, tega bom tudi jest pred svojim Očetam, ki je v nebesih, spoznal.« Mat. 10. 31.

13. Od perprav odrašenih, ki želé keršeni biti.

Ako odrašen človek želi zakrament svetiga kersta prejeti, se mora k prejmljenju téh velikih gnad prav perpraviti.

1) Mora nar potrebníši resnice keršanske vére védi, vérovati in terdno voljo imeti po zapovedih svete vére živeti.

Aposteljni in učenci Jezusovi so le take kerševali, ki so vérovali, ker jim je Jezus rekel: Učite vse narode in keršujte jih, in kdor veruje in je keršen, bo zveličan. Filip, ki je ljudi v Samarii učil, jih je še le kerstil, ko so vérovali in obljubili po véri živeti. Kerstil je tudi velikiga služabnika kraljice Kandace iz Etiopški-ga še le potem, ko ga je učil in mu povedal, de veruje iz celiga serca v Jezusa Kristusa. Takó je cerkev v začetku delala in še zdej dela; ker še dan današnji mašnik, kateri keršuje, vpraša, ali veruješ v Bogá Očeta, v Jezusa Kristusa, v svetiga Duha in v sveto katoljško cerkev, in kersta željni odgovorí: Verujem.

2) Odrašeni mora svoje grehe iz serca obžalovati, in terdno voljo imeti ne več grešiti, scer mu kerst tudi ne pomaga, če zmirej greh ljubi. Že s. Janez kerstnik je ljudi opominjal, de naj pokoro delajo, če hočejo v Jezusovo kraljestvo vzeti biti. Jezus je tudi učil pokoro delati, ker nebeško kraljestvo se je perbližalo. In sveti Peter jim je rekel binkuštno nedeljo, ko so skesani vprašali, kaj jim je storiti, delajte pokoro, in dajte se kerstiti, de vam bodo grehi odpušeni. Takó tudi cerkev zdej vpraša: Ali se odpovés hudiču, njegovimu napuhu in njegovimu djanju? To je, ali se odpovés grehu, ker je hudičevo délo, po katerim se človek od Bogá, od božjiga kraljestva odverne, in stopi v kraljestvo hudobniga

duha. Keršenec odgovorí, se odpovém, to je, perpravljen sim greh opustiti in po volji božji živeti.

3) Mora z gnado božjo, ki jo je per sv. kerstu prejel, stanovitno po volji božji živeti, in greha se varovati, scer mu je gnada zastonj, in ne bo zveličanja ampak večne štrafinge vreden.

14. Od kerstnih obljub.

Kdor hoče keršen biti, obljudi Bogu Jezusovo véro stanovitno ohraniti, in s pomočjo gnade svetiga Duha tudi po zapovedih svete vére zvesto živeti. Bog pa obljudi človeku zavolj neskončniga zaslužnja Jezusoviga odpušenje izvirniga greha in vsih pred kerstam storjenih grehov, odpušenje vsih večnih in časnih štrafing, obljudi mu svojo gnado in večno življenje. Zató ker človek per svetim kerstu Bogu obljudi v Jezusa vérovati in po njegovih zapovedih živeti, Bog pa človeku nasprot obljudi večno življenje, če bo takó storil, kakor je obljudil, imenujemo to obljudo kerstno obljudo. Per vsaki veliki obljudi se priče vzamejo, de se res kdo v kaj zaveže, takó se tudi h kerstu priče vzamejo, de ta človek, ki kersta želi in prosi, ima res terdno voljo Jezusov nauk in nauk katoliške cerkve verovati in po njem živeti, de bi cerkev nobeniga nevredniga za svojiga otroka ne vzela. Tém pričem pravimo botri. In ker je dan, ko smo keršeni bili, za nas nar večí in imenitniši našiga celiga življenja, ga cerkev tudi v kerstne bukve zapiše.

Per majhnih otrocih pa botri niso le priče, ampak prosijo namest otroka svetiga kersta, in obljudijo namest otroka v Jezusa in njegov nauk verovati in po njem živeti, in molijo véro in očenaš namest otroka, de obljudijo, de vse to bo otrok véroval, in se odpovedó hudiču in vsim njegovim delam.

Kaj je dolžan keršen storiti?

Otrok kakor se pameti zavé, si mora perzadevati Jezusove nauke dobro zvediti in po njih živeti, greha se varovati, kerstne obljube zvesto deržati, v djanji pokazati, kar v sercu veruje, priložnosti greha se varovati, se skušnjavam vstavljati, in raji umreti ko véro zapustiti, ali pa greh storiti in gnado svetiga kersta zgubiti, in perzadevati si Bogú vedno podobniši biti.

Torej se mora kristjan večkrat v svojim življenji spomniti na obljube, ki jih je per svetim kerstu storil, svoj sklep ponoviti in živeti kakor je Jezus živel, de se po grehih od Bogá Očeta, od Jezusa ne loči, ga sveti Duh ne zapusti in se večno ne pogubi.

Kdaj posebno se spodobi ponoviti, kar smo per svetim kerstu Bogú obljubili?

Spodobi se:

- 1) Kmalo, ko se svoje pameti zavémo.
- 2) Pred sveto birmo.
- 3) Na dan svojiga godú, ali ob rojstni oblétnici.
- 4) Pred spovedjo in svetim obhajilam, zlasti ko se pervikrat k svetimu obhajilu gré.
- 5) Veliko in hinkušto saboto, ko se kerstna voda žegnuje.
- 6) Ob času skušnjav, večkrat v življenji in sosebno v smertni bolezni.

Kakšni morajo botri biti?

Cerkev zapoveduje:

- 1) De so katoliške vére, ker ljudjé krive vére ne skerbé za otroke, de bi po naukih katoliške cerkve živeli.
- 2) De so v katoliški véri dobro podučeni, de zamo-rejo učiti, če je treba, ktere so v kerstu deržali.
- 3) De so že birmani.

4) De so dobroga pravičniga življenja, ker očitnim grešnikom katolijska cerkev ne dopusti za botre biti, ker tak, ki za svoje zveličenje ne skerbí, tudi za otrokovo zveličenje skerbel ne bo. Kakó se bo namest otroka odpovedel hudiču služiti, ker mu sam služi.

5) Ne smejo premladi biti, morajo že sami dobro umeti, h čemu se zavežejo, in kakó bo tak skerbel, de bi otrok, ki ga je v kerstu deržel, gnado svetiga kersta ohranil, kateri še sam potrebuje vodnika.

Kakšne dolžnosti imajo botri do otrok, ki so jih v kerstu deržali?

Po željah katolijske cerkve so botri dolžni:

1) Otroke, ki so jih v kerstu deržali, ljubiti kakor svoje duhovne otroke.

2) Ker niso le za otroke odgovarjali, temuč so tudi poroki postali, de bodo otroci stanovitno véro ohranili, in po nji sveto živeli, morajo skerbeti, de so otroci po zapovedih katolijske vére zrejeni; in če so starši zanikerni ali otrokam odmerli, naj sami za nje skerbé, de po kersansko živé.

3) Za nje moliti, jih tudi svariti, in jim dober izgled dajati, de bi pravično živeli.

Kaj so otroci svojim botram dolžni?

Dolžni so jih ljubiti, spoštovati, jih bogati in za-nje moliti.

Kaj so starši botram svojih otrok dolžni?

Dolžni so z njimi v miru, v ljubezni in prijaznosti živeti.

15. Od kazin in slabost, ktere nam po svetim kerstu še ostanejo.

Desiravno sv. kerst v naši duši izvirni greh zbríše, kraljestvo greha razdene, in nas z Bogam združi, nam

vender še poželjivost do hudiga in še več družiga hudiga za ta svet ostane, kar ni greh, ampak je le kazin ali hud naslédik izvirniga greha. V potu svojiga obraza si moramo kruh perdobiti, naše teló je slabostim in boleznim podverženo, in na zadnje moramo vsi umreti. Naša volja bo vedno od poželjivosti le v hudo nagibana, unanje stvari nas na se vlečejo in od Bogá odvrčajo, skušnjave nas nadležjejo, zmagujejo in v greh vlečejo. Um je še nekoliko oslepljen, smo nevedni in veliko si moramo prizadati ako hočemo resnice svete vére zvediti, in jih v spominu ohraniti.

Zakaj Bog dopustí, de smo še v takih slabostih?

Tega ni človeku v skerbi vediti. Bog nam je svojo milost dal, ko smo grešniki bili, dal brez našiga zasluženja in nam grehe odpustil, če pa še to perпусти, takó vé, de nam je potrebno, in de poželjivost do hudiga ne škodje, če človek sam v hudo ne pervoli. Sv. Tridentinski zbor nas učí, rekoč: Hudo poželjenje ostane v vojskovanje, ktero ni škodljivo tistim, kateri z gnado božjo se vstavljaajo in ne pervolijo, in vsak bo kronan, ki se je prav vojskoval. Sej. 5. 2. Tim. 2.

Bog takó dela, de ponižuje in krotí človeško prevzetnost in ošabnost: človek je iz napuha v raji, v vertu veselja se zgubil; če je pa človek, dokler je še nedolžen bil, grešil, čistost in svetost, ktero mu je Bog per stvarjenji dal, zgubil; koliko bolj bi še zdej, ako bi ga z nadlogami ne poniževal, na Bogá ne zmislil, kmalo bi pozabil na božjo milost, de kar je, je le po božji milosti, prevzel bi se in ošaben postal. Takó mu pa telesne nadloge ostanejo v vojskovanje, de si s poterpežljivostjo zasluži večno življenje v nebesih, ker tam hoče Bog svojim zvestim služabnikom še le večni mir in pokaj dati, kakor pa aposteljni ucé, de morajo po velicili nadlogah v kraljestvo božje priti, in de po srečnim vojsko-

vanji v dopolnjenji božjih zapoved še le prejmejo krono nebeško. Per vsim potrebnim vojskovanji pa mora kristjan spoznati, de brez pomoči božje sovražnikov svojiga zveličenja premagati ne zamore, to ga v ponižnosti ohrani, ker Bogá pomoči prosi v zaupanji na zasluženje Jezusovo, in terdno upa v Bogá to pomoč zadobiti, de bo Bog, kar je v njem dobriga začel, tudi speljal.

16. Od ceremonij in opravkov persvetim kerstu navadnjih.

Po ceremonijah in opravkih nam cerkev vidno kaže resnice in dobrote, ktere nam sv. kerst deli, torej bo od njih pomenov nekoliko povedaniga.

Botra perneseta otroka k svetimu kerstu, z njim čakata pred cerkvenimi vratmi, kar pomeni, de otrok ni vreden v božje kraljestvo iti, dokler je še grešnik, torej tudi v cerkev ne smé, ktera je podoba nebeškiga kraljestva, v ktero se le otroci božjiga kraljestva shajajo.

Mašnik vpraša botra, kakó bo imé temu otroku? Botra dasta imé eniga svetnika, ktero so si starši izvolili, kar pomeni, de otrok bo zdej v kraljestvo božje vzet, v katerim so le svetniki; de bo zdej delež imel nad vsimi duhovnimi dobrotami cele občine svetnikov, de zdej bo mogel sveto živeti, kakor je svetnik živel, kteriga imé ima, do bo imel svojiga posebniga pomočnika v nebesih, ki bo za-nj Bogá prosil. Torej živi vsak kristjan takó, de ko bi svetnik, kteriga imé imaš, k tebi prišel, se te ne bo sramoval zavoljo tvojiga hudobniga življenja.

Duhoven vpraša, kaj želiš od cerkve božje? Botra namest otroka odgovorita: Véro. Dalje vpraša: Kaj da véra? Botra odgovorita: Večno življenje. Po tem vprašanji se učimo, de ni nobena dolžnost sv. kerst deliti, ampak le posebna gnada božja, de kdor jo hoče prejeti, mora za-njo prositi. in za-njo posebno Bogá hvaliti, ker

mu jo je iz zgolj usmiljenja dal, in po svoji pravici toliko drugim odrekel.

Duhoven dahne trikrat v obras otroka, kar pomeni, de kakor je Bog v Adama dahn timer, de ga je oživel, in Jezus v svoje učence, de jim je svojiga svetiga Duha dal, takó bo zdej otrok, kateri je mertev na duši, po svetim Duhu v novo sveto življenje obujen, in hudič, pod kateriga oblastjo je otrok, mora svetimu Duhu prostor storiti, ker greh in hudóba ne moreta s svetim Duham v enim človeku prebivati, in od zdej zanaprej bo otrok tempelj svetiga Duha.

Duhoven otroka večkrat prekriža na čelu in na persih. Križ je znamenje kristjanov, po njem se spoznajo, de so udje Jezusoviga kraljestva, de človek gnado noviga življenja le po zasluženji Jezusovim na križu zadobí, in z Jezusovo pomočjo bo vselej sovražnike zveličenja premagal. Torej ne sramujmo se Jezusoviga križa, in pred svetam pokazati, de smo kristjani. Jezus bo prišel svét sodit s znamenjem svetiga križa, na katerim se je za nas daroval, umerl in naše odrešenje dokončal in nam večno zveličenje zaslužil.

Mašnik med molitvami večkrat roko na otrokovo glavo položí, kakor jo je Ananija na svetiga Pavla, prej ko ga je kerstil, kar pomeni, de zdej bo otrok v božjim kraljestvu pod posebnim varstvom božjim, in sovražnik zveličenja mu ne bo mogel škodovati, ker sv. Duh ga bo vodil po poti v večno življenje, mu bo um razsvetlil, in serce k dobrimu nagibal, tode poslušati ga mora, de bo Bogú v čast živel, za kar mašnik Bogá prosi.

Mašnik dene otroku v usta malo žegnane solí, rekoč: Vzemi sol modrosti; naj ti bo sprava v večno življenje. Sol stori jedi prijetne in dobre, in ohrani mesó, de se ne usmradi, takó bo gnada božja storila, de bo keršenim nauk Jezusov prijeten, in ga bo ohranila pred

večno gnjilobo in večnim pogubljenjem, de bo Jezusov nauk zvesto poslušal in po njem živel.

Po več molitvah, ki jih je mašnik nad otrokam zmolil, položi konec štole na-nj, in ga pelje v cerkev, rekoč: Pojdi v cerkev božjo, de boš s Kristusam večniga življenja deležen. Cerkev, v katero hodimo Bogá molit, je podoba katoliške cerkve in nebeškiga kraljestva, ko bi otrok ostal zunaj cerkve, bi ne imel pravice do nebeškiga kraljestva. Ker je pa Kristus svoji cerkvi oblast dal vse sprejeti, kateri bodo želeli po njem zveličani biti, ga pelje v cerkev potem, ko je svetiga kersta prosil, in položi štolo na-nj, kar pomeni, de bo zdej pod njeno oblastjo kakor otrok pod oblastjo svoje matere, in zató ga pelje k Jezusu ko svojiga otroka, de bi ga žegnal, kakor je žegnal otroke, ko je še na zemlji živel, ki so mu jih matere pernesle in perpeljale.

Botra gresta z otrokam v cerkev, in molita stojé glasno apostoljsko véro in klecé očenaš; s tem pričata, de sta pravovérna kristjana, in de obljubita namest otroka, de bo v ti véri ostal in po njenih naukih živel.

Po molitvi mašnik moli in zarotí hudobniga duha, de gré iz podobe božje, katero si je Bog zvolil za svoj tempelj, in de bo sv. Duh v nji prebival; dotakne se ga s svojo slino na ušesih in nosnicah rekoč: Odprite se k prijetnimu duhu. To pomeni, človek je pred svetim kerstam v grehu, pod oblastjo hudobniga duha, in gluh in mutast na svoji duši, dokler ga Bog v svetim kerstu ne ozdravi s svojo gnado, ne umé, kar je božjiga in ne vé, kaj nam služi v večni mir. Sveti Duh mu odprè ušesa per svetim kerstu, de bo božje nauke rad poslušal, in de mu bodo dopadljivi kakor prijetni duh.

Po tem vpraša mašnik otroka: Ali se odpoveš hudíču, vsimu njegovimu djanju in vsimu njegovimu napu-hu? In botra namest otroka odgovorita: Se odpovém. Tukej se botra zavežeta, ki namest otroka obljubo sto-

rita, de bota skerbela, de ne bo hodil po poti večniga pogubljenja, ampak po poti večniga življenja; to je, de ne bo greha delal, kar je po volji hudiča, ampak de bo po volji božji živel.

Mašnik pomaže persica in med plečica otroka s kerstnim oljem v spomin, de gnada svetiga Duha ga bo močniga storila se vojskovati zoper sovražnike njegovi-ga zveličenja, skušnjave premagati, po naukih svete vére živeti, in vse težave poterpežljivo preterpeti.

Mašnik spremeni višnjevo štolo z belo. Višnjeva pomeni pokoro, ker je otrok v grehu, bela pa nedolžnost in čistost, ki mu jo je Bog po svetim kerstu dodelil.

Zdej ga vpraša če veruje v Bogá Očeta, v Jezusa Kristusa, v svetiga Duha, v sveto katoljško cerkev, občino svetnikov, odpusenje grehov in večno življenje? Bôtra odgovorita namest otroka: Verujem. S tem oblju-bit, de bo otrok véroval v ediniga Bogá, trojniga v peršonah, ker je to poglavitna resnica svete vére, in de bo tudi vse véroval, kar je v apostoljski véri zapopade-niga, in kar ga bo katoljška cerkev učila naj je Jezus sam ali pa po apostelnih učil, in de bo živel po Jezusovih zapovedih. Gorjé jim, ki se iz svetih resnic vére norčujejo, ktere vérovati in po njih živeti so pred ko so v Jezusovo cerkev vzeti bili, vestno obljubili.

Mašnik potlej vpraša: Hočeš keršen biti? Bôtra odgovorita: Hočem. Vpraša, ker cerkev nobeniga ne sili, temuč če sam želi gnado svetiga kersta prejeti, in ona ne želi hinavcov in persiljenih kristjanov imeti ampak radovoljne, kteri zares želé po keršansko živeti in se zveličati.

Potlej ga kerstí, vlije vodo trikrat v podobi križa na glavo otrokovo in govori med vlivanjem vode: Te kerstim v iménu Očeta, in Sina in svetiga Duha. Zdej je otrok prerojen in tempelj svetiga Duha. Stori pa mašnik z vodo tri križe v spomin, de sveti kerst ima

moč od Jezusa Kristusa, ki je na križu v odpušenje naših grehov umrl.

Mašnik pomaže otroka verh glave s sveto križmo v podobi križa, kar pomeni, de je zdej po svetim Duhu posvečen, z božjo gnado previden, Bogú dopadljiv, de je ud Jezusoviga telesa, kristjan, v čast in službo božjo odločen.

Mašnik mu zdej reče: »Mir tebi.« Rečemu pa zató, ker je zdej z Bogam spravljen, ko je bil dosihmal od njega odločen, grehi so mu odpušeni, in pojde v Gospodovo veselje, če se po grehu od Bogá odločil ne bo.

Mašnik mu položi belo ruto na glavo namest beliga oblačila, ktera pomeni veselje, čistost, nedolžnost in pravico, ktero mu je Bog dal, in ga opomina, de naj si perzadeva jo ohraniti, de pride takó nedolžen pred sodni stol božji, in večno življenje v nebesih zadobi. — V začetku cerkve so bili keršeni na veliko saboto, ko so sveti kerst prejeli, v belo oblačilo oblečeni, in osem dni ga nosili v znamenje veliciga veselja in hvaležnosti do Bogá, kateri jim je tolikanj gnad dal; prvo nedeljo po veliki noči so ga pa slekli, in zató se pravi ti nedelji: bela nedelja.

Mašnik da keršenimu ali botrama gorečo svečo v roke, kar pomeni kakor sv. Pavel pravi, de smo zdej razsvetljeni po Jezusovi véri in njegovi gnadi: »Nekdaj ste bili tema, zdej pa ste svitloba v Gospodu. Kakor otroci svitlobe hodite; zakaj sad svitlobe je v vsi dobroti in pravici in resnici. Prevdarite kaj je Bogú dopadljivo. Ne družite se v nerodovitne déla teme, ampak rajši posvarite» Efez 5. 8—11. »Naj sveti vaša luč pred ljudmi, de vidijo vaše dobre déla, in časté vašiga Očeta, kateri je v nebesih.« Mat. 5. 16. »Vaše ledje naj bo opasano, in svetila goreče v vaših rokah, in vi bodite enaki ljudém, kateri čakajo svojiga gospoda, kdaj se bo vernil od ženitnine, de mu, kader pride in poterka, berž

odpró.» Luk. 12. 35—36. V keršenim morajo véra, upanje in ljubezen goreče biti. Jezusov nauk mu bo svetil po poti v večnost, kakor sveti luč popotniku človeku v temi, de po pravim potu hodi, de bo vselej vedil kod hoditi, de pota v nebesa ne zgreši. Pa tudi naj sveti s svojim pravičnim življenjem na poti v božje kraljestvo drugim, de bodo nad njim vidili dobre déla Očeta, ki je v nebesih, de ne pride s prazno posodo pred Jezusa, ženina nebeškiga, ker njegova duša je zdej nevésta Jezusova postala.

Mašnik mu na zadnje reče: Pojdi v miru, in Gospod bodi s teboj. Premisli, de pred kerstam si bil sovražnik božji, in ko bi bil umerl, bi ne bil obličja božjiga gledal, zdej pa si otrok božji, prej si bil v grehu, zdej pa si svet, prej otrok pogubljenja, zdej pa dedič nebeškiga kraljestva, pojdi zdej in ohrani mir s zvestim dopolnjenjem božjih zapoved in Gospod naj bo s teboj, ker brez njega ne moreš ohraniti svoje nedolžnosti in svetosti, ktero ti je Bog dal zavoljo Jezusoviga neskončniga zasluženja.

Blagor jim bo, kateri bodo ohranili svojo nedolžnost, z veseljem pojdejo pred Jezusa, kader jih pride sodit!

Po svetim kerstu bodo otrokovo imé, iména staršev otrokovih in botrov v kerstne bukve večniga življenja zapisane; in botri bodo posebno zató zapisani, ker so v duhovno zlahto stopili, starši otrokovi in otrok z botri, in botri z njimi, kakor nas mati katoljška cerkev uči. Trident. zbor. sej. 24. pogl. 2.

17. Od svete birme.

Kmali po rojstvu ste bili, ljubi kristjani, v cerkev božjo pernešeni, in po svetim kerstu v iménu Očeta, Sina in svetiga Duha za otroke božje v občino svetnikov vzeti po gnadi božji. Tam ste se odpovedali hudiču in vsim njegovim delam, obljubili ste čistih dobrih misel,

besedi in del biti, vse dni svojiga življenja le Bogú služiti. Obljubili ste nebeskimu Očetu, ki vas je ljubil in vstvaril, dobri otroci ostati; obljubili ste za Jezusa živeti, ki je za vas terpel in umerl, in vas od večniga pogubljenja odrešil, obljubili ste vse žive dni tempelj svetiga Duha ostati, kateri vas je posvetil in v vas prebiva. In takó ste postali otroci božji, bratje Kristusovi in tempelj svetiga Duha. Ker smo pa vsi na pameti slabi, in k hudimu nagnjeni, se lahko zgodi, da Jezusovih naukov prav ne umemo, jih ne ljubimo kakor bi jih imeli, ker so božji, ali jih clo ne vémo; takó smo vedno v nevarnosti, da bi kakih resnic napak ne zastopili, in ne takó kakor jih je Kristus učil in jih je katoliška cerkev vselej zastopila, po takim bi v véri slabeli, se zavoljo svojih časnih dobičkov ali zovoljo strahú pred ljudmi od vére na pot pogubljenja obrnili ali pozabili, kaj bi bilo treba po véri storiti, ali pa bi nas hudo poželenje zmagalo, da bi greh storili. Ti naši slabosti je tudi Jezus pomagal, ker je zakrament svete birme postavil.

Sv. Dnh nam scer po vsakim zakramentu gnado deli, pa razločen je vender en zakrament od drugiga. Po svetim kerstu nas je prerodil, očistil od greha in nam čistost in svetost dal. Po sveti birmi pa nas močne stori v véri, v upanji in v ljubezni, da nam tako moč, da zamoremo skušnjave premagovati, po zapovedih svetiga evangelija živeti, Jezusa in njegovo véro pričati, tudi se raji dati umoriti, kakor Jezusovo véro zatajiti.

Moč svetiga Duha se je vidila na aposteljnih. Dokler svetiga Duha niso prejeli, so bili boječi, pred judi skriti in zaperti, in so čakali prihoba svetiga Duha, ki jim ga je Jezus poslati obljubil. Deset dni po Jezusovim vnebohodu, ali petdeset po veliki noči, ko so aposteljni v hiši molili, in se od Jezusa menili, vstane na naglim šum z neba kakor velik vihar, in je vso hišo napolnil, in perkazali so se ognjeni jeziki nad glavami apo-

steljnov; in vsi so bili s svetim Duham napolnjeni. To je bilo vidno znamenje darov svetiga Duha, s kterimi jih je napolnil. Moč gnade božje se je per aposteljnih precej pokazala, močni so bili v véri v Jezusa, spoznali so resnice njegovih nauk in nič več niso bili boječi, pričali so Jezusovo véro pred vsim ljudstvom. Peter, kteri je prej Jezusa s persego zatajil, ko mu je dekla rekla, de je Jezusov učenec, stopi zdej pred vse ljudsto, mu očita, de je Jezusa umorilo, pa de je tretji dan od smerti vstal, in jim danes obljubljeniga svetiga Duha poslal.

Pomoč svetiga Duha je bila aposteljnam potrebna, de so Jezusov nauk vérovali, ga zastopili in po njem živeli in ga pred vsim svetam pričali, ravno takó je bila potrebna pervim kristjanam. Jezus je vidil in poznal slabost vsih, ki bodo va-nj vérovali, torej je obljubil svetiga Duha ne le samo aposteljnam in učencam, ampak vsim kristjanam poslati, in ga je tudi poslal za vse svoje vérne, za vse čase do končanja svetá.

Kakó potrebna je bila gnada božja ali sveti Duh vsim vérnim, se prepričamo iz okoljšinj, v kterih so bili. Prebivali so med judi in nevérniki, vidili so slabe izgleds per njih, slišali zapeljive besede, ker so jih motili in si perzadevali z obetanjem dobriga in žuganjem hudiga jih od vére Jezusove odpelati, veliko lét so jih grozno hudo preganjali, jim vse premoženje vzeli, jih martrali in morili zavoljo véra. Kakó bi bili vse to preterpeli, in véro stanovitno ohranili, ko bi jih sv. Duh s svojo pomočjo ne bil močnih storil in jih podperal. Hudo se jim je godilo, pa gnada božja je bila še močnejši, de so vse zmagali, greha ne storili, v véri stanovitni ostali in tudi pričali od nje pred vsim svetam iz čiste ljubezni do Bogá in v terdnim zaupanji boljši življenje v nebesih zadobiti.

Kristjani so scer gnado božjo per svetim kerstu prejeli, pa treba jim je bilo še te posebne moči svetiga Duha, de so véro tudi očitno pred vsim svetam spoznali. Jezus je namesti sebe aposteljne postavil, in jim dal božjo oblast, kakor jo je njemu Oče dal k zveličenju in posvečevanju ljudi na zemlji. In kristjani so tudi po aposteljnih dobili to moč od svetiga Duha, kar nam sveto pismo pové. Ko so v Samarii véro Jezusovo na se vzeli, ki jim jo je sveti Filip oznanoval, in kateri so verovali, jih tudi kerstil, in ko so to aposteljni v Jeruzalemu zvedili, so poslali sv. Petra in Janeza v Samarijo, ktera sta molila in roke na-nje pokladala, in prejeli so sv. Duha. Djanj. 8. 14.

Sv. Pavel je v Efezu nektere najdel, ki so bili v Janezovim kerstu keršeni, jih je učil sveti evangéli, in prejeli so Jezusov kerst. Ko so bili keršeni, je sveti Pavel roke na-nje položil in molil, in prejeli so sv. Duha. Djanj. apost. 19. 1—7. Takó so kristjani po pokladanji rok in molitvi aposteljnov prejeli svetiga Duha, de je bil njih um razsvetljen, de so nauke Jezusove vérovali, jih prav zastopili, po njih živeli in véro Jezusovo serčno pričali.

Zakaj so potrebovali take moči v véri?

Zató, ker je zveličenje potrebno, de od vére očitno pred vsim svetam pričamo, ker Jezus uči, de kdor ga bo pred svetam zatajil ali se sramoval po njegovih naukih živeti, se ga bo tudi Jezus pred Očetam sramoval, in ko bo prišel v svoji časti sodit svet, ne bo hotel za-nj vediti; kdor ga bo pa pred svetam spoznal, de je Sin božji, in bo po njegovim nauku živel, ga bo tudi Jezus pred vsim svétam za svojiga učenca spoznal in sprejel. — Jezus bo storil kot Gospod nebeškiga kraljestva, in va-nj ne bo noneniga vzel, kdor ga ne bo véroval, de

je on Gospod kraljestva. Nevérniki se sami pogubé, ker ne vérjejo.

Kakor je bilo pervim kristjanam potrebno, de potem, ko so sveti kerst prejeli, so aposteljni na nje roke pokladali in molili, de so polnost gnade božje prejeli in na duši močnejši postali, ktero Jezus Kristus po svetim Duhu v zakramentu svete birme deli, takó tudi mi potrebujemo ravno te pomoči svetiga Duha, de smo stanovitni v véri, de živimo po véri, in se ne damo zapeljati od nevérnih, krivovérnih, hudobnih in zapeljivih ljudi; de Jezusa stanovitno ljubimo, se greha varjemo, in smo v dobrim poterjeni. V to so škofje od aposteljnóv ravno to božjo oblast prejeli, ktero jim je Jezus dal, de so ob vsih časih v katoljški cerkvi na kristjane roke pokladali in molili, de so to posebno pomoč svetiga Duha prejeli, in to sveto opravilo se imenuje birmovati.

Kaj je zakrament svete birme?

Sveta birma je zakrament, v katerim je keršeni človek s pokladanjem rok in molitevjo škofa in maziljenjem s sveto križmo od svetiga Duha v gnadi božji poterjen, de svojo véro stanovitno spozná in terdi, in po nji živi.

V čem sta zakrament svete birme in svetiga kersta razložena?

Per svetim kerstu nas sveti Duh prerodí, prenoví in nam da pravičnost ali svetost; per sveti birmi pa daje moč in polnost posvečejoče gnade božje, uterjeni smo v véri; per svetim kerstu smo očišeni, in per sveti birmi dobimo moč čistost duše ohraniti, in se pred skušnjavami hudičevimi svetá in mesá vhraniti.

Kakšne gnade daje zakrament svete birme?

Kristjan je per sveti birmi od svetiga Duha na umu razsvetljen, de Jezusov nauk prav zastopi in se ne da motiti v véri; poterjen je v nji, de veruje v sercu in je perpravljen svojo véro pred celim svétam spoznati, in

raji vse terpeti, tudi življenje zgubiti, kakor véro zatajiti. Zadobi moč na volji dobro storiti in se greha varovati, sercé bo vneto, de ljubi dobro in serčno stori, svoje skušnjave lahko premaga in po volji božji živi. In to božjo pomoč nam Bog da zavoljo neskončnega zasluženja Jezusoviga. O kakó bi mogli Jezusa hvaliti, ki za naše zveličenje tolikanj stori!

Kaj posebniga še stori sveta birma?

Sv. birma tudi vtisne duši neizbrisljivo znamenje, zato ne sme kristjan več kot enkrat birman biti. — Po sveti birmi je kristjan za Kristusoviga vojšaka posvečen, in ostane vekomaj k svoji veči sreči ali nesreči, kakor bo veliko gnado svete birme k svojimu pridu obrnil, ali pa jo v nemar pustil.

Ali je zakrament svete birme zlo potreben?

Zakrament svete birme ni takó potreben k zveličanju kot sv. kerst, ker le od svetiga kersta Jezus govori, de kdor bo véroval in bo keršen, pojde v nebeško kraljestvo, in le Jezus sam vé, kdo de je za nebesa, ker on je Gospod nebes; pa vender nam je zlo potreben zavolj popolnomosti gnad, ki nam jih deli, de se serčno vojskujemo in srečno premagujemo hudiča, svet in mesó. Kristjan bi se hudo pregrešil, ako bi ga iz zanikernosti ne prejel, ker brez božje pomoči ne more po svetim evangéliju živeti.

Nevérnikov scer zdej ni med nami, de bi kristjane zavolj vére preganjali in morili, kot v starih časih; pa vender je zmirej res, kar sv. Pavel govori, de kdor hoče v Kristusu sveto živeti, preganjanje terpi; torej mu je treba poterpežljivosti in serčnosti, de v véri stanovit en ostane; v nas je poželjenje do hudiga, ktero nas od dobriga v hudo vleče, če nas Bog ne podpíra, se v vojskovanju utrudimo, in se hudimu poželjenju vdamo. Kakó škodljiv nam je napúh, ker človek sam sebe toliko

ljubi, in kar stori visoko ceni, sramuje se vpričo drugih sveti križ storiti, moliti, k spovedi iti, k svetimu obhajilu perstopiti, de bi se mu kdo ne posmechoval. Zraven pa še vidi kristjan veliko slabih izgledov, vidi modre glave brez vére, kateri živé kot ajdje brez strahú božjiga, ne vidijo jih v cerkev hoditi poslušat božjo besedo, celo leto jih ni viditi svetiga obhajila prejeti, ne pridejo k službi božji, in če tudi pridejo, kažejo, de njih duša je mertva za Bogá, stojé brez pobožnosti, ne molijo, se ozerajo ali pa pogovarjajo. Kakó potreba je tedej kristjanu moči svetiga Duha, de se v takih okoljšinah ne pohujša in v véri na Jezusov nauk stanoviten ostane, in to pomoč da Jezus po svetim Duhu v zakramentu svete birme.

Ktero je zunanje znamenje svete birme?

Pokladanje rok škofovih, molitev in maziljenje s sveto križmo.

Kdo ima oblast birmovati?

Škofje imajo oblast birmovati, ker oni so pravi nasledniki apostelnov.

Kdo sme birman biti?

Kdor je keršen in želi zakrament svete birme prejeti.

Aposteljni so le keršene birmovali. Sveti zakramenti so duhovni darovi katoliške cerkve, ktere cerkev le svojim otrokam deli, kdor jih hoče prejeti, mora prej otrok božji, ud cerkve biti, kar postane po svetim kerstu; sveta birma da popolnomost gnade božje, ktero keršeni v svetim kerstu prejme, in ravno zató mora prej keršen, potlej še le birman biti.

18. Od ceremonij per sveti birmi.

Kakó škof birmujejo?

Ko škof birmujejo, pokleknejo vsi birmanci s sklenjenimi in povzdignjenimi rokami, in birmujejo takó: Pred altarjem stojé odkriti in obrnjeni, ter proti birmancam molijo: »Sveti Duh naj pride v vas, in moč Narvišiga vas obvarovaj pred greham«, se pokrižajo in rečejo: »Naša pomoč je v iménu Gospodovim, ki je vstvaril nebó in zemljo. Gospod usliši mojo molitev, in pride naj moje vpitje k tebi. Gospod bodi z vami.»

Zdej razprosté svoje roke in molijo:

»Vsigamogočni večni Bog, ki si po svoji milosti te svoje služabnike po vodi in svetim Duhu prerodil in jim odpušenje vsih grehov dodelil, daj jim sedem darov svetiga Duha, tolažnika z nebes, Duha modrosti in umnosti! Duha svetá in moči! Duha vednosti in pobožnosti! Napolni jih z Duham svojiga strahú, in zaznamvaj jih s znaminjem križa Kristusa po svoji milosti za večno življenje po Jezusu Kristusu, Gospodu našim, kateri s teboj živi in kraljuje v edinosti ravno tega svetiga Duha Bog vekomaj. Amen.»

Potlej denejo desno roko na glavo sleherniga, in ga pomažejo na čelu s sveto križmo v podobi križa, rekoč: »J. zaznamnjem te s znaminjem križa, in poterdim (*birmam*) te s križmo zveličanja v iménu Očeta, Sina in svetiga Duha. Amen.» — Ko so nad birmancam križ storili, ga mehko vdarijo na lice, rekoč: »Mir s teboj.» Ko so vse birmali, gredó k altarju, spet molijo nad birmanci in jim sveti žegen dajo, ker jim vošijo, de bi večno življenje imeli.

Zató morajo birmanci per prvi in zadnji molitvi pričijoči biti, ktere škof nad njimi molijo.

Kaj pomeni pokladanje rok škofovih nad birmanci?

Pomeni božjo pomoč in branbo nad njimi, de jih bo Bog varoval.

Kaj pomeni maziljenje s sveto križmo?

Pomeni gnado svetiga Duha, po kateri bo birmanec v véri na Kristusa in njegov božji nauk poterjen, in dobi moč svojo poželjivost ložej premagovati in po véri živeti.

Zakaj mazilijo škof birmanca v podobi križa na čelu?

V podobi križa zató, de bi se birmanec spomnil na ljubezen Jezusovo, ki ga je s smertjo na križu od večniga pogubljenja odrešil, de v njem je življenje, vstajenje in zveličenje; in de sveti zakramenti po neskončnim zasluženji Jezusove smerti na križu svojo moč imajo; in na čelu zató, de se ne sme sramovati Jezusove vére in njegoviga križa, temuč očitno kazati, de je kristjan.

Zakaj se birmancu da kerstno ime bôtra ali bôtre?

Zató, de ima birmani kristjan posebniga prošnjavca per Bogu, de bi se spomnil, kakó je svetnik na zemlji voljo božjo vselej dopolnil, in de je bil človek kakor on, kar je bilo svetniku mogoče, to je tudi njemu, namreč po zapovedih svetiga evangelija živeti, in zató je zdej zadobil pomoč božjo v zakramentu svete birme.

Zakaj derži bôter ali bôtra birmancu na desni rami svojo desno roko, ko ga škof mazilijo?

De s tem pokaže, de je priča, ker je birmanec obljubo poterdil po véri živeti, in de ga hoče skerbno opominjati; de obljubi zvest ostane, in po véri živi.

Zakaj škof vdarijo birmanca na lice, rekoč: »Mir s teboj?«

De se birmanec spomni, de mora vselej perpravljen biti za Jezusa vse hudo voljno preterpeti, in v tem bo

imel pravi mir v svojim sercu; zraven pa tudi, de se vé spomniti, de je že birman bil. Zbor v Sens. v letu 1520.

19. Od perprave k sv. birmi in od drugih dolžnost.

Ker zakrament svete birme po nauku prvih svetih očakov in katoliške cerkve gnado božjo, ki smo jo v svetim kerstu prejeli, pomnoži in jo v nas uterdi, in jo le, kdor je prav perpravljen, v vsi obilnosti prejme, takó si mora vsak perzadevati se prav perpraviti; in starši in duhovni morajo posebno skerb imeti otroke za sveto birmo dobro perpraviti. Zató je cerkev deljenje svetiga kersta od svete birme ločila; s svetim kerstam je vselej hitela, de je otroka za nebesa zgubljeniga po svetim kerstu rešila, in ga v otroka božjiga in dedča nebeškiga kraljestva prerodila, s sveto birmo pa počakala, de bi jo kristjan dobro perpravljen prejel in popolnomost posvečejoče gnade bolj gotovo zadobil. Zató niso bili očitni navadni grešniki, ali zavolj družih hudobnih del ljudstvu znani, in ki niso bili od grehov odvezani še v pokori, k sveti birmi pušeni.

Desiravno sveto birmo kristjan vsake starosti kakor tudi sveti kerst prejeti sme, kar se učimo iz navade prve cerkve, je vendar današnji dan v navadi, de otrok pred sedmim létam ne sme k sveti birmi spušen biti brez posebnih vzrokov.

Kakošno perpravljenje je kristjanu k sveti birmi potrebno?

Kakor so se aposteljni Jezusovi in prvi kristjani, ki so jim aposteljni sveto birmo delili, perpravljali, takó se morajo kristjani tudi še zdej perpravljati.

1) Aposteljni so bili pred prihodam svetiga Duha na binkuštno nedeljo v nauku Jezusovim dobro učeni,

perve kristjane so tudi prej učili, ko so jih birmovali; takó morajo tudi zdej kristjani poglobitne resnice svete vére vediti, in od zakramenta svete birme še posebno dobro podučeni biti.

2) Aposteljni, ki so svetiga Duha prejeli, in kristjani, ki so jih birmovali, so bili v gnadi božji; ravno takó morajo sedanji kristjani v gnadi božji biti, de bo gnada božja v njih pomnožena, in perpravijo svetimu Duhu vredno prebivališe. Kdor je v velikim grehu, se mora prej spokoriti, spovedati in sveto odvezo dobiti.

3) Aposteljni so molili, se postili in od sveta odločeni čakali prihoda svetiga Duha, ki je na binkuštno nedeljo nad nje prišel. Kristjani so dolžni po izgledu aposteljniov, kateri so nar bolj vedili, kakó se perpravljati, se tudi z molitevjo in z drugimi dobrimi deli perpravljati.

4) Ponoviti morajo birmanci veliko in večno zavezo ali obljubo, ktero so per svetim kerstu z Bogam Očētam, Sinam in svetim Duham storili, in svoje dobre sklepe, po volji božji vselej živeti, poterčiti.

5) Spodobi se, ako je mogoče, teš prejeti sveto birmo, kader je dopoldan deljena.

6) Vsak birmanec mora imeti lepo, oprano ruto, tri perste široko za čelo zavezati, obraz čisto umiti, in lasé mu ne smejo po čelu viseti, temuč ostrizene ali pa zavihane, in zraven tega mora tudi čedno napravljen biti. *Synod. Coloniens. a. 1281. Tom. 3. Concil. fol. 661.*

Kakšne dolžnosti ima kristjan per sveti birmi?

1) Je dolžan Bogá in Jezusa Kristusa zahvaliti za voljo velicih gnad, ktere mu je po svetim Duhu delil, in varovati se, de jih z greham ne zgubi in se ne pogubi, ker jih Jezus ravno zató deli, de bi nobeden pogubljen ne bil.

2) Si perzadevati resnice svete vére zmirej bolj vediti, ker smo po sveti birmi v véri poterjeni; torej božjo besedo poslušati, bukve brati, ktere božjo besedo razlagajo, de bo naš um od časa do časa bolj razsvetljen, naše sercé zmirej več ljubilo resnice svetiga evangelija, in naša volja nagnjena po njih živeti. Le z dobrimi kristjani tovaršijo imeti, nevérnih, krivovérnih, slabih in hudobnih kristjanov pa se ogibati, in le iz potrebe z njimi biti, de v véri po njih pogovorih in slabih izgledih ne oslabimo, in z njimi hudobni ne postanemo.

3) Aposteljni so s svetim Duham, ki so ga prejeli, serčno dobro delali, takó morajo kristjani s pomočjo gnade svetiga Duha tudi dobro delati, scer je gnada svetiga Duha, če bi še takó močna bila, zastonj v njih.

4) Bogá vsaki dan pomoči prositi, skušnjave in nagibe v hudo srečno premagati.

5) Po izgledu aposteljnov in prvih kristjanov, kader bi bilo treba, véro z ustmi pričati pred svetam, ko bi bili zavoljo vére preganjani, sovraženi, zasramovani, ali ko bi še toliko mogli terpeti, premoženje in življenje zgubiti, bodimo perpravljeni rají vse zgubiti, ko véro zatajiti, kakor je toliko mučencov storilo, posebno pa se vojskovati zoper merzloto in mlačnost sedanjih kristjanov in sovražnikov vsiga božjiga.

6) Večkrat se spomniti na dan, ko smo bili birmani, in dobre sklepe ponoviti z gnado svetiga Duha, ki nam ga je Jezus dal, pridno delati, in po volji božji živeti, in takó bomo spolnili delo dobrih vojšakov Kristusove vére, in prejeli bomo krono nebeškiga kraljestva, ktero bo Jezus vsim dal, ki se bodo stanovitno za-njo vojskovali do konca svetá.

Kaj so bótri dolžni storiti?

1) Mora drugi bóter otroku birmo zavezati, kakor ga je v kerstu deržal, de oba ložej svoje dolžnosti do

otroka dopolneta. in ne sme več kakor eden per fantih, in ena per dekletcih biti.

2) Mora že toliko odrašen ali odrašena biti, de za more dolžnosti očetove ali matrne do otroka spolniti.

3) Morajo katolijske vére, v véri dobro podučeni, že birmani in dobriga kersanskiga zaderžanja biti.

4) Če škof tudi majhniga otroka birmajo, ga mora bôter ali bôtra na svoji desni roki deržati, ali pa mu svojo desno roko brez rokovic na desni rami deržati, ko škof otroka s sveto križmo mazilijo, če je pa že odrašen birmanec, mora svojo desno nogo na desno nogo svojiga bôtra ali bôtre položiti, in toliko časa deržati, de so ga škof pomazilili in sveti križ nad njim storili.

5) Bôter mora imeti eno belo, dva ali tri perste široko rutico, de otroku čelo zaveže, varovati se pa mora, de se z roko tam ne dotakne, kjer je s sveto križmo pomaziljen,

6) Mora čakati s birmancam, de, ko so vsi pobirmani, škof zadnjo molitev odmolijo. Coleniens. 1652. Tom. 9. Conc. Germ. Fol. 973.

7) Dolžni so opominjati, katerim so birmo zavezali, de naj po véri pobožno živé.

20. Od zakramenta svetiga rešnjiga telesa.

Zakrament svetiga rešnjiga telesa je jed, hrana naših duš za večno življenje, in daritev, ktero mašnik za se in za nas Bogu daruje, zató bomo nauk razdelili, in nar prvič od svetiga obhajila, ko jed naših duš za večno življenje, govorili; potlej pa od daritve svete maše, kjer se Jezus Bogu daruje.

Jezus, ki je poznal slabost človeške nature in vedil, de človek vedno božje pomoči potrebuje, in je želel s svojimi vedno sklenjen biti, je postavil zakrament svetiga rešnjiga telesa, kateri je jed našim dušam, de se za več-

no življenje hranijo. Ko je vedil, da se je njegov čas perbližal, da bo umorjen v odpušenje grehov, v odrešenje in zveličenje svetá, in da pojde spet k svojimu Očetu, je želel še prej s svojimi aposteljni velikonočno jagnje jesti, in se od njih posloviti. To se je zgodilo zadnji večer pred njegovim terpljenjem in njegovo smertjo. Začel je Jezus kot nar ljubeznjivši Oče se od apostelnov posloviti in govoriti: »Otročiči, prijatli moji! Čez malo me ne boste več vidili, grém k svojimu in vašimu Očetu, k svojimu in vašimu Bogu. Ne žalujte, ker vas zapustim, ampak veselite se, jest grém k Očetu vam prostor perpravit, da tudi vi za menoj pridite, in bomo per Očetu skupej prebivali. Jest vas ne zapustim, kakor očetje svoje otroke zapusté, ki umerjejo, tudi v nebesih bom skerbel za vas. Ne pozabite me in ostanite v moji ljubezni in deržite moje zapovedi. To je moja zapoved, da se med seboj ljubite, nad tem vas bodo spoznali, da ste moji učenci, Kamor jest grém, ne morete še za menoj, pa pridete za mano. Bodite poterpežljivi, v poterpežljivosti boste svoje duše zveličali. Svet je mene preganjal, in tudi vas bo preganjal, pa spomnite se na me, in ne bojte se jih, ki vaši duši nič škodovati ne morejo.» Obljubil jim je namest sebe svetiga Duha poslati. In ko jim je veliko lepih nauk dal, in so jagnje jedili, jim je hotel še izgled prave ponižnosti dati, in jim pokazati, kakó brez vse jeze morajo biti, ako hočejo njegovo sveto rešnje telo vživati in njegovo sveto kri piti, je vsim nogé umil in jim rekel: »izgled sim vam dal, da tudi vi eden drugimu takó storite.»

Potlej je vzel Jezus v svoje svete roke kruh, ga je posvetil, razlomil in svojim učencam dal, rekoč: »Vzemite in jejte, to je moje teló, ktero bo za vas dano.» In vzel je kelih, je zahvalil in jim dal, rekoč: »Vzemite in pite iz njega vsi, zakaj to je moja kri nove zaveze, ktera bo za vas in za ve-

liko njih prelita v odpušenje grehov. To storite v moj spomin.» Takó je Jezus staro zavezo sklenil in novo s svojim ljudstvom storil. V stari zavezi so judje jedli velikonočno jagnje v spomin odrešenja iz Egiptovske sužnosti. To je bila pa le podoba jagnjeta božjiga, kteriga vživamo per mizi Gospodovi. Jezus je pravo jagnje božje od začetka svetá zaklano, in tega vživamo v novi zavezi.

Aposteljni so Jezusa prav zastopili, kaj je govoril, de so jedli njegovo teló in pili njegovo kri. Vidili so ga večkrat čudeže delati, v Kani na Galilejskim so ga vidili vodo v vino spremeniti, bolnike ozdravljati, mertve k življenju obuditi, po tem so vedili, de je vsigamogočen, vedili in poznali so ga resničniga v govorjenji, torej so vérovali, ko je rekel nad kruham: *To je moje teló* in nad vinam: *To je moja kri*, de ni več kruh ampak njegovo teló, in vino ni več vino, ampak njegova kri, desiravno se podobi kruha in vina še vidite; in ko je vsigamogočen so vedili, de to tudi lahko storí, tedej so vživali s ponižnim sercam, kar jim je dal kot njegovo pravo teló in njegovo pravo kri. Ko je Jezus čez kruh in vino te besede govoril, je bilo iz kruha živo teló Jezusovo; živo telo ima mesó, kri in dušo, takó je Jezus svojim aposteljnám dal svojo dušo in teló, kri in mesó. Jezus pa ni bil le človek, je bil tudi Bog in človek skupej, ko je te besede govoril, torej so aposteljni prejeli Jezusa z dušo in s telesam, s kervjo in z mesam, ko Bogá in človeka. Takó je bila iz vina, ko ga je Jezus posvetil in rekel: »*To je moja kri*«, tudi njegova prava in živa kri.

Takó je sveti Pavel tudi Jezusove besede zastopil, desiravno per zadnji večerji ni bil, ker govori: »Od Gospoda sim prejel, kar sim vam tudi zročil, de je Gospod Jezus tisto noč, ko je bil izdan, kruh vzel, zahvalil, razlomil in rekel: Vzemite in jejte: *To je moje teló*,

ktero bo za vas dano; to storite v moj spomin. Ravno takó je tudi kelih vzel po večerji, rekoč: Ta kelih je nova zaveza v moji kervi, to storite v moj spomin, kolikorkrat bote pili. Zakaj kolikorkrat bote ta kruh jedli in ta kelih pili, boste smert Gospodovo oznanovali, dokler ne pride.» 1. Kor. 11. 23—26.

Kar so aposteljni od Jezusa prejeli, to so tudi drugim zročili in dali. Prišli so skupej, so molili in Jezusovo telo vživali in njegovo sveto kri pili in Bogá hvalili z veselim in nedolžnim sercam. To se je godilo v Jezusovi cerkvi ob vsih časih do današnjiga dné, in se bo godilo do končanja svetá.

Kaj je zakrament svetiga rešnjiga telesa?

Zakrament svetiga rešnjiga telesa je nar svetejši zakrament, je pravo teló in prava kri našiga Gospoda Jezusa Kristusa v podobah kruha in vina.

Kdaj je Jezus ta sv. zakrament postavil?

Jezus je ta sv. zakrament per zadnji večerji, na večer pred svojo smertjo, to je, véliki čertertik postavil.

Kakó je Jezus ta sv. zakrament postavil?

Po večerji, ko je s svojimi aposteljni velikonočno jagnje jedel, je vzel kruh v svoje svete roke, zahvalil nebeškiga Očeta, ga je s svojo vsigamogočno besedo posvetil, ga razlomil in dal aposteljnam, rekoč: Vzemite in jéjte: to je moje teló, ktero bo za vas dano. Potem je vzel kelih, zahvalil, posvetil in jim ga dal, rekoč: Pite iz njega vsi, zakaj to je moja kri nove zaveze, ktera bo za vas in za veliko njih v odpušenje grehov prelita. Kolikorkrat bote to storili, storite v moj spomin.

Kaj se je zgodilo na te Jezusove besede: To je moje teló, to je moja kri?

Velik čudež se je zgodil, kruh in vino sta se spremenila v živo teló in kri Jezusa, desiravno je podoba kruha in vina še ostala, takó de je bil Jezus pod vsako podobo cel pričijoč z dušo in s telesam, s kervjo in z mesam, Bog in človek skupej.

Kaj pomeni, kar je Jezus svojim apostelnjam rekel: To storite v moj spomin?

S temi besedami je Jezus svojim apostelnjam in vsim mašnikom dal oblast in zapoved per sveti maši s temi besedami, ktere je on izrekel, kruh in vino posvečevati, in spremenjevati v živo teló in pravo kri Jezusovo. Tudi je s temi besedami zapovedal, de naj se mašniki in vérni kristjani spomnijo na njegovo ljubezen, terpljenje in smert, kader bodo te velike skrivnosti obhajali.

Zakaj se ta zakrament nar svetejši imenuje?

Zató, ker je v tem zakramentu sam Jezus Kristus, sama svetost in začetnik vse svetosti pričijoč, in ker kristjani, ki ga vredno vživajo, svetejši postanejo.

Kakó se zakrament telesa in kervi Jezusove še imenuje?

Pobožni kristjani so temu svetimu zakramentu, zavoljo njegove imenitnosti več imén dali, po katerih so pokazali kakó so vneti ga prejemati, ko po njem velike gnade prejmejo.

1) Se imenuje zakrament altarja, ker se na altarji premenuje kruh in vino v sveto teló in sveto kri Jezusovo po božjih besedah, ki jih mašnik izreče.

2) Nebeški kruh, ker je Jezus v tem zakramentu, kteri je z nebes prišel, kar je sam rekel: „Jest sim živi kruh, ki sim z nebes prišel.“ Jan. 6. 51.

3) Kruh angeljev, ker v tem zakramentu je Jezus, kteriga angeli v nebesih gledajo in vživajo.

4) Gospodova večerja, ker je Jezus ta sveti zakrament per zadnji večerji postavil, in ga svojim apostelnam vžiti dal, in ker je Jezus sam jéd naših duš, ktero jémo.

5) Popotnica, ker je dušna jéd, in kristjane živi in močne stori na nevarni poti v večnost, torej je tudi cerkev precej v začetku zapovedala, de naj se vsak nevarno bolan kristjan da previditi, de brez tega zakramenta ne umerje. Zbor v Niceji. Canon 13.

6) Sveto obhajilo, ker kristjani per vživanji tega svetiga zakramenta velike skrivnosti obhajajo: obhajajo spomin Jezusoviga terpljenja in smerti, spomin večne sprave ljudi z Bogam, de so spet za otroke božje vzeti, bratje Jezusovi, bratje in sestre med seboj, in dediči nebeškiga kraljestva; spomin Jezusoviga od smerti vstajenja in vnebohoda tudi po človeški natori; obhajajo spomin, de jim je Jezus večno življenje duše in telesa zaslužil, in upanje poterdil, de bodo vstali od smerti in večno z Jezusam v nebesih prebivali; obhajajo spomin večne ljubezni Jezusove do njih, in se sklenejo z Jezusam ne le po volji, ko ga ljubijo, temuč se res z njim takó združijo, de so z njim eno teló, ker on v njih in oni v njem prebivajo, zató ga cerkev tudi združenje z Jezusam imenuje; sklenejo se z vsimi božjimi otroci, in vsi z njim premagujejo skušnjave svetá, hudičeve in mesá ali poželjenja do hudiga, kakor je Jezus vse premagal. »Posvečeni kelih, ki ga posvečujemo, ali ni udeleženje kervi Kristusove? in kruh, ki ga lomimo, ali ni udeleženje telesa Gospodoviga? Ker smo, de si nas je veliko, en kruh, eno teló vsi, kateri se eniga kruha udeležvamo.« I. Kor. 10. 16—17.

21. Od spremenjenja kruha in vina.

Kakšen kruh in vino mora biti v posvečenje?

Kruh mora biti iz čiste pšenične moke in opresen, vino pa iz vinske terte, kakoršno je bilo per zadnji večerji.

Kdaj se spremeni kruh in vino v teló in kri Jezusovo?

Kruh in vino se spremeni v Jezusovo teló in kri per sveti maši, ko mašnik izreče Jezusove besede nad kruham: To je moje teló, in nad vicam: To je moja kri.

Zakaj je Jezus izvolil kruh in vino, de bi ju posvetil in spremenil v svoje teló in svojo kri?

Zató ker se nam je hotel dati vživati, kruh jémo in vino pijemo. Kar je kruh za naše teló, to je nevidno Jezus v zakramentu svetiga rešnjiga telesa za našo dušo; kar kruh in vino v naših telesih storita, to stori Jezus v naših dušah. Ko kruh jémo in vino pijemo, se z našim telesam skleneta, zedinita, dasta moč telesu in sta z nami eno teló, ravno takó se sklene Jezus z našimi dušami, jim da svojo moč, svojiga Duha, svojo ljubezen in je z nami eno teló. »Kdor jéj moje mesó in píje mojo kri, ostane v meni in jest v njem.« Joh. 6. 57. Bolj zastopno Jezus svojiga skrivnosti polniga in resničniga združenja z dušami vérníkov ni mogel pokazati, kakor po podobah kruha in vina.

Ali je po posvečenji še kruh in vino?

Ni več kruh in ne vino po posvečenji, ker Jezusove vsigamogočne besede spremené kruh in vino v njegovo teló in kri; in sam pravi, de v tem zakramentu jémo njegovo teló in pijemo njegovo kri. Podobe kruha in vina, to je farba, okus in duh kruha in vina še ostanejo,

pa vender ni več kruh in ne vino, ampak pravo teló in prava kri Jezusova.

Ali je v podobi kruha samo Jezusovo teló, in v podobi vina sama njegova kri?

V vsaki podobi je vès Jezus. V podobi kruha je njegovo teló in kri, in v podobi vina njegova sveta kri in njegovo sveto teló.

Zakaj je Jezus v dvéh podobah kruha in vina ta zakrament postavil, če je on cel v vsaki podobi?

De nam je pokazal, de ta zakrament je jéd naših duš za večno življenje, in de je tudi daritev za odpušanje naših grehov. — Ko je Jezus na križu umerl v odrešenje vsiga svetá, se je kri od njegoviga telesa ločila, zato tudi mašnik kruh in vino vsako posebej posvečuje. In k daritvi svete maše ste obé podobi potrebne, ker sveta maša je ponovljenje kervave daritve Jezusove na križu; per svetim obhajilu je pa posvečen kruh zadosti, ker je v vsaki podobi Jezus Kristus cel, in kristjan prejme obilnost gnade, ki jo Jezus delí. In Kristus, ki od samiga kruha govori, reče: Kdor od tega kruha jé, bo živel vekomaj. V djanji aposteljnov 2. 42, se bere od kristjanov, de so bili stanovitni v nauku aposteljnov in združeni v lomljenji kruha in v molitvah. Tukej je govorjenje, de so sveto rešnje teló tudi le pod podobo kruha prejemali. Bolnikom so ga nosili le pod podobo kruha, ob časih preganjenja so ga le pod podobo kruha seboj na dom nosili, in véliki petek ga tudi mašnik le pod podobo kruha prejme. In ker pod eno podobo celiga Kristusa prejmemo in z njim vse gnade, takó tudi cerkev ne zapové ga pod obéma podobama vživati, le mašniki per sveti maši to storé, ker darujejo, kakor je Jezus storil per zadnji večerji in na križu.

Ali je v tem svetim zakramentu samo teló in kri Jezusova?

Ni le teló in kri Jezusova, ampak tudi njegova duša in božja natora.

Kaj veruje in uči katoliška cerkev od spremenjenja kruha in vina?

Katoliška cerkev veruje in uči:

1) De se per posvečenji po besedi Jezusovi kruh in vino spremení v pravo teló in pravo kri Jezusovo, in de je Jezus v tem zakramentu po božji in človeški natori resnično pričijoč. — Desiravno kruh in vino tudi po posvečenji imata prvo podobo, vendar ni več ne kruh ne vino.

2) De v podobi kruha in vina je Jezus Kristus cel. V podobi kruha je tedej ne le teló Jezusovo, ampak tudi njegova kri, v podobi vina ni le Jezusova kri, ampak je tudi njegovo teló, ker v vsaki podobi, in tudi še takó majhni drobtinici ali kaplici teh podob, je vès Jezus Kristus, Bog in človek z dušo in s telesam, s kervjo in z mesam pričijoč.

3) De véрни kristjani, ki Kristusa le v podobi kruha prejmejo ravno takó Jezusa, Bogá in človeka prejmejo ko mašniki, ko ga vživajo v podobah kruha in vina.

4) De pravični in grešniki per svetim obhajilu Jezusa Kristusa resnično prejmejo, tode pravični prejmejo Jezusa in njegovo gnado, grešniki tudi Jezusa prejmejo, pa gnad ne, ampak smert.

5) De Jezus takó dolgo v podobah kruha in vina pričijoč ostane, dokler podobi ne minete, v človeku pa ostane s svojo gnado, dokler smertniga greha ne storí.

Kakšno čast smo dolžni skazati temu svetimu zakramentu?

Dolžni smo ta sveti zakrament moliti, ker je večni Sin nebeškiga Očeta, Bog in človek pod podobama kruha in vina pričijoč.

22. Namén Jezusov per postavljenji tega svetiga zakramenta.

Zakaj je Jezus zakrament svetiga rešnjiga telesa postavil?

Postavil ga je:

1) V spomin svojiga terpljenja in svoje smerti, in prevelike ljubezni do nas.

Ko je Jezus svoje aposteljne obhajal, jih je spomnil, de bo njegovo teló umorjeno in njegova sveta kri prelita v odpušenje grehov. In sveti Pavel je kristjanam zapovedal Jezusovo smert oznanovati, de kolikorkrat bodo ta kruh jedli in ta kelih pili, naj se vselej spomnijo na Jezusovo smert, in naj se od nje pogovarjajo. Naj se spomnijo kakó jih je ljubil, kakó jim je zapovedal se eden družiga ljubiti, kakor je on nas do smerti ljubil, de naj odložé napuh in sovraštvo, on nam je dal izgled ponižnosti. Kdor ima jezo ali sovraštvo v svojim sercu, naj se ne perbližuje k mizi Gospodovi, dokler ni miren, pohleven in krotak, kakor je Jezus bil, ki je svojim aposteljnám nogé umival. Slehern kristjan, ki sveto obhajilo prejme, bo tudi poboljšán, in če ni po vsakim svetim obhajilu boljši, svetiga obhajila ni vredno in prav perpravljen prejel. — Ako se Jezusove smerti spomni, bo v véri na Jezusa poterjen, kakor so bili prvi kristjani, ki so per vsakim svetim obhajilu svoje sklepe ponovili in poterdili za Jezusa umreti, ker jih je tudi Jezus do smerti ljubil. — Poterjeni pa smo po spominu Jezusove smerti v upanji, de nas bo gotovo v svoje

kraljestvo vzel, in nas ne bo zapustil kakor je per svoji ločitvi iz svetá obljubil, ker je rekel: „Ne zapustim vas kakor zapuščene otroki.“ — In kaj v nas bolj ljubezen do Jezusa vžgè, kakor če se spomnimo, de Jezus nas je takó ljubil, de je dal svoje življenje za nas, in se nam da vživati, de nas s sabo sklène in nas za večno življenje hrani; kakó bi ne bili vneti za-nj, ki nas je že prej ljubil, ko smo bili. Spomin Jezusove smerti, ki ga per svetim obhajilu obhajemo, nas boljša; vidimo Jezusovo krotkost in ponižnost, učimo se od njega te lepe in vsakimu potrebne čednosti, kakó krotko je govoril s svojimi aposteljni, umival jim je nogé. Ako prevzetni, jezni človek to pomisli, kakó se more prederzniti k svetimu obhajilu perstopiti, ponižniga in krotkiga Jezusa pod svojo streho vzeti. — Po svetim obhajilu se naše sercé tudi od ljubezni do našiga bližnjiga vnema. Spomni se kristjan, de Jezus je vse ljudi ljubil, za vse je umerl, nas vsih je Odrešenik, vsi imamo le eniga Gospoda, vsi smo bratje, in Jezus nam je vsim nar bolj zapovedal svojiga bližnjiga ljubiti; kdo, ki bo takó mislil, ne bo vse svoje nevolje ali jeze zoper svojiga bližnjiga iz svojiga serca pregnal, od svojiga bližnjiga dobro mislil in mu tudi storil, odkritoserčno in pošteno z njim delal? In kdo ne bo po svetim obhajilu tudi vès serčan svojih skušnjav, še takó hude naj so, stanovitno premagoval, ker Jezusa ima, ki se za-nj in z njim vojskuje,

2) De je jéd naših duš za večno življenje. Jezus je rekel: „Moje mesó je res jéd, in moja kri res pijača. Kdor ta kruh jé, bo vekomaj živel.“ Jan. 11. 56—59.

Kakor nam je živeža treba, teló per zdravji in življenji ohraniti, ravno takó je duši treba živeža, de ne oslabí in ne umerje za večno življenje. Jezus naš dober pastir, kar sebe imenuje, nam je dal hrano za naše neumerjoče duše. Per perložnosti, ko je pet tavžent

ljudi s peterimi kruhi nasitil, de je še dvanajst jerbasov koscov kruha ostalo, in ko so se vsi nad velikim čudežem zavzeli, jim je Jezus bolji kruh obljubil, kateri da življenje svetu; vsaka draga jéd mine, jéd pa, katero jim bo Sin človekov dal, bo večna. Kdor bo jedel ta kruh, ne bo lačen več, in ne bo umerl vekomaj. In jest sim živi kruh, kateri sim z nebes prišel. Kruh, ki ga vam bom dal, je moje mesó za življenje svetá. In kakor je Jezus obljubil, je tudi storil, zapustil nam je svoje mesó in kri v zakramentu svetiga rešnjiga telesa.

3) De je s svojo cerkevjo do konca svetá, ne le s svojo gnado, ampak tudi v resnici sam pričijoč.

Ali so kristjani dolžni zakrament svetiga rešnjiga telesa prejemati?

Dolžni so ga prejemati:

1) Ker Jezus sam to zapoveduje, ki ga je za naše zveličenje postavil, ker pravi: Resnično, resnično vam povém, ako ne bote mojiga mesá jédli, in moje kervi pili, ne bote imeli življenja v sebi. Jan. 6. 54.

2) Zavoljo gnad, ktere kristjan v tem zakramentu zadobi, kateri je jéd in pitje naše duše za večno življenje.

Ali je ta sveti zakrament vérnim k zveličenju takó potreben kot sveti kerst?

Ni takó potreben kakor sv. kerst; ker otroci, ki še niso per pameti, in nedolžni umerjejo; odrašeni, kateri ga želé prejeti, pa jih smert prehití, de ga ne morejo; in kateri ob pamet pridejo, zveličenje dosežejo, če so scer vredni, ker so pravično živeli, desiravno niso bili obhajani, ker je Jezus z njimi sklenjen. Tak pa, ki je per dobrim spoznanji in ga noče prejeti, ne more zveličan biti, ker gnado božjo zametuje, in se noče z Jezusam skleniti.

V kateri starosti so otroci dolžni prvo sveto obhajilo prejeti?

To nar ložej starši in duhovni vedó, če so otroci zadosti podučeni, takó pobožno živé, de so svetiga obhajila vredni, in de imajo resnične svete želje Jezusa prejeti, in oni morajo skerbeti, de otroci sveto obhajilo vredno prejmejo.

Kakšne gnade zadobi kristjan, če sveto rešnje teló vredno prejme?

1) **Z** Jezusam se sklene, kar Jezus uči, rekoč: „Kdor jé moje mesó in pije mojo kri, ostane v meni in jest v njem.“ Jan. 6. 5.

Ako kruh jémo, se kruh z našim telesam zedini, je s telesam eno, nasiti teló in mu da moč. Jezus se v zakramentu svetiga rešnjiga telesa imenuje kruh, kateri je z nebes peršel, kateri da svetu življenje, on je nebeški kruh, in da naši duši živež, svojo moč, svojiga duha in svojo ljubezen, ker se z njo sklene je kristjan z njim eno teló, Jezus živí v njem, in kristjan v Jezusu. Kruh pa ne nasiti le človeka in ga per življenji ohrani, temuč mu daje tudi več moči.

Vsi smo popotniki proti večnosti, proti naši večni deželi, kjer bomo večno prebivali, in nas ne bo več nazaj. Kakor popotniki na zemlji živeža potrebujejo, de ne oslabé na poti, takó kristjani potrebujejo na poti v večnost dušne hrane, de so močni po zapovedih svetiga evangelija živeti, se ne utrudijo v premagovanji skušnjav, in ne opusté dolžnost, ktere jim je Jezus naložil, de si večno življenje v nebesih zaslužijo. In to hrano Jezus v zakramentu svetiga rešnjiga telesa svojim vérnim daje. In ta jéd daje naši duši moč, jo varje pred smertjo, in ji da večno življenje, kar Jezus sam pové, rekoč: „To je kruh, kateri z nebes pride, de, kdor od njega jé, ne umerje, ampak bo živel vekomaj.“ Jan. 6. 50.

2) Posvečejoča gnada božja bo povikšana, hudo poželenje pa pomanjšano, in se bo lahko grehov varoval.

3) Duša bo v dobrim bolj uterjena, ker je z Jezusom sklenjena; véra, upanje in ljubezen so v njem ohranjene, oživljene in povikšane, de bo kristjan zmirej pravičniši in svetejši.

4) Kristjan zadobi v tem zakramentu zastavo častiljiviga od smerti vstajenja in večniga življenja. Jezus pravi: »Kdor jé moje mesó in pije mojo kri, ima večno življenje, in jest ga bom obudil poslednji dan.« Jan. 6. 55.

Zavoljo velikih gnad, ki jih kristjani po vrednim vživanji svetiga rešnjiga telesa dobé, so ga dolžni po gostim prejemati, de svojo dušo močno storé, se ložej greha varjejo, po svetim evangeliju živé, dušo za večno nebeško življenje ohranijo, in spomin Jezusoviga terpljenja in smerti obhajajo.

Pervi kristjani so ta sveti zakrament tudi po gostim prejemali, in si to v nar veči srečo, dobroto in čast šteli, kar nam sv. pismo pové, de so vsako nedeljo skup prišli k sveti maši, in so bili obhajani. Apostol. djanj. 20. 7. In vsi so bili eniga duha, enih misel, želj in dél, ker so vsi skup per eni mizi jedli. K temu jim pa ni bilo nobene zapovedi treba, ljubezen do Jezusa in želje z njim sklenjeni biti, jih je gnalo pogostim k svetimu obhajilu perstopiti; zapovedi je le zdej treba, ker so kristjani v véri oslabeledi, in do Bogá in vsiga dobrega mlačni in merzli postali v svojo lastno nesrečo.

Kdaj smo dolžni zakrament svetiga rešnjiga telesa prejeti?

Po cerkveni zapovedi smo dolžni vsako léto nar menj enkrat, to je, o velikonočnim času prejeti.

Zakaj zapoveduje cerkev o velikonočnim času sveto rešnje teló prejeti?

Zató, ker je Jezus pravo jagnje božje o velikonočnim času terpel in umerl v naše odrešenje, tedej se nar bolj spodobi, da kristjani o velikonočnim času posebno obhajajo spomin njegoviga terpljenja in smerti s vživanjem svetiga rešnjiga telesa; in tudi zavolj tega, ker je Jezus o veliki noči ta sveti zakrament postavil.

Ali so kristjani še ob drugih časih dolžni sveto obhajilo prejeti?

Dolžni so ga prejeti v smertni nevarnosti, zató ker je popotnica v večno življenje; katoliška cerkev pa želi, da bi ga večkrat v létu prejeli.

Ako je kristjan vreden, kolikor njegova slabost zamore, je dobro večkrat k svetimu obhajilu iti, ker sveto rešnje teló je duhovna jéd, in daje moč duši in jo napolni z velikimi gnadami, ker je Jezus sam z njo združen. Sv. Avguštin pravi: »Živi takó, da boš vreden vsaki dan teló Gospodovo prejeti.»

Če premislimo, kaj dobriga sveto obhajilo kristjanam storí, in kakó potrebne so pomoči na poti v večnost, da bi se pred greham obvarovali in po Jezusovim evangeliju živeli, bi bilo vošiti, da bi ga takó pogostim prejemali ko prvi kristjani, tode bi mogli tudi takó sveto živeti, kakor so prvi kristjani živeli. Torej, kdor pravično živi, naj pogosto prejeme sveto obhajilo, ker je jéd zdravih duš, in bo čedalje močnejši in svetejši. Kdor še ni takó popolnoma, pa bolj poredkim, zraven naj si perzadeva svoje življenje boljšati, da bo smel bolj pogostama k svetimu obhajilu. Cahevz je želel Jezusa, da naj gré v njegovo hišo, in sprejel ga je z velikim veseljem, stotnik se je nevredniga mislil, da bi Jezus v njegovo hišo peršel, in mu rekel: Gospod, nisim vreden,

de greš pod mojo streho. Obá sta Jezusa visoko častila. Takó tudi kristjani, nekteri se bojé Jezusa pogosto prejemati v svetim obhajilu zavoljo velike časti in spoštovanja, ki ga v svojim sercu do Jezusa imajo: drugi pa ravno zató, ko ga močno ljubijo in časté, se bojé, de bi ga zadost pogosto ne prejemali. Nar bolj vsak storí, ako po svetu modriga spovednika dela, in mu je pokoren, kakor ga on vodi.

Kdor pa hudobno živí, ne sme k božji mizi perstopiti, temuč naj se prej z resnično pokoro očisti in poboljša. Kdor je zanikern v prejemanju svetiga obhajila, kaže slabo véro, majhno ljubezen in hvaležnost do Jezusa, in greší. Tak je podoben k večerji povabljenim, ki so se izgovarjali in niso hotli priti. Luk. 14. 15—24.

23. Od dušniga in telesniga perpravljanja k svetimu obhajilu.

Ker v svetim obhajilu Jezus začetik našiga božjiga življenja, glava in kralj božjiga kraljestva k nam pride in nas s svojim božjim življenjem napolni, je v nas studenec, iz kteriga naše večno življenje pride; posveti našo dušo in teló, v nas prebiva, naše sercé z upanjem napolni, de se vsi v božje roke vdamo, naj se nam zgodi, kar hoče.

Torej moramo prav perpravljeni biti, de smo vsih gnad in dobrot deležni, ktere ta sveti zakrament prav perpravljenim delí, in de bi ne bili takó nesrečni zavoljo pomanjkanja prave perprave kakor uni, ki je peršel k mizi, pa ni imel prazničniga oblačila, in ga je kralj zapovedal vùn vreči. Mat. 22. 1—14.

Kolikero je perpravljanje k svetimu obhajilu?

Perpravljanje je dvojno, dušno in telesno.

Kakó mora kristjan na duši perpravljen biti?

1) Se more sam sebe skusiti, če Bogá in bližnjiga ljubi, kakor Jezus zapové, če je ponižen, krotak in nobeniga ne sovraži. Jezus je per zadnji večerji aposteljnám, prej ko jih je obhajal, ljubezen in ponižnost perporočil.

2) Mora brez smertniga greha, v gnadi božji biti, takih misel in željá kot je Jezus, in z njim združen biti.

3) Ne sme tudi majhniga greha ljubiti.

4) Mora želeti Jezusa vredno prejeti, z njim se skleniti, njegove zapovedi zvesto dopolniti, in vsaciga greha skerbno se varovati.

5) Hvaležno se spomniti na njegovo božjo ljubezen do nas, na odrešenje, terpljenje in njegovo smert. Sv. Pavel pravi; »Kolikorkrat bote ta kruh jédli in ta kelih píli, bote smert Gospodovo oznanovali, dokler ne pride.« 1. Kor. 11. 26.

Torej naj vsak premisli, pred ko gré k svetimu obhajilu: Jezus je prišel na svet vse ljudí odrešit in zveličat, vse je ljubil, ko je za vse svojo kri prelil, torej tudi hoče, de se eden družiga ljubimo, odpustimo vsim, ki so nas razžalili, želimo in storimo dobro svojimu bližnjimu kolikor zamoremo. Živimo eden z drugim v miru, bodimo krotki in pohlevni, odpovémo se napúhu, ker smo nič pred Bogam, in bodimo ponižni kakor Jezus, ki se nam nevrednim vživati da; on je krotak in iz serca ponižen. Ko se je dan perbližal k svetimu obhajilu iti, premislimo njegovo terpljenje, premislimo kakó srečni de bomo, ker bomo Jezusa prejeli, veči sreče ni na svétu kakor je ta, ako se spomnimo, de smo otroci božji, z Jezusam se bomo zdej sklenili, Jezus pa z nami, de nas bo za večno življenje ohranil. Glejmo v mislih Jezusa per zadnji večerji, kakó ljubeznjivo s svojimi aposteljni govori, in se jim sam da vžiti, in zdej ga bomo

tudi mi vžili; kakó velika sreča in čast, če le vredno! Obudimo véro, upanje in ljubezen, in terdno sklenimo, ne več grešiti, temuč se greha varovati in po svetim evangeliju vselej le dobro storiti, de Jezusa ne zgubimo, se od njega ne odvernemo, ampak stanovitni z njim sklenjeni ostanemo.

Kakó se mora kristjan na telesu perpravljati za sveto obhajilo?

1) Po zapovedi cerkve mora biti, teš od polnoči. Bolnik v nevarni, smertni bolezni sme popotnico prejeti, desiravno je pred jédil in pil; teš pa mora biti tudi bolnik, ako je le iz pobožnosti obhajan.

2) Mora spodobno, čedno pa ponižno oblečen biti, de njegovo oblačilo kaže ponižnost in spoštovanje, ko perstopi k mizi Gospodovi. Ubogi, ki nimajo čedniga oblačila, se ne smejo zató sramovati k božji mizi perstopiti, ker Bog ne gleda oblačila, ampak sercé kristjana, in vé, de ne premorejo, boljši se opraviiti.

Kaj naj kristjan stori, kader se pred svetim obhajilam očitna spoved moli?

Takrat naj obudi kes nad svojimi grehi. Kader mašnik sveto rešnje teló v roke vzame in reče: Glejte jagnje božje, ktero grehe svetá odjemlje, naj ponižno moli Jezusa Kristusa pod podobo kruha pričijočiga. Kader mašnik trikrat reče: »Gospod! nisim vreden, de greš pod mojo streho, ampak reci le z besedo, in moja duša bo ozdravljena», naj obhajanec v sercu spozná, de res ni vreden Jezusa prejeti, naj se trikrat na persa udari in ravno te besede z mašnikom vred govori.

Kakó se mora obhajanec per prejemianji svete hostije zaderžati?

Kader mu mašnik sv. hostijo podá, naj toliko povzdigne svojo glavo, de ga mašnik lahko obhaja, naj čedno

odpre usta, jezik na spodnji žnabel položi in spodobno naj prejme sveto hostijo, naj jo v ustih ne perderžuje, ne zveči, ampak prec zavžije. Če se sveta hostija ust prime, je ne sme s persti odločiti ampak z jezikom, in ne kmal iz ust pljuvati.

Kaj naj stori kristjan po svetim obhajilu?

Ko je že obhajan, ne sme precej iz cerkve iti, temuč naj poklekne na stran, de v miru velike gnade premisli, ki jih je prejel, in

1) Jezusa zahvali za neizrečeno gnado, ktero mu je dal, de je k njemu prišel in se z njim združil, ko mu je tudi zastava večniga življenja v nebesih, in bo z njim premagal vse skušnjave zveličenja,

2) Naj Jezusa moli.

3) Daruje naj mu dušo in teló, ker ste obé po tem svetim zakramentu posvečene, zaupljivo naj ga prosi gnade, de bo z dušo in s telesam vselej le po njegovi volji mislil, želel in živel, in vselej se greha varoval.

4) Obudi naj véro, upanje in ljubezen, in ponovi naj vse svoje dobre sklepe.

5) Prosi naj, de mu vse dodelí, kar mu je za dušo in teló treba, in posebno, de bi Jezus s svojo gnado vedno z njim bil in ga ne zapustil.

Kakó se mora kristjan na dan svetiga obhajila zadržati?

1) Naj večkrat premišljuje veliko nebeško dobroto, ki jo je prejel, ker se je Jezus živi Bog, kralj nebes in zemlje takó globoko ponižal in k njemu prišel, in se z njim sklenil; dobre déla naj opravlja, naj bo zbranih misel, dobre bukve naj bêre, de se bodo dobre misli in želje v njegovim sercu obudile in ohranile.

2) Če ima perložnost, naj gré v cerkev molit.

3) Ta dan naj se tudi dopušeniga veselja, nepokojniga hruma in vsiga taciga varuje, kar ga razmišljeniga

storí; vedno naj skerbí, de prejetih gnad ne zgubí, in Bogú zvest ostane, de pojde z Jezusam sklenjen gledat njega, ki ga je v zakramentu skritiga prejél, ker ravno zató je sveto obhajilo prejél.

Zakaj se mora kristjan s tako skerbjo k svetimu obhajilu perpravljati?

Zavolj svetosti tega svetiga zakramenta in zavolj velikih gnad, ki jih iz vredniga prejemanja svetiga rešnjiga telesa zadobí, in zavolj veliciga greha, ki bi ga storil z nevrednim vživanjem tega svetiga zakramenta.

24. Od nevredniga in nepridniga obhajila.

Ali prejmemo vsi pravični in grešniki, Jezusa Kristusa per svetim obhajilu?

Vsi prejmemo, pravični in grešniki sveto rešnje teló in sveto kri Jezusovo. Razloček je pa velik. Grešniki ne prejmejo gnad svetiga zakramenta, niso z Jezusam sklenjeni. Desiravno je Jezusovo teló sveto, vendar grešniku nobene svetosti ne da, ker sv. Duh v njemu ne prebiva, in ne gré v sercé, ktero je grehu vdano in hudiču služi. Prejme Jezusovo sveto teló in sveto kri, ali Jezusoviga duha ne prejme, dokler se ne poboljša, greha ne zapustí, in zakrament svete pokore ne prejme. Sv. Pavel od nevredniga obhajila govori: »Kdor koli bo nevredno ta kruh jédel ali kelih Gospodov píl, bo kriv nad telesam in kervjo Gospodovo. — Zakaj, kdor jé ali píje nevredno, sodbo sebi jé in píje, ker ne razloči telesa Gospodoviga.» 1. Kor. 11. 27—29.

Grešnik ne razloči Jezusoviga svetiga rešnjiga telesa od druge jedí; gré k mizi Gospodovi, desiravno vé, de ga bo s temi grehi razžalil, kakor ga je prej; de

njegovo hudo poželenje še zmirej v njem gospodari, in mu rad dovoli, kar hoče, Bogá pa ne ljubi.

Po besedah svetiga Pavla grešnik sam čez se sodbo pogubljenja sklene, ko po nevednim k svetimu obhajilu gré, ker vé svojo nevrednost, vé de greh še ljubi, veselje do njega v sercu ima in vender le perstopi, takó si v prejemanji tega svetiga zakramenta večno pogubljenje zasluži, kateri bi mu bil po vrednim prejemanji zastava večniga življenja.

Je nevredno obhajilo velik greh?

Velik greh je, ker se velika nečast storí, in temu grehu se pravi božji rop.

Kakó Bog take večkrat štrafa, ki sveto obhajilo nevredno prejmejo?

Navadno jih štrafa z dušno slepoto, oterpnjenim sercam, večí dél taki tudi v nepokori do konca ostanejo in so pogubljeni, štrafa pa tudi nektore z mnogimi slabostmi in boleznijo. I. Kor. 11. 30.

Ali je mogoče dobiti odpušenje te velike pregrehe?

Bogú je vse mogoče; če tak grešnik svoj greh spozná, ga obžaljuje, se za-nj pokorí, se ga spové, in zakrament svete pokore prejme, mu bo odpušen.

Ko je velika pregreha sveto obhajilo nevredno prejeti, kaj je tedej storiti?

Vsak naj se varje nevredno prejeti sveto rešnje teló; skerbno naj prej premisli svoje življenje, in kar hudiga nad sabo najde, naj se čisto spové, in spokorí prej ko k mizi božji perstopi. Sv. Pavel pravi: »Naj torej človek sam sebe presodi, in takó naj je od tega kruha, in pije od tega keliha.« I. Kor. 11. 28.

Kakó se zgodi, de kristjani po nevrednim prejmejo sveto rešnje teló?

Veči dél se zgodi, ko se kristjani prav ne poznajo, in se bolji štejejo kakoršni so. Veliko jih je od lakomnosti oslepljenih in od poželjenja zapeljanih; nekterim ni mar prav do čistiga zvediti, kakó se keršansko živi, živé tje v en dan kakor so se navadili, nepoboljšani ostanejo, in vender se dobre štejejo, zaupljivi stopijo k svetimu obhajilu, ko so se svojih grehov spovedali, desiravno jih še niso zapustili, in še zmirej imajo le posvetniga duha. Nekteri se pa tudi prav ne spovejo, ali greh zamolcé.

Kdaj pa je obhajilo brez prida?

Kader je kristjan malo perpravljen, takrat malo ali pa nič gnade božje ne zadobi.

Mlačni kristjani, ki niso iz ljubezni do Jezusa željni svetige obhajila prejeti, si ne perzadevajo zmirej bolj natanjko zapoved svetiga evangelija dopolnovati, ne storé scer smertniga greha, tode prejemajo sveto obhajilo brez sadú; ne varjejo se majhnih grehov, vsakdanjih slabost ne premagujejo in mlačni perstopijo k mizi Gospodovi.

Ako hočesh kristjan gnad tega svetiga zakramenta obilno deležen biti, perzadevaj si ostanjke svojih prejšnjih grehov, slabosti, ktere so ti ostale po njih, zatirati, svojo dušo vedno čistiti od njih, majhne grehe bolj in bolj odpušati, perzadevaj si čedalje bolj goreče želje po svetim obhajilu v svojim sercu imeti, in zadobil boš obilnost gnad. Prosi Jezusa pomoči, de boš z njegovo pomočjo vselej s takimi gorečimi željami z njim se v svetim obhajilu skleniti perstopil, kakor njegovi sveti prijatli perstopajo, de ti nerodovitne obhajila na zadnje tudi k škodi ne bodo.

25. Od duhovniga obhajila.

Kaj je duhovno obhajilo?

Duhovno obhajilo so serčne želje Jezusa v zakramentu svetiga rešnjiga telesa prejeti, njegovih gnad deležen, z Jezusam sklenjen in njegoviga duha poln biti.

Kristjana, ki vidi Jezusa na altarji per sveti maši, ali vidi druge obhajane biti, žene serčna želja prejéti Jezusovo teló, kruh večniga življenja, in komej sterpi, de ne gré k mizi Gospodovi, le ponižnost ga zaderžuje, ki mu grehe kaže, kterih še ni zadosti obžaloval, hude nagnjenja, ki jih ni še prav zaterl, pregrešne navade, ki jih še ni popolnoma zapustil. On zdej obžaljuje svojo nepopolnomost, de nima še prazničniga oblačila k nebeški večerji perstopiti. Prosi Jezusa, de naj se ga usmili, in naj pride v njegovo sercé s svojo gnado in s svojim duham, de bi vselej takó mislil, želel, govoril in storil kakor on hoče. Tak je v duhu obhajan.

Je duhovno obhajilo potrebno?

Duhovno obhajilo je potrebno, ker brez tega tudi obhajilo v djanji ni k pridu, kdor ne želi iz serca Jezusa v zakramentu svetiga rešnjiga telesa prejéti, z njim se združiti, njegovo milost prejeti, njegoviga duha poln biti, mu zvesto služiti, ga tudi, ko bo sveto obhajilo prejél, vredno prejel ne bo. Kdor se v duhu obhaja, še več gnad zadobi kakor kdor brez prave pobožnosti k mizi božji perstopi. Duhovno obhajilo mu je tudi k zveličanju potrebno, zakaj ako hoče odrašen v nebesa priti, mora imeti Kristusoviga duha, to je, mora misliti, želei, govoriti in delati kakor je Jezus, mora po njegovih zapovedih živeti, kakor je tudi Jezus vse storil, kakor je učil.

Kdaj je posebno potrebno ali dobro de kristjan take svete želje ima do svetiga obhajila?

1) Kader se je k svetimu obhajilu namenil, ker, ko se perpravlja sveto rešnje teló prejeti, ga mora tudi želéti.

2) Ko je v nevarni bolezni, in zavoljo bolezni, svetiga obhajila prejeti ne more.

3) Dobro je per sveti maši, ko se mašnik obhaja, ali ko drugi gredó k svetimu obhajilu.

Je dolžnost sveto obhajilo prejeti v nevarni bolezni?

Dolžnost je, ker kristjan tisti čas silno potrebuje gnade tega svetiga zakramenta, de bolezen voljno, v božjo voljo vdan, preterpí, skušnjave premaga, z Jezusam sklenjen srečno umerje in v nebesa pride.

Nihče naj ne odlašá na zadnjo uro svete zakramente prejemati, de jih morebiti ne prejme ali celò brez njih ne umerje. Prijatli in domači naj bolnika opominjajo k dopolnjenju te svete dolžnosti, de ne zamudi tolikanj gnad prejeti, ktere sv. zakramenti umirajočim delé.

Katoliška cerkev je vedno skerbéla, de bi kristjani brez svetiga obhajila ne umerli. Precej v prvih tri sto létih, dokler so ajdje kristjane preganjali, je clo dopustila, de so véрни, ki so k sveti maši peršli, zakrament svetiga rešnjiga telesa sabo na dom vzeli, in ob času nevarnosti smerti sami sebe obhajali, in to je dopustila zavoljo velicij gnad, ki jih kristjani po svetim zakramentu prejmejo, ktere so mu na poti v večnost potrebne. Od te navade priča s. Justin, marternik v listu do cesarja Antonina, pobožniga imenovaniga. Zakrament svetiga rešnjiga telesa ni mogel v tistih časih v cerkvi hranjen biti, ker jih še niso povsod imeli, in tudi v téh ne, ki so jih imeli, zavoljo nevérnikov, ker so, ob času preganjenja po cerkvah vse preiskali in premetali, de bi temu

svetimu zakramentu nečastí ne storili. Od te navade tudi Tertulijan in sv. Ciprijan pišeta, in zgodba s Serapijonam nas tudi prepriča od te svete navade. Serapijon je bil še v pokori, in je zbolil; pošlje ponoči nekiga fanta do svojiga dušniga pastirja, de bi ga peršel previdit, ker je pa bolan bil, in ni mogel priti, da sveti zakrament fantu, de naj mu ga da na vodi vžiti. Iz tega se prepričamo, de je raji fantu dal sv. zakrament, kakor de bi bil Serapijona brez njega umreti pustil. V četrtem stoletju, ko so kristjani mir zadobili, in so si cerkve napravili, so zakrament svetiga rešnjiga telesa v cerkvah za bolnike hranili, in le mašniki so smeli bolnike obhajati hoditi.

Cerkev je v velikim zboru v Niceji v letu 325 zapovedala, de se mora postava obderžati, de ho vsak kristjan v smertni bolezni obhajan, in tudi taki, ki še niso pokore dostali. *Can. 12 in 13.* Ravno to zapoved je dal sv. Ciprijan svoji duhovšini v 54. listu, in sv. Inocenci I. Rimski papež jo je ponovil v listu do Eksuperja, škofa v Tuluzi, kar je tudi v več zborih cerkvenih in od več papežev zapovedano.

Ako kristjan nevarno zbolí, ki je pred zdrav per sv. obhajilu bil, ali je dolžan spet sveto obhajilo prejeti?

Dolžan ga je prejeti kot popotnico v večnost. — Če je bolnik v nevarni bolezni obhajan bil in kmali ne umerje, pa spet v večí nevarnost pride, naj spet pošlje po sveto obhajilo.

Kaj naj kristjan stori, kader duhoven gré bolnika obhajati?

Kristjani naj Jezusa v tem svetim zakramentu ko praviga živiga Bogá pričijočiga molijo in ga spremijo, naj molijo za bolnika, de bi mu Jezus grehe odpustil in mu dal svojo gnado ga vredno prejeti; pa tudi za se

naj Bogá prosijo, de bi na zadnjo uro takó srečni bili, Jezusa vredno prejeti za popotnico v veselo večnost.

Po prejetih svetih zakramentih naj nikar ne motijo bolnika z nepotrebnim spraševanjem in pogóvori, de bo boljše perložnost imel premišljevati, kaj je prejel, in se obilniši posvečenja in zveličenja vredniga storil.

26. Od daritve svete maše.

Od daritev sploh.

Kaj pomeni beséda dar?

Dar pomeni vse, karkoli kdo iz ljubezni do Bogá stori, de bi mu dopadel. Vse dobre déla, ktere človek stori, ki jih Bog zapové, ali vse hudo, kar Bog prepové, opusti, so tudi dar. Iz ljubezni do Bogá svoje grehe obžalovati, molitev, post, zatajevanje in pokorjenje trupa je dar, nad katerim Bog dopadenje ima. Dar je tudi, če človek voljno iz ljubezni do Bogá smert preterpí, ako mu jo Bog pošlje.

Ali smo dolžni Bogú darovati?

Dolžni smo Bogú darovati svojo dušo in teló, vse svoje déla, in vse karkoli imamo, de potem naznanje damo, de Bog je Gospod vsiga, kterimu smo pokorsino in hvaležnost dolžni, in de va-nj vse zaupanje postavimo. »Prosim vas bratje po usmiljenji božjim, de dajte svoje telesa v živ, svet in Bogú dopadljiv dar, de bo vaša služba po pameti.« Rimlj. 12. 1.

Naše teló bo pa svet, dopadljiv dar, če ga v časti in svetosti ohranimo, vse ude k dopolnjenju božjih zapoved obračamo, vse hudo, kar nas zadene v duhu pokóre preterpimo, grehov se zderžimo in po hudih željah ne storimo.

Svojo dušo Bogú v živ, svet in prijeten dar damo, če si perzadevamo s svojim umam Bogá bolj in bolj

spoznati in njegovo sveto voljo zvediti, zraven pa tudi svojo nevédnost, slepoto, slabost, spačenost in nezmožnost k vsimu dobremu in nagnjenje k vsimu hudimu spoznamo, in se zato zmirej bolj ponižujemo. Če želimo le po božjih zapovedih živeti, se naše sercé le nad takimi rečmi veseli, ktere so po volji božji, kar pa Bogá žali, nad tem se mu pa studi, in zato tudi svoje grehe obžalujemo in sovražimo.

Bogú svoje premoženje darujemo, če svojiga serca va-nj ne vežemo, ga po volji božji vživamo, in le v take reči ga obračamo, za kar nam ga je Bog izročil, zraven pa svojiga poželjenja ne poslušamo, ktero ne bo nikoli nasiteno, desiravno nam je za potrebo malo zadosti. Ako iz obilnosti svojiga premoženja ubogim pomagamo, in z almožno svoje grehe zbrisujemo in se z Bogam spravljamo.

Svoje déla Bogú darujemo, ako vse storímo, kar Bog zapové, in nič taciga ne storímo, kar vémo de Bog prepové, in iz tega dobriga naména, de Bogá častimo. In to darovanje mora vedno biti, dokler živimo, in le per smerti bo končano.

27. Od daritve stare zaveze.

Od darovanje, kaj in kakó de so ljudjé pred prihodom Kristusovim darovali, je bilo že govorjenje, zdej bo le ob kratkim ponavljeno. Perva dva človeka, dokler sta bila v nedolžnosti, sta sama sebe darovala, sta Bogá častila, molila in hvalila. De bi bila željem svojiga serca zadostila, in tudi po unanjim pokazala, de Bogá več ko druge stvari ljubita, sta živino klala in jo žgala, in ravno takó sta tudi perdelke zemlje Bogú darovala. Od ljubezni do Bogá vneti človek ne more sterpeti, de bi z unanjimi deli ne pokazal, kakó de Bogá ljubi, takó so prvi starši po darovih svojo ljubezen do svojiga stvarnika še posebno razodevali. Po storjenim grehu prvih

staršev, ko se je svét popačil, so darovali v spomin prihoda Odrešenika, kateri bo peršel na svét pravici božji za grehe svetá zadostiti; klali so pa živino, de so s tem spoznali, de so zavolj grehov smerti vredni. Kajn in Abelj sta darovala. Noe, ko je iz barke stopil, je altar napravil in Bogú iz hvaležnosti daroval. Melhizedek je Bogú daroval kruh in vino. Abraham je bil perpravljen na božje povelje svojiga sina Izaka darovati. Do časa Mozesoviga, ko še duhovnov niso imeli, so hišni očetje darovali. Po Mozesu je Bog zapoved dal, kaj naj mu ljudstvo daruje, in je odločil Levijev rod opravljati službo božjo, iz tega rodú so bili duhovni odbrani. Darovali so Izraelci Bogú živino, katero so klali in žgali, in te so bile kervave daritve, ker je per njih kri tekla. Darovali so mu pa tudi lepo moko, kruh, vino, olje, kadilo, in kar so kaj boljiga imeli, in te so bile nekervave daritve, ker se per tacih ni kri prelivala. Darovati so pa mogli duhovni vsaki dan zjutrej in zvečer, dokler niso imeli tempeljna v šotoru, potlej pa v tempelju.

Zakaj so darove darovali?

Zató,

1) De so z darmí Bogá častili, in naznanje dajali, de Bog ima oblast do vsih stvari in mu pokoršino skazovali.

2) De so Bogá odpušenja grehov prosili in božjo pravico z njim tolažili.

3) De so Bogá zahvalili za prejete dobrote, ki jim jih je dal.

4) So tudi darovali, kader so Bogá potrebnih dobrot ali rešenja nadlog prosili, postavim dobre létine, odvernjenja nadlog, vojsk i. t. d.

Imeli so še veliko družih daritev opravljati po zapovedi, kar je bilo že povedano, postavim vsako léto na

praznik sprave, ko so se vsi judje postili in pokoro delali i. t. d.

Ali so imeli darovi stare zaveze moč opravičiti in posvetiti tiste, ki so jih Bogú darovali?

Niso imeli moči v sebi darovavcov opravičiti in posvetiti, temuč so le pomenili opravičenje, katero jih bo po Jezusu došlo. Sv. Pavel pravi: »Nemogoče je, de bi se s kervjo juncov in kozlov grehi odvzeli.« Hebr. 10. 4.

Izraelci so z darimi kazali, kakošne misli in želje do Bogá v svojih sercih imajo, in so v podobah kazali daritev, ki jo je Jezus Kristus na križu opravil, ki je v odpušenje naših grehov umorjen bil. Po klanih daritvah so kazali, de se bo Jezus Kristus na križu v odpušenje grehov daroval in svojo kri prelil. Nekervavi darovi posebno kruh in vino, ki ga je Melhizedek, duhoven Narvišiga daroval, so pomenili nekervavo daritev svete maše. In ko so od nekterih darov duhovni in darovavci jedli, je bilo to njih obhajilo, kar je pomenilo obhajilo kristjanov.

So bili ti darovi Bogú dopadljivi?

Ti darovi so bili Bogú dopadljivi, ako so iz dobri-ga serca prišli, sosebno zató, ker so pomenili kervavi dar Jezusov na križu, in nekervavo daritvo te maše. Ako pa judje s svojimi zunanjimi darovi niso svojih dušnih darov sklepali, in vére in upanja v obljubljeniga Odrešenika imeli, niso njih darovi Bogú dopadli. Abeljnov dar je Bogú dopadel, ker je iz dobri-ga serca Bogú daroval. Kajnov ni dopadel, ker je v sercu hudoben, Bogú nehvaležen in nepokoren bil.

Ko so se bili sčasama judje takó spridili, de je v njih véra v obljubljeniga Odrešenika, pravi dar za odpušenje grehov celiga svetá ugasnila, so mislili, de Bog gleda na njih zunanje darove, de kri zaklanih žival mu dopa-

de; je Bog judam očital, de se mu gnjusi nad njih darovi, ker zunanji darovi mu niso sami na sebi dopadljivi, in de njemu se bo dopadljivši dar daroval. Po preroku Malahiju Bog takó govori: »Jest nimam nad vami dopadenja, in darú ne bom iz vaših rok vzel. Zakaj iz sončniga izhoda do zahoda bo moje imé veliko med narodi, in povsod se bo darovalo, in čisti dar daroval mojimu iménu, ker moje imé bo veliko med narodi.« Malah. 1. 10—11.

Kdo je ta Bogú dopadljivi dar?

Jezus Kristus, kteriga so vsi darovi stare zaveze pomenili.

Darovi stare zaveze tedej niso imeli moči v sebi Bogá prav počastiti, ga za toljkanj prejetih dobrot vredno zahvaliti, ga potrebnih dobrot sprostiti in odpušenje grehov po njih zadobiti. Kri juncov in kozlov ni mogla grehov zbrisati. Pa tudi judovski duhovni ne, desiravno so bili odločeni v službo božjo, ker so bili grešniki. Le Jezusu samimu je bilo to mogoče, on je bil popolnoma Bogú dopadljiv, kot Bog svet, več kot človek in vender tudi prav človek, in Bog in človek skupej. On je Bogá vreden dar, ki se je radovoljno dal na križu umoriti; bil je sam velik duhoven, čist in brez vsiga madeža, kteri se je Bogú daroval v odpušenje grehov in v odrešenje celiga svetá; njemu ni bilo treba prej za svoje grehe darú pernesti, potlej še le za ljudstvo, on je bil višji kot nebesa. Hebr. 7. 26. O kakó veliko hudo je greh pred svetim in pravičnim Bogam, ker je bilo treba, de se je sam Bog v človeški natori z božjo sklenjen, Bogú v dar pernesel.

28. Od svete maše.

Jezusova sveta volja je bila, de bi se njegov dar, ki ga je na križu opravil, na zemlji do končanja svetá ponavljal, de bi njegovi namestniki tudi z njim vred ta dar opravljali, v njem tudi sami sebe nebeškemu Očetu darovali, od njega sami in tudi véрни kristjani vživali, in njegoviga enkrat na križu opravljeniga darú ob vsih časih svetá deležni postali. Je dal zató svojim aposteljnám božjo moč in oblast to storiti, kar je sam per zadnji večerji storil, ker je ta dan pred svojo smertjo na križu, nekervavi dar opravil, in se pod podobama kruha in vina nebeškemu Očetu daroval. V stari zavezi so duhovni Bogú darove darovali. Živál je bila zaklana, kri je bila prestrežena, ločena od trupla živinskega, in per nekterih daritvah so nekoliko od darú duhovni in darovavci pojedli. Ko je Jezus na križu umerl v spravo ljudi z Bogam, se je tudi kri ločila od telesa Jezusoviga. To je že pokazal per zadnji večerji, ker je pod podobo kruha svoje teló in pod podobo vina svojo sveto kri Bogú daroval, in aposteljnám vžiti dal; in de je tudi pod tema podobama pravi dar, jim je rekel: »To storite v moj spomin» S temi besedami jim je dal božjo oblast in zapoved to storiti, kruh in vino spremeniti v njegovo pravo teló in v njegovo pravo kri. Po prejeti oblasti in zapovedi so aposteljni tudi storili, in so spremenovali kruh in vino z besedami Jezusovimi v živo teló in živo kri Jezusovo, so sami vživali v hrano svojih duš za večno življenje, in so tudi vérnim delili, de so se vsi skup z Jezusam sklenili.

Jezus je pa tudi hotel, de bi ta daritev do konca svetá v njegovi cerkvi ostala, de bi jo kristjani Bogú darovali, in jo v živež duš vživali; je zató hotel, de so aposteljni svojim namestnikom, škofam in tudi mašnikom to oblast dali, ktero so od njega prejeli, kruh in vino v

pravo teló in pravo kri Jezusovo spremenovati, in veliko daritev sprave z Bogam Bogú darovati, teló in kri Jezusovo vživati in tudi vérnim kristjanam jo deliti. In to se godí še današnje dni per sveti maši. Kader mašnik per sveti maši nad kruham in vinam tiste besede izreče, ki jih je Jezus per zadnji večerji nad kruham in vinam izrekel, se skozi božjo vsigamogočnost kruh in vino v pravo teló in kri Jezusovo spremení, in Jezus je z dušo in telesam s kervjo in z mesam, Bog in človek pod podobama kruha in vina pričijoč.

Kaj je sveta maša?

Sвета maša je nekervava darítva nove zaveze, vedni spomin in vedno ponavljanje kervave daritve, ktero je Jezus Kristus na križu za naše odrešenje opravil.

Kdaj je Jezus sveto mašo postavil?

Per zadnji večerji.

Zakaj se sveti maši darítva pravi?

Zató, ker se per nji, Bogú nebeškemu Očetu, pravo teló in prava kri Jezusa Kristusa v podobah kruha in vina daruje.

Kogá tedej kristjani darujejo Bogú vsigamogočnemu per sveti maši?

Jezusa Kristusa, njegoviga ljubiga Sina.

Zakaj se sveti maši pravi nekervava darítva?

Zató, ker per sveti maši ni kri prelita, kakor je na križu prelita bila, kader se je Jezus daroval Očetu nebeškemu v odrešenje celiga svetá.

Zakaj se tudi imenuje dar nove zaveze?

Zató, ker so vsi darovi stare zaveze overženi, sveta maša pa postavljena, in vérnikam dana, de jo v novi zavezi po svojih mašnikih opravljajo do konca svetá.

Zakaj se sveta maša imenuje veden spomin in vedno ponavljanje kervave daritve, ki jo je Jezus na križu opravil?

Zató, ker je daritva svete maše ravno tisti resnični dar, kateri je bil za nas enkrat na križu opravljen, ker je per sveti maši ravno tisti dar in darovavec Jezus Kristus, kakor na hribu Kalvarii. Per sveti maši daruje Jezus nevidama ravno tisto svoje teló, ktero je bilo za nas na križu umorjeno, in ravno tisto svojo kri, ki jo je za nas na križu prelil.

Nekolikšen razločik je pa vender med daram na križu in med daritvo svete maše. Na križu je Jezus daroval svoje teló in svojo kri v človeški postavi, in je kot človek velike bolečine terpel; na altarji ponavlja Jezus ravno to svojo na križu opravljeno daritev, in daruje svoje teló in svojo kri, pa ne v videni podobi telesa in kervi, v človeški postavi kakor na križu, ampak v podobah kruha in vina in brez vsiga terpljenja. Na križu se je takó daroval, de je svojo kri prelil in umerl, v sveti maši pa kervi ne preliva in ne umerje, ampak svojo na križu prelito kri in storjeno smert daruje. Na križu je Jezus sebe umerajočiga sam takó daroval, de se je njegova duša od telesa ločila, per sveti maši se duša ne loči več od telesa. Na križu se je Jezus daroval, de nas je odrešil od večniga pogubljenja; per sveti maši se daruje, de bi mi po daritvi svete maše njegoviga odrešenja deležni postali. Na križu se je Jezus daroval, de nam je obilnost gnade in milosti zaslužil, ktera nam je k zveličenju potrebna, per sveti maši se pa daruje, de nam z daritvo svete maše milost po naši vrednosti in pobožnosti deli.

Kdo opravlja daritvo svete maše?

Nevidno jo Jezus Kristus opravlja, ker on sebe daruje nebeškemu Očetu za nas; vidno pa jo opravljajo

mašniki, katerim je to božjo oblast dal, ko jim je rekel:
»To storite v moj spomin!«

Zakaj je Jezus Kristus daritvo svete maše postavil?

Postavil jo je:

1) De je svoji sveti cerkvi pravi in resničen dar do konca svetá zapustil, po katerim se z Bogom spravimo, sadú Jezusoviga terpljenja deležni postanemo, in pravici božji zadostujemo.

Po Jezusovi smerti so vsi darovi stare zaveze nehali, ki niso bili sami na sebi Bogú dopadljivi, so le pomenili in napovedovali Jezusov kervavi dar na križu, potem pa, ko ga je Jezus že opravil, jih tudi ni bilo treba. Daritve je pa vendar treba v Jezusovi cerkvi, de bi ž njo pravovérni kristjani svojiga Bogá spodobno molili in čistili, za prejete dobrote hvalili, potrebnih dobrot in odpušenje grehov pa prosili, in ga v zadostitev svojih grehov darovali, in ta daritva je sveta maša.

2) De veden spomin njegove kervave daritve na križu v njegovi cerkvi ostane.

Jezus je s svojim daram na križu razžaljeni pravici božji za naše grehe zadosti storil, nas od oblasti hudičeve in od večniga pogubljenja rešil, nam spet božjo milost zadobil, nebeško kraljestvo odperl, ki nam ga je izvirni greh zaperl in odvzel, in nam zaslužil vse potrebne dušne in telesne dobrote. De bi vse to pomnili in ne pozabili, nam je zapustil sveto mašo, v kateri njegov kervavi dar ponavljamo in pričamo, kakó imeniten in kakó potreben nam je bil kervavi dar na križu.

3) De nam je posebno znaminje in zastavo svoje neskončne ljubezni do nas zapustil.

Močnejše nas Jezus ni mogel ljubiti, kakor de nam je dal daritev svete maše, de jo nebeškemu Očetu darujemo, ker on je svet edin Bogú dopadljiv dar, in de ga tudi uživamo, de z nami sklenjen ostane, in nas za večno

življenje živi. Glej, moj kristjan! kakó Jezus za tvoje zveličenje skerbí, kolikor je treba od božje strani, de ti je mogoče zveličanemu biti, kakó malo si pa ti perzadevaš, in kakó lahko se ti zdi zveličenje zadobiti, ker takó nemarno, in v grehlih takó lahkovoljno živiš, varovaj se, de ti ne spodleti, zakaj sveti Pavel nas uči, de v strahu in trepetu delajmo za svoje zveličenje.

Takó se Jezus per sveti maši pod podobama kruha in vina pričijoč daruje nebeškemu Očetu za nas, in je naš srednik in besednik per Bogú, nas spravlja z Bogam in deležne dela njegoviga neskončniga zasluženja in milosti božje. Ker je sveta maša takó imenitna daritev, hočemo nekoliko jo razložiti, kakó se bere, de se bo vidilo, kdo de daruje, kakó, komu, in zakaj de se opravlja, kakó se per nji zadržati k našimu pridu, in de bomo vidili, de je sveta maša ravno tisti dar, ki ga je Jezus na križu opravil. Jezus nevidama daruje per sveti maši ravno takó kakor vidno na križu, in daruje se nebeškemu Očetu kakor na križu, daruje se za vse žive in mertve, de spravi grešnike z Bogam.

Koliko délov ima sveta maša?

Štiri poglobitne déle: sv. evangéli, darovanje, povzdigovanje in sveto obhajilo.

29. Razlaganje svete maše.

V spomin, de Jezus je prava luč, ki je s svojim svetim evangelijem in s svojim svetim življenjem celi svet razsvetlil, se nar manj dve vošeni sveči peržgete na altarji, na katerim hoče mašnik maševati. Mašnik stopi pred altar ko srednik med Bogam in človekam, pred stol Narvišiga, de bo vidno daroval božji dar, in nam potrebne dobrote od nebes sprosila, naše prošnje Bogú perporočil, in nas z razžaljenim nebeškim Očetam spravil.

Kakó božji bi mogel mašnik biti per tem svetim délu, in vse človeško odložiti!

Mašnik postavi kelih na altar, se nazaj verne na spodnjo stopnjo altarja, se prekriža in začne s služabnikom molitve svete maše. Moliti začne 42. Davidov psalm, kteriga je David molil, ko je mogel bežati pred Abolonam iz Jeruzalema, v katerim je do tistikrat per skrinji zaveze Bogú daroval, in se je mogel potikati po samotnih krajih odločen od skrinje zaveze, kjer so Bogá molili, in to ga je nar bolj žalilo. S tem psalmam si je David svojo žalostno sercé tolažil, in si upanje delal, de ga bo Bog od sovražnikov rešil, in mu milost dodelil, de se bo spet smel v Jeruzalem verniti, na sveto góro iti, in v božjim šotoru pred skrinjo sprave Bogá moliti in mu darovati.

Ta molitev se za kristjane prav spodobi, ker so tukej na zemlji v ptuji deželi, preganjani in skušani od hudobniga duha, od svojiga hudiga poželjenja in od zapeljiviga svetá, de se ž njo tolažijo in upanje delajo, de bodo iz doline solz ob svojim času v božje prebivališe peršli. Zató je cerkev tudi to molitev izvolila, de bi z njo mašnik in pravovérni svete želje do božjiga prebivališa obudili, svoje zavolj grehov žalostno sercé potolažili, se k daritvi svete maše prav perpravili, in Jezusa, nedolžno jagnje božje, nebeškemu Očetu darovali. Stopi pa mašnik na spodnjo stopnjo altarja, de na znanje da, de je nevreden stopiti pred altar božji, začne moliti, in služabnik mu v iménu vsiga ljudstva odgovarjati, de eden družiga opominjata stopiti s zaupanjem k božjemu altarju.

Združijo naj se z mašnikom vsi kristjani, ki so per sveti maši, in naj s čistim ali saj s skesanim sercam per sveti maši bodo, de bodo sadú svete maše deležni.

Ko je mašnik psalm zmolil, se globoko perklone, v tla gleda in moli očitno spoved, ker se očitno obtoži,

de je grešnik pred Bogam, pred devico Marijo, angelji, aposteljni, svetniki in kristjani, in prosi Marijo, angelje, svetnike in kristjane, ki so v pričo, de naj Bogá za-nj, grešnika prosijo.

Med molitevjo je mašnik globoko perklonjen, ker se zavoljo svojih slabost in svoje nevrednosti to sveto delo opraviti pred neskončno svetim Bogam ponižuje; ima v tla obrnjene oči, ker si jih ne upa proti nebesam povzdignuti, in se na persi terka, de svojo žalost nad grehi razodeva kakor očitni grešnik za vratni tempeljna, kateri si ni upal zavoljo svojih grehov svojih oči proti nebu povzdignuti, in je na persi terkal in djal: Gospod bodi mi milostljiv ubogimu grešniku! in je zavoljo svoje resnične žalosti odpušenje grehov dobil.

Ko je mašnik v očitni spovedi vse po cerkvi prosil moliti za-nj per Bogu, in jo je zmolil, začne služabnik v iménu vsiga ljudstva po cerkvi Bogá prositi, de naj se mašnika usmili, naj mu grehe odpusti, in ga po smerti perpelje v večno veselje.

Ker pa tudi kristjanam, ker so per sveti maši, vest očita, de so grešniki, de so grešili pred Bogam, devico Marijo, angelji in svetniki, in vse razžalili, moli služabnik očitno spoved v iménu vsih po cerkvi, in prosi Marijo, angelje, svetnike in mašnika v iménu pričijočih, de bi za njih Bogá prosili.

Ko je služabnik odmolil, začne mašnik za kristjane Bogá prositi, de bi jim grehe odpustil, in jih v večno življenje perpeljal. Ko je mašnik in ljudstvo takih skesanih misel, in so eden za družiga prosili odpušenja grehov, oberne mašnik svojo molitev k Bogu, in ga prosi odpušenja svojih in kristjanovih grehov, rekoč: „Milost odveze in odpušenje naših grehov nam daj vsigamogočni in usmiljeni Bog, in se pokriža v spomin, de nam je Jezus Kristus s svojo smertjo na križu odpušenje naših grehov zaslužil.

Ko je mašnik zmolil molitev pod stopnjami, moli gredé k altarju, rekoč: Odvzemi nam, prosimo Gospod, naše grehe, de bomo vredni s čisto dušo stopiti v nar svetejši svetóbo, po Jezusu Kristusu Gospodu našim. Ko do altarja pride, ga kušne in prosi Bogá, de naj mu odpustí vse grehe po zasluženji tistih svetnikov, katerih košice so tukej v altarji, in po zasluženji vsih svetnikov. Altar je podobá Kristusova, in mašnik ga kušne, de na znanje da, kakó Jezusa časti, in de je z Jezusam sklenjen kakor so svetniki sklenjeni z njim, ko udje z glavo.

V začetku keršanstva so altarje postavljali na grobe marternikov, in ta navada se je v cerkvi ohranila, de morajo v vsakim altarji košice marternikov biti, kjer se sveta maša bere, ker cerkev želi, de bi se kristjani vdeležili kervave daritve Jezusove na križu, kakor so se je marterniki vdeležili s prelivanjem svoje kervi, ker se ravno tista ponavlja per sveti maši, samo de kri ne bo prelita. Ker je kristjanam po božji milosti dopušeno pred altar božji priti, in z mašnikam vred Jezusa Bogú darovati, takó naj se skesajo svojih grehov, in naj eden za druziga molijo, in svetnikam perporočajo, de bi za-nje Bogá prosili. Torej veselite se, te velike sreče in časti, de sméte per sveti maši biti, kjer so tudi angelji v pričó in Jezusa molijo.

Ko je mašnik altar kušnil, gré na desno stran k mašnim bukvam, se prekriža in bere nektare besede iz svetiga pisma, in gré na sredo altarja, kjer pred podobó križaniga Jezusa moli s služabnikom; šestkrat rečeta: »Gospod, usmili se!» in trikrat: »Kriste, usmili se!» Prosita Bogá trojniga v peršonah, de bi se usmilil, in nam grehe odpustil.

Ta molitev je bila znana že per judih pred Kristusovim rojstvom in tudi per nevérniki, ker je Kananejska žena Jezusa takó prosila: »Gospod, usmili se me!» David v psalmih večrat moli: »Gospod, usmili se me!» In y

svetim evangeliju najdemo to molitev. Bolniki so Jezusa zdravja prosili: »Jezus sin Davidov, usmili se nas!« in ozdravil jih je. Mozes in preroki so grešnikom ozna-
novali milost božjo, pa dati jim je niso mogli, Jezus jim jo je pa na križu zadobil.

Ta molitev mora grešnika k pokori in poboljšanju življenja obuditi, ko se spomni, de po celim svetu kristjani in mašniki Bogá prosijo, de bi se jih zavoljo Jezusoviga terpljenja usmilil, in jim dal gnado resničniga spreobrnjenja in prave pokore.

Glorija. Ko je mašnik Bogá usmiljenja prosil, zapoje ali moli angeljsko pesem, ktero so angeli péli, ko so pastirjem rojstvo ozna-
novali, rekoč: »Čast Bogú na višavah in mir ljudém, kateri so prave volje« i. t. d. S to molitevjo mašnik hvali Bogá Očeta zavoljo njegovi-
giga veličastva, ker je on vsigamogočni Gospod, kralj nebes in zemlje, usmiljeni Oče, ki je iz ljubezni do nas svojiga ljubiga Sina v naše odrešenje na svet poslal, per
kteriga rojstvu so se angeli veselili in ga ljudstvu ozna-
novali. Hvali Jezusa Kristusa, ker je on edinorojeni Sin Bogá Očeta, Bog in človek skupej, naš Odrešenik, jagnje božje, ki odjemlje grehe svetá, ker po njem imamo pravico do božjiga usmiljenja. Hvali svetiga Duha, kateri je tretja božja peršona v sveti Trojici, naš posvečevavec, ki nas z Bogam Očetam in Sinam združi po ljubezni, ki jo v naše serca vliva.

Hvalite in molite Bogá kristjani z angeli vred, kteri se je iz ljubezni nas usmilil, in prosimo ga odpušnja grehov, in vsih nam potrebnih dobrot po Kristusu.

Kader mašnik »Glorijo« odmoli, kušne altar, kateri po nauku svetih očakov Jezusa Kristusa pomeni, se oberne proti ljudém in jih pozdravi, rekoč: »Gospod z vami!« in služabnik odgovori: »In s tvojim duham.« S temi besedami mašnik vérne opomni ne družih misel biti, kakor le na Bogá misliti, in z Jezusam sklenjeni biti,

ker le po njem smejo upati uslišani biti, in zadobiti kar prosijo. Ravno takó morajo véрни mašniku vošiti, de bi tudi ž njim Gospod bil, ga razsvetloval, njegovo sercé z božjo ljubeznijo napolnoval, de bi daritev svete maše pobožno opravjal. Lepó je to pozdravljenje, ker eden družiga k pobožnosti opominjamo. Njega dní so se kristjani med seboj takó pozdravljali, takó je tudi angelj Marijo pozdravil: »Gospod bodi s teboj!«; ali v naših časih, ker se je prava pobožnost, Jezusov hud zgubil, se nobeden ne spomni na takó lepo pozdravljenje. Kakó malo je še kristjanov, kateri še imajo sveto navado, ki se srečajo ali v kakšno hišo pridejo, de rečejo: »Hvaljen bodi Jezus Kristus!« Le v cerkvi je še v navadi. Torej vošite v svojim sercu mašniku vselej dobro, ko se bo per sveti maši k vam obernil, in rekel: »Gospod bodi z vami.«

Po tem gré mašnik na desno stran k mašnim bukvam in reče: »Molimo!« S to besedo sebe in pričujoče k molitvi opominja, in moli eno ali pa več molitev, ktere se po prazniku spremenjujejo, v katerih misli in želje kristjanov izgovori in prosi, de bi ga Bog uslišal po Jezusu Kristusu, Gospodu našim, ker le zavoljo Jezusoviga zasluženja upamo uslišani biti, in služabnik odgovori: »Amén«, to je, naj se zgodi, kar prosimo in poterdimó.

Zakaj pa mašniki z razpetimi rokami te molitve molijo?

Zató, ker je Jezus na križu z razpetima rokama molil; ker sv. Pavel zapové, de naj možje med molitevjo povzdigujejo čiste roké proti nebesam. Mozes je z razpetima rokama molil, ko se je Jozve zoper Amalakitarje vojskoval. David v svojih psalmih govori na več mestih, de povzdiguje svoje roké proti nebesam. Navado v stari zavezi je tudi cerkev obderžala.

Po molitvi, v kateri je mašnik misli, želje in prošnje vsih vérnikov Bogú izročil, bêre nekoliko iz svetiga pisma stare ali pa nove zaveze, veči del pa iz listov svetiga Pavla ali drugih aposteljnov; to berilo je skorej per vsaki maši drugo. Kader mašnik berilo zbere, se nekoliko nazaj ozrè v znamenje, de ga je zbral, in služabnik reče: »Hvala Bogú!» S temi besedami nas katolíjska cerkev podučí, kakó hvaležni bi mogli Bogú biti, de nam je po prerokih in aposteljnih svojo sveto voljo razodel, de vémo kaj je prav, kaj pa greh.

Po tem še nektère verste, iz svetiga pisma zbere in gré na sredo altarja, kjer se perklone in prosi, de bi zamogel vredno oznanovati sveti evangéli. — Treba je, de kdor hoče Jezusa oznanovati, mora biti čist v sercu in v govorjenji in pravičen v svojim življenji, de so njegove déla po zapovedih svetiga evangelija, in de kar z besedo drugim storiti oznanuje, s svojim pohujšljivim življenjem ne overže.

Po dokončani molitvi gré na levo stran altarja sveti evangéli brati, pozdravi pričijoče vérne z navadnim pozdravljenjem, rekoč: »Gospod z vami!» in služabnik odgovorí v iménu pričijočih: »In s tvojim duham.» Ko mašnik, pové iz kteriga evangeljista de bo sveti evangéli bral, prekriža bukve in sebe s svetim križem na čelu, ustih in persih. Služabnik pa reče v iménu vérnikov: »Hvala tebi Gospod!» de Bogá zahvalijo, ki nam je svojo sveto voljo po Jezusu oznanil, in veséle obljube storil. Per branji svetiga evangelija vsi po cerkvi vstanejo in se prekrižajo na čelu, ustih in persih.

Zakaj mašnik sveti evangéli prekriža?

Mašnik prekriža sveti evangéli, kteriga bêre v znamenje, de so besede Jezusove, ktere imajo moč od Jezusove smerti na križu, nas v dobrim ohraniti, ali pa k dobriemu, pravičnemu življenju prenagniti.

Zakaj se mašnik in pričijoči kristjani pred branjem svetiga evangélija s svetim križem zaznamovajo na čelu, ustih in persih?

Zató na čelu, de pričajo, de se ne sramujejo Jezusovih nauk, temuč si v čast štejejo, de so takó srečni, de so jih prejeli, na ustih v znamenje, de so perpravljeni nauke Jezusove tudi pred svetam pričati, in z besedo terditi, ko bi bilo treba; na persih v znamenje, de hočejo Jezusove nauke tudi v svojim sercu terdno verovati in ohraniti.

Kaj pomeni, de pričijoči vérni per branji svetiga evangélija vstanejo, in stojé dokler se bere?

Pomeni veliko čast, ktero kristjani do svetiga evangélija imajo; de hočejo vse nauke svetiga evangélija zvesto poslušati, in de so perpravljeni vse dopolniti, karkoli jim bo Jezus v svetim evangéliju zapovedal.

Ko mašnik sveti evangéli zbere, kušne evangelske bukve iz častí, hvaležnosti in ljubezni do Jezusa, kteriga nauke je v svetim evangéliju bral. Pa tudi zató jih kušne, ker nam Jezus v njih milost, odpušenje grehov in spravo z Bogam oznanuje in obljubi, če po naukih svetiga evangélija živimo; zató pa tudi mašnik med kuševanjem reče: »Po evangeljskih besedah naj bodo zbrisane naše pregrehe«, in služabnik mu odgovori: »Hvala tebi Kristus!«

Res spodobi se Jezusa iz serca hvaliti za preveliko dobroto, de nam je v svetim evangéliju povédal, kaj nam je storiti, de v nebesa pridemo.

Bukve evangelija so bile per nekdanjih kristjanih v veliki častí. Per velikih cerkvenih zborih so jih z veliko častjo na poseben kraj položili. Cesar Justinijan je zapovedal, de v sodnih hišah morajo evangelske bukve biti, persegovali so per evangeljskih bukvah. Novo posvečenim škofam jih per posvečevanji na glavo pokla-

dajo; vezali so jih lepó, s zlatam prevlekli, roké so si umili preden so jih prijeli, pred njimi poklekovali, kader so jih brali so se možki odkrili, ženske pa obraz zagernile, i. t. d.

Po zbranim svetim evangéliju stopi mašnik v sredo altarja in moli véro, ako je za tisti dan zapovedana, kar se pa le ob večih godovih zgodi. S tem mašnik očitno priča, de vse veruje, kar je Bog razodel in katoljška cerkev veruje. Po tem je pridiga.

Do pridige in med pridigo je bila v prvih časih cerkev vsim ljudém odperta, nevérníkam, krivovércam, judam, grešnikam in spokorníkam, vsi so smeli božjo besedo poslušati, de so zvedili kaj je vérovati in storiti, ako hočejo zveličani biti. Preden se je začelo darovanje (ofrovanje) so bili pa vsi spušeni, kateri še niso imeli pravice Bogú darovati. Dijakon jim je na glas rekel: Pojdite, zdej ste spušeni. Prej pa ko so šli iz cerkve, je škof nad nje roké položil in molil, ko je zmolil in jih Bogú perporočil, so šli iz cerkve, in cerkev je bila zaperta. Po aposteljskih postavah tudi niso smeli darovati krivični, ulačuge, talovaji, zatiravci vdov in zapušenih otrok, gospodarji, ki so s svojimi služabniki gerdó in terdo ravnali, kateri so mesta razdjavali, hinavski perli-znjenci, krivični colnarji, goljufi, terdoserčni vojšaki, ki so uboge terli, ubijavci, krivični sodniki, pomagavci hudobnih dél, pijanci, preklinjeavci, plesavci, skopi lakomniki, i. t. d. *Const. apost. lib. 4. c. 6.*

30. Od darovanja.

Kader mašnik véro zmoli, kušne altar, se oberne proti ljudém in reče: »Gospod z vami!» Služabnik odgovori: »In s tvojim duham.» Na to mašnik proti altarju obernjen, pravi: »Molimo!» in na tihama moli kratko molitev in odkrije kelih.

Preden vam molitve od darovanja povém, hočem še prej od stare navade darovanja govoriti. Prej ko je mašnik daroval, so šli véрни k darovanju. Pogernili so bél pert na altar, kar današnji dan tista ruta pomeni, ki ji pravimo korporal. Preden so šli k darovanju, so se kušnili eden družiga v znamenje, de so med seboj v miru, de nima nobeden sovražtva do družiga v svojim sercu po zapovedi Jezusovi, ker je rekel: de preden kdo daruje, in se spomni, de ima kako sovražtvo s svojim bližnjim, naj pustí svoj dar pred altarjem, naj gré se spraviti s svojim zopernikam, potlej naj pride in naj daruje svoj dar. Kdor je hotel k svetimu obhajilu perstopiti, je mogel tudi darovati, in kterimu ni bilo perpušeno k svetimu obhajilu iti, tudi darovati ni smel. Darovali so kruh in vino, kar je bilo treba k sveti maši in k svetimu obhajilu. Darovali so pa tudi olje, sveče, kadilo, denár in druge reči. Ko se je število véernih pomnožilo, so tudi veliko darí darovali, torej so obilniši darí pred mašo v hišo škofa ali fajmoštra pernesli, v cerkev pa le kruh in vino, kolikor ga je bilo treba k sveti maši in za sveto obhajilo. *Constit. apost. Can. 4. Synod. Carthag. 3. Can. 24.* Druge darí so obernili v živež duhovnov, cerkvenih služabnikov, ubogih in za cerkvene opravke. Pozneje so pa le denárje v dar nosili; desiravno so tudi precej v začetku cerkve v denárjih nekteri darovali. Navada je pa bila, de so bili vsi na glas brani, kteri so darí v dar pernesli. *Inocen. 1, epist. ad Decent.* Tudi so dajali v denárjih, de so bile svete maše brane, kakor se še današnje dni godí, de kristjani za maše dajajo v dar, de bi mašniki ložej brez skerbí živeli, in le bolj za dušno dobro véernih skerbeli in ubogim pomagali. »Kteri altarju služijo, od altarja delež prejemajo.» 1. Kor. 9. 13. Kakor so prvi kristjani darí darovali, de bi bili svete maše in svetiga obhajila deležni, také tudi današnji kristjani za maše dajajo, de bi bili so-

seбно svete maše deležni, ker se za-nje soseбно spomin
stori.

Desiravno ni potrebno h keršanskimu nauku vediti,
de so precej v prvih časih kristjani denár dajali, de so
mašniki za-nje maševali, hočem vender nektore izgled
svetih ljudi povedati, de se prepričamo od te svete na-
vade.

Sv. Epifani je pisal bukve zoper krivovérce konec
četertiga stolétja po Kristusovim rojstvu. V téh bukvah
pové od Helela, judovskega duhovna in učenika, de je
kristjan postal in se dal kerstiti, in po prejétim svetim
kerstu je dal škofu, ki ga je kerstil, veliko gručo zlatá
in ga prosil za-nj sv. mašo opraviti. To nas prepriča,
de za maše denár dajati je bilo že tisti čas v navadi,
kar tudi sv. Krizostom v 50. homilii po evangeliju sveti-
ga Matevža poterdí. Gala Placidija, hči cesarja Teo-
dozija, je perpeljala duhovna iz Rima, Barbacijana v
Raveno, kjer je bil sv. Peter Krizolog škof. Barbacijan
je veliko čudežev storil, zavolj tega je ljudstvo veliko
zaupanje va-nj imelo, in prišli so k njemu in ga prosili
za-nje maševati. Cesar Justinjan je dal povelje nemar-
nim duhovnam, de naj svojo službo zvesto opravljajo v
svojih cerkvah, in zraven perstavi, zató ker oni, ki so
cerkev zidali, so svoje premoženje zató zapustili, de bi
za-nje svete maše brali. *Ex lege 42. Sio. Cod. de
episc. et cleric.* Takih izgledov bi bilo veliko povedati,
se prepričati, de so že v prvih časih za maše dajali,
za oblétnice po mertvih denárje naloževali in mašniki od
istinge činže imeli; pa ker ni treba, takó hočem dalje še
od svete maše govoriti.

Med tem ko so vérniki darovali, so drugi psalme
péli, pravi sveti Avguštin. *Libr. 2 Retract. cap. 11.*
Več ko jih je k ofru šlo, dalje so péli. Ko je darova-
nje minulo, je mašnik kruh in vino, ktero je bilo za sv.
mašo odločeno, Bogú daroval, kar današnje dní v po-

sebnih molitvah storí. Tedej je treba k sveti maši pšeničniga kruha, in vina natorskiga z nekterimi kaplami vode, ker iz kruha in vina bo sveti zakrament.

Mašnik vzame skledico iz keliha, na kateri za sveto mošo perpravljena hostija leží, jo z obema rokama pred seboj na kviško derží in s proti nebu obrnjenimi očmi moli, rekoč: »Vzemi, sveti Oče vsigamogočni večni Bog! ta prečisti dar, kteriga jest, tvoj nevredni služabnik, darujem, tebi svojimu in živimu pravimu Bogú za svoje brezštevilne grehe, zamere in zanikernosti, in za vse pričjoče, pa tudi za vse vérne kristjane, žive in mertve. Daj de bo meni in njim v zveličenje in večno življenje. Amen.»

Katoljška cerkev daruje per sveti maši nebeškemu Očetu Jezusa Kristusa, kakor se je Jezus na križu samimu Bogú daroval, mašnik vidno, in Jezus nevidno sam sebe daruje. Mašnik imenuje hostijo prečisti dar; te besede se pa ne vzamejo takó, kakor de bi bil kruh prečisti dar, ampak se zastopijo od Jezusoviga telesa, njegovo teló je prečisti dar, v kteriga bo ta kruh, ki ga ima na skledici, zdej zdej spremenjen, zakaj kruh nam ne da odpúsenja grehov in ne zaleže v zveličenje ne živim ne mertvim, kakor tudi pervim kristjanam, ne ki so kruh in vino darovali, pa le zató, de sta bila spremenjena per sveti maši v pravo teló in pravo kri Jezusovo, kteri sam je edin Bogú dopadljiv dar. Mašnik govori, kakor de bi bila kruh že v teló, in vino že v kri Jezusa spremenjena, ko tudi obhaja spomin kervaviga darú, kteriga je Jezus že na križu opravil. Ker je pa več molitev pred povzdigovanjem, jih mašnik ob enim na enkrat ne more izreči, ampak jih po versti moli.

Potlej mašnik vlije vina in malo vode v kelih, in moli: »Bog! kteri si človeka v visokim stanu čudno stvaril in ga, ko je grešil, še bolj čudno prenovil, daj nam po skrivnosti te vode in tega vina združenim biti z bo-

žjo natoro tistiga, ki se je ponižal naše človeške deležen biti, Jezus Kristus, tvoj Sin, naš Gospod, kateri s teboj živi in kraljuje v edinosti svetiga Duha, Bog od vekomaj do vekomaj. Amen.»

Sv. Očaki pravijo, vino pomeni Kristusa, voda pa nas ljudi. Kakor se voda z vinam zmeša, de se nič več nemore eno od družiga ločiti, in se oboje pred povzdigovanjem v Jezusovo kri premeni, ravno takó tudi mi želimo se per sveti maši z Jezusam skleniti, in takó z njim sklenjeni se nebeškemu Očetu v dar dati. Torej moli mašnik med vlivanjem vode med vino: »Daj nam o Bog po skrivnosti te vode in tega vina združenim biti z božjo natoro Jezusa Kristusa, ki se je ponižal naše človeške deležen biti. Ker pa vino Kristusa, voda pa nas pomeni, torej mora več vina kot vode biti, de se voda clo nič ne pozná med vinam, ker ne Jezus v nas, ampak mi se moramo v Jezusa spreobrniti, se njegoviga duha navzeti, njegovih misli in željá biti. Mašnik požegna vodo, prej ko jo v kelih vlije, vina pa ne, ker mi potrebujemo, de nas Bog žegna, Jezus pa ne, ker od njega vès žegen pride.

Zakaj se per sveti maši voda med vino vlije?

Zató:

1) Ker je tudi Jezus per zadnji večerji vino z vodó zmešano posvetil, in ker je na križu kri in voda iz njegove rane tekla.

2) De spomin obhaja prečudniga združenja Jezusove natore s človeško.

3) Vino pomeni Jezusa, voda pa véno ljudstvo, kakor se voda z vinam, takó se kristjani z Jezusam združijo.

Kader je mašnik vino in vodo v kelih vlil, stopi na sredo altarja in ga daruje, rekoč: »Darujemo ti Gospod! kelih zveličenja, ter prosimo tvojo milost, de naj

gré pred obličje tvojiga božjiga veličastva v prijeten dar za zveličenje naše in vsiga svetá. Amen.»

Mašnik ga imenuje kelih zveličenja, in ga daruje v dar za zveličenje naše in vsiga svetá; to pa se ne more vzeti od vina in vode kakor ne od kruha; ker vino in voda ne daste odpušenja grehov in ne zveličenja, ampak kri Jezusova, v katero bo zdej zdej vino spremenjeno, kar pa mašnik ob enim na enkrat storiti ne more, ampak po redu molitve pred povzdigovanjem moli. Prosi pa mašnik, de naj Bog kelih zveličenja v prijeten dar vzame za naše in vsiga svetá zveličenje, ne zató kakor de bi Jezusova kri ne bila Bogú dopadljiva, temuč de bi mu bil prijeten dar, ker mu jo mi darujemo v odpušenje naših grehov in v zveličenje naše in vsiga svetá, ker smo polni slabost in torej lahko Bogú zoperni.

Kogá tedej darujejo kristjani per sveti maši?

Jezusa Kristusa in z njim tudi sebe, kakor se je tudi Jezus Kristus na križu Bogú daroval, in se vsak dan za nas daruje.

Ker mašnik vé, kakó svet in nedolžen de bi mogel biti, kader se podstopi Bogú neskončno svetimu in vsigamogočnemu za vse ljudstvo darovati, in vé koliko slabost nad seboj ima, in kakó nevreden de je Bogú darovati, v ponižnosti in žalosti svoje duše moli v svojim in v iménu vsih pričijočih kristjanov, rekoč: »V duhu ponižnosti in s potertim sercam stojímo pred teboj, vzemi naš dar, o Gospod! in godi naj se pred tvojim obličjem danes takó naša darítev, de ti bo prijetna, Gospod Bog!» Potlej poln zaupanja, povzdigne svoje oči in roké proti nebesam, in reče: »Pridi posvečevavec, vsigamogočni večni Bog! posveti ta dar, perpravljen tvojimu svetimu iménu.»

S to molitevjo prosi mašnik, de naj sveti Duh posveti te darí, kateri bodo v teló in kri Jezusa Kristusa

Razlaganje
^v
KERSANSKIGA KATOLJSKIGA NAUKA.
^v

S p i s a l

ANDREJ ALBREHT,
prošt in fajmošter v Novim mestu.

II. Dél. 2. Izdatek.

spremenjeni, in naj tudi nas posveti, ki se Bogú z Jezusam sklenjeni darujemo, de bi bili Bogú prijeten dar.

Mašnik si umije roké, de so čiste, ker bo prejel sveto rešnje teló v roke. Umivanje rok poméni, de si moramo serca očistiti, ako hočemo vredno per sveti maši biti in jo Bogú darovati.

Mašnik gré na sredo altarja in moli, de bi ta dar, kteriga v spomin terpljenja, vstajenja in vnebohoda Jezusoviga opravlja, sveti Trojici prijeten bil. Ko je zmolil, se oberne proti ljudém, in reče: »Molite, bratje! de bo moja in vaša darítev prijetna per Bogú, Očetu vsigamogočnimu.« Služabnik v iménu ljudi odgovorí: »Vzame naj Gospod ta dar iz tvojih rok v hvalo in čast svojiga iména, tudi k pridú našimu, in vse svoje svete cerkve.« Ta molitev nam pokaže, de darítva svete maše je nas vsih skup dar, kteriga Bogú darujemo.

In ko se mašnik spet k altarju oberne, moli na ti-hama eno ali več molitev nad darmí, kakor praznik nane-se, in prosi Bogá, de naj milostljivo vzame darítev, ki mu jo z vérniki daruje, in de naj njega in vérne posveti in vredne stori, de bi mu bili dopadljivi dar po Jezusu Kristusu, Gospodu našim. Zdej opomni mašnik, pričijoče, de naj povzdignejo svoje serca k Bogu in hvalijo naj Gospoda svojiga Bogá za posebne božje dobro-te; in proti koncu te molitve ga prosi, de naj nam per-pusti se zveličanim duhovam perdružiti, in ga častiti in hvaliti z angelji in velikimi angelji, kteri neprenehama in v en glas pravijo: »Svet, svet, svet, Gospod vsigamogočni Bog! Polne so nebesa tvoje hvale. Hosana na visokosti! Bodi češen, kteri pride v iménu Gospodovim! Hozana po višavah!« In zdej služabnik pozvoní, kar pravimo de je *Sanktus*. Požvenklja služabnik, de vérne po cer-

kvi opomni, de naj tudi pričijoči z mašnikam te besede molijo.

Katoliška cerkev je besede: Svet, svet, svet, vzela iz preroka Izaija, kateri je v nebesa zamaknjen angelje slišal takó hvalo Bogú péti; in iz skrivniga razodenja svetiga Janeza, kateri pové, de čveteré živali pred božjim sedežem noč in dan takó pojejo. Besede: Hozana po višavah, bodi češen, kateri pride v iménu Gospodovim, je pa vzéla iz svetiga evangélija, kateri perpoveduje, de so množice Jezusa s tem vpitjem sprejele, ko je v Jeruzalem na oslici jezdil. Cerkev pa zató te besede pôje ali moli, ker želi, de bi bili tudi kristjani vneti s tolikšno ljubeznijo do Jezusa Kristusa na altarji, v kteriga se bo zdej spreobernal kruh in vino, in pod podobo kruha in pričijočiga častili in molili, kakor ga angelji v nebesih časté, hvalijo in molijo.

31. Povzdigovanje.

Potem ko je mašnik molitev »svet i t. d.« zmolil, razprosti svoje roké in jih sklene, povzdigne oči proti nebesam, se perklone in kušne altar v znamenje svoje goreče ljubezni in časti do Jezusa, in prosi z vérnimi kristjani vred neskončno milostljiviga Očeta nebeškiga, de naj te čiste in svete darove z dopadejenjem sprejme, in nam da obilno sadú iz darovanja teh darov vživati. Mašnik imenuje kruh in vino čiste in svete darove, ker bodo kmalo posvečeni in spreobernjeni v Jezusovo teló in kri, in jih že naprej takó imenuje, kakor de bi bilo že oboje spreobernjeno, ker vé, de Jezus se je že daroval na križu nebeškemu Očetu za nas. V ti molitvi zdej mašnik daruje sveto mašo za sveto katoliško cerkev, de bi ji Bog mir dal, in jo varoval posebno pred krivovérci, kateri resníce Jezusove vére pačijo in terdovratno zametujejo, de bi jo Bog v edinosti ohranil. Da-

ruje za papeža, škofa in za cesarja, in moli sploh za vse, kateri so prave katolijske in apostolske vére.

Potem mašnik spomin storí za druge žive, za ktere je posebno dolžan maševati, pa jih z besedo ne imenuje, ampak le v misel vzame. Nar prej se spomni sosebnostih, kateri so mu za sveto mašo dali, in ga prosili se jih spomniti, ter Bogá prosi, de bi jim po ti daritvi dal, kar želé, prosijo in potrebujejo za dušo in teló, prosi tudi Bogá za vso njih žlahto, de bi vsim dodélil, kar potrebujejo na tem svétu za dušo in teló. Kader je mašnik za vse prosil, za ktere je sosebnost dolžan prositi, moli tudi za vse pričijoče, za vse vérne, in se združi z Marijo prečisto devico, z aposteljuni in svetniki v nebesih in jih prosi, de bi tudi oni za nas Bogá prosili in nam pomagali prositi od njega po Jezusu Kristusu vse potrebne dobrote zadobiti.

Kakó lepa in tolažbe polna je vérna resnica katolijske cerkve, ktera nas uči, de smo združeni tudi s svetniki v nebesih, de so naši bratje, kateri že gledajo obličje božje, Bog jih ljubi, ker jih je k sebi vzel; mi jih smemo prositi, in njih prošnja za nas per Bogu veliko zamore.

Mašnik, ko se je z vérnimi kristjani vred sklenil s svetniki v nebesih in v njih prošnjo perporočil, raztegne svoje roké, in jih derží nad keliham in kruham. Kakor vam je bilo že povedano, so v stari zavezi, kateri so darovali Bogú v odpušenje grehov, so svoje roké nad živalijo razprostrene deržali, ktero so potlej zaklali in zažgali v spomin, de so s svojimi grehi smert zaslužili, pa namest njih bo v dar pernešena žival umorjena; ravno takó položi mašnik roké na darí, de priča, de on in vsi ljudjé so grešili, kateri se niso v stanu svojih grehov prav spokoriti, božji pravíci za-nje zadosti storiti, in se od večniga pogubljenja rešiti, de jim je treba svete daritve, ktere bodo mašnik in kristjani deležni. Mašnik

položí, takó rekoč, grehe na Jezusa, kteri je pravo ja-gnje božje, ki odjemlje grehe svetá, in prosi razžaljeni-ga Bogá, de naj vzame teló in kri Jezusovo v spravo, v odpúšenje svojih in kristjanov grehov.

Po ti molitvi sklene roké, povzdigne svoje sercé in roké k nebeškemu Očetu in ga prosi, de naj dá sveto moč besedam, ki jih bo nad kruham in vinam izrekel, de se bota kruh in vino v pravo teló in kri Jezusa Kristusa spremenila. Zdej začne delati, kar je Jezus per zadnji večerji délal, ker čas se je perbližal, de se bo kruh spremenil, vzame kruh v svoje roké, in reče, kar je Je-zus délal, in le to storí in pravi: »Kteri je pred svojim terpljenjam tisti dan vzel kruh v svoje svete in častite roké, in povzdignil oči proti nebu k svojimu vsigamo-gočnemu Očetu, ga zahvalil, in ga posvetil, razlomil in svojim učencam dal, rekoč: »Vzemite, in jejte vsi od tega: zakaj to je moje teló.« Na te besede se zgodi velik čudež božje neskončne ljubezni do nas. Kruh se spremeni v Kristusovo rešnje teló. Kruh ni več kruh, ampak pod podobo kruha je zdej v mašnikovih rokah Jezus Kristus, z dušo in s telesam, s kervjo in z mesam, Bog in človek skupej. Ravno tisti Jezus je zdej v podobi kruha pričijoč, ki je bil v Betlehemu rojen od device Ma-rije, umorjen na góri Kalvaríi, ki sedí zdej v nebesih na desnici svojiga Očeta.

Mašnik začne Jezusa moliti, perpogne desno koleno do tal pred svetim rešnjim telesam, de s tem perpogo-vanjem Jezusu božjo čast skaže; želí pa, de bi ga tudi véрни kristjani po cerkvi častili in molili, kakor ga an-gelji na altarji molijo in ga tudi on sam moli, povzdigne sveto teló Jezusovo, Odrešenika svetá k Očetu, de naj zavoljo njega pozabi naše grehe, de naj ga vzame v dar in naše serca z njim. Véрни kristjani klečé po cer-kvi, se globoko perklonijo, se terkajo na persi, in pro-sijo gnade in usmiljenja, ker spoznajo, de naši grehi so

krivi njegove smerti, in pričajo, de ni več kruh, ampak pravo živo teló Jezusa Kristusa, katero je bilo enkrat na križu umorjeno za naše grehe, zdej pa se daruje, de bi deležni postali gnad in milosti, ktere nam je na križu zaslužil.

Ko je mašnik sveto rešnje teló na altar položil, še enkrat iz časti do njega z desnim kolenam poklekne, in ko vstane, odkrije kelih, ga v roke vzame in perpoveduje, kakó je Jezus Kristus per zadnji večerji vino v svojo kri spremenil, ker moli: „Ravno takó je vzel po večerji tudi ta prečudni kelih v svoje svete in častite roké, ter spet zahvalil in dal svojim učencam, rekoč: Vzemite in píte vsi iz njega: Zakaj ta je kelih moje kerví, nove in večne zaveze, skrivnost vére, ktera bo za vas in za veliko njih prelita v odpušenje grehov. Kolikorkrat bote to délali, storite v moj spomin.

Mašnik zdej tudi pred sveto rešnjo kervjo Jezusovo koleno do tal perpogne v znamenje, de jo moli in ji skaže nar večí čast, ktera gré samimu Bogú, in jo povzdigne proti nebu, proti nebeškemu Očetu, de bi nam bil zavoljo svete, za nas prelite kerví milostljiv. In kristjani po cerkvi klečé, in se globoko ponižajo, jo časté in molijo, pokažejo svojo véro, in skesani se terkajo na svoje parsi in prosijo Bogá zavoljo svete kerví, za nas prelite, gnade in usmiljenja.

De bi nam bila cerkev spoznati dala drago ceno Jezusove kerví, ki jo je iz ljubezni do nas, de bi nas bil odrešil, na križu prelil, je zapovedala, de se mora sveta rešnja kri v zlatih ali pa v srebernih in pozlačenih kelihih imeti. De bi nas pa tudi od njegove neskončne ljubezni do nas prepričala, de je Jezus hotel zavoljo nas ubog biti, de bi po njegovim uboštvu mi obogateli, je navada v cerkvi, de mašnik svetiga rešnjiga telesa ne položi na zlato ali židano, ampak pertnéno ruto.

Po božji vsigamogočnosti in po moči Jezusovih besedi sta kruh in vino v pravo teló in pravo kri Jezusovo spremenjena, in Jezus ie zdej na altarji pričijoč z dušo in s telesam, s kervjo in z mesam, Bog in človek skupej. Če pa le po besedah svetiga Pavla vsako koleno v nebesih in na zemlji, in pod zemljo se perpogne, kader se sveto imé Jezusovo izgovori, koliko več moramo iz božjiga strahú in časti do Jezusa na svoje grešne kolena pasti, ko je Jezus sam pričijoč, naš Gospod, naš Bog, ki je iz ljubezni do nas človek postal, zavoljo naših grehov na križu umerl, ki svojo daritev na križu opravljeno za grehe vsiga svetá na altarji ponavlja. De bi ga pa molili, ga mašnik pod podobama kruha in vina povzdigne, kakor se je Jezus sam dal na križu povzdignuti, ko se je nebeškemu Očetu daroval. Sklenimo se z angelji, kateri ga na altarji pričijočiga molijo. Spomnimo se pa tudi na terpljenje in smert Jezusovo, kar nam sam zapové, de kolikorkrat homo to storili, naj se na-nj spomnimo.

Torej se tudi mašnik v prvi molitvi po povzdigovanji spomni njegoviga terpljenja in smerti, od smerti vstajenja, in vnebohoda. Prosi Bogá, de bi iz naših rok to daritev takó dopadljivo sprejel, kakor je nekdej Abeljnov, Abrahamov in Melhizedekov dar sprejel, kateri darovi so le pomenili daritev Jezusa Kristusa, kteriga Bogú darujemo per sveti maši. Mašnik pa s to molitevjo prosi Bogá, de bi naših darov, namreč Jezusoviga rešnjiga telesa in njegove rešnje kervi ne zaverigel, ampak milostljivo sprejel, ker Jezus Kristus je nebeškemu Očetu neskončno dopadljivi dar; temuč le prosi, de naj naše darovanje in na našo pobožnost, s katero Bogú Jezusa darujemo, milostljivo pogleda, in naj se na nas ožrè, ki se z Jezusam v en dar sklenemo, in z njim tudi sami sebe nebeškemu Očetu darujemo, desiravno smo slabosti polni. De bi na nas ravno takó milostljivo pogledal, ka-

kor je na Abeljna, Abrahama in Melhizedeka, si moramo pa tudi perzadevati tem možém v življenji enaki, podobni biti, in gotovo bomo Bogú dopadli, kakor so mu ti sveti možjé.

Zdej mašnik perklone svojo glavo iz ponižnosti, in prosi nebeškiga Očeta, de bi ta presveti dar sprejel, pa ker spozná svoj nič in svojo nevrednost, prosi zgrevan, de bi se Jezus sam svojimu nebeškemu Očetu daroval.

Mašnik prosi za vérne mertve, roké povzdigne in jih na parsih sklene in pravi, ker na sveto hostijo gleda: »Spomni se tudi, Gospod! svojih služabnikov in služabnic, ki so šli pred nami s znamenjem vére in spé v miru.» Zdej se spomni vsih mertvih, za ktere je posebno moliti dolžan, ali kateri so mu poseben dar za sveto mašo pernesli. Spomin pa tudi storí za vse vérne mertve, ker reče, ki so šli pred nami s znamenjem vére, in spé v miru, to je, ki so se v gnadi božji iz svetá ločili; ker tak je v miru z Bogam, ki je v njegovi gnadi, desiravno se še čisti in v vicah pokorí. Ko se jih je mašnik vsih spomnil, dalje moli: »Prosimo te, Gospod! de tem in vsim, kateri so v Kristusu zaspali, dodelíš kraj hladú, luči in mirú. Po ravno tem Kristusu, Gospodu našim. Amen.»

Desiravno mašnik per sveti maši le za nektare posebno spomni, spomni vender tudi za vse duše v vicah in nobena ni pozabljena; za vse prosi, de bi bile iz vic rešene, de bi jih Bog v nebesa vzel gledat obličje božje, ker vé, de veliko žalost terpé, in se v velicih bolečinah znajdejo, ker so še od Bogá odločene, kteriga gledati čez vse želé. Sv. Krizostom pravi, de navada per sveti maši za mertve moliti je od aposteljnov. *Homil. 69 ad popul. Antiochen.*

Potem, ko je mašnik prošnjo storil, de bi bile tud duše v vicah svete maše deležne, se spomni svojih in pričijočih kristjanov grehov, vidi grehe in pogleda Je-

zusa, čisto, sveto in nedolžno jagnje božje, se vès skesan na parsi udari, kakor nekđaj očitni grešnik in reče: Tudi nam grešnikom bodi milostljiv in daj nam delež s tvojimi svetimi aposteljni, marterniki in svetniki v nebesih imeti.» Zdej imenuje več svetnikov po iménu. Pred povzdigovanjem je mašnik tudi več svetnikov imenoval, de se jim je v prošnjo perporočal, zdej po povzdigovanji pa prosi, de bi v njih veselo družino v nebesa prišel. Sklene molitev z besedami po Jezusu Kristusu. Te besede nam pokažejo, de le sam Kristus, Bog in človek zamore Bogú tisto čast dati, ki so mu jo pametne stvari na nebu in na zemlji dolžne.

In potem moli Očenaš. Zdej se začnó molitve, s kterimi katoljška cerkev mašnika in kristjane perpravlja sveto obhajilo prejeti. Med vsimi molitvami je Očenaš nar lepši in imenitniši, ki jo je Jezus sam učil, in ker vse v sebi zapopade, karkoli kristjan smé od Bogá želeťi in prositi za dušo in teló. Prej ko mašnik začnè Očenaš moliti, vse k molitvi opominja, ker pravi: »Molimo!» In de bi véрни s terdnim zaupanjem Bogá, svojiga Očeta imenovali, jim mašnik pové, de jim je Kristus sam zapovedal to molitev moliti, ker pravi: Po Zveličerjevi zapovedi opominjani in z njegovim božjim naukam podučeni si upamo reči: Oče naš, kteri si v nebesih i. t. d. Po Očenašu dalje moli in prosi, de bi nas Bog rešil od vsiga hudiga, pretečeniga, sedanjiga in prihodnjiga, de bi bili na prošnjo svete, čiste vselej device in božje matere Marije in svetnikov s pomočjo božje milosti podpirani, vselej bili brez greha in obvarovani pred vso zmoto.

Mašnik prosi, de bi nas Bog rešil od pretečeniga hudiga. To hudo so naši storjeni grehi, in vse drugo hudo, ki je iz grehov prišlo, in smo z grehi zaslužili, postavim, veči razdraženje našiga poželjenja in njegova moč, ktera nas zdej še huje v greh vleče; pohujšenje,

ki smo ga dali, de drugi greh delajo, ki bi ga ne bili, in njih grehi so nam na vesti.

Sedanje hudo je, kar nas zdej stiska na duši in na telesu, postavim bolezen, žalost, britkost ali skušnjave, ki nam jih ali mesó, ali hudoben duh ali pa svet napravlja. Prihodnje hudo so vse tiste reči, ktere bi nas v prihodnjič utegnile ali na duši ali pa na truplu poškodovati; so tedej vse zapeljive in pregrešne perložnosti, v ktere bi utegnili priti, so časne in večne štrafinge greha.

Tudi prosi mašnik v ti molitvi, de naj nam Bog mir da, to je zunanji mir, de naj od nas odverne vojsko, punte in preganjanje, pa tudi znotrajni mir naše vesti, de bi v miru z Bogam in bližnjim živeli, de bi nas torej pred greham in vso zmoto obvaroval, po katerim nemir pride.

32. Sveto Obhajilo.

Ko je mašnik odmolil, in sveto hostijo na skledico djal, odkrije kelih, se z desnim kolenam do tal perklone, vstane, vzame sveto hostijo in jo nad keliham čez sredo razlomi.

Mašnik posnemlja Jezusa, kateri je per zadnji večerji kruh razlomil, preden je v njegovi podobi aposteljniam svoje sveto teló zavžiti dal. Polovico svete hostje položi na skledico, od druge polovice odlomi majhen košček in stori z njo tri križe nad keliham, rekoč: „Mir Gospodov bodi vedno z vami“. Potlej spusti košček svete hostije v kelih, de se zmeša s svete rešujo kervjo, kar Jezusovo od smerti vstajenje pomeni. V grobu se je Jezusova duša s telesam po božji moči spet sklenila in teló spet oživeló, takó se Jezus vès z nami sklène v podobah zakramenta svetiga rešnjiga telesa, in je tudi nam zastava veseliga od smerti vstajenja. Ko mašnik

sveto hostijo prelomi, ne prelomi Jezusoviga telesa, ampak le podobo kruha.

Mašnik stori z manjšim koščikam svete hostije tri križe nad keliham in voši mir. Mir, ki ga mašnik voši, je tisti mir, ki ga človek z Bogom sam s seboj in bližnjim ima, kteriga nam je Jezus na križu zaslužil; torej križe dela. Ta mir vam mašnik voši s živim Kristusom v roki, ker vam je ta mir tolikanj potreben, zlasti če hočete k mizi Gospodovi perstopiti. Ta mir pride od svete maše, ali od Jezusoviga terpljenja in smerti na križu, kteriga se per sveti maši vdeležimo. Ta mir, ako ga imate, in ga ohranite, vas bo gotovo perpeljal v kraj večniga miru, v nebesa.

Izraelci, ko so Bogu živali klali in jih darovali, se niso le v duhu sklenili z daritvijo in se tudi Bogu darovali; temuč so od te daritve tudi jedli; takó je Jezus tudi hotel, kteri je bil za nas darovan in umorjen, de bi od te presvete daritve jedli, in se te daritve popolnoma vdeležili, zato prejmemo sveto obhajilo per sveti maši, ktera je prava daritev za nas, jo Bogu darovati.

Ko je mašnik košček svete hostije v kelih spustil, pokrije kelih, se perpogne z desnim kolenam do tal, gleda v Jezusa, in z glavo perklonjen se trikrat na parsi udari, prosi usmiljenja, ker dvakrat reče: »Jagnje božje, ki odjemlješ grehe svetá, usmili se nas!«; in ko v tretjič reče, pravi namest »usmili se nas«, »daj nam mir!« Na altariji vidi Jezusa, zaklano jagnje božje, kakor ga je sveti Janez kerstnik v pušavo priti vidil in ga ljudstvu pokazal, rekoč: »Glejte jagnje božje, ki grehe svetá odjemlje.

Poln zaupanja v Jezusa, ki je bil v odpušenje naših grehov na križu umorjen, položi vse svoje in kristjanov grehe na-nj, in prosi za vse usmiljenja. Potem z glavo perklonjen moli tri molitve, de se z njimi pravi k svetimu obhajilu. V prvi molitvi prosi, de

naj da mir, kteriga je z nebes pernesel, in edinost vsim udam katoliške cerkve, ker je treba, de so vsi kristjani med seboj in s katoliško cerkevjo v miru in edinosti, ker so vsi eniga in ravno tistiga svetiga kruha in keliha deležni, in Jezusov mir mora v tistih kraljevati, ki hočejo k svetimu obhajilu perstopiti. Ta mir in edinost se pa v katoliški cerkvi razdere s prepíram in krégam, torej prosi mašnik, de naj da Jezus svoji cerkvi mir in edinost.

V drugi molitvi prosi mašnik Kristusa, de naj ga s svojim svetim telesam in s svojo presveto kervjo od vsih njegovih grehov in od vsih zlegov reši, in naj mu da, de bo vselej po njegovih zapovedih živeti zamogel, in mu dal gnado se nikoli od njega ločiti.

V tretji molitvi, ker svojo nevrednost močno občuti, de ni vreden Jezusa prejeti, ga prosi, de bi ne dopustil, de bi mu bil vžitik Jezusoviga presvetiga telesa in presvete kervi v pogubljenje, temuč de bi po svoji milosti storil, de bi mu k brambi in zdravju duše in telesa bil.

Ko je mašnik molitve pred svetim obhajilam odmolil, poklekne z desnim kolenam pred sveto hostijo, in ko vstane od velike želje gnan po vživanji svetiga Jezusoviga telesa in kervi, vzame sveto hostijo v roko rekoč: »Kruh nebeški hom prejel in klical v Gospodovo imé.« Želje Jezusa Kristusa prejeti morajo enake biti željem, ki jih ima silno lačen človek po telesnih jedilih. Take želje pa so le v takih sercih, ktere so prazne pregrešne ljubezni do stvari, in Bogá iz celiga serca ljubijo, ki je nar veči dobrota, ki jih le sam zamore nasiti. Po tem se na parsi udari, spozná svojo nevrednost, in moli: »Gospod! nisim vreden, de greš pod mojo streho, temuč reci le z besedo, in bo ozdravljena moja duša.« In takó trikrat moli skesan čez svoje grehe.

Zdej stori mašnik s presvetim telesam Jezusovim križ čez se, de priča svojo véro, de bo zavžil ravno tisto Jezusovo teló, ki je bilo na križu umorjeno, in re-

če: **Teló Gospoda našiga Jezusa Kristusa, ohrani mojo dušo za večno življenje. Amen.** In zdej povžije.

Ko je zavžil odkrije kelih, poklekne pred sveto rešnjo kervjo, vstane in skerbno pobére s skledico drobtinice svete hostije z rute, ko bi jih kaj na nji bilo, in moli: »**Kaj bom povernil Gospodu za vse, kar mi je dal? Kelih zveličenja bom vzel in klical bom v Gospodovo imé. Klical bom va-nj, in oznanoval bom njegovo hvalo, in obvorovan bom pred svojimi sovražniki. Kakor de bi molil: Kakó hočem Jezusa zahvaliti za vse njegove neskončne dobrote? Njegovo kri bom zavžil, in se potem njegove na križu opravljene hvalne daritve vdeležil, in ž njo Bogá vredno hvalil, in ker bo moja duša močna, se ne bom več bal sovražnikov svojiga zveličenja.**»

Na to vzame mašnik kelih, stori križ čez se v znamenje, de je v njem kri Jezusova, in moli: **Kri Gospoda našiga, Jezusa Kristusa, ohrani mojo dušo v večno življenje. Amen.**

V starih časih je bila navada, de so po mašnikovim obhajilu tudi kristjani obhajani bili, kateri so bili perpravljani. Cerkev želi, de bi se dan današnji tudi takó zgodilo, de bi kristjani po mašnikovim obhajilu obhajani bili. Zakaj sveta maša je daritev cele cerkve, ktero mašnik in kristjani skupej Bogú darujejo, torej se tudi spodobi, de se mašnik in kristjani skupej vsi kmali s svetim obhajilami te daritve vdeležijo. In molitve, ki jih mašnik po prejetim svetim obhajilu moli, so tudi take, de ne zadevajo samo mašnika, ampak tudi druge kristjane; mašnik ne hvali Bogá z njimi samo v svojim iménu, ampak ga hvali v iménu vsih, kateri so z njim vred sveto obhajilo prejeli. Ker pa ni mogoče, de bi vsi pričijoči per sveti maši obhajani bili, morajo pa vender, de bodo svete maše deležni, duhovno obhajilo prejeti. Kakó bo kristjan duhovno obhajilo prejel, je bilo že zgorej povedano.

Po obhajilu mašnik z vinam kelih poplakne, spije in si nad kelihom z vinam in z vodo perste umije, pokrije kelih in gré na desno stran altarja in nekoliko moli, stopi nazaj v sredo altarja, ga kušne in se proti ljudém oberne, rekoč: »Gospod z vami!» in služabnik mu odgovori: »In s tvojim duham». Potem gré k mašnim bukvam, in eno ali več kratkih molitvic zmoli, kakor cerkev tisti dan eniga ali več svetnikov spomin obhaja, in z njimi mašnik vselej Bogá zahvali, de nas je daritve svete maše deležne storil, in ga prosi milosti, de bi sad svete maše tudi vedno v nas ostal po Jezusu Kristusu, Gospodu našim. Amen.»

Kader je mašnik te molitve zmolil, zaprè bukve in gré na sredo altarja, ga kušne, in pozdravi pričijoče: »Gospod z vami!» Služabnik odgovori: »In s tvojim duham.» In mašnik reče: »Pojdite, maša je minula.» Služabnik mu v iménu pričijočih reče: »Bogú hvala!» S temi besedami zahvalijo kristjani Bogá za to srečo, de so se per sveti maši znajdili. Kader mašnik v plavim plajšu mašuje, pa ne reče: »Pojdite, minula je maša» ampak: »Hvalimo Gospoda.» Reče pa takó v spomin nekdanje šege, ker so ob tacih dnevih še druge molitve po sveti maši opravljali ali pa večernice imeli, in so še v cerkvi ostali, torej jim mašnik ni rekel iz cerkve iti.

Mašnik, ko je te besede izrekel, se k altarju oberne in moli: »Naj ti dopade, sveta Trojica! opravilo moje službe, in daj, de bo daritev, ki sim jo nevredni človek pred očmi tvojiga veličastva daroval, tebi prijetna, za me pa in za vse, ki sim jo za-nje opravil, po milosti tvoji spravna. Po Jezusu Kristusu, Gospodu našim. Amen.»

S to lepo molitevjo mašnik še enkrat vse molitve svete maše povzame, in prosi sveto Trojico, de bi bila sveta maša njemu in vsim vérnim v odpušenje grehov, v spravo z Bogom in zveličenje. In po tej molitvi ma-

šnik poln zaupanja, de bo njegova molitev uslišana povzdigne oči in roké proti nebu, kušne altar v znamenje, de Jezusa ljubi, ker drugači kristjan gnad ne more deležen biti, razun če Jezusa ljubi, in reče: »Blagoslovi vas vsigamogočni Bog», se oberne proti ljudém, rekoč: »Očee, Sin in sveti Duh.» Služabnik odgovori: »Amen».

Ne mašnik, ampak Bog, vsigamogočni nebeški Očee, nas blagoslovi, ki nas je vstvaril, Sin, ki nas je odrešil, in sveti Duh, ki nas je posvetil. In gotovo je, de kdor je bil s pravo živo véro, terdnim upanjem in z gorečo ljubeznijo per sveti maši, se je z Jezusam Bogú daroval, in Jezusa za se daroval nebeškemu Očetu, in je s svetimi željami Jezusa per svetim obhajilu prejel, ali po duhovno se obhajal, ne gré iz cerkve brez dušniga pridá, Bog ga je blagoslovil s svojo milostjo.

Mašnik se oberne na levo stran altarja in moli začetek evangélija syetiga Janeza, v katerim sveti Janez priča, de Jezus je večni Sin božji, pravi Bog, kateri je za nas človek postal in na križu umerl, kar tudi mi vsi verujemo. In ko sveti evangéli zbere, služabnik reče: »Bogú hvala.»

Zahvalimo Bogá za vse gnade in dobrote, ki smo jih per sveti maši od njega prejeli po Jezusu Kristusu. Pa ni zadosti le pred altarjem Bogá z jezikam zahvaliti, de nas je vredne storil per sveti maši biti, temuč naše življenje mora vselej po Jezusovih naukih obravnano biti, in s svetim življenjem bomo Bogá prav hvalili in častili.

33. Od svete maše za mertve.

Združba kristjanov po smerti ne mine, duše, ki so se iz tega svetá ločile, so po ljubezni s kristjani na zemlji in te z njimi še zmirej sklenjene. Vsi skupej so le ena in ravno tista cerkev božja, vsi so udje Jezuso-

viga telesa, in on je glava. Vsa združba na zemlji se veseli in Bogá hvali, de je svoje svetnike v nebesa vzel, kateri so naši bratje, in iz hvaležnosti opravlja daritev svete maše. Pa ravno takó tudi žaljuje s svojimi žalostnimi brati v vicah in opravlja daritev svete maše v njih odrešenje iz vic, de bi bili rešeni od grehov in terpljenja, in šli vživat nebeško veselje. Za mertve so tudi v stari zavezi molili in darí darovali. V novi zavezi se ni nič družiga spremenilo, kakor de nam je Bog, nebeški Oče namest tolikanj daritev, ki so jih v stari zavezi Bogú opravljali, le eno samo dal, Jezusa Kristusa, kateri je Bogú čez vse ljub, in po katerim se odpušenje grehov zadobi in bo dušam iz vic pomagano. Katolijska cerkev je vselej sveto mašo za žive in mertve Bogú darovala. Sv. Ciprijan pové, de je to v navadi od začetka keršanstva. *Epist. 1. et 63.* Sv. Ciril pravi: Za vse molimo, ki so v naši združbi umerli, in verujemo, de z molitvijo, ki jo med nar svetejši daritvo svete maše opravimo, vérnim mertvim veliko pomagamo. *Catech. myst. 5. 58.* In sveti Tridentinski zbor uči, de ker je v ti sveti nekervavi daritvi, ki jo per sveti maši Bogú opravljamo, ravno tisti Kristus, ki se je v odpušenje grehov svetá na križu Bogú daroval in kri prelil, zadobé vsi, ki prav verujejo, so skesani in spokorni, per sveti maši milost in gnado božjo. Oče nebeški, po ti daritvi potolažen, deli gnado prave pokore in odpušenje grehov, še takó veliki naj so. Torej je ta dar opravljen, ne le v odpušenje grehov, štrafing in v zadostenje, in zadobiti vse potrebne gnade živim kristjanam na zemlji, ampak tudi za vérne duše v vicah, ki še niso zadosti očišene. *Sej. 22.*

Cerkev sicer vsako sveto mašo za vse kristjane, žive in mertve Bogú daruje in moli za nje, vender pa tudi ob nekterih dnevih še posebno to storí, de za vérne mertve moli in mašuje, černe oblačila obleče, po katerih

vérniki vidijo, de bo zdej posebno za mertve spomin storjen. Takó se godí na dan, ko kdo umerje ali ko je pokopan, na tretji, sédmi ali trideséti dan po smerti in oblétnici in kader kdo hoče, de se za kteriga mertviga mašuje.

Per černih mašah cerkev vse molitve izpustí, ktere veselje oznanujejo ali pomenijo, moli pa in stori, kar žalost budí, in take verste iz svetiga pisma bêre, po kterih svojo véro pokaže, de upa od Bogá zadobiti, kar za mertve prosi.

Mašnik ne moli 42. psl., ker v ti molitvi se je David veselil, de bo v božjim šotoru v Jeruzalemu spet Bogá hvalil in mu darí daroval, ker cerkev vé, de duše, za ktere mašuje, so še v vicah in jim še ni dopuščeno iti v veselje Gospodovo, v nebeško kraljestvo.

Mašnik se per mašnih bukvah ne prekriža samiga sebe, ampak čez mašne bukve križ stori v znamenje, de ne bo tolikanj za se, ampak veliko več za duše v vicah sveto mašo opravljal, in jim torej prec od začetka po neskončnim zasluženji Jezusove smerti na križu večni mir in pokoj voši.

Glorija se ne moli, ker je vesela molitev, angeljska pesem, ker duše v vicah še niso z angelji pred stolam božjiga jagjneta, in jim še ni dano z angelji nebeške pesmi péti.

Med listam in svetim evangéljem moli Bogá pravičniga, popisuje božjo pravico, kakó bo Bog vse narode sodil, kakó velik trepet bo takrat, ker bodo mogli vsi priti pred sodni stol, v zaupanji na božjo milost, ker je Jezus Marii, očitni grešnici odpustil, in razbojnika na križu uslišal; prosi, de bi Jezus mili pastir tudi dušam v vicah dodelil večni mir.

Po zbranim evangélju ne kušne mašnik bukev, ker vérne duše, za ktere se sosebno daruje, še niso popol-

noma sprave, sklenitve z Bogom, in popolnoma odpušanja grehov in štrafing dosegle.

Per černih mašah mašnik ne blagoslovi vode per darovanji, ker voda žive vérne pomeni, per mašah za mertve pa mašnik želi sosebno dušam v vicah pomagati in jih sadú svete maše deležne storiti.

Pred svetim obhajilam ne reče mašnik: »Jagnje božje — usmili se nas«, ampak »daj jim pokoj«, in v tretje, »daj jim večni pokoj«, in se ne udarja na persi v znamenje, de Jezusa, jagnje božje, veliko bolj za mertve, kakor za se prosi.

Tudi ne pravi: »Pojdite, maša je minula«, ampak proti altarju obrnjen, reče: »Naj počivajo v miru«, ker po maši so bili mertvi pokopani, ali pa so še molitve za vérne duše v vicah opravljali, in so zató še v cerkvi per molitvah ostali.

Mašnik tudi blagoslova ne da, ker se per černih mašah le vérnim dušam v vicah večni mir in pokoj voši, in de se tudi véрно ljudstvo opomni, de tudi majhni grehi so zaderžek, de ne morejo od Bogá popolnoma blagoslova prejeti, kakor se zdej dušam v vicah godí, de so še od božjiga blagoslova za en čas odveržene. Kristjani! varovajte se tudi majhnih grehov, božja sveta pravica je ojstra, nič še takó malo omadeženiga ne more v nebesa, dokler se popolnoma ne očisti.

34. Zakaj opravlja mašnik daritev svete maše?

Mašnik opravlja daritev svete maše:

1) De obhaja spomin Jezusove smerti na križu.

Mašnik kruh in vino vsako posebej daruje, in potlej tudi spreménja, de naznanje daje Jezusove smerti na križu, per kateri se je njegova kri od njegoviga svetiga telesa ločila. Zató je sveta maša vedni spomin Jezuso-

viga kervaviga darú na križu, ko se per nji vedni spomin Jezusove smerti obhaja.

2) De Bogú, Gospodu vsiga, po Jezusu Kristusu in z Jezusam vso spodobno čast in hvalo skaže.

Vsakiga kristjana dolžnost je Bogá častiti in hvaliti, in nikjer ni Bog takó česen in hvaljen ko per sv et maši, ker sveta maša je bogočestna daritev, kar se izi molitev svete maše spozná, in ker je Jezus vse daritve stare zaveze overgel in tudi tiste, po katerih so Bogá posebno častili, in namest vsih daritev je daritev svete maše postavil, torej se spozná, de ona je bogohvalna ali bogočestna daritev. Jezus si je za pravo česenje božje vse perzadjal, želel in skerbil je, de bi vsi ljudjé na zemlji Bogá prav častili in v to je postavil sveto mašo.

De v ti sveti maši Bogá častimo, pokažejo vse molitve svete maše, posebno pa, kader glorio molimo, ker v ti molitvi pravimo: »Čast Bogú po višavah, hvalimo te o Bog! častimo te, molimo te, povišujemo te.« Pred sanktusam mašnik s posebno molitevjo Bogá hvali zavolj dodeljenih dobrot božjih po Jezusu Kristusu, in vse kristjane opomni, de naj serca k Bogu povzdignejo, in v ti molitvi sklene svojo hvalo in česenje s česanjem angeljev in reče: »Svet, svet, svet Gospod vsigamogočni Bog! polne ste nebó in zemlja tvoje časti.« Kader mašnik pred Očenašam s sveto hostijo nad keliham križe dela, moli: »Po njem (po Jezusu Kristusu), ž njim in v njem je tebi Bogu Očetu vsigamogočnemu v edinosti svetiga Duha vsa čast in hvala od vekomaj do vekomaj.« V Očenašu moli: »Posvečeno bodi tvoje imé.« In ko moli: »O Gospod! nisim vreden, de greš pod mojo streho«, Bogá hvali in časti.

In per sveti maši bo po Kristusu Bog prav časten po vrednosti, ker le sam Bog zamore Bogá prav častiti. Mašnik, ki mašuje, je grešim človek, in le namestnik

Jezusov, vse le v iménu Jezusovim déla. To že kažejo oblačila, v katerih je mašnik per altarji oblečen, ni v svojim navadnjim, ampak posebnim cerkvenim oblačilu, katero ga vsiga zagerne in vsiga družiga storí. Mašnik moli, pa Jezus skozi njega moli, in vse nevidama déla, kar mašnik vidama opravlja. Takó Sin Bogá v sveti maši prav po vrednosti častí, kar noben človek zadosti ne zamore, in mi ga po Jezusu častimo. Takó je sveta maša bogočestna daritev.

3) Mašnik opravlja sveto mašo, de Bogá zahvali za vse prejete dobre, ker ga ne moremo bolj hvaliti in se mu hvaležni skazati, kakor če Jezusa darujemo, nad katerim ima Oče nebeški vse dopadenje.

Dobrotniku za dobre se zahvaliti, ki nam jih da, je že sercu dobriga človeka lastno, in dober človek želi svojimu dobitniku vse dobro, in mu z veseljem storí kaj dobriga, če le more, de pokaže svoje hvaležno sercé. Abelj je iz hvaležnosti daroval; ravno takó Noe, kader je iz barke stopil; Abraham, ki je sovražnike zmagal, je dal deseti del od vsiga, kar je per sovražnikih dobil, de je Melhizedek Bogú daroval v zahvalo srečniga zmaganja sovražnikov. Sveta maša je namest velikonočniga jagnjeta judovskega, in namest družih darov. Judje so velikonočno jagnje klali in so Bogá hvalili, ki jih je iz Egiptovske sužnosti rešil. Jezus je pravo jagnje božje, n kristjani ga Bogú darujejo, de se za vse prejete dobre in odrešenje Jezusovo od večniga pogubljenja Bogú prav zahvalijo.

De se z daritvo svete maše Bogú zahvalimo, tudi molitve per sveti maši pričajo. Pred ko *sanktus* zazvoní opominja mašnik pričajoče: »Zahvalite Gospoda, svojiga Bogá.« In pričajoči mu po služabniku odgovoré: »Spodobno in dolžnost je.« Na to začne mašnik moliti: »Res spodobno in dolžnost je, prav in dobro, de ti vselej in povsod hvalo dajemo, sveti Gospod, vsigamogočni Oče,

večni Bog! po Kristusu Jezusu, Gospodu našim.» In molitve per končanji svete maše so le take, de se z njimi Bogú zahvalimo. Takó je res sveta maša zahvalna daritev.

4) De bi nam odpušenje grehov zadobil, in nas z Bogam spravil.

De je Jezus sveto mašo v odpušenje naših grehov postavil, nam pričajo njegove besede, ki jih je govoril per postavljenji te svete daritve. Ko je dal svojim apostelnjam iz keliha piti, je rekel: »To je moja kri nove zaveze, ktera bo za veliko njih prelita v odpušenje grehov. Ravno ta njegova kri je pod podobo vina v sveti maši darovana. Véra katoliške cerkve je bila v vsih časih, de se sveta maša v odpušenje grehov opravlja. Molitve svete maše to tudi pričajo. Mašnik začne sveto mašo z očitno spovedjo, in s prošnjo za odpušenje grehov. Pred podobo križeniga Jezusa na sredi altarja moli: »Gospod, usmili se nas!» V molitvi glorijsa moli: »Jagne božje, ki svetá greha odjemlješ, usmili se nas!» Med darovanjem moli, de bi nebeški Oče to daritev vzel v odpušenje njegovih in kristjanov grehov, in za vse žive in mertve. Pred povzdigovanjem roké nad vinam in kruham derží v znamenje, de svoje in ljudstva grehe na Jezusovo teló in kri položí, de bi jim bili odvzeti, in prosi Bogá za se in za vse pričijoče vérne, de naj jih po Kristusu reši od večniga pogubljenja. Per povzdigovanji bo ponavljeno, kar se je na križu godilo, kjer je bila kri prelita v odpušenje grehov. Po povzdigovanji prosi mašnik za duše v vica, de bi jih Bog vzel v kraj hladú, in jim dodelil večni mir in pokoj, in potlej prosi, de bi tudi nam dal delež nad njegovim usmiljenjem in v družbi njegovih svetnikov. V Očenašu prosi: »Odpusti nam naše dolge», in v molitvi po Očenašu, »de bi nas rešil od vsiga pretečeniga, sedanjiga in prihodnjiga zlega.» Kader sveto hostijo nad keliham prelomi, reče: »Mir

Gospodov bodi vedno z vami.» Te besede nam povedó, de smo od daritev svete maše z Bogam spravljani, torej pravi mašnik: »Jagnje božje, ki grehe svetá odjemlješ, usmili se nas, dodéli nam mir!» ker Jezus je srednik, besednik med Bogam in človekam, po njem zadobimo mir. Konec svete maše, prej ko mašnik ljudstvo blagoslovi, prosi še sveto Trojico, de naj ta daritev z dopadenjem sprejme v spravo z Bogam. Takó se prepričamo, de sveta maša je bogospravna daritev, de je odpravljena v odpušenje grehov, in Jezus je jagnje božje, ki per daritvi svete maše grehe svetá odjemlje.

5) De bi nam sprosil po Jezusu in z Jezusam Kristusam vse gnade in dobrote, katerih potrebujemo za dušo in teló.

Od te resnice nas tudi molitve svete maše prepričajo. Mašnik prosi Bogá per sveti maši vsiga, kar potrebujemo, zlasti za dušo; namreč de bi njegovo sveto voljo čedalje bolj spoznali, po njegovi sveti volji živeli, sveti umerli in v nebesa prišli, ker tudi zató je Jezus umerl, de bi bili mi večno zveličani. Pa tudi telesne dobrote smemo per sveti maši Bogá prositi, pa s tem pristavkam, če so te časne dobrote k zveličanju potrebne. Od tega se prepričamo iz molitev, ki jih mašnik per sveti maši moli, in še iz posebnih maš. Mašnik mašuje, postavim posebno za dobro voljenje papeža, za odvernjenje razpertja v katoljški cerkvi, za odpušenje grehov, za spreobrnjenje nevértikov, za srečno vojsko, za hiter mir, za odvernjenje kuge, neznanih bolezin, za bolnike, popotnike, ženine in nevéste, i. t. d. Pa tudi še posebne molitve se per sveti maši molijo, de se perporočamo svetnikom v molitev, za papeža, cesarja, za svojo družino, za hišni mir, za odvernjenje lakote, slabiga vremena, za dež, za lepo vreme, za zdravje živíne, tudi so molitve, de bi prosili Bogá, de bi nam milost dal svoje grehe objokovati, za odpušenje grehov, molitev za

čistost, ponižnost, poterpežljivost, za sovražnike, i. t. d. za vsako potrebo so molitve, ki se per sveti maši molijo. De bi bili bolj gotovo uslišani, darujemo Bogú Jezusa Kristusa, in Bog nam bo tudi dal, če ga bomo po Jezusu prosili, česar nam je v zveličenje treba. Sveta maša je tedej res bogoprošna daritev, torej se smete mašniku v prošnjo perporočati v vsih svojih dušnih pa tudi telesnih potrebah.

35. Od darovanja svete maše.

Komu bo daritev svete maše opravljena?

Daritev svete maše se smé in bo tudi le Bogú opravljena, in nikomur drugimu ne. Na križu se je Jezus le svojimu nebeškemu Očetu daroval, torej se per sveti maši tudi le nebeškemu Očetu daruje, v kateri svojo na križu opravljeno daritev ponávlja.

Ali ne darujemo svete maše tudi svetnikom?

Svetnikom nobene svete maše ne darujemo. Jezusa Kristusa praviga Bogá in praviga človeka skupej darujemo per sveti maši le nebeškemu Očetu v podobah kruha in vina. Svetniki so stvari božje ravno kakor mi, Bogá pa stvarém ne smémo v dar prinesiti. Spomin svetnikov in angeljev se per sveti maši storí pa le zató, de se Bogú zahvalimo, ker jim je po daritvi svete maše dal milost, de so svetniki postali in se zveličali, in de jih prosimo, de bi za nas Bogá prosili, de bi nam gna-do dal skušnjave premagati, sveto živeti in po smerti v njih srečno družbo v nebesa priti.

Kogá katoliška cerkev še daruje s telesam in kervjo Jezusovo Bogú Očetu?

Katoliška cerkev tudi sama sebe per sveti maši po Kristusu, s Kristusam in v Kristusu nebeškemu Očetu daruje; daruje tedej molitve in želje vsih vérnih kristja-

nov, de bi mu bile dopadljivši ko se mu z Jezusovim telesam in njegovo kervjo združene darujejo, in de kar bi sami s svojimi prošnjami ne mogli doseči, bi po Jezusu in ž njim dosegli. Pa tudi vsak kristjan posebej je dolžan za katoljško cerkev, za se, in samiga sebe Bogú darovati po Kristusu in s Kristusam, in mu obljuditi vse svoje misli, želje, besede in déla, in vse kar je in ima, le v spolnovanje bežje volje, v božjo čast in svoje zveličenje obračati, in takó se Jezusove daritve vdeležiti, in iz nje obilno sadú dobiti.

Za kogá daruje mašnik sveto mašo?

Sveto mašo daruje mašnik za žive in mertve, posebno pravoverne kristjane. Jezus je na križu svojo daritev za vse ljudi opravil, ta daritev se per sveti maši po nekervavo ponavlja, torej tudi za vse žive. Sveti Janez apostelj pravi: »Jezus Kristus je sprava za naše grehe, in ne le za naše, ampak tudi za grehe vsiga svetá.« 1. Jan. 2. 1. In sveti Pavel pravi: »Nar prej vas prosim, de naj se prošnje in molitve storé za vse ljudi, za kralja in vso gospósko, de bi mirno in pokojno živeli v vsi pobožnosti in čistosti. Zakaj to je prav in prijetno pred Bogam našimu Zveličerju, ker on hoče, de bi bili vsi ljudjé zveličani, in vi vsi k spoznanju resnice peršli.« 1. Tim. 2. 1—4. In cerkev tudi prosi za vse ljudi, in na véliki petek pa posebne molitve za neverne ljudstva, ajde, krivoverce in jude opravlja, de bi resnico svete vére spoznali, in v katoljško cerkev stopili.

Daritev svete máše se tudi opravlja za duše v vica. Ne za pogubljene, ker so že v večni ogenj obsojene, njim nobena prošnja več ne pomaga, ker niso več v družbi kristjanov. Za svetnike v nebesih se tudi ne opravlja, ker naše pomoči ne potrebujejo. Torej le za vérne duše v vica se sveta maša opravlja, ki so se v gnadi božji iz tega svetá ločile, pa zavoljo majhnih gre-

hov, madežev greha, ki so jih seboj nesle, ali ker niso za storjene grehe pred smertjo še pokore dostale, še v vicah terpé.

Ali pa mora mašnik vselej, kader za kakiga mertviga mašuje, v črnim oblačilu maševati?

Tega ni tréba, ker vrednost svete maše ne pride od barve, ali v črnim plajšu ali pa druge barve mašuje. Po postavah cerkve se ob nekterih godovih svetnikov v črnim ne sme maševati. Na dan pokopa v pričo merliča, sédmi ali trideséti dan ali ob léti po smerti ranjciga se smé péta maša v črnim plajšu opraviti, desiravno god svetnikov ne nanese, de bi se smélo v črnim plajšu maševati. Za mertviga se pa spomin storí per sveti maši, če se tudi v črnim plajšu ne mašuje.

Ali se daritev svete maše za eniga samiga opravlja?

Sveta maša je daritev cele cerkve, vsi pravovérni živi in mertvi imajo delež per ti daritvi po méri njih vére, ljubezni in pobožnosti; poseben spomin in posebne prošnje se pa vender storé per sveti maši za tiste, ki so se mašniku perporočili ali mu za mašo dali kak dar. Misliti se pa ne smé, kader se za mašo denár da, de to je céna svete maše; sveta maša je neskončne vrednosti, zlatá in srebrá celiga svetá ji ni permerjati, kar vérník mašniku da, je le za njegovo opravilo, sveta maša je daritev cele cerkve.

36. Od gnađ in dobrot, ki jih od svete maše zadobí, kdor se spodobno per nji znajde.

1) Dolžnost naša je Bogá moliti, častiti, za prejete gnade in dobrote se mu zahvaliti, odpúšenja grehov in tudi drugih dušnih in telesnih dobrot ga prositi. Ako smo prav perpravljeni in v Bogu zbrani per sveti maši,

vse te štiri dolžnosti do Bogá dopolnemo. Če hočemo Bogá takó častiti, kakor njegovimu veličastvu gré, in ga vredno in prav moliti, kakor smo ga moliti dolžni, dopolnemo le per sveti maši to dolžnost, ker mu v ti daritvi Jezusa Kristusa na križu umorjeniga, njemu popolnoma enakiga v dar pernesemo, zakaj le Bog, kar je Jezus, zamore Bogá prav počastiti. Per daritvi svete maše stopimo pred božji stol, in damo Bogú Očetu v dar za nas na križu umorjeno teló in prelito kri Jezusa Kristusa, de se za nas pred Bogam Očetam ponižuje, in ga namest nas časti, ker ga nobeden ne more takó počastiti kakor Kristus. Vsa čast, ki jo Bogú angelji, marterniki in svetniki v nebesih skazujejo ni permeriti časti, ktero mi Bogú s sveto mašo skažemo. Torej ljubi kristjani! ako hočemo Bogá prav in po dolžnosti počastiti, hodimo k sveti maši in darovajmo Bogú Jezusa in z njim tudi sebe večnemu Bogú.

2) Per sveti maši Bogá zahvalimo za vse prejete dušne in telesne dobrote. De smo Bogú veliko hvalo dolžni vsak lahko spozná, kdor le nekoliko premisli, kaj vse je že od Bogá prejel, in koliko dobriga še zdej prejmlje. Prejeli smo umno in neumerjočo dušo, odrešeni smo po Jezusu Kristusu od večniga pogubljenja, prejeli smo pravo katoljško véro, in po usmiljenji božjim smo postali udje svete matere katoljške cerkve, ktera nas resnico uči; prerojeni smo v svetim kerstu iz hudičevih otrok v božje otroke, poterjeni smo v véri po zakramentu svete birme, de bi nas ne premagali sovražniki naših duš; hranani smo z Jezusovim rešnjim telesam in napajani z njegovo sveto rešnjo kervjo. Bog nas k dobrimu napeljuje z notranjim opominovanjem, po pridigarjih, spovednikih in dobrih prijetlih, nebesa nam je perpravil, dajè nam vsakdanji kruh, i. t. d. Za vse te dobrote smo Bogú veliko hvale dolžni. Ali kakó hočemo reveži Bogá hvaliti po vrednosti, ker smo grešniki? Je-

zus Kristus storí v sveti maši, kar mi ne zamoremo, on se nebeškemu Očetu per sveti maši daruje, in ga namest nas po vrednosti zahvali za vse nam dodeljene dobrote. Takó se tudi mi Bogú prav zahvalimo, če spodobno v Bogu zbrani per sveti maši Jezusa v zahvalo darujemo.

3) Vsi smo grešili in potrebujemo milosti božje, sprave z Bogom, odvernjenja zasluženih štrafing. Grešniki potrebujejo spreobrnjenja in odpušenja grehov, in spokornikom je treba za svoje grehe božji pravíci zadostiti. Kje bomo v vsih teh velicih potrebah pomoči iskali in dobili? nikjer drugod kakor per sveti maši. V stari zavezi smo slišali, de je Bog Izraelsko ljudstvo ojstro štrafoval, kader se je pregrešilo, mi zaslužimo pa še hujši pokorjenje zavoljo svojih pregreh, ker še bolj Bogá spoznamo; de nas pa Bog ne štrafuje po zadolženji, tolaži daritev svete maše njegovo pravíco. Za grehe se mora razžaljeni pravíci zadostiti. Jezus Kristus je namest nas Bogú s svojo smertjo na križu zadostil, in razžaljeno pravíco božjo potolažil; in v sveti maši nosi Jezus svojo na križu storjeno smert Bogú v dar, in zadérzuje božjo jezo, de se nad grešniki po zadolženji ne mašuje, in nas takó očitno ne tepe kakor nekdej. Pa če nas perzanašenje božje ne spametva in ne poboljša, bo Jezus potlej pervolil, de naj se nam zgodi kakor zaslužimo, in toliko huje bomo tepéni, kolikor dalje nam zanaša.

Daritev svete maše nam tudi spreobrnjenje in odpušenje grehov dobiva, ako smo pobožno in spodobno per nji. Smertni grehi bodo sicer le v zakramentu svete pokore odpušeni, pa če sveto mašo prav slišimo, in v odpušenje grehov Jezusa Kristusa per sveti maši nebeškemu Očetu darujemo, nam dodelí Bog, po ti daritvi potolažen, gnado praviga kesanja nad grehi, in resnični-

ga spreobrnjenja, de so nam potlej grehi v zakramentu svete pokore odpušeni.

O, de bi vsaki grešnik s takó skesanim sercam per sveti maši bil, s kakoršnim je očitni grešnik v tempelj prišel, gotovo bi zadobil po ti daritvi gnado spreobrnjenja in v zakramentu svete pokore odpušenje grehov. *Trident. zbor .sej. 22. post. 2.*

S sveto mašo tudi za storjene in odpušene grehe zadostujemo. Jezus Kristus je s svojim terpljenjem in smertjo na križu Bogú za vse grehe zadostil, kar jih je bilo do tistih mal storjenih. Kdor sveto mašo prav perpravljen spodobno sliši, se storí deležniga Jezusoviga neskončniga zasluženja in zadostenja, in s tem Jezusovim zasluženjem, božji pravici zadostí.

Torej zares spokorni grešniki ne žalujte zató, de bi mislili s čem hočemo božji pravici zadostiti, s čem jo potolažiti, bodite v Bogu zbrani, skesani per sveti maši, vdeležili se bote Jezusoviga neskončniga zasluženja, in s tem boste zadostili božji pravici za vse svoje grehe, ki ste jih nehali delati, če jih je bilo še toliko in naj so še takó veliki, ker ravno zató nam je Jezus sveto mašo zapustil. H kakó velikimu pridu nam je spodobno per sveti maši biti!

4) Z daritvo svete maše Bogá vsiga prosimo, česar nam je treba za dušo in teló. Jezus prosi za nas, in se per sveti maši daruje za nas nebeškemu Očetu, ker je naš besednik per Očetu, in prejeli bomo česar prosimo, če je le naši duši k zveličenju, in smo perpravljeni prejete dobrote v božjo čast obrniti. Ako pa Jezus, Bog in človek skupej, za nas prosi, ki Bogú svoje na križu umorjeno teló in svojo prelito kri v podobi kruha in vina v dar pernese, kakó bi nam Bog, pravi sv. Pavel, kateri ni svojimu lastnemu Sinu zanesel, temuč ga je za nas dal, z njim vsiga ne dodelil? Rimlj. 8. 32.

Sveta maša je tedej neskončne vrednosti, neskončne cene. **Sveta maša** je studenec gnad božjih za nas. **Kdor** koli sveto mašo spodobno sliši in jo **Bogú** daruje, zadobiva po nji milost božjo, in perhaja po vsaki sveti maši nekoliko boljši. **Bogamolne** duše, **katere** so per sveti maši v **Bogu** zbrane, dobivajo odpušenje malih grehov, ki jih per vsi svoji čuječnosti nad svojim poželenjem le vender iz naglosti, nepremiselka, iz slabosti, iz nevednosti storé, in dosežejo stanovitnost v dobrim.

Pa tudi vi spokorniki, ki ste hudo grešili, pa se s pomočjo gnade božje spreobrnili, grehe opustili, odvezo od božjiga namestnika prejeli in se spet z **Bogam** spravili, tudi vi zamorete velik sad iz svete maše prejemati, ako jo spodobno slišite. **Ako** ste se v resnici spreobrnili, iz napuhnjjenih, prevzetnih v ponižne in pohlevne, iz blagolakomnih in skopih dobrotljivi, in revežem res pomagata, iz nesramnih in nečistih v sramožljive in čiste, požrešnih in pijanih v zmerne in trezne, iz togotnih v krotke in tihe, i. t. d. **Ako** ste se takó spreobrnili, sméte terdno upati, de so vam grehi odpušeni. **Pa** storjene in odpušene grehe morate tudi še s pokorili zbrisovati in za-nje božji pravíci zadostovati. **Ko** pa sveto mašo spodobno slišite in **Bogú** **Jezusa Kristusa** v podobah kruha in vina z mašnikam vred darujete, vas **Jezus** svojiga zasluženja in zadostenja deležne storí, in z **Jezusovim** zasluženjem in zadostenjem in s svojim pokorjenjem bote zamogli božji pravíci za svoje grehe zadostiti. **Verh** tega boste pa tudi gnado sprosili, de v pokori stanovitni ostanete do konca svojiga življenja, in se v grehe nazaj ne povernete. **Glejte**, kdo ne bo z velikim veseljem k sveti maši prišel in jo spodobno slišal, če bo le perložnost imel, ker bo tolikšnih gnad deležen in jih zadobil!

Ali tudi grešniki sad od svete maše zadobé?

Grešniki tudi zadobé velik sad od svete maše, če so skesani per nji, in resnično želé se poboljšati. Grešniki so pa trojni: eni so, kateri brez skerbí, in veselí greh delajo, in nimajo clo nobenih želj se poboljšati, ali če jim tudi kterikrat na misel pride, de jim je treba se poboljšati, pa precej to misel v nemar spusté; drugi so, kateri so se že spreobrnili in grešne navade že opustili, pa svete odveze še niso prejeli, ker morajo več časa svojo stanovitnost v dobrim tudi v djanji skazati; tretji so, kateri niso še spreobrnjeni, niso še grehov opustili, pa vender že k Bogu za pomoč zdihujejo, zares želé se poboljšati, se že spreobračajo, grehe že opušajo, desiravno še večkrat nazaj padejo.

Kar perve grešnike zadene, kateri brez vse skerbí in veselí v grehlih živé, nimajo nobeniga sadú iz svete maše, veliko več se pregrešé, ker ne dopolnujejo cerkvene zapovedi, ktera nam ukazuje ob nedeljah in zapovedanih praznikih spodobno sveto mašo slišati, ker s svojim terdovratnim sercam sveti maši nečast délajo, ker Jezus ravno zató ponavlja svojo kervavo na križu opravljeno daritev per sveti maši pa nekervavo, de bi svoje grehe obžalovali, jih nad sabo pokorili in odpušenje zadobili, terdovratni grešniki pa nad svojimi grehi nobene žalosti nimajo. Taki grešniki so enaki lévimu razbojniku na križu in judam, ki so Jezusa na križu visečiga ravno takrat zaničevali, ko je za-nje kri prelival, de bi ne bili pogubljeni, ampak večno zveličani, in so se hudo pregrešili.

Mordè bi bilo pa boljši, de bi terdovratni grešniki k maši ne hodili? To ne, cerkvena zapoved jih pod smertnim greham veže ob nedeljah in zapovedanih praznikih k sveti maši hoditi, in pregrešili bi se, ako bi ne hodili, tode s skesanim sercam bi mogli per sveti maši biti, kakor je bil očitni grešnik v tempeljnu, ki od velike žalosti in sramote zavoljo svojih grehov si ni upal proti

nebu pogledati, ampak na parsije terkal, rekoč: »Gospod, bodi mi ubogimu grešniku milostljiv!

Spreobrnjeni grešniki, ki so že greh zapustili pa vender svete odveze še niso dosegli, še niso z Bogam spravljeni, se pa s ponižnim in skesanim sercam per sveti maši znajdejo, so desnemu razbojniku podobni, on je v Jezusa zaupal, in Jezus ga je uslišal; takó tudi taki zadobé iz daritve svete maše milost in pomoč božjo, Bog jih s svojo pomočjo v pokori stanovitne stori, de sveto odvezo zadobé in spet per Bogu v prijaznost pridejo.

Pa tudi nespreobrnjeni grešniki, ktere je sveti Duh že perpravne storil, in že resnične želje imajo se k Bogu spreobrniti, in si že perzadevajo z njegovo pomočjo greh opuštati, zamorejo k svojimu dušnimu pridu sveto mašo slišati, ako so skesani čez svoje grehe per nji. Taki prosijo Boga s ponižno molitevjo, de bi se jih usmilil, in jim dal moč se poboljšati, in ravno per sveti maši bodo to gnado sprosili, de bodo zamogli grehe zapustiti, in se tudi v djanji popolnoma spreobrniti, in po božjih zapovedih zanaprej živeti, v zakramentu svete pokore odpušenje grehov zadobiti in se zveličati.

O kakó srečni smo, ko nam je Jezus tako sveto daritev zapustil, s kakošnim velikim veseljem bi mogli kristjani k sveti maši hoditi, in kakó serčno Jezusa hvaliti za tolikošno milost!

37. Nauk, kakó sveto mašo slišati?

Ako hočemo neskončnih dobrot in milost iz daritve svete maše se vdeležiti, moramo prav perpravljene s kesanim in pobožnim sercam per nji biti. Veliko jih je bilo per Jezusovi smerti na križu v pričo, kteri niso bili deležni Jezusoviga odrešenja, ako niso va-nj verovali, de jih bo odrešil, ali niso terdne volje imeli se spreobrniti in poboljšati; takó se godí tudi zdej, veliko kri-

stjanov gré pogostim k sveti maši, in vender od svete maše nobeniga sadú ne zadobé, njih življenje ostane navadno, niso vsaki dan boljši, ker svojih dobrih sklepov ne ponavljajo, grešé svoj pot naprej, in so vsaki dan novih štrafing vredni, ker bi bili po vsaki sveti maši lahko boljši in Bogú dopadljiviši. De bi se tedej sadú svete maše vdeležili, vas hočem ob kratkim podučiti, kakó se per sveti maši zaderžati, desiravno si iz tega, kar je bilo od svete maše že povedaniga, lahko veliko povzamete, kakoršni bi mogli per sveti maši biti.

Kakó mora kristjan sveto mašo slišati?

Kdor hoče sveto mašo slišati, mora v cerkvi biti, kjer se sveta maša opravlja; drugači če zavoljo veliko ljudi v cerkvi biti ne more, ali če pozná svojo natoro, de bi mu hudo bilo, ako bi bil v veliki tesnobi in vročini v cerkvi z ljudmi natlačeni. Zgodí se nekterikrat, de so cerkve vse natlačene, tak smé ob takim času tudi zunaj cerkve per sveti maši biti; ravno takó tudi matere z majhnimi otroci, de z njimi družih v molitvi ne motijo. Zató s zvončkam požvenklja per poglavitnih délih svete maše, de, kateri pred altar ne vidijo, po zvonjenji zvedó, kaj se godí per altarji. Pa tudi s zvonam pozvonja, de tudi varhi, posebno bolniki domá vedó, kaj se v cerkvi godí, in lahko svojo molitev z mašnikovó združijo. Kdor pa nobeniga pravičniga izgovora nima, mora v cerkvi biti, kjer bo nar manj razmišljen, in bo svoje dobre misli in želje k Bogu povzdigoval, ker cerkev je kraj molitve.

1) Treba je celo sveto mašo slišati, in iz nemarnosti nobeniga poglavitniga déla svete maše ne zamuditi. Poglavitni déli svete maše so: evangéli, darovanje, spremenjenje ali povzdigovanje in zavživanje. Kdor ima veselje do Bogá, ne bo lahko svete maše zamudil, ker mu že zvon pové, kaj je storiti, kdor pa en poglavitni

dél iz nemarnosti zamudi, ni per sveti maši, mora drugo slišati.

2) Treba je sveto mašo spodobno slišati. Spodobno je per sveti maši, kdor se med sveto mašo bogaboječe derži, se ne ozíra okoli sebe, se ne posmehuje, ne govóri, še med take ne gré, ko vé, de radi govóre v cerkvi, in če ga tudi kdo ogovori, mu odgovora ne da, in vsih nespodobnost se varje, de je le v molitev in v Bogá zamaknjen. Med sveto mašo se spodobí klečati, če je mogoče. Kdor bi pa zavoljo slabosti svojiga telesa ne mogel per celi maši klečati, naj klečí vsaj od povzdigovanja do zavžívanja, dokler si mašnik perstov nad keliham ne umije. Kdor bi pa takó slab bil, de bi tudi toliko časa ne mogel klečati, naj vsaj per povzdigovanji, povžívanji in per žegnu po sveti maši poklekne.

Ljubi kristjani! de hoste spodobno per sveti maši, mislite že domá in na poti proti cerkvi, kam grém zdej? Grém v cerkev v družbo svojih bratov, de bomo hvaležno obhajali spomin Jezusoviga življenja, terpljenja in smerti, in v Jezusovim iménu nebeškiga Očeta skesani prosili odpúšenja grehov, gnade in usmiljenja.

Mislite si sami per sebi, ko bi bili vse vidili, kar sveti evangeljisti od Jezusa povedó: bi ga bili vidili sveto živeti, kakó skerbno je po volji nebeškiga Očeta vse storil, kakó in kaj je učil, kakó je v vsih svojih velicih nadlogah voljan bil, vse je Bogú prepustil; bil je preganjan, sovražen, pa vender zmirej le krotak, pohleven in ponižen; ko bi ga bili vidili v vertu kervav pot potiti, na dvorišu veliciga duhovna zasramovaniga, zapljuvaniga, pred Pilatužem vsiga raztepeniga; ko bi ga bili vidili težak križ nesti, pa do smerti že razbitiga, in pod težo križa že do konca oslavljeniga, de mu je bilo omedleti; ko bi ga bili vidili vsiga nedolžniga na križ perbijati, in ne žal besedice govoriti per vsih krivicah, ktere so mu hudobneži delali; ko bi ga bili vidili med razbojni-

kama na križu viseti, svoje življenje skleniti in do zadnje kaplje kri preliti, in vse to le zato terpeti, da bi za nas dolg per pravici božji plačal, namest nas štrafinge in smert preterpel, nam odpušenje grehov zaslužil, nas od večniga pogubljenja odrešil in nam nebesa perdobil: kakšno bi bilo naše sercé per gledanji vsiga tega? Kakor jih je bilo več gledavcov Jezusove smerti in po čudežih, ki so se godili med umiranjem Jezusovim, v sercu omečenih, da so se vsi skesani na svoje parsi terkali, in s hriba vsi žalostni šli na svoj dom; takó bi jih bilo tudi gotovo veliko zmed nas, ako bi bili vidili Jezusa nedolžniga toliko in takó voljno terpéti, in se spomnili, da on vse to za nas terpi, in za nas umira; vse to terpéti in umreti smo si mi zaslužili s svojimi grehi; žalovali bi nad svojimi grehi, in terdno bi bili sklenili greha ne več storiti, Jezusa, usmiljeniga Odrešenika iz celiga serca ljubiti, po njegovih naukih živeti, njegovo življenje zvesto posnemati, in mu v življenji in smerti podobni biti.

Na vse to nas sveta maša spomni, v kateri bo vse to ponavljeno, kjer je Jezus pričijoč v podobah kruha in vina, in se svojimu nebeškemu Očetu daruje, nas ž njim, ki smo grešniki, spravlja in za nas govori, in deležne dela svojiga neskončniga zasluženja.

Ako hočemo sadú svete maše deležni biti, je treba, da so naše duše vse skesane in polne željá se poboljšati, polne zaupanja in ljubezni do Bogá per sveti maši, brez taciga znotranjiga počutenja smo brez sadú per sveti maši. Če, ko grešniki k sveti maši pridemo, brez vse pobožnosti, brez kesanja nad grehi in terdniga sklepa svoje življenje poboljšati in daritve svete maše v svoje posvečenje obrniti, ne zadobimo le milosti božje, ampak še večih štrafing smo vredni, ker narsvetejši pomoči v dobro svoje duše obrniti nočemo.

3) Kristjan mora biti v Bogu zbran in pobožen per sveti maši. V Bogu zbran je pa tisti per sveti maši, kateri se radovoljniga razmišljenja varje, svoje misli le per Bogu in v skrivnosti svete maše ima, s pobožnim in skesanim sercam moli, in se mu daruje, ga za prejete dobrote hvali in novih prosi, svoje grehe serčno obžaljuje in sklene, se resnično popoljšati. Kristjan se mora varovati, de ne bo raztresen v mislih per sveti maši, vse časne skerbí si mora iz glave izbijati, vès mora biti v Bogá zamaknjen, vès v molitvi; sercé mora vediti in občutiti, kar usta govore. Posebno mora na štiri poglavitne déle svete maše pazen biti.

Kakšne molitve je nar boljje per sveti maši moliti?

Nar bolj je per sv. maši moliti tiste molitve, ki jih mašnik moli, de se kristjan z mašnikom popolnoma sklene, in po njegovih rokah Jezusa Kristusa v podobah kruha in vina nebeškemu Očetu daruje. In kdor brati zna, jih tudi lahko moli, ker se take bukve dobé, de so molitve v njih, ki jih mašnik per sveti maši moli, ali so po téh zložéne. Ali kjer je navada per sveti maši pesme pétí, ki so po molitvah svete maše zložéne, je tudi dobro, de se pojéjo. Per božji službi svete pesmi pétí, je v katolíski cerkvi od njeniga začetka v navadi. Že sv. Pavel je perporočal pétíje, rekoč: »Govorite med seboj v psalmih in hvalnih in duhovnih pesmih, in pojte in prepévajte Gospodu v svojih sercih.« Efež. 5. 19.

Za tiste, ki brati ne znajo, hočem nekolikošne nauke povedati, de se bodo pobožno per sveti maši znajdlí, in svoje misli v poglavitne déle svete maše obračali in se daritve svete maše vdeležili.

Kader vidite kristjani mašnika k altarju iti, in kelih v rokah nesti, mislite si Jezusa, ki je šel po zadnji večerji s svojimi aposteljni v vert Gecemani, perpravljjeni grenki kelih do zadnje kaplje spiti, k našimu odrešenju.

Kader se mašnik pod spodnjo stopnjo altarja prekriža in očitno spoved moli, obžalujte svoje grehe, kateri so krivi Jezusove smerti, in prosite ga odpušenja in milosti.

Per svetim evangélju vstanite, prekrižajte se v spričevanje, de je vaša dolžnost nauke svetiga evangélija poslušati v pridigah in keršanskih nauk in po njih živeti, in de ste to dolžni in perpravljeni storiti, ker drugač ne morete zveličani biti; vstanite per branji svetiga evangélija in prekrižajte se v spričevanje, de se ne sramujete Jezusoviga križa, in de upate po zasluženji Jezusovim tudi gnado zadobiti, de bote svoje dobre sklepe speljali, Jezusove zapovedi in nauke v spominu ohranili, jih z ustmi, kader bo treba, pričali, jih v sercu ljubili in po njih živeli. Zahvalite Bogá, de nam je svojo sveto voljo po Jezusu v svetim evangélju oznanil, in prosite ga, de bi jo vsi ljudje po zemlji spoznali, ga prav častili, in hvalili in zveličani postali.

Kader mašnik daruje, sklenite svoje misli in želje z mašnikovimi mislimi in željami, in darujte Jezusa Kristusa, kateri se je za nas na križu daroval, nebeškemu Očetu, ker le on je edini Bogú dopadljivi dar, de s tem daram Bogú spodobno čast skazete, za prejete dobrote se mu prav zahvalite, odpušenja grehov in vsih duši in telesu potrebnih dobrot ga prosite; darujte Jezusa za vso katoliško cerkev, za svoje stariše, žlahto, prijatle in neprijatle, za pravične in grešnike, za vse žive in mertve vérne kristjane, de bi vam in njim ta sveta daritev zalegla v večno življenje. Darujte pa z Jezusam tudi sami sebe nebeškemu Očetu. Obljubite vse storiti, kar Bog zapoveduje, in vse svoje déla v božjo čast obračati in vse preterpeti, kar je Bogú dopaljiviga.

Per povzdigovanji svetiga rešnjiga telesa in kervi Jezusove se pa spomnite na zadnji večer Jezusov, kakó je kruh in vino posvetil, de sta se spremeni v pravo teló in pravo kri njegovo, in ko je svo-

jim apostelnam perporočal ravno takó v njegov spomin storiti; postavite si živo njegovo smert na križu pred oči, in spomnite se, de sveta maša je spomin in ponavljenje njegove kervave daritve na križu, in molite ga praviga Bogá na altarij pričihočiga pod podobama kruha in vina. Mislite si med povzdigovanjem, kakor de bi zdeJ Jezusa zavolj svojih grehov na križu perbitiga vidili, in kakor de bi polni žalosti in kesanja nad svojimi grehi krivi bili Jezusove smerti, in terdno sklenite se zares poboljšati in Bogá nič več razžaliti, ampak v prihodno mu zvesto služiti.

Pred svetim obhajilam, kader se mašnik trikrat na parsi vdari in reče: „Gospod nisim vreden“ i. t. d., se tudi vi na parsi trikrat vdarite in ravno to molitev molite. Če greste k svetimu obhajilu, spomnite se, kogá prejmete, in vprašajte se, ali ste vredni. Če pa niste za sveto obhajilo perpravljeni, se saj po duhovno obhajajte, to je, v sercu goreče želje imejte, de bi Jezusa v duši in v sercu prejeli. Prosite Jezusa, de bi s svojo gnado k vam prišel, v vas živel, vašo dušo z božjo ljubeznijo napolnil, seboj sklenil, de bi le ž njim, v njem in za-nj tukej in v večnosti živeli.

Kristjani, ako bi bili s takimi mislimi in željami vselej per sveti maši, kolikošín blagoslov bi po nji prejeli!

38. Od mašnikovih oblačil per sveti maši, in njih barv.

Bog je bil že v stari zavezi zapovedal, kakó morajo Aron in drugi duhovni per opravljanji božje službe oblečeni biti, de je bila služba božja tudi po unanjim z večí častjo opravljena, in bi bili Izraelci po lepim oblačilu na veličastvo božje z večnim spoštovanjem mislili. Iz tega naména je tudi katoljška cerkev zapovedala, de mašniki v posebnih oblačilih službo božjo opravljajo k večí časti božji, in k hudenju vérnih k večí pobožnosti,

in de te oblačila morajo z molitvijo požegnane biti. Tudi cerkev teh oblačil ne spremeni zmirej, per stari noši ostane, samo de so nekte oblačila nekoliko prenaresene in bolj perpravne.

1) Nar pervo dene mašnik belo ruto čez glavo na rame, de si vrat in svoje oblačilo zakrije. Spomni se zraven na ruto, s katero so Jezusu oči vezali, ga bili, zasramovali in vprašali, „Kdo te je udaril Kriste?“ Tudi poméni železno kapo, ki so jo vojšaki na glavo djali, ko so v vojsko šli, de je bila obvarovana, zato moli mašnik takrat: „Deni o Gospod! na mojo glavo kapo zveličenja, to je, stori me močniga, de bom pre-magoval vse hudičeve skušnjave. 1. Tesal. 5. 8.

2) Obleče mašno srajco. Aron in za njim veliki duhovni so po božjim povelji imeli pertnéno belo srajco do tal. Jezusovo oblačilo, ko se je bil spreménil na hribu, je bilo belo ko sneg. In sveti Janez piše v skrivnim razodenji, de štiri in dvajset starih pred stolam jagnjeta božjiga so v belih oblačilih, ktere so v kervi jagnjeta oprane. Torej hoče katoliška cerkev, de Gospodovi mašniki v belih spodnjih oblačilih daritev svete maše opravljajo. Po belih oblačilih jih pa hoče spomniti, de naj s čistim sercam pred Gospodov altar stopijo, in božje skrivnosti vredno ponavljajo. Po belih oblačilih jih pa hoče spomniti, de naj s čistim sercam pred Gospodov altar stopijo, in božje skrivnosti vredno ponavljajo, kar tudi molitev pové, ki jo moli med oblačenjem srajce, rekoč: Opéri me, o Gospod! in očisti moje sercé, de v jagnjetovi kervi opran večno veselje vživam.” Pa tudi vérni naj se spomnijo, de le s čistim sercam se spodobi per sveti maši biti.

3) Se opaše, de mašno srajco, ki je dolga in široka, stisne in skrajša. Nekdaj je bil širok pas, zdej je le vervica. Pas pa poméni čistost, ktera je nar lepši čednost Jezusovih namestnikov, kar nas molitev učí, ki

jo mašnik moli, kader se prepasuje, rekoč: »Prepaši me, o Gospod! s pasam čistosti, in zateri v mojim ledji nečisto poželjenje, de ostane v meni čednost zderžnosti in čistosti.»

4) Vzame ročnico in jo dene na levo roko. V prvih časih keršanstva so imeli mašniki ruto na levi roki perpéto, ko je služba božja dolgo časa terpéla, so se lahko spotili, in kateri so bolj pobožno opravljali službo božjo in živo mislili na Jezusovo ljubezen do nas, njegovo terpljenje in smert, se jim je milo storilo, so solze prelivali, in se ž njo brisali. S časom je bila v to spremenjena. Poméni pa, de naj se mašnik, kader jo na roko deva, spomni, de s terpljenjem je Jezus v svoje kraljestvo šel, de tudi on, ako hoče k Jezusu v nebesa priti, mora le s terpljenjem in s trudam za njim hoditi. Sedanje življenje je čas déla in potú, nebesa pa so kraj počitka, plačila in veselja. Spomočjo gnade božje bomo pa vse terpljenja lahko prestali, zato moli mašnik, kader si jo na roko dene, rekoč: »Stori me vredniga, o Gospod! nositi ruto žalosti in britkosti, de z veseljem prejmem plačilo terpljenja.»

5) Štola, ki jo mašnik čez obé rami obési in na parsih skrižema perveže. Od začetka je bila štola dolgo prazniško oblačilo, ob krajih s zlatam bogato obšito. Štola je znamenje duhovske časti in oblasti, in tudi poméni nar veči dobroto, katero nam je Bog po svoji milosti in ljubezni dodelil; ker smo božjo prijaznost, ljubezen in milost po Adamu zgubili, nam jo je po Jezusu spet dodelil, in po grehu omadežvano podobo božjo v nas spet očistil. Kakor je oče svojiga zgubljeniga sina v lepo oblačilo oblekel, ki je nazaj k njemu prišel v znamenje, de ga spet za svojiga Sina ima, in ga v pravice svojiga otroka postavi, takó je nas Oče nebeški po Jezusu spet za svoje otroke vzel. Zató moli mašnik, kader jo na se deva: »Gospod! po grehu prvih staršev sim zgu-

bil oblačilo nedolžnosti in neumerjočnosti, daj mi ga spet nazaj, in desiravno nevreden perstopim tvoje svete skrivnosti opravljati, naj bom vendar vreden večniga veselja.

6) Zadnje oblačilo, ki ga mašnik per daritvi svete maše obleče, je mašni plajš. Od začetka je bil plajš dolgo in široko oblačilo od vsih strani sošito in samo od zgorej odperto, de ga je mašnik na se djal. Bil je pa iz druziga blagá narejen, s zlatam in srebrom vès ušit. Zavoljo dolgosti in širokosti so ga služabniki mogli od tal vzdigovati, kakor se zdej per povzdigovanji še godí, desiravno ni treba, pa v navadi je, in ta navada nas spomni, kakošne mašne plajše so nekđaj imeli, ker so zdej krajši in ne skupej sošiti. To oblačilo je vselej poménilo ljubezen; ljubezen je pa vsakimu potrebna, iz ljubezni do Bogá mora vsak božje zapovedi spolniti, in le tisti Bogá ljubi, kateri njegove zapovedi dopolnuje; zató moli mašnik kader ga oblači: »Gospod! ti si rekel: »Moj jarm je sladak, in moja butara lohka, stori, de ga bom v stanu takó nositi, de tvojo milost zadobim.«

Mašne oblačila so petérikh barv; mašnik opravlja, kakor praznik nanese, daritev svete maše ali v belim, rudečim, zelenim, višnjevim ali plavim, ali pa v černim mašnim oblačilu.

Kader cerkev praznike Gospodove, device Marije ali kakiga spoznovavca ali kake device in svetnice obhaja, mašnik v belim plajšu mašuje, ker bela barva poméni nedolžnost, čistost in veselje. V tem nas cerkev uči, de Jezus nam je nedolžno oblačilo spet nazaj perdobil, ki smo ga po grehu zgubili; de Marija je brez vsiga madeža greha, in drugi svetniki in svetnice so čistost sveto ohranili.

V rudečim oblačilu mašuje o binkuštih, o praznikih svetih aposteljuov in marternikov. Ona poméni ljubezen. O binkuštih je sveti Duh, Duh ljubezni v aposteljne prišel v podobi ognjenih jezikov, in je svojo ljubezen v njih

serca razlil. Z ljubeznijo svetiga Duha so bili aposteljni in marterniki napolnjeni in so svoje življenje dali in kri prilili za Jezusa; rudeča barva je kervi podobna, torej se tudi v téh praznikih jemlje. Takó goreče od ljubezni do Jezusa bi mogle tudi naše serca biti, de bi mu jih zamogli v prijetni dar pernesti.

Zeléna barva poméni upanje. Jezus Kristus je za nas človek postal, na križu umerl in je naš besednik na desnici nebeškiga Očeta. Naše upanje je tedej v nebesih. Torej cerkev jemlje ob nedeljah po binkuštih do prihoda (adventa), če spomin kakiga svetnika ne obhaja, de s tem čast Jezusovo, našiga Odrešenika oznanuje, in naše upanje poterduje, de bomo z Jezusam večno živeli v nebesih, če bomo tukej z njim voljno terpeli, in po njegovi sveti volji živeli.

Višnjeva ali plava barva poméni žalost in pokorjenje. Jemlje se v adventnih, predpepélničnih in postnih nedeljah, na svetiga Marka dan in križev téden per precesijah, de ta barva kristjane opominja zderžno, trezno, tiho in spokorno živeti.

Černa barva poméni sosebno žalost, torej se jemlje ob času pokopovanja odrašenih merličev, na veliki petik zavoljo spomina Jezusove smerti na vérnih duš dan, in kader se za mertve mašuje. Ker černa barva posebno žalost poméni, prepové cerkev nektere vesele dni v černim plajšu maševati, če se tudi za mertve mašuje.

Iz tega naména je katoljška cerkev teh pet barv za duhovne opravila odločila. Po oblačilu mašnikovim per sveti maši precej lahko véste kakošni spomin katoljška cerkev tisti dan obhaja. Ali vas k duhovnimu veselju v Bogu budi, ali vam svetnike pred očí stavi, ki so za Jezusovo véro kri prelili, ali vas k pokori vabi, in na zatajenje samiga sebe opominja, ali pa k molitvi za mertve obuduje, ali vas spomni na upanje v Jezuso.

vo neskončno zaslužnje, ki nam je spet vrata nebeškiga kraljestva odperl.

39. Od zakramenta svete pokore.

Pokora je k odpušnju grehov potrebna.

Po neizmerjeni milosti božji, brez vsiga svojiga zaslužnja smo v sv. kerstu po svetim Duhu iz kraljestva teme spet v kraljestvo božje vzeti, iz otrok jeze božje v otroke božje, v ude Jezusoviga telesa in njegove cerkve prerojeui; stopili smo v družbo svetnikov in se spet z Bogam sklenili. V spričevanje, de smo res v ti sveti družbi, se sklenemo s Kristusam in z vsimi udi katoliške cerkve v zakramentu svetiga rešnjiga telesa, od kteriga vsi vživamo, in smo vsi skupaj le eno teló, od kteriga je Jezus glava. In kar so naši botri per svetim kerstu namesti nas obljubili, in kar so starši in duhovni, namestniki Kristusovi in služabniki katoliške cerkve za nas storili, to vse na se prevzamemo storiti in ponovimo kerstno obljubo per sveti birmi, kjer smo v vojšake Kristusove posvečeni, kjer polnost gnade svetiga Duha prejmemo, de ž njo na poti v večnost sovražnike svojiga zveličenja srečno premagujemo, in sveto vojsko za nebesa srečno dokončamo, ker Duh božji je močnej kakor duh svetá. Tedej zamoremo s pomočjo svetiga Duha po volji božji ko božji otroci živeti. Ako si pa s pomočjo svetiga Duha ne prizadevamo po volji božji delati, in nismo Bogu iz celiga serca pokorni, božje kraljestvo od nas zgine in pademo v kraljestvo hudičevo, smo pod njegovo oblastjo, in sveti Duh se od nas odverne; mi smo grešniki, kakor smo bili pred svetim kerstam, s tem razločkam, de smo zdej še večí štrafinge vredni kot prej, ker smo Bogá še z večí grehi razžalili, kakor je ta bil, ki nam ga je milost božja v svetim kerstu odpustila, ker smo se z lastnim radovoljnim pervoljenjem

od Bogá odvernili, kteriga smo že spoznali in tudi njegovo sveto voljo vedili.

Kolikorkrat po volji božji ne storimo, se od Bogá odvernemo ali grešimo. Znano vam je od zgubljeniga sina, de ni maral za očetovo besedo, se je od njegove hiše pobral, ga zapustil, in po svoji volji živel, in ravno zató nesrečniga samiga sebe storil. Takó storimo tudi mi, kader božjih zapoved ne spolnujemo, ne maramo za Bogá, ga zapustimo in po svoji volji živimo kakor zgubljeni sin, in torej smo tudi nesrečni, in večno bi bili vsi grešniki nesrečni, ako bi nam Jezus ne bil nobene pomoči zapustil se spet z Bogam spraviti, kader smo se sami prostovoljno od njega ločili. Bog bi scer nam nobene krivice ne storil, ako bi bil nas zaverigel potem, ko smo po svetim kerstu grešili, ker nam je dal vso pomoč, de bi po svoji prosti volji zamogli po njegovih svetih zapovedih živeti. Pa Jezus je vender iz nepresežene milosti zakrament svete pokore postavil, v kterim kristjan, ako je nesrečen bil in grešil, spet odpušenje grehov in spravo z Bogam zadobi, in ako bi Jezus zakramenta svete pokore postavil ne bil, bi grešnik obupal, ker bi bil vedil, grešil sim, in ni je več milosti za me per svetim in pravičnim Bogu.

De bi bil Jezus ljubezen božjo do grešnika, kteri svoje grehe obžaljuje, in svojo grešno pot zapusti, vsakimu zastopno pokazal, je povedal priliko od očeta, ki je imel dva sina, eden mu je vse po volji storil, kar je hotel, drugi pa storil, kar je sam hotel in ni hotel spoznati, de oče mu le to zapoveduje, kar mu je k pravi sreči, in ta se je bil vès zgubil, očete zapustil in po svetu šel. Od tega zgubljeniga sina je bilo že zgorej povedano, in vam je znano. Luk. 15. Délati, kakor je zgubljeni sin délal, živeti, kakor je on živél, se pravi grešiti; živeti, kakor je on na zadnje živel, ko se je k očetu vernil, in storiti, kakor je storil, potem ko je svojo krivico in hudobijo spoznal,

se pravi pokoro delati, se poboljšati. Kolikokrat grešnik ne stori, kar Bog hoče, tolikokrat se od Bogá odverne, in večkrat ko po volji božji ne stori, huje se zakoplje v grehe, dalje od Bogá in od svojiga zveličenja zaide; kakor zgubljeni sin tudi prvi dan, ko se je od očeta ločil ni vsiga hudiga storil, pa dalje ko je bil od očeta, tolikanj hudobniši in nesrečniši je tudi bil, in s časom je bil vès hudoben. Ravno takó tudi grešnik ni na enkrat vès hudoben, pa iz majhnih grehov s časom v veči pade, in večkrat ko greši, manjši se mu greh zdi. Večkrat ko greši, bolj se manjša ljubezen do Bogá, božje reči ga zmirej manj veselé, zmirej gré dalje proč od Bogá, in ko je vest zadušena, živi potlej po svoji volji; pregrešne želje, spačena natora so njemu postava, in takó je mertev za Bogá in za zveličenje, in druge stvari več ko Bogá ljubi. Oče je svojiga zgubljeniga sina mertviga imenoval, kar je tudi res za-nj bil, takó je tudi grešnik za Bogá mertev, ker se je od nje-ga in njegoviga kraljestva ločil in ga zapustil.

Ako pa hoče grešnik iz svojiga nesrečniga stanú priti, v katerim je, dokler je v grehah, mora greh in perložnost greha zapustiti; kakor je zgubljeni sin vse to zapustil, in se k svojimu očetu nazaj vernil, se mora tudi grešnik k Bogu verniti, in to se pravi mora pokoro storiti, če hoče odpušenje grehov zadobiti. Brez resničniga poboljšenja življenja ni odpušenja grehov. Res je, de Bog je neskončno dober in milostljiv, on sam pové, de noče, de bi se grešnik pogubil, temuč de se spreoberne in živi. Pa Bog neskončno modri, sveti in pravični ne more storiti zoper svojo pravico in svetost, in če skesanimu grešniku grehe odpustí, mu jih le odpustí zavoljo Jezusoviga neskončniga zasluženja, in poboljšanja njegoviga življenja. Velika je gnada, če Bog grešniku, skesanimu in poboljšanemu grehe odpustí, ker grešnik tega ni vreden, ki je bil Bogú takó nepokoren, ki

mu je obljubil vse po njegovi volji storiti, kar je svojemu stvarniku in svojemu Gospodu vselej dolžan. In zraven mu je Bog dal še pomoč po svetim Duhu, de je zamogel tudi storiti, pa vse je zaverigel, torej je le hude štrafinge in ne milosti vreden. In Bog mu vender še le hoče skazati, pa ne drugač kakor de se poboljša, ker je svet in pravičen.

Od te resnice smo se prepričali v zgodbah stare in nove zaveze. Bog je odpustil Adamu in Evi, pa le zato, ker sta pokoro storila. Koliko sto lét sta se pokorila! iz raja sta bila izgnana, per délu sta veliko terpéla, vest jima je vedno očitala, vedno sta se kesala, in veliko žalosti per svojih otrocih doživela. Ako sta pa zavoljo eniga samiga greha toliko hudiga preterpela, kakó hoče grešnik per velikim številu grehov brez pokore odpušnje zadobiti. Bog je obljubil Kajnu odpušenje pa s tem perstavkam, če svoj greh obstoji, ga spozná, obžaljuje, svoje hudo poželjenje premaga in pokoro stori. Nesrečni Kajn ni storil, kar mu je Bog v odpušenje grehov zapovedal, torej ni milosti prejel. Ob času Noeta je Bog razujzdanemu ljudstvu obljubil perzanesti in grehe odpustiti, če se k Bogu oberne in pokoro stori. To je Noe ljudstvu oznanoval, pa se ni hotlo spokoriti, torej mu Bog ni odpustil, in ga je z vodo končal.

Mozes, zvest služabnik božji je le enkrat premalo upal v Bogá, in ni mu dal v obljubljeni deželo priti. — Davida je Bog ljubil, ker je bil od mladosti zmirej vès njemu vdan, in v vsim pokoren. Ko je bil v veliki časti, in se mu je dobro godilo, je grešil. Bog mu je odpustil greh, pa veliko pokoro je mogel delati, in silno veliko žaliga in hudiga je per svoji družini preterpel. — Izraelci so bili božje izvoljeno ljudstvo, kader so se pregrešili zoper Bogá, jih je hudo štrafal, in le če so se poboljšali in pokoro storili, jim je grehe odpustil. — Ninivljanam je Bog odpustil, pa le zato, ker so se po-

krili in poboljšali. Takih izgledov najdemo veliko v svetim pismu stare in nove zaveze, pa taciga nobeniga, de bi bil Bog komu grehe odpustil, brez de bi se bil poboljšal in pokoro storil; vsak je mogel prej svojo hudobijo spoznati, jo obstati, greh obžalovati, ga opustiti in si perzadevati za-nj zadostiti.

Bog je v stari zavezi po prerokih grešnikom obetal odpušenje grehov in milost, pa nikoli in nikjer brez pokore in poboljšanja življenja. Modri pravi: »Spreoberni se k Gospodu in zapusti svoje grehe.« Sir. 17. 21. »Velik je Gospodov dan (sodni dan) in prav strašen, in kdo ga ho prestal? Zdej pravi Gospod: Spreobernite se k meni iz celiga svojiga serca, s postam, jokam in žalovanjem, in raztergajte svoje serca, ne pa svojih oblačil, in preobernite se k Gospodu svojimu Bogu, zakaj on je dobrotljiv in milostljiv, poterpežljiv in velikiga usmiljenja.« Joel. 2. 11. 12. »Naj zapusti hudobni svojo pot in krivični svoje misli, naj se k Gospodu verne, in on se ga bo usmilil, in k našimu Bogú, zakaj per njem je veliko odpušenja.« Iza. 55. 7. »Duša, ktera je grešila, bo umerla, ako pa krivični nad svojimi grehi pokoro dela, ne bo umerl.« Eceh. 18. 20. 21. Takó vsi preroki govoré, vsi obljubijo odpušenje in milost, pa le če se grešnik prav spokorí.

Kar je bilo v stari zavezi zapovedano in potrebno, odpušenje grehov in milost per Bogu zadobiti, to je tudi zdej nam po Jezusu zapovedano in potrebno. Res je, po Jezusu je Bog svojo ljubezen in usmiljenje svojimu nesrečnimu ljudstvu popolnoma pokazal, ko ga je na svet poslal, de sleherni, ki bo va-nj veroval, ne bo pogubljen, temuč bo večno življenje imel. Ali božja modrost, svetost in pravica so nespremenljive ostale; torej kar je Bog v stari zavezi po prerokih v ódpušenje grehov potrebno spoznal in zapovedal, to tudi Jezus, božji Sin, v novi zapoveduje. Torej je sv. Janez kerstnik, ki je Je-

zusa jagnje božje, ki grehe svetá odjemlje, ljudém oznanoval in ga pokazal, je tudi oznanoval, de naj pokoro delajo, zakaj Mesija je peršel. Pernesite vreden sad pokore, sekera je že na korenino drevesa namirjena, vsako drevó, ktero ne bo dobriga sadú obrodilo, bo posekano in v ogenj verženo. On že derží vevnico v roki, in bo svoj skedenj očistil, pšenico bo v svojo shrambo spravil, pléve bo pa sožgal z nevgaslјivim ognjem.

Jezus je bil neskončno usmiljen do grešnikov, jédel in pil je z njimi, pravil jim je, de angelji v nebesih se veselé, kader se grešnik spreoberne; vender je prec, ko je začel učiti, učil: delajte pokoro. V priliki od zgubljeniga sina je pokazal, de odpušenje se zadobi, le kader se grešnik spreoberne, poboljša in k Bogu verne. In Jezus je le skesanim grešnikom grehe odpušal. Očitni grešnici, ki je pred njegovimi nogami klečala in milo jokala, je rekal: »Tebi so grehi odpušeni.« Skesanimu razbojniku, ki ga je milosti prosil, je rekel: »Še danes boš z mano v raji.« In kjer je Jezus skesaniga grešnika najdel, mu je grehe odpustil; in kdor svojiga greha ni spoznal, in ga ni obžaloval, mu ga tudi odpustil ni. Judežu ne, hinavskim farizejem ne, desiravno si je toliko perzadjal, de bi jih bil spreobernal, pa terdovratni judje se vender le niso hotli spreoberniti in pokore storiti. In ko je za grešnike na križu umiral, je leviga razbojnika pogubiti pustil, ker svojiga greha ni spoznal in ga ni obžaloval, štrafinge, ki jo je zaslužil, ni za pokoro vzel, in ni spoznati hotel, de je je vreden. Po tem vsim smo prepričani, de Bog, prej ko grešniku odpušanje grehov in milost dodeli, pokoro tirja, in brez nje ni odpušenja in milosti. Ta je bila v stari, in je v novi zavezi potrebna, vsak greh mora štrafan biti.

Kdo pokoro dela?

Tisti, ki greh zavoljo Bogá čez vse sovraži, in za-

ljube, ko je Bogà zapustil, terdno sklene ga več ne storiti, po vrednosti ga nad sabo štrafuje, in upa de mu ga bo Bog po svoji milosti odpustil.

Je taka pokora grešniku potrebna, ako hoče odpustenje grehov zadobiti?

Taka pokora je potrebna grešniku, če hoče odpustenje grehov zadobiti, dokler greha ne sovraži, ga tudi opustil ne bo, in če Bogá ne ljubi, se tudi k Bogú ne bo obernil.

Ali je lahko pokoro delati?

Ni lahko, ampak težko, ker je spačeni natori zoperna, ker pokora jo loči od tega, kar ji je všeč; pa z gnado božjo jo zamore grešnik storiti.

Kaj tedej grešnik potrebuje, de se resnično sprepoberne?

Gnade božje in lastniga perzadevanja, za katero pa mora Bogá prositi.

40. Jezus postavi zakrament svete pokore.

Zgrevani grešnik, ki se želi poboljšati, in se je poboljšal, si iz serca voši zvediti, ali mu je res Bog grehe odpustil in gnado dal, scer ne more nikoli več vesel biti, ker vé, de greha ne more zbrisati in popraviti, de bi ne bil storjen, vé de štrafingo je zaslužil, ktera ga gotovo čaka; želi, de bi mu greh odpustil, ga spet za svojiga otroka imel, mu svojo milost dal, in ga spet v pravico postavil nebeško kraljestvo, večno zveličenje doseči. Kakor je želel zgubljeni sin zvediti, ko se je poboljšal, in k očetu prišel, ali mu je oče odpustil, iz njegovih ust slišati, de ga spet za svojiga sina spozná, kakor svojiga otroka ljubi, kar mu je tudi oče povédal, in s svojim zaderžanjem proti njemu pokazal, de mu je od

pustil, in ga ljubi, ker ga je veselo objel, kušnil in veliko gostovanje napravil, sosede in prijatle povabil in veliko veselje obhajal, ker je zgubljeni sin domú prišel; takó se želi tudi poboljšani skesani grešnik po kakim zunanjim znamenji prepričati, de mu je greh odpustil in mu svojo gnado spet dal, de bo zamogel z njo pravično živeti in se zveličati.

Jezus je na svet peršel grešnike iskat in zveličat; on, dobri pastir, se veseli, kader zgubljeno ovco najde; jo na svojo ramo zadene in k čedi nazaj nese; on je dobro poznal človeške potrebe, vedil je, de skesani grešnik želi po unanjim znamenji za terdno zvediti, de mu je Bog zares grehe odpustil, in mu je spet prijatelj in oče; zató je zakrament svete pokore postavil, in ga svoji sveti cerkvi zapustil.

K poterjenju te vérne resnice je Jezus skesanim grešnikom grehe odpušal in jim na glas povedal: »Tebi so grehi odpušeni«. Mertvoudnimu človeku, ki so ga na postelji pernesli k Jezusu, je rekel: »Zaupaj sin, tvoji grehi so ti odpušeni.« Mat. 9. Očitni grešniki je rekel: »Tvoji grehi so ti odpušeni«. Luk. 23. 43. Razbojniku na križu je odpustil grehe, in mu je obljubil večno zveličanje, rekoč: »Še necojšnjo noč boš z menoj v raji.« In takó je več grešnikom grehe odpustil. De grešniki zámorejo odpušenje grehov in milost božjo dobiti, je Jezus umerl in le po njem zadobivajo skesani in poboljšani grešniki odpušenje grehov.

Pa ne le grešniki ob Jezusovim času so želeli gotovo vediti, de Bog jim je grehe odpustil, tudi zdej to želimo. In Jezus je za nas ravno takó skerbil. Bog je z graham razžaljen, le Bog zamore grehe odpušati, ali pa če komu drugimu oblast da. Jezus, pravi Bog, je to storil, dal je oblast svojim namestnikom grehe odpušati. Ko je svoje vidno kraljestvo, svojo cerkev na zemlji postavil, je svoje aposteljne postavil perve pogla-

varje svoje cerkve, in jim da božjo oblast, njegov nauk oznanovati, svete zakramente deliti, vse zapovedati in prepovedati v njegovim iménu, kar bo treba v prid cele cerkve in vérnih po samim, ker je rekel: »Resnično vam povém: karkoli bote zavezali na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih, in karkoli bote razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.» Mat. 18. 18. In po svojim od smerti vstajenji, ko je prvič k njim prišel, je rekel: »Mir vam bodi! Kakor je Oče mene poslal, tudi jest vas pošljem.» In ko je to izgovoril, je va-nje dihnil in jim rekel: »Prejmite svetiga Duha, katerim bote grehe odpustili, so jim odpušeni, in katerim jih bote zadržali, so jim zadržani.» Jan. 20. 21—23. To je bilo zunanje znaminje božje oblasti, ko je v nje dihnil, ktero jim je dal po svetim Duhu, de sméjo namesti njega skesanim grešnikom grehe odpušati, in katerim jih bodo na zemlji odpustili, jim bodo tudi v nebesih odpušeni, in katerim jih bodo na zemlji zadržali, jim jih tudi Bog ne bo odpustil. Po ustnim izročilu so aposteljni skesanim grešnikom grehe odpušali in jih od njih odvezovali.

Jezus pa te oblasti ni dal le za perve kristjane, ampak za vse čase do konca svetá, ker v vsih časih so grešniki na svetu, torej so aposteljni svojim naslednikom škofam ravno to oblast dali, ktero so od Jezusa prejeli, in škofje tudi mašnikom, skesanim in spokorjenim grešnikom po kerstu storjene grehe odpušajo, ktero še dan današnji imajo.

Kdo je postavil zakrament svete pokore?

Jezus Kristus ga je postavil tisti dan, ko je od smerti vstal, in se je svojim aposteljniam perkazal, ker je bil že s svojo smertjo ljudi odrešil in z Bogam spravil.

Kakò ga je postavil?

Rekel je svojim apostelnjam: »Kakor je Oče mene poslal, tudi jest vas pošljem, in je dihnil va-nje in jim rekel: Prejmite svetiga Duha, katerim bote grehe odpustili, so jim odpušeni, in katerim jih bote zadržali, so jim zadržani.

Kakošno oblast je dal Jezus s temi besedami svojim apostelnjam?

Dal jim je božjo oblast po kerstu storjene grehe odpustati, naj bodo še takó veliki, in naj jih bo še toljkanj, če je le grešnik prav perpravljen.

Ali je dal Jezus le apostelnjam to oblast?

Ni je dal le apostelnjam ampak tudi škofam, njih namestnikom in duhovnam.

41. Od spraševanja vesti.

Bog je neskončno milostljiv in dobrotljiv, hoče s kesanimu grešniku, če je po svetim kerstu grešil, grehe odpustiti in mu spet svojo posvečejočo gnado dati. De nam bo pa Bog to milost dodénil, se moramo k temu prav perpraviti. Življenje zgubljeniga sina nam je v izgled, v njem smo vidili, kaj je greh, in kakó nesrečniga stori grešnika. Dokler mu je dobro bilo, ni mislil na svojo nesrečo, ki ga je čakala, ali kader je revež postal, je še le spoznal, kdo in kaj de je! V veliki revšini in lakoti je premišljeval kakó nesrečniga se je sam storil, koliko de se je pregrešil, mislil je, kaj bo z menoj? Kakó dobro mi je bilo per očetu, zakaj sim vender njega, takó dobriga očeta zapustil? Zakaj ga takó žalil? Zakaj sim vse dobrote svojiga očeta zapravlil? — Kesal se je, in rekel sam proti sebi: Vstal bom, in šel k očetu, pred-nj bom pokleknil, spoznal in obstal bom svoje grehe, in vse hočem terpeti, karkoli hudiga me bo zadelo, in vse rad storiti, kar mi bo oče zapovedal, de le

odpušenje per očetu dosežem. Šel je k očetu, vse mu je odpustil, in imel ga je spet za svojiga sina, kakor pred.

Kar je zgubljeni sin mislil in storil, mora tudi vsaki grešnik misliti in storiti, ako hoče v zakramentu svete pokore odpušenje grehov in božjo gnado zadobiti. On mora svoje grehe spoznati, jih obžalovati, terdno skleniti se popoljšati, se jih spovedati, perpravljen biti vse težave, nadloge in britkosti preterpeti, in vse storiti, kar Bog zapové, de bo svoje grehe poravnal pred Bogam, ali za nje zadoštil. Vse to storiti se pravi pokoro delati.

Kaj je tedej grešniku treba, de bo odpušenje grehov v zakramentu svete pokore dobil?

Mora:

- 1) Svojo vést izprašati;
- 2) Kes ali grévengo imeti nad grehi;
- 3) Sklep storiti ne več grešiti;
- 4) Čisto spoved opraviti;
- 5) Zadostiti, ali pokoro storiti.

De se bo človek popoljšal, mora vediti, de je grešil, kakošne grehe de je storil, in v kakošno nesrečo se je ž njimi zakopal, mora sebe spraševati po resnicah ali zapovedih, ki jih je Kristus učil, in gledati kakó svetniki v Jezusovi cerkvi po njih živé. Ker je pa težko in človeku iz lastne moči nemogoče se popoljšati, iz kraljestva hudičeviga v kraljestvo božje prestopiti, iz otroka jeze božje v otroka božjiga se preroditi brez svetiga Duha; nemogoče brez pomoči svetiga Duha svoje grehe in žalostni stan duše v grehih prav občutljivo spoznati, in delo svojiga popoljšenja ali pokore srečno speljati; mora k vsimu temu pomoči svetiga Duha ponižno prositi.

Kaj se pravi vést izpraševati?

Vést izpraševati se pravi dobro premisliti, kaj je

človek od svoje zadnje dobro storjene spovedi ali od tistiga časa, kar je začel greh spoznovati, grešil z mislimi, željami, besedami, z djanjem ali s zamudo dobrih del; ali premisliti kakó delječ se je od svojiga Bogá odločil.

Je izpraševanje vesti potrebno?

Silno potrebno je, ker se grešnik brez izpraševanje vesti ne more prav spoznati, se ne skesati, poboljšati, in ne čisto spovedati.

Kaj je človeku storiti, de svojo vést prav izpraša?

1) Mora svetiga Duha pomoči prositi, ker brez njegove pomoči ne bo nikoli svoje vesti prav izprašal.

Človek je oslepljen na umu in oslavljen na volji, zraven ga pa še pregrešna lastna ljubezen slepi in moti, de se ne vidi, kakošen de je pred Bogam; še bolj oslepljeniga in slabiga ga storé njegovi grehi, poželjenje hudiga, slabi izgledi, ko jih tolikanj vidi, goljufni nauki svetá; hudobneži resnice svete vére krivo razlagajo po svoji uščnosti, in ne kakor jih je Jezus učil, in jih katoliška cerkev zлага in uči. Vse to storí, de se grešnik boljšiga misli in sodi kakor je, ali de svojih grehov ne spozná, ali jih kakor si bodi manjša in izgovarja. Le kader človek svojo bolezen občuti, iše pomoči; zgubljeni sin je še le boljših misel bil, ko je občutil svojo nesrečo, ktere si je bil sam kriv.

Že perva dva človeka sta bila od lastne ljubezni zmotena, de sta se v grehu izgovarjala in eden na drugiga zmetovala, nobeden ni hotel spoznati in obstati, de je sam prostovoljno grešil. Farizeji so bili polni notranje hudobije, Jezus jih je imenoval otroke satana, hinavce, gadovo rodovíno, in vender so od sebe mislili, de so izgled prave pobožnosti in pravičniga življenja vsimu ljudstvu, de so ljubi božji otroci, takó so bili oslepljeni od lastne ljubezni in notranjiga napúha.

Ta slepota je tudi per nas. Nekteri se dobriga, pošteniga in pravičniga človeka in dobriga kristjana misli, ki ni prešeštovavec, talavaj, razbojnik, tat, ali ker ni take pregrehe storil, de bi bilo ostermeti pred njo, desiravno vsih dolžnost kristjana ne dopolnuje, in si ne prizadeva s svetim življenjem Jezusoviga odrešenja in neskončniga zasluženja se vdeležiti. — Koliko je otrok, ki so šiba svojih staršev, ki jih noč in dan žalijo in do smerti pokoré, pa se še le dobre štejejo zató, ker jih vender še ne sujejo in ne tepejo. — Koliko je mož, ki s svojo nezvestobo in razujzdanjem svojim ženam v grob pomagajo, katerim bi mogli zvesti biti, jih ljubiti in jim dober izgled dajati, pa se dobre mislijo zató, ker jih vender še ne pretepajo. — Koliko je nezvestih mož in žen, kateri le druge raji poznajo, de je le pred družetam skrito, in se hlinijo, de bi se ne zvedilo. — Koliko je očetov in mater, kateri dolžnost staršev ne dopolnijo, ne skerbé za časno in večno srečo svojih otrok, jih v vsih nerodnostih pusté, jim ni mar otroke po božji volji za nebesa zrediti in menijo, de so dobri starši zató, ker jih sami ne zapeljujejo in v greh ne napeljujejo. Takó močno nas lastna ljubezen in napúh oslepí, de se mislimo dobre in pravične, dokler še druge hudobniši vidimo, ali saj mislimo, de so poredniši kot mi. Kolikokrat vidimo pezdír v očéh svojiga bližnjiga in bruna v svojih lastnih ne vidimo. Navadno je, de grehe, kateri so po našim poželjenji, in pregrešno reč, ki jo radi imamo, iz verste grehov zbrišemo ali pa zmanjšamo; do kar pa nagnjenja nimamo, in nas ne veselé, pa pogublujemo. Ali ne slišimo nečistiga človeka vsako krivíco terdo soditi, ktero nad svojim bližnjim vidi, svojo nečistost in prešeštovanje pa s človeško slabostjo izgovarjati. Skopún sovraži nečistost in prešeštovanje v svojim bližnjim, ga terdo sodi in pogubi; svoje skoposti in lakomnosti pa ne vidi, i. t. d. S takimi zvijačami le vést omamimo, de se prav ne spoznamo.

Kakó škodljivi so slabi izgledi, s katerimi grešniki svoje grehe zagovarjajo in mirno vést si delajo, ker pravijo: To že ni tak greh, ki ga toliko drugih stori. Kakošen greh bi mogel storjen biti, de bi ga že sto in sto drugih ne bilo storilo, in s tem se grešnik tolaži, de ga vést ne peče in zveličenje ne skerbí. Če se pa tudi vést zbudi in očitati začne, se grešnik moti s krivimi zapopadki od božjih nauk, kakor jih v grehih zapani ljudje zlagajo, de si le vést potolažijo in hudobni ostanejo po svoji volji, brez de bi se spoznali, kakošni de so pred Bogam.

Takó hoče grešnik v takih okolišinah, vès oslepljen od pregrešne lastne ljubezni, zmoten po tolicih slabih izgledih, in zapeljan od goljufnih nauk, sam sebe prav spoznati, če mu sveti Duh uma ne razsvetli, zmot ne prežene, vestí in duše in smertniga spanja ne zbudi in serca ne omeči, de bi svojo nesrečo živo občutil. Per taki človeški slabosti je pomoč svetiga Duha per spraševanju vestí čez vse potrebna, torej je treba vsaki dan Bogá prositi, de nam da svojiga dobriga Duha, brez kteriga se ne moremo prav spoznati, in tudi ne resnično poboljšati. Bog nam ga bo dal, če ga bomo prosili, in tudi vse storili, kar je od naše strani treba. Per spraševanju vestí je treba, de se od svetá ločimo. Dokler je zgubljeni sin med hudobnimi vès razmišljen živél, se ni spoznal; kakor se je pa od hudobnih ljudi ločil, je precej vedil, kdo de je.

Ako hočeš grešnik sebe takó spoznati, kakor te Bog pozná, in kakor si pred Bogam krivičen, in če hočeš zares boljši biti, moli in zderži se od hudobniga svetá kolikor je mogoče, ljubi samoto in poslušaj, kaj sveti Duh k tebi govori, in stori kar ti bo rekel, po svoji vésti.

2) De človek sebe spozná, mora tudi premišljevati, ktere grehe je storil, in obstati, de greh ga od Bogá in

njegoviga večniga življenja odpeljeva in ga pogubi. Naj premišljuje božje in cerkvene zapovedi. Človek se pa pregreši, če radovoljno in vedama kaj misli ali želi, govori ali stori, kar je Bog zapovedal. Torej je treba misli, želje, besede, dela in zamude permerjati z božjimi zapovedmi, ali so vse takšne, kakor jih Bog hoče imeti, de bi bili zveličenja vredni, ali ne.

3) Posebno naj grešnik premišljuje svoje sercé, kateri poglavitni greh v njem tiči, in kaj ga je va-nj napeljalo, ali ker je k temu grehu bolj nagnjen, ali ga je iz navade, ali le zató storil, ko je v tako perložnost prišel. Sv. Janez pravi: »Vse, kar je na svétu, je poželjenje mesá, poželjenje očí in napúh življenja, in to ni iz Očeta, ampak je iz svetá.« 1. Jan. 2. 16.

Kako posebno poželjenje, nagnjenje ali greh ima vsaki človek v sebi, in človek ga spozná v svojih mislih, željah in délih; vse na to bije. Ali poželi, kar je mesu ali lakomnosti ali pa napúhu dopadljivo. Ako hočeš svoj poglavitni greh spoznati, kateri te vodi v vsih tvojih delih le na se glej in spoznal ga boš; iz tega vsi tvoji grehi izvirajo, tega opusti, in vsi drugi grehi bodo nehali, kakor če drevesu koreníne posekaš, bo celo drevó padlo. Vprašaj se ali si rad časten, če te v sercu veselí, ko te ljudjé hvalijo, ali želiš več biti, z drugimi zapovedovati, ker še nisi na taki stopnji, de bi bila tvoja dolžnost; ali si misliš, de si več kakor so drugi, kateri so tebi enaki po stanu; ali hočeš, de te mora drugi prej pozdraviti, ogovoriti in potlej mu še le odgovor daš; ali sovražiš druge in s svojim govorjenjem jih per družih grajaš zató, de bi za-nje ne marali, in tebe več obrajtali. Ali le tiste rad imaš, ki te hvalijo in časté? Kakošno je tvoje oblačilo, je po tvojim stanu in premoženji; se oblačiš lepši, de bi drugimu spolu dopadel, ali se ne vidi v vsim tvojim oblačilu nečimernost tvoje duše? Ali

nisi navajen vse svoje grehe izgovarjati, jih manjšati, vse svoje dobre dela, ki so dar božji, sebi perlastiti, jih perpovedovati, se hvaliti, do sebe veliko deržati, namest Bogá za-nje hvaliti? Hočeš, de tvoja mora veljati. Ali si svojim vikšim, svojim gospodarjem zavolj Bogá rad pokoren, si bil vselej voljan storiti, kar so ti ukazali, ali si se vstavljal, si bil svojoglaven, si svarjenje, podučenje svojih vikših voljno poslušal? Si radoveden, hočeš vse véditi, kar drugi storé, kakor de bi bil ti popolnoma? i. t. d. Iz takiga spraševanja boš spoznal, če je napúh, prevzetnost v tvojim sercu.

Ali si svojiga ubošva žalosten, nevoljin, želiš imeti obilnost blagá, denárja in drugih telesnih rečí, ali morebiti v zemeljsko blagó vse svoje zaupanje in ne v Bogá staviš, in ti je za blagó več ko za Bogá? Morebiti ti ni mar, ali po krivim ali pa po pravici perdobíš, de le imaš. Če komu kaj dobriga v sili storiš ali ne, storiš zató, de bi ti bilo k dobičku? Si rad, ali celo nič ali celo malo pomagal svojimu bližnjimu, ki je v nesreči bil, ali si rad vbogajme dajal resnično revnim? Ali si sebi potrebno pervošil, ali se ti je morebiti denár smilil? Si bil nevoljin, hud, kader se ti je kaka škoda zgodila, si klel; ali močno vesel bil, kader si kaj dobil, se zavoljo obilnosti blagá povikševal čez druge i. t. d. Takó boš spoznal, de si lakomen.

Posebno moraš svoje znotranje misli in želje pre-mišljevati, one v človeškem sercu globoko tičé, in so torej toliko bolj nevarne kakor dela, ki se vidijo; ker človek greší v djanji še per svoji dobri volji, desiravno želi vselej prav storiti po svoji vésti; kateri je pa v sercu popačen, je vès hudoben, greší brez vse skerbí. Večkrat človek v djanji ne greší, pa v sercu greší; ne mašuje se nad bližnjim, ker se ne more, v sercu pa sovražstvo do njega ima, takó greší po svoji volji v sercu. Takó je z vsakim graham, prej je v sercu, potlej še le

v djanji storjen, in Bog gleda na sercé, na voljo človekovo; torej tudi svoje sercé nar bolj pregleduj, ako se hočeš spoznati in poboljšati.

4) Vprašaj se, ali si dopolnil, kar si Bogú, svojimu stvarniku in Gospodu dolžan storiti, ako človek in kristjan, in kar si dolžan svojimu bližnjimu. Ktera ljubezen v tvojim sercu gospoduje, ali ljubezen do Bogá ali do svetá? Ali si ljubil Bogá v nebesih, kakor te je Jezus z besedo in djanjem učil? Kaj ti je bilo prvo voljo božjo ali svojo ali voljo svetá dopolniti? Ali si želel in si perzadeval Jezusa posnemati, ali si ga ljubil? Ali živiš takó, de sveti Duh v tebi prebivati zamore? Živiš kot kristjan? Ljubiš vsaciga človeka kot svojiga brata, vsaciga kristjana kot uda Jezusoviga telesa? Ali hvališ Kristusa zató, ker si njegov ud in v družbi svetnikov, v njegovi sveti cerkvi?

5) Preglej kakó si dolžnosti svojiga stanú dopolnil, in če si jih zavoljo Bogá, ali si mislil per spolnjenji svojih dolžnost, de si v božji službi, ker ti on zapoveduje jih zvesto spolniti, in če jih dopolniš, Bogú služiš?

6) Premisli tudi, če si ptujih grehov kriv.

7) Premisli kaj je v greh perložnost dalo, ali si prostovoljno ali neprostovoljno ali po nevedama v greh padel, ali si s premiselkam ali v naglosti greh storil, ali si perložnosti grešiti iskal, in morebiti si perzadeval, jo najti hudo storiti, ali se ti je le naključila brez de bi bil prej mislil na greh, ki si ga potlej storil. Včasih se tudi po nevedama pergodi perložnost, včasih pa skušnjava iz natorne slabosti izvira, ktere človek ni iskal, včasih je pa človek sam kriv, de je skušan.

8) Premisli naj vsak, kaj je iz njegovih grehov hudiga pohujšenja in škode prišlo, ali koliko žalosti in zopernosti je svojimu bližnjimu napravil, ker vse hudo moraš popraviti. Ali ena beseda, ki si jo zoper svojiga bližnjiga izrekel, ktero je kdo slišal mu lahko škodje za vès

čas njegoviga življenja, in ako si kateriga pohujšal, kdo bo zamogel sošteti vse grehe, ktere bo storil, in koliko drugih spet ž njimi pohujšal? Če oče ali gospodar puša svoje otroke ali družino hodit po hišah razujzdanih ljudi, ali razujzdane ljudi v svojo hišo hodit, de so otroci ali posli pohujšani, je on kriv vsih njih grehov.

9) Premisli naj iz kakšniga naména je dobro ali hudo storil; kdaj in kje je greh storil, ali domá, ali v cerkvi, ali kjer drugej, ali v nedeljo ali drug dan. Koliko časa je živel v smertnim grehu, in kolikokrat ga je storil, in če je iz navade grešil. Na peršone, s kterimi ali zoper ktere je grešil, kakó in ali je v pričo družih ali na samim grešil.

10) Premisli naj, če je toliko dobriga storil, kolikor je perložnosti imel, ali hudiga odverníl, kolikor je nar več mogel. Ali je storjeno krivíco poravnal in popravil, in s svojim sovražnikam se spravil; če je v kakim sovraštvu bil, kakó je naloženo pokoro dostal, in per spovedi storjene obljube dopolnil.

Je spraševanje vestí le takrat potrebno, kader se grešnik k spovedi perpravlja?

Ne le takrat, ampak večkrat naj svoje življenje, svoje misli, želje in nagnjenja premišljuje, dobro je vsaki večer, posebno pa ob nedeljah in praznikih po poslušanju božje besede, ker to pomaga, de se človek ložej spozná, ponižuje in poboljša.

Ali si mora grešnik per izpraševanji vestí veliko prizadeti?

Toliko in še več si mora prizadeti kakor per kakim drugim imenitnim opravilu.

Kteri grešniki so dolžni svojo vést še bolj skerbno izpraševati?

Tisti grešniki, kteri svojo vést malokrat sprašujejo, kteri svet in njegovo veselje ljubijo, so vsi razmišljeni,

imajo veliko posvetnih skerbí in zmotujav, kateri so že dolgo časa v grehíh živeli, in se slabo spovedovali.

42. Od kesa ali grévinge.

Ko je zgubljeni sin vse svoje blagó in denár v slabih tovaršijah in hudih délih zapravil, in so ga prijatli zapustili, je veliko lakoto terpel, stergan je bil, in de bi si bil saj nekoliko živeža pridobil, je svinje pasel. Sam per svinjah na paši, lačen in raztergan premišljuje, kakó dobro mu je bilo per očetu, in kakó srečni so hlapci njegoviga očeta, meni pa, misli, ki sim pravi njegov sin, se mi takó hudo godí, kaj sim vender mislil, de sim ga zapustil, de sim ga razžalil, ki mi je le dobro hotel! Sercé ga je bolelo, žalosten, vès pobit je bil, in krivíca, ktero je očetu in sebi storil, ko se je od njega ločil, ga zapustil, mu je bila vedno pred očmí; vést se mu je glasila, zakaj de je očeta zapustil, mu je vedno očitala, kar ni ga imel merú v sercu. In to je bil kes ali grévinga, ker se je kesal, de je od očeta šel, in je obstal, de se mu po zasluženji zdej hudo godí. Dokler je bil v tovaršii, je bil vès razmišljen in zgubljen v mislih, ni občutil svoje hudobije, tudi na svojiga dobriga očeta ni mislil. Kader se je pa od slabe družine ločil in se premišljeval, je vse drugači čutil v svojim sercu, težko mu je bilo, de je zoper voljo svojiga očeta ravnal, in si je vošil, de bi se ne bil nikoli od njega ločil in njegove hiše zapustil — kès ali grévengo je nad svojim pregrešnim življenjem imel.

Sveti Peter je svojiga Gospoda zatajil, Jezus ga je s pogledam posvaril, in Peter je milo jokal, ker je v svoji duši žalost občutil, to je, kesal se je, ker je grešil. — Vémo de tudi David je hudo grešil, in kakó je Bogú tožil v svojih psalmih, rekoč: »Gospod! tvoje pušice v meni tičé, in tvoja roka je težka nad menoj. Zavoljo tvoje jeze ni zdravja na mojim mesu, moje ko-

stí nimajo pokoja zavoljo mojih grehov, ker moje hudobije so čez mojo glavo zrastle, in me tlačijo kakor težka butara.» Psl. 37. 3—5. »Jest spoznam svoje pregrehe, in moj greh je vedno pred mojimi očmi.» Psl. 50. 5. »Jest sim trudin od zdihovanja, vse noči na svoji postelji silno jokam, in svojo posteljo s svojimi solzami močim. Od silne notranje žalosti so moje oči otemnele.» Psl. 6. 7. 8. »Bogú dopadljivi dar je žalosti polni duh: skesaniga in ponižaniga serca, o Bog! ne boš zaničeval.» Psl. 50. 19.

Zgubljeni sin, Peter in David so spoznali in obstali svoje grehe, in njih duše so bile žalostne, to je, keseli so se, de so grešili in Bogá razžalili. Takó mora grešnik žalovati. Kader je grešnik svojo vést izprašal, svoje misli, želje, besede in déla Jezusovim naukam in življenju primirjal, je vidil v Jezusovim zadržanji voljo nebeškiga Očeta spolnjeno, in vidil svoje znotranje, de ni vse po volji božji, de ni Jezusu podoben, de njegovo sercé, njegova duša, njegovo življenje je pregrešno, od Bogá odvernjeno: se vést zbudi, spozná svojo nepokoršino, in vse se v njem spremeni in misliti začne: Bog me je po svoji podobi stvaril, njemu bi bil mogel podoben in njegov otrok ostati. Ali kaj mi je greh storil? Otrok hudičev sim postal, padel sim v njegovo kraljestvo. V božjim kraljestvu, per Bogu je ljubezen, veselje in mir, v kraljestvu satana, kteriga otrok sim zdej, je sovraštvo, jeza, nevošljivost, grizenje vesti in vsa gnjusoba. Zdej sim med hudobnimi, kteri Bogá, Kristusa in vse pobožne ljudi sovražijo. O kakó sim bil srečen, kakó veselo je bilo moje sercé, dokler sim še z Bogam v družini svetnikov bil; ali kaj je zdej iz mene, noč in dan ga nimam mirú, vse me prestraši, vsake sence se bojim, v spanji se strašim, greh mi je vedno pred očmi, in kamor grém, gré z mano, zmirej vidim božjo pravico pred seboj. Kakó sim bil vesel, dokler

sim še tvoj otrok bil, s kakó velikim serčnim veseljem sim šel v tvojo sveto cerkev z drugimi pravičnimi, tvojimi otroci tebe častit, tvoje besede poslušat. Ako se mi je kaj zgodilo, poln zaupanja v tvojo ljubezen, sim ti potožil svojo nadlogo in britkost in s tolažbo sim bil napolnjen. Zdej pa od tebe, o Bog! odvernjen, zastonj moje sercé zdihuje po tolažbi, ne upam si svojih očí povzdigniti proti nebesam, ker sim pred tabo in nebam grešil, nisim vreden tvoj otrok imenovan biti. Per svetim kerstu me je za svojiga otroka vzel. Kakó me je iskal ljubi nebeški Oče kakor zgubljeno ovco? Koliko je že v stari zavezi za vès človeški rod in tedej tudi za mene storil, de bi bil vedil, kaj je njegova volja; in še svojiga Sina je zavoljo mene in vsih ljudi na svet poslal, de bi nas bil ž njim spravil, za grehe zadosti storil, nas iz kraljestva hudičeviga v svoje božje kraljestvo speljal, in namest sebe je svetiga Duha poslal, de bi nas z Bogam sklenil, in v ti srečni zavezi ohranil. Ali vse je za me minulo, in moja vést me pogubljuje. Kam hočem zbežati s svojim znotranjim nemiram in grizenjem? Kamor koli bežim, tam te najdem, tvoje vsigavidno okó me vidi, in tvoja vsigamogočna roka me povsod lahko vdari. Zdej spoznam svojo nespamet, svojo nepokoršino do tebe, ali ravno zató bom vstal in k tebi perbežal, ki si govoril, de ko bi tudi mati svojiga otroka pozabila, ti nikoli mene pozabil ne boš; pred te bom na koléna padel, in pred tabo bom svoje grehe spoznal, ker zoper nebo in tebe sim grešil, nisim vreden več tvoj otrok imenovan biti, pa vzemi me za zadnjiga hlapca v svojo hišo, daj mi prijetno besedo slišati: »Tvoji grehi so ti odpušeni!» Take misli in počutleji ali spečenine v sercu grešnika se imenujejo kès ali grévenga.

Kdor v svojim sercu nad svojimi grehi nobeniga kasa ne občuti, ta greha in štrafinge, ktere si je z gre-

ham zaslužil še ne spozná, in tak človek tudi še prave volje nima se poboljšati, in Bog mu tudi grehov ne odpusti. Brez kesa se nihče ne poboljša in torej odpušnja grehov ne zadobi. Zgodí se, de grešnik, brez de bi se svojih grehov spovedal in za-nje zadosti storil, odpušenje zadobi, ali brez kesanja nikoli. Želje, de bi se rad spovedal, in za grehe pokoro storil, pa mu ni mogoče, nadomestijo spoved in spokorne déla, ali kesanje, če ga grešnik v sercu nima, nič ne more nadomestiti. Tedej je kès med vsimi perpravami k odpušenju nar bolj potreben, in Bog ga od grešnika tirja, ker zavoljo te žalosti, ki jo po pravici v sercu občuti, hoče Bog grešniku grehe odpustiti, in ga pred večnimi štrafingami obvarvati, ker ga z grizenjem vestí že tukej pokorí, k ljubezni do sebe budí, in grešnik v svoji žalosti se k Bogú oberne, per njem milosti iše in ga za njo prosi, in Bog ga kakor oče zgubljeniga sina veselo sprejme. »Blagor žalostnim, ker oni bodo oveseleni!» pravi Jezus. Mat. 5.

Kakó pa grešnik kès ali grévingo zadobi?

1) Svetiga Duha mora za-nj prositi. Sveti Duh razlije, po nauku svetiga Pavla, ljubezen do Bogá v človeško sercé. Rimlj 5. 5. Brez pomoči svetiga Duha ne bo grešnik nikoli praviga kesa imel. Veliko je grešnikov, kateri grehe delajo, in jim ni nič žal zató, in tudi svetiga Duha ne prosijo darú prave grévenge, torej merzli proti Bogú ostanejo.

2) Mora premišljevati, kaj je greh in kolike štrafinge je vreden. Greh ga je odločil od Bogá, kteriga je čez vse ljubiti dolžan; greh je razžaljenje nar boljšiga Očeta, nepokoršina proti Bogú, njegovimu stvarniku in Gospodu, kateri le vse to svojim otrokam zapoveduje storiti, kar jih večno srečne, in vse to prepoveduje, kar

jih večno nesrečne stori, ker le on sam vse to dobro vé. Greh je ostudna nehvaležnost proti Bogú, kateri je za voljo našiga večniga zveličenja svojiga ljubigá Sina na svet poslal; je očitno razžaljenje Jezusa, našiga ljubeznjiviga Odrešenika, kateri je za nas svojo kri na križu prelil in nam božje kraljestvo odperl, kteriga smo po grehu zgubili, i. t. d. Ako grešnik to premišluje, bo gotovo njegovo sercé žalostno, če le kolikaj ljubezni do Bogá še v sercu ima.

3) Večkrat se mora ločiti od raztresenja v posvetnih rečéh, de bo na samim svoje krivíce ložej premišljeval, v nepokoji svetá ne bo svojiga duha k žalosti napeljal, in tudi ljubezni do Bogá ne obudil, ktera je per kesanji potrebna, ker dokler grešnik ne začne Bogá ljubiti, tudi se kesal ne bo. Kakor se tudi med svetam godi, kdor svojiga bližnjiga ljubi, se boji in varije ga razžaliti, če ga pa ne ljubi, mu je pa vse eno ali ga žali ali pa ne, in ako ima hudobno sercé, mu še nagaja kolikor more, in še ga to veseli. Peter je bil žalosten, ki je svojiga učenika, Jezusa zatajil, zato ko ga je ljubil. Judež Iškarjot je obupal in se obesil, ni imel praviga kesa, ker Jezusa ni ljubil, ako bi ga bil ljubil, bi bil svoj greh obžaloval in se k Jezusu obrnil, od kteriga se je po grehu odvern timer, kakor je sveti Peter storil, ki je Jezusa ljubil.

Zakaj mora grešniku žal biti, ker je grešil?

Grešniku mora žal biti, ker je Bogá, svojiga nar boljšiga Očeta razžalil, kteriga je dolžan nar bolj ljubiti, in mu v vsim pokoren biti. — Jezus nam je v per-povedovanji od zgubljeniga sina pokazal, zakaj de mora grešniku žal biti, ker je grešil. Zgubljeniga sina je nar bolj per sercu peklo, ker je grešil zoper nebesa in zoper očeta; takó mora tudi grešniku žal biti, ker je Bogá razžalil. Vse naše déla moramo iz naména storiti,

ker jih Bog zapové. Vsaki pravični človek se zavoljo Bogá greha varje, zato ker ga ljubi. In bolj serčno ko človek Bogá ljubi, bolj se greha bojí, in če ga je storil, huje mu je per sercu. Bog, kateri v sercé človekovo vidi, tudi vidi, de je grešniku zavoljo njega žal, ker ga je razžalil, in zato grešnika ljubi. Torej takimu kesu, ko je grešniku le zato žal, ker je Bogá razžalil, kteriga ljubi, pravimo popolnoma kès.

Jezus je še več povédal od zgubljeniga sina, kakó je v ti žalosti, de je svojiga očeta zapustil, še mislil in sam per sebi govoril: Jest sim zapustil svojiga očeta, in sim ravno zato nesrečen, in od lakote tukej poginjam. Grešnik, ki greh stori, tudi Bogá zapusti, se od njega odverne, in ravno zato tudi od večne sreče, od večniga zveličenja; tedej je grešniku tudi zato žal, ker je z greham zveličenje zgubil. Zgubljenimu sinu je bilo žal, ker je očeta razžalil, vse dobro zgubil, kar je v očetovi hiši vžival, ker je rekel: »Koliko najemnikov ima obilno kruha v hiši mojiga očeta, jest pa tukej od lakote konec jemljem! Vzdignil se bom, in pojdem k očetu.»

Če Bogá ljubimo, tudi sebe pravično ljubimo, in ako Bogá ljubimo, takrat za svoje zveličenje skerbímo; če ga pa ne ljubimo, tudi sebe ne ljubimo, ker, ko greh delamo, greh ljubimo in po grehu se pogubimo. Volja božja je, de bi vsi zveličani bili, in zveličani bomo, če bomo božje zapovedi deržali, če bomo pa greh delali, bomo zveličenje zapadli; če je tedej grešniku žal, ker je Bogá razžalil in nebesa zgubil, ker Bog je večno plačilo pravičnih v nebesih.

Kdor Bogá popolnoma ljubi, vse iz ljubezni in nič iz strahú ne stori, in več ko ima strahú per dopolnjenji božjih zapoved, bolj nepopolnoma je tudi ljubezen. Sv. Janez pravi: »V ljubezni ni strahú, ampak popolnoma ljubezen izžene strah, zakaj strah ima terpljenje, kdor se pa bojí, ni popoln v ljubezni.» 1. Jan. 4. 18. Kdor

Bogá ne ljubi, tudi greha iz ljubezni do Bogá ne obžaljuje; boji se, in trepeče tudi nar hudobniši človek pred Bogam, pa zato vender še praviga kesa nima, strah ga zamore le nagniti k pravimu kesu in spreobrnjenju življenja, kar je bilo per nauku od opravičenja zgorej povedano.

Kakšín mora pravi kès ali grévenga biti?

Pravi kès ali grévenga mora biti: 1) notranji, to je, človeku mora v sercu žal biti, de je Bogá razžalil. Greh se v sercu začne, tedej se mora tudi žalost, sovražstvo greha v sercu začeti. Jezus pravi: »Iz serca namreč izhajajo hude misli, uboji, prešeštva, vlačugarije, tatvine, krive priče, preklinjevanja.« Mat. 15. 19. Ko bi grešnik le govoril: me greva, de sim grešil, v sercu bi pa žalosti ne občutil, ne želel in terde volje ne imel se poboljšati, bi njegov kès le zunanji, ustni, in pred Bogam bi nič ne veljal: tak še ni začel Bogá ljubiti, ki greha še ne sovraži. David, zgubljeni sin in Peter so pravi kès imeli, in njih besede so razodevale žalost duše, kakor so jo v sebi občutili. Bog je rekel: »Spreobrnite se k meni iz serca z jokam in žalovanjem, in pretergajte svoje serca, ne pa svojih oblačil.« Joel. 2. 12. »Bogú dopadljivi dar je žalosti poln duh, raztertiga in ponižaniga serca, o Bog! ne boš zaničeval.« Psl. 50.

Nekteri kristjani so žalostni, ker mislijo, de nimajo praviga kesa, ker nad svojimi grehi jokati ne morejo. Ali solzé niso vselej gotovo znamenje, gotovo spričevanje praviga Bogú dopadljiviga kesa. Solze zavoljo grehov prelivati je koristno, dobro, pa ne takó potrebno, de bi kès ne veljal, če bi grešnik ne jokal. Nekterikrat občutljivi kristjani jokajo in zdihujejo, de bi jim Bog pravi kès dal; in zgodí se, de nekteri pobožni kristjani, ki pravi kès v sercu imajo s straham k spovedi gredó in

jokajo čez to, ker mislijo, de praviga kesa nimajo. Peter in očitna grešnica sta jokala, razbojnik na križu in sveti Pavel nista jokala, vsi štirje so imeli pravi kès. Nekteri so takó mehki, de se precej jokajo, pa tudi takó lahko nehajo. Tudi z besedami govoriti ali kès moliti ni gotovo znamenje praviga kesa; zgubljeni sin in očitni grešnik sta z besedami povedala svojo serčno žalost; očitna grešnica je pa molčala in pred Jezusam klečala. Kralj Antijoh in Judež Iškarjot sta z besedami svoj kès perpovedovala, pa nobeden praviga ni imel, ker se nobeden poboljšal ni. Judje, ki so na binkuštno nedeljo svetiga Petra poslušali, ki jim je krivico očital, katero so nad nedolžnim Jezusam storili, ko so ga umorili, so bili v sercu skesani, so zató aposteljne in Petra vprašali, kaj jim je zdej storiti, in Peter jim je rekel: »Storite pokoro, in dajte se kerstiti v iménu Jezusa, de boste odpušenje grehov zadobili. Imeli so kès v sercu, desiravno ga z nobenim zunanjim znamenjem niso kazali, pa voljo so imeli vse storiti, kar jim je bilo treba odpušenje grehov od Bogá zadobiti. Kdor tedej v sercu, kjer je poprej veselje grehov občutil, greh sovraži, ga obžaljuje in terdno voljo ima ne več grešiti, ampak se poboljšati, ima notranji kès.

2) Kès mora biti čeznatorin.

Nekteri grešnik se kesá, de je grešil zató, ker je na telesu, ali na blagu poškodovan, ali ker je čast per ljudéh zgubil, vse to hudo ga le na tem svetu zadene, in tak kès imenujemo natorin, ker je le zavolj posvetnih reči, ktere so naši natori dopadljive. V natori človeški je pa to, de je človeku zavoljo zgube posvetnih reči žal. Po takim kesu grešnik ne zadobi odpušenja grehov, ker mu ni žal zavoljo Bogá, ker je njega, narveči dobroto razžalil, in mu volje, življenje poboljšati, ne spreoberne.

Ako pa grešnik hudo zavoljo Bogá sovraži, ker je Bogá narsvetejšiga vse ljubezni vredniga Gospoda razžalil, njegovo milost zgubil, se štrafinge vredniga storil; ker vé, de Bog, ki je pravičen, mora greh štrafati ali na tem ali na unim svetu, on ima čeznatorin kès. Kakó bo Bog razžaljen, kakó se bo grešniku na unim svetu godilo, zvé grešnik le po božjim razodenji, in ker žaljuje, ker se je Bogú zameril in nebesa zgubil, si pekel zaslužil, mu je žal le zavoljo takih dobrot, ki jih ni na tem svetu, ki jih naša natora prav ne pozná in jih ne občuti; in ker tak kès tudi le od svetiga Duha pride kakor ljubezen do Bogá, jo imenujemo čeznatorno, in ker takiga kesa grešnik po svoji spačeni natori nikoli zadobiti ne zamore, je čez njegovo moč, le Bog mu ga zamore dati, zató mu pravimo čeznatorni, čez moč naše natore. In kdor iz takiga naména žaljuje, bo gotovo tudi perpravljen se poboljšati, in bo dobil od Bogá odpušenje grehov, ker zavoljo njega žaljuje in ne zavoljo sebe.

3) Kès mora nar večí žalost biti. Po grehu se od Bogá ločimo, njegovo gnado in nebesa zgubimo, in večí nesreče je ni, ko Bogá zgubiti, kateri je nar večí dobrota, torej mora grešniku tudi nar bolj žal biti, več ko bi vse zgubil, kar je na svetu. Vse dobrote na svetu bodo minule, sam Bog je večén, in bo plačilo pravičnih; kdor njega zgubi, večno zveličenje zgubi. Tedej bo, kdor Bogá čez vse ljubi, zavoljo greha, ki ga je storil, tudi nar večí žalost v svoji duši občutil. Tak kès storí voljo grešnikovo močno, de zdej greh in njegovo veselje sovraži, kteriga je prej ljubil, ker vidi, kakó nesrečniga ga je na duši storil, in perpravljen je vse preterpeti in vse storiti, kar je po volji božji, in tudi raji umreti, kakor Bogú več nepokoren biti. In takih misel je prav skesan človek do konca svojiga življenja, če tudi se mu na telesu ne vidi, pa déla njegove pričajo, ktere so po volji božji storjene, kakošna de je njegova volja.

4) Kès mora biti nad vsimi grehi.

Ako bi grešnik le zavoljo nekterih grehov žaloval, zavoljo tistih pa, ki jih nar raji in nar večkrat stori, ki so mu že v navadi ali če je po njih še kako časno srečo zadobil, celo nič ali le nekoliko žaloval, nima praviga kesa, greha še ne sovraži, se ne bo poboljšal, in ne zadobil odpušenja grehov, ker greh še ljubi. Grešnik pa mora vse grehe sovražiti, ker z vsakim graham Bogá žali, mu je nepokoren in se od njega odverne.

Greh ne more po samim eden brez družiga odpušen biti, ali bodo vsi odpušeni ali pa nobeden, ker ni mogoče ob enim sovražnik in prijatel božji biti, dobro in hudo voljo imeti. Nekter spokornik se goljufá, ker se je po zunanjim nekoliko poboljšal, in nekatere dobre déla stori, postavim, ni več nečist, ni pijanec, ni krivičen, goljufen, i. t. d., pa vender še kakšno hudobno nagnjenje v sebi redi; takó njegova volja še ni dobra. Morebiti je prevzetan, se boljšiga od drugih misli, iše per ljudéh veljati; kader ga kakšna težava, zopernost ali razžaljenje doleti, je prec vès neutisnjen, nevoljin, perpoveduje koliko mora terpéti, de nobeden toliko, je nepoterpežljiv, hoče brez vsiga terpljenja in zopernosti lahko v nebesa priti, desiravno vé, de Jezus je s terpljenjem v čast svojiga Očeta, v nebesa šel, in de pot terpljenja je pot v nebesa. Posebno ostane rado dopadajenje do takiga greha, po katerim je človek kako časno srečo dosegel, ki jo vživa, ali do takih, ki jih že več storiti ne more. Zgodí se nekterikrat, de nekteri v neoženjenim stanu niso po božje živeli, spremeníjo stan; per takih se je bati, de so le stan, pa svoje grešne volje niso spreoberníli, in grehov prejšnjiga stanú ne obžaljujejo in jih ne sovražijo. Kdor tedej pravi kès ima, sovraži grehe in nagnjenje in poželjenje, iz kteriga so grehi izvirali. In kdor vse to sovraži ima dobro voljo, gotovo se bo poboljšal, bo po volji božji živel in odpušenje grehov zadobil.

5) Kès mora s zaupanjem sklenjen biti, odpušenje grehov zadobiti po milosti božji zavoljo neskončniga zaslužnja Jezusoviga. Brez upanja bi se človek zgubil in obupal kakor Judež Iškarjot, ki je spoznal in obstal svoj greh in štrafinge, ki jih je zaslužil; pa upanja ni imel v tega, ki ga je izdal, je obupal in nesrečno smert storil.

Kaj se pravi kès obuditi?

Se pravi v sercu ali pa tudi z besedo spoznati, de nam je žal, ker smo Bogá razžalili.

Ako pa hoče grešnik kès ali grévingo obuditi, mora že prej žalost v sercu imeti; če žalosti v sercu in sovraštva nad greham še ni imel, tudi kesa obudil ne bo. Kakor se človek spomni svojih bolečin, ki jih je v svoji bolezni občutil, kakošne so bile, ravno takó se tudi grešnik spomni na svojo žalost, ki jo je imel zavoljo svojih grehov. In ko grešnik že Bogá ljubi in greh prav spozná in ga sovraži, takó, kolikorkrat se na greh, ki ga je storil, spomni, je duša žalostna, in naj to le v sercu misli ali pa z besedami izreče, kès ali grévengo obudí ali ponoví.

To storiti smo večkrat dolžni, ker moramo vès čas svojiga življenja greh sovražiti, ker ga tudi Bog sovraži, ker je greh nar večí hudo, in ker ne bomo nikoli mogli reči, de smo prav storili, ker smo grešili. — Tedej prosimo vedno Bogá odpušenja grehov in obudimo kès posebno vsaki večer, prej ko spat grémo, ker ne vémo ali bomo jutri vstali ali pa ne, prec po vsakim še takó majhnim grehu, v vsaki nevarnosti, in kader kakošen sveti zakrament prejeti hočemo.

Kaj je tedej kès ali grévinga?

Kès ali grévinga je serčna žalost, sovraštvo nad vsimi grehi, zató ker smo Bogá, nar večí vse ljubezni vredno dobroto razžalili, sklenjena s stanovitno voljo, Bogá nič več razžaliti.

Je kès ali grévenga potreben?

Kès ali grévenga je potreben, ker brez njega ne more grešnik odpušnja grehov zadobiti.

Kaj mora grešnik premišljevati, de pravi kès ali grévengo zadobi?

Hudobijo greha in štrafinge, katerih si z greham zasluži.

Ali zamore grešnik iz svoje moči prav kès ali grévengo imeti?

Grešnik tega ne zamore iz svoje moči, ampak le z gnado svetiga Duha, za katero mora Bogá prositi.

Kakšín mora kès ali grévenga biti?

Kès ali grévenga mora biti:

- 1) notranji ali serčni;
- 2) čeznatorni;
- 3) nar večí žalost;
- 4) nad vsimi grehi;
- 5) s zaupanjem sklenjen.

Kdaj ima gréšnik notranji ali serčni kès (grévengo)?

Kader ga v sercu peče, de je Bogá razžalil in se poboljša.

Zakaj mora kès serčna žalost biti?

Zató ker je tudi v sercu ljubil, in iz serca grehi izvirajo.

Kdaj ima grešnik čeznatorin kès (grévengo)?

Kader ga gnada svetiga Duha z ljubeznijo do Bogá napolni, de le zató žaljuje, ker je z greham Bogá nar večí dobroto razžalil, kteriga ljubi, in je njegovo gnado zapravil, pravico do nebes zgubil in večno pogubljenje zaslužil.

Kdaj ima grešnik le natorin kès?

Kader le zató žaljuje, ker je z greham sebe poško-

doval na časti pred svetam, na blagu, na zdravji, ali na svoji sreči, ali se mu je kar si bodi družiga hudiga zgodilo.

Ali bi bil kès dober in zadostin, ako bi človek le zato žaloval, ker se pekla boji?

Ne bil bi zadostin, ker bi izviral le iz strahu pred peklam; tak se ne boji grešiti, ampak le goreti, in bi še grešil, če bi se pekla ne bal.

Ali je strah pred peklam grešniku koristen?

Strah pred peklam je grešniku koristen, ker ga od grešnih del odvračuje, k dobrimu napeljuje, de sklene, ne več grešiti.

Zakaj mora tedej grešnik greh sovražiti?

Sovražiti ga mora iz ljubezni do Bogá.

Po čem vé grešnik, de greh iz ljubezni do Bogá sovraži?

Po tem vé, če je perpravljen rajši vse zgubiti, in se vsim ljudém zameriti, kakor Bogá s smertnim greham razžaliti.

Takó je egiptovski Jožef sovražil greh iz ljubezni do Bogá, ker se je rajši ljudém zameril in v ječo šel, kakor de bi bil grešil.

Kaj se hoče reči, de kès mora biti čez vsako drugo žalost?

Se hoče reči, de grešnik bolj žaljuje nad grehi, s kterimi je Bogá razžalil, njegovo ljubezen zgubil in sebi pravičnost zapravlil, kakor če bi bil nar bolji reč na svetu zgubil, ali kakor bi ga bile vse telesne nesreče zadele; kaj pomaga tedej človeku, če vès svet dobí, dušo pa pogubi.

Kdaj je kès nad vsimi grehi?

Kader grešnik žaljuje nad vsimi grehi, nad velikimi

in majhnimi, nad lastnimi in ptujimi, katerih je kriv, ker vsak greh Bogá žali in po vsakim grehu smo Bogú nepokorni.

Ali je potrebno, de je s kesam tudi upanje sklenjeno?

Potrebno je, de grešnik v svoji žalosti v milost božjo in v Kristusovo zasluženje zaupa, de mu bodo grehi odpušeni, ker bi scer obupal, in bi takó pogubljen bil, kakor Judež Iškarjot; in ker le upanje, odpusenje grehov zadobiti, stori de se grešnik poboljša.

Kolikeri je čeznatorni kès?

Dvojin, popolnoma in nepopolnoma.

Kaj je popolnoma kès (grévenga)?

Popolnoma kès je žalovanje in gnjusenje nad graham, ker je grešnik Bogá nar večí dobroto, ktero čez vse ljubi, razžalil, združen s terdnim sklepam Bogá nič več razžaliti.

Kakó se popolnoma kès (grévenga) obudi?

Takó: »Moj Bog! vsi moji grehi so mi iz serca žal, ker sim tebe, svojiga preljubeznjiviga Bogá, tebe, samo svetost in neskončno dobroto, ki te iz serca ljubim, ž njimi razžalil. Terdno sklénem s tvojo gnado svoje življenje poboljšati, in vse, tudi smert raji preterpeti, kakor tebe, svojiga Bogá, tebe neskončno svetost in dobroto, še kdaj s kakim graham razžaliti. Daj mi gnado spolniti ta moj sklep! To te prosim po neskončnim zasluženji tvojiga božjiga Sina, našiga Gospoda in Zveličerja Jezusa Kristusa. Amen.»

Kaj je nepopolnoma kès (grévenga)?

Nepopolnoma kès je žalost in gnjusenje nad grehi, zató ker smo ž njimi Bogá razžalili, nebesa zgubili in pekel zaslužili, združen s terdnim sklepam Bogá nič

več razžaliti. Nepopolnoma se mu pravi, ker je še le začel, in sčasoma še le popolnoma pastane.

Kaj stori popolnoma kès (grévenga)?

Popolnoma kès, kteriga gnada božja v grešniku obudi in ga v njem podpíra, pride iz popolnoma ljubezni božje, dodeli odpušenje grehov tudi tistim, kateri nimajo priložnosti, pa imajo vender terdno voljo, kakor hitro bo mogoče, se jih spovedati.

Kaj se doseže po nepopolnim kesu?

Doseže se v spovedi odpušenje grehov, če ima grešnik terdno voljo nič več grešiti.

Za kateri kès si mora grešnik perzadévati?

Za popolnoma kès, ker je dolžan Bogá popolnoma ljubiti, in on izvira le iz popolne ljubezni do Bogá.

Kogá mora grešnik prositi, de popolnoma kès zadobi?

Svetiga Duha, ker od njega vsako gnado zadbimo.

Ljubi kristjani! Prepričali smo se, de človek greši z mislimi, besedami, željami, déli in s zamudo dobriga, de se tudi ptujih grehov pred Bogam deležniga stori, de se z grehi od Bogá in njegoviga kraljestva odverne, ga zapustí, in zató pred svetim in pravičnim Bogam štrafing vreden postane, de ga greh večkrat tudi časno, vselej pa večno nesrečniga stori. Kakó silno hudo in težko je človeku per sercu, kader svoj greh spozná, kteriga več popraviti ne more, ker kar je storjeno, je storjeno; in kakó močno želi nesrečen grešnik zvediti, ali je per Bogú še mogoče odpušenje grehov in milost zadobiti. Véra, ktero nam je Bog po svoji milosti razodel, nam pokaže gnjusobo greha in napové štrafinge, ktere si je grešnik po grehu zaslužil; ona nam pa tudi pové, de usmiljeni Bog skesanimu in poboljšanimu greš-

niku grehe odpustí. Prepričali smo se, de je Bog že v stari zavezi svojim otrokam, kader so greh spoznali, obžalovali in se poboljšali, va-nj vérovali in v prihodnjiga Odrešenika upali, grehe odpustil. Posebno nam je Jezus to resnico v priliki od zgubljeniga sina očitno razodel. Ako je kdo takó nesrečen bil, po grehu se od Bogá odverniti, kakor zgubljeni sin od svojiga ljubiga očeta, naj se spomni de Bog, če nas tudi pokorí, vender le naš dobri Oče ostane, kteri je perpravljen svojiga skesaniga in poboljšaniga otroka v svojo gnado vzeti. Če smo se tudi še takó močno pregrešili, pa takó poboljšali kot zgubljeni sin, nas bo z veseljem sprejel, in angelji božji se bodo veselili. Pa zares poboljšani moramo biti. Zgubljeni sin je spoznal svojo hudobijo, občutil in imel je v svoji duši pravo grévengo nad svojimi grehi, zapustil je ptujo deželo, in vernil se k svojimu očetu, in prosil ga je, de naj ga vzame za nar zadnjiga hlapca v svoji hiši, de si bo le kruha per njem zaslužil. Ravno takó mora grešnik svoj greh spoznati, ga res obžalovati, svoje grešno življenje sovražiti, greh zapustiti, kar je hudiga storil, popraviti, in zanaprej po volji božji živeti. Kdor je take volje, naj terdno upa, de mu bo Bog grehe odpustil, in ga spet v svojo gnado vzel.

43. Od terdniga sklepa ali naprej-vzetja.

Kader je grešnik Bogá svojiga dobriga, svetiga, pravičniga in usmiljeniga Očeta premišljeval, kteriga je z grehi razžalil, se od njega ločil, in vidil v kakó veliko nesrečo je padel, svoje zveličenje zapadel; se kesá in želi se spet z Bogam spraviti, novo življenje po volji božji začeti. Terdno sklene ne več grešiti, ker se mu nad grehi gnjusi, in noče več v taki nesreči biti. Zdej storí, kar je zgubljeni sin storil rekoč: »Vstal bom in k očetu šel, in vse bom storil, kar mi bo oče ukazal,

nič več ga ne bom zapustil, in reče sam per sebi: »K nebeškemu Očetu se bom vernil, nič več nočem po svojim nagnjenji, po hudobnim poželenji storiti, le voljo božjo bom dopolnil, in to me bo večno srečniga storilo, in nič me ne bo več od ljubezni mojiga Bogá ločilo. Vém de svet, in kar je na svetu bo prešlo, vse bo minulo, kdor pa Bogá ljubi, ostane vekomaj; vém de bom terpeti mogel, pa Jezus mi pravi: »Bodite serčni, jest sim svet premagal.« In kdor po grehu takó misli, ima v svoji duši terden sklep, in gotovo se bo poboljšal. Takih misel je David bil, ker je rekel: »Jest sim persegel in terdno sklenil zapovedi tvoje pravice deržati.« Psl. 118. 106.

Kaj je terdni sklep?

Terdni sklep je resnična volja svoje življenje poboljšati in nič več grešiti.

Ali je terdni sklep ne več grešiti potreben?

Terdni sklep je k odpušenju grehov potreben, zakaj kdor resnične volje nima ne več grešiti, nov in boljši človek biti, še greh ljubi, kteriga Bog sovraži; ima še hudobno voljo grešiti, torej mu ga Bog ne more odpustiti. Sv. Avguštin pravi: »Ako se kesaš, ne stori več, če pa spet storiš, takó te ni še prav grevalo.«

Kakó spokorni grešniki razodevajo svojo terdno voljo ne več grešiti?

Razodevajo jo:

1) Če se vsih malih in velikih grehov varjejo in pregrešne navade opusté, in se vsih pripomočkov poslužijo, de se greha obvarjejo. Ker človek večkrat greši, se greha pervadi, mu je k natori; in težko mu je ga opustiti in vse dopolniti, kar je dolžan Bogú, bližnjimu in sam sebi sto-

riti po božji zapovedi, ko je bil dosihmal vaju le po svojim poželenji živeti. Ko je zgubljeni sin k očetu nazaj prišel, je bil perpravljen vse le po volji svojiga očeta storiti, takó je tudi grešnik, kateri terdno voljo ima, perpravljen vse po volji božji storiti, vse velike in male grehe zapustiti, ker, če le eniga samiga še ljubi, njegova pokora ne veljá.

2) Kdor terdno voljo ima svoje življenje poboljšati, se vsake priložnosti ogiblje, ktera bi ga spet v stare in nove grehe napeljala.

Zgubljeni sin je kraj in tovarše svojih grehov zapustil; ako bi tega ne bil storil, nikoli bi k svojimu očetu prišel ne bil. Spokorni grešnik tudi beží iz takih krajev, kjer je večkrat grešil, in se ogiblje takih peršon, ki so mu nevarne, de bi spet v greh ne padel, in varje se vsiga, kar bi ga v greh zapeljalo. Nekteri pravijo, sej ni mogoče ogniti se nevarnosti greh storiti, je preveč perložnosti. Ravno zató ne smemo v nevarnost iti, in se moramo bolj skerbno perložnosti varovati, ker dolžni smo sveto živeti, in slabi izgledi pregrešnih ljudi naših grehov ne izgovarjejo. Jezus pravi: »Ako te tvoje desno okó pohujša, izderi ga, in verzi ga od sebe; zakaj boljši ti je, de eden tvojih udov pogíne, kakor de bi tvoje celo teló v pekel verženo bilo.« Mat. 5. 29.

Res je, večkrat je grešniku težko vse zapustiti, kar ga je prej v greh napeljevalo, pa potrebno je vender; torej de bi ložej vselej le dobro storil, naj se spomni na Bogá, kateri ga vselej vidi, kateri mu s svojo gnado rad pomaga; naj se spomni na nebesa, ki mu jih hoče Bog dati, ktere bo pa zgubil, če bo spet greh delal; naj moli, božjo besedo posluša, svete zakramente naj prejemlje, varje naj se posvetniga veselja; večkrat naj v samoti, ločen od družih, premišljuje, de svetniki so bili ravno v tacih okoljšinah, in so vender Bogú zvesti

ostali; kar je njim bilo mogoče z božjo pomočjo, to je tudi nam i. t. d.

3) Vsakimu nagnjenju v greh se vstavlja in se božji volji podverže.

Grehi, ktere grešnik stori, se vidijo, nagnjenje pa, iz kteriga izvirajo, se ne vidijo, globoko v sercu tiče; spokorni grešnik hoče greh v korenini zatreti, torej more nagnjenje, ljubezen do greha v sercu zatreti, dokler to ni zaterto, bo gotovo še greh storil. Kader pa grešnik začne Bogá ljubiti in greh sovraži, tudi nagnjenje in veselje do greha v sebi zatira; in sercé le eniga samiga, Bogá ljubi, za kteriga je stvarjeno. To nas Jezus uči, ker zapové znotraj kozarec očistiti. Mat. 23. 25. 26. Kdor hoče v svojim vertu ali na njivi plevél zatreti, ga mora s korenino izrjavati; če korenine niso do čistiga poruvane, bo plevél še zmirej rastel, ravno takó more korenina greha v sercu zatreta biti, in nič več ne bo greh storjen.

4) Spokorni grešnik je perpravljen ptuje blagó poverniti, z graham storjeno pohujšanje poravnati, in bližnjimu na časti, ali na blagu, ali drugej storjeno škodo popraviti.

Zgodí se, de grešnik s svojimi grehi ljudém škodje na duši ali na telesu, na časti ali pa na blagu. S zapeljivostjo v greh, s pohujšenjem, s slabimi izgledi, z opravljivostjo ali z lažmí, s poškodovanjem na telesu, s tatvino ali z goljufijo i. t. d. poškodje svojiga bližnjiga. Če ima pravo grévengo nad svojimi grehi, si voši, de bi jih nikoli storil ne bil, in če ima terdno voljo nič več grešiti, ne bo terpel, de bi kdo zavoljo njega poškodovan bil. Prizadjal si bo zapeljaniga človeka poboljšati, odvzeto čast, vzeto blagó in storjeno škodo mu poverniti, z besedo, vsako karkoli si bodi storjeno škodo svojimu bližnjimu poravnati, kakor je Cahej perpravljen bil, ker vé, de Bog mu drugači odpustil ne bo.

5) Vsim svojim sovražnikom, zopernikom in škodljivcem iz serca odpustí, ker vé, de bo Bog njemu toliko odpustil, kolikor on svojim sovražnikom odpustí.

6) Vse dolžnosti svojiga stanú zvesto dopolnuje.

Vsakiga je Bog v poseben stan postavil, kdor zvesto po vésti vse dolžnosti zavoljo Bogá dopolni, ktere mu je Bog po stanu naložil, in storí ljudém toliko dobriga, kolikor nar več zamore, ima terdno voljo se poboljšati. Kdor eno ali več svojih dolžnost ne dopolni, še ne dela prave pokore. Izgleda praviga terdniga sklepa ne več grešiti, najdemo v zgubljenim sinu, Magdaleni, Petru, Caheju, i. t. d.

Kakó človek spozná, de ima pravi kès (grévengo) in terdno naprejšvetje?

Spozná, če se zares poboljša, nič več ne greší, in si prizadeva dobro storiti; če pa spet greší, vé de njegov sklep ni bil terden. — Ako bi bil zgubljeni sin svojiga očeta spet zapustil, bi njegov sklep ne bil terden in stanovit, takó tudi naprejšvetje grešnikovo ni terdno, če spet Bogá zapustí in greh dela.

Tukej pa moramo ločiti velike grehe iz hude volje storjene, od grehov slabosti, ker pravični človek iz človeške slabosti zoper svojo voljo se še pregreší v majhnih rečéh, veliciga greha pa ne storí, ker Bogá stanoovitno ljubi in vsak greh sovraži, vedno želí vselej le po volji božji storiti, in se trese pred novim greham, ker vé po Jezusu podučén, de poslednji stan grešnika je veliko hujši ko prvi. Luk. 11. 26.

Ljubi kristjani! imejte vselej stanoovitno voljo Bogá nikoli več razžaliti, in Bog vam bo vaše pregreške po svoji milosti zavoljo Jezusa odpustil, ker pozná vašo dobro voljo in želje, ga nikoli razžaliti; pozná tudi vaše slabosti, ker sveto pismo pravi, de še pravični vsak dan sedemkrat, to je večkrat greší; in sveti apostelj Janez

pravi, de kdor reče, de je brez greha, je lažnik, sam sebe goljufa.

Kaj mora grešnik storiti, de bo terden sklep se poboljšati zadobil?

Mora:

1) Zaupljivo moliti in usmiljeniga nebeškiga Očeta po Jezusu Kristusu gnade svetiga Duha prositi, ker vsa naša moč je le od Bogá, kateri stori, de hočemo in storimo dobro.

2) Pogosto premišljevati smert, sodbo, večnost in Jezusovo terpljenje.

3) Večkrat ponoviti: serčno voljo ne več grešiti, svoji lastni volji se odpovedati in si prizadevati vès drugi, boljši človek biti in ostati.

44. Od spovedi.

Kader grešnik po spraševanju svoje vesti svoje storjene grehe spozná, in v svojim sercu občuti, kakó nesrečen je postal, ker se je od svojiga narboljšiga nebeškiga Očeta odločil in spet padel v kraljestvo teme, žaljuje, zdihuje, se kesá, sklepe dela v svojim sercu svoje grešno, nesrečno življenje spremeniti, se poboljšati, k svojimu ljubimu nebeškemu Očetu se verniti, kakor se je zgubljeni sin vernil. Ko se je poboljšal, želi zvediti ali mu je Bog grehe in štrafinge odpustil, ali ga je spet v svojo prijaznost, v gnado vzel ali ne, ker drugači ne more več mirniga serca in nikoli več veseliga življenja imeti; le če bi to za gotovo zvedil, bi spet mirno vest imel, ker bi vedil, de bo zveličenje dosegel. Jezus naš usmiljeni Zveličar je dobro vedil, kakó žalostna, skerbna in nemirna je duša skesaniga grešnika, kateri se hoče poboljšati in želi odpušenje grehov zadobiti; zató je večkrat grešnikom, ktere je po svoji božji vsigavednosti vidil v sercu res skesane, grehe odpustil, ker jim je na

glas rekel: »Zaupaj, tvoji grehi so ti odpušeni. In razbojniku na križu je še nebeško kraljestvo obljubil, ker mu je rekel: »Še necoj boš z mano v raji.« Grešnik vé, de če mu Bog grehov ne odpustí, bo večno od nje-ga ločen in pogubljen, če mu jih pa odpustí, vé, de ga bo tudi v nebesa vzel. Ravno zató je Jezus tudi svoji sveti cerkvi oblast dal skesanim grešnikom grehe odpu-šati, ker je rekel: »Kakor je Oče mene poslal, jest vas pošljem« je va-nje dihnil in rekel: »Prejmite svetiga Duha, katerim bote grehe odpustili, so jim odpušeni, in kterimi jih bote zaderžali, so jim zaderžani.

Od tega časa ima Jezusova cerkev božjo oblast grehe odpušati in zadrževati za vse čase do končanja svetá. Pervi so imeli to oblast aposteljni, in za njimi jo imajo škofje, fajmoštri in drugi duhovni, kateri od škofa oblast spovedati prejmejo; tode le skesanim in poboljša-nim grešnikom grehe odpušati, ne pa terdovratnim in nespreobnjenim, ker tudi Jezus je le skesanim in po-boljšanim grešnikom grehe odpustil; in Jezus tudi ni dal oblasti svojim aposteljnám, vsim sploh grehe odpu-šati, ker ni rekel: »Vsim odpustite grehe, ampak kteri-mi bote grehe odpustili, tistim jih bo tudi Bog odpustil, in katerim grehov ne bote odpustili, jim jih tudi Bog od-pustil ne bo.« Jezus je svojim sovražnikom, farizejem in pismarjem očitno povédal, de bodo zavoljo svoje nevére in hudobije v svojih grehih umerli in večno nesrečni, te-dej jim ni grehov odpustil.

Aposteljni in njih namestniki pa niso vsigavedni ka-kor Jezus, kateri je človeku v sercé vidil in vedil, ali je zadosti skesan ali pa ne, de mu je vedil odpustiti; zató se mora grešnik spovedati vsih svojih grehov, in spo-vednik mora prepričan biti od njegoviga praviga kesa (grévenge) in terdniga sklepa življenje poboljšati, in le potem takim zamore soditi, kaj je grešnik vreden. Spo-vedniki so sodniki grešnikov, kateri ne sodijo le, ali je

grešnik vreden ali nevreden odpuščenja grehov, temuč tudi kakošnih štrafing ali pokoril je vreden, de bi za grehe božji pravici zadosti storil in ž njimi se Jezusoviga neskončniga zaslužnja vdeležil. Spovednik sodi v iménu Jezusovim, ki ga je namesti sebe postavil. Oče nebeški je pa svojimu Sinu vso sodbo izročil, in zdej on sodi grešnike po svojih namestnikih; prišel bo pa dan, ko bo Jezus vse sodil, svoje prijatle in sovražnike, in njegova sodba bo veljala za vso večnost. Kdor hoče poslednji in očitni sodbi oditi in noče večno zaveržen biti, naj se zdej pred spovednikom obtoži, de odpušenje grehov zadobi in sodbi odide; ker se grešnik pred človekam poniža in sam sebe osramoti, odide osramotenju pred celim svetam.

Jezus je pa tudi hotel nam v spovednikih učnike in zdravnike naših duš dati. Duša ima svoje bolezni, ktere, ako ni ozdravljena, ji večno smert in pogubljenje pernesó. Grešniki razodevajo svoje hude želje, misli in okolišine svojih grehov in grehe, kateri so dušne bolezni, in spovednik jih uči, kaj storiti, kaj opustiti, in kakó se po božji volji spokoriti, de zdravje duše, mir vestí, božjo gnado in duhovno veselje zadobé. Kdor tedej odpušenje svojih po kerstu storjenih grehov zadobiti, in se hoče z Bogam spraviti, se jih mora spovedati. To je bilo kristjanam po zapovedi Jezusovi od začetka cerkve vselej tudi zapovedano.

Kaj je spoved?

Spoved je odkrito, skesano in ponižno obtoženje svojih po kerstu storjenih grehov mašniku k spovedovanju pooblastenimu, de bi odvezo prejel.

V svetim pismu najdemo izglede, de so se grešniki grehov obtožili. Ko je sveti Janez kerstnik pridigoval v pušavi per Jordanu, de naj delajo pokoro, so k njemu hodili iz Jeruzalema in iz vse Judeje, in ko so se obto-

žili svojih grehov, jih je kerstil v Jordanu. Mat. 3. 1—6. V svetim pismu nove zaveze nam je spoved k odpuščenju grehov zapovedana, kakor nam jo tudi cerkev od Jezusa postavljena oznanuje. Sv. Jakob pravi: »Povejte eden drugimu svoje grehe in molite eden za družiga, de bote ohranjeni.« Jak. 5. 16. »Če svoje grehe povémo, je zvest in pravičen, de nam naše grehe odpusti, in nas od vse hudobe očisti.« 1. Jan. 1. 19. »V Efez je veliko vérnih peršlo, ter so se spovedali, in na znanje dajali svoje déla.« Djanj, apost. 19. 18.

Potrebo spovedi, ki jo je Jezus v odpušenje grehov postavil, je katoliška cerkev vselej učila in imela. Nekteri grešniki so se očitno, ker so očitno grešili, drugi, ki so skrivaj grešili, pa tudi skrivno pokorili, kar je s. Pavel zapovedal, de kdor je očitno grešil, ga tudi očitno štrafaj. Prešeštvavca v Korintu je satanu izdal. 1. Kor. 5. Ker je pa silno žaloval, so véрни svetiga Pavla prosili, de bi mu odpustil, in sv. Pavel je rekel: Kar ste vi dovolili, tudi jest dovolim, in če sim jest kaj odpustil, sim zavoljo vas v iménu Kristusa odpustil. 2. Kor. 2. 10. Kakor je sveti Pavel storil, so za njim škofje ravno takó delali, in so grešnikom pokoro nakladali graham permerjeno, kar v bukvah prvih učnikov Jezusove cerkve po vsi obilnosti najdemo.

Škofje in duhovni so grešnike sodili, jim pokoro nakladali, in jih po dostani pokori spet v združbo kristjanov vzeli, jih od grehov odvezali. Grešniki pa so se mogli spreobrniti, svojih grehov se spovedati in naloženo pokoro dostati. Origines, ki govori od spovedi, kader se grešnik na tihim spovedniku spoveduje, piše in uči, ker pravi: »Kader se hočesh spovedovati, preglej skerbno, komu se boš svojih grehov spovedal, de boš po svetu modriga zdravnika storil, kar ti bo rekel.« (1. Homil. in psl. 37.) Vsiga se moramo spovedati, kar smo grešili ali smo skrito storili, ali pa z besedami ali

z mislimi grešili. (*Serm. 3. in Levi.*) Tertulijan pové, de grešniki so pokleknili pred mašnikam in so mu povédali dušne rane. *Lib. de poenit. C. 3. 4.* Če pred človekam kaj skrijemo, bomo mar tudi pred Bogam skrili? Ali je morebiti boljši zamolčati, in se večno pogubiti, kakor pa razodeti in odvezan biti. (*Lib. de poenit. C. 10.*)

S. Ciprijan pravi: »Ljubi bratje! spovej naj se vsak svojih pregreh, dokler živi, dokler njegova spoved še veljati zamore, dokler je še od mašnika dana odveza Bogú dopadljiva. (*Lib. de Caps.*) S. Krizostom zapové grešnikom k dušnemu zdravniku iti, njemu naj svoje rane in svoje pregrehe odkrijejo, naj ž njim samim, tiho na skrivnim govoré, de nobeden drugi od tega nič ne bo vedil, in naj mu vse odkrito povedó. (*Hom. 20. in Genes.*) In takó vsi sveti očaki, sv. Bazili, Avguštin, Ambrož i. t. d. od potrebe spovedi govoré, in opominjajo vérne se pred svetim obhajilam čisto spovédati. Ravno takó so tudi bolnike spovedovali in jih od grehov odvezali. Papež Juli I. je zapovédal duhovnam, de ne smejo nobenimu grešniku na smertni postelji svete odveze odreči, če je tudi do te bolezni hudobno živel, zdej pa znaminja kesa (grévenge) razodeva. (*1. Epist. Roman. pontif.*) In papež Leon I. je še rekel, de naj še takim bolnikom sveto odvezo dajo, kateri več govoriti ne morejo, in tudi nobeniga znaminja kesa dati ne morejo, če le ti pričajo, ki so per njih, de so prej znaminja kesa (grévenge) dali, dokler so se še zavedili. (*Epist. 109. ad Theodor Forujul.*) Tridentinski zbor takó govori: »Vsa katoljška cerkev je zmirej vérovala, de obtoženje grehov po kerstu storjenih je po božji zapovedi zapovedano, ker Gospod Jezus Kristus, prej ko je v nebesa šel, je svoje namestnike zapustil sodnike, katerim bi se vérni obtožili. Lahko se vé, de bi duhovni ne mogli soditi, ako bi jim grehi na tanjko ne bili razodeti.» Sej. 14.

Kje zadobi grešnik odpušenje grehov?

Grešnik zadobi odpušenje grehov v Jezusovi cerkvi per spovedi, če se skesan svojih grehov pred spovednikom takó obtoži, kakor pred samim Bogam.

Ali dobi grešnik odpušenje grehov pred Bogam, če ga spovednik odveže?

Zadobi ga, če je skesan in poboljšán, če pa ni, v svojih grehih ostane.

Ljubi kristjani! kdor je skerbén za svoje zveličenje, naj bo tudi skerbén si dobriga spovednika zvoliti, kader mu je mogoče. Sveti Tridentinski zbor pravi: »Kdor ni skerbén si skerbniga spovednika zvoliti, kateri po resnici dela, je čez vse nemarin za svoje zveličenje.« Sej. 14. p. 6. Vérni scer ne smejo nobeniga zaničevati, pa tudi ne po svojim poželjenji premehkiga spovednika si zvoliti. Ako je kdo bolan, ne pojde k takimu zdravniku, ki ga ne pozná, in ne vé če bo bolezen poznal, in če bo vedil mu zdravila dati, de bo po njih ozdravil; pojde le k tistimu, ki ga umniga pozná, ker vé, de je že veliko drugim pomagal, v njega ima zaupanje. Ravno takó bo storil za svojo dušo skerbni kristjan, kateri svojo smertno bolezen pozná; on si bo odbral takiga spovednika, kateri živi kakor uči, ker skerbí svojo dušo zveličati, bo tudi za njegovo skerbel; kdor pa za svojo ne skerbí, kakó bo za druge prav skerbel, de bi jih zveličal! On si ne bo perzadeval tebe prav spoznati, in ne, de bi se ti prav poznal; zakaj v človeku tečí nekakošin strah, de se človek nikoli rad ne vidi, kakó popačen de je. Prevzetnost, ki je v njegovim sercu, zmirej izgovorov iše, se izgovarja, de ni takó hudoben, de ga prav ne poznamo, de je boljši kakor so drugi. On bo zunanje na kozarcih in skledah omival, le svoje zunanje grehe odpravljaj, sercé pa ne neočišeno pustil, ktero je nar bolj treba očistiti, ker iz serca vse hudo izvira, in zgodilo se bo, de bo umerl, ki ni

bil ne nedolžen ne spokorjen. Torej glej per volenji spovednika, de bo učen, moder in ljubezni poln, de te bo vedil po postavah svetiga evangelija z modrostjo in ljubeznijo voditi. Prosi Bogá, de ti da razsvetljenje za se praviga spovednika izvoliti, in bodi mu pokoren.

Ali bodo vsi grehi per spovedi odpušeni?

Spovednik ima oblast od Bogá vse grehe odpustiti, če se jih grešnik prav spové, in pravi kès (gréven-go) ima.

Kakošna mora spoved biti?

Spoved mora biti:

- 1) ponižna;
- 2) cela;
- 3) čista, resnična, brez hinavšine.

Kdaj je spoved ponižna?

Spoved je ponižna, kader se grešnik vès skesan in osramoten svojih grehov obtoži, vse nepotrebne izgovore na stran pustí, in se sodbi spovednika podverže.

Grešnik, kateri svoje grehe spozná, kakó velika nepokoršina de so proti Bogú, de se je prederzno zoper voljo svojiga vsigamogočniga Bogá storiti, njegovim zapovedam se vstavlja, ki je revna stvar; de je sovražnik božji, hudodelnik, kateri je sebe takó nesrečniga storil, ker se je od svojiga narboljšiga Očeta in od njegoviga kraljestva ločil; vést ga peče, žaljuje, se kesá, zakaj de je grešil; poklekne vès skesan pred sodnji stol svojiga sodnika Jezusa Kristusa, de bi spet gnado, milost in odpušenje zadobil, ker spovednik je le njegov služabnik. Obtoži se brez vsih izgovorov, kakor je sam prostovoljno grešil, nobeniga družiga ne dolží, in torej tudi nobeniga tistik ne pové, kateri so imeli delež nad temi grehi; veliko več se še takó spoveduje, de spovednik ne more misliti, kdo de bi bil deležen njegoviga greha. — Tudi

ne smé zmanjševati in ne povikševati greha, temuč po vésti naj resníco govórí, de ga vé spovednik obsoditi.

Kdaj je spoved cela?

Spoved je cela, kader se grešnik vsih svojih še ne spovedanih grehov obtoži, kakor jih po skerbni izpraševanju vésti vé.

Kdaj je spoved čista?

Kader grešnik število vsih smertnih grehov odkrito brez zamolčanja in tudi okoljšine na tanjko razodene, ktere greh povišajo ali pomanjšajo.

Malih ali odpustljivih grehov se spovedati ni takó potrebno, pa dobro in koristno je, ker človek vselej ne vé, ali je velik ali majhen greh, in ker iz majhnih grehov lahko v velike pade, iu ker tudi perpomore, de grešnik in spovednik ložej voljo spoznata, ali je dobra ali slaba, ker na voljo pride, iz kakošne človek dobro ali hudo storí. Per velikih grehih je pa tudi treba povedati, ali je enkrat ali večkrat ga storil, in če ne vé popolnoma števila povedati, naj pové ali ga je vsaki dan ali teden, ali mesec enkrat ali večkrat storil. Tudi kraj, na katerim je grešil, ali stan peršon s kterimi ali nad kterimi se je pregrešil, to de ne po iménu jih povédati, in kakó je grešil; takó je treba vse okolišine povédati, de spovednik vé soditi, učiti in zdraviti.

Če je grešnik skerbno izprašal svojo vést, in iz nezadolžene pozabljivosti se kteriga greha ne spomni in se ga ne spové, veljá njegova spoved, kakor de bi se jih bil vsih spovedal. (*Trident. zbor. sej. 14. p. 5.*) Nektère kristjane peče, de so kaj pozabili povedati in mislijo, de so nevredno spoved storili, pa ravno njih skerb priča, de niso prostovoljno pozabili, ker so hotli se vsih svojih grehov spovédati, in če pravi kès (grévengo) imajo, je njih spoved dobro storjena, spovedó naj se jih pa per prvi priložnosti, ako se kterih domislijo.

Ali veljá spoved kader grešnik iz strahú ali iz sramožljivosti kak smerten greh zamolčí?

Kader grešnik vedama, bodisi iz strahú ali iz sramožljivosti kak smerten greh zamolčí, spoved ne veljá, ker jih ne položí pred sedež božje milosti, de bi mu jih spovedniku odpustila. (*Trident. zbor. sej. 14.*)

Zraven tega pa tak grešnik pokaže, de kesa in terdne volje nima svoje življenje poboljšati, brez kesa in terdne volje žizljenje poboljšati pa nobena spoved ne veljá. Če iz strahú, de bi odveze ne prejel, zamolčí, mu odveza nič ne pomaga, še le nov greh stori, ravno takó če iz sramožljivosti zamolčí. Če se bolnik sramuje zdravniku rano pokazati, ki je ne pozná, mu jo zdravila ne bodo ozdravile, ravno takó per spovedi odpušenja grehov ne bo zadobil, če grehov ne razodene, in še le v večí greh pade. Enkrat bo mogel vender le povédati, ako bo hotel odpušenje per Bogú zadobíti, ktero bo pa še težeje zadobil, ker je še v hujši greh padel.

Je prav per spovedi nepotrebne stvari perpovedovati?

Ni prav, le kar in kolikor je treba naj vsak per spovedi govori. — De bi pa kdo vse svoje nadloge in slabosti per spovedi pravil, ne gré, spovedniku je nadležen in pozabi, zakaj de je pred njim. Vsak naj skerbí, de svoje sercé razodene kakoršno je, in tudi namén svojih hudih in dobrih dél, ker to je nar potrebníši.

Kaj mora grešnik storiti, kteri je per spovedi kak smerten greh nalaž ali iz grešne zanikernosti zamolčal?

Tak grešnik mora zamolčaniga greha se spovedati, in mora povedati:

1) V koliko spovedih ga je zamolčal, in ga mora s perstavkam povedati, de tega je bil zamolčal.

2) Mora vse spovedi ponoviti, ktere je po zamolčanini grehu opravil.

3) Se mora spovedati, ako je v takim stanu zakrament svetiga rešnjiga telesa prejel, in kolikokrat.

4) Mora povedati, če je tudi druge zakramente v tem stanu prejel.

Ali se nam je treba per spovedi sramovati ali bati?

Ne sramovati, ne bati se ne smemo:

1) Ker nas ni bilo sram pred Bogam, kteri vse vidi, grešiti, in se nismo bali od njega vekomaj zaverženi biti.

2) Ker je boljše svoje grehe na skrivnim pred spovednikom razodeti, kakor pa z nepokojno vestjó živeti, nesrečno umreti, in sodni dan zavoljo tega pred vsim svetam v sramoto priti.

3) Ker tudi spovednik vé za svoje slabosti, in mora zavolj tega do grešnika usmiljen biti.

4) Ker je spovednik pod smertnim greham in pod ojstrimi časnimi in večnimi štrafingami dolžan molčati.

45. Kakó se per spovedi zaderžati.

Kaj mora grešnik storiti v cerkvi preden gré pred spovednika?

Ko je grešnik svojo vést dobro izprašal, naj prosi Bogá gnade, de bi svojo spoved prav opraviti zamogel in odpušenje grehov zadobil.

Kaj mora storiti preden se začne svojih grehov spovedovati?

Preden se začne spovedovati, naj poklekne pred spovednika, naj stori sveti križ in naj reče spovedniku: »Prosim, duhovni oče, za sveti žegen, de se svojih grehov prav in čisto spovém.« Po tém moli očitno spoved, rekoč: »Jest ubogi grešnik (grešnica) se spovém Bogú vsigamogočnemu, Marii, materi božji, vsim ljubim svetni-

kam in Vam česenu mašniku, božjemu namestniku, de sim po svoji zadnji spovedi, ki sim jo opravil (naj pové kdaj in tudi če je sveto odvezo prejel) velikokrat in zlo grešil, z mislijo, z besedo, z djanjem in zamudo dobrih dél, zlasti pa se obtožim de sim» — (zdej povej svoje grehe).

Kakó se spoved sklène?

Takó: „Ti in vsi moji drugi grehi, ki se jih spomnim in ne, ki sim jih ali sam storil, ali pa kriv bil, de so jih drugi storili, so mi iz serca žal, ker sim ž njimi Bogá, nar veči in vse ljubezni vredno dobroto, rozzalil. Terdno sklenem nič več ne grešiti, in vsih perložnost v grehe se varovati. Prosim Vas, duhovni oče! za zdravo pokoro in sveto odvezo svojih grehov, če sim je vreden.“

Zakaj mora grešnik spovedniku povedati, če je per zadnji spovedi sveto odvezo zadobil ali ne?

Zató mora povedati, ker je to spovedniku vediti potrebno, ker če je grešnik per zadnji spovedi odvezan bil, je zadosti, de se tega spové, kar je od tistikrat grešil; če pa odvezan ni bil, mora tudi une grehe povedati. Razločiti pa mora to, in mora prej une grehe povedati, zavolj kterih ni odveze prejel, potlej še le reče, to sim pa po zadnji spovedi grešil.

Kakó mora grešnik svoje grehe spovedniku povedati?

Povedati jih mora ponižno, zložno, umevno, ne prehitro, ne pretiho govoriti.

Kaj je grešniku storiti, ko je spoved sklenil?

Naj skerbno posluša spovednika, kar ga uči, in naloženo pokorjenje naj ponižno sprejme, ker ga je vreden in potreben. Če pa grešnik kaj ni umel, ali če ne vé ali je odvezan ali ne, naj vpraša, de v nevednosti ne ostane, in vé kaj storiti.

Kaj je grešniku po spovedi storiti?

1) Naj skerbno premisli nauke, ki jih je prejel, naj

ponoví kès (grévengo) in sklep nič več grešiti, in naj prosi Bogá, de mu s svojo gnado pomaga po njegovih zapovedih živeti.

2) Če je grešnik bil odvezan, naj hvali Bogá, ki mu je po svojim namestniku grehe odpustil, ktere milosti je nevreden.

3) Če pa ni vreden bil svete odveze, ko se ni poboljšal, naj prosi Bogá, de mu usmiljeno pomaga se resnično spreobrniti in po njegovih zapovedih živeti.

Ali zamore grešnik odvezo svojih grehov zaslužiti?

To je nemogoče, ker take velike gnade nihče ni popolnoma vreden, temuč spokorni grešnik jo le po milosti božji zavoljo neskončnega zasluženja Jezusoviga zadobi.

Ima spovednik oblast grešnike od grehov odvezati?

Spovednik ima oblast od Jezusa Kristusa grešnika od grehov odvezati, če je resnično skesan, če pa ni skesan in pokore ne dela, ni svete odveze vreden.

Je velika dobrota sveta odveza?

Sveta odveza je velika dobrota, ker po nji skesani grešnik zadobi odpušenje grehov, večnih štrafing, posvečejočo gnado božjo in pravico do nebeškiga kraljestva.

Ljubi kristjani! kakó veliko lakoto in nebeško veselje občuti skesani grešnik v svojim sercu, kader ga spovednik od grehov odveže, ker vé, de v tem trenutji mu jih je tudi Bog v nebesih odpustil. Rešen je ob enim od večnih štrafing, Bog ga spet ljubi kakor svojiga dobriga otroka, spet je njegovo imé v bukve večniga življenja zapisano, dobre déla, ki jih bo zanaprej delal, mu bodo služile za večno življenje, ako je v gnadi božji. Kakó hvaležni bi mogli biti Jezusu, ki nam je tako gnado zaslužil, in svoji cerkvi oblast dal, nam jo

deliti; torej pirzadevajmo si po njegovi volji sveto živeti.

Od ponavljenja opravljenih spoved, ali od dolge spovedi.

Kaj se pravi svojo spoved ponavljati?

Se pravi spovedati se vsih grehov od več lét, ali od vsiga življenja.

Ali je ponavljenje spovedi kterikrat potrebno?

Nekterim grešnikom je potrebno, nekterim le koristno in dobro, nekterim je pa tudi lahko škodljivo.

Kdaj je ponavljenje spovedi potrebno?

Potrebno je:

1) Kader je kdo v poglavitnih resnicah katoliške vére neveden bil.

2) Če je kdo kak velik greh iz sramožljivosti, ali iz strahú ali pa iz pregrešne nevednosti ali iz zanikerne pozabljivosti zamolčal.

3) Če je bil več časa v pregrešnih navadah, ali ni imel praviga kesa (grévenge) in terdniga sklepa svoje življenje poboljšati in božji pravici z deli pokore zadosti storiti, in je bil vendar odvezo prejel.

Kterimu je dolga spoved koristna?

Tistimu, ki je sklenil bolj popolnoma živeti, ali ki svoj stan spremeniti misli.

Kterimu grešniku bi bila dolga spoved lahko škodljiva?

Tistimu, ki jo je enkrat ali večkrat opravil, pa sicer dobriga življenja bil, pa je preboječiga serca in pretèsne vesti. Tak naj bo spovedniku pokoren, sicer ne bo pokoja najdel.

Kakó se mora kristjan k dolgi spovedi perpravljati?

Naj prosi Bogá gnade, de bi se mogel poboljšati,

in de ne bo mislil, de s spovedjo je že vse opravljeno, ampak de mora z deli pokore svoje grehe nad seboj štrafovati. — Kdor ima želje se prav spokoriti, se per njem ni bati, de bi se prav ne spovedal, kdor pa takih željá nima, se pa tudi na tanjko spovedal ne bo.

Spovedujmo se, de nas spovednik zamore spoznati kakšni de smo, in vé nam po božjih in cerkvenih zapovedih dela pokore naložiti, de ž njimi božji pravíci zadosti storimo, in de spozná naš kès (grévengo), ali smo svete odveze vredni ali ne.

46. Od zadostenja ali naložene pokore.

Po čem se prepriča grešnik, de je zares spremenjen, vès nov človek?

Prepriča se:

1) Ker svojo slabost in nagnjenje do greha spozná, pa si prizadeva s pomočjo svetiga Duha vse hudo v sebi premagati.

2) Če v sercu greh in vse, kar ga v greh nape-ljuje, sovraži, se veseli pa ker je staro, grešno življenje zapustil, in zdej le za večno življenje živi; le take dela stori, ktere so k časti božji in duši k zveličanju, prejšnjiga in noviga greha se na vso moč varije.

3) Se vsim slabim mislim in željem vstavlja, in jih iz serca preganja, in se vès volji božji in cerkvi vda.

4) Ker vidi nad seboj, de je zares zmirej boljši, zra-ven pa ponižen ostane, se čez druge ne povikšuje, ne obgovarja, ko jih še v prejšnjih grehih vidi, ker vé, de le po milosti božji je, kar je, in de Bog tudi drugim pomagati zamore, kar jim iz serca želí, in za-nje Bogá prosi.

5) Ker, kader se spomni svojiga prejšnjiga grešniga življenja, ga žalost obide, pa se spet potolaži, ker vé, de je zdej vès drug človek, in nič več od perviga ni v njem.

6) Vesel je v svojim sercu, kakor je bil zgubljeni sin, ki je bil spet v hiši svojiga očeta, ker vé, de je spet otrok božji, brat Jezusov in v družbi svetnikov.

7) V otročji pokoršini do Bogá vse zopernosti, križe in nadloge voljno preterpi, ker gleda na Jezusa, de je v križih in terpljenji šel v čast svojiga Očeta, in tudi njemu pravi: „Kdor hoče za mano priti, naj vzame svoj križ in naj hodi za mano; in če se na sirovim lesu takó godí, kaj se bo še le s suhim.“

8) Ponavlja vse svoje obljube in dobre sklepe, ktere hoče popolnoma spolniti, vse zamujeno perhiteti, in božji pravici na vse viže zadostiti.

Ali je grešnik dolžan za svoje grehe zadostovati?

To je dolžan, ker vsak greh je sovraštvo božje, z vsakim greham grešnik Bogá razžali, ker se od njega loči, pokaže, de ne mara za-nj, pa tudi z greham veliko družiga hudiga sebi in bližnjimu stori. Zató mora za svojo nepokoršino, ki jo proti Bogú skaže, samimu Bogú zadostiti, in vse hudo popraviti, kar ga je s svojimi grehi storil, ali kriv bil, de so ga drugi storili; zraven mora pa tudi vse poravnati, kar je bližnjimu žaliga ali hudiga storil.

V zakramentu svete pokore zadobí skesani grešnik odpušenje grehov, večnih štrafing in gnado božjo, časne štrafinge mu pa še ostanejo, ktere mora tukej ali pa v vicah terpeti, de po svoji moči pravici božji zadosti; ker Bog je pravičen in svet, hoče, de se mora vsa pravica zgoditi. Noben človek pa Bogú zadostiti ne zamore za- voljo veliciga razžaljenja božjiga, ker se je prederznil Bogú, njegovim svetim zapovedam se vstavljati in jih prelomiti. Kar pa grešnik ne zamore, in pravici božji se vender mora zadostiti, je Jezus, ki je Bog in človek zadostil; in sad njegoviga neskončniga zasluženja in smerti na križu nam bo v svetih zakramentih perlasten,

kjer zadobimo odpušenje grehov, in pravični postanemo. Grešnik mora pokoro delati, de z déli pokore sebe štrafuje zavoljo svojih storjenih grehov, in se pred novim obvaruje. To cerkev zdej uči, in je vselej in povsod učila, de kar grešnik z déli ne more popraviti, mora pa s terpljenjem plačati in se takó očistiti, de terpljenju na unim svetu odide. Kar pa božja zapoved zapoveduje in katoliška cerkev uči, to tudi po svoji pameti spoznamo, de greh mora štrafan biti, de se mora za-nj božji pravíci zadostiti, in vsa škoda poravnana biti. Že ljudstva, ki praviga Bogá niso poznale in malike molile, so si težke déla nakladale zató, de bi bile njih razžaljene malike potolažile, še njim je sercé to dolžnost perpovedovalo, desiravno maliki so nič.

Kar je katoliška cerkev v vsih časih učila in uči, de usmiljeni Bog grehe odpustí pa ne vsih štrafing, nas tudi sveto pismo uči. Našim pervim staršem je usmiljeni Bog zavoljo obljubljeniga Odrešenika greh odpustil, štrafing na tem svetu pa ni odpustil, in so veliko hudiga zavolj svoje nepokoršine preterpeti mogli, in s tem božji sveti pravíci za svoje grehe zadostovali; in nadloge so jih učile, se družih grehov varovati.

Izraelci so se v pušavi zoper Bogá pregrešili, ko so se pa kesali, jim je Bog grehe odpustil, ali za pokoro njih grehov so mogli štirideset lét v pušavi biti. Mozes je le enkrat premalo v Bogá zaupal, za pokoro svojiga greha ni smel v obljubljeno deželo. Koliko križev, težav in nadlog je skesani David po svojim grehu preterpeti mogel, desiravno mu je Bog po Natanu povedal: »greh ti je odpušen«. Zató tudi modri v svetim pismu reče: »Zavoljo odpušeniga greha ne bodi brez strahú, tudi ne nakladaj greh na greh, in ne reci: »Usmiljenje božje je veliko, on se bo usmilil obilnosti mojih grehov.« Zakaj njegov serd se takó hitro perbliža kakor usmiljenje, in na grešnika se njegov serd ozéra.»

Sir. 5. 5. Grešnik naj se le toliko zanaša na božje usmiljenje, de se tudi božje pravice boji.

Jezus sam je umerl, de je za naše in grehe celiga svetá božji pravici zadostil, in on nas uči, de grešnik mora za svoje grehe pokoro delati, de poravná hudo, kar je z njimi storil, in zamujeno dobro spet nadomesti; ker, če na tem svetu tega ne storí, bo na unim svetu zató štrafovan, in ne bo prej spred sodbe, iz vic, spuščen, dokler do zadnjiga vinarja vsiga ne poplača.

Kakó goreče je sveti Peter v Jeruzalemu v tempelju Jezusa oznanoval v pričo pismoukov in farizejev, kteriga je pred deklo zatajil, de je hudo popravil, kar je s svojim greham storil. Kakó vnet je bil sveti Pavel za Jezusa, kteriga je v kristjanih preganjal, in veselo je pretil kri za Jezusa, ker je prelival kri kristjanov, in se s svojo smertjo zadostil za svoje grehe. Čahej je bil po svojim spreobrnjenji perpravljen po čvetéro poverniti, ako je kteriga ogoljufal, in polovico svojiga premoženja med uboge razdeliti.

Takó so pravi spokorniki vselej mislili in storili, de bi bili s svojimi grehi zaslužene štrafinge že na tem svetu dostali, in po smerti šli prec gledat obličje božje. In cerkev je tudi grešnikom ravno zategavoljo déla pokore nakladala, de bi se bili na tem svetu očistili in na unim svetu nič več ne terpeli. Torej se vsak grešnik v svojo veliko škodo goljufa, če misli, de je s spovedjo in majhno pokoro, ki mu je bila per spovedi naložena, že vse opravil. Resnično skesani grešnik je vès nejevoljen nad svojim prejšnjim grešnim življenjem, sam si naloží mnoge terpljenja, de z njimi štrafuje svoje grehe in božji pravici zadostuje, de bi ga Bog ne štrafoval. Želi in si perzadeva vse zamujeno dobro z dobrimi déli, kolikor je nar več mogoče, nadomestiti. Delal je po svojim nagnjenji greh, in veselil ga je; zdej pa še nedolžniga veselja ne vživa, in si ga perterga zató, de

poprejšnje grešno veselje, ki ga je v grehu vžival, po svoji moči poravná, in skerbno se varije nobeniga greha več ne storiti.

De bi bile kristjanam, ki so po kerstu grešili, in v zakramentu svete pokore odpušenje grehov in večnih štrafing zadobili, tudi časne štrafinge odpušene; so poglavarji cerkve, aposteljni in njih namestniki, jim posebne déla storiti zapovedovali in nakladali, de bi bili z njimi pravíci božji zadostili, kolikor so mogli, greh nad seboj štrafovali, storjeno hudo poravnali in se pred drugimi grehi obvarovali. Te naložene déla pokore so pa le resnično skesaním grešnikam per Bogu veljale, kdor se je pa hlinil, mu niso nič pomagale.

47. Od očitniga pokorjenja.

Po božjim razodenji mora vsaki greh štrafan biti, in če je tudi greh odpušen, časne štrafinge še ostanejo. Pokoro, ktero cerkev grešnikam po velikosti grehov in hudobij naklada, je štrafinga za njih hudobije in grehe, naj jih grešnik očitno obstane ali se jih na tihim spové. S. Ciprijan pravi: »Pokorjenje mora graham permerjeno biti, in ne smé manjši biti kot greh.« (*Libr. de Caps.*) S. Leon I. papež pravi: »Srednik med Bogam in človekam Jezus Kristus Bog in človek, je dal oblast poglavarjem cerkve, de tistim, ki se jim spovedó, pokoríla naložé, in jih potem, ko so se očistili, s zveličavnim zadostenjem, spusté skozi vrata sprave s Bogam k svetím zakramentam. (*Epist. 108 ad Theod. Foroju liens.*) V prvih časih katoljske cerkve so bili grešniki po več lét oestro pokorjeni, ako so hotli sveto obhajilo prejeti. Kdor je očitno grešil in pohujšenje dal, se je mogel očitno pokoriti, kdor je pa skrivno grešil, in se na tihim pokoril. S skrivnim graham je le Bog razžaljen, z očitnim pa tudi združba kristjanov, cerkev, ktere ud je grešnik; zató je bil grešnik, če je bil njegov greh

velik, tudi od družbe kristjanov nékaj časa odločen, de se je hitreje poboljšal. Poglavitni in prvi namén očitne pokore je bil: de so grešniki božji pravíci, in drugi: de so tudi cerkvi, ktero so bili razžalili, zadostili. Tertulijan priča v svojih bukvah od pokore, de ima cerkev ta namén, ker pravi: »Boljši ti je, de se ponižno podveržeš pokorjenji, ki ti ga cerkev naloži, de ž njo božjo pravíco potolaziš, kakor de bi te Bog brez pokorjenja enkrat zaverigel.» In ko grešnike tolaži jim pravi: »Če vas kdo vpraša, zakaj takó žaljujete, recite: Zoper Bogá sim grešil, in v nevarnosti sim večno pogubljen biti, torej sim osramoten in pokorjen, de bi spet z Bogam spravljen bil, ki sim ga s svojimi grehi razžalil.

Cerkev je le grešnikom, kateri so v velicih smertnih grehah bili, déla pokore nakladala; za odpustljive grehe so pa z molitvijo in drugimi dobrimi déli zadostovali. Koliko časa de se je ta ali uni grešnik pokoriti mogel, je gledala na kës (grévengo); bolj skesan ko je grešnik bil, prej ga je odvezala, kakor sveti Pavel nečistnika v Korintu, ker ni hotel, de bi bil zavolj velike žalosti obupal. Očitno pokoro je cerkev le očitnim grešnikom nakladala; kateri so na skrivnim grešili, so se tudi skrivaj pokorili, le če je grešnik sam prosil z očitnimi grešniki se pokori podvreči, in če je bilo njegovo očitno pokorjenje vérnim v spodbujenje k dobremu, mu je bilo dovoljeno, ker Jezus tega mikjer prepovédal ni, spovedniki ga pa niso k temu obsodili, ker je bilo iz spovedi kaj povédati, vselej oestro prepovédano.

Kakó so bili razdeljeni tisti, ki so se očitni spovedi podvergli?

Razdeljeni in imenovani so bili:

- 1) jokajoči,
- 2) poslušajoči,
- 3) ležeči ali klečeči,
- 4) stoječi.

Kteri so bili jokajoči imenovani?

Jokajoči so bili imenovani, kteri so pred cerkvenimi vrati klečali, jokali in prosili, de bi bili milostljivo sprejeti k pokori.

V prvih tristo létih cerkve jokajoči še niso bili v pokori, ker še niso bile molitve za njih opravljane; bili so kot berači, kteri so prosili vérnih, de bi za-nje škofa in duhovne prosili jih med spokorne vzeti. Cerkev je s takim zadržanjem pokazala, de nobeniga ne sili pokore delati, de pokorjenje je velika dobrota za grešnika, za ktero prositi mora, de bo spet z Bogam spravljen, kteriga je prostovoljno razžalil; torej je pa tudi terdo od grešnika tirjala, de je mogel dostati, kar mu je za pokoro naložila. Pozneje je bilo pa zapovedano, de je vsak spokornik mogel pred cerkevjo več časa med jokajočimi biti. Tudi so mogli grešniki ponižno oblečeni biti.

Kteri so bili poslušajoči?

Poslušajoči so bili imenovani, ki so bili že vzeti k pokori, in so že smeli k nauku hoditi z nevérci in krivovérci, ki so želeli v cerkev Jezusovo vzeti biti, in duhovni so jih učili resnice svetiga evangéljia z nevérci vred. To se je pa zgodilo zató, ker jih je cerkev po milosti sodila, de so bolj iz nevednosti kakor iz hudobije grešili, ker je za nemogoče deržala, de bi se pravi kristjan zoper Bogá pregrešil. Učili so jih v cerkveni lopi, in v cerkvi so smeli le toliko časa biti, de je pridiga ali nauk minil, in pred darovanjem so bili izpušeni, ker jih niso vrednih šteli per sveti maši biti. Med tem casam, ko so k nauku hodili, so jih duhovni spoznali, če so zares skesani in se poboljšali, in gnade zakramenta svete pokore se vrednih storili ali ne. Pokoril jim pa niso nobenih naložili. Zbor v Niceji je še le sklenil, de tri léta morajo spokorniki med poslušajočimi ostati. Sploh so

pa le gledali na greh ali je večí ali manjší bil, in na kès in poboljšenje grešnikovo, potem so čas pokore perkrajšali ali podaljšali.

Kteri so bili ležeči ali klečeči?

So bili tisti imenovani, kterim je bilo dopušeno do darovanja v cerkvi, pa bolj za vratmi biti. Imenujejo se pa takó zató, ker so takrat klečali in na obrazih ležali, kader je škof nad njimi roké razprosterte deržal, molil in jih blagoslovljal; scer so pa tudi smeli stati, kakor drugi vérniki.

Sveti zbor v Niceji je grešnike v ti stopnji prave spokornike imenoval, ker še le njim je bila pokora naložena, de so se poniževali in zatajevali, kar je grešniku treba.

Kakor je bilo že rečeno, de so škofje na kès ali grévengo bolj kot na čas gledali, koliko časa de se je mogel grešnik pokoriti po izgledu svetiga Pavla, ki je nečistnika v mestu Korintu in pa svetiga Janeza, ki je tolovaja odvezal, ker sta bila obá močno skesana; takó tudi grešnikom na ti stopnji ni bil čas odločen, kakó dolgo de se morajo pokoriti. Sv. Ciprijan pravi, to je modrim duhovnim prepušeno, koliko časa de se morajo veliki grešniki pokoriti, ravno takó jim je bilo prepušeno grešnikom déla pokore naložiti. Sv. Ciprijan je takim, ki so v neusmiljenim preganjanji pod cesarjem Decijem véro zatijili iz strahú pred strašnimi martrami, zapovedal tri léta očitno pokoro opravljati, če je pa grešnik močno skesan bil, mu je bil čas tudi perkrajšan.

Nič bolj žalostniga pa ni bilo viditi kakor grešnike kleče na obrazih ležati, jih slišati zdihovati in jokati, ker so Bogá razžalili, kakor nam je cerkveni pisar Socomen popisal. Ko so bili poklicani, so peršli možje od desne strani v oblačilih pokore: imeli so glavo s pepélam potreseno, z objokanimi obrazi proti sredi cerkve; ženske

pa od leve strani s zagrinjali pokritimi obrazi. Ko so peršli do srede cerkve, so padli na svoje obraze, se na persi terkali, se svojih grehov obtoževali in odpuščenja prosili. Škof je peršel s svojimi duhovni od altarja do njih, kakor srednik med Bogom in med njimi, je pokleknil zraven njih in jokal z njimi. Škof, duhovni in vsi véрни so za-nje molili. Potlej je vstal škof, položil roké nad nje in jih blagoslovil. Pomagal jim je kakor dober oče z roko vstajati, opominjal jih, da naj serčno pokoro delajo in jih iz cerkve spustil, ker jim je Djakon rekel: »Svete skrivnosti so za svete ljudi, kateri so v pokori, naj gredó iz cerkve«, in šli so iz cerkve. To se je o praznikih in postnih dnevih godilo. Veliko je bilo poniževanje človeškiga napúha, iz kteriga grehi izvirajo, pa vender cerkev s tem še ni bila zadovoljna, naložila je še vsakimu grešniku posebej pokoro po hudobíi greha, okoljšinah in moči grešnikovi. Ojstre poste, vedno zatajevanje spokornika, pogostne molitve, malo spanja, veliko čuvanja in težke déla so jim bile za pokoro naložene; v časih tudi očitne déla, bolnikom streči, mertve pokopovati, od vsiga nedolžniga veselja se zderžati i. t. d. Zató pa tudi imenujejo sveti cerkveni očaki ta stan spokornikov težko pokoro, truda polni kerst, ker je vse to terpelo toliko časa, dokler so v pokori bili.

Kteri so bili stoječi imenovani?

Stoječi so bili imenovani, kateri so že smeli z drugimi vérnimi per sveti maši biti; darovati še niso smeli in k svetimu obhajilu ne perstopiti.

Kdor je srečno délo pokore med klečejočimi dostal, je prišel med stoječe. Zdej so minule vse zunanje znamenja pokorjenja; ker je bil skozi sveto odvezo na duši očíšen, je tudi oblačilo pokore slekel in je bil v družbi kristjanov, deležen njih molitev, in je smel povsod z njimi biti, smel je hvalne pesmi v cerkvi z drugimi krist-

jani péti; ojstri posti so mu bili odvzeti, le darovati ni smel, in ne obhajan biti, ker je bila cerkvena zapoved, de kdor ne sme obhajan biti, tudi darovati ne smé. (*Conc. Nice. s. 11.*) Kadar so drugi kristjani darovali, so oni stali na svojim mestu, dokler niso bili vredni spoznani sveto obhajilo prejeti, katero je bilo končanje pokore.

Pa tudi za skrivno storjene grehe, katerih so se kristjani skrivno, na tihim spovedovali, so jim spovedniki pokoro nakladali, kakor molitev, post, ubogajme dajati, zderžnost od dopušeniga časniga veselja, i. t. d., de so na tem svetu za svoje grehe Bogú zadostili, greh poravnali in po njegovi sveti volji storili; ker on hoče, de s postam, molitevjo in jokani se morajo grešniki k njemu verniti, greh nad sabo štrafovati, pred božjo štrafingo in drugimi grehi se obvarovati, in dano pohujšanje s pravičnim svetim življenjem popraviti. Kar se še današnje dni godí, desiravno je očitno pokorjenje nehalo.

Ker je pa pokora, katero nam spovednik naloží, večkrat majhna in lahka, si moramo sami več naložiti, štrafati greh nad seboj; težave, ktere nas doleté, kader se boljšamo, terpljenje in mnoge zopernosti, bolezni, ki jih voljno preterpimo in v štrafingo grehov vzamemo nam tudi v pokoro zaležejo. Kdor se sam ne pokorí, kaže, de nima kesa in ne dobre, stanovitne volje, svojiga življenja poboljšati. Takrat grešnik tudi odpušenja grehov ni vreden.

48. Kaj zadobímo v zakramentu svete pokore, in kaj de je.

Če je kristjan po svetim kerstu grešil in posvečujočo gnado božjo zgubil, jo po nauku Jezusovim, ne more nikjer drugod več zadobiti kakor v zakramentu svete pokore; ko se nad svojimi grehi skesá, poboljša, se svojih grehov ponižno in čisto spové in za-nje božji pravici zadosti. To nevidno gnado pa takrat zadobí, ka-

der mu spovednik sveto odvezo da. In Jezus, ko je svojim apostelnam oblast dal grehe odpuščati, jim ni dal le nekterih odpustiti ampak vse, ker je rekel: „Kterim boste grehe odpustili na zemlji, jim bodo tudi v nebesih odpušeni“; torej bodo v zakramentu svete pokore vsi grehi odpušeni, tode le resnično skesanim grešnikom. Tedej zadobi grešnik po odvezi mašnikovi odpusčenje vsih grehov, ki jih je po svetim kerstu storil; z Bogom je spravljen, postane spet otrok božji, zadobi pravico do nebes, duša, ki je bila za vse božje mrtva, vnovič oživi. Zadobi zavoljo neskončnega zaslužnja Jezusoviga tudi odpusčenje večnih štrafing. Ker pa resnično skesan in poboljšan grešnik vé, de je v zakramentu svete rešnje pokore odpusčenje vsih svojih grehov per Bogu zadobil, takó je njegova duša spet vesela in mirna, in če tudi še časne štrafinge ostanejo, se pravi spokornik zadosti močniga čuti s pomočjo gnade božje, katero je zadobil, jih tudi voljno preterpeti, zmirej svetejši biti, in se večniga zveličenja vredniga storiti.

Kaj je zakrament svete pokore?

Zakrament svete pokore je zakrament, v katerim v to postavljeni mašnik namesti Bogá grešniku po kerstu storjene grehe odpusti, če se jih skesá in čisto spové in če ima tudi resnično voljo se poboljšati, in pravo pokoro delati.

Kdo je postavljeni mašnik?

Tisti, kteriga škof postavi, de spovedovati smé.

Ali je zakrament svete pokore k zveličenju potreben?

Potreben je vsim, ki so po svetim kerstu greh storili.

Kdaj je Jezus zakrament svete pokore postavil?

Tisti dan, ko je od smerti vstal, in se je svojim

apostelnjam perkazal, in jim rekel: »Kakor je Oče mene poslal, tudi jest vas pošljem. Potlej je va-nje dihnil in jim rekel: Prejmite svetiga Duha, katerim bote grehe odpustili, so jim odpušeni, in katerim jih bote zadržali, so jim zadržani.« Jan. 20. 21—23.

Kaj zadobimo v zakramentu svete pokore?

Zadobimo: 1) odpušenje grehov; 2) odpušenje večnih štrafing; 3) posvečejočo gnado božjo, in 4) mir vesti.

Kteri grehi so odpušeni v zakramentu svete pokore?

Vsi po kerstu storjeni grehi, naj bodo še takó veliki, in naj jih bo še tolikanj, se odpusté, če je grešnik prav perpravljen; ker Jezus pravi: »Karkoli bote razvezali na zemlji, bo tudi v nebesih razvezano.« Mat. 18. 18.

Kaj je zadostitev ali naložena pokora?

So tiste déla, ktere spovednik grešniku zavoljo spovedanih grehov za pokoro naloži.

Zakaj se grešniku déla pokore nakladajo?

Zató:

1) Ker Bog zapové, de se mu za nečast, katero mu je grešnik s greham storil, nekoliko zadosti.

2) De s pokoro grešnik greh nad seboj štrafuje, in hudo, kar je iz njegoviga greha prišlo, škodo, ktera je svojimu bližnjimu na duši, na telesu ali na blagu storil, poravnava, kolikor je nar več mogoče.

3) De podobo božjo v svoji duši popolnoma očisti, de je vès preroben kakor po svetim kerstu.

4) De so mu zaslužene časne štrafinge odpušene.

5) De je grešnik zanaprej bolj varen, in več takó lahko ne greši.

Ali je človeku mogoče božji pravíci zadostiti?

Človek ne more iz svoje moči razžaljeni pravíci božji nikakor zadostiti, ker človekovo zadostovanje ne mo-

re nikoli razžaljenju božjiga veličastva enako biti. Pokorila, ktere mašnik per spovedi, ali pa grešnik sam sebi radovoljno naloži, zadobé svojo ceno le od neskončniga zasluženja Jezusa Kristusa, ker le on Bog in človek skupej je zamogel božji pravici zadostiti.

Ker je že Jezus za grehe vsiga svetá božji pravici zadostil, zakaj morajo tudi grešniki za svoje grehe še zadostovati?

Jezus je res zadostil pravici božji za grehe celiga svetá, on je storil, kar nobenimu človeku ni bilo mogoče storiti, de je naši nezmožnosti pomagal; pa ne zató, de bi grešniki nemarni bili, temuč de bi si perzadevali njegoviga neskončniga zasluženja z deli pokore se vdeležiti, in le zavoljo njegoviga neskončniga zasluženja so pokorila grešnikov Bogú dopadljive, in le ž njimi pokaže grešnik, de je njegova duša zares skesana in de greh sovraži, ker ga nad sabo štrafuje.

In Jezus sam, desiravno je za grehe celiga svetá zadostil, nam zapoveduje vreden sad pokore storiti. Mat. 3. 8., in mati katolijska cerkev je vselej učila. Tridentinski zbor zapové, rekoč: »Gospodovi mašniki so dolžni modro po velikosti grehov in po moči grešnikov primerjene pokorila nakladati, de ne bodo grešnikom nespametno spregledovali in za velike grehe majhniga pokorjenja napovedovali, ker bi zavolj tega družih grehov deležni bili.« Sej. 14. 8. Tedej če bo grešnik déla pokore opravljal, in živel po volji božji, bo deležen Jezusoviga neskončniga zasluženja, in bo zadobil odpušenje časnih štrafing, ktere bi imel še v vicah terpeti po odpušenih grehah.

Je zadostistorjenje potreben dél zakramenta svete pokore?

Po nauku katolijske cerkve je takó potreben dél, de brez njega zakrament sv. pokore ni cel, razun če ga ni bilo.

mogoče storiti, grešnik pa je terdno voljo imel ga popolnoma opraviti, ko bi ga smert ne bila prehitela.

Ktere dela se v zakramentu svete pokore nakladajo?

Molitev, post, ubogajme dajati, in še druge dela se grešniku po velikosti in hudobii greha in okoljšinah grešnika za pokoro nakladajo.

Kakó se mora naložena pokora opraviti?

Opraviti se mora s ponižnim sercam, zvesto kakor je bila naložena, in kakor hitro je mogoče.

Ali je mogoče in potrebno Bogu tudi z drugimi spokornimi deli zraven naloženih zadostovati?

Mogoče in treba je, zató:

1) Ker spovednik zavoljo naše slabosti in zavoljo drugih pravičnih zgovorov ne naloži vselej greham permerjene pokore, in tedej grešniku še marsikej ostane pokoriti nad seboj.

2) Ker po zapovedi Kristusovi moramo vreden sad pokore storiti.

Ali nam tudi nadloge k zadostovanju pomagajo?

Vse, kar grešnika hudiga obiše, bolezen, lakota, pomanjkanje, krivo obdolženje in vse, kar zoperniga v svojim stanu radovoljno terpi, in v duhu pokore pernese; in posebno tisto hudo, katero si je z greham sam napravil in za zasluženó štrafingo spozná, mu k zadostovanju pomaga. Sv. Tridentinski zbor pravi: »Božja milost je takó velika, da ne služi samo to k zadostovanju, kar grešnik radovoljno težkiga stori, ampak tudi časne nadloge, ktere voljno preterpi. Sej. 14. 9.

Je še kaj drugiga, s čimur se za časne štrafinge zadostuje?

Odpustiki so tudi pomoč, da se za časne štrafinge zadostuje.

49. Od odpustikov.

Bog zapové grešnikom, de naj se s postam, molitevjo, z jokam in z obžalovanjem grehov k njemu obrnejo, zato je cerkev, de bi po volji božji ravnala, grešnikom pokoro greham in moči in okoljšinam permirjeno nakladala, in jo še v spovednicah per spovedi naklada, de bi, kar so pravíci božji v tem ali pa v unim življenji zadostiti dolžni, kolikor je mogoče, tukej dostali; in je v to postave dala, kaj se mora grešnikom zavoljo eniga ali druziga greha za pokoro nakladati. Postavim, kdor je lažnjivo persegel, je bil deset lét v pokori. Kdor se je v cerkvi med službo božjo pogovarjal, se je mogel deset dni ob suhim kruhu in vodi pokoriti. Kdor je svoje starše zaklel, je mogel štirideset dni ob suhim kruhu se postiti; kdor je pa očeta ali mater udaril, se je sedem lét pokoril. Kdor se je zoper svojiga škofa ali fajmoštra spuntal, se je vès čas svojiga življenja pokoril. Kdor je človeka prostovoljno umoril, je mogel zmirej pred cerkvenimi vrati stati, in je bil le v zadnji smertni bolezni obhajan. Če sta dva neomožena človeka enkrat nečisto grešila, sta mogla tri léta, če pa večkrat pa tudi več lét po številu grehov se pokoriti. Mož, kateri je zakonsko zvestobo prelomil, deset lét; če pa večkrat, je bil do konca življenja v pokori, ravno takó žena, če je ta greh storila. Kdor je lažnjivo pričal, se je mogel pokoriti kot ubijavec, i. t. d.

Kakor ojstro je cerkev velike grešnike pokorila, takó usmiljena mati je bila tudi do prav resnično skesanih in poboljšanih grešnikov, ker jim je ojstrost pokore polajšala, ali čas pokore perkrajšala ali celó vso vzdignila zavoljo neskončniga zasluženja Jezusa Kristusa, zasluženja marternikov in na prošnje cerkve. Takó so bili odpustiki vselej v cerkvi Jezusovi od perviga časa dosihmal, in bodo vedno v nji. Tedej so odpustki

polajšnje ali odpušenje časnih štrafing, ktere bi grešniki po odpušenim grehu in večnih štrafing v tem življenji ali v vicah terpeti mogli.

Oblast odpustike deliti je Jezus svoji cerkvi dal, in ona jih je po svojih velikih pastirjih vedno delila. kar je vérna resnica za vsaciga katoljškiga kristjana. Tridentski zbor od odpustikov takó učí: »Ker je cerkev oblast odpustike deliti po Jezusu prejela, ktero oblast je ona zmirej skazovala, takó učí in zapové sveti zbor, de odpustiki so keršanskimu ljudstvu prav zveličavni, in iz števila vérnikov pahne tiste, ki pravijo, de so nepotrebni, ali odrečejo cerkvi oblast jih deliti. Vender pa želi, de bi bili po stari in poterjeni navadi cerkve po modri permeri deljeni, de ojstrost cerkveniga pokorjenja ne oslabí.« Sej. 25.

Jezus Kristus je poglavarjem cerkve oblast dal vse storiti v njegovi cerkvi, kar je vérnim k zveličenju treba, ker je rekel: »Kar bote na zemlji zavezali, bo v nebesih zavezano, in kar boste na zemlji razvezali, bo tudi v nebesih razvezano»; zraven pa ni postavil mére, ktere naj se deržé per nakladanju pokore za storjene grehe, ali per odvezi od grehov: to je cerkvi prepustil, ktero bo sveti Duh vižal do končanja svetá. Tedej nimajo vikši cerkve le pravíce, ampak tudi dolžnost za grehe, ktere po prejeti božji oblasti grešnikom odpusté, primerjene pokorila naložiti, de ž njimi božji pravíci zadostijo, greh in njegovo škodo poravnajo. Kakor pa ima oblast cerkev grešnikom pokorila nakladati, kteri hočejo po zakramentu svete pokore spet zveličenje zadobiti, takó ima ona tudi oblast grešnikom naložene pokorila zmanjšati, čas prikrajšati ali vse spregledati, kar bi grešnik še dostati mogel, če se od dobre pokore in resničniga spreobrnjenja grešnika prepriča, in upanje ima, de Bog bo tudi v nebesih poterdil, kar ona iz ljubezni do spokorjenih grešnikov tukej na zemlji storí. Cerkev,

ktero sveti Duh vodi, bi si ne bila nikoli take oblasti prilastila, kakor si jo je od začetka in v vsih časih in povsod, ako bi ji je ne bil Jezus dal. Zató najdemo v vsih časih in po vsi cerkvi, de je resnično spokorjenim grešnikom odpustike delila, kakor se je od Jezusa naučila.

Jezus je dodelil odpustik očitni grešnici, ktera je njegove noge s solzami močila in z mazilam mazala. Luk. 7. 38—48. Polna je bila svetih želja in goreče ljubezni do Jezusa, sramoto in nečast, ktero je očitno terpela, je rada prestala. Jezus je vidil njeno sercé, in ji je veliko odpustil, odpustil ji je grehe in vse štrafinge grehov, ker ji je rekel: »Pojdi v miru.»

Na križu je Jezus razbojniku odpustil grehe, večne in časne štrafinge, ker mu je rekel: »Še necoj boš z mano v raji.» Če bi mu ne bil vsiga odpustil, bi ne bil mogel prec v raji biti.

Aposteljni in njih namestniki škofje so z božjo oblastjo tudi prec od prvih časov cerkve, skesanim grešnikom grehe odpušali, in kar je bilo že rečeno, pokorila nakladali, de so ž njimi božji pravici zadostovali, in vse hudo, kar je iz greha perslo, poravnovali. Kteri so očitno grešili, so jim očitno pokoro naložili, kteri so pa na skrivnim grešili, in se na tihim spovedali, so jim tudi po velikosti greha ojstro pokoro naložili, ktero so na skrivnim opravljali. Takó je sveti Pavel z nečistnikom v Korintu storil. Sv. Pavel je Korinčane terdo svaril, de se sliši od nečistosti med njimi in posebno od eniga, in kakó de terpé tako sramoto med seboj, in jim reče: »In vi se še napihujete, in niste rajši v žalosti skerbili, de bi iz med vas iztrebljen bil, kteri je to storil.» 1. Kor. 5. 2. Sv. Pavel jih po ojstrosti svarí, de bi ga ne bili smeli med sabo v družini imeti in reče: »Jest s telesam scer nepričijoč, z duham pa pričijoč, sim kakor pričijoč tega, ki je takó delal, obsodil, de ima v imenu

Gospoda našiga Jezusa Kristusa, kader bote vi in moj duh vkupej zbrani, po moči Gospoda našiga Jezusa, takšni satanu izdan biti k pogubljenju mesá, de bo Duh zveličan na dan našiga Gospoda Jezusa Kristusa.» 1. Kor. 5. 3—5. Tukej se vidi vsa ojstroost cerkve, grešnik je bil odločen od cerkve in satanu v oblast izročen, iz cerkve pahnjen. Tukej se vidi dvojna ojstroost cerkve, odločil ga je sv. Pavel od cerkve, in naložil mu je telesno pokorjenje, zraven se pa tudi vidi milost; on je hotel, de naj bo mesó štrafano, pa le zató, de se duša reši.

Ta sodba aposteljna je nečistnika s tako žalostjo napolnila, in v tako britkost spravila, de se je bilo bati, de bi ne obupal. Cerkev v Korintu je zavoljo velike žalosti, ki jo je nečistnik imel, pokoro polajšala in mu čas pokore perkrajšala, in svetiga Pavla prosila, de bi, ker je pregreho obsodil, odpustik poterdil, kteriga mu je cerkev dodelila. Na to jim je pisal: »Dosti je za krivičniga, de je svarjenje, ktero mu jih je več dalo, voljno na se vzel.» 2. Kor. 2. 6., to je, ker so ga vsi véрни v Korintu svarili. Sveti Pavel poterdi odpustik, kteriga so mu duhovni dodelili, ker pravi: »Odpustika, ki ste ga grešniku dodelili ne zaveržem, še le želim, de mu rajši perzanesete in ga razveselite, de se morebiti v preveliko žalost ne pogrezne. Kterimu ste kaj odpustili, tudi jest odpustim, in če sim jest kaj odpustil, sim zavoljo vas v iménu Kristusa odpustil, de ne bomo goljufani od satana, ker njegove misli poznamo.»

Sv. Pavel ni grešniku pokorila v iménu cerkve, ampak v iménu Jezusa, odpustil, kakor ga je bil tudi v iménu Jezusa satanu izdal. Nečistnik je vérne v Korintu pohujšal, in vérniki in poglavarji v Korintu so mu odpustili, kar sv. Pavel s temi besedami pové, ker pravi: »Kterimu ste vi kaj odpustili, temu tudi jest odpustim. Razžalil je vse vérne v Korintu z danim pohujšenjem, torej je bil očitno pokorjen, in to so mu véрни v Korintu

odpustili in ž njimi tudi sv. Pavel, ker je z oestro pokoro pohujšenje popravil. Grešnik je pa tudi Bogá razžalil s svojo veliko nepokoršino, torej je dolžan tudi Bogú zadostiti, in tudi štrafingo mu je sv. Pavel odpustil, pa le v iménu Jezusa Kristusa, ker mu ni pokore naložil le zavoljo tega, de bi bil dano pohujšanje popravil, ampak poglavitno zató, de je božji pravíci zadostil, de bi bila njegova duša zveličana. To je katolijska cerkev zmirej delala in še stori, kar je sveti Pavel storil. Sv. Pavel mu je odpustil kot kristjan s Korinčani vred, ker je tudi on razžaljen bil, pa je tudi iz apostoljske oblasti v iménu Jezusa mu časne štrafinge odpustil, ktere je bil dolžan terpeti, ker je Bogá razžalil. In odpustik svetiga Pavla je njega potolažil in veseliga storil, ker je vedil, de zdej je tudi pred Bogam prost štrafinge.

Cerkev je v prvih časih tudi na prošnjo marternikov skesanim grešnikom odpustike delila. Marterniki so v ječah veliko jokali zavoljo téh, kateri so med preganjenjem od vére odpadli, in Bogá za nje prosili in tudi škofe, de bi jim dali odvezo, jih z Bogam spravili, in obhajali. Škofje so marternike uslišali, in so odpustili skesanim grešnikom grehe in štrafinge zavoljo grehov naložene, ali nekoliko ali vse. Takó so nam sveti cerkveni učeníki perve cerkve zapisano zapustili, posebno sv. Ciprijan, sv. Gregor iz Nise, cerkveni zbor v Niceji, Anciri in Laodiceji i. t. d.

Kar je pa cerkev po oblasti, ki ji jo je Jezus dal, storila, ne smemo misliti, de je po odpustikih oslabela Bogú dolžno zadostitev; veliko več je po prošnji marternikov, svetnikov in drugih kristjanov bolj slabim udam Jezusoviga duhovniga telesa pomagala, de so hitreji božji pravíci zadostili za svoje grehe, ker so združeni med seboj s zavezo ljubezni. Glava cerkve je Jezus; svetniki v nebesih in pravovérni na zemlji so udje tega Je-

zusoviga telesa ali njegove cerkve. Ako je kateri ud slab, bolan, ga glava oživi, drugi zdravi udje ga pa podpirajo in mu polahkovajo težo, ki jo nosi. Kakor ni nobene dobrote nad kakim udam telesa Jezusoviga, nad katero bi drugi ne imeli deleža po njegovi milosti, takó zamorejo tudi drugi udje pomagati in štrafingo, katero ima eden preterpeti, med seboj razdeliti, in za-nj ž njimi vred terpeti, takó de je Bog od enih potolažen do drugih dobrotljiv. Torej če cerkev pokoro grešnikom naloži, de bi božjo pravico potolažili in jim jo zavoljo njih ljubezni do Bogá in velike žalosti nad grehi odpustí ali le pomanjša, katero bi opraviiti mogli; takó odpustí to, kar je bil grešnik Bogú storiti dolžan. Takó so učili vsi sv. očaki, takó so ravnali z grešniki, in grešniki so takiga odpustika prosili, in vse molitve od starih časov le od taciga odpustika pričajo.

Odpustike je cerkev vselej delila le zavoljo neskončniga zasluženja Jezusa Kristusa, kateri ni le za Adamov greh božji pravíci zadostil, ampak za grehe celiga svetá; njegovo zasluženje preseže vse potrebe ljudi. Zraven je pa še zasluženje device Marije, ki je veliko terpela, desiravno ni nikoli nobeniga greha storila; zasluženje marternikov in svetnikov, kateri so tudi veliko terpeli zavoljo Jezusa. Zavoljo Jezusoviga in svetnikov zasluženja so papeži in škofje spokorne in skesane grešnike odpustikov deležne storili, ker je Jezus vse svoje zasluženje svoji cerkvi v zveličenje vérnih izročil.

Misliti pa ne smemo, de odpustik ni družiga kakor odpušenje štrafinge, katero je cerkev grešniku naložila, de bi pohujšenje popravil, ki ga je s svojim greham vérníkam dal; ker je pokorila tudi grešnikom nakladala, ki so na skrivnim grešili, in za njih greh ni nihče drugi vedil kot sam Bog, in naložila jih je zató, de bi pravíci božji zadostili. Zbor v Niceji in v Anciri govoreta, de škofje imajo oblast tudi take na skrivnim grešnikom na-

ložene štrafinge polahkovati in perkrajšati, kar so tudi storili po oblasti, ki so jo od Jezusa prejeli zavezati ali odvezati. In ko bi odpustik le za ta svet veljal, bi bili prvi kristjani vsi goljufani, katerim je cerkev naloženo pokoro spregledala, bi jim bilo bolje, de bi bili vso popolnoma dostali, kakor de jim jo je spregledala, de so mogli v večnosti veliko več terpeti, kar se pa od cerkve naše usmiljene matere clo misliti ne smé. S. Tridentinski zbor uči, de odpustiki so vérnim koristni, očitne pokorila so pa v cerkvi sprenehale, takó bi tudi odpustiki vérnim ne mogli v prid biti, če bi bili le tém deljeni, ki so k očitni pokori obsojeni; ker pa nam sveti zbor to resnico za véрно pové, tedej vémo, de po odpustikih nam bodo štrafinge odpušene, ktere bi mogli po odpušenih grehah tukej ali pa v vicah terpeti; in za cerkveno oblast je vse eno ali očitne ali skrivne pokorila grešnikom spregleda.

Per deljenji odpustikov so papeži in škofje vselej gledali na pravi kès (grévengo), in če je grešnik dano pohujšenje in drugo storjeno škodo popolnoma popravil ali ne; ali pa če so vidili silo smertne nevarnosti, ali pa de se je preganjanje v cerkvi začelo, de so kristjani s svetimi zakramenti prevideni, z Bogom spravljeni, v sercu potolaženi bolj serčni bili preganjanje in tudi smert preterpeti; ali pa so jih delili na prošnje marternikov; v poznejših časih pa tudi zavoljo posebnih dél usmiljenja. Brez praviga kesa ni cerkev nikoli pokore polajšala in spregledala. Navadno je vsak grešnik mogel že nekoliko pokore dostati, in po velikosti žalosti nad grehi in zvestim dopolnjenjem naložene pokore so se škofje ali drugi v to postavljeni duhovni prepričali od resničniga poboljšenja grešnika, in so sodili, ali je vreden polajšenja pokore, ali de se mu vsa naložena pokora spregleda ali ne; ker cerkev je vselej delala in déla kakor usmiljena mati, ktera za zveličenje svojih otrok skerbí,

štrafuje in spregleduje, kar misli, de bi bolj k zveličanju pomagalo. Sv. Pavel, ki je vidil, de je nečistnik v Korintu silno žalosten in v nevarnosti bil, de bi ne obupal, mu je pokorjenje vzdignil.

Torej so odpustiki dvojni, kader so vse častne štrafinge odpušene, ktere bi grešnik dostati mogel, temu pravimo popolnoma odpustik, ali pa je le nekoliko časnih štrafing odpušenih, in temu pravimo nepopolnoma odpustik. Tak popolnoma odpustik je Jezus razbojniku na križu dodelil, kader mu je grehe, večne in časne štrafinge odpustil, ko mu je rekel: »Še danes boš z mano v raju.»

K zadobljenji odpustika je vsakimu, kteri ga hoče prejeti, treba, pravi kès nad grehi imeti, se pokoriti, samiga sebe zatajevati, svoj križ zadeti in za Kristusam hoditi, od grehov prej odvezan biti in sveto obhajilo prejeti. Z odpustikam usmiljena mati katoliška cerkev le slabosti spokornih grešnikov na pomoč pride, jih bolj serčne in zaupljive stori, ker, kar po svoji slabosti in dobri volji storiti ne zamorejo, z Jezusovim neskončnim zasluženjem svetnikov doloži.

Še posebni odpustik je odpustik svetiga léta, kteriga so papeži delili vsako léto, pozneje vsako petdeseto, in ga zdej vsako pet in dvajseto léto delé. V svetim létu dobé spovedniki oblast grešnika vsakiga greha odvezati, pa le za tisti čas; to je od taci h grehov, ktere scer le papež ali škofje odvezati smejo.

Odpustiki tudi vérnim mertvim kot prošnja pomagajo. Cerkev ima oblast le do svojih otrok dokler živé na zemlji, ker je Jezus rekel: »Kar bote na zemlji zavezali bo v nebesih zavezano.» Mat. 18. 18. Kdor umerje, ni več pod cerkveno oblastjo, je že božji sodbi oddan. Papež Leon I. pravi: »Kristjan, kteri je prej umerl, kakor je odvezo prejel iz kakoršniga zadržka koli si bodi, ne more več prejeti, kar živ ni prejel, ker

je že sodbi božji oddan, in ni več sodbi cerkve podveržen.» (*Epist. 108. ad Theodor. Forojul. c. 5.*)

Ker cerkev nima več oblasti in sodbe do mertvih, duše v vicah pa še zmirej ostanejo udje Jezusove cerkve, tedej jih ne sodi in ne odvezuje več, temuč le nekoliko pokoril za-nje prevzame, za nje moli, dobre dela opravlja in sveto mašo za nje daruje. De cerkev to storiti zamore, in de njena prošnja in njene dobre dela ne bodo zaveržene, nas Jezusova ljubezen, s katero svojo cerkev ljubi, gotove stori, in de jim bodo časne štrafinge odpušene, ker same več delati nemorejo.

Po nauku od zakramenta svete pokore, od pokorjenja in odpustikov smo se prepričali, kdor hoče odpustike zadobiti, mora zares spreobrnjen in spokorjen biti, in zató tudi papeži, kader odpustike delé, vselej rečejo, de jih le zares skesanim in spokorjenim delé, kateri se čisto spovedó in sveto obhajilo vredno prejmejo, kar mora biti, de so jim prej grehi in večne štrafinge odpušeni, potlej jim bodo po odpustiku še le časne štrafinge odpušene. Tedej naj se noben kristjan ne moti, de bi odpustik zadobil, če ni skesan in poboljšán, brez kesa (grévenge) in pokorjenja ni odpustika.

Kaj so odpustiki?

Odpustiki so odpušenje časnih štrafing, ktere bi mi po odpušenim grehu in večni štrafingi v tem življenji ali pa po smerti v vicah terpeti mogli.

Kdo ima v katoljkši cerkvi oblast odpustike deliti?

Rimski papež sam ima oblast v celi cerkvi odpustike deliti; škofje pa le v svojih škofijah, pa vender po postavah od cerkve danih.

Kdo je dal cerkvi oblast odpustike deliti?

Jezus Kristus.

Na kaj so odpustiki uterjeni?

Odpustiki so uterjeni na neskončno zasluženje Jezusa Kristusa, na zasluženje devíce Marije in vsih svetnikov, ki ga nam cerkev z dodeljenjem odpustikov perlasti.

Kolikeri so odpustiki?

Odpustiki so dvojni; eni popolnoma, eni pa nepopolnoma.

Kteri so popolnoma odpustiki?

Popolnoma odpustiki so odpušenje vsih časnih štrafing, ktere bi grešnik v tem ali pa v unim življenji dostati mogel.

Kaj so nepopolnoma odpustiki?

Nepopolnoma odpustiki so odpušenje nekoliko časnih štrafing.

Kterim vérnim so odpustiki k pridu?

Resnično skesanim grešnikom, ki imajo terdno voljo greh zapustiti, in po vsi moči si prizadevajo božji pravici zadostiti z déli pokore.

Kterim vérnim pa nič ne pomagajo?

Tistim grešnikom nič ne pomagajo, kteri greham permerjene pokore ne delajo, in po odpustikih mislijo pokori oditi, ktero po zapovedi Jezusovi vsaki grešnik delati mora.

Kaj je še k zadobljenji odpustikov potrebno?

1) De se kristjan čisto spové in vredno prejme sveto obhajilo.

2) De zvesto opravi, kar je zapovedaniga k zadobljenju odpustikov, ali post, molitev, ubogajme dajati ali kako drugo dobro delo. Bogá prositi za razširjenje in vikšanje katoljske cerkve, za spreobernjenje grešnikov

in krivovércov, za zatrenje krivovére, za mir in edinost deželskih poglavarjev, de bi vsi v lepim miru živeli.

Ali pomagajo odpustiki tudi dušam v vical?

Tudi jim pomagajo kakor prošnja per Bogu, tode morajo vérniki na zemlji od cerkve zapovédane dobre déla k zadobljenju odpustikov za mertve Bogú darovati.

Kaj je odpustik svetiga léta?

Odpustik svetiga léta je popolnoma odpustik, kteri ga Rimski papež ob nekterih perložnostih s posebnim oblastni in postavami dodeli.

50. Od zakramenta svetiga poslednjiga olja.

Naš ljubeznivi Jezus, dobrotljivi Zveličar je prec ob našim rojstvu skerbel za nas, de smo bili po zakramentu svetiga kersta od izvirniga greha očišeni, z Bogam spravljeni in v srečni stan nedolžnosti in gnade božje postavljeni, udje njegoviga telesa in tempelj svetiga Duha postali. De bi pa zamogli celi čas svojiga življenja se varovati pred veliko škodo svojih duš, nam je vso pomoč dal v družih svetih zakramentih, de ž njim sklenjeni se zamoremo vsim sovražnikom svojiga zveličenja vstavljati in premagovati, in z njegovo pomočjo se zveličati. De bi se pa tudi še posebno v smertni navarnosti zamogli pred hudim terdno obvarovati, z voljo božjo stanovitno sklenjeni ostati, je Jezus zakrament svetiga mazila bolnikov ali svetiga poslednjiga olja postavil, pravi sv. Tridentinski zbor. Sej. 4.

Take posebne pomoči je v boleznih kristjanam treba. Kdor zbolí, ga skerbí, de bi se kakšniga greha clo ne, ali pa prav čisto ne bil spovedal, ali še zadosti pokore ne bil storil, in zato še štrafinge bil vreden; ali de še ni praviga popolnoma kesa imel, posebno nad takimi grehi, do

kterih je huji nagnjenje imel, ki jih je večkrat storil, in so mu že v navadi bili; de se še zadosti poboljšal ni, in za svoje grehe božji pravici še zadostil ni. Bolnik, ki vidi grehe pred seboj, ki jih je storil in sodnika, ki ga bo sodil, si voši, de bi mu Bog vse odpustil. Zraven vsih téh skerbí bolnika še bolezen vsiga zmami, bolečine ga tarejo, mnoge skušnjave ga nadležvajo, in tudi zavoljo tega je vès žalosten; večkrat ga strah pred prihodnjim življenjem obíde, na tihim ga skerbí, kaj bo, ako se bo mogel ločiti iz tega svetá in v večnost iti, kakšna bo tam! V tacih skerbéh in strahu je bolniku silno treba posebne pomoči, de bi v Bogá zaúpál, v bolezní miren in poterpežljiv bil, se v božjo voljo vdal, perpravljen bil svojo dušo v božje roké izročiti; ako bi pa božja volja bila, de spet ozdraví, bi pa terden sklep storil spokorno živeti in vse popraviti, kar ga zdej peče, in se za srečno večnost bolj perpraviti.

Bolan kristjan je pa tudi z veliko ljudmí na zemlji v zavezi, ki jih ljubi, s kterimi bi še rad skupej živel, jim še rad kaj dobriga storil; ima otroke, starše, druge dobre prijatle in dobrotnike, kterih rad ne zapustí, pa vidi in se čuti, de njegov čas je pretekél, smert mu že na persi terka, težko mu je per sercu, vès otožen zdi-huje pred vratmi večnosti. V taki sili je njegovi duši močí treba, de se smerti ne bojí, in se z veselimi mislimi tolaži, zdej grém v boljši življenje, k svojimu nar boljšimu in nar ljubšimu nebeškemu očetu, in de poln zaupanja te svoje Bogú izročí, de bi za nje skerbel. To, bolnimu kristjanu takó močno potrebno pomoč zadobí v zakramentu svetiga poslednjiga olja, kteriga je Jezus v svoji cerkvi postavil, pod vidnim znaminjem svetiga olja. Sv. Avguštin pravi: »Vidno olje je v znaminje, nevidno olje je pa v zakramentu, duhovno olje je v njem.« (*Enarrat. in psal. 44.*) In boljiga vidniga znaminja Jezus za ta sveti zakrament ni mogel zvoliti kakor ma-

zilo z oljem. Olje, ako se ž njim človek maže, mu da moč, mu lahke ude, in človeka veseliga stori, in je tudi podoba usmiljenja in gnade, olje zdraví, in da luč, in dušo veselo stori. (*Theophilact. Comment. in c. 6. Marci.*)

V jutranjih deželah je bilo v navadi se z dišečim oljem teló mazíliti, ali tudi v boleznih; kader so na pot šli ali iz pota peršli, de so bili njih udje bolj gibčni in močni. Tudi Jezusovi učenci, ki jih je poslal po dva in dva skupej božje kraljestvo in pokoro oznanovat, so bolnike z oljem mazílili, in veliko jih je ozdravilo. Marc. 6. To mazilo je pomenilo zakrament svetiga olja, ker učenci so na povelje Jezusovo to delali. (*Conc. Trid. ses. 14. 2.*) Učenci in bolniki so vidili v tem mazílu kaj posebniga, ko so bolnika v iménu Jezusovim pomazílili, je prec ozdravil, kar se scer ni zgodilo, ako so se bolniki sami ali jih drugi mazílili.

Kdaj ravno je Jezus ta sveti zakrament postavil, v svetim evangeliju ni zapisano, to se je zgodilo po od mertvih vstajenji Jezusovim. Kakor sveti Janez pravi, de je Jezus še veliko družiga storil in učil, kar v evangéljih ni zapisaniga, in sv. Luka v bukvah djanja aposteljnóv pové, de je Jezus v štiridesetih dnevih po vstajenji do v nebohoda s svojimi aposteljni govoril od božjiga kraljestva, to je od svoje cerkve na zemlji, kakó de naj jo vižajo, in od vsiga tega je le malo zapisaniga, aposteljni so vse to izročeno ali v delih skazali ali le z besedo perpovedovali; takó je gotovo, de je Jezus v tem času zakrament svetiga mazíla bolnikov postavil, kteriga je mazilo učencov pomenilo. In sveti Jakob govori v svojim listu od mazíla bolnikov z oljem kakor od kake vsim znane in navadnje reči, ker pravi: „Zboli kdo izmed vas, naj pokliče cerkvene mašnike, oni naj molijo nad njim, in naj ga pomazílijo z oljem v iménu Gospodovim; in vérna molitev bo bolniku pomagala, in

Gospod bo dal, de mu bo boljši, in ako je v grehih mu bodo odpušeni." Jak. 5. 14.

Sveti Jakob pové zunanje znamenja zakramenta in notranjo gnado, ktero ta sveti zakrament delí. On pravi: „Ako je kdo zmed vas zbolil“, s temi besedami uči, kdaj je treba ta sveti zakrament prejeti, namreč v veliki bolezni. Z besedami: „pokliči cerkvene mašnike“, uči, de mašniki smejo ta sveti zakrament deliti. „Oni naj molijo nad njim, in naj ga pomažejo z oljem v iménu Gospodovim“, uči de žegnano olje in molitev ste zunanji znamenji svetiga zakramenta. „In vérna molitev bo bolniku pomagala, in Gospod bo dal, de mu bo boljši“; s temi besedami pové moč tega svetiga zakramenta, de pomaga k zdravju bolniku, če je duši k zveličanju. „In ako je v grehih, mu bodo odpušeni.“ S temi besedami tudi nas uči, de ta sveti zakrament gnado delí, po kateri nam bodo grehi odpušeni.

Zavoljo velikih dobrot, ktere bolni véрни kristjan po zakramentu svetiga olja zadobí, so aposteljni in učenci po zapovedi Jezusovi bolne kristjane s svetim oljem mazilili, na nje roké pokladali in nad njimi molili, de so zadobili v bolezni potrebno pomoč, gnado, odpusénja grehov in pokrepčanje telesa. To oblast so aposteljni svojim namestnikom, škofam in mašnikom dali, de so zakrament svetiga poslednjiga olja v vsih časih in krajih bolnim kristjanam delili, in ga vedno delé. Od tega nas prepriča ustno izročilo katoliške cerkve, in nas tudi uči zadnji veliki zbor v Trijentu, in še zoper nevérnike zraven perstavi: „Kdor pravi, de poslednje olje ni resničen zakrament od Jezusa postavljen — bodi iz cerkve pahnjen.“ Sej. 14.

Kaj je sveto poslednje olje ?

Sveto poslednje olje je zakrament, v katerim bolnik po omaziljenji s svetim oljem in po zapovedani mašnikovi molitvi gnado božjo v zveličenje svoje duše in

večkrat tudi telesno zdravje zadobi, če je duši k zve-
ičenju.

Zakaj se ta zakrament poslednje olje imenuje?

Ta zakrament se poslednje olje imenuje, ker se izmed vsih svetih mazil, ktere je Jezus Kristus postavil, nar zadnje deli.

Kdo posveti sveto olje?

Škofje ga posveté veliki četrtek med sveto mašo. V cerkvi je bilo vselej v navadi, de so škofje sveto olje posvečevali, in po cerkvenim izročilu je ta navada od apostelnov, kar sveti Bazili priča v svojih bukvah od svetiga Duha. Posebno se prepričamo od tega, de so ga le škofje posvečevali iz lista svetiga Inocencija, papeža perviga tega iména. Škof Decenci iz Gubije piše papežu in ga vpraša kakó in komu se smé sveto olje deliti? Papež mu odgovorí: »V listu svetiga Jakoba je to zapisano: Zbolí kdo izmed vas i. t. d. Takó je gotovo, de le vérnim bolnikom se sme delíti, oni smejo pomaziljeni biti z oljem, kteriga škofje posveté. Očitnim grešnikom se pa ne smé delíti, ker je sveti zakrament, kterim namreč družih zakramentov ne delimo, kakó mu hočemo tega delíti?» Potém mu tudi reče: »Takó delamo v Rimu, delajo po vsih škofijah na Laškim, Francoskim, Španjskim, v Afriki in v Sicilii. Ako tvoji spredniki niso kej prav storili, popravi.»

Komu se sveto olje deli?

Sveto poslednje olje se vérnim nevarno bolnim deli. Je pripušeno zakrament svetiga poslednjiga olja kristjanu delíti, ki je v smertni nevarnosti, bolan pa ni?

Ni pripušeno; torej hudodelnikom k smerti obsojenim, vojšakam, ki v boj gredó in družim takim se ne sme delíti, ampak le bolnikom, kakor sv. Jakob uči.

Ali je pripušeno zakrament svetiga poslednjiga olja deliti nezavédnimu vérnimu bolniku?

Ni le pripušeno, ampak dolžnost je, mu ga deliti, ker se je bati, de bi naglo ne umerl in brez takó velike pomoči iz svetá ne šel, ker se lahko misli, de bi ga rad prejel, ako bi se zavedil. Če pa od rojstva nobenkrat per pameti ni bil, ni tudi na zadnjo uro za ta sveti zakrament perpravljen, in se mu ne deli. Močno starim se pa sme deliti, desiravno nobene posebne bolezni nimajo, ker velika starost je tudi slabost, zavaljo ktere umerjejo.

Ali je pripušeno deliti sveto poslednje olje bolnimu očitnimu grešniku?

Očitnimu grešniku, ki v bolezni kaže, de svoje grehe sovraži in poravnati oblubi, kolikor mu je moč, kar je krivice ali družiga hudiga storil, se morajo dati vsi sveti zakramenti, ki so vérnim bolnim potrebni; če pa terdovratnost kaže, je svetih zakramentov nevreden. Kdor v prostovoljni pijanosti ali v prostovoljnem poboju, ali v družih prostovoljnih grešnih perložnostih obleži, in se ne zavé, je svetih zakramentov nevreden, dokler je v takim stanu.

Katoljška cerkev ni nikoli skesanim in spokornim grešnikom v nevarni bolezni svete odveze in svetiga obhajila odrekla, če so želeli te svete zakramente prejeti; in tudi takim ne, ki jim je bolezen besede odvzala in se obtožiti niso mogli, pa so s znamenji pričijočim svoje želje po svetih zakramentih pokazali, take so mašniki odvezali in obhajali, če so jih vidili, de se zavedó. Ako pa govoriti ni mogel in se zavedil ni, so mu pa le sveto odvezo dali, kader so pričijoči povédali, de je svetih zakramentov pred želel. To spričujejo papeži: sv. Inocenci I., Leon I. in Celestin I. Takó je cerkev iz materne ljubezni nevarno bolnim tudi grešnim kristjanam, de bi

brez božje pomoči ne bili, in so se še zavedli, sveto odvezo, sveto obhajilo in sveto poslednje olje delila, ker sveto olje je skončanje pokore. Današnje dni je v navadi nezavednemu bolnemu kristjanu odvezo in zakrament svetiga poslednjiga olja deliti, ker upamo, da po ti mašnikovi prošnji in svetim olji grešnik v smertni nevarnosti milost in odpušenje grehov per Bogu zadobi.

V kateri starosti so bolni otroci dolžni zakrament poslednjiga olja prejeti?

Kader že vedó dobro od hudiga ločiti. V sedmim ali osmim létu otroci večí del že vedó dobro od hudiga ločiti.

Kolikokrat sme kristjan sveto poslednje olje prejeti?

Kaderkoli nevarno zbolí. Če je pa ozdravil, ga spet smé prejeti, če v novič nevarno zbolí. Ako bi pa v dolgi bolezni bil, in se je bolji počutil, pa spet v smertno nevarnost pade, se mu smé spet deliti. To poterdijo veliki zbori v Florencu in Trijentu.

Ktere gnade zadobi véрни bolnik v zakramentu svetiga poslednjiga olja?

1) Zadobi več močí, da težave bolezni lažje preterpi, v Bogá terdno zaúpa, se volji božji vda, in se smerti ne bojí.

2) Zadobi odpušenje malih in tudi velikih grehov, kterih se bolnik iz nezadolžene pozabljivosti ni spovedal, ali se jih spovedati ni mogel. Sv. Jakob pravi: »Ako je v grehah, mu bodo odpušeni.»

To tudi molitev poterdi, ktero mašnik med maziljenjem s svetim oljem govori, ker pravi: »Po tem svetim mazilu, in po njegovim preblagim usmiljenji naj ti Gospod odpusti, kar si, s tem udam pregrešil.»

3) Reši bolnika od ostanjkov greha, to je od slabosti, ktera v duši ostane po odpušenim grehu, postavim :

prevelik strah pred smertjo, pred sodbo zavoljo grehov, veliko žalost i. t. d.

4) Da še posebno gnado skušnjavo premagovati, ker ga na zadnje veliko zmot obsuje, in tudi hudič ga skuša in zalezuje, de bi ga premagal in pogubil. (*Trident. zbor sej. 14. 2.*)

5) Ozdravi v časih tudi teló, če je duši v zveličenje. S. Jakob pravi: »Vérna molitev bo bolnika ozdravila, in Gospod mu bo bolezen polajšal.»

Zavoljo velicih gnad, ktere bolni kristjan po tem svetim zakramentu zadobi, bi mogel vsak bolnik skrbeti ga prejeti, dokler je še per zdravi pameti, de ga bolečine vsiga še ne zmamijo, ali na pameti ne zmotijo.

Kakò se mora bolnik perpraviti k prejemanju tega svetiga zakramenta?

1) Se mora spovédati svojih grehov in jih iz serca obžalovati, ako se jih pa spovédati ne zamore, je zadoosti, de pravi kès nad svojimi grehi in serčne želje v svojim sercu ima, ta sveti zakrament prejeti. Če je pa bolnik od bolezní omamljen, ga vender vredno prejme, ako ima kès nad grehi in stanovitno voljo ne več grešiti.

2) Bolnik naj ima terdno véro v moč tega svetiga zakramenta, in stanovitno upanje v Jezusa in njegove obljube, kaj de je tem perpravil v nebesih, kteri mu do konca zvesti ostanejo.

3) Svojo voljo naj sklène z božjo voljo, in terdno naj se na Bogá zanese, de bo le to storil ž njim, kar bo za njegovo dušo nar boljši.

Moli naj, kakor je Jezus na oljski gòri molil pred svojo smertjo: »Oče! vzemi mi kelih terpljenja, ozdravi me; pa vender ne kar jest želim, naj se zgodi, ampak kar ti hočeš. Je tvoja sveta volja, de moram terpeti,

in umreti, naj se zgodi tvoja volja, perpravljen sim umreti, de s smertjo zadostim tvoji sveti pravici zavoljo grehov, s kterimi sim te tolikokrat razžalil.

4) Svoje časno blagó naj po keršanski ljubezni izroči, de se po njegovi smerti ne bo greh delal, de bo prost od časnih skerbí v miru le večno premišljeval, in brez skerbí ločil se iz tega svetá.

Ali je zakrament svetiga poslednjiga olja potreben?

Ni takó potreben, de bi, ako bi ga bolnik ne mogel prejeti, in bi naglo umerl, zató ne mogel zveličan biti; pa kdor bi ga iz nemarnosti zamudil, de bi ga ne mogel prejeti, bi se pregrešil zoper Jezusovo zapoved, in bi ne bil gnad deležen, ktere ta sveti zakrament deli.

Bati se je za tiste, ki ga odlašajo prejeti, de bi ne bili od skušnjave premagani, v bolezni nevoljni, nepoterpežljivi, zavoljo svojih storjenih grehov od velikih skerbí zmoteni, premalo zaupljivi na božjo milost in Jezusovo neskončno zasluženje, ktero vse grehe svetá preseže. Dobra in srečna smert kristjana v večno srečo perpelje, in zakrament svetiga poslednjiga olja je Jezus ravno v to postavil, de bi kristjan od vsih grehov, madežev in ostanjkov greha očišen srečno umerl, kdor bi pa odlašal ga v svoji bolezni prejeti, ali ga zamudil, bi bil svoje nesreče sam kriv. Zavoljo velikih dušnih dobrot, ki jih bolniki po njim dobé, naj vsaki v nevarni bolezni za-nj prosi, in naj ne čaka do zadnje nevarnosti.

Kdo sme deliti bolnim kristjanam zakrament svetiga poslednjiga olja?

Mašniki po besedah svetiga Jakoba.

Kakó deli mašnik zakrament svetiga poslednjiga olja?

Kader msšnik v hišo bolnika stopi, pozdravi njega

in vse pričijoče, rekoč: »Mir bodi v ti hiši!» Odgovori se mu: »In vsim, ki v nji prebivajo.» Postavi pušico s svetim oljem na z belim pertam pogernjeno mizo, na kateri stoji sveta britka martra med dvéma peržganama svečama. Na mizi je perpravljena žegnana voda, sedem kosmov pavole ali pa prediva, kozarec vode in nekoliko kruhove sredice, s katero si mašnik po podeljenim poslednjim volji svoj voljnati palc otare in potem umije. Stopi k bolniku, mu da podobo Jezusovo kušniti, de se vé rni bolnik spomni, de Jezus je umerl na križu v odpušenje naših grehov, de on je postavil sveto poslednje olje in mu dal moč, ga na duši, in če je duši k zveličenju tudi na telesu ozdraviti. — Naj bolnik terdno na Jezusa zaúpa, de mu bo milostljiv, ker je iz ljubezni za-nj terpel in umerl, naj se popolnoma njemu na voljo prepusti, bodi si za to ali za večno življenje.

Potlej pokropí bolnika s žegnano vodo, rekoč: »Pokrôpi me, o Gospod, z izopam, in bom očíšen; opêri me, in bom bolj bel, kakor snég. Usmili se me, o Bog! po svoji milosti. Čast bodi Očetu i. t. d. Pokrôpi me i. t. d.» Žegnana voda spomni bolnika na sveto nedolžnost, ki jo je per svetim kerstu prejel; ako jo je pa zgubil, ga spomni, de naj s solzami pokore opêre svojo dušo, de bo spet čista pred Bogam.

Potem mašnik moli memo nekterih molitev tudi psalm: »Iz globočine vpijem k tebi o Gospod!» in kratke litanije, v katerih imé Patrona farne cerkve in bolnika vstavi, ktere litanije tudi pričijoči ž njim molijo, ter prosijo svetnike, s kterimi smo v zavezi, de bi za bolnika Bogá prosili, ker sveti Jakob pravi, de vé rna molitev bo bolnika ozdravila. Pričijoči naj iz serčne ljubezni do svojiga bolniga brata ali sestre z mašnikam vred molijo s terdnim zaupanjem, de združena molitev per Bogu veliko veljá, in de na njih prošnjo mu bo Bog pomagal. Le

žalostno je viditi, de takó malo kristjanov k temu svetimu delu pride, de bi za bolnika molili.

Po litanijah moli služabnik očitno spoved, in bolnik jo tudi moli v svojim sercu v znamenje, de občuti žalost nad svojimi grehi, in mašnik prosi Bogá, de dodeli bolniku milost in odpušenje grehov.

Po tem mazili bolnika s svetim oljem na očéh, ušesih, nosnicah, ustih, rokah in nogah; in možke, če se lahko obrniti dajo, tudi na ledji (ledvicah). Ko ga na očéh v podobi križa mazili, takole moli: »Po tem svetim mazilu in po svojim preblagim usmiljenji naj ti Gospod odpustí, kar si s pogledam pregrešil.« Ravno takó mazili ušesa, nosnice, usta, roké, nogé in ledje, ter ponavlja to molitev s perstavkam, kar si grešil s poslušanjem, poduhanjem, z okusam in govorjenjem, in dotikovanjem, s hojo in z razveseljevanjem ledja. Maziljen bo bolnik na téh počutkih, ker po njih se zbudé slabe misli in želje v sercu, ki potlej človeka v greh napeljejo. Kolikokrat človek z očmi kaj pogleda, kar bi ne bil smel, ker so se po pogledu v njem slabe misli in želje obudile, in je grešil, ker bi scer ne bil, in zató bo maziljen na njih, de bi odpušenje grehov zadel, ktere je z očmi storil. Maziljen bo na ušesih v odpušenje grehov, ki jih je storil, ako je poslušal govorjenje zoper véro, zoper svojiga bližnjiga, kake nesramne zapeljive besede, in nad tem v sercu dopadenje imel; maziljen bo na nosnicah v odpušenje vsih grehov, ktere je z duhanjem storil, ker je vžival stvari, ki so mu lepo dišale, na stvarnika pa ni mislil, ki mu jih je dal, in se mu ni zahvalil. Mazili ga na žnabljih ravno iz tega naména. Koliko kristjanov je nezmernih v jedi in v pijači, koliko jih prelomi zapoved posta le iz poželjenja ust; koliko grehov storé, ker preklinjajo, klafajo, kvantarske besede govoré, pesme pojejo, lažejo, po krivim zoper svojiga bližnjiga pričajo, zoper njegovo poštenje govoré,

ga ogovarjejo, i. t. d. Mazíli roké, ker je ž njimi hudo delal, kradel, ali stvari prejemal, katerih bi se ne bil smel dotakniti. Mazíli mu nogé, ker so ga v pregrešne perložnosti, po slabih potih nosile. Mazíli mu ledje, ker je velikokrat pregrešno veselje, hudo poželenje v sebi občutil, in ga ni po vsi svoji moči v sebi krotil in moril. Ženskim pa ledja zató ne mazíli, de se spodobnost in sramožljivost ohranite.

Kaj naj bolnik misli, ko ga mašnik s svetim oljem mazíli?

S skesanim sercam in terdnim zaupanjem v božjo milost in v Jezusovo neskončno zasluženje naj Bogá prosi odpušenja vsih grehov, ktere je s počutkam storil, kteriga mu mašnik s svetim oljem mazíli.

Kakó veliko pomoč in veliko dobroto zadobi véрни bolnik v zakramentu svetiga poslednjiga olja! Spomnimo se tedej Jezusove neskončne ljubezni, kader bomo perložnost imeli per postelji bolniga vérniga biti, kterimu mašnik ta sveti zakrament delí, de se bodo v naših sercih želje obudile ga prejeti; kader bomo zboleli, de bomo za-nj prosili, z večí pobožnostjo ga prejeli, in se ne homo bali iz nespametniga strahú pred smertjo takih velikih in nam potrebnih gnad prejeti, ampak še le serčno in goreče za nje Bogá prosili.

51. Od zakramenta mašnikoviga posvečevanja.

Jezus Kristus edinorojeni Sin božji, ki je prišel na svet vse popraviti, kar je greh prvih staršev pokazil, podobo božjo, po grehu omadeženo, v človeku očistiti, ljudi v boljši spreobrniti, jih z nebeškim Očeta spravi, jih vrednih storiti v njegovo kraljestvo stopiti in se zveličati; jih je učil in neutruden oznanoval svoj božji nauk, in za nas vse na križu daroval, in s svojo kervjo

naš dolg zbrisal. De bi pa njegov sveti nauk do konca svetá na zemlji oznanjevan in ohranjen bil, de bi vsi ljudje na zemlji po vsih krajih in v vsih časih perložnost imeli, ga zvediti, si je izvolil aposteljne in učence, kterim je pred svojim odhodom v nebesa ravno tisto božjo oblast dal, ki mu jo je bil Oče dal, ker je rekel: „Kakor me je Oče poslal, tudi jest vas pošljem, je dihnil va-nje in rekel: Prejmite svetiga Duha, kterim bote grehe odvezali na zemlji, so odvezani tudi v nebesih. Pojdite po vsim svétu, oznanujte sveti evangéli vsim narodom, učite jih vse spolnovati, kar sim vam zapovedal; keršujte jih v iménu Očeta, Sina in svetiga Duha.“

Jezus jih je postavil poglavarje svoje cerkve, torej jim je dal oblast kerševati, birmovati, per sveti maši kruh in vino v pravo živo teló in pravo živo kri Jezusovo spreminjati, in nebeškemu Očetu darovati; dal jim je oblast grehe odpušati in zaderževati, vse svete zakramente deliti, unanjo službo božjo v cerkvi opravljati, in vse storiti in zapovedovati, kar je vérnim k zveličenju potrebno ali pa pomagljivo.

Rekel jim je pa tudi: „Kdor bo véroval in bo keršen, bo zveličan, kdor pa ne bo véroval, bo pogubljen“i In tudi jim je obljubil, de bo ž njimi do končanja svetá;. de jim bo svetiga Duha poslal, in de z njegovo močjo bodo napolnjeni kmalo po njegovim odhodu v nebesa. Mat. 28. Mark. 16.

Aposteljni in učenci Jezusovi so po prejeti oblasti tud delali; oznanovali so sveti evangéli, svete zakramte delili, darovali Jezusa nebeškemu Očetu, unanjo službo božjo opravljali in zapoved vérnim dajali, in povédali so, de so od Bogá poslani. Sv. Pavel je v mnogih listih to božjo resnico učil, de Kristus je mašnike postavil. Duhovnam v Miletu je rekel: „Glejte tedej na se in na vso čedo, v kateri vas je sveti Duh škofo postavil, de vižate cerkev božjo, ktero je s svojo kervijo perdo-

bil.» Djanj. apost. 20. 28. Korinčanam pravi: »Namesti Kristusa smo poslani, kakor bi Bog skozi nas opominjal. Prosimo namesti Kristusa spraviti se z Bogam.» 2. Kor. 5. 20. Galačanam piše, rekoč: »Pa ni apostelj, ne od ljudi ali od človeka, ampak od Jezusa Kristusa in Boga Očeta postavljen.» Gal. 1. 1. V listu do Efežanov govori od mnogih opravil mašnikov, in uči, de Jezus jim je vse to izročil, in jih v to postavil: »In on (Jezus) je ene postavil aposteljne, ene pa preroke, ene pa evangeljiste, ene pa pastirje in učenike, v popolnost svetih (kristjanov) v opravljanje službe, v razširjanje telesa Kristusoviga.» Efež. 4. 11. 12.

Mašniki so poklicani od Jezusa vérne k popolnosti svetiga življenja perpeljati, de bodo, ko so udje Jezusoviga telesa sveti, kakor je Jezus, glava svet. Aposteljni, ki so vidili, de so od Jezusa zvoljeni in poslani, so zvesto svojo službo opravljali, brez vsiga strahu resnico svetiga evangéljia oznanovali, v tempeljnu, po hišah in kjerkoli jim je bilo perložno; prosili so pa tudi vérne, de naj za nje molijo, de zadobé pomoč z nebes, odkrito resnico govoriti, in skrivnosti svetiga evangéljia oznanovati. Veliko hudiga so preterpeli, dali so se tepsti, zapirati in moriti raji, kakor de bi se bili dali odverniti od zvestiga dopolnjenja svoje službe, ker so vedili, de Bog jih je v to poklical in jim spolniti zapovedal. Prepričani so bili, de le en Kristus je, le en nauk in ena véra je prava, torej so se serčno potegovali za njo zoper krivovérce, zoper nevéro in krivovérstvo, tudi s zgubo svojiga življenja.

Ker je pa Jezusova véra k zveličenju ljudém potrebna, aposteljni so pa umerjoči bili, takó jim je Jezus tudi oblast dal namest sebe druge postaviti, kateri bodo namest njih cerkev vladali, in vse storili, kar je vérnim k zveličenju treba, ker jim je rekel: »Kakor je mene Oče poslal, jest vas pošljem.» Aposteljniam je bilo treba

posebne pomoči božje, de so zamogli svoje težke dolžnosti dopolniti, torej jim je Jezus svetiga Duha poslal; kakor je pa bilo apostelnam posebne pomoči božje treba, takó jo je tudi njih namestnikom treba. Torej so aposteljni po Jezusovi zapovedi, kakor nas sveto pismo in ustno izročilo uči, svoje namestnike posvečevali, na nje roké pokladali in molili, in jim božjo oblast in posebno božjo pomoč delili. Ko so jih takó za mašnike žegnali, so jih postavili učenike in pastirje v tistih cerkvah, kjer so prej sami učili, in oni pa naprej šli po svetu. Ko so bili v Antijohii učeniki in véрни skupej v češenji božjim in se postili, jim je sveti Duh rekel: „Odločite mi Savla in Barnaba v délu, za katero sim ju izvolil, to je, de gresta oznanovat nevérnikom sveti evangéli.” Potlej so se postili, molili, na nju roké položili in ju spustili. Djanj. apost. 13. 2—4. S. Pavel in Barnaba sta v vsaki cerkvi mašnike postavila, molila in se postila in jih Bogú perporočila. Ko so aposteljni v Jeruzalemu sedem djakonov postavili, de so imeli skerb za uboge, so tudi molili in roké na nje pokladali. Sv. Pavel je postavil Tita škofa v Kreti in Timoteja v Efezu. Ravno takó so vsi drugi aposteljni storili, so škofe in mašnike posvečevali, in jih namest sebe po cerkvah postavljali. Sv. Pavel piše svojimu učencu Timoteju, rekoč: „Nikar v nemar ne pusti gnade, ktera ti je dana po prerokovanji s pokladanjem rok duhovšine.” 1. Tim. 4. 14. Pa ga tudi opominja nobeniga prehitro žegnati, ker pravi: „Rok na nobeniga prehitro ne položi, de ne boš ptujih grehov deležen.” 1. Tim. 5. 22. Škofu v Kreti, svojimu učencu piše, rekoč: „Zavoljo tega sim tebe v Kreti popustil, de bi, kar še manjka, popravil, in postavil po mestih mašnike, kakor sim ti naročil.” Tit. 1. 5. Iz tega vidimo kakó so aposteljni mašnike posvečevali in po cerkvah jih postavljali, in de so bili razločeni od družih vérnih, eni izmed njih so bili škofje, drugi le mašniki.

Kakor so aposteljni od Jezusa prejeli, takó so tudi svojim namestnikom izročili, kateri so ravno takó storili do današnjiga dné. Škofje, ki so jih aposteljni žegnali, so žegnivali druge za mašnike in škofe; in takó se je ohranila oblast božja, ki so jo aposteljni od Jezusa prejeli v cerkvi Jezusovi, in kakor so jih aposteljni posvečevali, takó tudi zdej škofje mašnike posvečujejo: se prej postijo, molijo, na nje roké pokladajo z drugimi mašniki vred, in posvečeni prejmejo božjo oblast in pomoč svetiga Duha, ktere jim je za njih stan treba. Zadobé božjo oblast: oznanovati božjo besedo, svete zakramente deliti, sveto mašo brati za žive in mertve, službo božjo opravljati, in vse storiti, kar je vérnim k zveličenju potrebniga. Zadobé pa tudi še posebno gnado, svoje svete in težke dolžnosti serčno dopolniti, in vérne v nebesa voditi. Ta sveti zakrament pa tudi utisne duši mašnikovi neizbrisljivo znaminje, po katerim se bodo duše mašnikov od družih kristjanov večno ločile, zató se ta zakrament ne smé več kot enkrat prejeti. Mašnik je posvečen za vès čas svojiga življenja za nemestnika Kristusoviga. Molitev in pokladanje rok je zunanje znaminje tega sv. zakramenta, kateri pomeni in deli gnado in oblast posvečenimu.

Kakó morajo pripravljeni biti, kateri hočejo zakrament mašnikoviga posvečevanja prejeti?

Morajo nad seboj znaminja imeti, de so od Bogá poklicani v to visoko in sveto službo, v ta imenitni stan.

Od potrebe poklica v ta stan sveti Pavel v listu do Hebrejev veliko govori, ker pravi: „Vsaki višji mašnik iz ljudi izbran, je za ljudi postavljen v to, kar Bogá zadene, de daruje darí in darove za grehe, in de zamore usmiljenje imeti z njimi, ki ne vedó in zaidejo, ker je tudi on s slabostjo obdan, in zavoljo tega mora kakor za l'udstvo takó tudi za se darovati zavolj grehov. In

nobeden naj si časti ne vzame, ampak kateri je poklican kakor Aron.» Hebr. 5 1—6.» S temi besedami sveti Pavel uči, de kdor hoče mašnik biti, in to sveto službo po volji božji opravljati, mora od Bogá izvoljen biti, in se ne smé uriniti va-njo, kakor je bil Aron veliki duhoven izvoljen, in kakor je nebeški Oče svojiga ljubiga Sina od vekomaj izvolil. Jezus si je sam aposteljne in učence izvolil, in se niso sami. Aposteljni, kader so na mestu Judeža Iškarjota svetiga Matija zvolili, so se prej k Bogu obrnili in ga prosili, de naj jim svojo voljo razodene, de jo v voljenji spolnejo, in so takó molili: »Gospod! ti poznaš serca vsih, pokaži, kteriga iz téh dveh si izvolil.» Djanj. apost. 1.-24. Sv. Pavel v svojih listih se imenuje le poklicaniga aposteljna. Rimljanam piše list in ga začne s temi besedami: »Pavel, služabnik Jezusa Kristusa, poklican apostelj, odločen za evangéli božji.» Rimlj. 1. 1. Kakor sv. Pavel bi mogel vsak mašnik le od Bogá poklican biti, de bi smel reči: »Po volji božji sim mašnik oznanovati sv. evangéli.»

V resnici je tudi treba, de so mašniki od Bogá izvoljeni, ker so njegovi služabniki, njegovi namestniki; tedej se prav spodobi, de si sam svoje namestnike izvoli, in tudi zavoljo velike in svete službe, ktero imajo opravljati. Bog je človeka stvaril, de bi Bogá spoznal, ljubil, ga molil, njegove zapovedi deržal in v nebesa prišel. Mašnik je v to postavljen, ljudi takó voditi, k dobrimu napeljevati in učiti, de se bojé Bogá žaliti, de ga ljubijo, časté, hvalijo, in molijo. — Bog, naš Oče je v nebesih, mi njegovi otroci na zemlji in mašnik v sredi med Bogam in človekam; njegova dolžnost je v božjim iménu ljudi napeljevati, de so Bogú pokorni, in storé, kar so Bogú svojimu stvarniku dolžni. Bog prebiva v svetlobi, ker je Oče luči, ljudjé na zemlji so v temi, in mašnik je luč na svečnik postavljen, de ljudém svéti s svojimi izgledi, de vedó kod hoditi in ne izgrešé pota v

božje kraljestvo. Bog čez vse ljudi in grešnike svéti, in mašnik je v sredi med njimi, de jih po svetih zakramentih z Bogam spravlja. Bog bo z daritvami čéšen, ljudié nobene nimajo, de bi jo Bogú darovali, mašnik stopi pred altar, in daruje Bogú Jezusa Kristusa v odpušenje grehov ljudstva in počastí Bogá na narpijetniši vízo, po ti daritvi je Bog potolažen, in delí vsim svoje dobrote. Glas mašnikov nebesa predere, od nebes gnade sprosi, Bogá potolaži, sodbo izreče nad človekam, milost grešniku delí, in Bog njegov sklep v nebesih poterdi, kar odpustí, je odpušeno, kar zaderží, je tudi v nebesih zadržano. Takó imeniten, visok in svet je stan mašnikov, nobeden drugi se mu ne more permérjati, zares božji je; mogočen je pozemeljsk kralj, ali po smerti míne njegova mogočnost in čast, mašnik pa véčno ostane mašnik. Zavoljo imenitosti tega stanú, pravi sv. Pavel, naj si nobeden časti ne vzame, temuč kdor je od Bogá poklican.

Noben stan na zemlji ni takó težak, kdor ga od prave strani vzame, ker mašnik je le za božje reči, vse njegove opravila so svete, njegove dolžnosti velike, večkrat je v velicih nevarnostih, in nobeniga človeka greh toliko hudiga za seboj ne pernese kakor greh duhovniga. Kakó velikih gnad mu je treba, in Bog jih delí le tistim, ki jih je sam poklical, in se niso sami urinili v ta stan zavolj časnih reči, iz posvetnih naménov. Le tisti, kteriga je Bog poklical, zamore in smé s terdnim zaupanjem Bogá potrebne pomoči prositi, ktere mu je treba v dopolnjenji njegovih svetih dolžnost. Ako se dobri duhovni, ki so po volji božji v ta stan stopili, tresejo in bojé, de bi se jim ne zgodilo kakor kralju Savlu, ki je scer po volji božji za kralja izvoljen bil in vender ga je potlej Bog zaverigel, zató, ker spoznajo veliko težo svojih svetih dolžnost, de bi jih zadosti skerbno in zvesto ne dopolnili.

Kdor noče v ta stan stopiti, naj Bogá razsvetljenja prosi, in naj se vpraša, ali ima potrebno učenost, modrost in ljubezen do ljudi jih v nebesa perpravljati; če ima veselje do božjih reči in duhovskih opravil; ali če je takó močan na duši, de je rad odločen od svetá; če ima veselje do molitve, in občuti zopernost v svojim sercu do posvetniga razveseljenja; če ima veliko nagnjenje in ljubezen do cerkve, do božjih reči, in je goreč za zveličenje duš kristjanov; ali se čuti takó močniga, de bo obstal v svojih dolžnostih, naj ga bo svet sovražil ali ljubil, ali pa mu žugal ali svoje dobrote obetal, mu jih dal ali pa vzel, de bo vedno resníci zvest ostal, in Jezusu pokoren! Ako spozná nad seboj, de pravično in po volji božji živí, de je ponižen in voljan vse storiti, kar mu Jezus in cerkev zapovedujeta, in je tudi perpravljen svoje premoženje, čast in življenje zgubiti iz ljubezni do Bogá in bližnjiga, če je za njegovo zveličenje treba, ker vé, de ga bo Bog oestro sodil in iz njegovih rok duše tirjal, ktere mu je izročil; takó vé, de je v ta stan poklican, in če te lastnosti nad seboj ima, se lahko terdno na Bogá zanese, de mu bo tudi potrebno pomoč dal.

Ali imajo vsi duhovni enako oblast?

Vsi duhovni nimajo enake oblasti, ampak so v vižanji katoliške cerkve razločeni, in so eden drugimu podverženi, de se mir in edinost ohrani v katoliški cerkvi.

Jezusova cerkev je velika in po celim svetu razširjena. Ker je velika, ji je Jezus tudi veliko pastirjev dal, velike in male pastirje, in čez vse je postavil eniga perviga, kteri ima oblast čez vérne in duhovne. Jezus je naj višji pastir, Gospod cele čede, ktero si je s svojo kervjo odkupil. Namest sebe je postavil Petra, vidniga poglavarja, kterimu je celo čedo vse pravovérne kristjane sosebno izročil in perporočil. Peter je izročil svojo služ-

bo svojimu namestniku v Rimu, kateri je po njegovi smerti na njegovo mesto stopil; torej je Rimski papež veliki poglavar cele katoliške cerkve; za taciga so ga vsi praveverni vselej spoznali in častili.

Aposteljni so bili tudi poglavarji od družih občin kristjanov, kjer so jih k pravi véri spreobrnili, in ker so naprej šli oznanovat sveti evangéli, so namest sebe škofe postavili, in škofje so pravi namestniki aposteljnov. Jezus je pa tudi izvolil dva in sedemdeseterih učencov, ki niso bili aposteljni, ktere je tudi poslal po svetu sveti evangéli oznanovat, in oni so tudi službo v Jezusovi cerkvi opravljali. Aposteljni so, kjer je že veliko kristjanov bilo, škofa, in kjer jih je bilo malo, mašnika postavili, kateri je fajmošter bil, kakor je še zdej v cerkvi v navadi. Škofje so čez celo škofijo, in fajmoštri škofam podložni in od njih poslani, čez svojo faro; drugi duhovni v fari so pa fajmoštram dani za pomoč, de jim pomagajo pasti Jezusovo čedo, in dolžni so njih naredbam pokorni biti, de se vse za božjo čast in dušam vérnih v zveličanje v miru in edinosti godí. Vse to je Jezus iz ljubezni storil do svojih odrešenih, de bi bili obilno z vsim preskerbljeni, kar jim je k zveličanju treba. Kakó naglo bi véra opešala, dobriga bi ne bilo na svetu, ako bi dušnih pastirjev, oznanovavcov božjih resnic in delivcov svetih zakramentov ne imeli. Fare brez duhovnih pastirjev bi bile kakor čede ovác brez ovčarja, kakor otroci brez staršev.

Kaj je zakrament mašnikoviga posvečevanja?

Je zakrament od Jezusa Kristusa postavljen, kateri da oblast, duhovno službo Bogú v čast in ljudém v zveličenje opravljati, in da tudi gnado jo sveto opravljati. *Od kogá pride ta oblast?*

Od Jezusa Kristusa.

Kakšno oblast deli zakrament mašnikoviga posvečevanja?

Da mašnikam božjo oblast, oznanovati božjo besedo, svete zakramente deliti, sveto mašo brati za žive in mertve, službo božjo opravljati, in vse storiti, kar je vérnim k zveličenju potrebno.

Ali so aposteljni delili to oblast tudi drugim?

Delili so jo tudi drugim, ker so jih za škofe in mašnike posvečevali, in še svetiga Matija za aposteljna izvolili in posvečili, in ta oblast se je ohranila v cerkvi, in bo do končanja svetá ostala.

Kdo ima oblast mašnikovo posvečevanje deliti?

Škofje imajo oblast ga deliti, kakor so ga tudi le aposteljni delili, ker škofje so namestniki aposteljnov.

Kaj deli zakrament mašnikovo posvečevanje?

Deli oblast tém, ki ga prejmejo, božjo službo opravljati; sveti evangéli oznanovati, sveto mašo brati in svete zakramente deliti, povikša gnado božjo v njih, in da še posebno gnado duhovno službo sveto opravljati, in utisne neizbrisljivo znamenje, de večno mašnik ostane, in se po tem znamenji od družih vérnih loči.

52. Od zakramenta svetiga zakona.

Bog je že v raji ali paradižu zakonski stan postavil, ker je možá in ženo vstvaril, de bi bili zakonski eden drugimu v pomoč, po naménu božjim otroke imeli, jih po volji božji redili, zemljo in nebesa z dobrimi otroci polnili in se zveličali. Zakonska zavéza je močnejši kakor je med starši in otroci, je nerazvezljiva, ker Bog pravi, de mora mož očeta in mater zapustiti, in se svoje žene deržati. To nas tudi Jezus uči, ker pravi: „Kar je Bog združil, naj človek ne loči.“ Mat. 19.6. In sv. Pavel: „Žena je navezana na zakon, dokler njeni mož živi.“ 1. Kor. 7. 39.

Zakon je po božji postavi nerazvezljiv, mož se ne smé od žene in žena od možá nikoli ločiti, kar je za zakonske ljudi in za njih otroke prav in dobro. V hiši, kjer mož s ženo in žena z možem ne živi, ni sreče, ne blagoslova božjiga, ne veselja, ne časti, ampak vse je nerodno. Jezus je judam očital, da nekteri s svojimi ženami ne živé, in jim je rekel: »V začetku ni bilo takó.« Na to so ga farizeji vprašali: »Je li perpušeno možu ločiti se od svoje žene zavolj karkoli si bodi?« Jezus jim odgovori: »Ali niste brali, da, kateri je od začetka stvaril človeka, je stvaril možá in ženo? — Kar je tedaj Bog združil, naj človek ne loči.« Na to so mu farizeji rekli: »Mozes je pa to dopustil.« Jezus jim reče: »Mozes vam je zavoljo terdobe vašiga serca perpuštil ločiti se od svojih žen, od začetka pa ni bilo takó.« Potlej jim pa še več pové, da kdor se loči, in se z drugo, ali ona z drugim poroči, prešeštuje. Mat. 19. 3—9. Sv. Pavel pravi: »Zakonskim pa ne zapovém jest, ampak Gospod, da žena naj ne gré od možá in mož ne od žene.« 1. Kor. 7. 10.

Med katoliškimi kristjani se ločitva ne zgodi drugač, kakor če zakon po postavah ne veljá, in takrat se smé ločeni z drugim družetam poročiti. Kader se pa ločijo zavolj pregrešniga življenja, ko eden z drugim ne živé kakor Bog zapové, taki se ne smejo z drugim poročiti, dolžni so pa se spet spraviti, in eden z drugim v miru in ljubezni živeti. Sv. Pavel pravi: »Ako žena od možá gré, naj ostane brez možá, ali naj se z svojim možem spravi.« 1. Kor. 7. 11. Vsaka taka ločitva je zoper voljo božjo, zakaj če bi se zakonski sami sebe zatajevali, kar Bog zapové, bi se premagali in eden z drugim v miru živeli, kakor je volja božja; vselej je pa taka ločitev k velikimu pohujšenju otrok in drugih ljudi, in perložnost k veliko graham. Po volji cerkve pa ni nikoli taka ločitev, ona le terpi zavolj ter-

dobe serca takih slabih kristjanov, de še kaj hujiga odverne, pred Bogam pa taki niso opravičeni.

Jezus, zveličar svetá je zakon v prvi stan imenitosti povikšal, kakor je bil v začetku, in ga poterdil, kakor ga je Bog postavil, de mož s svojo ženo, in žena s svojim možem do smerti živí; de se med seboj ljubita, eden drugimu pomagata, otroke od greha odvrčujeta, pred pohujšenjem varjeta, jim izgled pobožnosti dajeta, jih v vsim potrebnim podučita, in jih k svetimu življenju od mladiga napeljujeta, de se zveličajo. Ker pa človek po izvrnim grehu pokažen ne zamore takó čisto ljubiti kakor v stanu nedolžnosti, in torej tudi zakonski svojih velicij dolžnost ne takó dopolniti kakor je treba, takó je Jezus, de bi zamogli zakonski po volji božji svoje dolžnosti dopolniti, zakon posvetil, in ga k svetimu zakramentu povzdignil, po katerim zakonskim per poroki posebno gnado deli, de potlej z njo zamorejo mnoge dolžnosti zakonskiga stanu véstno spolniti, posvetiti in se zveličati. Torej pravi sv. Pavel, de nevéni mož bo po svoji ženi, če je kristjana, posvečen, in nevéna žena bo po vérnim možu posvečena, in nju otroci bodo sveti." 1. Kor. 7. 12—14.

Sv. Pavel imenuje zakon velik zakrament v Kristusu in v cerkvi, in poméni Jezusovo združenje s svojo cerkevjo, ker piše Efežanam, rekoč: „Žene naj bodo svojim možem pokorne kakor Gospodu, zakaj mož je glava žene, kakor je Jezus glava cerkve, on je zveličar svojiga telesa. Kakor je pa cerkev Kristusu podložna, takó naj bodo tudi žene svojim možem v vsih rečéh. Možje ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus cerkev ljubil, in sebe za njo dal, de bi jo posvetil, ker jo je čistil v kopli vode z besedo življenja, de bi si sam sebi napravil častitljivo cerkev, ktera nima ne madeža, ne gerbe, ali kaj družiga taciga, ampak de je sveta in neo-madežana. Takó morajo tudi možje svoje žene ljubiti

kakor svoje telesa. Kdor svojo ženo ljubi, sam sebe ljubi. Nihče še ni nikoli svojiga telesa sovražil, ampak ga redi in oskerbuje kakor Kristus cerkev. Zakaj udje smo njegoviga telesa, od njegoviga mesá in od njegovih kosti. Zavaljo tega bo človek očeta in mater zapustil, in se bo svoje žene deržal, in bota dva v enim mesu. To je velika skrivnost, jest pa rečem v Kristusu in v cerkvi. Tedej tudi vi vsi, vsak izmed vas naj ljubi svojo ženo kakor samiga sebe, žena pa naj se boji svojiga možá.» Efež. 5. 22—33.

Ako ženin in nevésta, prej ko v zakonski stan stopita, Bogá razsvetljenja prosita, ga iz keršanskih naménov nastopita, svojo vést z resnično pokoro in dobro spovedjo očistita, in terdno skleneta v tem stanu po volji božji in ne po šegah svetá živeti, takó bota gotovo gnado svetiga Duha po tem zakramentu prejela, de bosta težke dolžnosti tega stanú zvesto dopolnovola, sveto živela, vse zopernosti voljno preterpéla, sebe in svoje otroke zveličala; ker ravno zató je Jezus zakrament svetiga zakona postavil, in svojim namestnikom ga deliti zapovedal.

Sveti Tridentinski zbor je zoper krivovérce od tega zakramenta takó svoj nauk sklenil: »Kdor govori, de zakon ni pravi, eden izmed sedmerih zakramentov od Jezusa Kristusa postavljen, in de gnade ne deli, bodi iz števila vérnikov izbrisan.» Sej. 24.

Kaj je zakrament svetiga zakona?

Zakrament svetiga zakona je nerazvezljiva zavezá, s katero se neoženjen kristjan in neomožena kristjana, mož in žena po Jezusovi postavi zavežeta, in posebno gnado božjo dobita v zakonskim stanu do smerti v božjim strahu skupej živeti, in svoje otroke po keršansko rediti.

Zakaj je Bog zakon postavil?

Postavil ga je, de bi se zemlja z dobrimi ljudmi in nebesa s svetimi kristjani polnile, de bi bili zakonski eden drugimu k pomoči, in za brambo pred nečistostjo. »Zoper nečistost pa imej vsak svojo ženo, in vsaka svojiga možá.« 1. Kor. 7. 2.

Ali je zakon dober in po volji božji?

Zakon je dober in po volji božji, ker ga je Bog postavil in Jezus k svetimu zakramentu povzdignil.

Kaj pa je bolji zakon ali devištvo?

Devištvo je bolji in Bogú prijetniši kakor zakon.—Devištvo, ako je radovoljno, iz ljubezni do Bogá in do čistosti je posebna keršanska čednost. Sv. Pavel pravi: »Neomozenim in vdovam pa rečem: Dobro je za nje, če takó ostanejo kakor jest. Kdor svojo devíco omoži, prav stori, in kdor je ne omoži, bolje stori.« 1. Kor. 7. 8.—38. Vsi sveti očaki povišujejo lepoto in imenitnost devištva», in sv. Ciprijan pravi: »Devíce so nar imenitniši ovce Jezusove čede.« Pa vé se takó, de čistost telesa ni hvale vredna, če duša ni čista.

Zakaj je devištvo bolj kot zakon?

Ker neomozeni imajo manj skerbí, in ložej popolnoma Bogú služijo kakor zakonski. To sv. Pavel poterdí ker pravi: »Želim pa, de bi vi brez skerbí bili. Kdor je brez žene, skerbí zató, kar je Gospodoviga, kakó bi Bogú dopadel. Kdor je pa oženjen, skerbí zató, kar je svetá, kakó bi ženi dopadel, in je razdeljen. In žena, ktera nima možá, in devíca misli, kar je Gospodoviga, de bi bila sveta na telesu in duhu. Ktera je pa omožena, misli, kar je tega svetá, kakó bi možu dopadla.« 1. Kor. 7. 32—34. Sveti Pavel ne prepové zakona, le svetje devištvo kakor bolj popolnoma.

Ali je tedej neomozena kristjana sveteji kot omožena?

Samo zató ni sveteji, če družih čednost nima. Če

zakonski sveto živé, so ponižni, poterpežljivi, mirni, in svoje otroke za Bogá redé, so večí prijatli božji kakor prevzetne neomožene osebe.

Do kdaj veljá zakonska zavéza?

Zakonska zavéza do smerti eniga zmed nju veljá, in nikoli ni pripušeno zakonskim se ločiti, kar je Bog zvezal, človek ne smé razvezati.

Kakšno gnado delí zakrament svetiga zakona?

1) Posvečejoča gnada božja bo povikšana, in poročeni zadobé še posebno gnado, de se eden družiga po keršansko ljubijo, in po keršansko živé.

2) De zakonsko zvestobo, ktero so eden drugimu dolžni, stanovitno ohranijo.

3) De nadloge in težave svojiga stanú voljno preterpé, in so eden drugimu v pomoč.

4) De svoje otroke po keršansko redé, in vse druge dolžnosti zvesto spolnujejo.

Kdo smé zakrament svetiga zakona delíti?

Fajmoštri imajo oblast ga deliti pred dvéma pričama, drugi duhovni pa le s fajmoštrovim pooblastenjem.

Sv. Ignaci piše svetimu Polikarpu od zakonov kristjanov takó: »Mojim sestram in bratom zapovej v iménu Gospodovim, de naj se zakonski ljubijo kakor Kristus cerkev ljubi. Spodobi se, de nevésta in ženin po volji škofovi svojo zakonsko zavézo storita, de se nju poroka po volji Kristusovi in ne po nagibih poželjenja zgodi.» Sv. Avguštin v bukvah od zakona piše, de je dober, rekoč: »Per poroki naših se več gleda na svetost zakramenta kakor na rodovitnost telesa.»

Papež Inocenci I. piše v svojim devetim listu do Proba: »Prav storjena zavéza zakonskih vérníkov je po nauku katoljške vére še le z gnado božjo poterjena.» Takó vsi sveti očaki govoré, in to je tudi nauk cerkve,

de svete zakramente le mašniki Gospodovi deliti smejo, ker so njegovi namestniki, tedej tudi zakrament svetiga zakona.

Ktero je zunanje znamenje tega svetiga zakramenta?

Očitno storjena obljuba poročenih pred mašnikom, spremljenje rok in mašnikov blagoslov, kader jim štolo okoli rok ovije, je očitno znamenje nevidne gnade božje, ki jo zakrament zakona deli.

53. Od naména v zakon stopiti in potrebne perprave.

Vsak stan na svetu človeku dolžnosti naloži, ktere tisti dopolniti mora, ki v kak stan stopi. Zakonski stan naloži težke dolžnosti. Zakonski veliko dobriga ali pa hudiga storé za človeško družbo, za Kristusovo cerkev in za domačo družino. Dober zakon da svetu poštene ljudi, cerkvi dobre kristjane, hiše močne in dobre stori. Slabi zakoni razdvojijo ljudi, ki bi mogli med seboj v ljubezni in miru živeti, in polnijo svet s hudobnimi ljudmi in kristjani. Torej kdor se po kersansko ženi, se le oženi, de voljo božjo dopolne, in ima svoj prvi in pglavitni namén Bogá častiti in svojo dušo zveličati, zató pred poroko svojo dušo od grehov v spovedi očisti, zakrament svetiga rešnjiga telesa prejme, ker mora v stan gnade božje zakrament svetiga zakona prejeti, ki je zakrament živih.

Treba je vsakimu, ki se hoče ženiti, de prej dolžnosti, prijetnosti in zopernosti zakonskiga stanú vé, de se zamore obsoditi ali jih bo zamogel dopolniti ali ne. Zastonj bi se potlej kesal in govoril: »Ko bi bil poprej vedil, kar zdej vém, nikoli bi se ne bil ženil. Kristjan pa tudi vediti mora, če je volja božja, de v ta stan stopi, ker Bog le tistim svojo gnado da, ki po njegovi volji v zakon se zavežejo. On mora ženitev z Bogam začeti in ga razsvetljenja prositi.

Kader se pa kristjan mora ženiti, je silno treba gledati na tovaršico ali na tovarša kakšno ali kakšniga si izvoli, ker po dobrim družetu pride dobro, po slabim hudo v hišo. Bog pozná serca svojih otrok, njega je treba prositi, de bi mu dal gnado pravo izvoliti, kakor ga je Abrahamov hlapec Elijecar prosil, de bi mu nevésto za svojiga gospoda Izaka po délu milosti razodel, in Bog ga je uslišal; ravno takó bo tudi tebe uslišal, če boš prav molil. Če si pa že izvolil ali izvolila družeta, pa če ni po njegovi sveti volji in k tvoji časni in večni sreči, ker le on prihodnje vé, prosi ga, de naj pošlje take zadržke, de se bo vse razderlo. Zraven molitve moraš pa tudi ti po pameti voliti, torej svetjem, kader si nevésto izvoliš:

1) De se ne prenagliš, ker od tvojiga izvoljenja pride sreča ali nesreča do smerti, ktera se ne da več popraviti, torej se ne daj premotiti od svoje slepe ljubezni.

2) Ne glej le na zunanje, na telesno lepoto ali perljudnost, ker ni vse zlató, kar se sveti. Modri v svetim pismu pravi, de perljudnost je goljufija in lepota je prazna, ona kot roža le malo časa cvetè, kakor senca zgíne, bolezen jo kakor slana vzame, in starost jo kakor červ počasi spodjeda. Kaj zda ženska lepota, če je pa duša černa in sercé hudobno? Lepota je minula, kaj imaš potlej od nje? Dušna lepota veljá, ki je stanovitna, če ženska po keršansko pametno živí, je lepe duše.

3) Ne glej na visokost in imenitnost stanú, na bogastvo, zakaj imenitnost stanú in bogastvo ste spremenljivi kakor lepota, in ne storite človeka zares srečniga. Bogastvo ne da človeku znotranje vrednosti, večji del storí človeka le prevzetniga, in per bogatih je le malo strahú božjiga.

Glej per ženski na lepe čednosti, de živi v božjim strahu, de je sramožljiva, pohlevna, delavna, varčna, zadovoljna, staršem pokorna, ponižna in tiha. Ako takih lastnost nima, tebi vse njeno premoženje ne bo nič zдалo, še tvoje ti bo zapravila. Blagó ne stori človeka zares srečniga, ker tudi bogate vidimo nezadovoljne v njih stanu, in slišimo jih tožiti svoje nadloge, takó tudi bogata zraven pa nerodna žena tebe srečniga ne bo storila.

Ako pa rečem, de se ne smé gledati na bogastvo in lepoto, ne mislite, de bi se clo ne smelo gledati tudi na letó, če ima ženska vse druge keršanske čednosti, se smé gledati, ako pa téh nima, če je še takó lepa in bogata, ne izvoli si je za ženo, če te tvoje nagnjenje še takó močno do nje vleče. — Prederzno bi pa tudi tak v Bogá upal, če bi se ženil, pa ne vedil, kakó bo živil sebe in svojo družino, ktera se bo v zakonu narastla; v zakonu se tudi od kruha živi ne pa le od ljubezni, ktera posebno naglo zgíne, ko začne revšina po hiši gospodari, ktera jima oči odprè, ki sta jih per ženitvi zavezane imela, in rajtingo od prihodnjih dobrot, tode brez Bogá, delala, in se zdeje ogoljufana vidita, ker jima je vse spodletelo.

4) Prizadevaj si samiga sebe dobro spoznati, de zveš svoje dobre in slabe lastnosti. Vsaki človek ima svoje slabe lastnosti; té moraš poznati, de si veš tovaršico s takimi lastnostimi zvoliti, de bo zamogla s tvojimi slabostimi poterpljenje imeti, in se mir med vama ohрани. Postavim, če si ti nagle jeze, dereče nature, in ona ravno take, nemiren in nesrečen bo vajni zakon, i. t. d.

5) Glej, de si nevésto svoje starosti in premoženja izvoliš, de bo zakonski jarm luhak. Veliko krega in družiga hudiga v zakonu iz tega pride, kader sta eden od družiga v starosti in v premoženji veliko razločena, desiravno ne povsod, pa vender večji dél. Britko je per

vsaki perložnosti očitanje slišati »sej nisi nič k hiši per-
nesla», ali pa »si že prestara», i. t. d.

6) Ako hočeš v zakonu srečno, mirno in veselo ži-
veti, ne zvoli si take, ki ni prave vére, ali pravih za-
popadkov od vére nima. Če je tudi prave vére, pa s
svojimi déli kaže, de nobene vére nima, le samo imé
katoljske kristjane še nosi, ne boš srečen ž njo; ona ti
ne bo zvesta, ne pokorna in ne krotka, in če si tudi
takó moder kakor Salomon, bo tvoje sercé popačila.

7) Ne vzemi jezične, ne take, ktera hoče veliko ve-
diti; njeni jezik bo za te ojstra šiba, per tvoji družini
te bo kakor neumniga zaničevala, in per sosedih v so-
vraštvo spravila. Ti boš mogel drugi Job biti, ako boš
hotel z njo v miru živeti.

8) Ne vzemi posvetne, nečimerne, ktera se rada le
žlahtno oblači in se lepa dela; ona ti bo na oblačilih
veliko napravila, kar ne boš zmagal; in morebiti ne želi
samo tebi, ampak tudi drugim dopasti.

9) Ne zvoli si vasovavke, ker na njeno zvestobo
se ne moreš zanesti, ona bo v zakonu, kar je bila po-
prej, nečista.

10) Če si star, ne oženi se z mlado, le malokteri-
krat je zakon srečen; predolgo ji boš živel, in zaniče-
vala bo tvoje sive lasé, svojih otrok ne boš izredil in
ne preskerbel.

Kakor je mladenčem treba premisliti kakšno nevé-
sto si izvoliti, takó je tudi ženskim treba, če hočejo v
zakonu srečne biti.

Torej:

1) Ne vzemi možkiga, ki ni prave vére, in če tudi
je, pa po véri ne živi, in zaničuje, kar je božjiga, on ti
ne bo zvest; če za Bogá ne mara, za svojo dušo ne
skerbí, tudi za te ne bo maral, kmali se te bo nave-
ličal.

2) Ne omoži se z vohernikam in lakomnikam, on ne iše tebe, le tvojiga denarja, tvojiga blagá; ne per tebi, ampak per tvojim blagu je njegovo sercé.

3) Ne zaroči se s takim, ki še sam sebe rediti ne more, kakó bo tebe in tvoje otroke redil.

4) Ne jemlji ne bahača ne zapeljivca.

5) Ne jemlji leniga, ker modri v svetim pismu ti že naprej pové, kakó se bo godilo: »Nekoliko časa bo spal, nekoliko časa pojde k sosedu v vas, nekoliko časa bo svoje roké križem deržal, med tem časam bodo koprive tvojo njivo prerastle, kamnéna ograja se bo poderla, in pomanjkanje in uboštvo boste kakor vihar nad te priderle.

6) Ne jemlji jezniga, togotniga in preklinjeavca, per njem si nisi življenja svesta.

7) Ne jemlji igravca ne pijanca, on bo tvoje premoženje zapil in zaigral.

8) Nikar ne vzemi vasovavca, sveto pismo pravi, »kar se je mladeneč navadil, starec opustil ne bo.

9) Ne vzemi preveč stariga, če si še mlada, desiravno bi do veliciga premoženja prišla, kaj ti bo bogastvo pomagalo, ako bi nikoli veséla ne bila? i. t. d.

Iz teh nauk, kateri so v vsakdanji skušnji uterjenj, se učite, kakó skerbna morata biti možki in ženska per volitvi, kader se hočeta v zakon zavezati, in kakó potrebno je Bogá prositi razsvetljenja, in kakó se nikoli prenaglitati ne smé, kar se vender sploh godí; torej takó redki in pravi so zakoni po volji božji. Posvetovati se je treba s starši, kateri te scer siliti ne smejo, pa vender njih dobriga svéta ne zaverzi, ne misli sebe zadosti modriga. Vprašajte dobre prijatle, kateri eniga ali drugiga bolj poznajo. Kader ste vse takó storili, potlej se še le zavežite s tisto peršono, do ktere večí nagnjenja imate, in si upate ž njo dobro živeti. Srečen je le tisti zakon, ko zakonski v ljubezni, edinosti in v miru

živé, in sveti Duh tak zakon med nar večí zemeljské dobrote šteje, ker pravi: »Kdor je dobro ženo najdel, je kaj dobriга najdel, in je od Gospoda razveseljenje prejel.» Prip. 18. 12. »Dom in bogastvo se od staršev dobí, razumna žena pa le od Gospoda.» Pripov. 19. 14. »Srečen je mož dobre žene, še enkrat takó dolgo bo živel, ali je bogat ali ubog, je njegovo sercé zadovoljno, in njegov obraz vselej vesel.» Sir. 26. 1—5.

Dobri zakonski ljudjé v miru živé, mir jih storí otroke božje, polajša jim nadloge in nesreče, de jih ložej preterpé, in lepi mir in serčna edinost jim nadomestita vse bogastvo svetá, če so tudi v revšini, ker vedó, de jih Bog ljubi.

Večí nesreče in večíga hudíga si pa ni misliti, kakor je nemir med zakonskimi, ko eden za družíga ne marata, se sovražita, kolneta in še več hujšíga počenjata; taka hiša je živa podoba pekla, kjer žalost, britkost in vedni strah prebiva. Kakor se pogubljeni v pekli preklinjajo, ki nimajo upanja kterikrat rešeni biti, ravno takó sovražni zakonski, ki so gnado božjo zgubili, in tudi že tukej pekel imajo. Zraven so posli in otroci pohujšani, kakšen odgovor bodo taki zakonski pred Bogam dali, ker oni bi mogli skerbeti, svoje otroke in podložne z nauki in z izgledi pravičniga življenja v dobro napeljevati, in oni so tisti, kteri so jih hudobne storili?

Zakaj so oklici pred poroko?

De se nihče ne more na skrivnim poročiti, ker je cerkev to prepovedala, po oklicih je pa vsim na znanje dano, de ta dva človeka sta zakonska, in de ako kdo za kak zaderžek vé, naj ga fajmoštru pové; postavim, de sta si ta dva v bližnji zlahti, i. t. d.

Kaj morata ženin in nevésta pred poroko storiti?

Ker je zakon zakrament živih, se morata prej spovedati in sveto obhajilo prejeti, de bota prejela gnado tega svetíga zakramenta. — Svetovati jima je, de že

prej, ko se zaročita, k spovedi gresta, se čisto spovésta in vse opravita, kar jima je za dušo storiti treba, de potlej, pred kakor h poroki gresta, bolj gotovo svojo spoved opravita in sveto obhajilo prejmeta.

Ali je prav na dan poroke pojedno napraviti, žlahto, sosede in dobre prijatle k nji povabiti?

Prav je, če je vse spodobno, po keršansko, in premoženju primérjeno, de se zraven Bog hvali, kateri nam vse dobro daje.

Stara navada je, de se tisti dan pojedna napravi. V svetim pismu se bere, de, ko se je Tobija oženil, je oče nevéste, Sare, gostarijo naredil, zapisano je pa tudi: »V Gospodovim strahu so svatovsko gostovanje imeli.« Tob. 9. 12. Jezus je veselje svatov na ženitnini v Kani na Galilejskim povikšal, ko je vodó v vino spremenil, ki jim ga je bilo zmanjkalo. Gostarija naj bo taka, de bosta ženin in nevésta lahko upala, de je Jezus tudi zraven. Ni dopušeno noreti, ko nevérniki, klafati, pijančevati, nezmérno jesti, ali kaj družiga počenjati ali plesati. Treba je moliti in ga prositi, de bi jih posvetil in srečne storil. Silno nespametno je, kader se zadolženi in sirotni ljudjé bahajo z oblačili in s potrato. Sv. Tridentski zbor zapové, rekoč: »Ženitovanje bodi spodobno in sramožljivo, ker je zakon svet.« Sej. 24.»

Ktere dolžnosti imajo zakonski eden do družiga?

Če sta zakonska po volji božji v ta stan stopila, tako bota skerbela se eden družiga in svoje otroke zveličati, in torej si bota prizadevala dolžnosti, ki jih jima ta stan naloží, zvesto dopolniti.

Poglavitne dolžnosti so:

1) Morata eden družiga keršansko ljubiti, odkrito-serčno eden drugimu si dobra biti. Očeta in mater sta zapustila, de le eden za družiga živita, obá morata le

enih misel biti. Nobena prijaznost na svetu ne smé večí, serčnejši biti, kakor med zakonskimi, le ona je nerazvezljiva in po svetim zakramentu tudi posvečena. Ljubezen med zakonskimi mora biti mirna, poterpežljiva in prizanesljiva. Ogibati se morata podpihavcov, taki delajo nemír med zakonskimi. Molčéča morata biti, eden družiga slabosti ptujim ne perpovedovati. Slabosti se še le spoznajo, ko so že več časa skupej, ktere se večkrat prej niso vedile, in take se ne smejo drugim pripovedovati, ker to je ljubezni nasproti, bi jo zmanjšalo, kader bi zvedil on ali ona, kaj se govori. Ljubezen storí, de se eden družiga k dobrim délam opominjata in eden za družiga molita; ker si dobro vošita, pa vsiga dobriga si storiti ne zamoreta, to le Bog zamore, zato ga prosita. Če kaka človeška slabost v ljubezni kaj pokazí, bo z molitvijo popravljeno, ktera iz nasprotne ljubezni izvira, in jo spet poterdi in posveti. Varjeta eden družiga pred jezo in drugimi grehi. Jeza, kletev, pretep nobeniga ne poboljša, ampak ga hudobnišiga storí, in potlej je obema gorjé, tukej imata vice, po smerti pa morde pekel.

2) Mož in žena morata eden drugimu zakonsko zvestobo ohraniti, in nikoli se ločiti eden od družiga, naj pridejo težave čez nju kakoršne koli si bodi. Nobeden ni sam gospod svojiga telesa, ampak je dal drugimu pravico do njega, mož nima več oblasti do svojiga, ampak žena, in žena ne več do svojiga, ampak mož, pravi sv. Pavel. 1. Kor. 7. 3. 4. Zvestobo, ktero so zakonski ohraniti dolžni, pa ni zadosti, de se prešeštovanja varijejo, varovati se morajo tudi slabih misel in želj, ker s prostovoljnimi mislimi in željami že v sercu velik greh prešeštovanja storé; ker Jezus učí: »Kdor ptujo žensko pogleda, de jo poželi, je že z njo prešeštoval v svojim sercu. — Judje so po božji zapovedi prešeštovavce s kamnjem pobijali, ker jih niso vrednih šteli, de bi bili

več živeli zavoljo njih veliciga gréha. Nevérniki so po natornim umu vedili, de nezvestoba v zakonu je velik greh, in so take k smerti obsodili.

Suzana je dala lep izgled zakonske zvestobe, ki je bila v taki nevarnosti ali v greh prešeštovanja pasti, Bogá močno razžaliti in svojo dušo pogubiti, ali pa po krivim obdolžena, ko prešeštovavka pred ljudstvom osramotena in umorjena biti. Ali v svoji veliki nevarnosti ni nič pomišljevala, kaj bi storila, vedila je, de Bog je prepovedal kaj taciga storiti, in je rekla: »Raji umerjem, ko takó hudo grešiti, in Bog jo je nedolžno rešil. Ravno tak izgléd je dal nedolžni mladeneč, Egiptovski Jožef.

3) Morata skerbno delati, dobro gospodariti, varčna biti, pridobljeno po volji božji obračati, za stare dni in za otroke perhraniti kolikor se da. Sveti Pavel pravi: »Kdor noče délati, naj tudi ne jé.» Tes. 3. 8—12. Lenim in zanikernim zapové sveto pismo, de naj gredó se učit od čebel in mravljinco, kakó skerbno delajo in skupej spravljajo. Le délavnim in varčnim ljudém je žegen božji obljubljen. Jezus, Marija in sveti Jožef so nam vsim v izgléd, kakó skerbno in pridno so délali, in z délam svojih rok se preživili.

Pregrešno je lahkovoljno življenje zapravljevcov, kar čez teden zaslužijo, sproti ali vse v nedeljo zapravijo; posebno velik greh imajo starši, katerim je Bog otroke dal. Žena in otroci stradajo, oče pa po gostivnicah (oštarijah) ali per igri zapravlja; ali pa mati zapravlja, ko na oblačila za se in za otroke vse razdá, de jih bolj posvetne in prevzetne storí; če pa pride kaka nesreča, ali če ni zaslužka, je prec veliko beraštvo v hiši, in so starši in otroci bolj varčnim gospodarjem za napotlej, jih nadležjejo, de naj jih preživé, kar resničnim revežem škodje, ki niso sami krivi svojiga uboštva, kakor uni pijanci in zapravljevci, ki niso hotli prav gospodariti.

4) Otroke po keršansko zrediti, ne po šegah spačeniga svetá, ampak po zapovedih svetiga evangélija, de po volji božji živé in se zveličajo; de jih Bogú spet odrajtajo, kateri jim jih je dal.

Kakšne dolžnosti ima mož do svoje žene?

1) Dolžan je svojo ženo ljubiti in jo varovati. On je glava žene, pa ne zató de bi terdo in hudo ž njo délal, ampak jo pred hudim varoval in v dobro napeljeval. Kakor s svojim telesam neusmiljeno in terdo ne dela, takó tudi s ženo ne.

2) Dolžan jo je rediti, z vsim potrebnim živežem in oblačilam tode le po stanu preskerbeti. Nihče naj ne misli na ženitev, če svoje žene in otrok s svojim poštenim zaslužkam po pravíci preživiti ne zamore.

3) Mož ni gospodar od tega, kar je ženeniga, de bi zapravlil, dolžan je s tem dobro gospodariti, in še več pridobiti, de otroci enkrat za njima kaj dobé. Tak mož je tat svoje žene, ki njeno blagó zapravlja. Resničen goljuf je, če jo s sladko besedo premoti, ali pa s hudim žuganjem primora, de dovoli, de po svoji volji z njenim blagam obrača in ji ga zapravlja.

Kaj posebno je dolžna žena svojimu možu?

1) Dolžna je v vsih poštenih in pravičnih rečéh možu pokorna biti, ne kot dekla, ampak kakor njegova tovaršica, ker mož je glava žene in cele hiše, de se vse po redu zgodi. Dva v eni hiši ne moreta gospodariti, če hočeta vsak po svoji glavi delati, ga ne bo mirú. Žena, ktera svojo čast in dolžnost ljubi, je rada pokorna, ni svojoglavna, jezična, se ne poganja, de bi le njena veljala. Samoglavne in hudobne ženske so že veliko dobrih mož pokazile, de so pijanci postali, ker domá niso mirú imeli, so ga zunaj hiše iskali. Pametna žena se varje krega, in če tudi prav ima, molčí, ker vidi, de zdej nič ne opravi, ob perložnim času pa po pameti pové,

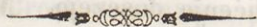
in mož ji njeno poterdi, ker spozná, de ima prav; lepa beseda lepo mesto najde. In če tudi se kakšna neza-stopnost primeri, ni razžaljena, ne vpije, ne očita, temuč je prec perpravljena odpustiti, ne muta, prec rada go-vori, je v vsim voljna, in nikoli ne pokaže, de jo je raz-žalil; takó se vé po Jezusovi zapovedi sebe zatajiti.

2) Žena mora skerbeti, de prav oberne, kar mož perdobí, zato je hišna gospodinja, hišna mati, ona mora za znotranje hišne potrebe skerbeti, de se vse prav zgodi. Greh bi bil, ako bi si žena v skrivnim kaj na stran devala, otrokam ali poslam tergala potrebno, de bi si več na stran spravila; ali ako bi nepotrebne reči kupo-vala, ali brez moževiga védenja otrokam žlahtne oblačila perpravljala. Le če bi mož preskop bil, in še potrebni-ga ne hotel dati, bi smela žena to silno preskerbeti. Gospodinje dolžnost je za vse hišne, domače opravila skerbeti, de se vse prav in ob pravim času zgodé; v hiši, kjer se vse prav in ob pravim času zgodé; v hiši, kjer se vse po lepim redu godí, je vse lahko ob pravim času storjeno; vsak vé, kaj ima storiti in vse déla se storé na tihim z veseljem in v lepim miru. Gospodinje dolžnost je svojim otrokam in poslam lep izgléd delav-nosti dati, kolikor zamore, déla naj se noben človek ne sramuje, délo še nobenimu človekn ni časti vzelo. „Pri-dna delavna žena je velike hvale vredna“, pravi sveto pismo. Prip. 31.

3) Dolžnost njena je skerbeti za dobre posle, in gledati na njih zaderžanje, de v cerkev gredó, večkrat v létu svete zakramente prejmejo, molijo in po keršan-sko živé. V vsih čednostih naj jim bo pa sama lep izgléd, de bodo vidili per nji, kakó si prizadeva Bogá častiti in se zveličati.

Po vsih do zdej povédanih naukih smo se prepričali, kaj je Bog iz svoje neizmérjene ljubezni storil in še ve-dno stori, de bi nas, ki smo grešili in se pogubili, od

greha odvernili in nas zveličali. In Jezus, ki je v nebesa šel, nas ni zapustil kakor otroke brez očeta, on je še zmirej per nas s svojim svetim Duham, in deli nam ga v svetih zakramentih; po njih oživi naše duše za novo božje življenje in nas ohrani v njem, de ne kličemo le: »Gospod, Gospod!« temuč z njegovo vsigamogočno pomočjo tudi dopolniti zamoremo, kar nebeški Oče hoče; de v sercu mislimo in želimo njegovo voljo spolniti, in po delih kažemo, de smo slekli stariga človeka, ki je v grehih bil, in oblekli noviga, kateri živi kakor Bogú podoban otrok. Z njegovo pomočjo premagamo svet, in ne živimo sami ampak Kristus v nas, ker on je vse v nas vsih.

V. POGLAVJE.

1. Od keršanskiga življenja.

Kakó mora človek živeti, de večno življenje doseže.

Jezus je učil in napeljeval ljudi, in jih še vedno napeljuje in uči po svoji sveti cerkvi, de bi Bogá spoznali in sebe, de so grešniki; de vsi potrebujejo milosti božje; de vsi morajo po Jezusu Kristusu in svetim Duhu v nove boljši ljudi prerojeni in z Bogam spravljeni biti, de večno zveličenje dosežejo. Morajo pa tudi vse vérovati in deržati, kar je Jezus učil in zapovedal, in kar jim sveta katoliška cerkev zapové, po kateri Jezus govori, kateri je pot, resnica in življenje; in ker nobeden ne more drugač k Očetu priti kakor skozi Jezusa. Kdor vse vérje in stori, kar Jezus uči in zapové, živi po keršansko. Kteri pa tega ne vérje in ne stori, pade v zmo-te, in ne živi po keršansko.

Ker je Bog človeku dušo in teló vstvaril, takó je človek tudi dolžan z dušo in telesam božjo sveto voljo dopolniti. Duša in teló morate za Bogá živeti. Pa kakor je življenje duše drugo, in drugačino življenje telesa, tedej dvojno, takó je tudi življenje kristjana dvojno, notranje in unanje. Ko je sv. Pavel Korinčenam pripovedoval, koliko hudiga mora na telesu terpeti zavoljo oznanovanja svetiga evangélja, je razložil življenje telesa od življenja duše, ker pravi: »Desiravno teló silno slabí, se vender moja duša zraven velike telesne slabo-

sti vsaki dan ponavlja, zadobiva novo moč, ako se spomni na čast in zveličenje, ktero me čaka. Zató se ne utrudimo, ampak, desiravno se naš unanji človek razdira, se vender notranji od dné do dné ponavlja.» 2. Kor. 4. 16. Ta razloček tudi v sebi občutimo, ako smo nejevoljni, neutisnjeni ali žalostni, je zdraven teló zdravo; ali pa če je teló ranjeno, bolešno, otožno, duši nič ni.

Notranje življenje kristjana je takrat keršansko, če misli, želi in terdno voljo ima, po Jezusovih zapovedih in izglédih živeti. Zunanje je pa takrat keršansko, če svoje misli, želje in voljo, ki jo v duši ima po Kristusovim svetim evangélju, po njegovih zapovedih in izglédih živeti, z besedami in deli pokaže.

Ker je pa naša duša po grehu moč zgubila, in je za keršansko življenje mrtva, potrebujemo, de nas Kristus oživi; on je življenje in da življenje, in on nam je od Bogá dan za modrost in pravíco, posvečenje in odrešenje. 1. Kor. 1. 30. Jezus nam je dal in daje moč po keršansko živeti v svetih zakramentih; to pa stori brez našiga zaslužnja. Zakaj, kaj si je otrok keršanskih staršev zaslužil, de je kmali po rojstvu sveti kerst prejel, ali kaj tudi odrašeni nevéni človek, ki sv. kerst prejme, če je prej grešnik bil? Ali kaj odrašen grešen človek, de mu je Bog v zakramentu svete pokore grehe odpustil, in ga posvetil? Kakó zamore grešnik terjati od Bogá, de bi mu milost ali celó v nebesih prostor dal, ker je le štrafinge vreden? Le gnada Jezusa Kristusa, Gospoda našiga je njegovo za večno življenje mrtvo dušo oživila, in jo Bogú dopadljivo storila, jo nagiblje in močno dela po Jezusovih zapovedih živeti; tode človek mora gnado božjo sprejeti, in si prizadevati ž njo vred delati, scer sama ne bo delala. S. Pavel pravi: »Po gnadi božji pa sim to, kar sim, in njegova gnada v meni ni bila prazna, ampak sim več kot vsi drugi de-

lal, ali ne jest, ampak gnada božja z menoj." 1. Kor. 15. 10.

H keršanskimu življenju so potrebne tri božje čednosti: véra, upanje in ljubezen. Iz usmiljenja nam je Jezus dal véro k našimu posvečevanju, in nas je rešil od nevednosti. In tisti kristjan ima véro, ki vérje, de Jezus je njegov Odrešenik in Zveličar, in spozná, de je vse res, kar je Jezus učil, ker je božji Sin, in resnice vé, ki so k zveličenju véditi potrebne; in taka véra je dar božji, pa vender h keršanskimu življenju še ni zadosti. To se vidi per večih kristjanih, kateri resnice svetiga evangélija dobro vedó, in tudi obstanejo, de je vse to res, in de jim je Bog rozodél; živé pa po svojim nagnjenji, in ne po teh resnicah. Véra mora v kristjanu živa, delavna biti, mora sercé z dobrimi mislimi in željami napolniti, de vse storí, kar sveti evangéli učí in zapové; ona mu da novo življenje, in storí ga takó močniga, de svoje nagnjenja svetimu evangéliju podverže, de so mu pokorne. Véra napolne dušo s svetimi zveličavnimi mislimi od Bogá in božjih rečí, povzdigne jo čez vse zemeljske rečí; ona je svetilo kristjanu na zemlji, podpíra ga v pobožnosti, ker mu srečno večnost kaže, kjer bo za vse zopernosti popolnoma plačan. Takó pravičen iz vére živí, ko ga véra tudi s terdnim upanjem v Bogá napolne.

Kakor mu véra njegovo slabost kaže, de iz svoje lastne močí nič dobriga zveličenja vredniga misliti, želéti in storiti ne more; takó mu tudi Bogá vsigamogočniga in dobrotljiviga razodeva, de va-nj vse svoje zaupanje postavi. In bolj živo véro kot ima, terdneji je tudi upanje, in slaběji véro kot ima, manji je tudi upanje. Živa véra ga napolne s terdnim zaupanjem v Bogá, de upa od njega, svojiga ljubeznjiviga Očeta, vso pomoč zadobiti, se greha znebiti, in obé čednosti zbudite tudi ljubezen božjo v njegovi duši, in ljubezen ga še le močno

zveže z Bogom, de ostane v Bogu in Bog ž njim. Takó da véra človeku novo življenje, de človek za Bogá živí, upanje ga v novim življenji podpíra, ker mu božjo pomoč obljubi in srečno večnost kaže, in ljubezen ga z Bogom zedini.

Te tri poglobitve čednosti, véro, upanje in ljubezen imenujemo božje čednosti, ker jih Bog da, in kristjan, ki jih v resnici ima, tudi po božje živí; nad njim se vidi, de Jezus v njem živí, in on v Jezusu. Njegove déla so take, kakoršne Jezus imeti hoče, in jih je tudi sam delal, ko je na zemlji bil. In tako sveto življenje je življenje pravih kristjanov; oni so svet narod, napolnjeni s svetim Duham, odmerli so pregrešnim željem, ne živé več po meséni počutnosti; sveti Duh jim dajé dobre misli, želje, nagibuje njih voljo k dobrim sklepam, vlada in podpíra njih dobre déla, de lahko rečejo s svetim Pavlam: »Živím, pa vender ne jest, ampak Kristus živí v meni. De pa zde j v mesu živím, živím v véri na Sina božjiga, kteri me je ljubil, in sam sebe za me dal.« Gala. 2. 20.

Tedej po keršansko živí tisti kristjan, kteri misli, želí in stori, kar Kristus v svetim evangélíju ali po svoji sveti cerkvi zapové, in se vsiga varije in zderží, kar prepové, in s takim zaderžanjem spolni namén božji, za kar ga je Bog vstvaril, in se večniga zveličenja v nebesih vredniga stori.

2. Kaj imenujemo dobro?

Eniga dné je nekdo pristopil k Jezusu, kteri bi bil rad zvedil, kaj de je dobro, za zveličenje potrebno, mu je rekel: »Dobri učenik! kaj naj storim dobriga, de zadobim večno življenje?« Jezus mu je odgoril: »Kaj me vprašaš od dobriga? Eden je dober, Bog. Ako pa hočeš v življenje iti, spolnuj zapovedi.« Vpraša ga dalje: »Ktere?« Jezus mu odgovori: »Ne ubijaj, ne prešeštuj,

ne kradi, ne pričaj po krivim, i. t. d.» »Vse to sim spolnoval od svoje mladosti«, mu mladeneč odgovori. Jezus mu pa reče: »Ako hočeš popolnoma biti, pojdi in prodaj, kar imaš in daj ubogim, in boš imel zalogo v nebesih, potlej pridi in hodi za menoj.« Mat. 19.

Mladeneč je želel zvediti, kaj je to pravo dobro, to je, k zveličanju potrebno, in ko je Jezusa slišal veliko lepiga učiti, je stopil k njemu, in mu zató rekel: »dobri učenik! Jezus mu pa pové, de ni drugi dober kot Bog; on je nar večí dobrota, svetost in resníca, in človek je le dober, ko mu Bog da, ker le od Bogá vsak dober dar pride. Véra, ki mu jo je Bog dal, razsvetljuje njegov um, de Bogá in njegovo sveto voljo od dné do dné bolj spoznava, duša zmirej večí veselje do Bogá in njegove svete volje dobiva, to storí, de si človek tudi prizadeva po volji božji storiti. Vse to pride le od Bogá, ko je svojo sveto voljo razodel, ktere bi po svoji zmotení pameti nikoli prav spoznali ne bili, kakor tudi Bogá ne, ako bi se ne bil sam razodel. Takó je Bog začetnik in speljevavec vsiga dobriga v nas. Zató je pa tudi kristjan nespremenljiv, kar enkrat spozná, de je volja božja, per tem stanoviten ostane, misli in storí kakor Bog hoče; v vsim je božji volji vdan, in pokoren, godí naj se mu dobro ali hudo, ker vé, de Bog vse víža in brez njegove volje las z glave ne pade. Sv. Janez pravi: »Svet prejde in njegovo poželjenje, kdor pa voljo božjo storí, ostane vekomaj.« 1. Jan. 2. 17. Zató je pa tudi mirne duše in veseliga sercá, ko nadloge čez-nj pridejo, ne spravijo ga v nemir in nevoljo; še mu veliko več zasluženje povišajo, ker je poterpežljiv in z voljo božjo sklenjen; pa tudi smerti se ne bojí, ker njegova perva skerb je vselej storiti, kar Bog hoče, in v vsim se volji božji podvreči; in to so dobre déla. Človek je pa po izvírnim grehu v svoji natori popačen, in njegove nagnjenja in želje so

bolj na svét in zemeljske dobrote obernjene, in ker se telesu priležejo, poželjenju dopadejo, jih ravno zató ljubi, in ljubezen do njih ga moti, in od Bogá odvrača. Ako hoče voljo božjo spolniti, se mora svojimu nagnjenju in željem do hudiga vstavljati in vse napotleje iz poti spraviti; to pa le po véri razsvetljen kristjan storiti zamore; ona mu pokaže strohljivost vsiga zemeljskiga in stanovitnost nebeškiga veselja. Sv. Janez pravi: »Vse, kar je iz Bogá rojeno, svét premaga, in to je zmaga, ktera svét premaga, naša véra, Kdo je pa, kateri svét premaga, kakor kdor veruje, de Jezus je Sin božji?» 1. Jan. 5. 5. Po véri v Jezusa Kristusa zadobi kristjan tudi potrebno pomoč božjo, de premaga ljubezen do svetá in svoje sprideno poželjenje, ktero se vstavlja voljo božjo dopolniti, in vse sovražnike zveličenja, in de se z Bogam skléne, ga takó močno ljubi, de s svetim Pavlam reče: »Terdno vém, de me nobena stvar na zemlji ne bo mogla ločiti od ljubezni do Kristusa, ne nadloge, ne britkosti, ne lakota, ne oblast, ne strah pred smertjo, ne sedanje, ne prihodno, ker vse zamorem v njem, ki mi moč da.

Tedej dobro ali dobro délo imenujemo vse, kar je po volji božji, Bogú dopadljivo, in večniga življenja vredno; naj kristjan misli, želi ali stori, ali pa tudi voljno preterpi, kar mu Bog pošlje. Kteri tako voljo ima, de je v vsim Bogú pokoren in vdan, in si z božjo pomočjo prizadeva vselej to storiti, kar je volja božja, in opustiti, kar Bog prepové, je popolnoma, kolikor na zemlji popolnoma biti zamore, ker pravo popolnomost bo še le v nebesih dosegel, kjer bo Bogá prav spoznal. In tak biti, si morá vsak kristjan prizadevati, ker drevó, ki ne bo dobriga sadú obrodilo, bo posekano in v ogenj verženo.» Mat. 7.

3. Od dobrih déel.

De bo kako storjeno délo kristjanovo dobro, per Bogu zasluženja vredno, mora po božji volji v stanu gnade božje, iz dobriga naména zavoljo Bogá in prav storjeno biti. De boste ložej umeli, kaj je dobro, hočem v izglédih pokazati. Otrok vzame skrivej staršem denár, zató, de ga ubogajme da. Ubogajme dajati je Bog zapovedal, in otrok ni storil dobriga déla, ampak greh, ker je denár ukradel; tedej je štrafinge vreden, ker je božjo zapoved prelomil. Nekteri se veliko in oestro posti, in misli, de je pobožen zató; v svojim sercu pa svojiga bližnjiga sovraži, od njega hudo govori; post za-nj ni dobro délo, zasluženja per Bogú ni vreden, ker je v sercu hudoben; on ni v stanu gnade božje, ker bližnjiga ne ljubi; zakaj, kdor ne ljubi, ostane v smerti. Nekteri veliko in rad moli, v cerkev hodi, je v cerkvi kot angelj, domá pa hudoben, čmern, žali bližnjiga, mu nagaja, kljubuje, ga slabo sodi, ptuje blagó na se vleče, denár takó ljubi, de revežem nič dobriga ne stori; njegova molitev ni dobro délo, večniga plačila vredno, ker svojiga bližnjiga ne ljubi, in po zapovedi božji mu dobriga ne stori, ker bi lahko. Nekteri rad dajè ubogajme, pa nečisto živí; nekteri rad odpustí svojim sovražnikom, pa dolgov ne plača.

Vsi taki niso pravični pred Bogam, niso v stanu gnade božje, in Bog njih déla ne bo plačeval v nebesih, ker mu niso v vsim pokorni. Farizeji so mislili, de so pravični, ker so Bogú darí darovali, otrokam pa svetovali, de staršem živeža niso dajali, ker so rekli: bolje je v tempeljnu darovati; in Jezus je overgel njih dobre déla, ker eno se mora storiti, in drugo ne opustiti.

De bo délo, ki ga kristjan stori, dobro, ga mora iz dobriga naména storiti, zató ker Bog zapové. Jezus je vse storil zavoljo svojiga Očeta, in njegovo voljo do-

polniti, mu je bilo ljubši kot jéd in pijáča. Takó tudi kristjani, ki Bogá ljubijo, vse kar storé, le zavoljo Bogá, kar zapové, storé, ker njemu želé v vsim dopasti. Kdor pa iz kakiga družiga naména, in ne iz ljubezni do Bogá, tudi na sebi dobro délo storí, pred Bogam ni dobro, zakaj Bog v sercé vidi, in pozná namén. Farizeji so ubogajme dajali, molili in se zlo postili, pa ne zavoljo Bogá, temuč de so jih ljudjé hvalili, de so usmiljeni, dobrotljivi in bogamolni. Jezus, ki je njih sercé vidil, jim je povédal, de njih déla niso večniga plačila vredne; storili so vse to zavoljo ljudi, ljudjé so jih hvalili, in prejeli so, kar so želéli s svojimi déli prejeti, hvalo, in to je njih plačilo. Eden da velik dar siromaku, revež je darú vesel, pa dal mu ga je le zató, de bo za-nj pred sodnikom po krivim pričal; to ni dobro délo, ker ga je iz hudobniga naména storil. Postavim, več ljudi déla eno délo, nekteri izmed njih ga delajo zató, ker morajo, drugi zató, de so hvaljeni, de so dobri délavci; nekteri pa zató pridno delajo, ker vedó, de Bog hoče, de morajo delati: takó so le ti s svojim délam tudi pred Bogam dobro storili, pervi pa ne. Zakaj kdor le iz hvale kaj dobriga storí, bo ravno takó hudo storil, če vé, de bo zató hvaljen. Ravno takó tudi tisti, ki le zató dela, de bi si denár zaslužil, nima čistiga naména; zakaj če le zavoljo denárja kaj dobriga storí, bo tudi lahko kaj hudiga storil, de le denár dobí. Kdor pa per svojim délu misli: volja božja je, de si vsak človek z délam živež zasluži, de sebe in svoje pošteno ljudém brez škode preživí, in s potrebnim preskerbí, ima dober namén, in njegovo délo je tudi pred Bogam dobro. Zakaj kdor Bogá ljubi, je gnan od svoje volje le vse to storiti, kar Bog hoče, in kakor hoče; in vse še takó majhne déla naj bodo, so Bogú prijetne in večniga plačila vredne.

Dobri kristjani gledajo, voljo božjo tudi prav dopolnejo, kakor jo Bog hoče dopolnjeno imeti. Sv. Pavel zapové staršem svoje otroke po keršansko rediti, jih učiti Jezusov nauk, in jih napeljevati, de bodo po keršansko živeli, reče jim pa tudi zraven: »Pa jih ne sméte dražiti.« Efež. 6. 4. Dobro délo je bližnjiga od greha odvráčevati z lepimi, prijetnimi in krotkimi besedami; če ga pa s kletvijo, z gerdimi iméni obklada, gerdo zmirja, ni več dobro délo, če je tudi namén dober, ker ga prav ne stóri, kakor Bog hoče. Ubogim dar dati je dobro délo, in za njega, ki ga da, še bolji, kot za siromaka, ker si z njim v nebesa pomaga; če pa siromaka terdo ima, mu uboštvo očíta, de je morebiti ubožec očítanja bolj žalosten, kakor darú vesel, takó ni dobro délo, ako ga prav ne opravi.

De bodo vaše déla, kristjani! per Bogu za dobre veljale, mislite pred vsakim délam, ali bo Bogú dopadlo, ali če ga ni prepovádal? In ker véste, de Bog to hoče, tako recite: »Bog! ker hočeš, hočemo storiti, ali ker to nočeš, tudi mi nočemo«, takó bote vedno dobre déla delali. Ker pa ni lahko mogoče per vsakim délu posebej te misli obuditi, imejte terdno, stanovitno voljo in sklep, le to storiti, kar Bog zapové, in opustiti, kar prepové; in ponovite vsaj vsako jutro svoj sklep, in káder med dnevam kakošno posebno delo začnete, de ga hočete storiti Bogú k časti in svoji duši k zveličenju; in ako ga končate, rečite, de bi bilo Bogú k časti in naši duši k zveličenju. In ko boste vse svoje dobre déla iz ljubezni do Bogá storili, in resnično voljo imeli dobro vselej storiti, kar Bog zapové, in hudo vselej opustiti, ker Bog prepové, boste pobožno živeli, in vaše dobre déla bodo pričale, kakošne so vaše misli in želje, in kakošno voljo de imate, ker drevó se iz sadú spozná.

4. Pravično ali pobožno živeti je vsakimu potreba.

Jezus uči, da ne, kdor bo klical »Gospod, Gospod!« ampak kdor bo voljo nebeškiga Očeta spolnil, pojde v božje kraljestvo. Bog je človeka po svoji podobi vstvaril, in njegova volja je, da bi mu zmirej podoben ostal, in ga zveličal, zato mu je zapovedal svétimu biti, kakor je on svét, to je, vselej njegove zapovedi deržati, ker drugač ga ne bo zveličal. Pa tudi če Bog človeku kako holezen ali drugo nadlogo pošlje, jo mora voljno preterpeti, ker vé, da zdej je to volja božja; ker to tudi vsaki dan prosi: »Zgodi se tvoja volja!

Postavim, ti želiš v bolezni zdravja, pomagaj si s zdravili ga zadobiti; če ti pa nič ne pomagajo, vdaj se v voljo božjo in spomni se, da zdej Bog tebi po bolezni svojo voljo pové, in če voljno terpiš, Bogú služiš ali svéto živiš. Želiš bogat biti, da bi siromakam pomagal; Bog pa tega od tebe ne tirja, česar ne zamoreš. Želiš bogat biti, da bi svoje otroke preskerbel; prizadeni si po pameti in pravici si premoženje pridobiti; če pa ni mogoče, spusti Bogú na voljo, kateri dari deli in vzame, komur hoče. Zakaj Bog tebi ni zapovedal otrokam bogastva pridobiti, temuč po keršansko jih zrediti, da bodo Bogú služili. Če ti Bog nadloge pošlje, jih zato pošlje, ker te ljubi, zavoljo tvojiga zveličenja, ker previdi, da, če bi vsiga v obilnosti imel, od nobenih križev nič ne vedil, bi svojo dušo pogubil; z nadlogo te pa odverne od ljubezni do svetá; vdaj se v njegovo voljo, in mu boš služil. Jezus se je velikemu terpljenju in clo smerti na križu podvèrgel, da je Bogú pokoršino skazal, in nam zveličenje zaslužil; takó se moramo tudi mi vsimu podvreči, kar Bog hoče, in bomo zveličenja vredni postali.

Res je, de nihče ne bo na enkrat v vsim pravičen, de se mora v veliko dobrih delih pred vaditi, preden bo vselej prav storil, kar je Bogú, bližnjimu in sebi dolžan, ker se mu sprideni natora vstavlja, nji je zoperno, ker ne prejme, kar želi; pa kdor Bogá ljubi, ne odjenja dobro delati, ljubezen mu vse lahko stori. Zató pa tudi pravičen kristjan, ki Bogá iz celiga serca in vse moči ljubi, in svojiga bližnjiga kot samiga sebe, in stanovitno voljo ima, in si prizadeva s pomočjo gnade božje vselej po volji božji storiti; tudi do nobeniga greha veselja nima, se vsaciga boji: se vender zgodi, de se tudi v kaki reči pregreši, bodisi iz naglosti ali iz človeške slabosti, kakor Peter, zató serca ne zgubi po padcu. On prec, ko se spomni svojiga greha, ga obžaljuje, in je potlej še bolj varen, in še bolj serčno se vojskuje zoper poželjivost, in prizadeva si Bogá vedno bolj čisto ljubiti. Tudi ni zavoljo majhnih pregreškov nepokojniga serca, ki mu ljubezen do Bogá iz njegoviga serca strah prežene; vé, de v greh ni pervolil, celo mislil ga ni storiti, in de svéto pismo pravi, de še pravični večkrat greši, in de je njegova volja še zmirej stanovitna, vselej po volji božji storiti.

Drugači bi bilo, ko bi kak greh ljubil in ga storil. Od takiga sveti Jakob pravi: »Kdor vso postavo derži, pa se v enim pregreši, je vsiga kriv.« Jak. 2. 10. Zakaj, kdor se ne boji Bogá razžaliti z enim graham, do kteriga veselje ima, ga še ljubi, se ne bo bal tudi z drugimi ga žaliti, če ga bo poželjivost va-nj gnala, in se bo njegovi spačeni natori prilegel; ker pokaže, de Bogá ne ljubi, ampak greh: tak se pregreši nad vso postavo, ker po svoji poželjivosti, in ne po božji volji stori; to de s smertnim graham, ne pa s slabostimi, kakor je zgorej rečeno.

Torej blagor otrokam, kateri imajo pobožne starše, kateri jih vadijo od otročjih lét vselej le po volji božji

storiti; lahko jih bo stalo, vedno po volji božji živeti, greha se niso navadli, jim ga tudi premagovati takó težko ne bo; njih poželjenje ne bo nikoli take moči ime-
lo, zato ker mu niso nikoli dovolili, kar bi bilo zoper božje zapovedi.

5. Pravično živeti je vsakimu mogoče.

Poglavitno délo in prizadevanje vsaciga kristjana mora biti pravično po Jezusovih naukih živeti, de bo Bogú dopadel in zveličan, zato ga je Bog vstvaril, Kristus odrešil, in sveti Duh ga posvečuje.

Ko je sv. Peter vérnim vošil, de bi gnada in milost per njih rastla, ker so po božji milosti kristjani postali, in jim Bog vso pomoč daje sveto živeti, de bi se na eno vižo božje nature vdeležili, ali Bogú podobni postali, jim reče: »Zavoljo tega, bratje! prizadenite si več, de z dobrimi deli svoje poklicanje in zvoljenje uterdite, zakaj ako to storite, ne bote nikdar grešili, zakaj takó vam bo obilno dano, de pojdete v večno kraljestvo Gospoda našiga in Zveličerja Jezusa Kristusa.« 2. Petr. 1. 10—10. Ker smo po svetih zakramentih opravičeni in posvečeni, nam je sv. Duh gnado dodelil, de zamoremo pravično živeti. Kakor so pa stanovi razločeni, takó so tudi čednosti kristjanov, ker vsaki stan ima kake posebne dolžnosti; kakor pa tudi telesna in dušna moč ni per vsakimu enaka, takó tudi čednost ni per vsakimu enaka. Druge dolžnosti dopolniti ima cesar, druge podložni, starši druge kakor otroci, druge gospodar, druge posel, vojšak druge kakor kmet. Ako eden kot drugi svoje dolžnosti dopolne, pravično živí. Delavec, ki mora celi dan delati, ne more toliko moliti in v cerkev hoditi kakor uni, ki se z délam ne živí; kdor je slabiga zdravja, se ne mora tolikanj in takó oestro postiti, kakor drugi, ki je terdniga zdravja in močniga telesa; ubogi ne more ubogajme dajati kakor bogati, se pa v poterpežljivosti vadi, i. t. d.

De je vsakimu mogoče v svojim stanu pobožno živeti, ali Bogú služiti, se prepričamo po velikim številu svetnikov iz vsih stanov, ki so ravno tako natoro imeli, kot mi. Skriv. raz. 7. 9. Kar je Bog nad njimi storil, zamore tudi nad nami storiti, če se le njegovi volji podveržemo; njegova milost, dobrota in vsigamogočnost je nespremenljiva, kot on; v njem vse zamoremo. Če je grešnik tudi delječ od Bogá zašel, najde tudi med svetniki take, ki so bili nekdaž nesrečni, so več lét v grehilih živeli, pa so se spokorili, in potlej pravično živeli; kar je njim bilo mogoče, je tudi njemu. In Jezus imenuje svoje zapovedi sladak jarm in lahko butaro, kar bi ne imenoval, če bi ne bilo mogoče jih dopolniti; in pové, de njegova resnica nas bo v resnici proste storila. Ako kristjan resnice svéte vére prav spozná, in je v sercu takó prepričan, de vé, de ravno takó in nekakor drugač ne smé in ne more storiti, kakor ga véra uči; postane v njem božja volja tudi njegova volja, in za naprej ne pozná več druge postave v sebi, kakor božjo, jo tudi dopolni iz ljubezni do Bogá in bližnjiga. Postavim, kakor dober otrok, ki svoje starše spoštuje in ljubi, vse rad in veselo storí, kar starši hočejo, in ako jih ljubi, mu je vse lahko, ravno takó tudi božji otrok iz ljubezni do svojiga nebeškiga Očeta vse lahko in rad storí, kar vé, de on zapové.

Ravno zató, ker je pravični kristjan z voljo božjo skljnjen, ali ker Bogá ljubi, je tudi lahko in z vsim zadovoljin. V terpljenju, bolezní, nesreči, v uboštvu in v vsaki nadlogi ostane miren in voljan; občuti scer terpljenje, ker je iz mesá, pa se potolaži, ker pravi, saj si nisim sam napravil s svojimi grehi, Bog mi je poslal, zdej je to njegova volja, de terpim, in to je tudi moja; Bog že vé, de mi je še tega tréba k mojimu zveličenju. Kristjan tudi vé, de Jezus svojim izvoljenim ni obljubil, de jim dobro pojde, veliko veliko več jim je pravil, de bodo

mogli zavoljo njega, zavoljo svojiga pobožniga življenja veliko terpeti; ravno to so tudi aposteljni pravili, de, kateri bodo hotli pobožno živeti v Jezusu Kristusu, bodo preganjanje terpeli, in to stori, de kristjan z voljo božjo sklenjen, voljan in miren ostane. Kar je enimu mogoče s pomočjo gnade božje, je tudi drugimu, ako le zares hoče, in Bogá pomoči prosi.

Kaj stori kristjan, kateri hoče zveličan biti?

Po keršansko živi.

Kdo živi po keršansko?

Kteri vse vérje in v djanju dopolni, kar je Jezus Kristus učil in zapovedal, ker on je pot, resnica in življenje, in kar katoliška cerkev uči in zapové.

Kolikero je keršansko življenje?

Dvojno, notranje in unanje.

Kdaj je notranje življenje kristjana keršansko?

Ako ima misli, želje in voljo po Jezusovih zapovedih in izglédih živeti.

Kdaj je zunanje življenje kristjana keršansko?

Kader take déla stori, ki so po Jezusovih zapovedih iz ljubezni do Bogá.

Ktere poglavitne čednosti so h keršanskimu življenju potrebne?

Véra, upanje in ljubezen.

Kakó imenujemo te tri čednosti?

Božje čednosti.

Zakaj jim pravimo božje čednosti?

Zató ker nam jih Bog da, in kdor jih ima, zares po božje živi.

Kaj je dobro?

Dobro je vse, kar je Bog zapovedal.

Kaj pa je dobro délo?

Vsako délo, katero je po božji volji storjeno, in ga kristjan zavoljo Bogá stori, je dobro délo.

Kaj zadobi kristjan po dobrih délih?

Večno zveličenje.

Kteri kristjan je pravičen?

Tisti, ki vselej misli, želi in si prizadeva iz ljubezni do Bogá storiti, kar Bog zapové, in opustiti, kar prepové.

Ali je vsakimu kristjanu potrebno pravično živeti?

Vsakimu kristjanu je potrebno pravično živeti, če hoče zveličan biti; ker Bog je svet, in le svéte ljudi ljubi, in le svéti k njemu v nebesa pridejo, ker so z njim skljnjeni.

Ali je pa vsakimu kristjanu mogoče pravično živeti?

Vsakimu je mogoče, če le hoče, s pomočjo gnade božje svéto ali pravično živeti.

Kaj se zgodi v kristjanu, kteri si vedno prizadéva vse božje zapovedi dopolniti?

Dobro délati mu bo v navadi, in vès navdan bo le do dobrega po gnadi svétiga Duha, ktera v njem prebiva.

Kakó je to, de vsi ljudje pravično ne živé?

Zató ne živé pravično, ker sami nočejo svoje po grehu popačene nature premagovati, in gnade božje ne sprejeti, de bi ž njo nagnjenje do hudiga premagali; zraven jih pa tudi še slabi izglédi hudobnih ljudi motijo in zapeljujejo.

Kaj pa mora storiti, kdor hoče pravično živeti?

Bogá mora s ponižnim sercam gnade prositi, vstav-

ljati se svojimu nagnjenju do hudiga, greh v sebi zati-rati, na življenje hudobnih ljudi ne glédati, se ne dati od njih zapeljati, in s pomočjo gnade božje si prizade-vati po zapovedih božjih živeti.

6. Poglavitne keršanske čednosti.

Ktere so poglavitne keršanske čednosti?

Korenína vsih keršanskih čednost so tri božje čed-nosti: véra, upanje in ljubezen. Pravimo jim božje čed-nosti zató, ker jih Bog da, in kristjana k Bogu perpe-ljejo; in kdor jih ima, vse dolžnosti do Bogá dopolne. Od njih bo pozneje več povedaniga.

Poglavitne keršanske čednosti so:

- 1) modrost,
- 2) zmérnost,
- 3) pravíca,
- 4) serénost.

Imenujemo jih poglavitne čednosti, ker so glava vsih družih, kdor jih ima, je že vsih družih vajen, in vse dopolne, kar je Bogú, sebi in bližnjimu dolžan storiti. Tak kristjan je s pomočjo gnade svetiga Duha greh odpustil, ga več ne ljubi, ampak sovraži, in si prizadéva vse božje zapovedi dopolniti; on je vès nagnjen v do-bro, ima dobro voljo. Njegova dobra volja je scer le ena, kaže se pa po unanjih délih po samim, zdej v eni, zdej v drugi pododi, kakor okolišine in perložnosti na-nesejo. Zdej je krotak, zdej poterpežljiv, zdej ponižen, zdej varčen, zdej dobrotljiv, zdej pravičen, zdej usmiljen, ka-kor perložnost nanese, de eno ali drugo božjo zapoved dopolne; in zató so tudi čednosti po iménih razločene, desiravno vse iz ljubezni do Bogá izvírajo. Na drevesu, na katerim so mnoge jabelka cepljene, se po iménu in po sladku razločijo, pa vender so vse na enim drevésu, vse so iz ene koreníne zrastle; ravno takó vse keršan-ske čednosti le iz ene volje pridejo, ktero kristjan ima

vselej po Kristusovih naukih živeti; in ta volja je v ljubezni božji uterjena.

Kakó se zaderži kristjan, kateri ima keršansko modrost?

Ker kristjan vé, de ga je Bog vstvaril, de bi ga večno zveličal, vse dobro storí iz ljubezni do Bogá, izvoli take pripomočke in jih prav obrača, de mu pomagajo voljo božjo dopolniti, de svoj dober namén spelje. Ker ima terdno voljo nič taciga storiti, kar bi Bogú ne dopadlo in od zveličenja ga odvernilo, vselej pred dobro prevdari, kar storí ali je po volji božji, ali ne. Rad posluša božjo besedo, de bolj čisto zvé, kaj je volja božja; rad posluša dober svét; gleda na življenje svétih kristjanov, kakó so živeli, ker jih cerkev za svetnike ima in časti, in svoje življenje po njih ravná. Svétó pismo pravi: „Norcu se njegova pot prava zdi; kdor je pa moder svete posluša.“ Prip. 12. 15.” Razumni vse s svétam dela, norec pa svojo neumnost razodéva.” Prip. 13. 16.

Moder kristjan si prizadéva brez odlašanja vse popraviti, česar ni dosihmal prav storil; iz svojih prejšnjih padcov se uči novih se varovati, ne zanaša se na svojo moč, ker vé, kakó slab je; temuč še bolj se varuje slabosti perložnosti. Ogiblje se posvetniga veselja, katero ga je pred večkrat ogoljufalo; varuje se nespametne ljubezni časniga, ko je že božje življenje okusil, de bi ga ne zmotilo, on vživa svét, ko bi ga ne vžival, ker vé, de bo minul, in vse z njim; Bog pa ostane vekomaj. Misli na prihodnje, svoje déla takó in s tem naménam opravlja, de bi mu v prihodnjih časih v dobro zalegle; vedno ima večnost pred očmi, in nič se ne bojí na svétu družiga, kot greha in slabiga človeka, kateri bi ga v gréh napeljal, ker le gréh bi ga večno nesrečniga storil.

Kakó se zaderží zméren kristjan?

Modri kristjan, ki po keršansko žíví, ima tudi v vsim méro, ker nobene postave ne prelomi: kar mu božja zapoved ali njegova pamet zapové, storí, in kar mu prepové, opustí; on je zméren ne le v jédi in pijáči, ampak v vsih svojih dušnih in telesnih potrebnih délih. Njemu je že v navadi, svojimu nagnjenju le tolikanj pervoliti, kolikor božje zapovedi dovolijo, in nič več ne. Ni radoveden, želí zvediti le kar bi ga boljšalo in z Bogam sklenilo; ne pečá se pa zató, kar mu ni mar, de se mu škodljive misli in želje v glavo ne utlačijo, in z nepotrebnim govorjenjem druziga časa ne zgubí, kteriga ložej za kaj boljšiga oberne.

Zemeljskih stvari ne želí silno, ampak le za potrebo, ne želí nezmérno, česar še nima, če mu pa Bog da, ni nezmérno vesel, ampak le Bogú je hvaležen; če pa po nesreči ob kako reč pride, ga scer zabolí po njegovi natori; ne žaljuje pa nezmérno in ostane mirniga sercá, kot Job; on le Bogá čez vse stvari ljubi, in se le boji Bogá zgubiti. Vse stvari ali dobrote božje so mu le v pomoč ga k Bogu napeljati, ne pa odvracevati od nje-ga, ker mu je Bog boljši in večne dobrote v nebesih perpravil, kakor so vse zemeljske, ki bodo minule; torej jih ljubi, ker so božji dar, in ko mu jih je treba; sercé ima pa vender le per Bogu. On vživa svet, kakor ga sv. Pavel uči, ker pravi: „Bratje! čas je kratek, tedej — kteri jokajo, naj bodo, kakor bi ne jokali; kteri se veselé, kakor bi se ne veselili, in kteri kupujejo, kakor bi ne imeli; in kteri svét vživajo, kakor bi ga ne vživali, zakaj podoba svetá preíde.“ 1. Kor. 7. 29—31.

Zméren kristjan preskerbí svojo dušo in teló z vsim, kar je vsakimu treba, de voljo božjo dopolnete; telesu da jedí, pijáče in počitka, pa le toliko, kolikor je eniga ali druziga treba. nima trebuha ne telesa za svojiga malika, kterimu bi služil, ona morata njemu služiti, de po

njegovi pomoči svoje keršanske dolžnosti dopolni. Ravno takó tudi duši da, kar ji je k zveličanju treba; da ji tudi potreben počitek in toliko razveseljenja, de se odpočije, in svojo moč ponoví, de zamore svoje dolžnosti zvesto dopolniti. Praviga počitka in miru pa na tem svétu ne iše, ker je popotnik, le v večnosti ga upa zadobiti.

Zmérén kristan ima tudi v svojih dobrih delih in čednostih pravo méro, vse ob prvím času storí, in ne misli, de bi vse mogel na enkrat storiti; skerbí vselej naravno dolžnosti svojiga stanú zavoljo Bogá dopolniti, ktere mu je Bog naložil; vselej gleda, de to pred storí, kar je boljši, ne pa kar se bolj pred svétam vidi. Pred je pravičen, potlej še le usmiljen, postavim: Če je dolžan, pred dolgove plača, potlej še le ubogajme dajè; ne naloži si ojstrejšiga posta, kakor zamore obstati; če se kesá nad svojimi grehi, ne žaljuje toliko, de bi upanje na Bogá zgubil, od žalosti vès prepaden bil, in bi se mu ne ljubilo, si po družih keršanskih čednostih prizadevati, si jih perdobiti in boljši biti. On ima božjo zapoved pred očmi, ktera mu zapové, grehe obžalovati; pa tudi, ki mu zapové v Bogá terdno upati, de mu bo grehe odpustil. Vse storí, de ménikov nobene zapovedi ne prestopi; vse pošteno in po redu storí.» 1. Kor. 14. 40.

Njegova volja se ne spremeni, ne v sreči in ne v nesreči. Zaboli ga, če ga kaka neprevidena nesreča doide; to je človeški natori lastno; pa z voljo božjo sklenjen, svojo žalost zmanjša, ker vé, de poterpežljivost je za nj zlo zaslužljiva, in de pot križa je pot v nebesa. Ko ga po krivim obrekujejo, ni zató pobit; vé, de zemlja ni njegova prava dežela, de na zemlji njegove duše nič nasititi ne zamore, ko bi še takó časten bil, še toliko blagá imel, in še toliko veselja vžival; le Bog sam, kteri ga je vstvaril, zamore njegove želje popolnoma nasititi v

nebesih, kjer je njegovo pravo in večno domovanje. Blagor zmérnimu kristjanu, kateri pravo méro ima v vsih rečéh, in ki božji postavi zvest ostane.

Kakó se zaderží pravičen kristjan?

Ko se je kristjan navadil po keršansko živeti, mu je tudi v navadi vsakimu dati, kar mu je dolžan, to je, vse po pravici storiti; on da Bogú, kar mu je dolžan, sebi kar mu gré, in bližnjimu, do kar ima pravico. Vse vérje, kar je Bog razodél, v vsim mu je pokoren, prizadeva si, mu vso čast skazati, ga, kot svojiga Očeta, vedno bolj popolnoma ljubiti, ga hvaliti, mu za vse dušne in telesne gnade in dobrote vedno hvaležen biti, in vse v njegovo čast in zveličenje svoje duše obračati. Ko je grešil, spozná svojo krivico, ki jo je storil, prizadeva si, kolikor zamore, z déli pokore svojo žalost razodéti in Bogú zadostiti; pa tudi pokazati, kakó hudo mu je, de ni vselej Bogá takó ljubil, kakor je vreden, de bi ga bil mogel ljubiti. Ker pa za svoje grehe popolnoma ne more zadostiti, kakor bi rad, prosi Bogá odpušenja grehov, vse rad preterpí, kar mu Bog naloží, ker vé, de to je njegova volja, in de ga v terpljenji tudi časti, ker se v njegovo voljo vda.

Pravičen skerbí tudi sebi dati, kar mu gré. Bog je postavil človeka gospodarja vsih stvarjenih rečí na zemlji, dal mu je pravico do njih; torej preskerbí svoje teló, de ima potrebni živež, oblačilo po svojim stanu, potreben počitek in v bolezni zdravíla; pa od vsiga nikoli več telesu ne da, kakor česar mu je treba, želi svoje življenje ohraniti, dokler je nar dalje mogoče, zató de bi Bogá častil, za svoje grehe se pokoril, in nobeniga dneva po nemarnosti ne zgubí, de bi kaj dobriga ne storil. Ker mu je teló dano, de duša z njim dopolne, kar je Bogú dolžan, takó telesu nikoli kaj taciga ne dovoli, kar bi duši škodovalo; duša telesu zapoveduje,

in pokorno ji je, dušo preskerbí z vsim, kar potrebuje za večno življenje, in tudi vse odverne, kar bi bilo duši na poti, Bogú služiti.

Pravičen tudi svojimu bližnjimu da, do česar pravico ima. Vsaciga človeka ljubi, ko uda Jezusoviga telesa, vse ima za svoje brate in sestre, vsaciga varje pred greham, ker ima vsak pravico do nebes po božjim poklicu, vsaciga časti, z vsakim je prijazen, od vsaciga dobro misli, ker je sam dober, še per slabih délih svojiga bližnjiga zagovarja in izgovarja kolikor je mogoče, njegov greh sovraži; vesel je z veselimi, in žaljuje s žalostnimi iz ljubezni do njih, ker se mu v sercu dobro zdí, ker vidi druge srečne, in sercé ga bolí, ko vidi de je drugim hudo. Vsaciga pustí v njegovih pravicah, lastninah in sreči, ne škodje nobenimu, ne na zdravju ne na časti, in ne na blagu, ker vé, de Bog ni le prepovedal krasti, ampak tudi želéti bližnjiga blagá: pomaga mu pa k sreči, ker vé, de njegov bližnji ima pravico do njega, de ga ljubi, ker mu je Bog zapovedal ga ljubiti.

Kakó se zaderží serčen kristjan?

Serčen kristjan vselej iz ljubezni do Bogá stano-
vitno voljo božjo dopolne, vse nadloge serčno preterpí,
in zaderžke premaguje, de Bogú zvest ostane.

Sovražniki resnice in keršanskiga svetiga življenja so se namnožili, očitno se vzdigujejo čez vse, kar je božjiga, in k Bogu napeljuje. Serčen kristjan se zane-
nese na vsigamogočno pomoč božjo, premaga vse, kar-
koli je težavniga, zoperniga in zapeljiviga v njem in na
svétu; zadosti mu je vediti, Bog hoče to imeti, in zató
tudi stori, preterpí pa tudi zavoljo Bogá vse težko ali
hudo, ker ljubezen do Bogá in bližnjiga mu vse lahko
stori.

V izgléd so mu kristjani prvih časov keršanstva,
kteri so iz ljubezni do Bogá in svojih bratov, in zavo-

ljo njim namenjeniga preganjenja vse svoje blagó prodali, denárje aposteljnám izročili, vse krivíce terpeli, in vender svoje sovražnike ljubili; odpovedali so se veselju, svojimu nagnjenju; nekteri so šli v pušavo, de so ložej brez vsiga strahú Bogú služili, in raji vse muke (martre) preterpeli, in tudi umoriti se dali, de so le Bogú zvesti ostali, in v noben gréh pervolili. Upali so v Bogá, in dal jim je moč vse hudo preterpeti, in zdej jim v nebesih njih serčnost in stanovitnost plačuje. Še v stari zavezi se več tacih izglédov vidi. Mozes je naravnost kralju rekel, in se ga ni bal, de naj spustí božje ljudstvo spod svoje oblasti. Trije mladenči so kralju v obraz povédali, de njegove zlate podobe ne molijo, in raji so se dali v razbeljeno peč vreči, kakor malika moliti. Stari Elijecar in sedem makabejskih bratov niso hotli prepovédaniga mesá jésti, raji so se dali neusmiljeno mučiti (martrati) in umoriti. Jožéf in Suzana sta raji hotla zaperta in umorjena biti, kot v gréh nečistosti pervoliti. Taki izglédi dobriga kristjana serčniga za dobro vnetiga storé.

Serčen kristjan pa ne iše radovoljno perložnosti, kjer bi bila njegova pobožnost v nevarnosti, se ne zanesa na svojo moč, kot Peter; ni le serčen, je tudi moder in razumen; če pa po nevédama, ali po dolžnosti svojiga stanú v nevarnost pride, se pa zanesa na božjo pomoč, in se spomni, kaj ga véra uči, in serčno premaga nevarnost, in brez greha iz nje pride. On reče s svetim Pavlam: vse zamorem v njem, ki mi moč da, in z Davidam, ki je rekel: »Gospod je moja luč in moja pomoč, kogá se bom bal? Gospod je varh mojiga življenja, pred kom se bom tresel? Ko so se hudobni k meni perbližali, de bi moje mesó žerli, moji sovražniki, ki me tarejo, so oslabei in padli. Ako ravno bi vojska zoper mene stala, se moje sercé ne bo balo,» Psl. 26. 1—3.

7. Od keršanskih čednost, ki so sedmim poglavitnim greham nasproti.

Keršanske čednosti, ki so sedmim poglavitnim greham nasproti, so:

- 1) ponižnost,
- 2) radodarnost,
- 3) čistost,
- 4) ljubezen,
- 5) zmérnost,
- 6) poterpežljivost,
- 7) gorečnost.

Ponižnost.

Vse, kar človek ima in je, je od Bogá. Bog je človeka imenitniga po svoji podobi malo manji kot angelje vstvaril, in Jezus ga je po svojim odrešenji prečudno še povikšal, in ga božji natori podobniga storil. Vse, kar za dušo ali teló potrebuje, mu tudi Bog da. Tedej je vse dobro, kar človek ima, darú božjiga, si ni sam perdobil; zato se človek, ki to spozná, ne povišuje, ampak Bogá hvali, ker je njegov dobrotnik. Ako človek samiga sebe premišluje, občuti v sebi veliko slabost, veliko popačenje, de od njega le gréh, in nič dobriga, nič božjiga ne pride, in če tudi dobre déla storí, jih le s pomočjo gnade božje storí; in ako hoče v dobrim stanoviten ostati, mu je tudi gnade božje treba. Zató se tudi zavoljo svojih dobrih dél, ktere scer sam storí, ne more hvaliti; ampak le Bogá, od kteriga vsak dober dar pride.

Torej vsak dober kristjan spozná v svojim sercu, de smo vsi, in de je vse pod Bogam in v božjih rokah; vse dobro od njega pride, kteri v nas déla, de hočemo in dopolnemo po njegovi dobri volji; spozná, de je popačen in nezmožen, sam iz sebe še kaj dobriga misliti ne zamore; vsa moč je le iz Bogá. Zraven premisli pa

tudi še svoje grehe, za ktere vé in ne vé, ktero število preseže število las na njegovi glavi; kakó je bil sovražnik, nepokoren otrok svojiga Bogá. Misli, vse stvari dopolnujejo voljo božjo, sonce seje, luna sveti, zemlja rodi sad, voda teče, vol in osel poznata svojiga gospodarja, le človek ne pozná svojiga Bogá, in mu je nepokoren in nehvaležen. Kdor vse to spozná, živo občuti v svojim sercu in obstane, de je res, je ponižen.

Ponižnost je vsakimu k zveličanju potrebna, in je znamenje božjiga zvoljenja za večno življenje. Brez vére ni mogoče Bogú dopasti, če pa človek ponižen ni, še vérovati ne more; napúh mu brani, svoj um božjemu razodenju, in svojo voljo, božjim zapovedam podvreči; Bog pa le ponižnim svojo gnado da; prevzetnim se pa vstavlja. — Zavoljo napúha je Bog angelje v pekel vergel. Farizeji so veliko dobriga po zunanjim storili, pa vse ni nič veljalo pred Bogam, ker so bili v sercu prevzetni. Farizej ni bil v tempeljnu uslišan, ker je bil prevzet, očitni grešnik je bil uslišan, ker je bil ponižen. Zató pravi sv. Avgústin: »Ako hočeš visoko zidanje sozidati, moraš globoko dno skopati, to je, če hočeš v pobožnosti velik biti, se moraš pred globoko ponižati!«

Jezus nas je učil ponižnost z déli in besedo. Prišel je na svét, vzel podobo človeka na se, in se ponižal do smerti na križu. Živel je na tihim, neznan pred svétam, in odločen od svetá, in le takrat se je svétu pokazal, ko je bila njegova ura prišla, čast svojiga Očeta očitno oznanovati, ktero mu je napúhnjen grešen človek odvzel, ker ni njegovih zapoved dopolnil. Z nevédnimi in grešniki se je pečal, desiravno je bil svetnik čez vse svetnike. Zvolil si je ubogo devíco za svojo mater, ker je nar ponižniši bila. Učil nas je ponižnost s besedo, ker je rekel: »Učíte se od mene, ker sim kro-

tak in iz serca ponižen. Vsak, kateri se povišuje, bo ponižan, kdor se pa ponižuje, bo povišan.

Ko so ga aposteljni vprašali, kdo de je nar večí v nebeškim kraljestvu, jim je povédal, de brez ponižnosti nihče v nebesa ne pride. De bi ga bili pa prav umeli, postavi otroka med njih, in jim reče: »Resnično vam povém, ako se ne spreoberte, in niste, kakor otroci, ne pojdete v nebeško kraljestvo. Kdorkoli se tedej poniža, kakor ta otrok, ta je večí v nebeškim kraljestvu.» Mat. 18. 2—4. Ako ne nehate se poganjati, kdo de je večí izmed vas, se napúhu ne odpovéste, od sebe toliko mislite, in niste odkriti, pokorni in véрни, kot otroci, dobri in ponižni v svojih sercih, ne pojdete v moje véčno kraljestvo, desiravno bote v mojim vidnim kraljestvu, v moji cerkvi na zemlji. Jezus pa ne govóri tukej od svoje cerkve, kakor de bi ne bilo razločka v nji med višimi in podložnimi, temuč govóri le od podložnosti v sercu, ktero mora vsak imeti, kateri hoče v nebesa priti.

Kakó se zaderži ponižen kristjan?

Ponižen sam sebe ne hvali, ne zavoljo svojiga stanu, ne zovoljo bogastva, ne zavoljo lepote, ker vé, de to njegovo zasluženje je le dar božji, se ne povikšuje v svojim sercu, ker ga zató drugi časté, ne izbira prvih sedežev, ne hrepení po časti, ne gléda, kakó ga drugi pozdravljajo; to bolj praznim glavam in nečimernim ljudém prepustí, kterim se sercé smeja, ker jih drugi hvalijo. Ne hvali se s svojo vednostjo in učenostjo, ktera sercé napihuje, ker spozná, kakó malo še vé, kar drugi véjo. Ne zaverže se pa tudi ne, ne brani se časti, ktera se mu po pravíci spodobi, se tudi za njo potegne, kakor za resnico in druge pravíce, če se brez prepíra ali družiga greha zgoditi zamore, posebno takrat, ko bi ga kdo tacih přegreh obdolžil, ki so že same na sebi v

očéh ljudi ostudne, de spriča svojo nedolžnost, ali pa zavoljo svojiga stanú, ker je treba, de v dobrim iménu ostane, je drugim v lep izgled, in ložej več dobri-ga stori.

Ponižen kristjan je hvaležen, premišljuje dobrote, ki mu jih je Bog dal; spozná, de dobre déla, ki jih ima, je scer sam storil; pa vender le s pomočjo gnade božje, zato hvali Bogá, in reče s svétim Pavlam: »Kaj imam, de bi ne bil prejel, zakaj se bom hvalil, kakor bi ne bil prejel, Bogá bom hvalil, ki mi je vse dobro dal.» Spozná, de Bog mu ni dal dobrot, ktere so mu za dušo in teló potrebne, kakor de bi jih bil zaslužil, ampak le iz svojiga usmiljenja.

Ponižen obžaljuje svoje gréhe, zdihuje k Bogu, in govori sam per sebi: »O Gosdod! ozri se na me, ker sim reven in ubog, komej sim prišel na svét, in že me ne bo več. Vès sim slab in nevédin, in k hudimu nagnjen, nezmožen dobro storiti, v hudobíi sim spočet, v grehih rojen, poln hudiga poželjenja, v vednim vojskovanji; komej sim začel misliti, sim že na hudo mislil; komej so se želje v mojim sercu zbudile, in že le hudo pozelel, komej sim zamogel kako délo storiti, sim že tudi greh délal, in takó so se moje hudobije čez število las na moji glavi narastle. Kakó sim bil, pravi, svojimu dobrimu Bogu in Gospodu od mladosti nepokoren in nehvaležen, vedno sim se mu vstavljal, svojo dušo s smertnimi grehi moril, božjo podobo v svoji duši ognjusil, le po svojim poželjenji, kakor neumna živina sim živel. V cerkvi, ko na druge pobožne kristjane pogleda, med kterimi je tudi on nevreden grešnik v tem svétim kraji, je osramoten, ker vé, de ni vreden med njimi biti. Ako ima z drugimi zapovedovati, si spomni, nisim vreden božjim otrokam zapovedovati, ker sam nisim bil Bogú pokoren; z vsakim častno ravná in govori.

Ko ga ne časté, ga opravljajo, preganjejo, černijo pred drugimi, in veliko hudiga in zoperniga požreti mora, ni nejevoljin, še le ljubi vse to v svojim sercu, de Bogá s tem počastí in svojiga bližnjiga ne razdraži; rad terpí, ker vé, de je zavolj svojih grehov tega vreden; prizadéva si vedno bolj popolnoma dopolniti božjo voljo, še takó težko naj bi ga stalo, ker se zanese na božjo pomoč, de bo Bog nad njim svojo milost skazal, ga uslišal, kakor Kananejsko ženo, ga milo poglédal, kot Petra, mu odpustil, kot očitni grešnici, in mu prizanesel, kot razbojniku na križu. Ko je ponižen takih in takiga serca, kot očitni grešnik za durmi v tempeljnu, tudi terdno upa, de mu bo Bog vse grehe odpustil, če so še takó veliki, in še toliko naj jih je, ker vé, de skesaniga in ponižniga serca Bog ne zavérže.

Ponižen kristjan je poterpežljiv, storí in terpí vse, kar vé, de mu Bog zapové, naj ga svét časti, ali graja. On rad odpustí svojim sovražnikom, se jim ne grozí, se ne mašuje nad njimi, jim ne kljubuje, ne nagaja, jih ne draži, desiravno mu svét pravi: »Si nič ne upa, je premehak, preboječ, pustí s sabo délati, kar kdo hoče.« Za vse to govorjenje ne mara nič, le per svojim ostane. Ko pa rad dajè ubogajme po svoji moči, vsakimu rad pomaga, kolikor zamore, ga svét hvali; pa tudi na hvalo se ne ozrè; njemu je vse eno, ker njegova poglavitna skerb je le Bogá častiti, in po njegovi volji vselej storiti. Če pa kteriga po nevednosti ali iz neprevidene naglosti razžali, prec gleda, de z lepim vse popravi.

Ponižen ne skazuje svojiga pobožniga življenja, de bi ga svét hvalil, ne kaže se kakor vedeža vsiga, pa tudi ne neumneža; on je odkritiga serca, učí, svétje in pové, kader mu češenje božje ali ljubezen do bližnjiga govorite, ali pa svoje pobožno življenje pokazati zapové, de skozi to božjo čast poviša, ali pa bližnjimu k dobri-mu pomaga; scer pa svojih dobrih dél ne razodéva.

On storí po Jezusovi zapovedi, ker pravi: »Glejte, de svojih dobrih dél ne délate pred ljudmi, de bi vas vidili; scer ne bote imeli plačila per svojim Očetu, kteri je v nebesih.« Mat. 6. 1. »Naj svéti vaša luč pred ljudmi, de videjo vaše dobre déla, in časte vašiga Očeta, kteri je v nebesih.« Mat. 5. 16.

Ponižen je pokoren svojim dušnim poglavarjem, papežu, škofu, fajmoštru in drugim duhovnim pastirjem in svojimu spovedniku; pokoren je cesarju in njegovim namestnikom, gosposkam; pokoren svojim staršem, gospodarjem in gospodinjem iz ljubezni do Bogá, ker Bog pokoršino zapové, in kdor je svojim višjim pokoren, je Bogú pokoren. Želi še želje svojih višjih spolniti, če niso božji zapovedi nasproti. Pokoren je v vsih rečéh, naj so mu dopadljive ali zoperne, težke ali lahke storiti; ne zbíra si v délih, od kraja vse storí brez izgovora iz ljubezni do Jezusa, ki je bil pokoren do smerti iz ljubezni do nas, de nas je odrešil.

Ponižni od drugih le dobro misli in govori, se ne povišuje, in, ko pregrešniga déla nad svojim bližnjim ne more izgovoriti, izgovarja njegove misli, ali pa reče: morebiti se je prenaglil, Bog vé, kakó velike so bile njegove skušnjave, kaj bi bil še le jest v tacih skušnjavah storil, le gnada božja me je pred takimi skušnjavami do zdej obvarovala. On se loči od hudobniga človeka v tem, de izgovarja; hudoben pa le hudo od svojiga bližnjiga perpoveduje, in če ne more njegovih dél kot hudobnih terditi, pa bližnjimu vsaj v sercu slabe misli persodi, de ga le kot slabiga in pregrešniga razodeva in opravlja.

Ponižen kristjan iz serca k Bogu zdihuje in ga prosi, de bi mu dal v resnici brez vse hinavšine prav ponižnemu biti, de bi se nikoli z drugim ne hvalil, kakor s svojimi velikimi slabostmi, in bi v njem prebivala moč gnade božje.

Radodarnost.

Kakò se zaderži radodaren kristjan?

Radodaren kristjan, ki ljubi svojiga bližnjiga, ima mehko, usmiljeno, vselej dobro storiti perpravno sercé, zato iz ljubezni do Bogá in bližnjiga od svojiga premoženja radovoljno in z veselim sercam svojimu potrebnemu bližnjimu pomaga. Sv. Duh pravi: »Pravični so usmiljeni, in usmiljenje skažejo.« Prip. 13. 13. »Veseliga darovavca ljubi Bog.« 2. Kor. 9. 7. »Oblecite tedej, kakor izvoljeni svéti, in ljubi božji perserčno usmiljenje, dobrotljivost, ponižnost, pohlevnost, poterpežljivost.« Kolos. 3. 12. Dobrotljiv kristjan Bogá zahvali zato, kar mu Bog da, in véstno oberne po volji božji; narpred svoje preskerbí, potlej pa drugim pomaga, kjer in kolikor zamore, ker vé, de svojiga blagá ne more bolje naložiti, kakor, če ga siromakam deli; ne posojuje le takim, ki bi mu gotovo z obilno obrestjo vernili, tudi revežem, de jim v sili pomaga, kjer ne vé, če mu bodo z obrestjo verniti zamogli, in tudi k vsim naredbam rad pripomore.

Sv. Duh pravi: »Gospod je vsim dobrotljiv, in njegovo usmiljenje seže čez vse njegove déla.« Psl. 144. 9. Usmiljen, radodaren kristjan je prava podoba usmiljeniga Bogá. On ima sveto voljo potrebnim pomagati, in zato se ne da od dobrih dél odverniti, če so tudi zopernosti z njimi združene. Tudi ne, če nekteri pravijo: ta ali uni ni potreben, ni tvoje milosti vreden, če prav terdno ne vé, se ne da premotiti, hoče raji ogoljufan, kot neusmiljen biti, raji dar zgubi, kot ljubezen. Misli si, če bi Bog le vrednim svoje dobrote in gnade delil, kaj bi bilo z nami? Zató svéti Pavel Timoteja uči, kaj naj stori, rekoč: »Bogatim zapovej, de naj dobro storé, naj se bogatijo v dobrih délih, radi naj podajo, z drugimi naj delé, in si perpravljajo obstoječo zalogo v prihodnje, de bodo dosegli večno življenje.« 1. Timot. 6. 17—19.

Čistost.

Kakó se zaderží čist kristjan?

Čisti kristjan spozná čistost, med drugimi keršanskimi čednostmi za nar lepši, ker vé, de sv. Duh pravi, de ni nič častitljivišiga, kakor čista duša. Sir. 26. 20. Čistost stori ljudi na zemlji angeljem podobne, in jih čez nje povikša, ker angelji čistost po natori imajo, kristjani jo pa z vojskovanjem zvesto okranijo, ker svoje poželjenje, nagnjenje, misli, želje in djanje, ktere Bog v šesti in devéti zapovedi prepové, premagujejo, in nič taciga svojim očém viditi, učesam slišati, jeziku govoriti, in telesu storiti ne dovolijo, kar bi zamoglo dušo omažeževati, in trezno in zmérno živé.

Čisti kristjan ljubi čistost, ker jo je njegov Odrešenik Jezus sosebnó ljubil, si je za svojiga prednika svétiga Janeza kerstnika, za mater Marijo, za krušniga očeta svétiga Jožefa, in svétiga Janeza za nar ljubšiga aposteljna izvolil, ker sta bila obá čisti devíci. In ker Jezus uči, de le čisti bodo Bogá gledali, in de le tisti bo čisto živel, kterimu bo Bog svojo gnado dal, v vojskovanji za čistost, vedno čisti in svéti tempelj svétiga Duhá ostati; torej Bogá za dar čistosti prosi, pa tudi Marijo devíco, de bi usmiljeniga Bogá za-nj prosila za dar čistosti, ktero je ona na zemlji takó ljubila, de nikoli v nobeno nečisto misel ni pervolila.

Od deviškiga stanú.

Jezusova cerkev je deviški stan vselej nar več obrajtala. Sv. Duh pravi: »O kakó lep je čisti rod, ki se v čednosti svéti, zakaj njegov spomin je večén, ker per Bogú in ljudéh hvalo ima.« Modrost. 4. 1. Dokler mladeneč ali deklica lepo oblačílo svéte nedolžnosti nosi, in ga z nesramnim greham ne ogerdi, je ljubik božji, izvoljeni brat, izvoljena sestra Jezusova, je sin in hči

devíce Marije, žlahtna roža svéte katoljske cerkve, veselje angeljev in vsih pravičnih in dobrih kristjanov. Jezus sam deviški stan poviša in počastí, ker si je sam ta stan izvolil, v njem na svétu živel; Marijo prečisto devíco si je za svojo mater izvolil, svétiga Jožefa, nedolžniga in čistiga možá za svojiga varha in krušniga očeta. In med svojimi aposteljni je čistiga Janeza narbolj ljubil, in mu svojo svéto mater izročil. Svéti Janez, ki je vidil skrivnosti božjiga kraljestva, govori od devic takó: »Vidil sim, in glej jagnje je stalo na góri Sijon, in z njim sto štiri in štirideset tavžent, kateri so imeli njegovo imé in imé njegoviga Očeta zapisano na svojih čelih. In slišal sim glas z neba, kakor šum veliko vodá, in kakor hobjenje velikiga gromenja; in glas, kteriga sim slišal, je bil kakor citrarjev, kateri na svoje citre brenkajo. In so péli, kakor novo pesem pred sedežem, in pred štirimi živalmi in starišimi, in nobeden ni mogel péti pesmi, razun unih sto in štiri in štirideset tavžent, kateri so zemlje odkupljeni bili. Ti so, kateri niso bili s ženami ognjuseni, zakaj devíce so. Ti hodijo za jagnjetam, kamor koli gré. Ti so odkupljeni iz človekov pervíne Bogú in jagnjetu.» Skriv. razod. 14. 1—14. Deviški stan je stan nebeških prebivavcov, je angeljski, ker Jezus pravi: »V nebesih se ne bodo ne ženili, ne možili, ampak bodo, kakor angelji božji.

Svét je zakonski stan, ko ga Jezus s svétim zakramentam požegna, pa kakor je svitloba sonca lepši od svitlobe lune, toliko lepši je deviški stan pred zakonskim v božjih očéh, ako ga kdo iz čiste ljubezni božje pred vsim madežem varuje, kakor Jezus pravi, že je sklenil zavoljo nebeškiga kraljestva v devištvu ostati. Ravno takó tudi sv. Pavel govori: »Od devic nimam Gospodoviga povelja; svét pa dam, ker sim od Gospoda milost prejel, de moram zvest biti. Menim, de je dobro takó biti zavoljo sedanje nadloge. Ako se pa oženiš ali

omožiš ne grešiš. Želim pa, da bi bili brez skerbí. Kdor je brez žene, skerbí za to, kar je Gospodoviga, kakó bi Bogú dopadel; kdor je pa oženjen, skerbí za to, kar je svetá, kakó bi ženi dopadel. In žena, ktera nima možá, in devica misli, kar je Gospodoviga, da bi bila svéta na duši in na telesu. Ktera je pa omožena, misli na posvetno, kakó bi možú dopadla. — Boljši bo pa za njo, ako bo po mojim svétu takó ostala.» 1. Kor. 7.

Kakor svéto pismo deviški stan povišuje, ravno takó ga je Jezusava cerkev vselej za bolj popolnoma častila, kot zakonskiga. Svéti očaki posebno častitljivo od njega govoré. S. Ciprijan device imenuje nar lepši rože na njivi Jezusove cerkve, in nar lepši ovce Jezusove čede. Ker čiste ostanite, ste angeljem božjim podobne, ve ste keršanske cerkve cvét. S. Hijeronim perméri device sémenu, ktero stoterokrat sadú prinese. Sv. Kri-zostom začetek deviškiga stanú v raji (paradižu) najde, kjer sta Adam in Eva iz rok božjih prišla, in zató pravi, da device dežela je raj, in da stan devištva je od zakonskiga toliko imenitniši, kolikor bolj popolnoma so angelji od ljudi. Sv. Hijeronim in drugi svéti očaki device povišujejo čez angelje, ker angelji so čisti duhovi, svojo čistost lahko ohranijo, ker se jim ni treba vojskovati za njo; nič jih po njih natori v nečistost ne napoljuje, noben sovražnik jih ne zalezuje, in spačeno poželjenje jih v hudo ne vleče. Vse drugači je pa v ljudéh; oni nosijo hudo poželjenje v sebi, skušani so od njega, in od unanjih sovražnikov čistosti, in se morajo terdó vojskovati za krono čistosti, da jo s pomočjo gnade božje ohranijo. Srečne in prave hvale so vredne device, ktere svoje žive dni v svéti čistosti ostanejo, njih duše so vedno veséle v Gospodu svojim Bogu, so živi tem-pelj svétiga Duha, njih duše so neveste Jezusove, Marija je njih mati, angelji njih zvesti tovarši, vsi zvoljeni svetniki so njih prijatli, in veselé se nad njih nedolžnim

življenjem. Bog jih varuje s svojo vsigamogočno gnado. Kolikorkrat proti nebesam pogledajo, so njih duše z neizrečljivim veseljem napolnjene, ker véjo, de jih lepa, svitla krona v nebesih čaka, kjer bodo veselje uživale, ki ga ni nobeno okó še vidilo, nobeno uho ni slišalo, in nobeni človek občutil ni v svojim sercu.

Ljubeznivi moji! zares ni lepši stvari na zemlji, kakor čisti, nedolžni mladeneč in čista nedolžna deklica, nju nedolžnost se bo večno svetila pred nebeškim kraljem. Tudi je ni večí sreče, kakor živeti v vedni čistosti, in bolj dopadljiviga darú ne moreš Bogú prinesiti, kakor svoje deviško življenje.

Ne smemo pa misliti, de vse, ktere v prostim ali neomoženim stanu živé, so že te nebeške hvale vredne; zakaj veliko jih je, ktere živé neomožene, pa le zato, ker se jim ni nobena perloznost po všečnosti primérila, take si niso izvolile po prosti volji deviškiga stanú; hvale so pa tudi vredne, če scer nedolžno in čisto živé. Nekatere se ne može, ker se težav zakonskiga stanú bojé; vse take niso iz praviga naména device ostale. Pravi namén, iz kteriga si mladeneč ali dekle izvoli v deviškim stanu ostati, je, de bi ložej bolj popolnoma Bogú služila in mu dopadla; in take device svéti očaki takó visoko hvalijo in časté. Popis življenja svetnikov nam veliko število tacih pokaže. Nekatere so bile močno siljene se omožiti, mogočni in bogati gospodje so jih znubili, pa se niso vdale, ker so rekle, kakor svéta Neža, smo že z drugim ženinam zaročene, z Jezusam, kraljem nebeškim; take so cvét Jezusove cerkve.

Ker je deviški stan pred Bogam in cerkvijo takó lep in imeniten, in nedolžnost velik dar božji, si morajo mladenči in dekleta prizadevati, svojo dušo in teló v svéti čistosti ohraniti. Dušno čistost ohranijo, kteri se vsiga varjejo, kar bi njih čistost ranilo, ker le dušna čistost telesno Bogú dopadljivo storí. Dar svéte nedolžnosti in

čistosti nosijo device po besedah svétiga Pavla v persternih posodah, in so v velicih nevarnostih na poti proti nebesam, torej naj večkrat pomislijo, de večí in dražji ko je dar, bolj skerbno se mora varovati. Naj večkrat pogledajo proti nebesam, kjer Bog prebiva, kjer jim je večni sedež perpravil; vojskujejo naj se, in naj molijo, naj bodo varni v mislih, de si vsako iz glave izbijejo, ktera bi zamogla čistost duše raniti. Po nauku svétih očakov ne ranijo svéte čistosti le nečiste misli, temuč vsaka prostovoljna misel, ki ni od Bogá, in človek vanjo pervoli. Čistost ima veliko sovražnikov, kateri jo išejé zatreti. Razujzdani možki so za čiste deklice, in razujzdane ženske za mlade čiste mladenčé silno nevarni, in ravno takó tudi za svoj spol, ker se manj varjejo govorjenja pred svojim spolam, in razujzdani do razujzdanih nimajo nobeniga dopadenja, le nedolžnost jih v oči bode in jo zalezujejo, de bi jo zapeljali. Tudi seršeni in ose se žlahtniga sadú nar raji lotijo.

Kaj morajo storiti starši za svoje otroke, in mladenčé in deklice, de sveto nedolžnost ohranijo?

1) Naj starši varjejo svoje otroke pred nesramno igračo z drugimi otroci domá po skritih kotih ali na paši; že veliko otrok je tam svojo nedolžnost zgubilo. Učé naj jih sramožljivost, ona je varh svéte čistosti, in veliko so otroci perdobili, če jih je rado sram; zató naj jim nikoli ne dopusté, se v pričó družih preoblačiti. Vadijo naj jih odkritiga sercá biti, de jim bodo vselej povedali, kaj so vidili ali slišali nerodniga, in vedili bodo vprihodnič jih pred velikim hudim obvarovati, brez de bi otroci vedili, zakaj jih od eniga ali družiga nesramniga otroka odvráčujejo, ker gotovo bodo povedali, kader bodo kaj neznaniga vidili ali slišali, dokler še sami hudobni niso postali.

2) Mladenči in deklice morajo čuti nad svojim poželenjem, ktero nam je v natori, de poželimo hudo. Kader se poželenje do hudiga v sercu zbudi, ali bo po gerdim pohujšanji zbujeno, storite kakor z ognjem, ako se vname, in ga hitreje ko morete pogasite; dokler je še majhna iskra, se lahko pogasi, kader se pa že razširi, je težko ali clo nemogoče ga pogasiti, in cela hiša pogori. Znebte se nesramnih misel, ne poželite prepovedanih reči, in prosite svétiga Duhá, kateri vas je per svétim kerstu z nebeškim oblačilam svéte nedolžnosti oblekel, de v vas pogasi nečisti ogenj s svojo svéto gnado.

3) Morajo spokorno živeti. Jezus je vsim zapovedal pokoro delati; koliko več jo je treba mladenčem in deklicam v današnjih silno spačenih časih, de drago, svéto nedolžnost ohranijo, ktera ima tolikanj sovražnikov. Čuti morajo čez svoje počutke. Naši počutki so okna in vrata naše duše, po njih dobro in hudo v našo dušo pride. Pred kolikanjim vojskovanjem se obvarije, kateri skerbno čuje nad svojimi počutki.

Varuvajte tedej svoje oči, de ne bodo gledale po drugim spolu; nesramni pogled umori naglo nedolžnost mladiga človeka, in nikar ne mislite, de ste več sramožljive duše, ako imate nesramne oči; nesramni pogled priča, de imate nesramno sercé.

Varuvajte se, de se z besedami z drugim spolam ne pregrešite. Sleherni mladenec, kateri se rad z drugim spolam v samotnim kraju pogovarja, bo na čistosti pešal, kmali bo ob njo. Ogibajte se drušine z drugim spolam, de se ne vname človeška ljubezen, ktera nedolžno dušo smertno rani; in če morate v nji biti, bodite le toliko časa, kolikor vas dolžnost veže. Varujte ušes pred zapeljivim govorjenjem ali petjem, ne poslušajte ga. Mladeneč naj ne hodi za nesramnimi ženskimi, de ne pade v pregreho nečistosti, in ne postane sužen nečisti-ga duha.

4) Device, de boste svojo nedolžnost ohranile, ne pečajte se s posvetnimi ženskimi, ker take ne govore družiga, kakor od svetá, od posvetnih reči, od noše in od družiga spola; kar jim je v sercu, to jim je tudi v ustih.

5) Device morajo bolj samoto ljubiti; ona je prebivališče devic; ktere so rade videne, nimajo več čiste duše, že ljubezen do svetá v njih sercu gospoduje.

6) Device se varjejo plesa. Plés se s pokornim življenjem ne vzame, per plésu nedolžnost umira, in večkrat tudi umerje. Sveti Duh sam prepové mladenčem družbo s plésavko, rekoč: „Ne imej družbe s plésavko, tudi jo ne poslušaj, de skozi njeno sladko pétje ne pogineš.“ Sir. 9. 4. Zapeljivi svét scer drugač misli in govori, pa čiste device ga ne poslušajo, ker véjo, de jim je Jezus zapovedal, po svetu se ne ravnati, in véjo, de svet preide in vse njegovo poželenje, in le kdor voljo božjo dopolne, ostane vekomaj.“ 1. Jan. 2. 17.

7) Device so molčeče, ker molčečnost se od sramožljivosti ne more ločiti. Kaj bomo tedej mislili od nezmérno zgovornih deklet?

8) Varjejo se napúha, kteri bi jih motil, de bi se prav ne spoznale, druge zaničevale, sebe pa povikševale, Bogú in ljudém se zamérule, sebi pa nar več škodovale; ker znáno jim je, de sleherniga greha začetek je napúh, in kdor v njem tičí, bo s kletvijo napolnjen in pogubljen. Sir. 10. 14. 15. Zató se pa tudi ponižno nosijo, ker véjo, de nečimerno oblačilo se ne spodobi za tempelj svétiga Duhá; torej tudi ne posnemajo prehitro novih šeg, ako niso prav po pameti, ker boljši je stara modrost, kot nova narost. Zató je pravih devic zadržanje ponižno, ker spoznajo, kakó velika je gnada čistosti, ki jim jo je Bog dal, in ko vidijo druge zgubljene in nesrečne, ki niso hotle te gnade iz rok božjih prejet

naj se ne napihujejo nad njimi; le še bolj varjejo naj se, de bi se ne omadeževale, in Bogá gnade stanovitnosti naj prosijo.

9) Svoje teló morajo v časti imeti, desiravno je prah in pepél, morajo sramožljive biti v svojim zaderžanji, ker sramožljivost je varh devištva, in pred sramožljivim dekličam si še hudoben nečist človek nič ne upa, in občuti v svojim sercu častitljiv strah pred njo; pa tudi, ker so sramožljive, ne želé videne biti.

10) Device morajo delavne biti, de svoje teló v pokorjenji imajo, in mnoge skušnjave ložej premagajo, ktere léne in nemarne ljudi nadležvajo. Delati pa morajo pridno, le de bi Jezusu dopadle, ne pa iz želje ljudem dopasti.

11) Morajo zmérne biti v jédi, v pijáči in v spanji, ker véjo de v pijanosti je vsa nečistost, in de razpaseno teló veliko skušnjav napravi.

12) Čiste deklice in mladenči tudi veliko molijo, božje reči premišlujejo in radi berejo take bukve, po kterih se v njih sercih dobre misli in želje bolj zbudé; veselje imajo do svétih opravil v cerkvi, radi božjo besedo poslušajo, po gostim hodijo k svétimu obhajilu, ker Jezusa močno ljubijo, in vedno želé z njim sklenjeni biti. Oni véjo, de jih tudi Jezus ljubi, in ker je nespremenljiv, je tudi ljubezen do njih nespremenljiva; on ne gleda, ne na uboštvó, ne na telesno lepoto, in ne na starost, ampak le na lepoto duše. Ljubijo Jezusa iz celiga serca, ker véjo, de iz ljubezni do njih je umerl, de on jih je izvolil, de na svétu po angeljsko čisto živé, in de on jim dajè tako moč hudo poželjenje premagati. Iz ljubezni do Jezusa so vsi vneti za božjo čast, za posvečenje božjiga iména; vsi ganjeni so v sercu, ker vidijo, kakó drugi Bogá žalijo, žaljujejo in jokajo nad pregrehi razujzdaniga svetá, in ta velika in močna ljubezen stori, de želé od svetá ločeni in z Jezusam skle-

njeni biti. Takih svétih občutljejev pa nima vsaka devica ali vsaki čisti mladenec; pa vender ne smé misliti, de ni Bogú prijetna. Občutleji niso v naši moči; kateri takó sveto voljo ima, in želi vse tudi takó občutiti, je Bogú prijeten, ker Bog na dobro voljo gleda, in volja za délo zaleže, kteriga ne more takó storiti, kakor bi ga rad.

Glejte kakó lep, kakó srečen in hvale vreden je stan nedolžnih mladenčev in deklic, kakó vnet za češenje božje in za svoje zveličenje! Njih serca niso razdeljene, svetá ne ljubijo, in ne tega, kar je na svétu, ker véjo, de bo vse minulo, in le Bog ostane vekomaj; uživajo svét, kakor bi ga ne uživali, ko ljubezen do Bogá, do Jezusa ne da nobeni drugi ljubezni prostora v sercu. S sladkim veseljem gredó k svétimu obhajilu, ker jagnje božje prejmejo, ktero bodo enkrat v nebesih spremljali, kamor pojde, in ktero bo njih veliko plačilo.

Ko je čistost takó lepa čednost, kateri ste še nedolžni, prizadevajte si jo ohraniti; imejte Jezusa svojiga prijatla in zvestiga tovarša, nikoli vas ne bo zapustil; dajte mu svoje sercé, in on bo v vas živel in vi v njem. In če pridejo skušnjave čez vas, in vas bo hotla hudoba zapeljati, kličite va-nj, in vam bo pomagal. Imejte Marijo za svojo pomočnico, ona čistim veliko pripomore, zató jo je vsaki svetnik na zemlji visoko častil, in jo tudi zdej častí.

Ljubezen ali dobrotljivost.

Kakó se zaderži dobrotljiv kristjan?

Ko vse ljubi, želi vsakimu dobro, vsakimu njegovo pervoši, varije se, de bližnjimu nikjer ne škodje, ne v njegovih pravicah, ne na blagu, ne na časti, in ne na duši in ne na telesu. Perpravljen je pomagati z dobrim svetam in z délam; on je oče ubogih, podpora in tolažba

zapušenih vdov in otrok; pomaga kjer je treba, in kolikor zamore, pa nikoli ne misli na hvaležnost, ali na povračilo, de bi se mu zató kaj dobriga storilo, ker vse stori le iz ljubezni do Boga in bližnjiga; tudi sovražnikom dobro stori, in če jim ne more družiga dobriga storiti, za nje moli.

V vsim si prizadeva svojiga nebeškiga Očeta posnemati, kteriga veselje je dobro storiti, kteri da svoje sonce sijati dobrim in hudobnim, in da dež na njive dobrih in hudobnih.

Zmérnost.

Kakó živi zméren kristjan?

Zméren kristjan le toliko je in pije, kolikor mu je treba, de ohrani svoje teló per zdravji in življenji, in ko je zmirej trezen, je tudi veseliga sercá per vsih svojih opravkih, in mu tudi po sreči gredó; zadovoljin je z vsim, kar mu Bog da. Ker mu je pa malo treba, per svojih majhnih prihodkih svojo družino pošteno preživí, in še zmirej kaj pervarije, de tudi drugimu v sili dobro stori.

Poterpežljivost.

Kakó se zaderži poterpežljiv kristjan?

Poterpežljiv kristjan tudi občuti bolečine, težave, križe in nadloge, če je tudi še takó svét ali pravičen, ker je človek; tode voljno jih preterpi, naj mu jih Bog pošlje, ali pa dopusti, de mu od kod drugod pridejo. On želi vselej le voljo božjo dopolniti, in ko ga nadloge zadenejo, vé, de zdej voljo božjo dopolne, če jih voljno terpi, zató je pa voljan v njih. Gleda na Jezusa, kteri ga z besedo in djanjem poterpežljivosti uči: V poterpežljivosti, pravi Jezus, boste svoje duše ohranili. Poterpežljiv človek tudi potoži svoje britkosti prijatlam, de bi polahkal svoje

sercé, ali pa kak dober svèt zadobil, in zató ne zgubí poterpežljivosti, če tudi solze točí, dokler voljno terpi in ne mermra čez terpljenje.

Poterpežljivi tudi voljno preterpi, če ga hudobni ljudje sovražijo, zavidijo, po krivim opravljajo, še vesel je, de zavoljo Bogá kaj terpi, ko mu vést nič hudiga ne očita; ne molčí pa, ko bi po njih krivičnim opravljanju bližnji pohujšani bili, in od njega mislili, de je res tak; takrat se potegne za resnico in pravico, in za svoje dobro ime, spriča svojo nedolžnost, zraven tega pa ponižnost in krotkost zmirej v svojim sercu ohrani.

Poterpežljivi vé tudi svoje in družih slabosti, s kterimi prebiva, voljno preterpeti; ker tudi med pobožnimi in bogomolnimi kristjani, ki skupej prebivajo, večkrat kaj naskrižem pride, ni nikoli takó gladko, de bi ne zabodlo; desiravno vsi želé voljo božjo dopolniti, pa so v mislih večkrat razločeni, in zató eden drugimu težki; poterpežljivi pa vé vse to v dobro svoje duše obrniti.

Poterpežljivi si ne zbira v terpljenji. Ne govori: ta ali uni križ, to ali uno bolezen bi ložej preterpel, kakor to, ki jo imam; on vé, de volja božja je, de to zdej terpeti mora, zató je voljan; v bolezni si pomaga s zdravili, če se pa ne ozdravi, se Bogú na voljo da. Pripravljen je terpeti, dokler Bog hoče; pa tudi umreti je pripravljen, de bi s svojo smertjo za svoje gréhe božji pravici zadostil, in v nebesa prišel: če bi pa za svoje gréhe še ne bil zadosti storil, pa Bogá prosi, de bi ga še takó dolgo pustil terpeti, dokler ga bo zadosti očistniga vidil, in vredniga spoznal, iti glédat njegovo sveto obličje. Poterpežljivi se v vsih nadlogah na Bogá zanesse, ker vé, de ga vodi, kakor dober oče svojiga otroka, in de mu nikoli ne bo večiga križa naložil, kakoršniga bo zamogel nositi.

Ali je poterpežljivost kristjanu k zveličenju potrebna?

Potrebna mu je. Sv. Pavel pravi: »Poterpežljivost vam je potrebna, de voljo božjo dopolnete, in obljubo dosežete.« Hebr. 10. 36. Kristjani smo poklicani Jezusa križaniga posnemati, njemu v terpljenji podobni biti, de se nebeškiga veselja vdeležimo. Jezus nas uči to resnico, ker pravi: »Ako hoče kdo za menoj priti, naj zataji samiga sebe, in vsaki dan svoj križ zadene, in naj gré za menoj.« Luk. 9. 23. Kristjan pa ne dopolne volje božje, če je le toliko časa zadovoljen, dokler mu vse po volji gré; temuč le takrat, ko se mu hudo godi, ako mu Bog nadloge pošlje; pa je voljan, kot Job in Jezus Kristus, zato ker vé, de Bog tistiga, ki ga ljubi, pod šibo ima, in de tepe vsaciga otroka, kteriga za svojiga sprejme. Hebr. 12. 6. Gotovo je, de si ljudjé sami veliko nadlog napravijo, ali so jih krivi s svojim nerodnim zaderžanjem, pa tudi té, če jih voljno preterpé, jim pred Bogam v dobro za-ležejo.

Jezus nas uči, de pot v nebesa je ozka, je pot križev, in sam je po poti križev šel v svojo večno čast; podvergel se je iz pokoršine do svojiga nebeškiga Očeta mnogim nadlogam, in celò nar hujši smerti na križu, tedej tudi kristjani ne morejo po poti posvetniga veselja, ampak po poti križev v nebesa; zakaj ko bi bil drugi pot v nebesa, bi ga bil Jezus pokazal, ker je zato na svét prišel. Torej je poterpežljivost potrebna.

Kdaj je še posebno treba kristjanu poterpežljivosti?

Treba mu jo je, kader škodo terpi na svojim blagu, ko ga ljudjé brez zadolženja ne spoštujejo. Takrat naj se spomni: hvala ljudí me pred Bogam ne stori boljšiga in opravičljivost ne slabšiga, le pravično, svéto življenje pred Bogam veljá.

Treba mu je poterpežljivosti, kader ima z napuhnjanim, v se zaljubljenim, ali z jeznim, togotnim in nehvaležnim človekam opraviiti; napuhnjeni hoče vselej prav imeti. Prepír s takimi ljudmi nikoli dobriga ne stori; še dobre reči je bolje molčati, ako se vidi, de jih ne poterdi. »Svoje usta sim obderžal; sim omolknil, in sim v svoji ponižnosti tudi dobro zamolčal.» Psl. 38. 2—3.

Treba mu je tudi poterpežljivosti v premagovanji skušnjav, v odvajenji greha, v pokorjenji za storjene gréhe; kér vse to se naglo ne zgodi; večí dél dolgo časa, večkrat celi čas življenja ne; zakaj, če ne bo poterpežljiv, ne bo zmagal hudiga, temuč skušnjave bodo njega zmagale, v dobrim in ne v gnadi božji ne bo rastel, v ljubezni do Bogá bo mlačnejši, tedej vsaki dan slabši, hudobniši, in na zadnje bo svojo dušo pogubil; ker Bog bo le tistiga zveličal, kateri do konca poterpežljiv ostane. Tudi poterpežljiv bo dolžnosti svojiga stanú zvesto dopolnil, in le on bo s svojim bližnjim v miru in v ljubezni živel.

Ali je poterpežljivost kristjanu k velikimu pridu?

K velikimu pridu mu je:

1) Ker mu terpljenje polajša. To nas svéti Pavel uči, rekoč: »Hvalimo se z nadlogami, ker vémo, de nadloga poterpljenje pernese, poterpljenje pa skušnjo, skušnja pa upanje, upanje pa ne osramoti.» Rimlj. 5. 3—5. »Nepoterpežljivi bo neumnost dopernašal.» Prip. 14. 17.

2) Poterpežljivost njegovo zasluženje per Bogu poviša, kér nadloge iz pokoršine do Bogá voljno preterpí.» Ménim, de terpljenje zdajnega časa ni veliko proti prihodnji časti, ktera bo nad nami razodéta.» Rimlj. 8. 18.

3) Z voljnim terpljenjem za svoje gréhe Bogu zadosti stori. Razbojnik na križu je spoznal, de terpí, kar je s svojimi gréhi zaslužil, in Jezus ga je v nebeški raj vzel.

Gorečnost.

Kakó se zaderží za češenje vneti kristjan?

Zvesto dopolnuje božje zapovedi, veseli ga molitev, v cerkev k sveti maši hoditi, božjo službo opravljati, božjo besedo poslušati, od nje govoriti, de bi sebe in Bogá zmirej bolj čisto spoznal; rad govori od vsiga, kar njega in bližnjiga k Bogu obrača. Izvoli si dobriga, modriga in pobožniga spovednika, de ga vodi po poti v srečno večnost; pogostim prejmlje svéte zakramente, rad je med bogomolnimi ljudmi, ogiblje se zapeljiviga svetá, varje se gréha; zvesto dopolnuje dolžnosti svojiga stanú; je skerben gospodar svoje hiše, in dober oče svojih otrok, in jih v božjim strahu redi. Per vsaki perložnosti svojimu bližnjimu rad dobro stori za dušo in teló, in ne da se odverniti od dobriga djanja po nohenim zaderžku, ker v Bogá zaupa, de bo z njegovo pomočjo vse premagal, in dobro speljal, kar storiti želi. Nikjer se ne prenagli, vse po lepim redu opravlja, vselej je mirniga serca proti bližnjimu, ni zbodljivih besedi, in ne dereč, ker vé, de kakor pohleven dež zemljo namoči in radovitno stori, dereča ploha jo pa le spere in naprej zderči, takó bodo krotke in pohlevne besede duši bližnjiga v dobro zalegle, dereče in zoperne ga pa ali zdražile, ali mu pa memo ušes zderčale.

8. Osem zveličanskih čednost.

Iz ljubezni do nas hoče Bog, de bi popolnoma po njegovi svéti volji živeli, de bi zveličenje dosegli. To nas je Jezus učil z besedo in z djanjem, in nam je voljo božjo razodél, kakó je popolnoma po keršansko živeti. Med njegovimi pervimi nauki je osem zveličanskih čednost povédal; pravimo jim zveličanske čednosti, ker kristjana k zveličanju pripeljajo. Té so:

1) blagor ubogim v duhu! njih je nebeško kraljestvo;

- 2) blagor krotkim! oni bodo zemljo posedli;
- 3) blagor žalostnim! oni bodo oveseleni;
- 4) blagor lačnim in žejnim pravíce, oni bodo nasiteni;
- 5) blagor milostljivim! oni bodo milost dosegli;
- 6) blagor jim, ki so čistiga srcá, oni bodo Bogá glédali;
- 7) blagor mirnim! oni bodo otroci božji imenovani;
- 8) blagor jim, kateri so za pravíce voljo preganjanj, njih je nebeško kraljestvo!

Kteri kristjani so ubogi v duhu?

Ubogi v duhu so v resnici ubogi, kateri nimajo vselej, kar jim je za teló treba, pa so v svojim uboštvu voljni, in v voljo božjo udani, in ne želé bogastva, le nebes se veselé po Jezusovi obljubi. Ubogi v duhu so pa tudi bogati ljudjé, kateri se v bogastvu ne zaljubijo, in nimajo svojiga srcá na blagó navezaniga ampak le na Bogá. Oni varjejo in hranijo blagó, pa ne v sercu, ampak v shrambi, de ga imajo za svojo in bližnjiga potrebo; ne moti jih blagó v dopolnjenji volje božje, temuč le perložnost jim da z njim pokazati, kakó Bogá in bližnjiga ljubijo, ko z njim veliko dobriga storé. Taki so enaki zdravnikom, ki imajo veliko in mnogih zdravil, jih radi in za prav potrebne imajo, ker z njim bolnikom k zdravju pomagajo, pa jih imajo le v shrambi spravljene za čas potrebe, srcá pa ne na nje pervezaniga. Ravno taki so ubogi v duhu, radi imajo blagó, so Bogú za-nj hvaležni, si prizadevajo si ga po pravici perdobiti in pomnožiti, pa ne iz ljubezni do mertviga blagá, ampak iz ljubezni do Bogá, de ga po volji božji za svoje in bližnjiga potrebe obernejo. »Ako vam bogastvo raste, nikar srcá na-nj ne obešajte.« Psl. 61. 11.

De je kristjan ubog v duhu, se spozná, ker je mirniga srcá v perdobljenji in hranjenji svojiga bogastva.

Pride kaka nesreča čez blagó, kar se na zemlji večkrat zgodi, ali slaba létina, hudo vreme, ogenj, ali ga tatjé ukradejo, ubogi v duhu v taki nesreči krotak, miren, pohleven, in poterpežljiv ostane, škodo voljno preterpí, ker njegova duša ni na blagó navezana. Izgléd takih ubogih imamo nad Jobam, Abrahamam, Davidam, i. t. d., ki so bili bogati na blagu, sercu ali v duhu, pa ubogi, ker njih sercé ni bilo na blagó navezano. Taki so bili aposteljni in prvi kristjani, ki so iz ljubezni do Jezusa vse zapustili in za njim šli.

Ubogi v duhu so, kateri svojo revšino na duši spoznajo, de sami iz sebe nimajo nič svojiga dobriga, kar jim je k zveličanju potrebniga, če jim ga Bog ne da.

Svéti očaki imenujejo uboge v duhu ponižne kristjane. Korenina vsih gréhov je napúh; po gréhu napúha je vse hudo na svét prišlo; kar so hudobni angelji zdej, so zavoljo svojiga napúha. Kakor iz napúha vse hudo, takó iz ponižnosti vse dobro na svét pride; kakor napúh v pogubljenje, takó ponižnost v nebesa perpelje; zató jo je Jezus med temi čednostmi prvo postavil, in ponižen kristjan zamore popolno postati. Ponižni spozná svoje dušne in telesne slabosti, v Bogá terdno upa, le na-nj se zanese, na se pa nič; vse dobro, kar poséde, za dar božji ima, ga zató hvali, in ga le za povikšanje božje časti, in v svojiga bližnjiga dobro obérne. Vse dobre nagibe, ki jih v sebi občuti, dobre misli in želje, ki se v njem obudé in ga k Bogú napeljuje, le Bogú perlasti, de mu jih Bogú da. To storí v njem lép mir, ker ima Bogá, božje kraljestvo v sebi, večniga pa s terdnim zaupanjem čaka; torej jih Jezus zveličane imenuje.

Svét pa, ki Jezusovim naukam nasproti misli in dela, ko je slep in ne vidi pota v Jezusovo kraljestvo, pravi: blagor bogatim! kakó srečni so, ker imajo vsiga zadosti.

Ljubi kristjani! ne poslušajmo svetá, odpovejmo se vsimu napúhu, prevzetnosti, lakomnosti, časti, lastni ljubezni; ne bodimo visokih misel do sebe, kakor de bi bili boljši, kot drugi, sej vse kar imamo, je le božji dar. Kdor od sebe veliko misli, od téga Bog málo. Bodimo s svojim stanam zadovoljni, de bomo mirniga sercá in pridemo v večno božje kraljestvo, kjer nam bo Bog večno plačilo.

Kteri kristjani so krotki imenovani?

Tisti, ki se serdé čez nje, ki jih žalijo, jim perzanesejo, hudo ne s hudim, ampak z dobrim povračujejo, svojo naglo jezo potlačijo, iz ljubezni do Bogá in bližnjiga vse hudo preterpé, nobeniga ne žalijo, in takó v miru svoje duše ostanejo.

Jezus je izgléd in učenik ponižnosti in krotkosti, in kér je bil ponižen in krotak, je bil tudi pokoren, in s svojo pokoršino nam je perdobil, kar je napúh in nepokoršina prvih staršev zgubila, namreč pravičnost in zveličenje. Ponižen kristjan je tudi krotak, in krotak je tudi ponižen; ponižnost ga stori, de rad dopolne vse dolžnosti do bližnjiga. Krotak kristjan je krotak v sercu, v besédah in v zunanjim obnašanji do bližnjiga, pa ne iz hinavšine, kakor sladki in perliznjeni ljudjé, ki imajo méd na jeziku, strup pa v sercu, ampak iz ljubezni do Bogá in bližnjiga.

Krotak in ponižen kristjan je pokoren svojim višjim, poterpežljiv, perzanesljiv in usmiljen do podložnih, ljubeznjiv in prijazen proti vsim; nesreče in nadloge voljno brez mermranja preterpí, ker je v voljo božjo vdan. Ponižnost in krotkost varjete kristjana pred napúham duše in jezo sercá. Nekteri misli, de je krotak in ponižen, zató ker je krotkih besed, in se tudi po zunanjim krotko obnaša, dokler mu je vse po volji, ako ga pa kdo z besedo razžali, se njegov duh naglo napuhne,

sercé od togote vname, in pozabi se, kdo de je, tak naj ne misli, de je krotak in ponižen. Kjer Jezusov duh prebiva, tam je ponižnost in krotkost, kjer pa Jezusoviga duha ni, tam je napúh in jeza.

Dolžnost je, de se kristjan hudimu vstavlja, svoje podložne od gréha odvráčuje, slabo zadržanje svari, jih strahúje in boljša; pa vselej le z ljubeznijo in krotkostjo, ker vé, de lepa beséda tudi lepo mesto najde; naglost, derečnost pa le nevoljo, jezo in togoto napravi. Serditiga in togotniga človeka nobeden ne ljubi, le tresejo se pred njim, v sercu ga zavidiyo, krotkiga pa ljubijo, in iz ljubezni ga tudi radi ubogajo. Sv. Francíšk Salezi pravi: Dobé se ljudjé, kateri so zunaj hiše kot angelji, domá pa kot hudobni duhovi. To je z drugimi unanjimi ljudmi so perljudni, prijazni, krotki in dobri, de bi od njih mislili, to so kot angelji; z domačimi so pa čmerni, serditi, hudobni, vedno jih vjedajo, za vsako reč kregajo, de z njimi ni živeti.

Krotak kristjan premaguje svojo jezo v sercu, ne da ji v njem prostora; kakor počuti v sebi, de se hoče v njem vzdigovati, v hipu jo potlači, ker se boji, de bi ga ne zmagala, ker vé, de potlej si ne bo kaj mogel; živi s svojim bližnjim v miru in prijaznosti. Svéti Jakob pravi: »Jéza ne storí, kar je pred Bogam pravično.« Jak. 1. 20. In ko se človek kesá zavoljo tega, kar je v jezi govoril ali storil, se ravno zató tudi krotak pred od konca jezi vstavlja, in Bogá pomoči prosi.

Prosimo vselej Bogá pomoči, kader se bo začela jeza v nas vzdigovati, in Bog nam je bo dal, de jo bomo premagali in krotki ostali. Ako smo se pa zgubili, prosimo Bogá in bližnjiga odpušenja, in varimo se za naprej in vojskujmo se serčno zoper njo.

Ali je krotkost vsakimu kristjanu potrebna?

Vsakimu je potrebna, ker mora večkrat med svojeglavnimi in nevkretnimi živeti, kateri ga žalijo.

Zakaj tedaj Kristus imenuje krotke srečne?

1) Zató, ker v svojim sercu nobeniga nepokoja nimajo, kteriga pa jezin občuti.

2) Ker to malo, kar imajo, v lepim miru uživajo, in so z vsim zadovoljni, kar jim Bog da.

3) Ker bodo Gospodove dobrote v nebesih uživali.

Ktere žalostne imenuje Jezus srečne?

Tiste, kateri zavoljo svojih grehov žaljujejo in zavoljo svojiga hudiga poželjenja, kteriga so z gréhi hujiga si storili; ki žaljujejo nad pomanjkljivostjo praviga naména per svojih dobrih délih, katerih niso vselej iz čiste ljubezni do Bogá storili, in ki žaljujejo čez gréhe drugih, ki so Bogá razžalili. Sv. Pavel pravi: „Žalost, ktera je po Bogu, pernese seboj pokoro k stanovitnemu zveličenju, žalost po svétu pa smert seboj prinese.“ 2. Kor. 7. 10.

Tisti, ki nad svojimi gréhi žaljujejo, in se spoznajo, de so podobo božjo v sebi omadeževali, in zató zdihujejo in žaljujejo, bodo po pokori, ki jo delajo, k Bogu perpeljani, in Bog jih bo z nebeškim veseljem razsvetlil, kar jim Jezus obljubi.

Kteri pa žaljujejo zavoljo zgube časnih, telesnih dobrot, ali ko ne morejo zadobiti, kar želé; ali, ko ne morejo zavoljo kakošnih nadlog veselja svetá uživati, kakor želé, nimajo prave žalosti, so še otroci svetá, ljubijo le zemeljske dobrote in ne Bogá, njih žalost jih ne pelje v večno veselje. Taki s svétam govoré: Blagor jim je, kateri so zmirej lahko veseli in se smejejo.

Bog zavoljo gréhov žalostne pa tudi na tem svétu tolaži, ker jih ljubi, ki jim odpustí grehe in večne štrfige v zakramentu svéte pokore, in jih po njih vésti

tolaži s znotranjim veseljem, ki ga od časa do časa v sercu občutijo.

Ker je pravičen kristjan v vsih svojih délih vselej zmiren, je tudi v žalosti, de ga sovražnik zveličenja ne zmoti in bi prehudo ne žaloval, ker nezmérna žalost je pregrešna; zmoti človeka, stori ga nemirniga, obupljivi-ga, de ga ne veseli moliti, de ne posluša dobrigo nauka in ne sveta; nima veselja do dobrih dél in k nobeni re-či, vse mu vpade, ker misli, de ne zamore več dobriga délati, in de mu ni več pomagati.

Pred tako škodljivo žalostjo, če je tudi nad gréhi, se mora vsak kristjan varovati; terdno naj upa v božjo vsigamogočnost in milost, ker sam Bog zapové va-nj upati; pogléda naj Jezusa na križu, ki je zavoljo njega umerl; naj moli, kakor svéti Jakob uči, de, če je kdo žalosten med vami, naj moli, ker Bog je naše veselje in naša tolažba. Naj se raztrése po unanjih opravkih v svojih mislih; gré naj v družino dobrih ljudi, de ne bo v samotí, ktero nezmérno žalosten preveč ljubi; gré naj večkrat k spovedi in k svétimu ohhajilu, razodéne naj modrimu in dobrimu spovedniku svojo žalost, in Je-zus mu bo dal moč, razvesélil bo njegovo dušo, de bo zopernost svoje žalosti voljno preterpel, in poravnal pre-grešno veselje, ki ga je nekda v gréhih vžival. In ko bo zvesto obstal skušnjo, ga bo Bog iz nje rešil, mu dušo z veseljem napolnil, in bo mirniga sercá.

Kteri so lačni in žejni pravíce?

Tisti, ki želé voljo božjo zmirej bolj spoznati in do-polniti; oni hrepené po dopolnjenji volje božje, kakor lačen in žejin človek po jédi in pijáci. Desiravno že pravično živé, si vender le zmirej prizadevajo, še sve-tejši biti, Bogá popolnoma ljubiti; kar bodo pa še le v večnosti dosegli, ker bodo Bogá glédali in ga popolnoma ljubili, kar si tukej iz celiga serca vošijo. Bog jim pa

že tukej nekoliko njih želje spolne, ki jim da svétiga Duha, kateri jim um razsvetlí, de voljo božjo vedno bolj spoznajo; da jim moč jo spolniti, in to jih v sercu več veseli, kakor vsako drugo zemeljsko veselje; in pelje jih po poti v večno zveličenje, za kar jih je Bog vstvaril in Jezus odrešil.

Ljubi kristjani! vsakdanja skušnja nas prepriča, de nobena dobrota na zemlji našiga serca ne nasiti, ker je za Bogá vstvarjeno. Če bogatin še toliko premore, vendar le več želi. Kdor prav spozná in živo občuti v svojim sercu, de na svétu vse preíde, de nič nima ostanjka, kakor tudi on ne, le Bog sam je večen, tak upa v Bogá, de ga bo enkrat srečniga storil, in želi le Bogá in svétiga življenja, kér to je večno in tedej tudi stanovitno. Prizadevajte si tedej vse gréhe in nagnjenje do njih iz svoje duše strebiti in sveto živeti, in pustite posvetne le v zemeljske reči zaljubljene ljudi tiste srečne imenovati, kateri imajo obilnost blagá, in jim nič ne manjka, in poslušajte Jezusa, kateri le tiste zveličane imenuje, ki so lačni in žejni svetiga življenja, oni bodo nasiteni v nebesih z večnim življenjem.

Kteri so milostljivi?

Milostljivi so, kateri bližnjimu iz ljubezni do Bogá pomagajo, kader je v dušnih ali telesnih potrebah, in mu iz serca odpusté, če jih je razžalil.

Na duši mu milost skažejo, ako mu h keršanskimu življenju pomagajo, pohujšenje odvrčajo, nevédniga poučé, dober svét dajo, ga iz ljubezni krotko posvaré in od gréha odvrčajo. Na telesu pa, ko mu v revšini pomagajo, ga pred nesrečo varjejo in mu k sreči pomagajo. Tode usmiljenje mora vselej s pravíco združeno biti.

Kakor nas Jezus uči, de k vsakimu dobrimu délu nam je gnade božje treba, in de si jo z déli milosti pridobimo, tako bodimo do revnih toliko usmiljeni, kolikor

si vošimo, de bi bil Bog z nami usmiljen, kar si vošimo, de bi nam drugi storili, storimo jim tudi mi.

Kteri so čistiga sercá?

Tisti, ki Bogá čez vse ljubijo, in nedolžno brez vsiga nečistiga in družiga gréha živé; in tudi tisti, ki so po délih pokore po gnadi Jezusa Kristusa v zakramentu svéte pokore od gréhov očišeni, se vsiga varjejo, kar je zoper božje zapovedi, in pravično živé.

Nobena človeška duša ne more zadosti čista biti, Bogá glédati, ako je svéti Duh ne očisti; ktere je pa on očistil, ga že na tem svétu nekoliko glédajo ali spoznajo, ker imajo od grehov očišeno dušo in živo véro v božje razodenje. Vidijo, de je Bog vse vstvaril, vse víža in ohrani, de brez njegove svéte volje se nič ne zgodi; če berejo svéto pismo, ali vérono poslušajo božjo besédo, bodo v sercu ginjeni, omečeni in potolaženi, ker Bogá zmirej bolj spoznajo; njih sercé občuti posebno veselje do Bogá, ga zmirej bolj ljubijo; kteri so pa v grehah, ne vidijo ali ne spoznajo Bogá, ne občutijo nobeniga veselja do njega, ljubezen do gréha jih oslepí, in torej jim nič mar ni za božje reči, njih duša je merta za Bogá in za nebesa.

Tiste, ki že zdey Bogá spoznajo in brez gréha svéto živé, imenuje Jezus srečne, zató ker ga bodo v nebesih še le glédali, in z njim se véčno veselili. De bi mi med tiste srečne kristjane prišteti bili, prosimo Bogá, de bi nam vstvaril čisto sercé, in ponovil v našim oserčji praviga duha; očistimo pa tudi svoje duše v zakramentu svéte pokore, in vživajmo svéto rešnje teló, de močni ostanemo v dobrim in svétim življenji na zemlji, in gotovo bomo v večnosti Bogá glédali od obličja do obličja.

Ktere imenuje Krištus mirne?

Tiste, ki so Bogú pokorni, svojimu bližnjimu radi

odjenjajo, se ž njim spravijo, in raji krivíco terpé, kakor bi jo délali.

Kolikeri je pravi mir?

Pravi mir je trojni: mir z Bogam, sam s sabo, in s svojim bližnjim.

Kdaj ima kristjan mir z Bogam?

Takrat ko poželjenje in nagnjenje do hudiga s pomočjo gnade božje premaga, po božjih zapovedih živi; se vse po lepim rédu godí, de je duša Bogú, teló pa duši pokorno. V takim kristjanu je nebeško kraljestvo, ako le Bog v njem zapoveduje, in mu je duša v vsim pokorna; v njem vojvoda teme nič ne zamore škodovati. Rimlj. 7. 23—25.

Kdaj je človek v miru sam s sabo?

Kader svoje nagnjenje do hudiga in pregrešno poželjenje premaguje, je čist od gréhov, in mu vést nič hudiga ne očita. »Tisti, kateri tvojo postavo ljubijo, imajo velik mir, in nič jih ne pohujša.« Psl. 118. 165.

Kdaj ima človek mir z bližnjim?

Ko z njim prijazno, mirno živi, in se ne prepíra, ampak njegove slabosti z ljubeznijo prenaša.

Kaj mora kristjan storiti, de bo z bližnjim v miru živel?

Mora vse opustiti, kar ljubezen do bližnjiga zmanjšuje, vse pa storiti, kar ljubezen do bližnjiga ohrani. K temu mu je pa posebno ponižnosti, krotkosti, poterpežljivosti, prizanešljivosti in mirú v sercu tréba; zakaj, kdor v sebi mirú nima, ga tudi zunaj sebe nikjer najdel ne bo.

Kdaj je mir goljufan?

Takrat, kader človek svojimu nagnjenju do hudiga

pervoli, in svojo vést z gréhi takó zaduší, de mu nič ne očita. „Za hudobne ni mirú, reče Gospod.“ Iza. 48. 22.

Pravi mir pride od Bogá, on je Oče mirú, in hoče, de bi tukej med seboj v miru živeli. In ker je gréh mir razderl, in sovraštvo med Bogam in človekam napravil, je Jezus prišel, in kot srednik med Bogam in človekam spét mir napravil, svétiga Duhá poslal, de s svojo gna-do mir dela in ohrani v Jezusovi cerkvi, ki je hiša mirú in sprave. Kteri so v njegovi cerkvi, so otroci božji, kteri so pa cerkvi nasproti, se ji vstavljajo, se od nje ločijo, so otroci hudičevi.

Bog nam daj vsim skup v božjim miru, v Jezusovi cerkvi skupej živeti, in enkrat v nebesih večmi mir z otroci božjimi vesélo vživati!

Ktere kristjane imenuje še Jezus zveličane?

Tiste, kteri vse hudo, kar jim hudoben svét zavoljo Jezusa po krivíci prizadene, voljno preterpé. Svéti Pavel pravi: „Hvalimo se tudi z nadlogami, ker vémo, de nadloga poterpljenje pernese, poterpljenje pa skušnjo, skušnja pa upanje, upanje pa ne osramotí, zakaj božja ljubezen je izlita v naše serca po svétim Duhu, kteri nam je dan.“ Rimlj. 5. 3—5.

Popolnoma je kristjan, kteri iz ljubezni do Bogá ne dopolne le vsih božjih zapoved, temuč tudi preganjanje, sovraženje, sramotenje, vse hudo in lažnjivo govorjenje zoper sebe, in škodo na blagu zavoljo Kristusa, ko va-nj vérje, voljno terpi, in je še zraven veseliga in mirniga sercá; ker on Bogá popolnoma ljubi, ko se ne da od ljubezni do Bogá ločiti. Takimu kristjanu ni mar, ali ga ljudjé hvalijo ali opravljajo; on iše častí le per svojim nebeškim Očetu, in ne na zemlji, ker vé, de hudobni ljudjé so preroke, Kristusa, aposteljne in svéte kristjane preganjali in sovražili, de tudi njemu se

ne more bolje goditi: in takimu kristjanu pravi Jezus naj se veseli, ker njegovo plačilo bo obilno v nebeškem kraljestvu. Takim je tudi svéti Pavel povédal, kakó se jim bo godilo, rekoč: »Vsi, kateri hočejo pobožno živeti v Kristusu Jezusu, bodo preganjanje terpéli.« 2 Tim. 2. 12.

Tode Kristus le tistim nebeško kraljestvo obljubi, kateri so po krivíci zavoljo njega preganjani, ne pa tistim, kateri so zavoljo gréhov, zavoljo njih nerodnosti, sitnosti ali zavoljo njih strupeniga jezika preganjani, sovraženi in opravljeni, oni prejmejo po zasluženji plačilo. Pa tudi takim po milosti božji vse hudo, kar terpé, v dobro zaléže, če obstanejo svojo krivíco, se poboljšajo, za pokoro svojih gréhov voljno terpé, ko spoznajo, de so tega vredni, terpljenje Bogú darujejo, in ga odpusénja gréhov prosijo.

9. Od evangeljskih svetov.

Kteri so evangeljski sveti?

Evangeljski sveti so:

- 1) radovoljno uboštvo,
- 2) vedno devištvo,
- 3) vedna pokoršina pod kakim duhovnim poglavarjem.

Take kristjane je cerkev vselej imela, kateri so si posebne dolžnosti naložili, in z obljubo poterdili, de so jih bolj gotovo dopolnili, katerih jim Bog ni zapovédal, pa vender Jezus ljudém po samim svetoval, zató, de so bolj popolnoma po keršansko živeli.

Jezus zapové serca na časno blagó ne pervézati, ga le imeti zató, kar je potrebno, in zraven ubog v duhu biti; pové tudi, kakó težko je bogatimu, ali blagá nezmérno željnimu človeku v nebesa priti, de ložej gré kamela skozi šivankino uho, kakor bogat v nebesa; zató, ker je človeku skorej nemogoče, de bi svojiga bo-

gastva ne ljubil, va-nj ne zaupal in prevzeten ne postal, kar je zoper voljo božjo. Ko pa kristjan želi, de bi vse božje zapovedi popolnoma dopolnil, zraven se pa boji, de bi ga blagó ne težalo in ne motilo na poti proti večnosti, de bi ozkiga pota v nebesa ne zgrešil; se odpové vsimu posvetnemu blagu, ga od sebe da, in to svojo voljo z obljubo poterdi. Tak si izvoli radovoljno uboštvo, kteriga je Jezus le svetoval, pa ne zapovedal, kar se iz pogovora z mladenčem učimo, kterimu je rekel: »Ako hočeš popolnoma biti, pojdi in prodaj, kar imaš, in daj ubogim, in boš zaklad v nebesih imel, in potlej pridi in hodi za mano.« Mat. 19. 16—22.

De bi bil pa Jezus ljudi k dopolnjenju tega svetá priprave storil, je vsim obljubil stokrat poverniti, kteri bodo vse zapustili in ubogi živeli. Po tem svetu so aposteljni storili, ker so vse zapustili, ubogo živeli in druge učili. Sv. Peter je uprašal Jezusa, rekoč: »Vse smo zapustili, in za teboj šli, kaj nam bo zató? In Jezus mu je obljubil, de v nebesih bodo stoterno povernjeno prejeli, in večno življenje dosegli. Mat. 19. Tode mora, kdor to obljubo stori, rad in popolnoma se vsimu blagu odpovedati, in celo nič lastniga iméti.

Kaj je vedno devištvo?

Je radovoljno Bogú storjena obljuba, vedno čisto živéti, in v zakonski stan nikoli stopiti zató, de se bolj popolnoma in bolj svéto na duši in na telesu živi.

Kristjan, ki vé, kakó čisto mora živéti, in de bi ne bil v nevarnosti v zakonu, se kterikrat zoper čistost pregrešiti, raji sam ostane; de bi pa bolj gotovo takó ostal, se z obljubo zaveže vedno čistost ohraniti. Jezus ni zapovedal v vednim devištvu ostati, kér pravi, de ni vsakimu dano, hvali pa tiste, kteri zavoljo nebeškiga kraljestva vedno device ostanejo. Ravno takó tudi sv. Pavel ne zapoveduje deviškiga stanú, le svetije ga;

od njega je bilo že povédano. Skerbno naj se vsak varje nečistosti telesa in duše.

Kaj je védna pokoršina pod kakim duhovnim poglavarjem?

Védna pokoršina je, kader se kdo svoji volji popolnoma odpové, in se zavoljo Bogá, de bi bolj popolnoma bil, kakimu duhovnemu poglavarju podverže, in njegovo povelje s ponižnim sercam spolnuje.

Ko kristjan spozná svojo napačno voljo, de se védno božji volji vstavlja, se boji, de bi se ne pregrešil, in želi vselej le božjo voljo spolniti; se podverže dušnimu poglavarju, se svoji volji odpové, se njemu vda, de bi ga vižal, de bi vselej storil, le kar Bog zapové, in skozi to dosegel prostost božjih otrok. On je pa zató volji svojiga dušniga poglavarja v ponižnosti svojiga sercá z veseljem vselej pokoren; prec storí, kar mu reče, kakor bi mu Kristus sam rekel. In de bi vedno v ti pokoršini ostal, se z obljubo zaveže.

V cerkvi Jezusovi so se vselej taki kristjani dobili, kateri so se z obljubo zavézali po evangelijskih svetih živéti; in kateri so se zavezali, jim je tudi Bog svojo gnado dal takó živeti, so ložej svoje hudo poželenje zmagali, po nebeških dobrotah bolj hrepeneli, bolj serčno Bogú služili, in si zasluženje v nebesih vikšali. Posebno pa se le klosterski ljudjé k takimu življenju z obljubo zavežejo. Prizadevajmo si pa vsi popolnoma biti, in Bog bo dal, de bo naše veselje popolnoma v nebesih.

10. Od nekterih dobrih dél.

Desiravno je vsako délo dobro, ki ga kristjan po zapovedi božji s pomočjo gnade božje zavoljo Bogá storí, vender keršanski nauk nektore déla posebno dobre imenuje. Nar imenitniši so: molitev, post in ubogajmedajanje. Angelj Rafael pravi Tobiju: »Boljši je molitev s

postam in ubogajmedajanjem, kakor zaloge zlatá spravljati.» Tob. 12. 18.

Kaj zapopade v sebi molitev?

Molitev zapopade v sebi vse bogaboječe premissljevanje božjih lastnost in dél, vsako délo, ki ga kristjan stori, de Bogá in njegove svetnike počasti, jih zavoljo Bogá stori in njemu daruje. Molite brez prenehanja, pravi sv. Pavel. 1. Tes. 5. 15.

Kaj zapopade v sebi post?

Post ne zapopade le samo tega, de si kristjan po zapovedi cerkve ob zapovedanih postnih dnevih kaj perterga, ampak zapopade vse, kar svojimu poželjenju in nagnjenju odreče, de se ložej gréha varje; tudi zderžati se od dopušeniga vživanja veselja, de se vadi sebe zatajevati in v pokori živeti.

Kaj se pa od ubogajmedajanje vzame?

Vse dušne in tesne déla milosti.

Z ubogajmedajanjem se kristjan v ljubezni do bližnjiga vadi, in z déli pokaže, de jo v sercu ima; po ljubezni do bližnjiga pa tudi Bogá razodéva, ko vse le iz ljubezni do Bogá stori; posnema Jezusa, ki je povsod dobro délal, koder je hodil. Ljubezen ga žene bližnjimu v telesnih potrebah pomagati. Ker vidi, de njegov bližnji nima potrebniga živeža, kteriga si zavoljo starosti ali bolezni ne more zaslužiti; ali ker ima veliko otrok, ali de je dragina, takrat mu ljubezen pravi: lomi siromaku kruh. Izaj. 58. 7. Bolan ali nadložen človek želi kozarec vina, pa še merzle vodé nima, de bijo pil; ljubezen mu pravi: daj mu piti, in vesélo kaj da, posebno rad mu da, ko se spomni Jezusove obljube, de tudi kozarec vodé bo plačan na dan sodbe, kteriga bo bližnjimu zavoljo Jezusa dal. Mat. 10. 42. Pride k njemu popotni človek, ki je bil na svoji poti nesrečen, je zgubil svoje blagó, ali se mu je, kar si bodi, hudiga zgodilo;

ljubezen mu pravi: vzemi ga pod streho, postreži mu, tudi ti bi si želel v takih okoljšinah, de bi te drugi pod streho vzeli, in te preskerbeli. — Ko vidi svojiga bližnjiga, de nima obléke, ali zadosti ne za zimo; ali de nima postelje, ali derv ne, de bi si zakuril, in se ogrel; mu ljubezen govori: obleci ga, grej ga, glej, kakó se tebi dobro zdi, ako vse to imaš, tudi njemu bo dobro storilo, če mu boš dal. — Bližnji leži bolan, nima postrežbe, nima zdravil, de bi jih vžival in z božjo pomočjo po njih ozdravil; ljubezen mu pravi: posnemaj Samarjana, ki se je ranjeniga usmilil, in ga s potrebnim preskerbel. — Ako je kdo po krivici v ječi zapert, in bi mu kdo zamogel iz ječe pomagati, mu ljubezen govori: pomagaj mu iz ječe, ker krivico terpi, ali če ga ne moreš rešiti, saj polajšaj mu terpljenje. — Umerje siromak, nima toliko, de bi ga po keršansko spravili, in ljubezen pravi: tvoj brat je, pomagaj ga po keršansko spraviti, stori, kar je storil Tobija s svojimi mrtvimi brati.

Kdorkoli bližnjiga po keršansko ljubi, po délih milosti pokaže svojo ljubezen; kdor je pa neusmiljen in terdiga sercá, ki bi lahko zamogel pomagati, pa ne pomaga, gotovo ne ljubi bližnjiga. On pa še raji pomaga, ker vé, de déla milosti Tobijeve in Kornelija je Bog z dopadenjem sprejel, in angelj jih je pohvalil. Cahej je razdelil polovico svojiga premoženja med uboge, in Jezus ga je imenoval sinú Abrahamoviga. Svéti Lukež hvali obilnost dobrih délov vdove Tabite. In sv. Jakob pové, de neusmiljena sodba bo zadéla neusmiljene. In sv. Križostom pravi, de po dobrotljivosti se lepota svéte vére pokaže, in ona je sprava za gréhe; ona pravične razodéne, podpíro in moč dajè svetnikom, in v svoji lepoti in časti pokaže služabnike božje. Blagor kristjanu, kateri z Jobam lahko reče: Ubogim nisim odrekel, kar so želeli, in vdove oči nisim pustil čakati na pomoč. Svoj kruh nisim sam pojedel, de bi ne bil tudi siromak od

njega jédel, kér usmiljenje je od mladosti z menoj rastlo. Revežev nisim mogel viditi brez oblačila. Popotnim so bile moje vrata vselej odperle, in sim jih pod streho jemal. Takimu bo Jezus sodnji dan rekel: Pridi žegnan mojiga Očeta v kraljestvu, ktero ti je od začetka svetá pripravljeno.

Ktere dobre déla imenujemo telesne déla milosti?

Téh sedem :

- 1) lačne nasititi,
- 2) žejne napojiti,
- 3) popotne pod streho vzeti,
- 4) nage obleči,
- 5) bolnike obiskati,
- 6) jetnike rešiti,
- 7) merliče pokopati.

Kristjan, ki je po gnadi svétiga Duhá razsvetljen, in terdno voljo ima, Bogá čez vse ljubiti, in vse njegove zapovedi dopolniti, želi iz ljubezni do Bogá in bližnjiga, de bi vsi ljudjé na zemlji Bogá takó častili in ljubili, kot on; zató skerbí tudi za dušo svojiga bližnjiga. Ko vidi, de bližnji gréh déla, in nobeden ga ne svari, ne starši, ne gosposka po svoji od Bogá zató dani oblasti; vidi, de je v nevarnosti svojo dušo večno pogubiti, mu ljubezen govori: svari ga, morebiti ga odverneš od večniga pogubljenja. — Ali ko vidi, de bo njegov bližnji iz nevednosti, ali zavoljo pomanjkanja žive vére v Bogá, ali iz pomanjkanja strahú božjiga kaj hudiga, ali kako krivíco storil, ga ljubezen žene, in mu pravi: uči ga, svari, prosi ga, de bi hudiga ne storil, in se vekomaj na duši ne poškodoval. — Vidi nekteriga, de ima nemirno vést, ne vé kaj bi storil, de bi prav bilo, je v nevarnosti grešiti, upanje v Bogá zgubiti, péša v premagovanji skušnjav, in misli, de ni mogoče jih premagati; ljubezen do njega ne miruje, ga zbada, de naj mu

dober svèt da, in da mu ga. — Vidi bližnjiga v revšini, v nadlogah žalostniga, vsiga pobitiga, ga tolaži, prizade ne si, mu polajšati njegove skerbí in žalost, kakor vé in zná. Če pa tudi njega hudobni ljudjé žalijo z besédo ali z djanjem, in vé, ko bi se hudobnemu vstavljaj, ali ga gosposki zdal, bi še terdovratniši, hudobniši in nagaživši postal; raji krivíco voljno terpi, in mu odpustí, de sam gréha ne stori, in de od svojiga zopernika več gréhov odverne, in ga prej s sabo spravi. — Ker pa vsi živi, in tudi mertvi kristjani, ki so se v gnadi božji iz svetá ločili, med seboj združbo imajo, in so z ljubeznijo zvezani, želé in si prizadevajo eden družiga posvetiti, kar pa vselej ne zamorejo, Bog pa vselej; takó pa prosijo eden za družiga, de bi jim on pomagal v dušnih potrebah. — Takó razodéva dober kristjan ljubezen, ki jo v sercu do bližnjiga ima, po zunanjim z déli, kar bo per dolžnostih kristjana do duše in telesa bližnjiga obilniši povédano.

Ktere so duhovne déla milosti?

Duhovne déla milosti so:

- 1) grešnike svariti,
- 2) nevédne učiti,
- 3) tistim, ki dvomijo, prav svetovati,
- 4) žalostne tolažiti,
- 5) krivíco voljno terpeti,
- 6) odpustiti jim, ki nas žalijo,
- 7) za žive in mertve Bogá prositi.

11. Od gréha.

Kakor pravičen kristjan po délih kaže, kakó njegova duša Bogá ljubi, takó tudi grešnik po délih razodéva svojo slabo nepokorno voljo, svoje misli in želje, ki jih v sercu ima, ko so božjim zapovedim nasproti storjene. Po besedah in délih se človek spozná, kako-

šen de je, kakor drevó po sadji. Jezus pravi: »Dober človek iz dobriga zaklada, dobro prinaša, in hudoben človek iz hudiga zaklada, hudo prinaša.« Mat. 12. 35. »Od znotraj, iz človekoviga serca namreč izhajajo hude misli, prešeštva, nesramnost, boji, tatvine, lakomnosti, hudobije, goljufija, nečistost, hudobno okó, klétev, ne-spamet.« Mark. 7. 21. 22.

Kdorkoli v svojim sercu prostovoljno kaj taciga misli, želi, govori ali stori, kar je Bog prepovedal, gréh stori, se od Bogá in svojiga zveličerja odverne. Zakaj, kakor pravičen kristjan, ki si prizadéva zmirej bolj na tanjko po božjih zapovedih živeti, se zmirej bolj z Bogam zedini, takó se, kdor za božje zapovedi ne mara in jih ne dopolnuje, čedalje bolj od Bogá odteguje in večí grešnik prihaja. Vse to pa pride iz njegove proste volje, ko sam takó hoče, ker Bog človeka od mladih dni k dobrimu napeljuje, človek pa sam hudo izvoli.

Grešniki ne pomislijo na svojiga Bogá in stvarnika, kateri v svojih lepih nebesih prebiva, kjer se angelji in zvoljeni svetniki k svoji nar večí sreči štejejo, de ga smejo častiti; njega večniga, čez vse svétiga, pravičniga, dobrotljiviga, usmiljeniga in ljubezniviga Očeta, vsigamogočniga Gospoda in kralja nebes in zemlje, kateri vès svét ohrani, vse oživí, vse s svojo ljubeznijo in milostjo napolni; za svoje zgubljene otroke skerbí, in namesti, de bi jih po svoji pravici zavergel, jih le ljubi. Grešnik pa iz napúha nóče tega, kar Bog hoče, se brani in vstavlja Bogú pokoren biti, le svojo voljo spozná, ne mara za božje podučenje in zapovedi, le po svoji glavi déla.

O kakó oslepljen na umu in hudoben v sercu je grešnik, de raji v kraljestvu hudičevim ostane, in Bogú in svojimu zveličerju nasproti déla, ker vender vediti mora, de Bogú se nobena stvar vstavljati ne smé; in de se mu v sercu milo ne stori, ker vé, de Bog se ni-

koli ne utrudi, in ga iz ljubezni zmirej od pogubljenja odvračuje, on pa ga noče slišati!

Ker kristjan ne stori, kar Bog storiti zapové, greši z opušenjem dobriga. Postavim, Bog zapové: Ljubi svojiga bližnjiga, pomagaj mu, bodi dober do njega, daj ubogajme, beži iz slabe perložnosti, poslušaj božjo besedo, moli, bodi krotak, miren, poterpežljiv; starši redite svoje otroke po keršanskih zapovedih, i. t. d. Kdor tega ne stori, se z opušo ali zamudo dobriga pregreši, se od Bogá odverne, ker ga ne posluša, ga razžali.

Ako pa stori, kar mu je Bog prepovedal storiti, greši z djanjem. Postavim Bog prepové pohujšanje dajati, krasti, goljufati, ohernovati, zapravljati, svojiga bližnjiga na časti ali na blagu poškodovati, nečistost i. t. d.; in kdor kaj taciga stori, kar je Bog prepovedal, greši z djanjem. Grešnik sebe vidi v zgubljenim sinu, in déla, kar je on délal.

Kaj je tedej gréh?

Gréh je prostovoljno, spoznano prelomljenje božje ali cerkvene zapovedi.

V navadi je že od Adama in Eve sém, de grešnik svoj gréh izgovarja, in rad na družiga izvračuje. Pa sv. Jakob pové, kakó se gréh v človeku začne, in de vsak iz svoje proste volje greši. Nihče, pravi on, naj ne reče, kader bo skušan v gréh, de ga je Bog skušal, Bog ne more nobeniga skušati, de bi ga v gréh napeljal, ker je svét. Hudo pride iz našiga poželenja, to človeka nagiblje v gréh, de bi mu dovolil, in storil, kar koče, in je zoper božjo zapoved, je v djanji grešil. Postavim: Človek, ki je reven in ubog, vidi, de njegov bližnji ima obilnost blagá in denarja, misli in govori sam per sebi: ako bi mu nekoliko vzel, njemu bi se nič ali clo malo poznalo, meni bi pa veliko zaleglo; lahko bi se oblekel, bolje jedel in pil: to govori hudo poželenje

v njem, in do zdej je le še skušnjava, in ni še gréh. Če mu pa to dopade, radovoljno na to misli, si iz glave ne zbija, se je že gréh začel, in ko v to pervoli, in bi rad storil, če bi bila le perložnost ukrasti, je že s svojo voljo v sercu gréh storil. Ko je pa perložnost najdel, je tudi ukradel, in po svojim delu je zunaj pokazal, de ima slabo voljo, de je hudoben, in de ima od Bogá odvernjeno sercé, ko je božjo zapoved prelomil. Tako hudo poželjenje s svojim prijetnim obetanjem nas v vsak gréh napeljuje; zató naj noben gréšnik svojiga gréha na družiga ne zmetuje.

Kakor dober kristjan, kateri v svoji duši misli, želi in voljo ima vselej le po božjih zapovedih storiti, in tudi per vsaki perložnosti v djanji stori, le dobre déla dopernaša; takó tudi grešnik, ki misli, želi in po svojim hudim nagnjenji zoper voljo božjo storiti, tudi v djanji stori, kjer perložnost dóbi, in rad stori, kér duše ne more nobena moč in ne oblast posiliti po svoji prosti volji hudo storiti.

Mi pravimo, de je gréh prostovoljno, spoznano premljenje božje zapovedi, je razžaljenje božje, zató, ker človek, ki ni per pameti, ali majhni otroci, ki se še pameti ne zavedó, ne grešé, ker ne razsodijo, kaj je prav ali ne, ne volijo po svoji prosti volji; ali ako bi iz nezadolžene nevednosti božjo zapoved prelomil, ali ako bi človek po telesu s silo moran bil, in se nikakor ne mogel ubraniti, v svojim sercu pa nikakor ne pervolil, bi tudi ne grešil. Postavim, ako bi bil kdo po sili v vodo veržen, in bi utonil, bi ne grešil, ker ni po svoji prosti volji smerti storil; če bi pa sam v vodo skočil in utonil, bi bil svoj ubijavec. Ravno takó bi bil brez gréha, če bi se mu po neprevideni nesreči zgodilo, de bi utonil. Če se pa kdo vpijani, v pijanosti pamet zgubi, mu ni le pijanost gréh, ampak tudi vse, kar v pijanosti pregrešniga govori ali počenja, ali dobriga ne stori, kar

bi bil tisti čas, če bi trezen bil, storiti dolžan; vse to mu je gréh, desiravno ne vé, kaj déla, zato, ker se je sam po svoji prosti volji vpijanil in pamet zapil. Tudi med gréšniki je razloček. Niso vsi enako hudobni, nekteri manji, drugi večí; in ravno takó je med gréhi tudi razloček, nekteri so večí, drugi manji, enim pravimo veliki ali smertni, drugim pa majhni ali odpustljivi gréhi. Ni enak gréh, če tat komu en krajcer ali pa veliko denarjev ukrade. Ali tat danes veliko denarjev ukrade, drugikrat pa le en krajcer, pa le zato en krajcer, ker ni mogel več ukrasti, per njem je tatvína zmirej velik gréh, zato ker je njegova volja zmirej hudobna in on vedno perpravljen gréh delati. Razloček je, če kdo svojiga bližnjiga po nevedama v nevoljo perpravi, ali pa nalaš iz hudobije, ga draži, pika, mu zoperno govori in mu nagaja; ali če duhovne, stariše ali pa brata, sestro ali koga družiga bližnjiga razžali. Razloček je, če ga nalaš poškodje ali pa nevedama po nesreči, ker, če ga je bolj ali manj prostovoljno storil, večí ali manjši je tudi gréh.

Kakor smo se per dobrih délih učili, de se per njih na to gléda, kaj kristjan dobriga stori, zakaj, komu in kakó dobro stori, in de se po tem sodi ali je večí, ali manji dobro délo; se ravno na to tudi per gréhih gléda, kaj hudiga je grešnik storil, zakaj, komu in kakšna škoda se je po njegovim gréhu zgodila; ali je iz slabosti, po nevedama, iz naglosti ali s pomiselkam hudo storil, ali se je bolj ali manj na božjo zapoved spomnil, ali ga je manj ali bolj vést opominovala; ali je po svojim mesenim poželjenji ali z naprejšvetjem, iz hudobije grešil, takó so tudi gréhi manji ali pa večí.

Peter in Judež sta hudo grešila, pa vender je bil nju gréh razločen, desiravno obéh velik. Peter je per svoji dobri volji, ki je Jezusa močno ljubil, iz naglosti in iz človeškiga strahú ga zatajil. Judež je bil lokomnik,

ni Jezusa ampak denár ljubil, je bil hudobniga sercá, in je Jezusa s terdnim sklepam prodal, kér je sam šel k višjim ga ponudit, de jim ga izdá. Peter je precej spoznal svoj gréh, se je kesal in milo jokál, ker je Jezusa razžálil, kteriga je iz cele duše ljubil. Judež ni ljubil Bogá, torej tudi prave grévenge ni imel, je obupal, in se večno pogubil. Peter je grešil in precej vstal iz svojiga gréha, Judež je bil pa hudoben, njega je bila že prej lakomnost zmotila, in ni le enkrat grešil, kot Peter, ampak že pred večkrat; on je bil že mertev na duši, v gréhu vès uglajen, ni več živel za Bogá, scer bi ne bil s takó terdnim sklepam svoje velike hudobije speljal. Kdor kako stvar ali sebe več ljubi, kot Bogá, je mertev na duši. Takó je Herodež iz napúha, iz lakomnosti části hotel Jezusa kot otroka že umoriti; farizeji so bili polni pregrešne lastne ljubezni; kar so dobriga storili, so le zató storili, de bi jih bili ljudjé částili; tedej so sebe in ne Bogá ljubili: torej so bili mertvi na duši, niso iskali božje, ampak svoje části per ljudéh, niso Bogá, ampak le sebe ljubili.

Človek v svojim sercu vselej kaj ljubi, in ima posebno rad, ali Bogá ljubi, ali pa kako drugo stvar; če Bogá ljubi, le za božje čéšenje skerbí po Jezusovim izglédu; ima pa tudi zraven stvari rad pa le zató, ker jih potrebuje, ljubi pa vender le Bogá v njih, ker jih jé on dal. Kdor pa Bogá ne ljubi, ljubi gréh, ljubi pa naj eniga ali druziga, božje življenje duše ni v njem, kér gréh in ne več Bog v njem zapoveduje; za Bogá mu ni več mar, ga je zapustil, pokoršino mu odpovedál, in ljubezen do njega je v njegovi duši ugasnila; naj je že potlej v njem napúh, togota, lakomnost ali nečístost: gnade ni več v njem; torej so tudi njegove dobre déla, ktere v stanu smertniga gréha stori, brez zasluženja za večno življenje, ker niso iz Bogá in z gnade božje storjene, ampak le po natori.

Tode bolj s pomiselkam kot človek božjo zapoved prelomi, in bolj prostovoljno ko greši, večí je tudi gréh, zato ker je njegova volja hudobniši. Hlapec, pravi sv. pismo, kateri vé voljo svojiga gospoda, in je ne dopolne, bo močno tepen, kateri jo pa ne vé, bo manj tepen.

Od razločka med gréhi tudi sv. pismo govori. Jezus je Pilatužu rekel: »Kdor me je tebi izdal, ima večí gréh, kot ti.« »Če rečemo, de nimamo nobeniga gréha, sami sebe goljufamo, in resnice ni v nas.« 1. Jan. 1. 8. »Nikar se ne motite: Ne kurbirji, ne malikovavci, ne prešeštniki, ne tatje, ne lakomniki, ne pijanci, ne opravljevci, ne odertniki ne bodo kraljestva božjiga posedli.« 1. Kor. 6. 9. 10. »Kdor vé, de brat njegov stori gréh, ne k smerti, naj prosi, in življenje mu bo dano, kader ne greši k smerti, ne rečem, de bi kdo za-nj prosil. Vsaka krivica je gréh, in nekter gréh je k smerti.« 1. Jan. 5. 16. 17.

Takó se po božjim razodenji prepričamo, de je med gréhi razloček, de so nekteri večí, nekteri manji; de tudi pravični niso brez gréha, tode nimajo smertniga gréha nad sabo, ampak le take, ki jih iz človeške slabosti storé, po katerih ljubezni božje, življenja duše ali posvečejoče gnade božja ne zgubé.

Kolikeri je tedej gréh?

Gréh je sploh dvojin: izvírni ali pojerbani, in djanški ali lastni.

Kaj je izvírni ali pojerbani gréh?

Je tisti gréh, ki sta ga Adam in Eva v raju storila in mi v njima, in ki se iz nju v nas izvira, in kteriga gréha štrafinge in hude nasledke terpimo.

Kaj je lastni gréh?

Je tisti, ki ga človek sam prostovoljno stori.

Kaj je smertni gréh?

Smertni gréh je prostovoljno prelomljenje božje ali cerkvene zapovedi v veliki reči.

Pravimo mu smertni gréh, kér, ko grešnik spozná božjo zapoved in jo vé, pokaže svojo termo, nepokoršino do Bogá, kakó de nič ne mara za-nj, kakó lahko mu ga je zapustiti, ni mu mar za odrešenje Jezusovo, ne za pomoč svétiga Duhá, ktero zgubi po smértnim gréhu, on nima več življenja za Bogá, duša je za-nj odmerla, živi le za pogubljenje, kér za nebesa več ne déla, in ako se ne spreoberne, nikoli Bogá glédal ne bo, ker se je sam v kraljestvo hudičevo vergél.

Kaj je mali ali odpustljivi gréh?

Odpustljivi gréh je prostovoljno prelomljenje božje ali cerkvene zapovedi v majhni reči.

Ko kristjan kaj storí, nad čemur ni toliko ležeče, ali ko brez pomiselka, brez nagnjenja do tega, kar je storil, in ne radovoljno, in precej obžaljuje, ko se zavé, de ni prav; takó tak gréh ljubezni do Bogá v njegovim sercu ne ugasne, ali gnade božje ne odvzame, zató je manjši ali odpustljivi gréh, ker mu ga Bog tudi ložej odpusti.

Desiravno odpustljivi gréhi kristjanu božje gnade ne odvzamejo, se jih pravični kristjan varje, de va-nje ne pervoli, in se jih ne pervadi, ker vé, de mu gnado božjo manjšajo, voljo slabé, nagnjenje do njih višajo in močnejše delajo do gréha; ljubezen do Bogá bolj merzla perhaja, in če tudi nebes ne odvzamejo, ga vender zmi-rej bolj od njih odmikajo. Varje se jih tudi zató, ker iz malih lahko v velike pade, in ker tudi z majhnimi Bogá razžali; karkoli pa Bogá žali, kristjan ne derží za majhno hudo. Varje se jih pa tudi zató, ker jih Bog tudi štrafuje, ker je pravičen.

Kolikokrat si pa tudi lahko kak gréh za majhniga mislimo, ki je velik. Nečimernost, radovednost, nepre-

mišljeno govorjenje, veselje do blagá, nagnjenje do kake persone družiga spola; ali strah pred človekam, de bi njegove ljubezni ne zgubili, malo natolčevanje, premajhna čuječnost čez se: vse je iz perviga majhno; ko se pa pervadi, kakó dalječ vse to nekteriga zapeljá! Torej se pravični kristjan, ki želi vselej le po Kristusovim evan-géliju živeti, tudi majhnih gréhov skerbno varje. Svéto pismo pravi: »Kdor maliga ne čisla, bo počasi padel.« Sir. 19. 1. »Kdor je zvest v nar manjšim, bo tudi zvest v večim, in kateri je v majhnim krivičen, je tudi v večim.« Luk. 16. 10.

Kdor bi pa mislil ali govoril, velikih gréhov se ho-čem varovati, malih pa ne, tisti bi pokazal, de mu za pravično življenje ni veliko mar, in de Bogá prav ne ljubi; tak se pa tudi velicih ne bo varoval, kader ga bodo skušnjave napadle. Ako je pa kdo po nesreči grešil, naj spozná pred Bogam, de je grešil, in de potrebuje božje pomoči, naj Bogá za njo prosi, in dal mu jo bo, de se bo lahko gréha varoval. — Varje naj se pa vsak gréšnik, de ne bo zgovarjal svojiga gréha, ali se tolažil s svojo slabostjo, ali pa s tem, de tudi drugi grešé, de ni on prvi in ne zadnji. Slabi, pohujšljivi izglédi družih grešnikov naj ga le varnišiga storé, slabosti pa boječnišiga; zató, ker jih pozná, se vé tudi bolj varovati, in se na se manj zanašati, in večkrat svéte zakramente prejemati in moliti, de več moč zadobí.

Kar je bilo do zdej od gréha povedaniga se vidi, de človek znotrej in zunaj greši, de vselej, kolikorkrat greši, s svojo voljo v svoji duši greši, desiravno vselej ne razodéne po zunanjim svojiga gréha. Greši tedej z mislimi, željami, besedami, z djanjem in z opušenjem.

Greši znotrej z mislijo, ako na kaj hudiga misli, kar mu je Bog prepovedal. Postavim, njegoviga bližnjiga je kaka nesreča zadéla, v svojim sercu misli na to ne-

srečo, in se mu dobro zdi, pervolí v to, de se je prav zgodilo, de ga je nesreča zadéla. Ako se mu pa take misli le v glavo tlačijo, in jih nima rad, si jih iz glave zbija, mu niso gréh.

Ravno takó greší s željami, ko kaj prepovedaniga poželi, in mu želje dopadejo in va-nje pervoli; zakaj, dokler so mu zoperne, za nje ne mara, in se jih še bojí, mu niso gréh; kér tak človek tudi storil ne bo, kar je prepovedaniga. De z mislimi in željami človek greší, nam devéta in deséta zapoved povéste, in Jezus pravi: »Vam povém, de vsaki, kateri ženo pogléda, in jo poželi, je že prešeštoval z njo v svojim sercu.» Mat. 5. 28. Vsi taki gréhi so le znotranji, le z voljo storjeni.

Gréh se tudi stori z besedami. Tudi besede zabolé človeka, kteriga razžali. Po besedah bodo nedolžni pohujšani in zapeljani, večkrat za vès čas njih življenja. Po besedah pokaže človek, kaj v sercu misli in želi, pokaže, kakó hudoben de je v sercu, scer bi kaj takiga ne govoril. Jezus sam nas uči, de se tudi z besedami pregreší, ker pravi: »Od vsake prazne in nepotrebne besede bodo ljudjé odgovor dajali sodnji dan.» Mat. 12. 36. In kdor svojimu bratu reče raka, bo kriv zbora, kdor mu pa reče norec, bo kriv peklénskiga ognja. Mat. 5. 22. Judje so Jezusa z besedami umorili, ko so vpili »križaj ga.»

Greší tudi z déli, kader človek hudo stori, kar je v sercu mislil in želel. Kajn je mislil in želel svojiga brata Abeljna umoriti, tedej je z mislimi in željami grešil, ko so bile zoper božjo zapoved, in ker je va-nje pervolil; grešil je z besedami, ko ga je s perliznjenimi besedami in lažmi na polje spravil; in v djanji, ko ga je ubil.

Greší se z opušanjem, ako človek dobriga ne stori, kar mu je Bog storiti zapovedal. — Če ne moli, božje besede ne posluša, ne bere, ne premišljuje, kakó bi po

nji živel, več na posvetne, kot na božje reči misli, praznikov ne posvečuje, ubogajme ne daje, ko bi lahko; ako starši svojih otrok, gospodarji svojih poslov h keršanskemu življenju ne napeljujejo; ako otroci svojim staršem niso pokorni, i. t. d.

12. Nauk od poglavitnih gréhov.

Gréhi se še razdelé v lastne in ptuje, kér ali jih človek sam stori, ali pa je kriv, de jih drugi storé. Lastni gréhi, ki jih človek sam stori, so pa tudi poglavitni nekteri imenovani, nekteri gréhi zoper svétiga Duhá, in v nebovpijoči gréhi.

Gréhov, kterim poglavitni pravimo, je sédem:

- 1) napúh,
- 2) lakomnost,
- 3) nečistost,
- 4) nevošljivost,
- 5) čertje ali požrešnost,
- 6) jeza,
- 7) lenoba.

Pravimo jim poglavitni zató, ker iz njih veliko družih gréhov pride. Kakor iz ene korenine zraste deblo, na njem veliko šib in véj, pa vse skupéj so le eno drevo, takó tudi iz sleherniga téh grehov veliko družih pride. Kteri kristjan eniga od téh grehov v sercu ima, in ga ljubi, je mertev na duši, ker takrat gréh v njem gospoduje, in ne Bog.

Napúh.

Kakor ponižni vse, kar ima dobriga na duši in telesu, za dar božji spozná, in zató Bogá hvali in části, takó napúhnjeni vse dobro, kar mu Bog da, za svoje perdobljeno ali zasluženó ima, sam sebi dopade in se hvali, se povišuje in části, se boljšiga kot druge ima; zató hoče tudi od družih časten in hvaljen bití, z dru-

gimi le zapovedovati, nikoli pokoren biti, razun če je zavoljo skazane pokoršine še večí částí deležen postal, in takó odvzame Bogú část in hvalo, ktera se le njemu spodobi. Napúhnenec hoče povsod le pervi biti, od sebe rad in veliko govórí, vse še takó majhno dobro, kar je storil, ali storí, vé prav vidno razodéti, ker je poln lastne hvale. Druge zaničuje, obrekuje, vse njih slabosti preojstro presodi, tudi dobro, kar drugi storé s svojim hudobnim jezikam zmanjša, in če družiga ne more, jim v sercu druge slabe naméne podtika; on je, kakor so farizeji bili, ki niso mogli Jezusovih čudežev tajiti, ki so bili videni in znani, so pa rekli: z močjo hudiča jih déla, de le dobrote in milosti Jezusove niso spoznali in obstali. Vse to pa storí, kdor se misli, de je bolj popolnoma, kot drugi, in de bi ga svét bolj, kot bližnjiga častil. Napúhnenec vé svoje gréhe lepšati, vse napačno pogladiti, kér noče nikoli obstati, de bi bil kterikrat kaj napak storil. Ker od sebe visoko misli, je samoglaiven, nič ne da drugim veljati, le njegova je prava. Z drugimi rad v nemiru živí, jim nikoli ne odjenja, tudi ne more, ker po svojih mislih vselej prav ima; s podložnimi terdó déla, in le kdor ga hvali, per njem veliko veljá; gorjé mu pa, kdor ga ne hvali; ni ga hudobnišiga človeka v njegovih očéh, kakor tisti. Nosi se po zunanje čez svoj stan, kér se tudi po zunanje hoče od družih ločiti; pa tudi hodi slabo oblečen, če previdi, de ga bodo zató drugi, kot ponižniga hvalili. On se liže, perklanja in hlina, kar mu več částí per ljudéh prinese; za vse je pripravljen, de je le časten. Tudi per božjim češenji se hlina, de bi ga drugi za pobožniga častili. Drugim ne da částí, ktera jim gré, ker hoče le sam časten biti, in zató je proti drugim krivičen. Iz tega se vidi, kakó ostudna je pregréha napúha, kér, kdor jo ima, ne částí ne Bogá, in ne bližnjiga, ampak le sami-ga sebe.

Kteri kristjan ima ta gréh nad seboj?

1) Kteri se povišuje zavoljo takih reči, ki jih nima nad sabo, ali pa, če si jih ni sam zaslužil ali perdobil, postavim: ko se hvali zavoljo žlahtniga stanú ali rodú, zavoljo kteriga ga ljudjé časté. To ni njegovo zasluženje, je le njegovih prednikov. Kteri se časti in hvali zavoljo bogastva, zdravja, ali imenitne službe, ali lepote telesa; vse to je le dar božji, kteriga Bog da, komur hoče, Bogú gré hvala. Kdor se hvali, napihuje zavoljo dušnih darov, zavoljo bolj zdraviga uma, ali ker ni v enim ali drugim gréhu, je stanoviten v dobrim zadržanji; vse to je le dar božji, kér človek vse dobro le s pomočjo gnade božje storiti zamore. Kaj bi ostalo človeku lastniga, ako bi mu Bog odvzel, kar je njegoviga? Zató pravi sv. Pavel: »Kaj imaš, kar bi ne bil prejel? Ako si pa prejel, kaj se hvališ, kakor de bi ne bil prejel?» 1. Kor. 4. 7.

2) Kdor misli, de kar mu je Bog dal, mu je bil dolžan dati, de si je vse darí zaslužil, in ne spozná, de vse to je le božja dobrota dala, in Bog le dal zató, ko je hotel dati. Kaj bi imeli vsi skupej, ako bi nam Bog le to dal, kar smo si zaslužili? Sv. Pavel pravi: »Ali mu je kdo prej kaj dal, de bi se mu povernilo? zakaj iz njega, po njem in v njem je vse, njemu bodi čast vekomaj.» Rimlj. 11. 35.

3) Kteri si domišljuje, de je boljši kot drugi, drugim pripoveduje, kako bogamolen, umen, najden in brihten de je, pa vsiga tega nima nad sabo, in se baha pred drugimi, de bi mu verjeli; se hvali, kakó dobro sercé ima, zraven pa zdey eniga, zdey družiga grize in vjeda, in vender hoče za dobriga veljati.

4) Kdor svojiga bližnjiga zaničuje, mu čast pred ljudmi manjša, kolikor more, prisodi vse njegove déla, in še njegove misli hoče vediti, de so slabe, de ga le poniža; vse svoje dobre déla, še takó majhne naj so,

vé takó očitne storiti, de jih drugi véjo, zató de le on zmirej lep ostane, drugi pa gerdi, de je le on, in ne drugi časti vreden, i. t. d.

Kaj hudiga izvira iz napúha?

Napúh ni sam v kristjanu, iz njega veliko družih gréhov izvira, in so z njim druženi, in po njih se kristjan ložej prepriča, ali je napúh v njem, ali ne; kér to vediti je vsakimu potrebno, zató ker je napúh znaminje zaverženja, kakor je ponižnost znaminje izvoljenja za zveličenje. Bog se prevzetnimu vstavlja, ponižnemu pa svojo gnado daje, de svoje gréhe spoznajo, jih obžaljujejo in se poboljšajo; prevzetni pa gréha ne spoznajo, se za pravične štejejo, kot farizeji, in so zaverženi. Napúh je dobriga angelja v hudiča spremenil, in naše perve starše iz raja (paradiža) izgnal, in smert je plačilo njih gréha. »Napúh je sleherniga gréha začetek, kdor v njem tiči, bo s kletvijo napolnjen.» Sir. 10. 15.

Iz gréha napúha pride:

1) Nevéra in krivovéra. Sv. Duh pravi: »Pervo človekoviga napúha je bilo od Bogá se ločiti.» Sir. 10. 14. Napúhnjen človek Bogá zapusti, mu ne vérje, in ni pokoren ne njegovim, ne njegove cerkve zapovedam, svojo voljo in termo ima za postavo, kér si je sam sebi zadosti moder. Po napúhnjenih kristjanih je krivovérstvo, in po njem toliko hudiga na svét prišlo, de so zdanji kristjani oslepljeni, takó merzli proti Bogu, de tolikanj gréhov za gréh nimajo, in de kar dobriga še nad sabo imajo, le za svoje lastno imajo, in ne spoznajo, de jim je Bog vse dal zavoljo Jezusoviga neskončniga zasluženja.

2) Iz napúha pride dopadljivost do samiga sebe in lokomnost časti. Od svojih dél govore, kér so si veliki in imenitni v svojih očéh, in kdor jih vé prav hvaliti, per napúhnjenih dobro obstane. Posnemljejo kralja Na-

buhodonozarja, ki je sam sebi dopadel in govoril, ko je Babilon pogledal: ali ni to tisto mesto, ki sim ga zidal, ali nisim vsiga tega sam storil, s svojimi žulji sim si vse to bogastvo skupej spravil?

3) Iz napúha pride zaničevanje in sovraštvo bližnjiga. Napúhnjen človek sebe preveč ljubi, zato ne more bližnjiga ljubiti; ker samiga sebe bolj popolnoma misli, se iz bližnjiga norca déla, naj govori ali stori, se mu posmehuje in mu perimke daje. Sramuje se še svoje revne žlahte.

4) Pride hlinjenje ali hinavšina in laž. On hoče vselej in povsod veliko veljati, zato se mora pa tudi hliniti in lagati, de s plajšem ponižnosti zakrije svoje slabosti in nerodnosti.

5) Iz napúha pride nepokoršina do staršev in svojih višjih. Prevzetnež hoče vselej več, kot drugi, ali saj jim v vsim enak biti, zato hoče le gospodariti, pokoren biti pa ne; in če je primoram se podvreči, goderanja čez svoje vikši, ne gléda ne na pravico in ne na resnico, sodi jih krivično in opravlja; če ima pa oblast gospodariti, ima terdó svoje podložne.

6) Iz napúha pride jeza, prepír, pravda, nevošljivost, razboj in tudi ubijanje. Sv. pismo pravi: »Med prevzetnimi je vselej prepír.« Prip. 13. 10. Prevzetni se zmirej šteje umnišiga in pravičnišiga, kot so drugi; torej je termast in terdovraten, hoče, de bi vselej njegova veljala; zato se ni čuditi, de vstane jeza, prepír, sovraštvo, kletev, razboj in pravdanje. Ako se drugim prav da, jim je nevošljiv, in žalosten, če je drugi obražtan, in zato je neprijazen proti njemu, in se ga ogiblje; v njegovih očéh je vsak slabši, kot on sam.

7) Iz napúha pride terdovratnost. Prevzetni se ne da podučiti, on se misli takó modriga, de nobeniga nauka ne potrebuje, in kdor bi se prederznil ga svariti ali učiti, tega bo sovražil in ozmirjal.

8) Iz napúha pride zapravljljivost, kér napúhnenec hoče hvaljen biti, de pa to zadobi, se mu ničesar škoda ne zdí.

9) Napúh tudi dobrim délam odvzame zasluženje per Bogu, ko jih zavoljo hvale ljudi storí. Tega se prepričamo per farizejih, ki so veliko dobriga storili, in Jezus je njih dobre déla zaverigel, ker so jih iz grešne ljubezni do sebe, in ne iz ljubezni do Bogá storili. — Izglédov napúhnenih ljudi najdemo veliko v svétim písmu. Farao, kralj Savel, Nabuhodonzar, Aman, Antijoh, Herodež, farizeji, i. v. d.

Ali je napúh velik gréh?

Napúh, kdor ga v sebi ne zatíra, je velik gréh; ker iz njega toliko družih gréhov in hudobniga duha pride; napúh sovraži Bog in ljudjé. Napúhneniga človeka Bog prej ali potlej poniža; kakor se je angelj v nebesih povišal, je bil v pekel pahnjen. Kolikor več se prevzetan človek napihuje čez druge, toliko več gnade mu Bog odvzame, kér se prevzetnim vstavlja, kakor sv. Jakob pové. Kralja Nabuhodonzarja je Bog štrafal, ga živini enakiga storil, po hosti je divjal, in travo jedel. Antijoha so červi jedli. Herodeža je angelj udaril, in napúhnen farizej je šel, od Bogá zaveržen, iz tempeljna.

Iz vsiga tega se učimo, de, kakor je ponižnost začetek pobožniga keršanskiga življenja, in vse dobre déla večniga zasluženja vredne storí, takó je napúh začetek vsih gréhov. Torej, dokler se človek ne poniža v svoj nič, se ne more njegovo sercé nakviško proti nebesam povzdigniti; ali dokler kristjan ni ubog v duhu, ne more nebeško kraljestvo njegovo biti. Svéto pismo pravi: »Napúh je sleherniga gréha začetek, kateri v njem tičí, bo s kletvijo napolnjen, in ga bo na zadnje poderl. — Bog je sedeže napúhnenih vojvodov poderl, — Bog

je prevzetnih spomin zaterl.» Sir. 10. 15. »Močno bogatiga hiša bo skozi prevzetnost v nič storjena, in premoženje prevzetniga bo s korenino izderto.» Sir. 21. 5. Jezus pravi: »Kdor se povišuje, bo ponižan», in sveti Jakob uči, de se Bog prevzetnemu vstavlja.

Ker je tega gréha nar več na svétu, že v otroku se pokaže, in nar nazadnje človeka zapustí, torej varovajmo se ga, in spomnimo se besedi Tobija, kateri pravi: »Napúhu ne daj ne v svojih mislih, ne v svojih besedah gospodariti; zakaj v tem je vse pogubljenje začetik dobilo.» Tob. 4. 14. In sv. Pavel pravi: »Ako kdo od sebe meni, de je kaj, kér ni nič, sam sebe zapelje.» Galač. 6. 3.

Kaj mora človek storiti, de gréh napúha zapustí, in se pred njim obvarje?

De bi se ga obvaroval in znebil, naj

1) vsaki večkrat pomisli, de Bog je, ki nas je vstvaril, ki nas ohrani, v njegovih rokah smo, in vse, kar premoremo, je od njega; on je naš Gospod in naš prihodnji sodnik; mi pa smo njegovi otroci, njegovi hlapci. Pomisli naj, de smo polni slabosti na duši in na telesu; na telesu smo podverženi boleznim, na duši smo pa polni zmot; voljo imamo oslajljeno, zraven pa še veliko število gréhov. Zakaj bi tedej človek prevzeten bil?

2) Ne zaničuj svojiga bližnjiga, če si imenitniga rodú ali stanú. Če si imenitniga rodú, so le tvoji predniki zaslužili, in danes si imeniten, jutri pa vso svojo imenitnost lahko zgubiš. Če si imenitniši od drugih, in podložne in služabnike imaš, spomni se, tvoji bratje in sestre so, če bi bil Bog hotel, bi bil ti njih podložen, njih služabnik, de pa nisi, je le božja volja. Ako si v imenitni službi, imaš pa večí odgovor pred Bogam, in vsa imenitnost te ne more rešiti od smerti, kakor tudi revšina tvojiga nar zadnjiga podložniga ne. In v grobu,

kaj pomaga vsa imenitnost? Kteri so se nekdanj tresli pred tvojo imenitnostjo in oblastjo, hodijo zdej neobčutljivi po tvojim grobu, in posmehujejo se, ki te nekdanj niso mogli zadosti častiti.

3) Pomisli naj, de tudi zavoljo bogastva ne smé prevzeten biti, danes je bogat, jutri lahko ubog, in če mu je bogastvo tudi do smerti zvesto ostalo, bo vender vse zapustil, in ubog pojde v grob, kakor se je na svét rodil, in če ni pobožno živel, mu bogastvo v večnosti ne bo nič pomagalo.

4) Pomisli človek, če si zavolj lepote prevzeten in ošaben, de ti jo je Bog dal; pa majhna merzliza te stresi, poglej se, kakošín si že; tvoja lepota je, kakor roža na polji; še takó lepa naj je, cvét odpade, in ni je več poznati; in kaj ti bo enkrat lepota telesa pomagala, če v njem gérda, z gréhi ognjusena duša prebiva! In kakošen razloček bo ob smerti, ali v grobu med lepim ali gerdim obrazam, zakaj se zató napihuješ in druge zaničuješ, kterim Bog ni dal take lepote, kot tebi?

5) Ne bodi prevzeten zavoljo svojiga lepiga oblačila, to ti ne dá nobene vrednosti in zasluženja pred Bogam, lepe oblačila tudi hudobneži lahko nosijo; pomisli, molji ti ga bodo snedli, blato bo postalo, in še na čevljih ga ne boš terpel; in morebiti ga še plačal nisi, kaj bahaš s ptujim blagam? Pomisli kaj svéto pismo zapové: »Njih lepotija ne bodi unanja v pletenih laséh, ali v obloženji s zlatam, ali v noši oblačil, temuč v notranjim človeku, v nestrohljivosti mirniga in krotkiga duha, kteri je pred božjim obličjem bogat.« 1. Peter. 3. 3—4.» Ravno takó naj se tudi žené v poštenim oblačilu, s sramožljivostjo in zderžljivostjo žaljšajo in ne s krišpanimi lasmi, ali s zlatam ali s zlahtnimi kamni, ali z drugim oblačilam, ampak kakor se ženam spodobi, ktere pobožnost kažejo v dobrih délih.« 1. Tim. 2. 9. 10.

Premisli naj, de pred gréham prvih staršev je bila nedolžnost oblačilo človekovo, de ga je gréh ob tisto perpravil, in de oblačilo je žalosten spomin zgube gnade božje, svetosti, katero je Bog človeku per vstvarjenji dal. Pomisli naj, de nečimernost je z gréham pohujšanja družih združena, ko jih drugi, kateri nimajo premoženja, posnemljejo, de bi ne bili zaničevani; s tem hišo poškodovajo, se zadolžé, težko ali celo ne plačajo dolgá, in nič ne perhranijo, de bi ubogajme dali, kar je dolžnost.

Pomisli naj pa tudi, če se nesramno nosi, kolikanj jih pohujša, in v nesramnim oblačilu kaže svojiga nečistiga duha.

Pomisli naj, de Jezus je slehernimu zapovedal pokoro delati, ako hoče zveličan biti, dokler pa kdo nečimernost v oblačilu ljubi, ne živí v pokori, in ne živí po obljubah, ki jih je per svétim kerstu storil, kjer se je napúhu, nečimernosti in gréhü odpovédal, in obljubil vse to zaničevati. Naj si kristjan še raji kaj perterga v oblačilu, kakor mu scer gré po stanú se nositi, de ima kaj ubogajme dati. Po nauku svétiga Franciška Salezija naj se vsaki takó nosi, kakor se nosijo nar pametniši njegoviga stanú.

6) Premisli naj tudi svoje dobre déla, de tudi zavoljo njih ne bo prevzeten, zakaj desiravno jih je sam storil, vender je le Bog začetnik, ko jih je le s pomočjo gnade božje storil. In če ima tudi veliko dobriga nad sabo, vender brez slabost in gréhov le ni, in morebiti še za vse ne vé, kakor Bog vé, kateri ga bo sodil. Tudi je vprašanje, ali so pa vse pred Bogam tudi zares dobre, ali jih je vselej le zavoljo Bogá in zveličanja svoje duše storil, in kakó jih je storil? Ali jih ni morebiti večkrat tudi zavoljo ljudi storil, de so ga hvalili in častili, ali saj zató, de ga niso opravljali? Ako pa kdo še takó svéto živí, ali ni mogoče še svetejši biti;

in kér nihče ne vé, ali bo pa do konca življenja tak ostal? Svéti Pavel pravi: »Kdor stoji, naj se varje, de ne pade.« In svéti Avguštin pravi: »Ni gréha, kteriga je kak človek storil, de bi ga tudi drugi ne storil, ako ga Bog! tvoja gnada ne obvaruje; daš jo pa le ponižnim.« De se pa ne boš povikševal in drugih, ki so večí gréšniki, kot ti, ne zaničeval, poglej Davida, kakó se je pregrešil, Salomona, ki je v svoji starosti v strašne gréhe zabredel, Petra, ki je Kristusa trikrat zatajil. Če še takó svéto in popolnoma živiš, se vender ne smeš povikševati čez druge gréšnike, in jih ne zaničevati, kér se vé, de iz velikiga gréšnika lahko postane velik svétnik, in mogoče je, de tisti gréšnik, ki ga zdej zaničuješ, bo v nebesih, ti pa zavoljo svojiga napúha v pogubljenji.

7) De se obvarješ in znebiš napúha, poglej na Jezusa, kakó se je zavoljo nas ponižal, in vzemi si k sercu, ker ti žuga, de kdor se povišuje, tega bo on po nízal.

8) Vsaki dan zjutrej precej moli in prosi Bogá darú ponižnosti, vadi se čez dan v délih ponižnosti, in ako se prevzetne misli v tvojim sercu vzdigujejo, de si bolj umniši, pobožniši, lepši, imenitniši, bogatiši, ali kar si bodi, de se tvoje serce začne napihovati, zaverzi take misli, pogle s žalostnim sercam na svoje slabosti, kakó si le k hudimu nagnjen, in obžaluj svoje grešne misli; zahvali Bogá za vse dobrote, ktere ti je dal; spomni se, kolikokrat si bil Bogú nezvést, njegovih gnad nisi vselej v dobro obrnil, večkrat so ti služili gréh delati. Ako vidiš druge grešiti, nikar jih ne opravljaj, ampak spomni se, de tudi ti znaš grešiti, če ti Bog svojo gnado odvzame. Izprašuj zvečer svojo vést, koliko si si prizadjal napúhu se vstavljati, ponovi svoj sklep, se gréha napúha še bolj varovati. Tudi per pokopu svojih bratov in sester, ali, kader memo pokopoliša grész, pomisli, kakošen

konec vzame človeško teló, poglej oglodane kosti, in spomni se, tak bom tudi jest, spomni se na smert, na sodbo in na večne štrafinge v peklu, in upadlo ti bo sercé, se poviševati.

Kaj je tedej napúh?

Napúh je nezmérno obražtanje samiga sebe, in nezmérne želje od družih časten in hvaljen biti.

Lakomnost.

Dober kristjan ljubi Bogá čez vse, in bližnjiga, kakor samiga sebe, zato želi in stori dobro svojimu bližnjimu. Kteri pa blagó in denár nezmérno ljubi, ga skerbno varje, ne stori dobriga svojimu bližnjimu, ker nima ljubezni do njega, in ne do Bogá, ampak do blagá in denárja; in takimu človeku pravimo lakomnik.

Kakó se zaderži lakomnik?

Lakomnik nezmérno ljubi časno blagó, posebno pa denár; déla le za dobiček, in živí le v dobičku, prizadeva si perdobiti bodisi po pravici ali po krivici, de le zmirej več ima; noč in dan si ne da mirú, in od nič družiga ne govori, kakor od dobičkov in perdobljenja, in kakó se mora varovati.

Neobčutljiv in nemarin je za Bogá in za nebeško kraljestvo, denár je njegov Bog, in zemlja, kjer si vsaki dan kaj perdobí, njegovo kraljestvo. Če tudi gré ob nedeljah iz navade ali zavoljo družih v cerkev, ima misli v svojih opravilih, ne pa pri Bogu. Svoji družini ali otrokam ne da perložnosti k službi božji v cerkev iti, kolikor jim je treba, kér tudi ob praznikih morajo za njegovo časno skerbeti; da jim kaj taciga storiti, kar bi jih ob delavnikih od družih dél odvráčevalo, ali jih kam pošlje, de mu v delavnik nič ne zamudé. In če lakomnik tudi kaj moli, Bogá nič za svojo dušo, ampak le za sre-

čo in obilnost blagá prosi, de bi Bog le njegovim zemeljskim željem služil.

Lakomnik je neusmiljen do svojiga bližnjiga, nobeniga ne ljubi, če mu le vé k dobičku pomagati, je z njim vès prijazen, dokler je po njem dobil, kar je želel, potlej se ne pečá več z njim. Ne dajè ubogajme, ako bi dajal, bi skop ne bil. Pripravljen je lagati, goljufati, krivičen je per méri in vagi, in če le more, tudi délavcam plačilo uterga; tudi po krivim perseči bo pripravljen, če se mu kak dobiček kaže. Zatira uboge vdove, dere zapušene otroke, iz hiš zganja reveže, ki so po nesreči reveži postali, in vse svoje krivice lepša pod iménam pravíce. Hvali se, kakó si vé pridobiti, kakó de skerbí za svoje otroke, in vender lačni in stergani hodijo. Nikoli ne verjame, de je lakomnik, le pravi, de je varčen, in de vé vse v dobro obrniti; tudi ne bo rekel, de mu je Bog dal, ampak le perdobil sim si, in vedno le na to misli, kar še nima, in zató kar že ima, Bogá ne zahvali.

Lakomnik si še potrebniga ne privoši, ne spravlja, de bi se ložej živil, ampak le, de bi imel; zraven njega pa tudi vsi drugi terpé. Žena je reva per njem, on hoče, de bi gospodinila in vse preskerbela, pa de bi ji nič ne dal, de bi mu kruh pekla, jedi dobro bélila, on pa vse žito in zabelo prodal in v denár spravil. Posli imajo veliko déla, malo in slabo jésti, in vsako nar manji neprevideno škodo, ko mu jo storé, jim na njih zaslužku uterga. Ne skerbí, de bi otroci se kaj naučili, zató ker je treba denár dati, še to ga jezí, ker jim mora jésti dajati in s capami jih oblačiti.

Védno zdihuje čez slabe čase, ker nima še toliko, kar želi; vedno govóri, kakó je treba varovati, in zapoveduje vsim le varnim biti. Kar mora plačati, bo odlašal, dokler ne bo posiljen, pa vselej bo kaj utergal, če bo le mogel. Vse hoče iméti, in vender še tega ne

vživa, kar ima, in od velicih skerbí še spati ne more, in bližej smerti ko je, bolj ga skerbí, kakó bo živel; skerbí za prihodnje čase, katerih doživel ne bo. Še per smerti na družiga ne misli, kot na denár, ker mu je nemogoče se od njega ločiti, in skerbí mu glavo belijo, de bi se po njegovi smerti denár ne razgubil, in ko nobeniga ne pozná, de bi takó varen bil, kot sam, ne more nikakor izročiti. Blagó in denár je njegov bog, torej so njegove misli na smertni postelji le per njem. Takó sploh lakomnik déla.

Pa tudi reveži so gréha lakomnosti krivi, če so nejevoljni, svojiga revniga stanú žalostni, in so vedno taticih misel, kakó bi obogateli, ki poželé ptujiga blagá. Koliko jih berači, brez de bi jim bilo treba, in škodjejo resničnim revežem; brez vesti kaj maliga ukradejo, če le perložnost imajo.

Kdaj tedej kristjan nezmérno ljubi blagó?

Kader ljubi blagó zavoljo blagá, ima sercé v blagó zamaknjeno, in je nemirniga sercá v varovanji.

Kakó se spozná, de ima svoje sercé na blagó navezano?

- 1) Če je nezmérno vesel v sreči, in nezmérno žalosten v nesreči;
- 2) če mermra čez svoj revni stan;
- 3) če želí preveč obogateti;
- 4) če velike obresti od posojeniga denárja tirja;
- 5) če je nevošljiv tistim, ki obilno imajo, in
- 6) ako od obilnosti svojiga blagá ubogim ne delí.

Kakó se spozná, de ni lakomen?

- 1) Ako ne želí obilnosti blagá, ampak le za potrebo, in svoje uboštvo voljno terpi;
- 2) ako s hvaležnim sercam vživa, kar mu je Bog dal, in od svoje obilnosti siromakam rad podelí;

3) ako ni nezmérno vesel v sreči in ni nezmérno žalosten v nesreči, in je pripravljen vse raji zgubiti, kakor Bogá z nar manjši krivíco razžaliti;

4) ako je pripravljen vse krivično blagó poverniti in storjeno škodo poravnati, in

5) ako je raji ubog, kakor de bi nar manji krivíco storil, ker vé, de blagó vsiga svetá mu nič ne pomaga, če na duši škodo terpi.

Ali je lakomnost velik gréh?

Velik gréh je, če se ji človek vda, in si ne prizadeva, ji nasproti ravnati. Per vsakim gréhu gréšnik kako stvar več ljubi, kot Bogá, ko zavoljo nje gréh stori, in Bogá zapustí, posebno pa per lakomnosti, ker zavoljo denárja Bogá zapustí in dušo pogubí. Ljubezen do denárja je njegovo sercé napolnila in ljubezen do Bogá ne more v njem biti; vse ima raji, kot Bogá, za-nj ne mara, zató ne more zveličan biti, dokler v tem gréhu ostane. S. Duh pravi: »Nič ni hudobnišiga, kakor lakomnik. Kaj se povišuje parst in pepél? Nič ni krivičnišiga, kakor denár ljubiti, zakaj tak ima tudi svojo dušo na prodaj.« Sir. 10. 9. 10. Jezus pravi, de nobeden ne more dvéma gospodama služiti, in de ložej gré kamela skozi šivankino uho, kot bogatin v nebesa. Mat. 19. 26. Sv. Pavel pravi: »Lakomniki ne bodo božjiga kraljestva posedli, 1. Kor. 6. 10., in imenuje lakomnike malikovavce. Efez. 5. 5.

Kteri gréhi sosebno izvírajo iz lakomnosti?

Iz lakomnosti izvírajo sosebno ti gréhi:

1) Neusmiljenje. Lakomnik je do sebe neusmiljen, koliko več do svojiga bližnjiga. Lakomnik hoče bogatiti, če tudi poškodje svojiga bližnjiga; on ne pozná ne pravíce in ne krivíce, ampak denár; vsak, ki mu v roke pride, občuti njegovo lakomnost. Še lakomin berač

je neslan in nadležen, in posili, de se mu mora dati. Lakomnik silno tirja svoje dolge, naj ga prosijo zapušeni otroci ali vdove počakati, ne da se sprositi; zadéne naj dolžnika nesreča, kakoršna koli si bodi, mu ni nič mar zató, neusmiljeno tirja svoj pot. Lakomnik jemlje veči čimže od posojeniga denárja, kakor deželske postav dopusté; mordè bo tudi ponujal denár na posodo, pa zakaj? Vaše hiše, ali zemlje, ali vinograda ali travnika mu je še treba, in kader bote v nar veči sili, vas bo pregnal, de še ne bote imeli kam pod streho iti; zakaj on je neusmiljen. Neusmiljen je do beračev; ni mu zadosi, de jim nič ne da, še terdo z njimi déla, kakor de bi bil siromaški zaveržen stan, kot de bi revež ne bil otrok božji, Jezus ne bil za-nj umerl, in bi ga ne bil dediča ali jerba nebeškiga kraljestva postavil. Sv. Duh pravi: »Kdor ubogiga zaničuje, očita njegovimu stvarniku.« Prip. 17. 5. »Bogatin in ubožic sta se srečala, Gospod je oba vstvaril.« Prip. 22. 2. »Ubožic s prošnjo govori, in bogatin mu terdo odgovarja.« Prip. 18. 23. Terdo mu očita njegovo revšino, de si je je sam kriv, kar se tudi včasih zgodi, zapíra mu vrata, de mu nič ne da, Bog zaprè pa njemu nebeške vrata, de v nebesa ne more.

2) Iz lakomnosti pride tudi nevošljivost; lakomniga sercé boli, kader vidi, de si drugi pomaga, in ker tega nima, kar bližnji ima.

5) Izvíra tatvina, prekupovanje in mnoge krivíce in goljufne zvijačine; pravíce lakomnik več ne pozná.

6) Pride tudi nemarnost, merzlota in lenoba za božje reči in službo božjo; vse le za svét stori in živi, torej ne more za Bogá in svojo dušo nič storiti.

Če gréh lakomnosti premišljujemo, vidimo, de je lakomnik zares velik neumnež, kakor ga Jezus imenuje. Per perložnosti, ko je nekdo Jezusa prosil, de bi nje-

govimu bratu rekel, de naj z njim jerbšino delí, in mu je Jezus odgovoril, de naj jo deželski sodnik razdéli, in je tudi rekel: »Glejte in varujte se vse lakomnosti; zakaj nihče ne živi od obilnosti svojiga premoženja», je povedal priliko od bogatiga človeka, rekoč: »Nekiga bogatina polje je obilno sadú rodilo. Mislil je sam per sebi: Kaj bom storil, ker nimam prostora, kamor bi svoje pridelke spravil? in je rekel: To bom storil, poderl bom svoje žitnice, in veči naredil; in va-nje bom spravil vse, kar mi je zrastlo, in svoje blagó, in porečem svoji duši: Duša! veliko blagá imaš spravljeniga, za prav veliko lét; počivaj, jēj, pij in bodi dobre volje. Bog mu je pa rekel: Neumnež! to noč bodo tvojo dušo tirjali od tebe; kar si pa spravil, čigavo bo? Taka je s tem, kateri si bogastvo nabira, in ni bogat v Bogu.» Luk. 12. 13—21. Kaj bogatinu ostane, kader umerje, če Bogá ne ljubi, in svojimu bližnjimu dobriga ne storí? Nar veči siromak je, denár in blagó zapustí na tém svétu, dobrih dél nima, jih ne more seboj vzeti, takó gré nesrečen iz téga svetá, in res je velik neumnež in siromak.

Zakaj lokomnik skup spravlja in skerbno varje? Zató, de na vsim pomanjkanja ne terpí, de je noč in dan v trudu, nepokoji in v velicih skerbéh, de bi mu kdo ne ukradel, nobenimu ne upa, na vsaciga natolcije, de ga hoče poškodovati, takó de nima vesele ure na svétu. Za koga spravlja in varje, de še sebi nič ne pervaši? Za nehvaležne in nevredne dediče ali jerbe, kateri težko njegove smerti čakajo; in kér per njem zdej pomanjkanje terpé, bodo naglo zapravili, kar jim bo zapustil. Naglo se bo razgubilo njegovo blagó, nikjer teka ne bo imelo, ker je po krivíci veliko skup spravil. Njegovi dediči še njegove zadnje volje ne bodo spolnili, in lakomnik, ki bo v grobu ležal, jih na spolnjenje svoje volje več spomniti ne bo mogel. Ali bodo molili za-nj?

Kakó! — sej še sam ni imel časa moliti, ko je skup grabil; kakó ga bodo jerbi imeli, ki bodo veselo vživali, česar on ni vžival. Živel je za druge, terpel in skerbél za druge, ki se mu še zahvalili ne bodo, in pogubljen bo zavoljo drugih. Ali ni tedej lakomnik nar veči neumnéž na svétu!

De iz lakomnosti veliko hudiga izvira, in de lakomen človek je pripravljen vsako hudobijo dopernesti, nam veliko izglédov lakomnih ljudi to pokaže. Judež Iškarjot je bil lakomnik. Ko je žena Jezusa očitno počastila, in ga z dišečim mazilam pomazílila, je rekel: »Ali ni škoda te potrate, ali bi ne bilo bolj mazilo prodati, in denár ubogim dati?» Tode njemu ni bilo mar za uboge, ampak za denár. De je denár dobil, je šel judam Jezusa ponujat, in prodal ga je za trideset srebernikov. Nad njem se vidi, kaj lakomnik stori, ni mu bilo mar ne za Bogá, ne za dušo, ne za poštenje, in ni ga bilo sram Jezusa, kot prijatla kušniti, le za denár mu je bilo, in denár je storil, de se je obesil.

V svetim pismu stare zaveze najdemo več takih izglédov. Samson je bil nar močnejši mož med Izraelci, spečal se je pa z Dalilo, in po tej ljubezni je čez-nj vsa nesreča prišla. Več imenitnih Filistejcov je prišlo k njej, jo prosit, de bi zvédila od njega, kjé ima tako veliko moč, de bi ga potlej premagali, in de ji zató hočejo dati enajststo srebernikov. Ona, de bi jih dobila, si je vse prizadjala zvediti; preslepila ga je, in povédal ji je, de v laséh ima tako moč, če mu jih ostrižejo, je potlej slab, in ga lahko zvežejo, kar se je tudi zgodilo, in ženska je dobila srebernike. Sod. 16. Lakomna je bila na denár, in razodéla je skrivnost svojiga prijatla. Lakomen človek vse stori za denár, skrivnosti razodéne in prijatla izdá.

Nabot je po svojim očetu vinograd podedil (pojerbal), kateri je bil poleg verta kralja Ahaba. Kralj ga

je hotel kupiti, ali pa zamenjati, Nabot pa ni dovolil, zato, ker mu je bil v spomin očetove ljubezni do njega. Kralj čez to žaljuje in se jezi. Njegeva žena Jecabel ga tolaži in mu reče: »Nikar ne žaluj, sej boš vinograd dobil. Podkupila je priče, de so po krivim pričale, de je Nabot Bogá in kralja klel. Zavoljo té pregrehe je bil Nabot umorjen, in kralj je vinograd vzel. 3. Kralj. 21. Lakomnik, de dóbí, kar želí, ne gléda na nobeno krivíco, če tudi bližnji umerje. Zató pravi sv. Pavel: »Korenína vsiga hudiga je lakomnost, od ktere nekteri posedeni so od vére zašli, in se v velike nadloge zapleli.« 1. Tim. 6. 10.

Taka je pregréha lakomnosti, ktero veliko kristjanov v sercu ima, brez de bi se spoznali, in ravno zato se jim ne vidi takó ostudna, kakor je pred Bogam in ljudmí, kateri imajo ljubezen do Bogá in bližnjiga v svojem sercu, kér je preveliko število lakomnikov. Še bi bilo več od nje govoriti, pa toliko je zadosti, de se vsak lahko spozná, ali je ali ni, ali je več, ali manj v nji zapopaden, in de vé si prizadevati od té velike gnjusobe in krivíce se očistiti.

Kaj je treba kristjanu storiti, de se bo lakomnosti varoval in jo zapustil?

1) Naj Bogá prosi, de bi ga pred njo obvaroval, de bi nagnil njegovo sercé k svojim zapovedim, in ga lakomnosti varoval. Psl. 118. 36.

2) Naj premišljuje od časa do časa vse povedane resníce in zraven še besede Jezusove, ki pravi: »Ne spravljajte si zakladov na zemlji, kjer jih rijà in molji končajo, in kjer jih tatje izkopljejo in ukradejo.« Mat. 6. 19—24. In kaj pomaga človeku celi svét dobiti, svojo dušo pa pogubiti? Sv. Pavel pravi: »Bogatim tega svetá zapovej, de visokih misel ne bodo, tudi naj upanja ne stavijo v neobstoječe bogastvo, ampak v živiga Bogá,

de naj vkup spravljajo stanovitno zalogo za prihodnje večno življenje.» 1. Tim. 16. 17—19. Bogastvo spravljati in imeti, je le toliko dobro, kar človek z njim dobriga stori, kakó nespametno je pa bahati z bogastvom, za nebesa pa ne skrbeti.

3) Naj daje ubogajme, in naj se vadi tudi z majhnim zadovoljin biti po izglédu Jezusovim, Mariinim, aposteljinov in drugih pravičnih kristjanov. Jezus je bil také ubog, de še ni imel kam svoje glave položiti.

4) Naj vse po krivíci perdobljeno blagó poverne.

5) Naj večkrat misli, de vse bo prešlo, nič ni pernesel na svét, in nič ne ponese iz svetá, le kolikor je dobriga storil, bo s sabo vzel, in premišljuje naj nebeske dobrote, ktere ga čakajo, če bo dobro storil, in te mu ne bodo nikoli odvzete.

Kaj je lakomnost?

Lakomnost je neizmerno poželjenje in hrepenjenje po denárjih in po blagu.

Ničistost.

Versta napelje od veliciga gréha nečistosti govoriti, kteriga Bog v dvéh zapovedih, v šesti in devéti prepové, kteri bi se med kristjani še slišati, poznati in imenovati ne smel, kakor sv. Pavel uči: „Kurbanje pa in vsa nečistost ali lakomnost se nima celò imenovati med vami, kakor se svétim spodobi, ali nesramne ali gerde besede, kar se ne spodobi, ampak veliko več zahvale-nje.” Efez. 5. 3. 4. Desiravno je težko in tudi nevarno govoriti od tega gréha, je zavoljo božje časti in zveličanja tolikanj nesrečnih vender le dolžnost, posebno v današnjih žalostnih časih, bolj po širokim od njega govoriti, kér ta hudobija po vsi zemlji gospoduje, se v vsih stanovih najde, in z nečistniki pekel polni.

Gréh nečistosti se storí z vsakim veseljem ali dopadajenjem, ktero je sramožljivosti zoper. Bog je že per vstvarjenju človeku dal natorno sramožljivost; sramožljivost in vést mu povéste, kaj je prav in kaj ni prav. Gréh nečistosti se storí z mislimi, željami, besedami, pétjem, déli, pogledi, branjem nesramnih pesem in bukev, s poslušanjem nesramniga, pohujšljiviga govorjenja in nesramnih pesem. Lahko se človek zgubi, de v ta gréh zavoljo spačenja človeške natore privoli, in večí dél je vse smertní gréh, če človek popolnoma dovoli.

V sercu storí človek nečisti gréh z nespodobnimi, nesramnimi mislimi. Jezus nas to učí, ker pravi: „Iz serca namreč izhajajo hude misli, prešeštva, kurbarije.“ Mat. 15. 19. „Hudobne misli ločijo od Bogá.“ Buk. modr. 1. 3. Kakor se človek po dobrih mislih Bogú perbližuje, takó se po hudobnih od njega loči; iz serca pride dobro, in ravno takó tudi gréh. Če človek v sercu Bogá ljubi, se boji ga žaliti, od njega se ločiti, v gréh ne dovoli, in dokler v gréh ne privoli, ga tudi ne storí, kér gréh le iz popačeniga od Bogá odvernjeniga serca, ali iz spridene volje pride; torej je nečista misel le takrat gréh, kader jo človek rad ima in va-njo privoli.

Véstne, za zveličanje skerbne duše se večkrat motijo, in zraven veliko skerbé, de bi Bogá ne razžalile, kader jih kake nečiste misli nadleževajo; lahkovoljne pa menijo, desiravno radovoljno imajo nečiste misli v svojim sercu, de ne greše z njimi, ker nič nečistiga ne storé, in tudi ne želé storiti. Oboje so v zmoti.

De človeka slabe misli obhajajo, ali de kakošno veselje do nečistosti občuti, ni v človekovi moči, to je nesrečen ostanik izvirniga gréha, po katerim je človeška natora popačena, de zdej mesó poželi, zoper duha, in mu noče pokorno biti; vse to se zgodi zoper voljo po-

božniga kristjana, in take misli še niso gréh, so le skušnjave. Nar svetejši ljudje niso bili, in niso brez takih skušnjav. Sv. Pavel se je pertožil čez-nje, s. Benedikt, s. Hijeronim, svéta Katarina in več družih so silno veliko terpeli pred njimi, in vender niso grešili, zato, ker jih niso radi iméli, in si jih iz glave zbijali. Torej se pobožni kristjani nikar ne bojte, kader vas bodo nečiste misli nadležvale, pa jih nimate radi, so vam zoperne, in si prizadevate, se jih znebiti, de vam kaj škodjejo, veliko več so vam k velikimu zasluženju per Bogu; kér jih sovražite, se zoper nje vojskujete, jih s pomočjo gnade božje premagujete, si veči krono v nebesih zaslužite. Kjer ni vojske, tam ni premaganja in tudi nebeške kro-ne ne. Tudi kmet mora popréd svojo njívo obdelovati in obsejati, potlej še le žanje; ravno takó se mora kristjan popréd zoper skušnjave vojskovati, in potlej še le v nebesih veselje vživati, ker tukej je čas sétve, v večnosti pa čas zétve.

Bog dopustí vas skušati, pa nikoli čez vašo moč, kar je sam obljubil, de se prepričate, ali ga iz celiga serca ljubite ali ne; zraven vam pa tudi svojo gnado da, de skušnjave premagate, kakor jo je svétimu Pavlu in drugim pravičnim dal. Ne odvzame jih vam pa ne, zato, ker hoče, de si več za nebesa zaslužite; tedej bodite serčni, z božjo pomočjo jih bote vselej premagali, če bote le hotli.

Nečiste misli so vam tedej le takrat gréh, ko jih radi imate in se v njih mudite. Če se vam po sili v glavo tlačijo, so vam zoperne, in se vsake take slabe perložnosti ogiblujete, de nič taciga ne vidite, ne poslušate govoriti ali brati, kar bi zamoglo v vas take misli obuditi, in kader je vaša duša mírna, v sercu terdno sklénete raji vse preterpeti in tudi umreti, kakor v nečiste misli pervoliti in jih radi iméti: takrat véste, de z mislimi niste grešili, de vaša duša je Bogu vdana, in

dokler je taka, ne bote grešili, če vas bodo skušnjave še takó hudo nadlegovale. Zaupajte v Bogá, in dal vam bo moč, jih vselej srečno premagati.

Kdor ima nečisto misel, in spozná, de je prepovedana, se pa radovoljno v nji zaderži, ima veselje do nje, si ne prizadeva jo iz glave spraviti, va-njo pervoli, desiravno hudiga ne stori, in ne misli storiti, je grešil z mislijo. In bolj popolnoma, ko je v nečisto misel pervolil, veči gréh mu je, ker sv. Duh pravi: „Hudobne misli so pred Gospodam gnjusoba.“ Pripov. 15. 26. Gotovo je, de kdor nečiste misli rad ima, in se v njih mudí, Bogá v sercu ne ljubi, in je v veliki nevarnosti, de bi se nečistosti v délih ne razodel, in vès nečist ne postal.

Koliko smertnih gréhov vsaki dan storé tisti možjé in žene, mladenči in deklice, ki čez se ne čujejo, ne molijo, v strahu božjim ne živé, zjutrej in zvečer in čez dan družiga veselja ne poznajo, kakor nespodobne reči premišljevati, h katerim jih spridena natora ali hudobni duh nagiblje; in de še več taci misel imajo, svoje oči v prepovedane kraje obračajo, se z drugim spolam pečajo, i. t. d. O nesrečne duše, kam pojdete enkrat? ker le čisti bodo Bogá glédali, in hudobnež bo od svojih misel odgovor dajal. Buk. modr. 1. 9.

Nečisti gréh stori človek v sercu tudi z nečistimi željami. Ker so radovoljne nečiste misli gréh, so želje še veči gréh, ker, kdor va-nje pervolí, je še bolj Bogú nepokoren. Bog jih je v devéti zapovedi posebno prepovedal, in Jezus uči, de, kdor je kako žensko s poželjenjem poglédal, je že v sercu gréšil.

Nečisti gréh se stori tudi z nesramnimi besedami, pogovori in pesmi; greši tisti, ki jih govóri ali poje, in tudi kateri jih prostovoljno posluša. Kdor nesramno govóri, pokaže, de ima nečisto sercé, in kdor rad posluša, pokaže, de je že zapeljan in zmoten od nečistiga pože-

ljenja. Hudoben duh skerbí, de v svoje kraljestvo več duš dobí, zató pošilja svoje hlapce, zapeljivce nedolžnih duš, de jih z besedami zapeljujejo, pohujšajo, in iz Jezusoviga kraljestva speljujejo.

Z besedami greši tudi, kateri od nečistih dél in peršon zapeljivo govori, de da slabim ljudém perložnost na nje misliti, de se želje v njih budé, in takó jih pohujša. Zakaj če nedolžni slišijo tako govorjenje, pred ali potlej padejo v skušnjave, ktere večidel z nečistostjo končajo. Kar je še otrok vidil ali slišal, pa v otročjim stanu še ni umél, se čez več lét še le spomni, in mu skušnjave napravi; čimu mu je tolikanj skušnjav, kére mu nečist kvantač napravi? Kaj mu pomaga nesreča bližnjiga, ali ga zamore spet nedolžniga storiti? Če nesramno tudi v pričo zapeljanih govori, greši, ker ponoví v njih slabe misli in želje, ker vsi smo Adamovi otroci; in če govori nesramno pred ravno takó nečistimi, kot je on, vender le velik gréh stori, ker tudi v njih nečiste misli in želje obudi in ponoví; z njim vred vsi Bogá žalijo.

Sv. Pavel pravi: Slabo govorjenje skazi dobro zadržanje. Sladke besede zapeljivca sčasama dopadejo, nedolžni se nečistiga strupa navzame, ko ne vé kdaj. Nedolžni sliši nesramno besedo, jo premišljuje, postane radoveden; radovednost zbudi želje, želje dopadejo, pervoli va-nje, želi perložnosti, v perložnosti pade, en pade stori pot drugimu, in zgubi nedolžnost za vselej. Zató zapové sv. Pavel Timoteju, rekoč: »Nesvetiga in prazniga govorjenje pa se ogibaj; bolj in bolj permore k hudobii, in njih govorjenje razjeda okoli sebe, kot rak.« Tim. 2. 16. 17.

Hudo se pregreše starši, kateri pripusté v pričo svojih otrok ali svoje družine nesramno govoriti, in takih pogovorov oestro ne prepovedó; oni ne ljubijo svojih otrok, pomagajo jim s tem k časni in večni nesreči. Ne izgovarjajte se, de sméte z ljudmi grobi biti, temuč

svarite jih precej z lepo, in če lepa nič ne zaléze, pa z ojstrostjo, dokler duše vaših otrok še ranjene niso. Ne bojte se zamériti hudobnim, kateri vaše otroke s kvantanjem pohujšajo, jim pot k nečistosti pripravljajo, temuč bojte se Bogu zamériti, kateri bo od vas tirjal duše vaših otrok.

Vi še dobri mladenči in dobre deklice, nikar se ne vdeležite gréhov nesramnih ljudi z molčanjem ali clo s smeham; dajte Bogú čast, ohranite svoje poštenje in odpodite jih, ali odločite se prec od njih, de svoje duše ohranite pred večno smertjo, zakaj v ti reči ni nič spregledati. Nikar se ne dajte motiti od takih nesramnih ljudi, ki pravijo, sej nič hudiga ne mislimo, to le za kratek čas, za norčije govorimo. Kjer dím vidiš, veš, de tam je ogenj, takó tudi véš, de kdor nečisto govori, ima nečisto sercé, in bi ne govoril nesramno, ko bi nič hudiga ne mislil. Jezus pravi: „Dober človek iz dobri-ga zaklada hudo pernaša, zakaj iz obilnosti serca, usta govoré.“ Luk. 6. 45. „Zapustite vse gerdo govorjenje svojih ust.“ Kološ. 3. 8. In če bi tudi res bilo, de ni-ma hudiga naména v sercu, vender gréh stori, ker Bog nesramno govorjenje prepové. Kristjani bi se mogli med seboj opominjati z lepimi besedami, in svétimi pesmi, de bi v dobrim rastli in svetejši pribajali, ker njih prebiva-liše je v nebesih, kamor jih le svéto življenje pripelje.

Greši se s pétjem nečistih pesem, ker zapopadek takih je nečista ljubezen, in po njih se nečiste misli obu-dé. — Pojte kristjani svéte pesmi, oné preženejo skušnjave, žalost sercá, obudé dobre misli, svéte želje, občutleje in spomin, de je Bog per vas. Kakó prijetno je slišati, kader dobri kristjani v hišah, pri délu, na po-lji, na paši svéte pesmi pojó, Bogá hvalijo, se k pobož-nosti spodbadajo, in razodevajo svoje dobre do Bogá vnete serca.

Nečisti gréh se stori tudi s poglédam, če človek nalaš gléda, kar bi ga k nečistim mislim ali željem napeljevalo. Ko bi pa kaj taciga za-nj nevarniga ponevédama zaglédal, svoje oči pa precej odvernili, bi ne gréšili, ker Jezus uči, da le tisti v sercu greši, kateri s poželenjem poglédajo. Greši pa tudi per tacih poglédih, če svojih oči ne odverne, desiravno ne misli kaj hudiga storiti, zato, ker se v nevarnost postavi, da bi se po poglédju v njegovim sercu hudobne misli in želje ne obudile. V nevarnost iti, in v nevarnosti biti, je vselej prepovedano.

Že Mozes nam pové, kakó nevaren in zapeljiv je pogléd, ker pravi, da sinovi božji, to je, sinovi dobrih staršev so vidili človeške hčere, da so lépe, in so si jih zbrali za žené, so se z njimi spečali, in hudobija nečistosti je napolnila zemljo, da je Bog vse ljudi z vodo pokončal. Žena putifarjeva je Jožefovo obličje glédala, in v njenim sercu se je nečista ljubezen vnéla. David in več družih so nam žalostni izglédi, kakó lahko človek per svoji spačeni natori s poglédam globoko pade; zakaj če bi se bili poglédov obvarovali, bi bili čisti ostali. Sv. Avguštin pravi, da je več mladenčev in deklic poznal, ki so takó čisto in svéto živéli, da bi bil lahko mislil, da angelj v nebesih se bo pred ločil od Bogá, kot oni v nečistost padli, in vendar so nečisti postali, ko so bili prederzni v svojih poglédih.

To vsak lahko vé iz svoje lastne skušnje, kakó nevarni so poglédi, zato so bili svetniki in svetnice vselej varni v svojih poglédih, da svéte čistosti niso omadeževali. Job pravi: »S svojimi očmi sim storil zavézo, nikoli še misliti ne na kako devico.« Jab. 31. Sv. Hijeronim pravi: »Obstojim svojo slabost, desiravno sim vés shujšal po postu, čuvanju in pokorjenji, je vendar za me nevarno, peršone družiga spola glédati.« In sv. Duh naravnost prepové poglédje, rekoč: »Ne poglej lepote žene, in ne

poželi žene zavoljo lepote.» Sir. 25. 28. »Nikar ne glej na vsaciga človeka lepoto, in ne bodi med ženami. Sir. 42. 12. Bodite vselej pokorni ti zapovedi, in pred veliko hudiga bote obvarovani, in nikoli ne zaúpajte sami sebi.

Opomnim vas matere, nikoli ne pustite svojih majhnih otrok slečenih, ne slačite jih v pričo družih otrok; ktére matere ni sram svojiga otroka slečeniga ali razgernjeniga pušati, tista ni prijateljica sramožljivosti. Nikar ne pustite otrok obojiga spola, tudi ne majhnih skupaj in tudi ne per sebi spati. Skušnja nas je že od veliko hudiga prepričala, ki je tukej začetek imelo; in ne motite se s tém, de so še otroci; otroci si veliko domislijo in véjo povédati, kader se bolj zavedó, in hudo poželenje se v njih zbudí.

Zoper čistost se pregrešé vsi, ki se nesramno nosijo ali oblačijo, de bi druge motili. Nesramna nošnja priča, de je sercé polno nečiste ljubezni, in storé se deležne gréhov pri družih, za ktere ne vedó ali vediti nočejo, kterih se bodo morebiti še le na smertni postelji spomnili, pa jih popraviti več ne bodo mogli. Sramožljivi človek se vselej sramožljivo nosi, naj bo šega kakoršna koli hoče. Nečisti gréh se stori tudi v djanji. Nikoli kaj taciga ne storite, kar bi si ne upali pred pravičnimi in poštenimi ljudmi, v pričo pobožnih staršev očitno storiti. Vprašajte modre in pobožne spovednike, de vas podučé, in storite po ujih nauku, de zveličanja ne zapadete.

Človek greši, če slabe bukve bère, po kterih se sčasama slabe misli in poželenje obudé, nedolžnost spodkopljejo in k nečisti ljubezni napeljujejo.

Gréh je tudi nesramno malane podobe iméti, kdor jih ima, se veliko lastnih in ptujih gréhov vdeleži. Dolžnost je take podobe dati popraviti, de se jim nesram-

nost odvzame, če se pa popraviti ne dajo, jih v ogenj verzite, de ne bodo vaših duš v ogenj pripravile.

Plés tudi k nečistosti napeljuje, desiravno ne vsa- ciga, posebno kakoršin je današnje dni; on je izvirek veliko nečistih in družih gréhov; svéti cerkveni očaki so vselej ojstró zoper plés govorili, in kristjane od njega terdó odvráčevali, in njih nauk je nauk cerkve, njega poslušajmo in ne, kar otroci svetá govoré. Sv. Bazili pravi: »Vsak, ki od plésa pride, pride menj sramožljiv in čist nazaj, in če je zakonski, z menj ali huje ranje- no zakonsko zvestobo. In če se tudi nekteri dobé, de se niso z nobenim nesramnim poglédam ali djanjem oma- deževali, ga vender ni, de bi s kakim notranjim gréham svoje duše ne bil omadeževal.» Sv. Efrem pravi: »Per plésu angeljci žaljujejo, hudiči se pa veselé.» Sv. Am- brož govori: »Če je ktera mati sramožljiva iu čista, naj uči svoje hčére v strahú božjim pobožno živeti, ne pa plesati.

Kteri plés sploh zagovarjajo, ali sebe prav ne po- znajo, ali ne slabosti človeške natore, ali sami radi ple- šejo, in ne vedó, de per plesu gotovo niso Bogá čistili, in tudi ne véjo, de še v cerkvi človeku slabe misli v glavo pridejo, koliko več per plésu; ali pa so še takó oterpnjeni, de se več ne čutijo, kdaj gréh storé.

Posebno veliko hudobijo dopernese, kteri čisto ne- dolžno devíco, ali nedolžniga mladenča zapelje; obropa jo ob njeno nar večí bogastvo, ko ji gnado božjo in ne- dolžnost vzame, razdére svéto zavézo z Bogam, ona zapustí Bogá, in Bog njo. Če je tudi revnih staršev hčí, je bila vender bogata pred Bogam, ker Bog jo je ljubil, kot svojo ljubo hčér, in kot Jezusovo nevésto, ali zapeljivec jo je ob vse éasno in večno pripravil. Pri- pravil jo je hudobnež ob mir vestí. Dokler je še ne- dolžna bila, je bilo njeno sercé vesélo, nobeniga strahú ni poznala, cerkev jo je veselila, nedelj in praznikov je

med tednam komej perčakovala, de je šla božjo besedo poslušat in per svéti maši bila, rada je molila, svéte pesmi péla, k spovedi in k svetimu obhajilu pogostim hodila, vse nedolžno in božje jo je veselilo, ker hudiga še ni poznala, tedej tudi ne poželéla; v vsim je bila Bogú pokorna, nadloge in terpljenje je iz ljubezni do Bogá voljno preterpéla. Veseli so je bili starši, bratje, sestre in njene dobre tovaršice, in veséle vestí je bila. »Pokojna vést je védna gostarija.« Prip. 15. 15.

Ali kakó naglo se je vse premenilo v njenim sercu, ko je hudobnemu zapeljivcu verjéla; zdej jo vést peče in grize, noč in dan nima mirú, v svoji duši ima pekel na zemlji, vsa je zmoteaa, nima več veselja do božjih rečí, za vse dobro je odmerla in zoperno ji je; kvante in hvalo slišati, od ljubezni se pogovarjati, to ji je zdej nar ljubši, per plésu, v gostavnici ali oštarii, v skritih krajih, v temni noči svoje nar večí veselje najde. Za srečno večnost skerbéti ji ni mar, vsa se je poživila. Pa ker ji vést vender le ne da mirú, gré morebiti še včasih k spovedi, pa ko od spovedi v prvo priložnost pride, je spét taka, kot préd.

Želi si vender vést potolažiti, iše si družine ravno takó nesramne, kakor je sama, de se s tem moti, svojo vést tolaži, in tako dolgo jo tolaži, de jo zamori in de ji več ne očita; zdej postane navadna gréšnica, ni je nobene rečí več sram, in se pogubi. Ako je pa tudi po svoji pregréhi mati postala, je njena část in poštenje za vselej zapravljeno, vsi na njo kažejo, vsi od nje govoré, per vsaki priložnosti in še v starosti ji bo gréh očitan; zakaj ta gréh ima že tako ostudnost nad sabo, de ga še nečistnik v nečistniku sovraži, in čez-nj govori. Kakó žalostni so njeni starši; nejevoljni bratje in sestre, njena žlahta, tovaršice se je ogibljejo, vsi se je sramujejo, in še nje zapeljivec se je sramuje, se ji umika in skriva, in noče za očeta klican biti, in vsak se

brani jo pod streho iméti. Glej hudobnež, kaj hudiga storiš, če nedolžno deklico nesrečno storiš, kakó boš pred Bogam obstal?

Zapeljivec ji pa tudi odvzame časno srečo; ako bi bila pobožna in nedolžna ostala, bi bila morebiti svojo srečo storila, k dobrimu koscu kruha prišla, pa tudi tega ji odvzame; obétal ji je možitev, in od hudiga poželenja in nagnjenja zmotena, je hudobnežu verjéla, zdej jo pa zapusti v njeni nesreči. Če jo pa tudi vzame, je mogoče, de bi bila med njima keršanska ljubezen, serčna prijaznost? Kje je blagoslov ali žegen božji, če po gréhu primorana v zakon stopita? Eden na družiga zvestobo se ne zaneseta, kakšno življenje je med njima? Taki persiljeni zakoni so večji dél nesrečni. Kdo bo vse hudo soštel, kar po zapeljivcu za ta in uni svét, za-nj in za zapeljano pride.

Pesebno velika in ostudna beseda je prešeštvo. Bog jo je sosebno v šesti zapovedi prepovédal, ker je rekel: »Ne prešeštvaj», in v deveti zapovedi tudi želje do ptuje žene prepovédal, rekoč: »Ne poželi ptuje žene.» In dal je zapoved, de morata obá umorjena, s kamnjem pobita biti, prešeštnik in preseštnica.

Jezus, ki je učil svéto čistost, ni le prešeštva, temuč tudi nečiste želje in nagnjenje do ptuje žene prepovédal, ker pravi: »Kdor ptujo ženo pogléda z nečistim poželenjem, je z njo v svojim sercu grešil. Jezus, ker je vedil, de vsaka pregréha iz serca pride, in de Bog hoče človeško dušo čisto iméti, je nečiste želje prepovédal; zakaj, kdor želel ne bo ptuje žene, tudi gréšil ne bo z njo. Ako je pa že nečista želja takó velik gréh, koliko več je djanje?! In kar Jezus kristjanam pripové, je sv. Duh tudi v stari zavézi pripovédal, rekoč: »Ne ozri se na mnogoželjno ženo, de kje v nje zaderge ne padeš. — Odverni svoj obraz od nališpane žene, in ne zijaj na ptujo lepoto. Zavoljo ženske lepote

se jih je že veliko pogubilo, iz nje se poželjenje, kakor ogenj vname. — Njih veliko, kateri so se nad lepoto ptuje žene zavzeli, je bilo od Bogá zaverženih, zakaj pogovor z njo, kakor ogenj vžiga. — Ne beseduj se z njo pri vinu, de se tvoje sercé k nji ne naklone, in de v tvojim poželjenji ne padež v pogubo.» Sir. 9. 3—13. In sv. Pavel pové, de prešeštniki ne pojdejo v nebeško kraljestvo.

Hudobija prešeštva se še bolj očitno vidi, ker prešeštnik se ne pregreši le zoper božjo zapoved, čisto in sramožljivo živeti, on stori tudi nečast svetosti zakona, ker Bog je tudi zató zakon postavil, de bi bil bramba zoper nečistost; on prelomi zakonsko zvestobo, katero stanovitno deržati je očitno pred živim Bogam v cerkvi svojimu družetu obljubil, in stori svojimu nedolžnimu družetu nar večí krivíco. Tudi ga ne more huje razžaliti, kakor s tem gréham; in koliko še večí krivíca je, če mu otroke podtakne, ki niso njegovi, kateri kradejo dél poštenim zakonskim otrokam, in nedolžni mož, ki jih za svoje ima, se mora truditi in skerbéti za nje, de jih redí in preskerbí s potrebnim živežem in drugimi rečmi, in njegovi pravi otroci si z njimi premoženje delé. Ni izreči, kakó velika je krivíca gréha prešeštovanja, zató jo je Bog s smertjo štrafati zapovédal nad prešeštovavci. Sv. Duh, ko veliko od hudobije nečistnikov govori, tudi od prešeštnikov reče: »On (prešeštnik) bo pred vsimi osramoten zató, ker ni strahú božjiga spoznal. Ravno takó pojde sleherni ženi, ktera svojiga možá popusti, in iz ptujiga zakona zapusti naslednika: zakaj perveč je bila postavi Narvišiga neverjétna, drugič je zoper svojiga možá grešila, tretjič je prešeštvo dopernesla, in je od družiga možá otroke dobila. — Ona bo preklet spomin za seboj pustila, in njena nečast ne bo zbrisana.» Sir. 23. 31—36. Tudi ljudstva, katerih pamet še ni bila skozi božje razodenje razsvetljena, de bi bile Bogá spo-

znale, so prešeštvo za tako veliko pregrého imele in jo studile, de so prešeštnika, njega in njo umorile, ker jih niso vrednih spoznale, de bi bili več na zemlji živeli.

Koliko družiga hudiga še iz te pregréhe pride, katero nam njeno hudobijo še bolj ostudno pokaže. Med takimi zakonskimi ljudmi ljubezen vgasne in sovraštvo vstane, in če tudi nedolžen družje iz keršanske ljubezni zavoljo Bogá tudi odpusti, sercé vendar le bolj merzlo ostane, ni nikoli več takó zaupljiv, ker ne more pozabiti; težak kamen mu per sercu leži, kteriga bi se rad znebil, de bi bil spet tak, kot pred, pa se ne da. Koliko pohujšljiviga govorjenja pride za to pregrého, kader se zvé. In če so otroci, kakó pohujšani so po starših, ki slišijo prepír in nesramno očitanje pregréhe, in bi Bog hotel, de bi ne vidili tudi bója in pretépa. Večkrat pride iz prešeštvanja eniga družeta, de se še ta drugi zgubi, in potlej je vsa nesreča skupej; pri tacihi ni na zakonsko ljubezen lahko več misliti. In kolikokrat iz prešeštva tudi moríja pride. Kakó pregréha nečistosti človeka oslepi, vidimo nad Davidam žalosten izgled. Gorjé sedanjim časam, v kterih ta gerda pregréha nič več neznana ni!

Ali je nečistost velik gréh?

Nečistost je velik gréh, ker nečistniki ne bodo posedli nebeškiga kraljestva. Svéti Pavel pové Korinčanam: »Nikar se ne motite; ne kurbirji, ne malikovavci, ne prešeštniki, ne mehkužni, ne nečisti s svojim spolam, ne tatje, ne lakomniki, ne pijanci, ne preklinjevalci, ne roparji, ne bodo posedli božjiga kraljestva.» 1. Kor. 6. 9. 10. »Ne véste, de vaše telesa so Kristusovi udje? bom tedej ude Kristusove vzel, in iz njih storil kurbine ude? To ne.» 1. Kor. 6. 16—1. Tesal. 4. 3. Kort. 13.4.

Kakšno nečast stori nečistnik Bogú, kakó nepokorin in nehvaležin mu je, ker njegovo teló je tempelj

svétiga Duha, v katerim Oče in Sin prebivata! Kristus je njegovo dušo po svetim Duhu očistil, ji prvo nedolžnost in svetost v svétim kerstu dal; tam je postal otrok božji, brat Jezusov in sestra, stopil je v svéto družbo svetnikov, v Jezusovo cerkev, postal je ud Jezusoviga telesa in deležnik nebeškiga kraljestva; posvetil ga je svéti Duh, in ga storil svoj tempelj, v katerim prebiva s svojo vsigamogočno gnado. Nečisti kristjan omadeža sveto prebivališe v sebi in v drugim s svojim nečistim gréham, loči se od Bogá, in Bog ga zapustí, ker nečistost napolni njegovo sercé; hudo, nečisto poželenje ga zdej vodi, misli in želje so zdej nečiste, usta, oči, roké in nogé so k službi tega gréha pripravljene, in namest Bogá ljubi svojiga nečistiga tovarša ali tovaršico; zaverže Bogá, mir vesti, svojo čast, premoženje in večno življenje duše; ker sv. Pavel pravi, de tistiga, ki bo tempelj božji, in to ste vi kristjani, omadeževal, bo Bog končal, zató se nečistost med vami celo imenovati ne smé. In zató, ko je gréh nečistosti takó velik, zapové Jezus, de, če bi koga okó pohujšalo, naj ga izdere, in preč verže, bolj je za-nj, de gré z enim očesam v večno življenje, kakor z dvéma v večno pogubljenje; ravno to naj z roko ali nago storí, ako bi ga pohujšale; to je, človek mora pripravljen biti vse raji zgubiti in zapustiti, če bi mu tudi takó ljubo bilo, kot okó, roka in noga, kakor v gréh pasti; vse dati, de le svojo dušo reši od večniga pogubljenja. Bog, kateri bo sodil in obsodil nečistnika v večno pogubljenje, pové, kakó velik je gréh nečistosti, torej spokorí naj se nečisti človek, in spolni naj z dušo in telesam božjo svéto voljo, de se ne bo nad njim zgodilo, kar bo Bog nečistnikom v večnosti storil.

De je nečistost velik gréh, in de ga Bog močno sovraži, pričajo štrafinge, s kterimi je Bog nečiste ljudi kaznoval (štrafoval). Vès svét je Bog s potopam štra-

fal, in Sodomo in Gomoro z ognjem od nebes končal. Ko so se Izraelci z Moabitarскими ženskimi spečali, jih je dal Mozes štiri in dvajset tavežent pomoriti. 4. Moz. 25. Zavoljo nečistosti sta bila David in Salomon nesrečna, sedem mož Sare je bilo precej prvo noč po poroki umorjenih, in dva sodnika zavoljo Suzane s kamnjem ubita, i. t. d. Posebno je pa še Bog zapovedal prešeštovavko s kamnjem pobiti. In sv. Peter pové, de je Bog krivične, zlasti tiste, kateri po mesu, v nečistosti živé, za dan sodbe prihranil. In sv. Pavel pové, de kurbirje in prešeštnike bo Bog sodil. Hebr. 13. 4. Tudi cerkev je nečistnike vselej z veliko in oestro pokoro obkladala, de bi jih bila pred hudimi štrafingami v večnosti obvarovala.

Kaj hudiga izvira iz nečistosti?

1) Nečistost kristjanu um oslepí. Noben gréh človeka takó ne oslepí, kakor ta, neumni živini ga enakiga storí; nečistnik ne posluša nobeniga nauka, ne dobriga sveta, ne vesti, ne mara za Bogá, ne za nebesa in ne za pekel, ne porajta božjiga žuganja, ne obétanja, ne svoje časti, ne zdravja, ne škode; je kakor so bili ljudje ob času Noetovim, in kakor Sodomljani; hodi od svojiga nečistiga poželenja gnan po potih in krajih, kjér bi priložnost najdel Bogá razžaliti. Zató pravi sv. Pavel: »Natorni človek ne ume tega, kar je božjiga.« 1. Kor. 2. 14. Njegovo zaderžanje je tako, de bi ga sam nad seboj sovražil, in ga pogubljenja vredniga imel, ko bi ne bil vès zmoten in oslepljen. Sv. Peter pravi: »Imajo oči polne prešeštva, in ne jenjajo grešiti.« 2. Peter. 2. 14.

2) Nečistost storí človeka terdovratniga. Njegov um je oslepljen, ne spozná, kakó nesrečen de je, naklada gréh na gréh; s tem svojo voljo popolnoma oslabí, de ne želi dobriga, služi le poželenju, strah pred smertjo, sodbo in pogubljenjem zgíne, nagnjenje do gréha se

pa uterdi, de postane navadin gréšnik, in ne more se gréhu odpovedati, če ga Bog iz posebne milosti ne reši, ktére pa ni vreden, in takó se zgodi, de mu pregréhe njegove mladosti v kosti zalézejo in z njim v grob gredó. Job, 20. 11.

3) Nečistost pripravi kristjana ob véro v Bogá in njegove svete resnice. Ko véro zgubí, zgubí tudi veselje do molitve, poslušanja in branja božje besede, do prejemanja svétih zakramentov, in vse to tudi opusti. Prazniki Gospodovi so za-nj nar bolj priložni dnévi gréh délati; za cerkev mu ni več mar, in če tudi iz navade va-njo gré, gré le zavoljo drugih, in svojih misel nima pri Bogu. ampak pri svojim nečistim maliku, in zató ga tudi sv. Duh zapusti, ker ne gré v hudovoljno dušo, in tudi ne prebiva v telesu, ktéro je gréhu služno. Buk. modr. 1. 4.

3) Nečistost oterpne sercé kristjanovo, in ga stori obupati. Sperviga se je sramoval, ako je kako nesramno besedo slišal, pozneje se že smeja, in kmali zabrede v mnoge djanja. Zdej misli, de ni več mogoče čisto živeti in se poboljšati, ker svojo slabost občuti, in svojo nestanovitnost spozná, ko se je hotel včasih poboljšati, pa je spet padel, in je tolikanj gnad zaverigel; vé, de postava je duhovna, on pa vès mesén, in pod gréh prodan. Rimlj. 7. 14. Torej si ne upa na milost božjo klicati, k spovedi se ne more pripraviti, svojih nesramnost brez števila ne more razodeti, vé pa, de brez spovedi in pokore ni odpušenja gréhov, in to ga spet s strahom napolni, takó de v ti znotranji vojski obupa, ostane v gréhih, v nepokori umerje, in večno je nesréčen.

Kaj je kristjanu storiti, de se nečistosti obvarje, in šeste in devete zapovedi ne prelomi?

De se kristjan varje zapeljive pregréhe nečistosti, mora:

1) Bogá prositi, de mu da čisto sercé, in ponóví v njegovim oserčji praviga svétiga Duha, de bi očistil njegovo sercé od hudobnih željá in nečistiga nagnjenja, mu odverníl očí od vsih nevarnih rečí, de bi se ne obudile v njem nevarne misli; de bi ne pripustil, de bi kdaj ognjusil svoje teló, ktero je sv. Duh posvétíl, v katerim prebiva; ker sv. Pavel pravi, de bo Bog tistiga pogubil, kateri bo tempelj svétiga Duha omadeževal.

2) Se mora varovati nevarne priložnosti in bežati iz nje, le v begu bo zveličanje najdel; vsiga se ogibati, kar bi zamoglo k nečistosti napeljati, posebno družine nečistih in družiga spola, in nikoli se zanašati na svojo moč; napúh pride pred padcam, in tacih napúhnjenih je nar več v ta gréh padlo.

V ti rečí nam sv. Duh lép in potríben, in za današnje čase posebno koristen nauk da, kakó se varovati, ker pravi: »Ne ozri se na mnogoželjno ženo, de kje v nje zaderge na padeš. Ne imej družbe s plesovavko, tudi je ne poslušaj, de kje po njenim sladkim petji ne pogineš. Ne gledaj device, de se nad njeno lepoto ne pohujšaš. — Odverni svoj obraz od nalipsane žene, in ne zijaj na ptujo lepoto. Zavoljo ženske lepote se jih je veliko pogubilo, in iz nje se poželjenje, kakor ogenj vname.» Sir. 9. 3—13. »Moj sin! ne glej na goljufijo žene, zakaj žnabli kurbe so, ko satovje, iz kteriga se méd cedí, in njeno gérlo je glajši kot olje, nje poslednje pa je grenkó kakor pelin, in ojstro kakor na obá kraja nabrušeni meč. Njene nogé gredó v smert, in njene stopinje peljejo v pekel. — Odverni svojo pot delječ proč od nje, in ne perbližaj se k durim svoje hiše.» Prip. 5. 2—9. »Moj sin! ohrani zapovedi svojiga očeta, in ne zapusti postave svoje matere. — De te bodo pred hudobno ženo, in pred perliznjenim jezikam ptuje varovale. Tvojimu sercu ne gré njene lepote poželeti, tudi ne daj se z njenim miganjem vjeti. Zakaj kurba je

komej toliko, kolikor grizlej kruha vredna; žena pa drago dušo možá vjame. Zamore li človek ogenj v svojim naročji skriti, de bi se njegovo oblačilo ne vnélo? Ali po žerjavci hoditi, de bi se njegovi poplati ne ožgali? Takó tisti, ki k ženi svojiga bližnjiga gré, ne bo čist, ako se je dotakne.» Prip. 6. 20—29. Starši niso nikoli zadosti skerbni svojih otrok pred slabo perložnostjo obvarovati, se preveč zanesó na nje, in jim preveč pregledujejo Sv. Duh jim oestro zapové svoje otroke varovati, ker pravi: »Terdno varovaj hčer, ktera se ne odverne od gledanja mladenčev, de kje, kader priložnost dobí, ne zaíde. Čuj čez vso nesramnost njenih oči, in ne čudi se, kader za te ne mara.» Sir. 26. 13. 14. To se zgodi, če starši precej sperviga svojih otrok ne varjejo, in jih ne strahujejo, ko so se spridili, potlej več ne marajo za njih svarjenje. Žalostno je viditi, kakó malo starši zapovedi božje poslušajo; komej de je hči malo odrasla, jo že sami peljejo v družino, de jo svétu skazujejo, de vse sliši govoriti, kar ji vediti ne gré, de se z nevarnostjo soznani. Hvalijo se, de njih hči je pametna, desiravno še mlada, še nič hudiga ne pozná; smo jo tudi dobro podučili, kakó se mora v družini zadržati, se lahko zanesemo na njo, in družina, v ktero hodi, je tudi dobra, so vsi pametni. To so starši govorili in govoré, pa vsaki dan je več nečistih ljudi na zemlji, in ti so tisti dobri otroci. Ako bi starši pomislili, de njih otroci so tudi v grehu rojeni, in od mladih dni bolj k hudimu nagnjeni, in de za svoje zveličenje skerken kristjan molí, čuje čez svoje poželjenje, se zatajuje in svojiga hudiga poželjenja vender nikoli zadušil ne bo, kaj imajo vaši otroci drugo, boljši natoro! Še med angelji se je hudobija najdla, gotovo niso vaši otroci bolj popolnoma, kot angelji; če so nekteri angelji grešili, vaši otroci bodo še bolj gotovo, ko jim vse na voljo spustite. Če se pa tudi na svojiga otroka zanesete, ali pa

zamorete drugim upati, s kterimi se družijo, in če tudi res nič hudiga ne mislijo in ne želé, pa hudobni duh misli. Še pobožni ljudjé obojiga spola, če dolgo skupej zahajajo, so si nevarni, kar nas skušnja prepriča; pa tudi to vémo, de lasten spol je nevarin, in veliko jih je pohujšanih po svojim spolu, ker je veči zaupljivost in manji sramožljivost med njimi, kot med drugim spolam. Ne motite se tedej, noben izgovor ne veljá, kteri je čez božje zapovedi, in nikoli ni pripušeno iti v nevarnost, Bogá razžaliti in svojo dušo pogubiti.

3) Delaven biti, in lenobe se varovati; lenoba je začetek veliko gréhov, posebno nečistosti. Prerok Ecehijel pravi: »Začetik hudobije Sodomske je bilo življenje brez déla.« Ezech. 16. 49. Len človek ima mnoge skušnjave, in je nar manj pripravljen skušnjavam se vstavljati. David nam je v izgléd, kakó globoko pade človek v lenobi, dokler je težave v vojski terpel, mu ni bilo mar misliti na gréh nečistosti, ko je pa brez déla bil, je grešil. Sv. Hijeronim pravi: »Vselej bodi delaven, de te hudoba brez déla ne najde. Ko ima človek veliko déla, nima časa na gréh misliti.

4) Mora zméren biti v jédi in pijáci. Jezus zapové se zderžati od obilnosti vina, v kterim je nečistost. In ravno to sv. Pavel zapové: »Ne vpijanite se z vinam, iz kteriga je nečistost.« Efez. 5. 18.

5) Mora sramožljivost ohraniti. Vselej se mora varovati, kaj taciga storiti, česar bi se sramoval pred drugimi storiti; tedej nič gledati, nič poslušati, nič govoriti, nič brati, nič dopustiti storiti, česar bi ga sram bilo; družbe se varovati, kjer ni sramožljivih; z drugim spolam nikoli sam biti, in se varovati veselja vživati, per kterim je sramožljivost v nevarnosti; in nič za majhno imeti v ti reči: kdor se majhniga ne varje, bo kmali v veliko padel.

6) Premišljevali nauke božje in štrafinge, s katerimi je Bog nečistnike štrafoval.

7) Premišljevali strašne in žalostne nastopke gréha nečistosti. Noben gréh človeka takó delječ od Bogá ne odpelja, kot nečistost, de bi skorej ne bilo več upati poboljšanja in sklenitve z Bogam. Ognjusi dušo in teló nečistniku, zmoti mu vso glavo, de se spozabi, kaj je Bogú, sebi in bližnjimu dolžan; de ne vidi svoje velike nevarnosti in nesreče, in ne vé, kaj se spodobi ali ne; zgubi vse veselje do božjih reči, in še zoperne mu postanejo, in na zadnje véra ugasne v njem. Nečistnik postane sam sebi težak zavoljo nepokoja vesti, zavoljo sramotenja pri družih, in zavoljo težkiga spreobrnjenja. Ko je začel grešiti, je mislil, de se bo lahko spreobrn timer, de zdej, ko je mlad, takó živí, ko bo starji, se bo pa spreobrn timer in pokoro storil, in ne misli, kaj mu sv. Duh pové: »De kar se mladeneč navadi, tudi star ne opusti.« Pridig. 22. 6. Takó nepokojin in nespokorin živí, in več dél tak tudi takó umerje.

8) Spomni naj se na Bogá. de Bog vse vidi, karkoli dobriga ali hudiga misli, želi ali rad stori. Bog vidi vse po dnevi, po soncu, ali po noči v temi, domá, ali na polji, ali v hosti, očitno, ali skrivaj storjeno. S. Pavel pravi: »Pred njegovimi očmi ni nobena stvar nevidejoča; ampak vse je golo in odgernjeno.« Hebr. 4. 13. Kaj je obvarovalo Jožefa in Suzano pred nečistim gréham? misel: Bog me vidi; to bo tudi tebe, grešnik, obvarovalo!

9) Spomni naj se, Bog me bo sodil in tudi štrafal. Sv. Duh sam nam pové, kakó močno zamore nas varovati ta spomin, ker pravi: Spomni se poslednjih reči, in vekomaj ne boš gréšil. Ob času skušnjav naj se precej spomni na smert, na sodbo, na pekel, ali na nebesa, na plačilo, ktero vživajo taki, ki so svoje skušnja-

ve premagali, ali na štrafinge, ktere v peklu terpé, kteri so v skušnjave pervolili.

10) Spomni naj se ob času skušnjav na terpljenje in smert Jezusa Kristusa, ki je na vsih udih svojiga svétiga telesa terpel, de je na svojim telesu pokoril vse naše gréhe: kakó ima prebodene roké in nogé, kakó ranjeno je njegovo teló, de bi nam bil skozi svojo svéto prelito kri gnado zaslužil, vredno pokoro storiti. Pomisli naj, kakó bi še mogel nečistosti služiti, ker njegov Bog na križu vesí! in pogleda naj s zaupanjem proti nebesam, od koder si potrebne gnade sprosimo.

11) Večkrat naj gré k spovedi in k svétimu obhajilu. Po svétih zakramentih bo zadobival nar večí gnade in obilno pomoči skušnjave premagati. Varje naj svéto obhajilo nevredno prejemati, in naj ne posluša hudobniga duha, kteri ga od spovedi odvráča.

Priporoča naj se pa tudi vsaki dan v prošnjo device Marije, kakor so se ji svetniki priporočali, in so čistost po nje prošnji in gnado zvesto ohranili.

Nevošljivost.

Nevošljivost je ljubezni do bližnjiga ravno nasproti. Nevošljivec bližnjimu dobriga ne pervaši, je žalosten nad njegovo srečo in vesel njegove nesreče, želi, de bi on imél, kar bližnji ima, in de bi bližji ne imel; tudi rad pomaga, kolikor zamore z besedo in djanjem k nesreči bližnjiga, desiravno njemu k nobenimu pridu ni.

Po izgledih nevošljivih ljudi se bo lahko vsak presodil, ali ima greh nevošljivosti v svojim sercu ali ne. Bog je človeka za zveličenje vstvaril; zaverženiga, hudobniga angelja je sreča človekova pekla, želel mu je pogubljenje, vedil je, de greh bo človeka nesrečniga storil, ga od Bogá odverní, kakor je njega; prizadjal si je človeka v gréh napeljati, in po grehu ga ob nebesa pripraviti, kar je tudi storil. Hudič je bil nevošljiv člo-

veku, kar svéto pismo pové, rekoč: „Bog je človeka neumerjočiga stvaril, in ga po svoji podobi storil. Po hudičevi nevošljivosti pa je smert na svét prišla, in kateri so na njegovi strani, po njem posnemajo.” Buk. modr. 2. 23—25.

Kajn je vidil, de daritev Abeljnova Bogú dopade, njegova pa ne. Kajna je to v sercu bolélo, se je jezil, brata ni mogel več z lepim očesam pogledati, vés bléd in prepaden je bil v obrazu, in mislil in sklenil je brata umoriti, kar je tudi storil. Nevošljiv je bil bratu zató, ker je bil dober, in ga je Bog ljubil. To je oznanovanje, kakor ste od začetka slišali, de se med seboj ljubite. Ne kakor Kajn, kateri je bil iz hudiga, in je svojiga brata ubil. In zakaj ga je ubil? Zató ker so njegove déla hude bile, njegoviga brata pa pravične. 1. Jan. 3. 11.

Bog je Izaka obdaroval z blagam, Filistejci niso mogli sterpeti, de bi takó srečen bil, in ker mu niso mogli družiga hudiga storiti, so mu vodnjak zasuli in zamašili, de ni imel vode svoje živine napajati, in ga takó primorali iz dežele iti. 1. Moz. 26. Znano nam je vsim, zakaj in kakó močno so sovražili bratje Jožefa.

Ko je David Goljata premagal in vojsko dobil, so ženske po mestih, koder so vojšaki šli, péle: Savel jih je tavžent pobil, in David desét tavžent. Savel ni mogel slišati, de Davida bolj, kot njega hvalijo in časté; in to je storilo, de Davida ni mogel več terpeti, in mu je po življenju stregel. 1. Kralj. 18. Nevošljivost je Danijela v levnjak spravila. Dan. 6.

Brat zgugljeniga sina se je jezil, in ni hotel v hišo iti, ko je oče svojimu zgubljenimu sinu od veselja, de je nazaj prišel, gostí napravil. Farizeji niso mogli terpeti, de bi ljudstvo Jezusa častilo, njegove nauke in čudeže pripovedovalo, za njim hodilo; prizadjali so si, ga v kaki besedi vjeti, in ga iz poti spraviti.

Delavci v vinogradu so godernjali, ker so zadnji toliko plačila prejeli, kot prvi, ki so celi dan delali, i. v. d.

Po zaderžanji vsih téh se vidi, de so bili nevošljivi, in kdor je tak, kot ti, ima greh nevošljivosti v svojim sercu, ko je žalosten zavoljo dobriga, ki ga bližnji ima, ali pa ko veselje v svojim sercu občuti, in va-nj pervoli, ko vidi bližnjiga zanevideniga in nesrečniga.

Nevošljiv pa bi ne bil, postavim, če bi bil žalosten sreče svojiga bližnjiga zató, ker se boji, de bo grešnik v sreči še hudobniši postal, druge še huje terl; ali pa ko bi bil nesreče bližnjiga vesel, zató, ker upa, de ga bo nesreča zmodrila in se bo poboljšal; tak bližnjimu dobro želi, mu želi zveličenja, kakor sebi. David je Bogú rekel: »Dobro je meni, de si me ponižal, de se tvoje postave naučim.« Psl. 118. 71.

Tedej greh nevošljivosti človek le takrat storí, ko je žalosten zavoljo dobriga, kar bližnji ima, in vesel hudiga, ktero bližnjiga zadene iz hudobniga serca; ko bližnjiga zavida ali sovraži, in hoče sam imeti, kar poželí in mu dopade, in ga iz napúha boli, de je bližnji v časti, v imenitnim stanu ali službi, ali je srečen v blagu, i. t. d. Zakaj nevošljiv človek se zmirej vjéda v svojim sercu, naj se zgodi bližnjimu, karkoli si bodi dobriga; in če se tudi njemu ravno takó dobro zgodi, mu ni prav, ni zadovoljin, le takrat mu ni po volji, ko se bližnjimu hudo godí. Ne more jih terpeti, ki so z njim enaciga stanú, ker želi, de bi menj bili, kot on. Če so nižjiga stanú, se boji, de bi ne bili sčasama z njim enaciga, če so pa višji od njega, jih pa še težje terpí, ker on ni, kar so uni. Za nevošljiviga nikoli ni; ko se drugi svoje sreče veselé, on žaljuje, in še svoje sreče ni vesel, ko tudi druge poleg sebe srečne vidi. Nevošljiv pa tudi s svojim jezikom nobeniga per miru ne pusti; naj storí bližnji še tolikanj dobriga, je vse

nič v njegovih očéh, vse zmanjšuje pred ljudmi, in v hudo obrača, in če ne more dobriga, kar bližnji stori, ovreči, mu pa slabe naméne podtikuje. Nevošljivec sovraži bližnjiga, in zató mu le hudo želi, posnemlje hudiča, zató svéti očaki nevošljivost hudičev greh imenujejo.

Je nevošljivost velik gréh?

Velik greh je, ker se nevošljivec pregreši zoper Bogá, bližnjiga in samiga sebe. Pregreši se zoper Bogá, ker Bog je Gospod vsiga, od njega vse pride, in če ima bližnji blagó in čast, mu je Bog dal; če je zdrav, umen, pobožen, ga ljudjé radi imajo, je vse le od Bogá, kateri ga v take okoljšine postavi, de si vse to pridobi in ohrani, on víža vès svét. Nevošljivec pa Bogú v roke segati hoče, hoče de bi Bog po njegovi volji svoje darí delil, vzdiguje se zoper Bogá, in mermra zoper božjo previdnost.

Nevošljivec se pregreši zoper ljubezen do bližnjiga. Bog zapové bližnjiga ravno takó ljubiti, kakor samiga sebe. Kdor svojiga bližnjiga ljubi, mu dobro želi in stori, od njega dobro misli in govori, se veseli z veselimi in žaljuje s žalostnimi. Nevošljivec pa ravno nasproti déla, jezi se, ker je bližnji srečen, vesel in časten; veseli se, kader ga vidi nesrečniga in žalostniga. Ali ima tak človeško sercé? Opravlja svojiga bližnjiga, kjer in kolikor zamore, pripoveduje njegove slabosti, in jih še bolj černe kaže, kakor so, de bi ga le bolj v sovraštvo spravil; ali je tak za nebesa, kjer se vsi med seboj ljubijo?

Pregreši se pa tudi nad sabo, ker se ga sovražne misli in želje polasté, mu sercé spridijo, de vès hudoben postane, so mu v navado, in ga tudi v hudobne déla speljejo. Sebi zdravje podkoplje, mir sercá si odvzame, ker se vedno vjéda, kar se mu na obrazu vidi; vès pre-

paden je, kot Kajn. Ločil se je od Bogá, ki je ljubezen sam sebi, in ločil se je od nebes, v ktere le ljubezen pripelja; njemu je nevošljivost v natori, kot hudobnemu duhu, torej tudi njegoviga kraljestva vreden.

Kaj hudiga izvira iz gréha nevošljivosti?

Veliko družih grehov izvira iz nevošljivosti, per nekterih manj, per nekterih več, kolikor hudobniši je sercé; sosebnó pa izvira:

1) Opravljanje, krive sodbe, natolcovanje, obrekovanje in oblagovanje bližnjiga, posebno per ljudéh enačiga stanú, enake službe ali enakih opravkov.

2) Sovraštvo, preganjenje, maševanje, mnoge krivice in tudi morije. Kajn je Abeljna umoril, bratje so hotli Jožefa, Savel Davida umoriti, in judje so Jezusa umorili, vsi le iz nevošljivosti. In nič taciga hudobniga ni, česar bi se nevošljivec ne podstopil storiti.

3) Ostuden greh nehvaležnosti proti Bogú. Ne veselí se dobriga, kar mu Bog dá, in ne zahvali se Bogú za to.

Kaj mora kristjan storiti, de se bo greha nevošljivosti obvaroval?

De se bo pred njim obvaroval, in če je v njem, se ga odvadil, naj:

1) Večkrat premisli, de z njim hudiča posnema in se nebes nevredniga storí, kamor z njim ne more priti, ker v nebesih so le, kteri se ljubijo.

2) Spomni naj se, de Jezus zapové, se po bratovsko in sestrinsko med seboj ljubiti, in ta je pglavitna zapoved; kdor te ne dopolne, vso postavo prelomi, in ta greh odžene žegen božji od duše, ker zaviduje božje darí v bližnjimu.

3) Se mora napúhu odpovedati, ne smé časti človeške lakomen biti, kakor tudi zemeljskiga blagá ne; čast se skadí iz človeških ust, kot dim, in zemeljske

reči bodo minule, kakor bi jih nikoli ne bilo. Pusti naj Bogá gospodariti, on je Oče nas vsih, in vé, kaj déla.

4) Kader bo čutil v sebi, de se njegovo sercé k nevošljivosti nagiblje, naj Bogá prosi, de bi mu dal duha ljubezni, in de bi ga v nji poterdil.

5) Naj Bogá hvali, de je bližnjiga požegnal, in prosi naj ga, de bi bližnjiga pred nesrečo obvaroval.

6) Naj večkrat pred Bogam moli, de naj se le njegova volja zgodi, in obudi svoje želje, se popolnoma z božjo voljo skleniti, in de bi k njegovimu sklepu svojo gnado dal, de bi vedno takih misel bil.

7) Naj nikoli zoper take ne govori, do katerih v svojim sercu nevošljivost čuti. — Kdor si bo prizadeval po teh naukih storiti, se bo s pomočjo gnade božje gréha nevošljivosti obvaroval.

Kaj je nevošljivost?

Nevošljivost je žalost zavoljo dobriga, ki ga bližnji ima, in veselje zavoljo hudiga, ktero bližnji terpi, iz sovražniga serca do bližnjiga.

Požrešnost ali samogoltnost.

Nekteri mislijo, de nezmérnost v jédi in pijáci zveličanju duše nič ne škodje; in nekteri menijo, de se v jédi in pijáci le takrat pregreší, kader se želodec preobloží, de mu je hudo. Kakó je v ti reči soditi, nam sam Bog pové, in njega poslušajmo, ne pa svoje zmotene pameti. Jezus zapové, rekoč: „Varujte se, de vaše serca ne bodo preobložene v požrešnosti in pijanosti in v časnih skerbéh, in de tisti dan na naglim nad vas ne pride.” Luk. 21. 34. In sv. Duh pravi: „Ne bodi pri nobeni pojedini samogolten, in ne poželi vsake jedi, zakaj veliko žertje bolezen prinese, in požrešnost klanje v trebuhu napravi. Veliko jih je zavoljo pijanosti umerlo, kdor je pa trézen, za toliko dalje živí.” Sir. 37. 32—34.

Bog je za človeško dušo teló vstvaril, de v njem in po njem vse stori, kar je treba za časno in večno življenje. De se pa teló ohrani per zdravji, moči in življenji, mu je treba jedi in pijáče, ker ga je Bog že taciga vstvaril, de mu je vsiga tega treba. Iz tega naména je Bog tudi jedi in pijáče vstvaril, je dal človeku želje po jedi in pijáči, dal jedilam in pijáčam tako sladnost, de se človeškim ustam perléžejo, in je storil človeško teló tako, de lačno in žejno postane; vse to je pa storil po svoji modri previdnosti, de je človek primoran svoje teló z jedjó in pijáčo pri življenji in potrebni moči ohraniti. In tega je bilo človeku tudi še v stanu nedolžnosti, pred storjenim pervim greham treba; pa razložek je, de v stanu nedolžnosti je bilo poželjenje jedi in pijáče duši popolnoma pokorno; človek je le tolikanj pozelel, jédel in pil, kolikor je bilo treba teló per zdravji in moči ohraniti. Zdej pa, ko je človeška natura vsa spridena, se poželjenje vzdiguje zoper duha, in želi več, kot mu je treba, in tudi take jedila, ktérih mu ni treba; še pozelel in vživa, kar mu škodije, samo zató, ker njegovim ustam dopade.

Če človek pozelel jedi in pijáč zavoljo njih sladnost, ker mu dopadejo, ne greší, sej jim je Bog dal prijetno sladnost, dokler jih zmérno vživa, in Bogá za nje hvali. »Ali tedej jéste ali pijete, ali kaj druziga délate, vse k časti božji storite.« 1. Kor. 10. 31. Kakor je kristjan dolžan si prizadevati per vsih svojih delih Bogá častiti, ravno takó tudi pri jedi in pijáči, de le toliko jé in pije, kolikor mu je potreba, in bo voljo božjo spomnil. Na tanko méro se pa nobenimu ne more dati, ker niso nature vsih ljudi enake, nekter človek več, nekter pa manj potrebuje; kdor ima težke déla, več potrebuje, kakor uni, ki ima bolj lahke; zraven se pa mora na premoženje in na stan glédati.

Zoper voljo božjo storí, kateri več jé in pije, ko je treba, ki le zató jé, ker mu jéd dopade, desiravno še zadosti imá. Huje greší, kateri le na jéd in pijáčo misli, in vso svojo skerb na to oberne; v jédi in pijáči svoje premoženje zapravlja, dolgé déla, ali storjenih ne plačuje, ker vse zajé in zapíje, in ne prihrani ne za svoje, in ne za uboge, de bi jim v sili dobro storil, kar Bog zapové; kdor zdravju škodljive jedí jé, zató ker se poželjenju priležejo; greší tudi, kdor post prelomi. Takim grešnikom Jezus oistro žuga, ker pravi: »Gorje vam, ki ste siti, zakaj stradali bote.« Luk. 6. 25. Božje kraljestvo ni jéd in pijáča, ampak pravíca in mir, in veselje v svetim Duhu.» Rimlj. 14. 17. »Hodimo pošteno, kakor po dnevi, ne v požrešnosti in pijanosti, ne v kregu in nevošljivosti, temuč oblecite Gospoda Jezusa Kristusa, in ne strežite mesu po njegovih željah.« Rimlj. 13. 13. Sv. Pavel pové, de požrešnike pogubljenje čaká, ker njih Bog je trebuch, in ker živé, kakor sovražniki Kristusoviga križa. Filip. 3. 18. Tudi štrafinge pričajo, de je požrešnost greh. Bog je Izraelce v pušavi štrafal, ker so mesó požrešno jédli. 4. Moz. 11.33. Bogati mož, ker je dobro jédil in pil, je bil v pekel veržen. Jak. 16. 22.

Svéti očaki sploh učé, de kdor hoče popolnoma po keršansko živéti, se mora nezmérnosti v jédi in pijáči odpovedati, in nehati trebuhu streči.

Še pregrešnejši je nezmérnost v pitji vina, kakor v jédi. Bog je človeka malo menj imenitniga, kot angelje vstvaril, ko mu je dal um in pamet, in mu jo tudi razsvetljuje, de spozná dobro od hudiga; in v pijanosti jo zapravi, se poživini, kakor prerok govóri: »Ker je človek v časti bil, ni zastopil, se je poživinil, in je neumni živini enak postal.« Psl. 48. 13. Pijánec je gersí od živine, živina jé in pije le za potrebo, pijánec pa ne vé mére, on govóri, kot uni mož, ki je rekel:

Duša! počivaj, jēj, pīj, in bodi dobre volje; (Luk. 12. 19) ali kakor s. Pavel od taci h govori: »Jėjmo in pījmo, zakaj jutri bomo umerli.« 1. Kor. 15. 32.

Ne greši pa saj smertno ne, kateri le za potrebo pije, ga pa vino goljufá, ker je močnejši, kakor si ga je mislil. Noeta je vino vpijanilo, ker ni vedil, kakšno moč ima v sebi, torej ni grešil. Ni pa brez greha, kdor čez potrebo pije, de se mu pozná po unanjim, ko po več ur dneva pije, desiravno se ne vpijani, kakor svét takim pravi, de znajo vino nositi. Morebiti so ti pred Bogam res veči pijánci, kakor drugi, ki so od malo vina pijani, desiravno tudi ti niso brez greha, ker več pijejo, kot je treba, in to storé zavoljo poželjenja.

Velik greh pa stori, kdor pri vinu svojo pamet zgubi, želodec preobloží, de mu je hudo; ko se nalaš vpijani, ali druge nalaš z vednim natakovanjem, ali po sili vpijani; kdor se skuša z drugimi, kateri ga bo več spil, i. t. d. Takim pravi prerok Izaija: »Gorjé vam, kateri ste močni v vinski pijáči. Iza. 5. 22. Prip. 23. 29—35.

De je pijánost velik greh nas Bog sam uči, ker pravi, de pijánci ne bodo nebeškiga kraljestva dosegli, in ravno zató nas Jezus opominja se varovati, de ne bodo naše serca preobložene v požrešnosti in pijánosti, in nas smert ne prehití, ker bomo mogli stati pred njim, ki nas bo sodil. Luk. 21. 34. Sv. Pavel pijánost tudi med déla mesá šteje, in naravnost pové, de pijánci ne bodo kraljestva božjiga dosegli. Gal. 5. 19—21. 1. Kor. 6. 10. Sv. Duh pravi po preroku Izaiju: »Gorjé vam, kateri zjutrej vstajate, de bi po pijančevanji zahajali in pili do večera, de se od vina vnamete.« Iza. 5. 11. Tedej po božjim razodenji vémo, kaj pijánca čaka.

Kaj sosebno zapelje človeka v to pregreho?

Človek se sam zapelja v to pregreho, ker svojimu

spridenimu poželjenju služi, se ne zatajuje, pijánosti nima za gréh, ne bojí se Bogá, k spovedi ne hodi, svétih zakramentov ne prejeme, kateri kristjanu moč dajejo skušnjave premagati in greha se obvarovati, in ne moli; tako poželjenje močnejši prihaja, zgubi se, in pijánec postane.

Zapelja ga družina pijáncov, ki ga vabijo, mu napivajo, bratovščino z njim pijejo; sperviga pije po malim, pozneje brez mére, takó se ga navada prime, in ne more več brez vina in brez navadnih tovaršev biti. Od tacih zapeljivih pijáncov še prerok Izaija pové, kakó se vabijo: »Pridite, rekó, natočimo vina in vpijanimó se, in bo kakor danes, takó jutri, in še veliko več.» Iza. 56. 12. Navada pa takó močna postane, de je pijánec ložej brez jedí, kot brez vina. In drugi grešniki se saj v starosti poboljšajo, pijánec pa nikoli; starji ko je, večí pijánec prihaja, ni mu več mar za Bogá, ne za zveličanje, ne za čast, ne za svarjenje, v njem se je vse dobro zgubilo, vino je njegov Bog.

Nekteriga dobriga možá in skerbniga gospodárja domači nemír v pijánca spremení. Domá nima mirú, íše ga zunaj hiše, pri vinu si hoče domače sitnosti iz serca zbiti, in med tem se navadi pijánčevati.

Pijánost je večí dél gréh revnih ljudi. Rokodelci, delavci in zanikerni kmetje se pijánčevati navadijo; celi teden težko delajo, v nedeljo in o praznikih si hočejo plačati, boljši dan imeti, zató ker so med tednam terpelí; gréjo v gostivnico, in zapijejo, kar so med tednam terdó zaslužili, in s tem se privadijo pijánčevanja. Kader nimajo toliko, kolikor jim je treba, pa dolgé delajo; in torej se vidi, kakor zaslužek mine, so brez denárja, dolg jim ostane, in zgodi se kar sv. Duh pravi: »Ako nimaš s čim verniti, ti bo še odeja iz tvojiga hrama vzeta.» Prip. 22. 27.

K pijanosti veliko pripomorejo lakomni kerčmarji ali gostinčarji, kateri pijánce k pitju prigovarjajo, de več skupijo, in pijáncam na upanje vino dajejo. Veliko menj pijáncov bi bilo, ako bi bilo menj krivičnih gostinčarjev (oštirjev), kateri po grehu pijánosti krivične dobičke delajo, ki vpitje in jok zapušenih revnih vdov in otrok ne omeči, kateri njegovo krivično hišo kažejo, kjer jim je oče vse zapravlil.

Kaj hudiga izvira iz nezmérne jedi in pijáče?

Veliko hudiga za dušo in teló, za ta in za uni svét.

1) Zguba gnade božje. Brez prenehanja ostane grešnik v svoji hudi navadi, nikoli nima prave grevenge, nikoli prave pokore ne storí, nikoli se prav ne spreoberne, ne služi Kristusu, ampak svojimu trebuhu, ostane sovražnik Kristusoviga križa, in vès oterpnjen.

2) Oslepljenje uma, in po tem nepripravnost in nemarnost k božjim rečem. Bog je človeka po svoji podobi za zveličanje vstvaril, dal mu je um in pamet, de vé izvoliti dobro od hudiga, in z njegovo pomočjo zamore tudi storiti, kar ga zveličenja vredniga storí. Ali požrešni družiga ne vé govoriti, kakor od jedi in pijáče, in v tem potratí svoj čas, kakor de bi bila jed in pijáča božje kraljestvo; trebuh ima za Bogá, opuša službo božjo, in gostivnica (oštarija) je njegova cerkev.

3) Izvíra nespametno govorjenje, prepír, kletev, boji, in dostikrat tudi morija. Pijánc pri svoji zmoteni pameti ne vé, kaj govori, in zoperno ga je poslušati, in nikakor se ga ni moč odkrižati, bolj ko se mu vmika, bolj rine v človeka, in veliko govorjenje ne bo brez greha. Prip. 10. 19. Govorí neumno in nesramno, pôje pohujšljive pesmi, in po tem kaže, de se še dobro zavé;

in ker se radovoljno vpijani, so mu vse nesramne besede in norčije greh, desiravno od nekteriga pravijo, sej le kvantá, ker je piján, sicer pa ne. Med pijánci je prepír; nekteri je trezen prav dober človek, pijaniga pa ni preterpeti, ker nič prav ne ume, kar drugi govoré, vse na se oberne in zató se prec skréga, kolne in rotí. Nektera žena bo to poterdila in povédala, de vse drugo hudo, ktero mora pri pijáncu terpeti, bi rada spregledala, de bi le mir dal, kader domú pride. Sv. Duh pravi: »Vino, ki se po méri pije, dušo in sersé obveselí. Vino, ki se nezmérno pije, napravi zdražbe, jezo in boje.« Sir. 31. 36—39.

4) Po nezméri v jédi in sosebnó v pijáči se nagnjenje do nečistosti poviša. Sv. Pavel zapové, rekoč: »Ne vpijanite se z vinam, iz kteriga je nečistost.« Efez. 5. 18. »Iz vina pride nečistost, in iz pijanosti hrup, kdorkoli nad tem veselje ima, ne bo moder.« Prip. 20.1. »Vino in žene storé, de modri odpadejo, in umni zaničljivi postanejo.« Sir. 19. 2. Koliko hudiga se zgodi v pijanosti, kar bi človek per zdravi pameti ne storil; v pijanosti pozabi mladeneč na svojo čast, in zakonski na svojo zvestobo; zató pravi sv. Pavel, de v vinu je nečistost.

5) Z neméro v jédi in pijáči se zdravje poškodje in življenje prikrajša, kdor pa zmérno žíví, je zdrav in dolgo žíví, ker natora človekova je z malim zadovoljna. Sv. Duh pravi: »Veliko jih je zavoljo pijanosti umerlo, kdor je pa trézen, za toliko dalje žíví.« Sir. 37. 34. »Nar boljši je sercé z gnado uterditi, ne z jedmi.« Hebr. 13. 9.

6) Pijánost storí človeka zaničljiviga, pripravi ga ob čast in poštenje pri ljudéh. In kader hoče svét svojo zaničljivost pokazati, pravi: Pijánec je, in s tem hoče povédati, de je nič vreden človek. Pa še po smerti od njega slabo govoré. Sv. Duh to od njih pové, rekoč:

»Brez časti bodo umerli, in bodo med mrtvimi vekomaj v nečasti.« Buk. modr. 4. 19. In svet pravi: Spil se je, in zato je umerl.

7) Iz nezmére jedi in pijáče pride zapravljivost in uboštvo. Sv. Duh pravi: »Kdor pojédine ljubi, bo v pomanjkanju.« Prip. 21. 17. »Kteri pijánčjejo in si med sabo pojédine napravljajo, se bodo spraznili, in zaspanec se bo s cujnami oblačil.« Prip. 23. 21. Revezu ni nikoli vino predrago, otroci in žena pa domá stradajo, ko oče v gostivnici (oštarii) zapravlja, in zdihujejo nad očetovo nerodnostjo in nad krivičnim gostinčarjem, ki pijáncam piti daje.

8) Iz pijánosti pride zguba večniga zveličenja. Kakor je pijánc za svojo družino nar veči nesreča, ker ne skerbí, ne za njih dušo, ne za teló, takó je tudi sebi za večno nesrečo. Ne veruje ne Bogú, ne cerkvi, hodi po široki poti grešnikov, ne posluša dobriga sveta, ostane vès oterpnjen v svoji navadi, in brez pokore nesrečno umerje. To je delež in konec pijáncov. Zató je cerkev pijánce po več lét ojestro s posti pokorila, in se ni na spreobrnjenje pijáncov nikoli zanesla; navadnemu pijáncu je še le ob smertni uri svéte odvéze ni dala, in ga v žegnano zémlo ni pokopala.

Spomnite se vi nesrečni na ljubeznivo opominovanje svétiga Petra, ker pravi: »Bodite trezni in čujte, zakaj vaš zopernik hodi okoli vas kakor rujoveč lev, in iše koga bi požerl.« 1. Petr. 5. 8. In če vas še nič več ne peče, ker ste nebesa zapravili, in se več ne tresete pred peklam, ki ste si ga zaslužili, in vas vse to omečiti ne more, naj vas saj omeči žalovanje, zdihoвање in jok vaših žen, otrok, staršev in dobrih prijatlov; in če vas tudi vse to od pijánosti ne zamore odverniti, vas bo klétev svetá v grob spremila, in s kletvijo božjo obloženi bote v grobu gnjili, in gorjé vašim ubogim dušam.

Kaj je treba storiti, de se človek nezmére v jédi in pijáči varje in odvadi?

1) Bogá naj prosi, de mu da svojo gnado, de bo hotel in zamogel nagnjenje do nezmére v jédi in posebno v pijáči premagati; naj večkrat premisli kaj Bog zoper nezméro v jédi in pijáči govori, in de požréšniku z večnim pogubljenjem žuga, in de mu ne odíde, ako se ne poboljša, ker vse je večno res, kar Bog govori.

2) Naj pri jédi in pijáči ne iše razveseljenja svojiga gerla, naj nima trebuha za svojiga Bogá, naj vselej jé in pije le za potrebo, de si zdravje in moč telesa ohrani, de bo zamogel dolžnosti svojiga stanú zvesto dopolniti, in naj misli, de ne živi zató, de bi jédil in pil, ampak jé in pije, de bo živel.

3) Naj si večkrat kaj priterga v jédi in pijáči, de bo ložej svoje nagnjenje ukrotil; naj se posti, če je kterikrat v požrešnost padel; naj se navadi le v navadnih k jédi odločenih časih in sicer nikoli jésti in piti, in naj si ne zbéra v jédi ali pijáči.

4) Naj se varje družine pijáncov in iz priložnosti naj beží, naj ne gré v gostivnico, in če se ne more vselej priložnosti umakniti, naj se na Bogá in na svoje zveličenje spomni.

5) Naj pomisli, kaj že hudiga za ta svét iz pijánosti pride, ker je pijánc na pameti vés zmoten, ljudém v smeh, gospodarstvo péša, uboštvó pokrije hišo in družino. Zapravi premoženje, zdravje, in pred umerje, kakor, ako bi bil trezno živel.

6) Premisli naj, koliko še družih gréhov storí, kteri iz njegove prostovoljne pijanosti izvirajo.

7) Naj se večkrat spomni na strohljivost svojiga telesa, kaj mu bo pomagalo, ako je svoje teló dobro pasel? jéd červov bo pred ali potlej. Svét evangéli pravi: »Bogatin je dobro jédel in pil, in ko je umerl, je bila njegova duša v pekel pokopana.» Luk. 16.

8) Spomni naj se na Jezusa Kristusa in na svetnike, ki so svoje nedolžne telesa z postam pokorili; kakó hoče po pameti nebesa upati, ker svojimu telesu vse privoli! In naj pomisli, de en nedovoljen post iz ljubezni do Bogá opravljen, ga bo bolj potolažil na smertni postelji, kakor naj boljši gosti ali pojédine, ki jih je v svojim življenju vžival.

Kaj je tedej žertje ali samogolnost?

Je nezmérnost v jédi in pijáci.

Jeza.

Za zveličenje skerbni kristjan posnemlje Jezusa in je krotak, se ne da razdražiti, ne vračuje hudiga za hudo, ne stori krivíce nobenimu, zató ker so jo njemu storili, ampak za hudo dobro poverne, ker vé, de takó storiti je po volji božji. Kdor je pa nevoljin, jezin, kader se njemu ali komu drugimu kaj zoperniga zgodi ali stori, ga kdo v resnici razžali, ali si le domišlje, de ga je hotel razžaliti, in se togotí, se pregreší zoper božjo voljo, ker mu Bog zapové krotkimu biti. Jeza je keršanski čednosti krotkosti ravno nasproti.

Jezi je vsak človek po svoji natori podveržen, pa dober kristjan jo po véri premaguje in v sercu zaduší, ker vé, de jo Jezus prepové.

Iz kogá izvira jeza v človeku?

Jeza izvira v človeku iz lastne ljubezni, ker človek sebe ljubi, in hoče, de bi ga nobena zopernost ne doletela. — Izvira iz nagnjenja, ktero ga žene vse razžaljenje od sebe odverniti, in sovražniku se vstavlja. — Izvira tudi iz napúha lakomnosti, časti in blagá. Napúhjen človek v sé zaljubljen, ne more sterpeti, de bi sovražen bil, ker sebe visoko obrajša, vse, kar stori, je v njegovih mislih prav, in torej se jezí, ako bi kdo čez-nj kaj rekel. Ravno takó tudi izvira iz lakomnosti blagá;

če je kaj poškodovan, ga precej jeza stare. — Pride iz prejšnjiga sovraštva; ker od svojiga zopernika zmirej le hudo misli, ga prec nar manjši stvar razjezi. — Pride tudi iz navade; ko se je človek že od mladosti navadil se za vsako reč jeziti, de le ni popolnoma po njegovi volji: razjezi ga délo, ako mu prav od rok ne gré, živina, ako po njegovi volji ne gré, ne stori, ali kaki drugi opravki; že se jezi, ako se ob kamin spodtakne, se ureže, vdari, i. t. d. — Pride iz bolehniga telesa, bolezen stori človeka občutljiviga, ne presodi vsiga, kar se zgodi, kakor bi po keršanski ljubezni presoditi mogel. Tudi zoperne opravila ali druge neprevidene okolišine človeka naglo v jezo napeljejo. — Izvira pa tudi iz ljubezni božje in bližnjiga, ker pravičen kristjan ne more hudobije ali krivice terpeti, in se nad tem razjezi.

Po izvirkih, iz katerih jeza v človeku izvira, se pa tudi razsodi, de ni vsaka jeza greh, de nektera je večí, nektera manjši gréh; po zunanjim soditi se scer vsaka enaka po človeku pokaže, razloček je pa vender velik, ker je tudi nektera pravična od Bogá zapovedana.

Kolikera je jeza?

Dvojna, pravična in gréšna. — Pravična je jeza, ako človek nevoljo občuti nad greham, ker se Bog žali, ali nad krivico, ki se bližnjimu stori, ker taka jeza pride iz ljubezni do Bogá in bližnjiga, tode ne smé zmérna biti, in ima upanje po nji hudo odverniti, de se bo dobro storilo in bližnji poboljšal, scer je zastonj se jeziti.

V svétim pismu več takih izgledov pravične jeze zapisanih najdemo. Močno nevoljin je bil Mozes nad Egiptovskim kraljem, ki ni hotel biti Bogú pokoren Izraelsko ljudstvo izpustiti. Jezil se je nad poslanimi v Kanansko deželo, ker so lagali in ljudstvo motili, kakó hudo de jim bo v obljubljeni deželi. Taka svéta nevolja

je Jezusa obletela nad kupci in prodajavci v tempeljnu, de jih je s tepežnico iz tempeljna stepel. Ali ta jeza, ktero sta Jezus in Mozes imela nad hudobijo ljudstva, je bila le ljubezen do Bogá in bližnjiga; in kdor se nad hudobijo jezi, ker vidi, de ljudje ne dopolnejo, kar Bog zapové, ima bolje reči, ljubezen do Bogá in bližnjiga v sercu. Ljubezen se takó močno vname za resnico in pravico, de se človek spremeni in je vès goreč za dobro; on želi, de bi se bližnji poboljšal; zatóg pa tudi ne sovraži, temuč nad njegovo nerodnostjo in nepokoršino se jezi. Tako svéto jezo sv. Pavel zapové, ker pravi: »Jezite se, in nikar ne grešite.« Efez. 4. 26. Vsak dober kristjan se vname za čast božjo in dobro bližnjiga. Dobri duhovni so nejevoljni nad nepokoršino in pregrešnjim zaderžanjem kristjanov, vikši nad nepokoršino podložnih, starši nad neubogljivimi otroci, gospodarji nad nerodnimi, slabimi posli. Taka jeza je potrebna posebno pri tacih, ki za krotko besedo ne marajo, če jim bolj oestro in dereče ne zapové, ali prepové, ali jih posvari; tode modrost jo mora vízati, de se več hudiga, kot dobriga ne zgodi. In kdor ni goreč za dobro, ima slabo znamnje nad sabo, de ne ljubi ne Bogá ne bližnjiga. »Kteri postavo zapusté, hvalijo hudobnika, kteri pa postavo spolnujejo, se čez hudobnika jezé.« Prip. 28. 4.

Pregrešna je pa jeza, kader se človek po krivici jezi, in kader je nezmérna. Ako bi se človek brez potrebe za kaj majhniga jezil, ali zatóg jezil, de bi bližnjiga razdražil, kjer bi bilo bratovsko opominovanje, ali bolj oestro posvarjenje zadosti, bi grešil. Nekteri je bolj občutljive nature, ga nanagloma jeza prime, pa va-njo ne pervoli, si iz glave zbija, kar ga je razžalilo ali zdrazilo, mu ni greh; ker greh le iz našiga pervoljenja pride, in dokler ne dovolimo, je zoper našo voljo, ni greh. Če je jeza majhna in hitro mine, in bližnjiga,

nad katerim se je jezil, zmirej še ljubi, mu dobro želi in stori, je jeza le majhen greh.

Če je pa jeza nezmerna ali vkoreninjena, s sovraštvam bližnjiga, s željami se nad njim maševati, z vošenjem hudiga, s skletvijo, preklinjevanjem, gerdim zmerjanjem skljenjena; če se drugi nad njim pohujšajo, z besedo, kader ljubezen bližnjiga v sercu vgasne: je velik greh, ker Bogá ljubiti čez vse, bližnjiga pa kot samiga sebe, je prva zapoved keršanskiga življenja, in kdor te ne dopolne, ne živi po keršansko, njegova duša je mrtva za Bogá in za večno življenje. Ta razloček med jezo sam Jezus stori, ker pravi: »Jest vam povém, de vsaki, kateri se jezi nad svojim bratom, bo kriv sodbe; kdor pa svojimu bratu reče raka, bo kriv zborra; kdor pa reče norec, bo kriv peklenkiga ognja.« Mat. 5. 22. Jezus judam pové, de ne greši le tisti, kakor oni mislijo, ki se iz jeze bojuje, ali ki bližnjiga umori, ampak vsak greši, ki se čez ljubezen bližnjiga v jezi pregreši; huje se pa pregreši, če ga z razžaljivimi besedami v jezi žali; in kdor ga pa z gerdimi besedami zmira, ga zasramuje, in mu iména daje, ktere se človeku po božji podobi vstvarjenimu, otroku božjemu nikakor ne spodobijo, se še takó hudo pregreši, de je zavoljo svoje jeze pogubljenja vreden.

Izgovarja se nekter, de se je mogel jeziti, ker mu je bližnji krivíco storil. Kdor po svoji spačeni natori živi, bo vsak greh lahko izgovarjal, ker pri vsakim grehu so skušnjave, ktere ga napeljujejo. Ali keršanska ljubezen je poterpežljiva in prizanesljiva, se ne da zdražiti. Jeza pa pamet človeško hudo premoti, zató hoče v jezi vsak človek prav imeti; če je pa človek zraven še napúhnjen, se potlej pa še menj da potolažiti, ker napúhnjen v svojih mislih vselej vse prav stori in ima, in osramotenja, če bi mu kdo rekel, de ima prav, ne more preterpeti; tedej mu po njegovim razsojenji jeza

zmirej močnejši prihaja, in vidi, če se mu krivica godí, če tudi res ni. In če bi tudi res bilo, moj kristjan! de te je razžalil, krivico ti storil, ali hočeš zató, ker je on grešil, svojo dušo poškodoval, tudi greh in svoji duši krivico storiti? Véra te uči jezo premagati, in Jezus ti je v izgled kakó se zaderži proti tistim, kateri ti krivico delajo. Uči se od njega, ki te bo sodil, krotak in ponižen biti, in odpustiti svojim sovražnikom. Kakó hočeš, de bi ti Bog usmiljenje skazal, dokler v svojim sercu jezo kuhaš zoper svojiga bližnjiga?

Nekteri se s tem lepiga déla, ko pravi, de si ne more kaj, ko ga jeza zgrabi, pa se okoli oberne, je pa precej dober in se kesá. Ali kar je hudo pred Bogam, zmirej hudo ostane, če se tudi precej kesá; in ravno to priča, ko se takó lahko precej razserdí, de nima prave grevenge in ne volje jezo premagati in Bogú pokoren biti, kateri krotkost in ponižnost zapové, in zató mu njegova nepokoršina zmirej le greh ostane.

Tudi pravi nekter, če se tudi jezim in kolnem, vendar nobenimu škode ne storim. Krivíčna jeza zmirej greh ostane, ko jo Bog prepové. Z besedo družiga razžališ, ena beseda drugo prinese, in takó prepír vstane, kar je zoper božjo zapoved. Sv. Duh pravi: »Med napúhnjenim je vselej prepír.« Prip. 13. 10. »Togoten človek bóje napravi, poterpežljiv napravljene potolaži.« Prip. 15. 8. »Véste bratje moji preljubi! bodi pa vsak človek hiter k poslušanju, kesan pa k govorjenju, in počasen k jezi; zakaj človekova jeza ne déla pravíce božje.« Jak. 1. 19. 20.

Kaj hudiga pride iz gréšne jeze?

Veliko hudiga:

1) Omota pameti. Jedin človek je vès zmoten, vès spremenjen in drugačin, kakor po navadi, ne pozná prijatlov, ne pravíce, ne posluša dobriga sveta, sodi brez

pameti, vse je prav, kar njegova togota v njemu govori, jeza mu luč resnice vgasne, enak je norcu, in greši kot neumna zver. »Ne bodi naglo jezen, zakaj v norcovim naročji jeza počiva.« Pridg. 7. 10.

2) Zmerjanje, zaničevanje, razžaljenje bližnjiga in kletev. Sv. Duh pravi: »Težak je kamen, in težak je pèsik, ali norca jeza je težji od obojih. Jeza in divja serditost ste brez usmiljenja, in zdraženiga silo, kdo bo prinesel.« Prip. 27. 3. 4.

Neznano in strah je viditi razserdeniga človeka, on je, ko bi bil obseden, vès obraz je spremenjen, na vsim životu se trese od togote, neznano hudo vpije, vse, kar nar več hudiga in ostudniga more zoper svojiga bližnjiga govoriti, govori, kar je in ni; vse drugači vidi svojiga bližnjiga, kakor je, in kar si more zmisliti, de bo bližnjiga razžalilo, bo govoril, vse iména mu bo dal, le praviga ne: ako ga pa hoče kdo svariti, ga bo še huje razkačil, ga bo precej svojiga sovražnika imenoval, in skupil bo, ker nobenimu ne prizanese; jeza pameti moč odvzame. On preklinja, priséga, Bogá, nebesa in pekel na pričo kliče, svojo dušo zastavlja, sebe in druge hudícu izdaja, i. t. d., takó de ga je groza poslušati. Vsak naj stori, kar svéti Duh uči: »Ne delaj prijaznosti z jezi podverženim človekam, tudi se ne pečaj s togotnim možem, de se njegoviga zaderžanja ne naučíš, in priložnosti ne dobiš svojo dušo pohujšati.« Prip. 22. 24. 25.

3) Iz jeze pride sovraštvo, preganjanje, maševanje in poškodovanje bližnjiga. Jeza se po občutkih telésa razodeva, naglo se vname; naglo jezen vse pové, kar mu je v sercu, ko je zmoten, tudi stori, česar se pozneje kesá, kader se sercé ohládi. Jeza je v togotnim človeku enaka ognju, ogenj naglo okoli sebe grabi in požgè vse, kar mu je na poti; ko je pa vse požgal, vgasne, ravno takó jezni v jezi naglo vse déla, in s kesam jeza mine. Ali drugač je, ko se jeza v sercu

vkorenini, in to se kmal zgodí, če se je človek ne varje in je ne premaguje, ona sovraštvu in maševanju pot odprè, se v hude želje spremeni, in takrat je bližnjemu togoten še le prav nevaren. Zdej togoten in serdit človek ne kaže svoje jeze po svojih počutkih, de bi se vidila, in de bi ti vedil se ga ogibati; želje njegove so v sercu skrite, zdej déla s pomiselkam, počasi in potuhnjeno, in mašuje se nad bližnjim s serčnim veseljem, škodije mu, kjer in kolikor zamore z jezikam in djanjem, prizadeva si mu sovražnikov napraviti, kolikor zamore, nagaja mu in tare ga, če ga le more; in ker je pamet od sovraštva oslepljena, ne more več razsoditi, kaj je prav in kaj je hudo. Misli pri vsih svojih délih in svojim govorjenji, de prav stori, se pravičniga misli in déla, desiravno je vès hudoben v svojim sercu, svojiga bližnjiga pa vsiga hudobniga vidi. On se ne pozná več, in tudi Jezusove zapovedi, sovražnike ljubiti, nič več ne vé, in če jo tudi še vé, misli, de ga ne zadéne, ker je pravičen, in kar stori, je vse po pravici. O kakó močno bi se mogel vsak kristjan jeze varovati, ktera lahko in naglo sovraštvo in maševanje v sercu vkorenini. Zató zapové sv. Pavel jezo precej iz serca izgnati ali jo zadržati, ker pravi: »Vaša jeza naj mine pred sončnim zahodom.« Efez. 4. 26. »Ne delajte si, prelubi! sami pravice, ampak dajte prostor jezi. Zakaj pisano je: meni sliši maševanje, jest bom vernil, reče Gospod. Temuč če bo tvoj sovražnik lačen, daj mu jésti, ako je žejin, daj mu piti. Zakaj, ako to storiš, boš žerjavico na njegovo glavo nosil.« Rimlj. 12. 19. 20. »Ako kdo poreče, ljubim Bogá, in bo svojiga brata sovražil, je lažnik.« 1. Jan. 4. 20.

4) Iz jeze pridejo težbe, boj in morjenje, ker jezen človek samiga sebe pozabi.

5) Škoda na duši in telesu. Jezni in sovražni človek si na zdravji veliko škodje in življenje prikrajša;

napravi si veliko sovražnikov, in če so še sovražni proti njemu, jih še bolj razdraži, de ga še bolj zavidajo; zapléte se tudi v drage pravde, in po njih si premoženje manjša. Na pameti je vès zmoten od sovražnih misel, ne more moliti in ne dopolni dolžnosti, ktere mu véra zveličanje zadobiti naloži; duša v dobrim védno slabí, hudobni duh čez-nj moč zadobí, in dušo v mnoge zmotnjave spravi, in takó se večne jeze božje, pogubljenja vredniga stori, ker Jezus pové, de bo sodbi podveržen in v peklénski ogenj veržen.

Kaj mora kristjan storiti, de se bo pred jezo obvaroval?

Ker je krivíčna jeza takó velik greh, de kristjan po nji zgubí večno življenje, in ker ni mogoče, de bi na svétu med ljudmi in med mnogimi opravki tudi nar bolj mirni človek od jeze skušan ne bil, in kader bi skušan bil, lahko ne grešil; mora vse pripomočke k svojimu pridu obrniti, de skušnjavo premaga in krotak ostane. K temu je treba:

1) Moliti. Vsak dober dar pride od Bogá, torej naj človek precej, kakor čuti v sebi, de se jeza v njem vzdiguje, Bogá prosi pomoči, in Bog mu jo bo dal, de bo v sercu krotak in ponižen ostal.

2) Spomni naj se na nauke svéte vére, ki mu jezo prepovedujejo, na Jezusa, ki je vselej krotak in ponižen bil; na življenje svetnikov, kteri so bili tudi jezi podverženi, in so vender krotki ostali; kar je bilo njem mogoče, je tudi nam mogoče s pomočjo gnade božje.

3) Kader nevoljo v sercu občuti, in se jeza v njem vnéma, naj se usmili svoje duše, in naj nič ne govori, in nič iz naglosti ne stori, kar njegoviga zopernika zadéne; zakaj takrat že ni več pri zdravi pameti po pravići razsoditi; kar se mu takrat pravično zdí, bo po tem, ko se jeza v sercu poleže, krivíčno in nespametno

najdel. **Sv. Jakob** pravi, de človek v jezi ne déla, kar je pravično pred Bogam. In **sv. Duh** pravi: »Gorši je poterpežljiv, kakor močen človek, in kdor sam čez se gospoduje, kakor ta, ki mésta premaguje.» Prip. 26.32.

4) Naj si iz glave izbije misli do hudiga, in kar mu je bližnji prizadjal ali storil, in naj nič ne govori od tega; pomisli naj, de bližnji morebiti ni mislil takó hudo storiti, kakor je storil, in de vsak človek mora kaj terpeti na svétu; de se hudo zgodí človeku ali po naredbah, ali pa po dopušenji božje previdnosti. **Bog** svoje otroke večkrat skuša s zoperniki, de jih ponižuje in jim priložnost da, se v lepi čednosti poterpežljivosti vaditi, ali pa de jih od gréhov čisti, ali pa jih zavoljo njih na svétu štrafuje; in pomisli naj, de vse, kar **Bog** stori, v prid naših duš in za naše zveličenje stori. In kader že mora terpeti, takó naj raji voljno terpi, če se pa jezi, le težje terpi, in nevolja čedalje huje prihaja, gnada pa v njem slabí, tedej težje jezo premaga.

5) Naj pomisli, kakó poterpežljiv je **Bog** do svojih nepokornih otrok, kateri tolikokrat grešé, si večne štrafinge zaslužijo, in jim vender le prizanaša, ker čaka, de bi spoznali svoje grehe in se poboljšali. Vesel naj bo, če po krivici kaj terpi, ker **Jezus** zveličane imenuje tiste, ki krivico voljno terpé. Če je pa tega vreden, kar terpi, naj si oberne v pokoro svojih gréhov, in naj se poniža pod roko božjo, ktera ga po zasluženji tukej tepe, de bi mu v večnosti prizanesla. Odpové naj se napúhu, in spomni naj se, de tisti, ki ga žaliyo, so sicer spačeni na svoji natori, in ga ne ljubijo po keršansko, pa so vender z njim v zavézi, kot kristjani, imajo z njim vred božjo podobo, so otroci tistiga Očeta v nebesih, kot on, odkupljeni s svéto kervjo **Jezusovo**, in želé ravno tiste nebesa doseči, kot on.

6) Naj beži iz priložnosti, in naj se zmoti z drugimi rečmi, de ga ne bo nevolja motila, in če se je

pregrešil iz naglosti v jezi, naj se ne sramuje obstati svojiga pregrešenja, in prosi naj za zaméro; to bo veliko pomagalo k poboljšanju, in ga pred drugim padcam obvarovalo.

7) Stopi naj v svojih mislih pred sodni stol sodnika vsih ljudi, kader se bo jeza polehla in sercé mirno postalo, in pomisli naj, kaj hudiga je v jezi storil, in kakó hudo je ranil svojo dušo. Strah pred zasluženjo prihodnjo štrafingo ga bo presunil, kesal se bo, de je svojiga ljubiga Boga razžalil, in se spet takó delječ od njega ločil; ker je bil do zdej še veliko boljši, se je na enkrat spet vès spremenil; kesal se bo, in sklenil bo v svojim sercu prihodnjič jeze se varovati, se zastran v jezi storjeniga hudiga pokoriti, z njimi, ki so ga razžalili, krotko govoriti, in ljubeznivo in prijazno proti njim se zadržati, in jim dobro storiti, de sčasama svoje hudo nagnjenje ukrotí, in bližnjiga spet takó ljubi, kakor Bog zapové.

De se pa razserdeni človek nad svojim bližnjim maševal ne bo, naj:

1) Premisli kaj sv. Duh pravi: „Kdor se maševati hoče, nad njim se bo Gospod maševal, in mu bo gréhe terdno zadržal. Odpusti svojimu bližnjimu zoper tebe krivičnimu, in tedej bodo tebi na tvojo prošnjo gréhi odpušeni. Človek derží jezo nad človekam, in pri Bogu zdravja iše. On sebi enakimu človeku usmiljenja ne skaže, in prosi zavoljo svojih gréhov, in pri Bogu odpušnja iše, kdo bo za njegove gréhe sprosíl. Spomni se na poslednje reči, in jenjaj v sovraštvu biti. Spomni se na božji strah, in ne jezi se nad bližnjim.“ Sir. 28. 1—8.

2) Naj pomisli, kakó nespametno in neusmiljeno sam s seboj déla, kader hudo s hudim povračuje; pregreši se zoper božjo zapoved, kakor se je njegov sovražnik pogubil, postane ubijavec svoje duše, ker svojo dušo in

teló v večni ogenj verže; pred je bil le njegov sovražnik hudoben, zdej sta pa dva, ker je tudi on. Bolje ti je, de ti dober ostaneš, in se ne mašuješ nad njim, če se tvoj sovražnik noče poboljšati.

3) Prevdari naj sam pri sebi, ako se nad bližnjim mašuje, Bogú v pravíce séga, ker le Bogú gré se maševati, on je Oče vsih, kakor sam skozi svétiga Pavla govori in maševanje prepové, rekoč: »Ne delajte si sami pravíce, ampak dajte prostor jezi, zakaj pisano je: Meni gré maševanje, jest bom vernil, reče Gospod.» Rimlj. 12. 19.

De bi se pa tudi jeza v sercu ne vkoreninila in v sovraštvo ne spremenila, in de bi bližnjimu storjene krivíce iz serca odpustil, naj jezni človek tudi še pomisli:

1) Jezusovo zapoved, ker pravi: »Ljubite svoje sovražnike, dobro jim storite, ki vas sovražijo, in molite za nje, ki vas preganjajo in obrekujejo, de bote otroci svojiga Očeta, ki je v nebesih, kateri da svoje sonce sijati na dobre in hudobne, in dež pravičnim in krivičnim. Zakaj ako tiste ljubite, ki vas ljubijo, kakošno plačilo bote imeli? Ali ne déljajo tega tudi colnarji? Ako pozdravljate le svoje brate, kaj storite več? Ali ne déljajo tega tudi malikovavci? Bodite tedej popolnoma, kakor je vaš Oče v nebesih popolnoma. Mat. 5. In kakó zamore reči v svétim očenašu: Odpusti nam naše dolgé, kakor tudi mi odpušamo svojim dolžnikom; če bi ne odpustil, in sam sebi bi prosil večno pogubljenje.

2) Spomni naj se besed svétiga Janeza, ki pravi: »Slednji, kateri svojiga brata sovraži, je ubijavec. In véste, de noben ubijavec nima večniga življenja v sebi obstoječiga.» 1. Jan. 3. 15. Tak ne umorí le sebe na duši, ker gnade božje ne ohrani več v sebi, ampak umorí tudi svojiga bližnjiga s svojo jezo, ker mu smerti želi, de bi ga iz poti spravil; Bog pa vidi njegovo vo-

ljo, njegove hude želje, v ktere privoli, torej je pred Bogam ubijavec, desiravno pred svétam ni. Pa tudi notranje ubijanje s privoljenjem se lahko v ubijanje telesa spremení, de v sovraštvu bližnjimu življenje vzame, kar žalostna skušnja sèm ter tjà v resnici tudi poterdi.

Bog zapové bližnjiga ljubiti, kakor sebe, kolikor je mogoče, mu dobro storiti, in po Jezusovim izgledu tudi svoje življenje za-nj v nevarnost postaviti in ga zgubiti, če je taka potreba; sovraštvo pa pogasi vso ljubezen do bližnjiga, brani mu dobro storiti in za-nj moliti; védno mu pripoveduje vse slabosti bližnjiga, déla mu ga zmirej bolj zoperniga, in ne da mu viditi kaj dobriga nad bližnjim. In kakošno škodo si sovražen človek napravi, ko pusti sovraštvo v sebi govoriti in gospodariti? Kakó hoče zveličanje upati, k Bogú priti, z njim sklenjen biti, ker mu ni nič podoben, ker le véra z delavno ljubeznijo sklenjena, opraviči in zveliča človeka.

3) Naj si prizadeva spet oživeti v sercu ljubezen do bližnjiga, ktero mu je sovraštvo zadušilo, de jenja ga sovražiti, se z njim spravi, in ga spet ljubi, in naj prosi Bogá, de mu iz serca vzame vso zopernost do bližnjiga. In kader bi se mu sovraštvo v sercu vzdigovati začelo, naj si ga zbija iz glave, poniža naj se pred Bogam, govori naj pohlevno z njimi, s kterimi je v sovraštvu bil, stori naj jim kaj dobriga, de ne bo dopustil gréha čez se gospodovati, kteri je pogubljenje človekovo.

Ljubi izvoljeni božji! poslušajte svétiga Pavla, in storite, kar nas vse prosi, rekoč: Prosim pa vas po krotkosti in pohlevnosti Kristusovi, de zapustite jezo, nevoljo, hudobnost, klétev, gerdo govorjenje. Oblecite, kakor izvoljeni, svéti in ljubi božji, preserčno usmiljenje, dobrotljivost, ponižnost, pohlevnost, poterpežljivost. Prenesite eden družiga in odpustite si med seboj, če se ima kdo čez koga pritožiti, ravno, kakor je Gospod vam

odpustil, takó tudi vi. Verh vsiga tega pa imejte ljubezen, ktera je zvéza popolnomosti, in naj gospoduje v vaših sercih Kristusov mir. 2 Kor. 10. in Kolos. 3.

Lenôba.

Kristjan, kateri ima živo véro v svoji duši, in pozná Bogá, de je vse ljubezni vredna dobrota, ga iz cele svoje duše ljubi, in ker vé, kakó Bog grešnikom žuga, se tudi boji Bogá žaliti; takó mu strah in ljubezen dušo v pobožnim življenji ohranita, de iz ljubezni do Bogá hoče Bogú v vsim dopasti, strah pa v njem storí, de se boji Bogú zameriti; torej si prizadeva storiti, le kar Bog zapové, in opustiti, kar prepové. Ni mu mar prevdarjati ali je odpustljiv ali smerten greh, zadosti mu je vediti, kaj in kakó hoče Bog imeti, in takó želí in si prizadeva tudi storiti, naj ga lahko ali težko stane, goreča ljubezen do Bogá mu vse lahko storí. Goreča ljubezen do Bogá je v sercu kristjana to, kar je ogenj; ogenj vse požgè, kar mu je na poti, ravno to storí tudi ljubezen v človeški duši, vse od sebe prežene, kar ni božjiga v človeku, kar mu brani Bogá popolnoma ljubiti, de ga potlej čez vse ljubi.

Gorečimu kristjanu je nasproti nemaren, proti dobrimu merzel, len kristjan, neobčutljiv, vès mertev je do Bogá in do vsiga, kar je njemu in bližnjimu k zveličenju treba. Enak je nerodovitnemu drevésu, ktero zasluži, de bi bilo posekano in v ogenj verženo. Od leniga ali v dobrim mlačniga kristjana Kristus svétimu Janezu govori, kterimu zapové, de naj piše škofu v Laodicejo, kateri méní, de je dober, takó: »Vém za tvoje déla, de nisi ne merzel ne gorak, o de bi bil merzel ali gorak, ker si pa mlačen, in ne merzel ne gorak, te bom pljunil iz svojih ust.« Skriv. raz. 3. 15. 16. To je, ti nisi ne dober ne hudoben, de bi le saj eno bil, de bi ti bilo le za kaj mar. Jezus pa s temi besedami ne reče,

de ljubi hudobniga človeka, ampak le pové, de je večkrat ložej napeljati hudobniga človeka, de pové svoje gréhe in se poboljša, kakor pa mlačniga, nemarniga, kateri sebe goljufá, in se misli dobriga, in se ne poboljša, ker revšine svoje duše ne spozná in ne občuti. In kakor mlačniga kropa ne moremo piti, se nam precej vzdiguje, ga zató iz ust pljunemo; takó, pravi Jezus, bo tudi leniga človeka, ki ga ne more terpeti, iz ust pljunil, to je, ga bo zaverigel. Bog hoče, de vsak kristjan, kateri hoče zveličan biti, mora terdno va-nj verovati in upati, in goreče čez vse ga ljubiti.

Iz koga pride lenoba po keršansko živeti?

De je tolikanj lenih in mlačnih kristjanov na svétu, pride iz pomanjkanja žive vére v Bogá, iz hudiga poželenja, kteriga nočejo premagovati, in pozemeljskih opravkov in časnih skerbí; iz pozemeljskih opravkov in časnih skerbí; iz slabih izgledov, ako se hudiga privadijo. Pride tudi iz tega, ker po svojih počutkih nebeških prihodnjih dobrot takó prijetno ne občutijo, kakor telesne, človekoviga serca takó ne ganejo, de bi jih ljubil, kakor časne, ki jih vživa, kakor pa ganejo pravičniga kristjana, ki ga bolj veselé, kakor vse dobrote celiga svetá, ako bi jih vžíval. Zató leni človek lahko opustí, de ne stori, kar mu je Bog zapovedal, in mu ni mar za čast božjo povikšati in sebe večno zveličati; on le za ta svét živi.

Kakó se spozná kristjan, de je len v dobrim?

Spozná se, ker Bogá ne ljubi iz celiga svojiga serca, mu ni mar božje besede poslušati ali je brati, de bi zvedil vse resnice in zapovedi, kterih mu je treba verovati in po njih živeti; de bi vse vedil, kaj je dolžan Bogú, sebi in bližnjimu storiti, ker si ne prizadeva sebe bolj čisto spoznati. Ni mu mar v cerkev hoditi, in bolj po redkim, ko gré, tézej ga stane iti, in manj potrebno

se mu zdí, in tudi lahko opustí, de clo ne gré. Vsako duhovno opravilo v cerkvi mu predolgo terpí; pozimi zavoljo mraza, poléti zavoljo vročíne ali pa zavoljo slabiga vremena v cerkev ne gré; in nikjer se mu takó naglo ne dremlje, kot v cerkvi ali pri molitvi. Moli po redkim in le malo, zjutrej se mu na délo mudí, zvečer je truden, čez dan pa časa nima. **K** spovedi in k svétimu obhajilu clo ne, ali pa enkrat v létu, gré; ker mu ni mar po božjih zapovedih živeti, tudi ne mara za božjo pomoč po kersánsko živeti, ktero kristjani v vrednim prejemljenji svétih zakramentov zadobivajo; pokoro odlaša, in svoje vestí, po kateri sv. Duh k njemu govori, ne posluša. Ogiblje se pobožnih kristjanov, so mu vse preojstri in prevéstni, on vsak greh le za majhniga ima, in misli, de ni tolikanj za nebesa treba. Modre, ki ga svaré, gerdo gléda, še pika jih zavoljo njih pobožniga življenja, ima jih za neumne, sebe pa za modriga. Od tacih sv. Duh takó govori: »Leni se sam sebi modrejši zdi, kakor sedem mož, kateri modre govorjenja pravijo.» Prip. 26. 16. Zoperni so mu pridgarji, ki božjo resnico oznanujejo, spovedniki, ki hočejo, de bi se poboljšal, starši, ki hočejo pokorsíno, in vsak mu je zopern, kteriga svarí, čas zapravlja s praznimi pogovori in nepotrebnim obiskovanjem. Ne pechá se za otroke, de bi jih po kersánsko zredil, in tudi ne za svojo družíno, de bi pobožno živeli, ali Gospodove praznike prav posvečevali. Od znotranjih gréhov, ki jih v sercu s privoljenjem storí, nič ne vé; ko je v sercu prevzeten, bližnjimu nevošljiv bil, ali jezen sovražen proti bližnjimu, ko mu pa po zunanjim nič hudiga ne storí, mu ne škodje, nima vse to za greh. Tak je v dobrim nemaren ali len človek, in njegov stan je žalosten, ker je vès oslepljen, in še ne vé, de je tak.

Kader pa leni spozná, de se mora poboljšati, si pa misli, de ni mogoče sebe zatajiti, nagnjenja do hudiga

premagati, de vse to je pretežko, ker si dosihmal še ni nikoli sile storil. Ker vidi, de v stare navadne gréhe pada, de mora stare gréšne navade v sebi zatréti, s korenino jih iz serca izruvatí, slabe priložnosti zapustiti; de se mora vojskovati zoper skušnjave mesá, svetá in hudiča, in jih premagati; postane žalosten; in kaj se z njim na zadnje zgodi? pravi: „sej svetnik ne bom“, obupa, ostane grešnik, in govori kakor prerok Jeremija od tacih pové: „Ni več upanja, ampak po naših mislih bomo hodili, in slehern bo storil po spačenji svojiga serca.“ Jerem. 18. 12.

Ali je lenôba greh?

Lenôba je greh, ker kristjan bi si mogel prizadevati Bogú zmirej bolj podoben biti; njega bi posebno mogle božje reči veseliti, pa ravno za nje je vès mer-tev. Perva zapoved Jezusove vére je Bogá čez vse ljubiti, iz cele duše in vse moči, in leni tega ne stori; in če svéto pismo že klétev izreče čez tiste, kateri Gospodovo délo nezvesto opravljajo (Jerem. 18. 10) koliko hujše jim bo, ako ga clo ne opravijo, ker Bogá ne ljubijo, in jim ni mar za-nj. Nad figovim drevesam, ki ni sadú obrodilo, ktero je podoba leniga kristjana, je Jezus svojo pravično sodbo izrekel, ker ga je preklel. Take sodbe naj se leni boji.

Kaj mora len kristjan storiti, de se poboljša in pogubljenju odíde?

Mora :

1) Bogá prositi, de bi ga mertviga spet oživel, mu dal svojiga svétiga Duha, kateri bi njegovo dušo z ognjem ljubezni do njega užgal, kakor je bil aposteljne na bin-kuštno nedeljo za božjo čast in zveličenje bližnjiga vse goreče storil. Naj prosi Jezusa, kterimu je lastno se usmiliti, de se čez-nj usmili in ga iz spanja zbudi, de večno ne zaspi.

2) Spomni naj se večkrat, de je dolžan Bogá čez vse ljubiti, če pa le svojim počutkam in nagnjenjem streže, in v tem svoje veselje najde, ni ljubezni božje v njem, on se le od Bogá odmika, namest de bi se Bogú bližal. Zató naj svoje nagnjenja do hudiga v sebi zatira; svoje počutke krotí, svoje grehe v ponižnosti in žalosti svoje duše objokuje in pokoro déla, de se njegova duša spet k Bogu oberne in lenôbi odpové.

3) Odpové naj se, kar je nar več mogoče posvét-nimu razveselénju, ker ni mogoče ob enim vživati nebeškiga in posvétniga veselja; zakaj sv. Bernard pravi: »Nebeške sladkosti niso za tiste, ki so polni ljubezni posvétnih rečí, in nikoli se ne bodo mogle zmešati prazne rečí z resnicami, zemeljske z večnimi, telésne z dušnimi, visoke z nizkimi, in ne morejo okušati ob enim nebeških in pozemeljskih rečí.

4) Pomisli naj, kaj Jezus nemarnimu pové, de ga bo iz ust pljunil, spomni naj se na njegovo figovo drevo, ktero je Jezus uklél, ko je le listje rodilo, sadú pa ne, in to je on, ki Bogú ne služi in si za dobro bližnjiga ne prizadeva; ali spomni naj se na hlapca, ki je talent zakopal in veržen bil v unanjo temò; na mladiko, ki se terte ne derží, se posuší in bo v ogenj veržena in bo zgorela; in to je on, ki je Jezusa zapustil. O kakó reven je nemaren kristjan; méni, de je bogat, in de nič ne potrebuje, pa ne vé, kakó siroten, ubog in slep je, ko je talent zakopal, in Bogá svojiga sovražnika ima, kateri mu bo enkrat še to vzel, kar ima, de ne bo nič imel.

5) Pomisli naj, de ima le malo dni še živeti, in se za nebesa pripravljati, de vsaki dan od Bogá dobrote prejeme, rajtinga je vsaki dan večí; kakó nespametno bi tedej bilo, ko bi v lenôbi živel in odlašal Bogú služiti, dobro bližnjimu storiti, ki noč in dan gleda na njegove déla in žuga, leniga hlapca zavreči, zvestiga pa v

svojim kraljestvu čez veliko postaviti. Če zemeljskim gospodam služabniki z veseljem služijo, njih voljo spolnujejo, de pri njih v časti ostanejo, ktero vsaki dan lahko zgubé brez lastniga zadolženja skozi kako počerjenje, zakaj bi pa Bogú ne služil, kateri nobeniga ne zaverže, če človek sam Bogá ne zapustí. Spomni naj se na angelje, kakó veselo božjo voljo dopolnujejo.

6) Naj ne odlaša začeti po keršansko živeti ali Bogú služiti, ker dalje, ko bo odlašal, težje ga bo stalo se k Bogú obrniti, svoje hude nagnjenja premagati, stare navade opustiti. Pa če je tudi že delječ zašel, naj ne obupa, Bogú je vse mogoče. Vsiga ne bo na en dan storil, pa če le kolikaj dobriga vsak dan storí, bo zmagal svojo lenôbo, ker Bog ga bo podpiral s svojo gna-do, de bo, kar je z božjo pomočjo začel, tudi z njo srečno končal, in v poterpežljivosti svojo dušo ohranil in zveličal.

7) Naj si naloží molitve, naj gré k spovedi, v cerkev k duhovnemu opravilu, in naj ne opustí in ne odloží svoje molitve ali branja dobrih bukev, ali spovedi za drugi čas; kakor je enkrat sklenil, opraviti; naj sebe ne moti s tem, de mu je zoperno, de vse le posiljeno in brez vsiga dušniga sadú opravlja, zakaj če bo zopernost porajtal, bo spačen ostal, če ji bo pa nasproti délal, bo svojo lenôbo oslabil in se popolnoma poboljšal.

Kaj je lenôba?

Lenôba je nemarnost storiti, kar Bog zapové, in je k zveličenju potrebno.

13. Od gréhov zoper svétiga Duha.

K lastnim gréham, ki jih človek sam storí, se štejejo tudi gréhi zoper svétiga Duhá in v nebovpijoči gréhi. Ker je že v navadi posebej od njih govoriti, bo tudi tukej ob kratkim nekoliko povedaniga.

De bi pa ložej umeli, kdaj se kristjan zoper svétiga Duhá pregreší, se je treba spomniti, kaj je bilo povedaniga od svétiga Duhá, kaj de on za naše zveličenje déla. Jezus je svétiga Duhá na svét poslal, de nevidno njegovo svéto cerkev víža, de jo hudobija peklena ne zmaga in v zmoto ne spravi, de nas posvečuje, z Očeta in Sinam v svéto zavezo in prijaznost spravlja, v gnadi božji ohrani, in nas močne stori; Jezusovo neskončno zasluženje nam prilastuje, naš um razsvetljuje, našo dušo k ljubezni do Bogá in našo voljo do dobrega nagiblje, v nadlogah nas tolaži, v skušnjavah nam moč dajè, de premagamo hudo poželjenje in zapeljivost svetá, v pobožnim življenju rastemo, se vedno boljšamo, Bogú od dné do dné podobniši postajamo, in sebe, njegov tempelj, zmirej bolj čistimo od gréhov. Kdor po svoji moči ne stori, v kar ga sv. Duh napeljuje, temuč s terdovratnim sercam zametuje nauke, ne porajta božjih zapoved, si ne prizadeva se poboljšati, pripomočke k poboljšanju življenja v nemar spustí, kakor farizeji in veliko judov, ki jih je Jezus lepo in krotko učil in svaril, in ga niso hotli poslušati, in so še od čudežev, ki jih je Jezus očitno pred ljudmi in nad ljudmi storil, ki jih niso mogli tajiti, govorili, de jih je s pomočjo hudobniga duha storil; tak se svétimu Duhu vstavlja ali zoper svétiga Duhá greší. In od teh gréhov pravi Jezus, de ne bodo odpušeni ne na tem in ne na unim svétu. Mat. 12. 30. De pa ne bodo odpušeni ne stojí pri Bogu, ampak le pri človeku, ker je takó hudoben in oterpnjen, de gréhov nad sabo več ne spozná; ako bi jih spoznal, obstal, de je grešil, gréhe obžaloval, bi nehali biti gréhi zoper svétiga Duhá, in Bog bi mu jih odpustil.

Kteri so gréhi zoper svétiga Duhá?

Gréhov zoper svétiga Duhá je šest:

1) Prederzno na božjo milost grešiti,

- 2) nad božjo milostjo obupati,
- 3) spoznani keršanski resníci se zoperstaviti,
- 4) svojimu bližnjimu zavoljo gnade božje nevošljiv biti,
- 5) do zveličavniga opominovanja oterpnjeno sercé imeti,
- 6) v nepokori terdovratno ostati.

Kdo greši prederzno na božjo milost?

Kteri si misli, in sam pri sebi sodi: Akoravno greh délam, Bog mi ga bo že odpustil, in me bo k sebi vzel, saj je usmiljen, nobeniga ne zaverže, nebesa je za ljudi vstvaril, Kristus je za gréšnike terpel in umerl; in zató po svojih mesenih željah živi in greh déla, greši prederzno na božjo milost.

Takó se tedej kriviga storí tega gréha, kteri svoje spreobrnjenje odklada, kakor de bi bilo zveličenje v njegovih in ne tudi v božjih rokah, in se ne spomni Jezusovih besed, ki je rekel: »Jest grém, in vi me bote iskali, in me ne bote našli; — in v gréhih bote umerli. Kdor bi mislil, zadosti je, de se le spovém in bi svojiga življenja ne poboljšal, priložnosti gréha se ne varoval; Bog mi bo na zadnje vse odpustil, če se tudi ne poboljšam. Takimu gréšniku bi bila milost božja v narveči škodo, bi ga še le bolj serčniga storila greh na greh nakladati. — Kakó terdo očita svéti Pavel, kteri božje dobrote in milosti ne obernejo k poboljšanju svojiga življenja, ker pravi: »Ali zaničuješ bogastvo njegove dobrote in poterpežljivosti in zanašanja? Ne véš, de te božja dobrota k pokori napeljuje? Rimlj. 2. 3. In sv. Duh pravi: »Ne reci: Grešil sim, in kaj žaliga se mi je zgodilo? Zakaj Narvikši je poterpežljiv maševavec. Zavoljo odpušeniga gréha ne bodi brez strahú, tudi ne nakládaj gréha na greh, in ne reci: Usmiljenje božje je veliko, Bog se bo usmi-

lil čez obilnost mojih gréhov. Zakaj njegov serd se takó hitro perbliža, kakor usmiljenje, in na grešnika se njegov serd ozira.» Sir. 5. 4—6.

Premisli nesrečni grešnik! de v strahu in trepetu moramo za svoje zveličenje délati. V strahu biti, de bi ne grešil, je vsakimu treba. Kolikanj priložnost je na svétu, v katerih človek greši, ko še mislil ni, kakošna prijaznost, ki je med nedolžne šteje, ga zmotiti zamore; torej imej vedno strah pred gréham, dokler še nisi grešil, hudiga se ni še privadil, takó ne boš v gréhe zabrédel, in ne boš po gréhih takó oslepljen, de bi na božjo milost grešil. Greh angeljev, pervih staršev, Davidov, Salomonov in Petrov je nam vsim k zveličavnemu podučanju, de ne smemo nikoli brez strahú biti za zveličenje, ko so oni grešili, koliko hitreje še mi. Premisli tudi, desiravno je usmiljenje božje nezmérno, je pa morebiti tudi število tvojih gréhov dopolnjeno; in če je tudi Bog Petru in razbojniku odpustil, jima je odpustil, de ti ne obupaš: spomni se pa tudi na leviga razbojnika in na Judeža Iškarjota, kterima pa ni odpustil, to naj pa tvojo dušo presune, de se poboljšaš, in potlej upaj na božjo milost.

Kdo nad božjo milostjo obupa?

Kteri terdno misli, de mu Bog gréhov odpustiti ne more, in de bi si zastonj prizadeval se poboljšati, ker bo gotovo pogubljen, in se popolnoma od Bogá odverne.

Žalosten izgled tega gréha sta dala Kajn in Judež Iškarjot, ker sta obá rekla, de nju greh je takó velik, de ne moreta odpušenja pri Bogu zadobiti. Kdor takó hudo misli, Bogú nar več nečast storí in véro zatají, ker ne verje, de Bog je vsigamogočen, dobrotljiv in usmiljen, de noče pogubljenja grešnika, temuč de se poboljša, pravično živi in se zveliča.

Kaj naj grešnik premisli, de ne obupa?

1) Skesani grešnik naj premisli, de božja dobrotà in milost je brez mére večí, kakor gréhi in hudobije vsih ljudi, in Jezusovo zasluženje je neskončno, torej naj terdno upa, de mu bo Bog vse gréhe odpustil, če se le poboljša. Sv. Pavel pravi: »Tam, kjer je greh obilen, je gnada še obilniši.« Rimlj. 5. 10. In Izaija: »Gospod čaka, de se vas bo usmilil, in česén bo skozi to, ko vam bo odpustil.« Iza. 30. 18.

2) Naj premisli, de Bog sam pové, de noče smerti, pogubljenja grešnikoviga, ampak de se preoberne; in obljubi mu pomoč dati, se spreobrniti, in kar Bog obljubi, je tako gotovo res, de Jezus pové, de nebó in zemlja bote prešle, pa božja beseda nikoli. »Ako krivični čez vse svoje gréhe, ki jih je storil, pokoro storí, in vse moje zapovedi dopolne, prav in po pravíci déla, bo gotovo živel, in ne bo umerl. Vsi njegovih hudobij, ki jih je storil, se ne bom spomnil: v svoji pravíčnosti, ki jo je delal, bo živel.« Eceh. 18. 21. 22. »Kakor resnično živim, reče Gospod Bog, nočem smerti grešnika, ampak de se hudobni verne od svojiga pota, in živí.« Eceh. 33. 11.

3) Spomni naj se, de Jezus ni prišel na svét, de bi svét sodil, temuč de bi bil svét po njem zveličan.» Jan. 3. 17.

4) Kader skesaniga grešnika žalostne skušnjave nadleževajo, naj se tolaži z Jezusovim zadržanjem proti grešniku, kakó prijazno je z njimi govoril in ravnal. Pomisli naj kakó ljubeznivo je govoril z veliko grešnico, Samarjansko ženo pri Jakobovim vodnjaku, ji ponudil žive vodé; to je, svoje gnade, ktera dušo od madežev gréha opere, jo prenoví, silo želja ukrotí in storí, de so déla človekove Bogú dopadljive in de za Bogá živí.

Kakó prijazno je poprašal skesano prešeštnico, ki so mu jo v tempelj pripeljali, de bi jo obsodil in jo po-

lej s kamni pobili: »Žena, kdo te je obsodil?« Žena mu odgovori: »Nobeden«. In Jezus ji reče: »Tudi jest te ne bom obsodil; pojdi, in nikar več gréha ne stori. Jan. 8. Kakó prijazno je Magdaleno sprejel, in upanje v nji poterdil, de so ji gréhi odpušeni, se ji je po svojim od mertvih vstajenji prvi prikazal. Petra, ki ga je trikrat zatajil, je milo poglédal, in razbojniku na križu obljubil, de bo še danes z njim v nebeškim raji. In po kolikih prilikah, ki jih je Jezus povedal, je hotel zaupanje v Bogá v sercu skesaniga grešnika obuditi in poterditi. V priliki od pastirja, ki je zgubljeno ovco iskal, in kakó vesel je bil, ko jo je najdel; od zgubljeniga sina; od gospoda, ki je hlapcu dolg deseterih tavžent talentov odpustil, i. v. d. Po Jezusu podučén, naj skesani grešnik terdno upa na božjo milost in Jezusovo neskončno zasluženje, in naj se ne da motiti od skušnjavca, kateri, kakor sv. Gregor pravi, grešniku, dokler v velicih gréhih živí, govori: sej to ni velik greh. Kader je pa greh opustil, in nad svojo hudobijo žaljuje, mu pa govori, de greh je prevelik, in Bog mu ga ne more odpustiti.

5) Naj prosí Jezusa, kateri z razpétimi rokami ga na križu čaka, de bi se k njemu obrnil, de bi ga sprejel in mu dal svojo gnado, ker brez nje se ne more skušnjav obvarovati; in serčno naj si z njo prizadeva se popolnoma poboljšati, in zanese naj se, de z božjo pomočjo bo več zamogel, kakor si misli; in zraven tega naj ne misli, de je takó težko se poboljšati, terdna volja se spreobrniti, ga bo kmalo gréha prostiga storila, in občutil bo v svojim sercu veliko lahkoto in veselje, de bo gnan reči: Hvaljen bodi Gospod, moj Bog! za velik dar mojiga spreobrnjenja.

Kdo se spoznani keršanski resníci zoperstavi?

Kdor spozná resnico, ki jo je Bog govoril, pa iz

hudobije drugači vérije, govori ali uči, in po svoji termi stori, tak je vès od Bogá odvernjen.

Farizeji in saduceji so bili takó hudobni; vidili so v Jezusu božjo moč, ki je čudeže délal, in vender niso hotli v Jezusa vérovati, de je Odrešenik svetá, in de po njem je nebeško kraljestvo k njim prišlo. Zató jim je sv. Štefan očital njih terdovratnost, rekoč: „Vi terdovratni in neobrézani na sercih in ušesih, se vedno svétimu Duhu zoperstavite, kakor vaši očetje, takó tudi vi.” Apost. djanj. 7. 59.

Kdo je kriv tega gréha: Svojimu bližnjimu zavoljo gnade božje nevošljiv biti?

Kdor je žalosten, ki vidi, de Bog njegovimu bližnjimu po svojim usmiljenji gnado delí, de pravično živi; ker ga vidi, de ima veliko veselje do molitve, ima tanko vést in ljubezen do keršanskiga življenja, in ga zató zavidi, ta je te ostudne pregréhe kriv. Hudič se je prvi taciga pokazal, ko je perve starše zapeljal, in kdor ima take misli in želje, ima njegoviga duha, in tak greh nad sabo. Tak nevošljivec je bil tudi Kajn, ko je vidil, de Bog Abeljna raji ima, kot njega; Judje so bili nevošljivi nevérníkam, ki jih je Jezus tudi v svoje kraljestvo poklical.

Kdo ima do zveličavniga opominovanja oterpnjeno sercé?

Kteri vse znotranje opominovanje, božje podučenje, svarjenje in štrafinge, po kterih ga Bog k poboljšanju življenja napeljuje, zametuje in po svoji termi v gréhih ostane, ima oterpnjeno sercé, in greši zoper svétiga Duhá. Faraon je imel tako oterpnjeno sercé. Bog mu je po Mozesu in Aronu zapovedal Izraelsko ljudstvo iz Egípta izpustiti, in ker ni maral, ga je tudi hudo štrafoval; pa je vender le oterpnjen ostal. Taki so bili fa-

rizeji, in so tudi tisti kristjani, kateri za nobeno postavo ne marajo, in terdovratni v gréhih živé.

Kdo v nepokori terdovraten ostane?

Kdor spozná, de je grešnik, in vé, de Sin božji je zató na svét prišel, de bi ljudi od gréhov odrešil, in namest sebe, svétiga Duhá poslal, de bi bili po njem v svétih zakramentih na duši prerojeni in posvečevani, pa si ne prizadeva gréhov opustiti in se spokoriti, zametuje gnado božjo in v gréhih terdovraten naprej živí, greši zoper svétiga Duhá. Jezus je rekel: »Ako se ne spokorite, bote vsi poginili.« Luk. 13. 3.

14. V nebovpijoči gréhi.

Kterim gréham pravimo vnebovpijoči gréhi?

Tem štirim:

- 1) radovoljni uboj,
- 2) sodomski greh,
- 3) zateranje ubogih vdov in sirót,
- 4) delavcam ali najemnikom zaslužek zaderžati ali utergati.

Zakaj pravimo tem gréham vnebovpijoči grehi?

Zató, ker jih svéto pismo zavoljo njih strašne hudobije takó imenuje, ker silijo pravičniga Bogá hudo pokoriti tiste, ki kteriga storí; ker takšín je brez mére hudoben in oterpnjen v svojim sercu, je brez vse človeške in božje ljubezni, zatají svojo človeško natoro, in je hudobniši od zveri.

Kdaj je človek radovoljniga ubijanja kriv?

Kader kakiga človeka s pomislikam, brez de bi bil pooblasten, umorí, ali napravi, de ga drugi umorí.

Reče se pa radovoljno ubijanje v razloček od tega, če ga po nevedama ubije. Ta razloček je Bog že v stari zavézi storil, ker pravi: Kdor nevedama svojiga

prijatla vdari, in se skaže, de pred ni imel nobeniga sovrastva do njega, ampak de je le z njim v gojzd šel derva sekati, med sekanjem pa se je sekira s toporiša snela, prijatla vdarila in ubila, mora pri življenji ostati. 5. Moz. 19.

Misliti pa vender ne smemo, de bi vsak, ki je po nesreči svojiga bližnjiga ubil, brez gréha bil; le takrat je, če je bilo njegovo délo zares potrebno, in clo nič kriv ni; ako pa njegovo délo ni bilo potrebno, ali je nemarno, ni zadosti varno délal, ni brez gréha. Kriv je pa tudi tega gréha, kdor je mislil in želel ga umoriti, desiravno ga ni umoril, pa pred Bogam je vender s svojo voljo ta greh storil, ker on na voljo gleda, volja tacija je pa hudobna. Kajn je po svoji prosti volji in s pomiselnkam umoril svojiga brata Abeljna, zakaj on ga je nagovoril in napravil, de sta šla na polje in tam ga je umoril. In Bog mu je rekel: »Kaj si storil? Glas kervi tvojiga brata vpije k meni od zemlje. Zdej boš tedej preklet na zemlji, ktera se je odperla, in je kri tvojiga brata iz tvojih rok prejela.« 1. Moz. 5. 4—10. David je bil kriv tega gréha, ko je zapovedal svojiga zvestiga služabnika Urija postaviti v boji v nar bolj nevarni kraj, de bi gotovo umorjen bil; in judje so Jezusa z jezikam umorili, ker so vpili: križaj ga, in z vpitjem Pilatuža posilili, de je privolil v Jezusovo smert. In Judež Iškarjot je sam sebe radovoljno umoril.

Kaj je mutasti ali sodomski greh?

Je nečistost s svojim spolam. — Pravi se mu sodomski, ker so ga nečisti Sodomljani dopernašali.

Ko je Bog dva angelja v podobi mladenčev poslal Sodomljane pokončati zavoljo te ostudne pregréhe, sta pri Lotu ostala. Zvečer so se stari in mladi skup zbrali pred Lotovo hišo, in so ju hotli imeti; ali angelja sta vrata zaperla, in nobeden ju ni mogel najti. Povésta

Lotu, de bota Sodomo pokončala, ker njih hudobija če dalje bolj vpije pred Gospodam, kateri ju je poslal, jih pokončat. Zapovesta Lotu odpraviti se, in precej zjutrej ob zori iz mesta iti, de bo rešen, kar je Lot tudi storil. Komej Lot v Zegor pride, že je Gospod dal ogenj od nebes, in je pokončal te mesta, vso deželo, in vse prebivavce teh mest. 1. Moz. 19.

O kakó strašen je Bog, kader hoče grešnika štrati! Torej ve nedolžne duše, ktere še niste strupa nečistosti okusile, varvajte se ga, ker tega gréha se težko odvadi; skušnja nas uči, koliko zasramovanja morajo nečisti pred ljudmi prestati, in vender nič ne marajo. Ako ravno kak kratek čas od gréhajenja, se kmalo spet va-nj verne; zakaj nečisti Duh je v takih, in Bogá ne spoznajo, in padajo iz eniga nečistiga gréha v drugiga, takó, de vso véro zgubé, in, ker gréha nočejo zapustiti, zraven pa vender svojo nepokojno vést potolažiti hočejo, začnejo misliti in soditi, de ni večnosti, ni nebes, ne pekla, in Bog jih za štrafingo njih ostudnih pregréh, njih nesramnim željem prepusti, kakor sv. Pavel pové, rekoč: »Kader so Bogá spoznali, ga niso, kakor Bogá častili ali zahvalili, ampak so se zgubili v svojih mislih, in njih nespametno sercé je otemnelo, zakaj, ker so se modre délali, so neumni postali. — Zavoljo tega jih je Bog prepustil željem njih sercá in nečistosti, de sami med seboj svoje telesa sramoté.» Rimlj. 1. 21—32.

Vi nesrečni, kateri ste v sužnosti nečistiga gréha, stopite v svojih mislih pred duri pekla in pogledjte jih, kateri so v svojim telesnim življenji, v nečistosti živeli, in nar veči število v peklu spolnujejo nečisti; vprašajte jih, zakaj so takó nesrečni, in odgovorili vam bodo: »Nečistost nas je v ta kraj večniga terpljenja pripravila», in zmordite se tedej po njih veliki in večni nesreči, de ji odidite.

ampak ga pustiti, de ga sirota in vdova pobere; in ker bo svoj vinograd tergal, ne sme popušeniga grozdja spet pobrati, de bo zapuščenčikam in vdovam prav prišlo, in če bo takó storil, ga bo Bog požegnal.

Kdo je četertiga vnebovpijočiga gréha kriv?

Kdor délavcam, poslam ali rokodelcam plačila celiga ne da, ali pa ga uterga, ali pa če ga od dné do dné plačati odlaša.

Kdor jim obljubljeniga plačila za storjeno délo ne plača, jim veliko krivíco storí, in kolikor bolj, ko je délavec potreben, tolikanj večí greh storí, ker od tega živí. Koliko je taci gospodarjev, ki so po več let svojim poslam dolžni; koliko taci, ki poslam ali délavcam vse obljubijo, ko je pa čas plačati, jim utergujejo, ali slabo odrajtajo, ali pa še le po gosposkah primorani, jim kaj tje veržejo, ker vsih izgovorov íšejo, de bi jim ne plačali, kolikor so obljubili.

Bog, kteri vé, koliko si človek za večno življenje po taci krivíci škodje, je take krivíce tolikanj ostrejši prepovédal, in kristjan tudi toliko zvestejši njegovo svéto voljo dopolniti mora. »Ne zaderžuj zasluženiga plačila svojimu potrebnimu ubogimu bratu; zakaj on je ubožen, in se iz tega živí, de ne bo zoper tebe k Bogu klícal, in de ne bo tebi v greh pripísano.« 5. Moz. 24. 14. »Potrebnih kruh je ubogih živež, kdor jim ga odvzame, je ubijavec. Kdor v potu pridobljen kruh komu odvzame, je kakor ta, kteri svojiga bližnjiga umorí. Kteri kri prelije, in kteri najemniku plačilo uterga, sta brata.« Sir. 34. 25—27. »Glejte plačilo od vas utergano délavcam, kteri so vaše polje požéli, vpije, in njih vpitje je do ušés Gospoda sabaot prišlo.« Jak. 5—4.

Kristjani, varite se taci krivíce, če Jezus že take k večnemu pogubljenju obsodi, ki ubogajme ne dajejo, koliko huje bo še take kaznoval (štrafoval), kteri

Kdo je tretjiga vnebovpijočiga gréha kriv?

Kdor uboge sirote, vdove in zapušene otroke zatíra, de je neusmiljen in krivičen proti njim. — Tedej če jim na premoženji škodje, se njih lastíne polastí, se za nje ne potegne, jih pred krivíco ne brani, in jih v njih potrebah stiska. Gospod Bog oestro prepové revežem krivíco délati, in še posebno vdovam in zapušenim otrokam, in se tudi v več krajih svétiga pisma imenuje očeta vdov in zapušenih otrok. Jezus pravi: »Gorjé farizejem, ki so hiše vdov objédali, jim uboštvo nakopavali In sv. Jakob učí, de prava, čista in pred Bogam Očeta neomadežana bogaboječnost je: obiskovati sirote in vdove, in jim v nadlogah pomagati.

Iz več verst svétiga pisma se prepričamo, kakó močno sovraži Bog ta gréh, torej naj se ga vsak varje, de se ne bo Bog nad njim maševal. On zapové: »Vdovam in sirotam ne smete škode délati. Ako jim škodjete, bodo k meni vpile, in uslišal bom njih glas, in uoj serd se bo vžgal, in vas bom z mečem pobil, in vaše žene bodo vdove, in vaši otroci sirote.» 2. Moz. 22. 22—24. »Preklét bodi, kteri sodbo ptujiga, sirote in vdove overže, in vse ljudstvo poreče: Amen.» 5. Moz. 27. 19. In sv. Duh pové: »Gospod je sodnik, in ne gleda človeške visokosti. Pri Gospodu ni ljudskiga spoštovanja zoper ubogiga, in molitev razžaljeniga usliši, on ne bo prošnje sirote zaničeval, tudi ne vdove, kader pred njim toži in ječí. Kaj ne vdove solže tečejo čez njeno lice, in njeno vpitje čez tega, kteri ji jih iztlači? Ali od njenih lic gredó v nebesa, in Gospod, kteri usliši, se ne bo zavoljo njih veselil.» Sir. 31. 5. 15—19.

Bog se je vselej skerbniiga Očeta sirot in vdov pokazal. Ze Izraelcam je prepovedal oblačila vdove za zastavo vzeti; kader bo svoje žito na njivi žel, in snop pozabljivši tam popustil, se ne sme verniti, in ga vzeti,

pravičen zaslužek tistim utergajo ali ne odrajtajo, ki od njega živé.

15. Od ptujih gréhov.

Ko se Kristjan od Bogá odverne, greh déla in hudoben postane, ni le sam za-se grešnik, po njegovi hudobni volji, tudi druge v greh napelje, de grešé. In kolikor je menj ali več kriv, de bližnji kak greh storí, kteriga bi ne bil storil, ako bi ga on ne bil zapeljal, toliko je tudi ptuji greh njegov greh. Tacih gréhov se brez števila veliko storí na svétu. Že David je to v svoji vésti občutil, in se je bal, de bi jih ne bil kriv, in za nje ne vedil, in se jih ne spokoril, je Bogá prosil, rekoč: »Očisti me od mojih skrivnih gréhov, in obvaruj svojiga hlapca pred ptujmi.» Psl. 18. 13.

Kteri so ptuji gréhi?

Teh devét:

- 1) v greh svetovati,
- 2) drugim grešiti velévati,
- 3) v greh privoliti,
- 4) druge v greh napeljati,
- 5) drugih greh bvaliti,
- 6) k grehu molčati,
- 7) greh preglédati,
- 8) greha se vdeležiti,
- 9) greh zagovarjati.

Kdo v greh svetuje?

Kdor svojimu bližnjimu kaj hudiga svetije ali pravi, de ni hudo, ali de se mu spodobi storiti, de to mu bo k časti ali k dobičku zaleglo, in s tem njegov um oslepí, de meni, de je res pripušeno, de ni greh, in storí, kar mu je svetoval; ali mu svetije, kako délo opustiti, kteriga je iz ljubezni do Bogá ali bližnjiga dolžan storiti. Svetovavec vselej greší, ker iz svoje hudobne volje sve-

tije, in po njem, ki ga oslepí, hoče kak svoj skrit namén speljati, za kteriga uni ne vé, ki se je dal premotiti, naj že uni storí ali ne; svetovavec je vender grešil po svoji slabi volji. Starši so krivi tega gréha pri svojih otrocih, ko jim kaj prepovedaniga svetijejo, otroci jim pa verjamejo. Nečista Herodija je svoji hčeri svetovala, naj kralju reče, de naj zapovej Janezu glavo odsekati, in ji jo v skledi prinesiti. Hudobni materi je bil sv. Janez na poti, ker je kralja svaril, de ni prav, de z njo živi. Kajfež je judam svetoval Jezusa umoriti, ker je boljši, de eden umerje za ljudstvo, kakor de bi Rimljani prišli, in vès naš rod pokončali. Judje so njegov svèt poterdili in v Jezusovo smert dovolili. S tem je pa le svoj hudobni namén speljal, de je Jezusa iz poti spravil, ker ga je sovražil. Kdor bi pri priložnosti koga v kako službo svetoval, kteri bi za njo ne bil zadosti znajden in umen. Postavim, nekdo bi svetoval kakiga za sodnika v službo vzeti, on bi bil pa hudobniga sercá, ni pravičen, nevéden v postavah, ali nemaren v svoji službi; v njegovih rokah je sreča in premoženje zapušenih otrok in vdov, in sodbe čez podložne so v njegovih rokah, kolikanj krivíc bi bil svetovavec kriv, ki jih tak sodnik storí. Kriv je ptujiga gréha, če svetije, kakó bi bližnjiga ogoljufal, kakó bi ga poškoval, se nad njim maševal, ga vedil bolj razžaliti ali razdražiti, kakó lagal ali resnico tajil, svojiga bližnjiga pri družih počernil, ali mu kako hišo svetoval, kjer bi se nesramno obnašal, i. t. d.

Vsakimu je silno treba se varovati v greh svetovati, ker svetovavec je kriv vsiga hudiga, kar se bo zgodilo, in bi se ne bilo zgodilo, ko bi ne bil svetoval; in ker je kriv gréha, je tudi škode; zató mora vso škodo poravnati, če je uni ne, kteriga je s svojim svetam zmotil, de jo je storil. Pa tudi za svetovavca samiga je nevarno, ki hudo svetije, ker se zna hudo ravno nje-

mu zgoditi; rado se zgodí, de, kdor drugimu jamo koplje, sam va-njo pade. Aman je svetoval kralju Mardoheja obesiti, ali Bog je obernil, de je Aman ravno na tistih vislicah (galgah) visel, ki jih je bil za Mardoheja, ki ga je sovražil, postaviti zapovedal.

Kakó je kristjan gréha kriv: „grešiti veljevati“?

Kriv ga je, če se večí oblasti polastí, kakor mu je po pravíci gré; ako vikši podložnimu zapové kaj storiti, kar je čez božjo zapoved, ali prepové storiti, kar Bog zapové, podložni pa za svojo dolžnost spozná, in iz pokoršine stori. Kdor zapové hudo storiti, je ravno takó deležen gréha, kakor bi ga sam storil. Prerok Natan je Davidu rekel: Zakaj si Gospodovo besedo sovražil, in pred njegovim obličjem hudo storil? Urija z mečem umoril, in njegovo ženo za svojo vzel. David ga ni umoril, pa zapovedal je Joabu, ga v nar nevarniši boj postaviti, in ubit je bil, in prerok kralju greh prilastí. Ravno takó svéti evangéli od Herodeža govori, de je vse otroke okoli in v Betlehemu pomoril, desiravno ni nobeniga s svojo rokó umoril, po krivični zapovedi pa vse.

Vdeležijo se starši tega gréha, če svojim otrokam zapovedó se bojevati, goljufati, krasti, ali kakor si bodi bližnjiga poškodovati, lagati, ali kar si bodi hudiga zapovedó. Gospodarji, če svojim poslam zapovedó bližnjimu škodo storiti: popasti, obžéti, v njegovi hosti les sekati, i. v. d. Kupci, ki svojim podložnim zapovejo slabo blagó za dobro hvaliti in ga prodajati, ali na pičlo méro, vago ali ga na prekratek vatel prodajati; gostinčarji (oštirji), če svojim hlapcam vino spriditi ali vodo v mes méšati zapovejo, de več skupijo.

Kakó strašno spriden je tak človek v svojim sercu, kateri ima ljudi pod svojo oblastjo, in jim greh délati zapoveduje, kakó bo svoje gréhe poravnal, in za duše

odgovor dal, ktere je Jezus s svojo svéto kervjo odkupil, on jih hoče pa pogubiti. Torej podložni storite vselej zvestó, kar vam vaši višji zapovedujejo, ako ni zoper božje zapovedi; če je pa zoper božje zapovedi, takrat bodite pa Bogú bolj, kakor ljudém pokorni.

Kakó bo človek kriv gréha „v greh privoliti“?

Kdor v ta greh ravno takó, kakor v druge hudobne naklepe družih ali skrivaj, ali očitno, z besedo, ali kakor si bodi v kako reč privoli, ki je zoper božjo zapoved; se po tem tudi vsiga hudiga deležniga storí, kar se je zgodilo, in kar je iz gréha prišlo ravno takó, kakor tisti, ki so ga storili.

To resnico nam svéto pismo poterdi. Ko so Izraelci pod Jozvetam mesto Jeriho zmagali, jim je Bog oestro prepovedal, de od blagá meščanov nar manjši reči ne smejo vzeti. Zoper božjo zapoved vzame Ahan nek rudeč plajš in nekoliko denárja, in je vse skril. Bog je pa takó obrnil, de se je zvedilo, in Ahan je bil po zapovedi s kamnjem ubit, pa ne le sam on, ampak tudi njegova žena in njegovi otroci. To bi bilo pa krivično, ako bi bila žena in otroci z njim vred umorjeni; ker je Bog že po Mozesu prepovedal, de otroci ne smejo zavoljo pregréh staršev štrafani biti, in tukej pa zapové vse štrafati. To priča, de so vsi grešili, Ahan, ko je vzel, žena in otroci pa, ko so dovolili in skrivali; tedej ravno takó grešili. Savel je varoval oblačila kamenjevavcov svétiga Štefana, in ta krivíca ga je v sercu veselila, in je privolil va-njo, on je bil smerti svétiga Štefana pred Bogam ravno takó kriv, kakor ubijavci, desiravno ni nobeniga kamna va-nj vergel, zató, ker je v hudobijo privolil. Zastonj si je Pilatuž roké umival, z umivanjem rok si duše ni umil, ker je privolil v smert nedolžniga Jezusa, ker judje bi ga ne smeli sami umoriti. Kristjani, nikoli se ne dajte pregovoriti v kaki re-

či, ktera bi vas enkrat težala; prijaznost grešnih ljudi vam ne bo nič pomagala pred svétim in pravičnim sodnikom; greh bo le vam škodoval, in nikoli ne recite: je, ako ni; naj bo pred komur si bodi.

Kdo je gréha: „v greh napeljati“ kriv?

Kdor, postavim svojimu bližnjimu kakšno reč kaže iz naména, de bi v njegovim sercu poželenje do nje obudil, de ga mika jo dobiti, ker mu dopade, in bližnjiga potlej lažej v hudo zapeljal, ker bi upal, de jo bo dobil, če v voljo zapeljivca privoli; ali če bližnjimu kaj časniga dobriga obljubi, de želje zapeljivca potlej spolne; če ga vpijani, de v pijánosti z njim storí, kar hoče, ker vé, de trezen bi nikoli kaj taciga ne storil. Kdor s slabimi izgledi družiga napeljuje, ga posnemlje in to storí, kar zapeljivec hoče, ali od družih pripoveduje, kakó de živé; ali s žuganjem, de mu bo kaj hudiga storil, ali v kako škodo pripravil, de je bližnji ostrašen, in ga lažej za svoj namén napravi. Sploh reči, vsak je tega gréha kriv, kateri ali z besedo, djanjem ali zapeljivim zunanjim telesnim obnašenjem druge zapelje, de kako božjo zapoved prelomijo, kako dolnost opusté, ali krivíco storé. Tak človek je hlapec hudiča, je zapeljivec, kot on.

Postavim takó greší, kdor druge draži, de se kregajo, tepejo, kolnejo in sovražijo; jih od službe božje odverne, druge piti sili, de se vpijájijo, kakor oštirji, de več stočijo, ali iz tega naména igro ali ples v svojih hišah napravijo, ali slabe ženske zató v službi imajo; kdor med zakonskimi s podpihovanjem nemir napravi, de se eden na družiga ne zanesejo. Greše možki, ki nedolžne ženske motijo z obétanjem ženitve, s pripovedovanjem ljubezni, z obetanjem denarjev, de bi po njih hudobni volji storile; ali nesramne ženske, de hi nedolžne mladenče v zaderge spravile, ki se nesramno

nosijo, in nesramno govore, de bi svoj namén speljale. Nesramna putifarjeva žena je nedolžniga Jožefa s prilizovanjem, in nečisti sodniki so čisto Suzano s žuganjem v greh napeljevali, i. t. d.

Izprašajte natanko svojo vést, in več tacih gréhov bote v sebi najdlji, kakor se jih obtožite. Srečen je kristjan, kateri se ne da v greh zapeljati, in družiga vanj ne zapelje.

Kakó je kristjan kriv greha: „greh hvaliti“?

Kdor drugih grešno življenje hvali, kakor de bi bili prav storili. — Tak se hudo pregreši, ki s svojim prilizovanjem bližnjiga v grehu poterdí in prederzniga storí, de potlej še več grehov storí, katerih morebiti bi ne bil storil, če bi hvaljen ne bil. Taki priliznjenci so pokriti sovražniki božji in bližnjiga. Od njih pravi David: »Njih besede so glajši kakor olje, in so vender pušice.« Psl. 54. 22. Greše starši, ki nerodnost ali nečimernost v svojih otrocih hvalijo; greši, kdor maševavca hvali, ki se je znosil nad svojim bližnjim; greši, ker kvantača, lakomnika in odertnika hvali, de si vé pridobiti. Posebno se tega greha vdeležijo podložni pri svojih predpostavljenih s prilizovanjem in krivično hvalo, ker jim vse poterdijo. Kralja Herodeža so priliznjenci takó hvalili, de so mu v obraz rekli, ko so ga vidili v sreberni obleki oblečeniga: do zdej smo te, kot človeka častili, pa smo se motili; ali zanaprej te bomo kot Bogá častili, zakaj ti si kaj več kot človek. Po taki hvali je bil še bolj napúhnjen v svojih mislih. Ko ga je pa Bog zavoljo njegovih hudobíi z neznano boleznijo štrafal, in mu zavoljo smradú nobeden več streči ni hotel, je rekel svojim priliznjencam: Glejte me, pred ste me bogovam enakiga častili; zdej pa morem v taki gerdi bolezni umreti, in moja smert vas prepriča, kakó ste lagali. Hvalili so ga, ko je dal svétimu Jakobu glavo odsekati, in ko je svétiga Petra v ječo vergel.

Takim Bog hudo žuga, rekoč: „Gorjé vam, kateri hudo dobro, in dobro hudo imenujete, kateri imate temo za luč in luč za temo.” Iza. 5. 20. Noben pameten človek naj ne posluša perliznjeniga, vpraša naj svojo vést, kaj mu bo odgovorila, pravi svéti Bernard. In David pravi: „Pravičen me bo iz usmiljenja svaril in pokregal, olje grešnika pa naj ne omasti moje glavé.” Psl. 140. 5.

Kdo je kriv greha: „k grehu molčati“?

Kteri molči, ki je iz ljubezni ali pa po svojim stanu dolžan svariti; naj že molči iz lahke volje, ali iz človeškiga strahú, de greha ne odverne, kolikor je nar več mogoče. Tak se pregreší zoper ljubezen božjo, ko razžaljenja božjiga ne odverne; zoper ljubezen bližnjiga, ko ga pred dušno nesrečo ne obvarje; pregreší se tudi zoper sebe, ko se ptujiga gréha vdeleži.

Tega greha bi bili deležni duhovni, ko bi vidili hudobijo med kristjani, pa bi molčali, in bi si ne prizadevali, jih od nje odverniti. Ze Izaija jim zapové svariti: „Vpij, ne jenjaj, kakor trobenta povzdiguje svoj glas, in oznanuj mojemu ljudstvu njegove hudobije, in hiši Jakobovi njene gréhe. Iza. 58. 1. In Jezus take imenuje najemnike, ki pusté volka priti in ovce razkropiti. Krivi so ga starši, gospodarji in gospodinje, ki bi vedili pregréhe svojih otrok in družine, pa bi molčali k temu; ravno takó gosposke in vsak, kateri bi hudo ne odvernil, kolikor je nar več mogoče, bi k temu molčal, ali se clo izgovarjal, rekoč: „Kaj mi je mar, če ta ali uni takó, in takó živí, to ali uno storí, sej bo vsak sam za-se odgovor dajal.” Razbojnik na križu da lep izgled, ki ni molčal, ko je slišal, de njegov tovarš Kristusa preklinja, ampak ga je svaril, rekoč: Ali se ne bojiš Bogá, ker si ravno v tem obsojenju? In mi dva scer po pravíci, zakaj po zasluženji prejemava, kar so najine déla zaslužile, ta pa ni nič hudiga storil.

Kristjani, varite se tega greha, in svarite jih raji, kakor vas sv. Pavel uči, z ljubeznijo in vso krotkostjo, de ne bote s svojim molčanjem grešnika v njegovi hudobii poterdili, temuč spreobrnili, število njegovih grehov pokrili, in dušo zveličali.

Kdo je sedmiga ptujiga greha: „greh spregledati“ kriv?

Kdor ima dolžnost svariti in hudo štrafovati, pa ne svarí in ne štrafuje, ali ker vé, de kdo želi, de bi se kaj hudiga zgodilo, mu pa obljubi, de ne bo zató štrafan, in ga s tem napelje v hudobijo, ktere bi ne bil storil, ako bi se bil štrafinge bal. Tega greha so gosposke krive, če hudobnih ne štrafujejo, jim potuho dajejo, torej je tolikanj hudobnih ljudi na svétu, ki se nikogar ne bojé. Krivi so ga starši, kateri scer otroke z besedo svaré, in ker pri njih nič ne zdajo, jih pa po zasluženji in po pameti ne strahujejo in štrafujejo. Heli je staršem strašen izgled, kaj naj od Bogá pričakujejo, če grehe svojim otrokam spregledujejo.

Kakó se človek ptujiga greha vdeleží?

Vdeleží se ga, če z délam pomaga, de je greh storjen, ali pa iz ptujiga greha dobiček ima.

Takó postavim se pregreši, če tatém pomaga tatvíno speljati, jim lojtre da, na straži stojí, če bi kdo prišel, de se oglasi, de véjo tatje zbežati, tatém pot kaže, pové kakó in kje krasti, želi od vkradeniga blagá kaj dobiti, ali če mu tatje kaj dati obljubijo, de jim potlej pomaga, s tatmi vkradeno já ali pije, vkradeno blagó skriva; prodaja ali kupuje blagó, ki so ga otroci staršem vkradli, ali v krivični kupčii pomaga. Ko bi kaj taciga podedval (jerbal), kar ni bilo lastína tega, ki mu je zapustil, postavim, ki je menike na polji ali kjer si bodi prestavil, si kaj prigradil, nasledniki (jerbi) so dolžni vse verniti, in brez vse tožbe, kar se pravično spri-

ča, de ni bila lastina ranjčiga, če obderži, je greha deležen, in krivično blagó tudi téka nima. Sv. Duh pravi: „Kteri se s tatam delí, sovraži svojo dušo, poslušatistiga, ki ga rotí, in ne razodéne tatvíné.“ Prip. 29.24. Tega greha se vdeleži oštir, ki pijánce k pijánčevanju nagovarja; kdor nečistim ljudém bolj priročne skrite kraje dajè, de imajo veči priložnost, kdor pohujšljive bukve piše in brati dajè, i. t. d. Vsi taki so manj ali več v službi hudobniga duha, njegovi pomagavci, kolikor manj ali bolj greh spoznajo in va-nj privolijo.

Kdo je kriv devetiga ptujiga greha: „greh zagovarjati“?

Kdor v svoji vésti spozná, ali bi saj lahko spoznal kako reč, de je zoper božjo zapoved, pa je takó hudoben, de se za njo poteguje, de ni greh, de nevedniga zmoti in oberne, de po njegovi volji hudo storí, ali pa v hudobíi oterpnjen ostane, ko bi se poboljšal, ko bi ga z lažmi ne motil, de ni greh; ali ko se za greh poteguje, de zaslužno štrafingo odverne, ktera bi grešnika po pravíci zadéla in tudi poboljšala. Tega greha so krivi starši, kterim drugi nerodnosti njih otrok pripovedujejo, pa se za nje še potegujejo, namest de bi jih štrafali, in njih duše od večne nesreče odvernili; priliznjenci, kteri hudo dobro imenujejo, de se bolj prikupijo, i. t. d.

16. Greh je edino hudo na svétu.

Na svétu je veliko taciga, kar hudo imenujemo. — Hudo imenujemo ubožtvo, nesreče, mnoge nadloge, križe, stiske, bolezen, smert in več družiga zoperniga, zató ker počutki telesa to občutijo, in je za-nje tudi hudo; ali vender v resnici hudo ni, ker vse to človeka k Bogu obrača, in Jezusu podobniga storí, in ker mu je tukej podoben v terpljenji, mu bo tudi v večnim veselji

v nebesih podoben. In kdor nadloge voljno terpi, jih Bogú daruje, tistimu so še posebna dobrota božja. One ga učé svét poznati, vidi, de tukej ni nič stanovitniga, tedej mu sercé od ljubezni svetá odvráčujejo, kjer ni pravo njegovo stanovanje in ga k Bogu obračajo, ker on sam je večén in nespremenljiv.

Bolezen mu pové, kakó revno je bogastvo, še telesu bolečin ne more odvzeti, in če dobriga z njim ne storí, mu bo v večnosti brez vsiga prida, ker ga seboj ne more vzeti. Nadloge in pomanjkanje človeka učé usmiljenimu biti proti bližnjimu, ko si sam skusi, vé, kakó je revnimu pri sercu v nadlogah in pomanjkanji, in mu rad pomaga. Nadloge učé človeka, de se spozná ali je v resnici pobožen. Nekteri je le toliko časa dober, pobožen, Bogú pokoren, dokler mu je vse po volji; ko mu pa Bog kako nadlogo pošlje, je čmerin, nevoljin in mermra zoper božjo previdnost. Ko pa vidi, de je v nadlogah voljan, v voljo božjo vdan, Bogú pokoren, vé, de je stanovitén v svoji pravíčnosti, in reče z Davidam: „Dobro je za me, o Bog! de si me ponižal, de si mi ta križ naložil; dokler nisim bil ponižan, sim greh délal, zdej pa deržim tvojo zapoved, in nočem več grešiti. Tedej vse nadloge niso zares hudo, ker, ali človeka k Bogú obernejo, ga k zaupanju va-nj napeljujejo, ali ga od ljubezni do svetá odvernejo, in z Bogam še bolj skle-nejo, in v ljubezni do njega poterdijo in mu k večni sreči pomagajo.

Le greh sam je edino hudo na zemlji; on ni od Bogá, je le še zoper božjo voljo; greh storí, de se človek od Bogá loči, in kakor je zveličenje za človeka pri Bogu in z Bogam biti, takó je za-nj pogubljenje brez Bogá biti; in kaj je hujšiga za človeka, kot pogubljenje, in pogubljenje je plačilo gréha, tedej ne more nič hujšiga na svétu biti, kot greh.

Greh vse kazí, kar Bog storí, de bi človeka ravno pred njim obvaroval. Vstvaril je človeka iz usmiljenja in ljubezni po svoji podobi; podoben je bil človek Bogú v svetosti in pravíci, dal mu je pamet in prosto voljo, de bi po svoji pameti spoznal in razsodil, in po svoji prosti volji storil, kar Bog hoče, in se v njem neskončno svétimu, dobrotljivimu in ljubeznivimu Očetu iz celiga serca veselil, in enkrat k njemu v nebesa prišel. Ali greh je ognjusil podobo božjo v človeku, in ga Bogá nevredniga, in človeka za Bogá nepripravniga storil. Kaj pa je Bog storil, de bi bil grešniga človeka spet k sebi obrnil, smo že v poprejšnjih naukih obilno zvedili. Vse to pa greh skazí in pokvari; Jezusovo kri, njegovo neskončno zasluženje, svéti zakramenti, gnada božja, beseda božja, obljube in žuganje božje, vse nič ne zda, greh vès sad odvzame. Ali ni greh hudo, čez vse hudo na svétu?

Greh je nepokoršina proti Bogú, razžaljenje božje. Grešnik si prizadeva, de bi ne bil pod pokoršino, ampak sam svoj, zató se vstavlja božjim zapovedim, in ravno to storí, kar Bog noče. Sv. Pavel pravi: „Zakaj modrost mesá je Bogú sovražna, ker božji postavi ni podložna, in tudi ne more biti.“ Rimlj. 8. 7. Vse stvari so Bogú pokorne, angelji in svetniki njegovo svéto voljo ljubijo in jo veselo in zvésto dopolnujejo; sonce, luna, zvezde, vetrovi, vreme in še živina, ko je človeku pokorna, kar je volja božja, vse stvari dopolnejo voljo božjo, po vsih speljuje Bog svoj namén, sam greh storí, de človek ni Bogú pokoren. Bog mu pové svojo voljo po svojih svétih zapovedih, svéti Duh mu razsvetljuje pamet po božji besedi, ki mu jo Jezusova cerkev oznanuje, in s svojo pomočjó ga nagiblje, de bi tudi takó živel, ali greh vse odverne. Vse stvari na zemlji človeku oznanujejo, prešle bomo, kakor so druge poginile, takó bomo tudi me; Bog mu pa govori, jest sam

sim večer, in vsaciga oživim, grešnik pa le po stvaréh poseže, in jih pregrešno ljubi in vživa, za Bogá pa ne mara in mu je nepokoren, in ne pomisli, de je nič proti Bogú, v enimu hipu ga ni, če Bog hoče.

Greh je ostudna nehvaležnost proti Bogú. Bog je vstvaril človeka, de bi ga zveličal, zato mu je dal neumerjočo dušo, in dajè mu vse, kar mu je treba za dušo in teló. Ko se je po grehu pogubil, ga je Jezus odrešil, in mu odvzel dušno in telesno večno smert, in mu spet dal življenje in svétiga Duhá, in svoje zasluženje. Grešnik pa te gnade in dobrote v razžaljenje božje obrača, ko je Bog dober, je on hudoben. Pomisli grešnik, kakó terdo je tvoje sercé, ali si moreš hujši nehvaležnost misliti, kakor je ta, ker Bog le za te vse to stori, de bi te od večne nesreče otel, ti ga pa zaničuješ: stvari so ti ljubši, kot stvarnik, de kako reč dobiš, čast, hvalo na zemlji dosežeš, svojimu mesenimu poželjenju zadostiš, zapustiš Bogá, zaveržeš Jezusa, kralja večne časti, kakor so ga judje, ki so hotli Baraba, ali Judež Iškarjot, ki ga je za trideset srebernikov prodal, de je le denár dobil, kteriga je več, kot Bogá ljubil, ali kakor zgubljeni sin, ki je očeta zapustil, ko ga je dobro obdaroval, je šel po svétu, in s svojim hudobnim življenjem vse zapravlil.

Po grehu se Bogú čast odvzame pred svétam, kakor de bi ne bilo res, kar Bog zapové, ko grešnik takó ne stori; kakor je zapeljivec, ki je Evi rekel, sej ne boš umerla, le Bogú boš enaka, če boš jedila prepovedani sad.

Greh je svetosti božji ravno nasproti, in kdor ga déla, ne more k Bogu priti, z njimi si človek nar večí škodo stori. Če je tudi majhen greh, mu škodije, slabí voljo do dobriega, in nagiblje ga k hudimu, de se sčasoma greha zmirej manj boji; odvráčuje ga počasi od nebes, in ga speljuje na pot pogubljenja; zakaj ljubezen

do Bogá mu v sercu čedalje bolj manjša, in ga sčasoma v smertni greh spravi, kateri vse dobro v njem zaduši, in potlej ga tudi Bog zapusti.

Premislimo, kakó veliko škodo smertni greh človeku stori. Grešnik zgubi gnado in prijaznost božjo, ktera je več vredna, kot celi svet; dokler je človek v gnadi božji, je srečen, če je tudi ubog, ko jo pa zgubi, je velik revež in nesrečen človek, če je še takó bogat. Dokler je s svétim Duham sklenjen, je njegov tempelj, zamore z njim v svetosti in nedolžnosti ostati, in vse dobro po volji božji storiti; ko je pa smertni greh storil, se je sam radovoljno ločil od svojiga Bogá, ne more več reči, sim otrok božji, Bog je moj Oče, pravico imam do nebes; vse to je zapadel; po telesu scer še zmirej živi, ko pred smertnim greham, ali duša je mrtva za Bogá in večno zveličenje.

Kakor je njegova duša mrtva za Bogá, takó so tudi vse dobre déla zgubljene, ktere je pred storil, ko je v smertni greh padel; ker zdej je greh v njem, ki je štrafinge vreden. Tedej zgubljene so njegove molitve, njegovi posti in vse dobro, kar je pred iz ljubezni do Bogá storil; zgubljeno je za-nj neskončno zasluženje Jezusovo, zasluženje mučencov (marternikov) in svetnikov, ker ni več živi ud Jezusoviga telesa in njegove cerkve. Kdor Bogá zgubi, vse zgubi, ako bi tudi vès svét dobil, mu vse nič ne pomaga, dokler ni z Bogam sklenjen. Dokler je v smertnim grehu tudi nobeniga, déla storiti ne zamore, ktero bi bilo večniga plačila vredno; ker kokor mladika le toliko časa sad prinese, dokler se terte derži, ko je pa odrezana od terte, ne more več sadú roditi; takó tudi človek, dokler je z Bogam in Bog z njim, svoje dobre déla z gnado božjo in za voljo Bogá stori, so večniga plačila vredne; ko se pa od Bogá loči, njegovo gnado in ljubezen zaničuje, Bogú takó rekoč reče, ne maram za te, nočem ti služiti, ho-

čem storiti kar meni dopade, so njegove dobre déla po natori in ne z Bogam in ne zavoljo Bogá storjene brez vsiga zasluženja za večno življenje.

Desiravno pa nobeno délo, katero grešnik v žalostnim stanu greha stori, ni večniga plačila v nebesih vredno; si mora vender prizadevati vse storiti, kar Bog zapové, de se pripravlja gnado božjo zadobiti in sprejeti, in k Bogú se spreoberniti; obžaljuje naj svoj greh, naj moli, naj prejemlja vredno svéte zakramente, in po njih bo zadobil življenje gnade, in potlej bodo njegove déla, z božjo pomočjo po volji božji storjene, spet večniga plačila v nebesih vredne.

Grešnik s smertnim greham v sebi ognjusi božjo podobo, zgubi svojo imenitnost in visokost; ker ga je Bog malo manjšiga, kakor angelje vstvaril, se je živini enakiga storil. Živina stori po svojim živinskim nagnjenji; človeku pa je Bog dal pamet in prosto voljo, de zamore z njegovo pomočjo zoper hude želje storiti, kar Bog zapové, in ko hudo stori zoper voljo božjo, stori le po svojih spačenih željah, kot živina, katero le poželjenje vodi. Zató pravi sv. Duh: »Ker je človek v časti bil, ni umel, se je poživinil, in je neumni živini enak postal.« Psl. 48. 13. Greh je angelje v hudiče spreobernal, človeka pa neumni živini enakiga stori, in verže ga spet v kraljestvo hudičevo, iz kteriga ga je Jezus odrešil.

Greh stori grešniku nemíрно vést, ne da mu ga mirú, ne ponoči ne podnevi; strah pred smertjo, pred sodbo in pred pogubljenjem mu sercé takó močno napolni, de večkrat ne vé, kaj početi, kam se djati, in še večí težo mu stori, kader se spomni, kakó lahko mu je bilo pri sercu, dokler je še nedolžen in brez smertniga greha bil, in ga je Bog ljubil, de je iz ljubezni do nje ga umerl, zdej ga pa sovraži in ga zraven svoje ne-

zmérne milosti mora s peklam štrafati po svoji svéti pravíci.

Greh človeku um oslepí, de ne vidi več ostudnosti greha, oslabí mu voljo, oterpne sercé, vést utihne, nagnjenje do greha močnejši postane, bolj je prederzen in pripraven greh storiti, in grešnik svojo natoro z grehi takó močno razvadi, de je potem od te svoje spačene in razvajene natore neprenehama gnan grešiti, kaderkoli priložnost ima, on obleče železno srajco hude navade, torej si pa tudi še večí štrafinge zasluži, ker je dopustil do navade priti, in morebiti méro grehov dopolnil, de ga je Bog zapustil. Zató naj se vsak varje tudi odpustljivih grehov, de v velike ne pade, tudi kaplje dežjeve so majhne, in vender po njih velike vodé in povodnji vstanejo, de clo hiše poderajo. Sv. Gregor pravi: »Majhen greh večkrat večí grehe za seboj prinese, kakor nekter velik greh.« Velik greh hitreje spozná, kdor ga je storil, in ga zapustí in se poboljša, na majhniga pa toliko ne porajta, zató ga pa ložej in bolj pogostama storí brez vse skerbí, in zmirej bolj globoko pada, in torej je v veliki nevarnosti, ktere pa ne čuti, in zató se tudi ne poboljša, in v smertne grehe zabrede.

Greh pa tudi grešniku na tem svétu škodje; nekteriga ob čast pred svétam pripravi, ga s sramoto pokrije, nekteriga v dolgove, v uboštvó, v veliko revšino zakoplje, odvzame mu upanje, de bi mu kterikrat bolje bilo; večkrat mu zdravje poškodje in življenje prikrajša ali clo odvzame, in več družiga hudiga za seboj prinese; takó si človek sam nar več hudiga, ki na svétu terpeti mora, napravi. Koliko hudiga grešnik s svojim greham tudi drugim napravi, koliko žalosti nerodni in razujzdani otroci svojim staršem napravijo, koliko krivíc tat bližnjemu storí, v kakšne britkosti, nevoljo in grehe ga pripravi, koliko žalosti in joka zapeljivec zapeljanemu človeku napravi; koliko jih grešnik pohujša in s svojim

hudobnim življenjem iz kraljestva Jezusoviga v kraljestvo temè spelja, in večno nesrečne stori. Ali more kaj hujšiga na svétu biti, kot greh?

Pa tudi Bog, ki greh sovraži, že na tem svétu večkrat še posebno štrafuje. Adama in vès njegov rod je štrafal z mnogimi nadlogami, in smert je štrafinga greha. Zavoljo ostudne pregrehe nečistosti in drugih velicih hudobij je Bog vès svét z vodo končal; zavoljo napúha in nečistosti je Sodomo in Gomoro in tri druge mesta z ognjem od nebes požgal in končal. Izraelce je v pušavi z ognjenimi kačami štrafoval; in po večih žalostnih izglédih v svétim pismu popisanih se prepričamo, de Bog tudi na tem svétu večkrat greh štrafuje. Pa tudi dan donašnji Bog ljudi zavoljo pregreh večkrat hudo štrafuje, pa ljudje so po gréhu takó oslepljeni na umu, in oterpnjeni na sercu, de ne vidijo božje pravice, vse, kar Bog za ljudi zavoljo greha štrafati se zgoditi pustí, le po natorskih postavah razlagajo, ktere je Bog stvarem dal, kakor de bi bil tudi on pod postavo, in ne bil Gospod postave; kakor de bi ne bil vsigamogočen, in mu ne bilo več mogoče storiti, de bi se zgodilo, kar hoče, po natornih postavah, brez de bi ktero premenil, kakor jo je stvarem dal. Ali mu ni več mogoče, kakor nekdej svét s sušo ali z močo, z nerodovitnostjo ali lakoto, z neznanimi in hudimi boleznimi, in s kakoršnimi koli si bodi hudimi nadlogami štrafati? In če to stori, ne stopi nobena stvar iz svojiga reda, iz pota, kteriga je vsaki stvari postavil. Svétó pismo pravi: Bog, kar je hotel, je storil, pri njem so vse reči mogoče. In če tudi Bog dopustí, de je nekteri srečen in de se mu dobro godí, kteri razujzdano živí, ni misliti, de je zares srečen; zakaj sv. Dnh pravi, de sreča grešnikov je goljufna, in de je gledati le na njih konec. Morebiti mu Bog prizanese na tem svétu, in ga bo na unim huje štrafal,

ker ga tudi dobrote niso omečile; zakaj Bog še le v večnosti vsak greh po zasluženji štrafuje.

Kakó bi se mogel kristjan greha ogibati, ko bi v svoji duši premislil, de je pervo in nar veči hudo na svétu; ko bi premislil veliko škodo, ktero le sebi samimu storí, le njega od Bogá loči, de bo on v večno pogubljenje prišel. O Bog! usmili se grešnikov, daj jim luč spregledati, kaj déljajo, oživi jih, in daj jim moč vstati iz njih pregreh, pred, kot jih sodiš, ker pri tvoji pravični sodbi ne bodo obstali.

17. Od izvira skušnjav in greha.

Véra nas uči, de so vsi ljudjé na zemlji Adamovi otroci, tedej tudi vsi popačeni na umu in na volji, vsi nezmožni dobro storiti, in od hudih željá gnani hudo storiti, in vse to so od njega pojerbali, in to je korenína, iz ktere skušnjave in greh izvirajo. In to nas tudi sv. Jakob uči, rekoč: »Vsak je pa skušan, kader je od svojiga poželjenja vlečen in vabljen. Po tem, kader poželjenje spočne, rodi greh, greh pa, ko je storjen, rodi smert.« Jak. 1. 14. 15. In dokler je človek od svojiga poželjenja in nagnjenja v hudo napeljevan, ker mu želje kako prepovedano reč prijetno in dopadljivo pripovedujejo, so skušnjave znotranje.

Človek pa ne bo le skušan od svojiga mesá, poželjenja ali hudih željá, on bo tudi po unanjih rečéh nagniban, spodbodan in napeljan v greh, in takim skušnjavam pravimo zunanje. In Jezusova svéta cerkev nas uči, de bomo skušani od svetá in hudiča. Hudič je skušal perve starše, in jih tudi zapeljal; če je njih, ki so svéti bili, koliko ložej popačeniga človeka, kar je bilo že povedaniga.

Človek bo pa tudi po unanjih rečéh in od hudobnih ljudí skušan in v greh napeljevan. Človeku dopadejo zemeljske reči, jih premišljuje, na nje misli, jih želi

imeti, jih ljubi, in bolj ko na nje misli, prijetniši se mu vidijo, in bolj jih želi in si prizadeva jih dobiti, in bolj, ko ima z njimi opraviti, manj na Bogá misli, dalje se loči od njega, in toliko ložej greši; kolikor močnejši ljubezen do stvari v njegovim sercu raste, toliko merzlejši je do Bogá, tako dolgo, de vsa vgasne, in potlej le stvari ljubi, stvarnika pa pozabi, kateri jih je dal.

Vsaki človek ima v sebi kakošno posebno nagnjenje do kake reči, ki je prepovedana, in tukej je tudi njegova nar huji skušnjava. Nekteri, postavim, ima huje nagnjenje do nečistosti; tedej ga take misli in želje huje nadležvaje; nekteri je bolj časti in hvale lakomen; nekteri blagá, nekteri ima huji nagnjenje do jeze, maševanja in do sovraštva; nekteri do pojedin in vina; nekteri do lenôbe, de le rad postava, večí dél pa imajo vsi nagnjenje sami svoji biti, de bi ne bili nobenimu človeku pod pokorsino, tedej imajo nagnjenje do napúha. In od tod pride, de je človek potlej v molitvi vès razmišljen, ko ga vse druge reči motijo, ali če kako reč preveč ljubi, ali če kaj sovraži. Od tacih misel, ki so zoper božje zapovedi, in jih človek rad ima, pridejo pa tudi pregrešne želje, besede in déla, in takó se notranji greh tudi zunaj na človeku pokaže.

Zató se pa tudi zgodi, de človek, kteriga nagnjenje skuša in v greh vleče, tudi po svojim nagnjenji sodi, in ne misli, de je greh storil. Judeža je nagnjenje do denárja motilo, zató ni mislil, de je grešil, ko je žena dišeče mazíla na Jezusove nogé izlila, ko je rekel: bi boljše bilo, de bi se bilo diseče mazílo prodalo, in denár ubogim razdélil; pa on je le zató takó govoril ker je denár preveč ljubil, za uboge pa mu ni bilo mar. In ker Judež ni čul čez svoje nagnjenje do lakomnosti po blagu, je storil strašno pregreho, de je svojiga Gospoda prodal, de je le denár dobil. Takó ljudjé velike grehe storé, ko svojih nagnjenj do hudiga ne vstavlja

in ne premagujejo ; in te jih takó oslepé in sercé takó oterpnejo, de vestí ne poslušajo, božje zapovedi po svojim nagnjenji razlagajo, de kar želé in jih veselé, vse izgovoriti véjo, de to ni greh. Zraven pridejo pa še hudobni ljudjé, kateri po željah njih sercé govore, to jim je všeč, poterjeni so v svojih mislih in željah, premaga jih skašnjava, in v grehah so. Pa vsi ti izgovori pred Bogam nič ne veljajo, vse bo Bog overgel in njih zavergel, ki sovraži hudobijo in njega, ki jo dopernaša. Zató sv. Pavel nas vse opominja, česar se varovati, rekoč: »Hodite po duhu, in ne bote želje mesá spolnili. Zakaj mesó poželi zoper duhá, duh pa zoper mesó, ker ta dva sta eden drugimu zoperna, de ne storite vsiga tega, kar hočete. Ako se pa daste od duhá voditi, niste pod postavo. Déla mesá so pa znane, in te so: kurbanje, negnjusnost, nesramnost, nečistost, malikovanje, zavdajanje, sovraštvo, zdražbe, kljubovanje, jeze, boji, kregi, raspertije, nevošljivosti, ubijanja, pijánost, požrešnost, in kar je več taciga. Od tacih dél vam naprej povém, kakor sim vam pred povedal, kateri take reči délajo, ne bodo kraljestva božjiga dosegli.» Gala. 5. 16—21.

Ali so skušnjave človeku v greh zarajtane?

Skušnjave same na sebi niso človeku greh, naj se v človeku vzdigujejo ali naj bodo po zunanjih rečéh obujene; le če jih je sam kriv, de pridejo, ali pa če va-nje privoli, stori greh.

Pri skušnjavah se mora gledati na okoljšine, ali ima skušani človek dopadajenje do tistiga greha, v kteriga ga skušnjave silijo, ali pa ne, ali se nalaš mudí v njih, ali pa je nevoljin, in si jih iz glave izbija. Če mu je greh zopern, v kteriga ga skušnjave vlečejo, za-nj ne mara, in se ga bojí, takrat naj misli, de mu jih Bog iz ljubezni dopustí, de se človek vojskuje čez greh, in

ima priležnost pokazati, de je stanoviten v dobrim, si sam izvoli po svoji prosti volji le to storiti, kar Bog hoče; desiravno ga skušnjave in njegova spačena natora silite greh storiti. On vé, de na svétu je vojska Bogá in nebesa zadobiti, in skušnjave mu pomagajo, zmirej se boljšati, in svetejši prihajati, v Bogá veči zaupanje dobivati, bolj ponižno moliti, in ga pomoči prositi k premaganju. Ko bi človek nobenih skušnjav ne imel, bi bil len in mlačen proti dobrimu, keršanskimu življenju, in ko bi se ne vojskoval za Bogá in za svoje zveličanje, bi tudi krone v nebesih ne prejel, katero je Bog vsim obljubil, kateri se za njo vojskujejo, ga ljubijo in se ga bojé.

Nekteri se hvali, de nima nobenih skušnjav, in nič ne vé od vojskovanja, od kteriga drugi veliko pripovedujejo, in kakó se morajo vedno braniti. Pri takim se je bati, de sebe ne pozná, ali pa de ima svoje sercé skušnjavam nekako odperto, de lahko pridejo in gredó, de mu je vse prav, de živí po svojim nagnjenji, in ne po volji božji; ker gotovo občuti v svojim sercu dosti skušnjav, kakor bo hotel svoje sercé od ljubezni do svetá odverniti.

Ne smé se pa tudi bati, kateri ima hude skušnjave do taciuh grehov, ki jih iz serca sovraži, se mu nad njimi gnjusi, se bojí kaj taciga misliti, še manj pa storiti, de bi mu bile v greh zarajtane; če ga tudi hudo nadleževajo in mu vročino delajo, dušo in teló v greh obernejo, pa s svojo voljo nikakor ne dovoli, tudi ne greší, le vojska je huji in težji, pa je tudi zasluženje tolikanj veči pred Bogam. Sv. Jakob pravi: »Srečen je človek, kateri skušnjava preterpí; zakaj, kader bo iskušen, bo prejel krono življenja, katero je Bog obljubil tistim, ki ga ljubijo.« Jak. 1. 12. Kaj so vse ajdje počenjali z nedolžnimi mladenči in devícami v prvih časih cerkve, de bi jih bili zmotili; mladenči in deklice niso imeli svo-

jih teles v svoji moči, ali volja je bila v njih moči, in ta je bila stanovitna, in nikakor se niso dali vkreniti, sovražili so vso gnjusobo in nesramnost, in so Jezusu stanovitni ostali; in kolikor huje je bilo terpljenje, toliko večí tudi zasluženje za nebesa.

Skušnjava bo pa greh, ako jo človek rad ima, veselje do tistiga greha v sebi občuti, zavoljo kteriga je skušan, radovoljno hudo premišljuje, v tak kraj gré, kjer vé, de bo v skušnjave padel, v priložnost greha prišel, tak je sam kriv svojih skušnjav in greh stori; zató ker sam brez potrebe v nevarnost gré, kdor pa nevarnosti iše, v nevarnosti konec vzame.

Desiravno nagnjenje do greha ali poželjenje v človeku ni greh, dokler v to ne privoli, kar spačena natora hudiga poželi, si mora človek pa vender prizadevati, se mu vstavljati, ker, ko nam je vrojeni (poérhani) greh v svétim kerstu zbrisan, ni poželjenje do hudiga odvzeto, je še v nas ostalo, le gnado nam je sv. Duh dal, se poželjenju vstaviti, in ga zmagati; zató se pa tudi lahko zgodi, de hoče hudo poželjenje človeško voljo premagati, in de spet greši. Pa tudi ni zadosti, de grešnik greh zapusti, in terdno sklene, nič več grešiti, če v sercu še veselje občuti do prejšnjiga storjeniga greha, ali ko bi ga še veselilo tisto ali enako reč viditi, ktera mu je bila pred priložnost greha, zbudilo se bo njegovo hudo nagnjenje, in kmalo bo spet padel v greh, on mora tudi veselje v sercu zatreti. Ali ko bi se greha le zderžal, ko se pogubljenja bojí, ker, če bi tega strahú v sercu ne imel, bi spet grešil, ker greh še ljubi. Tak človek je bolniku enak, kterimu je zdravnik kako jéd prepovedal s terdim zažuganjem, de če jo bo jédel, mu bo škodovala, in ne bo več ozdravil, ampak umerl. V sercu jo želi jésti, pa iz strahú pred smertjo se je zderží, zraven je pa v sercu nevoljin, in sam pri sebi govori, sej bi morebiti vender ne škodovala, in drugim

pravi: blagor vam: ker jo smete jésti, kakó rad bi jo tudi jest jédil, ko bi mi ne bila prepovedana. On v skušnjavo pervoli, ker bi jo rad jédel, ko bi se smerti ne bal; ravno takó grešnik v greh privoli, kateri ga še veseli in ga ljubi, ne stori ga v djanji, pa le zató ne, ker se pogubljenja bojí; zató so mu take skušnjave v greh, ker se jim na moč ne vstavlja. Pijánek je zapustil pijánost, pa se še z veseljem na njo spomni; nečistnica je zapustila pregreho, pa ko se spomni, kakó dobri so ji bili njeni tovarši, kakó so jo hvalili, se ji perlizovali, kakó jo ljubili, občuti v sercu dopadajenje nad tem in nad greham. Sovražnik odpusti svojimu sovražniku, pa se od časa do časa spomni na krivice, ktere mu je storil, se od njih pogovarja s svojimi prijatli, in si v sercu misli, ko bi ne bil Bog prepovedal pod zgubo večniga življenja se maševati, bi mu že pokazal, kaj zamorem. Vse take misli in skušnjave so kristjanu grozno nevarne, ker lahko va-nje privoli, in Bog na voljo človekovo gleda. Torej je treba si na vso moč prizadevati, sercé od takih nagnjenj očistiti, de spet v prejšnje grehe ne pade; ali de ga ne mudé na poti proti nebesam, in duše za dobro ne oterpnejo, oslabé, de bi si tolikanj za pobožno življenje ne prizadevala, kolikor je treba.

Kaj mora kristjan storiti, de skušnjave premaga?

1) Naj Bogá pomoči prosi, Bog je naše perbéžališe, naš pomočnik, naša bramba, naš varh in Odrešenik. Psl. 17. To storiti nas Jezus uči in zapové rekoč: Čujte in molite, de v skušnjave ne padete.

2) Precej v začetku se majhnim skušnjavam vstavljati, in obvaroval se bo hujših.

3) Bežati od tacihi ljudi, ktere on spozná, de dobri-ga ne mislijo, in to še pred kakor se mu kaka slaba misel ali želja v sercu vname.

4) Ne iti v nevarne kraje, kjer bi bilo mogoče v skušnjave pasti; nikoli se na svojo moč zanašati; kdor

v nevarne kraje hodi in govori, de je pameten, de za-nj ni nobene nevarnosti, de že vé, kaj déla, je že v skušnjavah, ktere ga v nevaren kraj vlečejo, in že ta sama je velika, ker na sé preveč zaúpa. Tak naj pogléda na Petra, kakó hudo je grešil, in na brez števila družih, ki so tudi takó govorili, in so padli. Kaj imaš ti drugo natoro? Varje naj vsak svoje oči pred mnogimi poglédi, de ne bo v kake skušnjave zapeljan.

5) Naj vselej skušnjavam nasproti déla. Ako kogá sovraži, naj se ga ne ogiblje, ampak bliža naj se mu, de se spet z njim spravi, stori naj mu kaj dobriga; to je skušnjavi ravno nasproti. Če so skušnjave zoper véro ali čistost, naj obudi božjo čednost vére, terden sklep svéto čistost ohraniti, in naj se ne mudí v taci mislih, naj svoje délo pridno déla, de se zmoti, in naj taci skušnjav ne porajta, de si jih hitro iz glave izbije.

6) Razodene naj svoje skušnjave modrimu spovedniku, naj bodo kakoršine koli si bodi, nesramne, ostudne ali strašne in neznane, že samo razodenje mu bo sercé polahkovalo; večkrat naj prejme svéte zakramente, de bo Jezusa v sebi imel, in če bo Jezus z njim, kdo mu bo mogel škodovati, zapovédal bo skušnjavam, in mirovale bodo; in če pa to ne bo njegova svéta volja, mu bo pa dal pomoč jih lažej preterpeti, zakaj dokler ga skušnjave nadlegvajo, je gotovo znamenje, de še va-nje privolil ni, kakor v vojski, dokler je boj, se vé, de se sovražniku niso v roké dali, de jih ni zmagal; takó tudi kristjan, dokler se jim brani, se jim ni vdal, ni grešil, če tudi dolgo časa mu silo délajo. Take, ki se trudijo na poti zveličenja Jezus sam k sebi vabi, rekoč: »Pridite k meni vsi, kteri se trudite, in ste obteženi, in jest vas bom poživil! — Moj jarm je sladak, in moja butara je lahka.» Mat. 11. 28—30.

Ne smemo pa misliti, de je že zadosti, zoper velike in hude skušnjave se vojskovati; kristjan če hoče po-

polnoma biti, kar mu Jezus zapové, se mora tudi z majhnimi skušnjavami vojskovati, in ravno takó serčno in stanovitno, kakor z velikimi, ker po premagovanji majhnih skušnjav še bolj čisto ljubezen do Bogá pokaže. Postavim kristjanu ni težko greha ubijanja se varovati, pa svojo jezo popolnoma zatreti, ko ga védno lahko kaj zjezi, to je težji. De se mož in žena pred greham prešešтовanja obvarjeta, ni težko, pa svoje oči v vsi čistosti ohraniti, nikoli kakošne besede ne izreči, ali v sercu veselja do taciga zaderžanja nikoli ne občutiti, po katerim se mesena ljubezen pokaže, je težji. Lahko je čistimu mladenču ali deklici se pred greham nečistosti obvarovati, pa do lepih in priljudnih besedi, do hvale družiga spola nobeniga veselja ne občutiti, je težji. Lažej se je obvarovati, de zoper svojiga bližnjige po krivim ne priča, kakor nikoli nobene majhne laži ne izreči. Kterimu kristjanu je tedej resnica po svétim evangeliju in po Jezusovim izglédu pravično živeti, se tudi majhnim skušnjavam vstavlja in jih premaguje, ker ljubezen tudi težko délo lahko stori.

Kteri si pa prizadevajo popolnoma po keršansko živeti, in kolikor zamorejo, že živé, naj se pa tudi nikar skušnjav preveč ne bojé, sej véjo, de smertni greh je prelomljenje božje zapovedi v veliki reči, ktero človek, pred ko jo stori, za takó dobro spozná, ali bi saj lahko spoznal po naukih, in de jo iz hudobne volje stori; takó hudobna volja se pa ne najde v kristjanu, kteri se Bogá boji, in iz pokoršine do Bogá vselej le storiti želi in stori, kar Bog zapové. On vé, de je pod varstvom božjim; de ga Bog hoče po skušnjavah v svoje kraljestvo pripeljati, in de njegovi nar večí svetniki so nar huji skušnjave iméli, in ravno po njih so si nebeško veselje zaslužili, ker so se serčno vojskovali, in Bog mu tudi obljubi, de ne bo dopustil ga čez moč skušati.

Kdor je pa prebojéče vestí, si veliko škodje, um mu otemní, notranji mir mu vzame, postane nezaúpljiv, ne upa si svétih zakramentov prejemati, škodje mu na zdravju telesa, in spridi mu dušo; takó de se pri nekterim zgodi, kar sv. Antonin govori, de v dvomih začnejo in z norostjo končajo. Prebojéčnost je strah brez potrebe; preboječ nad sabo ne vidi družiga, kot grehe, Bogá pa le serditiga maševavca, in se védno le trese pred njim. Tak naj tudi Bogá od prijetne strani preišljuje, de je ljubeznjiv, dobrotljiv, in usmiljen Oče; in naj se modrimu spovedniku podverže, naj mu bo v vsim pokorin, in naj ne misli, de je vse rés, kar se mu rés zdí. Svéti Franc Salezi pravi: De kateri terdovratni v svojih dvomih ostanejo, imajo znotranji napúh, ker več sebi verjamejo, kot spovedniku. Zató takim zapové, rekoč: Ubo-gaj brez pomislika spovednika, de boš od te strašne bolezni svoje duše ozdravljen.

18. Od priložnosti grešiti.

Kaj imenujemo hudo priložnost?

Hudo priložnost sploh imenujemo take okolišine, kraje in čase, v katerih se nagnjenje do hudiga v človeku obudi, de božje zapovedi prelomi.

Priložnost je pa notranja in unanja. Notranja je, ki od samiga človeka pride, ker je od spridene natoré k hudimu nagnjen, si je sam sebi priložnost greh storiti. Unanja je, ko je človek po unanjih rečéh v greh napeljan. Priložnost je pa tudi bližnja in daljna, prevedena in neprevidena. Bližnja je, ako človek, kateri svojo natoro pozná, vé, de če pride v nektare okolišine, bo grešil, in se ne bo zderžal; daljna pa je, ako si lahko misli, de, če bi tudi v tacih okolišinah bil, ne bo božje zapovedi prelomil. Gostivnica (oštarija), hram je za pijánca bližnja priložnost, ker vé, de se je že večkrat tam vpíjnil, pijánc za pijánca, za trezniga in

zmérniga človeka pa ni eno ne drugo, in pijánca se še ogne, in zoperno mu je ga viditi; za-nj je to le daljna priložnost, ker je le mogoče, de bi se vpijánil. Kdor se rad prepíra, je za-nj njegov zopernik bližnja priložnost se jeziti in prepírati. Dva v nečisti ljubezni zapopadena pod eno streho, ali ko skupej prideta, sta si bližnja priložnost. Za nečistiga je nečista bližnja priložnost, za-nj pa, ki čistost po vrednosti visoko častí in jo ljubi zavoljo Bogá, mu je nečista peršona daljna priložnost, ker se mu gnjusi nad njo, ko se spomni na njeno ostudno življenje, in gré od nje.

Ali je kristjan dolžan se priložnosti greha varovati?

Dolžan je, ako hoče svojo dušo zveličati, se mora greha, tedej tudi priložnosti grešiti in vsiga varovati, kar k zveličanju škodje, ker Jezus zapové vse zapustiti, če bi človeku še takó ljubo bilo, kakor okó in uhó, roka ali noga, kar bi od zveličanja odvráčevalo, ker bi človeku vès svét nič ne pomagal, ko bi z greham dobil, na svoji duši pa škodo terpel. Mat. 18. In svéti Duh pravi: »Kdor nevarnost ljubi, bo v nevarnosti poginil.« Sir. 3. 27.

Ali je mogoče se vsih hudih priložnost varovati?

Ni mogoče, dokler človek na svétu živi, ker je že v sebi popačen in drugi ravno takó, in sv. Pavel pravi, kdor bi se hotel vsih priložnost do hudiga varovati, bi mogel iz svetá iti. 1. Kor. 5. 10. Previdama in prostovoljno pa ne smé nikoli hude priložnosti iskati, ne va-njo iti, in v nji se ne muditi.

Ktere priložnosti se mora posebno varovati?

Bližnje priložnosti se mora vsak človek varovati; če je pa v tacih okolišinah, de ga dolžnosti stanú vežejo, de ne more, kakor bi hotel, v nji iti, naj si pa prizadeva, de bo za-nj daljna postala, namreč, de se z nevarnimi peršonami ne pečá, se jih ogiblje. Kakor mu

je pa mogoče, naj gré iz priložnosti; če pa v prevideni hudi priložnosti po svoji prosti volji ostane, ali če je nalaš iše, v take hiše hodi, ali s slabimi ljudmi se tovarši, slabe bukve ali pesmi bere, ima greh, ker bo tudi pred ali potlej grešil; in če bi tudi ne, je že v nevarnost iti, in brez potrebe v nji biti, greh.

Kaj pa je človeku storiti, ako ponevédama v nevarno priložnost zaide?

Tak naj se na Bogá spomni in naj ga pomoči prosi, zbeži naj pa hitro kakor more, in naj se ne boji zamere hudobnih ljudi, ampak božje. Jožef je zbežal iz priložnosti, in v bégu je svojo dušo čisto ohranil. — Če bi pa kdo po poklicu svojiga stanú v kako bližnjo priložnost prišel, in iz nje ne mogel drugači zbežati, kakor de bi dolžnosti svojiga stanú ne dopolnil, mora iti tudi v tako priložnost. Pred pa, ko gré, naj se ponižno Bogú priporoči, de bi ga varoval pred greham; pomisli naj, de mora dolžnosti zavoljo Bogá dopolniti. in se mora tudi sam varovati, de se ne zgubi.

K A Z A L O.

III. POGLAVJE.

	Stran
1. P rihod svetiga Duhá.	3
2. Svéti Duh pravi Bog in posvečevavec . . .	6
3. Od svéte Trojice	12
4. Jezusov nauk judam oznanovan	18
5. Peter ozdravi od rojstva hromiga človeka . . .	19
6. Ananija in Safira	21
7. Svéti Štefan, prvi mučenec (marternik) . . .	24
8. Filip spreoberne zamorca	26
9. Savlovo spreobrnjenje	28
10. Svéti Peter spreoberne Kornelja	30
11. Razširjenje Jezusoviga kraljestva	32
12. Prvi zbor aposteljnov v Jeruzalemu	34
13. Jeruzalem razdjan	37
14. Kakó je Jezusov evangéli do nas prišel . . .	39
15. Od ustniga izročila	45
16. Malikovavci preganjajo kristjane	47
17. Od svétih krajev kristjanov, kamor so se sha- jali Bogá molit	49
18. Od svéte katoliške cerkve in nje naredb . . .	51
19. Jezusova cerkev na zemlji bo do konca svetá .	56
20. Jezusova cerkev se v resnicah svéte vére ne more zmotiti	58

21.	Vidne znamenja prave Jezusove cerkve . . .	63
22.	Občina (gmajna) ali družba svetnikov . . .	68
23.	Češenje svetnikov	76
24.	Svetnikom v prošnjo se perporočati je dobro in koristno	78
25.	Od spodobniga častenja svetinj, božjih in svet- nikov podob	81
26.	Odpušenje grehov se v katoliški cerkvi zadobi	83
27.	Od telesne smerti in neumerljivosti človeške duše	86
28.	Posebna sodba	97
29.	Od vic	101
30.	Od znamenj poslednih časov	105
31.	Vstajenje teles mrtvih	107
32.	Od drugega prihoda Jezusoviga in poslednje sodbe	112
33.	Od pekla	115
34.	Od nebes	117
35.	Véra katoliškiga kristjana	120
36.	Apostoljska véra	127

IV. POGLAVJE.

1.	Od gnade božje	134
2.	Od gnade opravičenja, ki jo Bog grešnikom dá	142
3.	Kdo človeka opraviči	144
4.	Kakó bo grešnik opravičen	146
5.	Strah napeljuje grešnika k spreobrnjenju . .	147
6.	Upanje je grešniku k spreobrnjenju potrebno .	149
7.	Ljubezen je k opravičenju potrebna priprava .	151
8.	Kesanje nad grehi je k zveličanju potrebno .	153
9.	Sklep novo življenje začeti in v njem ostati .	154
10.	Od svetih zakramentov sploh	157

11.	Svét kerst je vsakimu potreben	163
12.	Od dobrot, ki jih po svétim kerstu zadobimo .	166
13.	Od priprav odrašenih, ki želé keršeni biti . .	171
14.	Od kerstnih obljub	172
15.	Od kazin in slabost, ktere nam po svétim kerstu še ostanejo	174
16.	Od ceremonij in opravkov per svetim kerstu navadnih	176
17.	Od svete birme	181
18.	Od ceremonij per sveti birmi	188
19.	Od perprave k sveti birmi in od družih dolžnost	190
20.	Od zakramenta svetiga rešnjiga telesa . .	195
21.	Od spremenjenja kruha in vina	199
22.	Namén Jezusov per postavljenji tega svetiga zakramenta	202
23.	Od dušniga in telesniga pripravljanja k svétimu obhajilu	208
24.	Od nevredniga in nepridniga obhajila . . .	212
25.	Od duhovniga obhajila	215
26.	Od darítve svéte maše	218
27.	Od darítve stare zavéze	219
28.	Od svéte maše	223
29.	Razlaganje svéte maše	227
30.	Od darovanja	235
31.	Povzdigovanje	242
32.	Svéto obhajilo	249
33.	Od svéte maše za mertve	254
34.	Zakaj opravlja mašnik darítev svéte maše? .	257
35.	Od darovanja svéte maše	262
36.	Od gnad in dobrot, ki jih od svéte maše zadobí, kdor se spodobno pri nji znajde . . .	264
37.	Nauk, kakó svéto mašo slišati?	270
38.	Od mašnikovih oblačil pri svéti maši, in njih barv	276

39.	Od zakramentov svéte pokore	281
40.	Jezus postavi zakrament svéte pokore	287
41.	Od spraševanja vesti	290
42.	Od kesa ali grévinge	299
43.	Od terdniga sklepa ali naprejevzetja	314
44.	Od spovedi	319
45.	Kakó se pri spovedi zaderžati	328
46.	Od zadostenja ali naložene pokore	332
47.	Od očitniga pokorjenja	336
48.	Kaj zadobimo v zakramentu svéte pokore, in kaj de je	341
49.	Od odpustikov	346
50.	Od zakramenta svétiga poslednjiga olja	356
51.	Od zakramenta mašnikoviga posvečevanja	367
52.	Od zakramenta svétiga zakona	376
53.	Od naména v zakon stopiti in potrebne priprave	382

V. POGLAVJE.

1.	Od keršanskiga življenja	394
2.	Kaj imenujemo dobro ?	397
3.	Od dobrih dél	400
4.	Pravično ali pobožno živeti je vsakimu potreba	403
5.	Pravičvo živeti je vsakimu mogoče	405
6.	Poglavitne keršanske čednosti	409
7.	Od keršanskih čednost, ki so sedmim poglavitnim graham nasproti	416
8.	Osem zveličanskih čednost	446
9.	Od evangelijskih svetov	447
10.	Od nekterih dobrih dél	449
11.	Od greha	553
12.	Nauk od poglavitnih grehov	563
13.	Od grehov zoper svétiga Duhá	532

14.	V nebovpijoči grehi	539
15.	Od ptujih grehov	544
16.	Greh je edino hudo na svétu	552
17.	Od skušnjav in izvira greha	560
18.	Od priložnosti grešiti	568

V LUTERJANI.

Natisnil in založil Ig. Al. žlahtni Kleinmayr.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

C00155 #

00000320719

